శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

ఈ గ్రంథము.

పరమవైష్ణవ లక్షణమగు, జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యశీలులై, శాంతిదాంత్యాద్యాత్మ
గుణనిధులై, సాధుజనాగ్రేసరులగు

మొదలి యాణ్డాన్ దాసులవారి తోడ్పాటునొందిన,
సామినేని, పార్థసారథి దాసులవారి సహాయముచేతను,
మరియు ననేక పండితుల సహాయముచేతను
శ్రీకౌశికాన్వయ గోత్ర సంజాత, శ్రీమాన్, వింజమూరు, తిరుమల వెంకటాచార్య
చరణారవింద సమాశ్రయణ పవిత్రాంతః కరణుండును, శ్రీనాథవంశకలశా
ర్ణవ పూర్ణచంద్రులగు, ఆళ్వార్ తిరునగరి వటపత్రశాయి అయ్యర్ స్వాముల
వారి పూర్ణకరుణా పరిలబ్ధ బోధుండును, శ్రీవైష్ణవ శ్రీపాదధూళియు
శ్రీమునసకుల గోత్రోద్భవుండును;

ప[illegible] ఎంబెరుమానార్ దా[illegible]చే

[illegible]ర్యాచార్యస్వా[illegible] తిరువుళ్లానుసారము [illegible]ధామతిగా
రచియింపబడి

ఉ - వే - ప్రవర్తకులగు చిత్రకూటం, శ్రీనివాసాచార్యులు,
,, తిరుమల కుమార, వెంకట్రాఘవాచార్యులు.
,, తిరుమల శంఖపురం, వరదాచార్యులు,
ఈ పండితోత్తములచే
లేఖక ప్రమాదాది జనితదోషములను పరిశీలింపబడి శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి.

చెన్నపట్టణం.
వసురత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందును.
ఎమ్ప్రెస్ ఆఫ్ ఇండియా ముద్రాక్షరశాలయందును,
సత్రసాల, వెంకట్రాంసెట్టిచే ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడియె.
ఆళ్వార్ తిరువవతార సం॥ ౪౯౧ - కి విరోధిసం॥
దీనిక్రయం అణాలు ౧౨.

ಬುಕ್ಕ

ಪುಸ

4

ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

५९

శ్రీరస్తు.

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

ఈ గ్రంథము.

పరమవైష్ణవ లక్షణమగు జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యశీలులై, శాంతిదాంత్యాద్యాత్మ గుణ నిధులై, సాధుజనాగ్రేసరులగు

మొదలి యాణ్డాన్ దాసులవారి తోడ్పాటునొందిన,

సామినేని, పార్థసారథి దాసులవారి సహాయముచేతను,

మరియు ననేక పండితుల సహాయముచేతను

శ్రీకౌశికాన్వయ గోత్ర సంజాత, శ్రీమాన్, వింజమూరు, తిరుమల వెంకటాచార్య చరణారవింద సమాశ్రయణ పవిత్రాంతఃకరణుండును, శ్రీనాథవంశకలశార్ణవ పూర్ణచన్ద్రులగు, ఆళ్వార్ తిరునగరి వటపత్రశాయి అరయర్ స్వాముల వారి పూర్ణకరుణా పరిలబ్ధ భోదుండును, శ్రీవైష్ణవ శ్రీపాదధూళియు శ్రీమిథునకుల గోత్రోద్భవుండగు,

ప - ఎంబెరుమానార్ దాసునిచే

పూర్వాచార్యుల తిరువుళ్లానుసారము, యథామతిగా

రచియింపబడి

ఉ - వే - ప్రవర్తకులగు చిత్రకూటం, శ్రీనివాసాచార్యులు,

,, తిరుమల కుమార, వెంకట్రాఘవాచార్యులు,

,, తిరుమల శంఖపురం, వరదాచార్యులు,

ఈ పండితోత్తములచే

లేఖక ప్రమాదాది జనితదోషములను పరిశీలింపబడి శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి.

చెన్నపట్టణం.

వసురత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందును,

ఎమ్ప్రెస్ ఆఫ్ ఇణ్డియా ముద్రాక్షరశాలయందును,

సత్రసాల, వెంకట్రాంసెట్టిచే ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడియె.

ఆళ్వార్ తిరువవతార సం॥ ౪౯౯౧ - కి విరోధిసం॥

దీనిక్రయం అణాలు ౧౨.

శ్రీ

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

విజ్ఞాపనము.

ఈగ్రంథమనేక భాగవతనియమనాను సారముగా, శ్రీభాష్యకారుల శిష్యప్రశిష్యులగు, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది, శ్రీమాన్ శ్రీసంగిపురం నంబిగారును, శ్రీరంగనారాయణాచార్యులవారును, శ్రీవాదికేసరి అళ్గియమణవాళ జీయర్ మొదలగు వారును, శ్రుతిస్మృతి సంహితాద్యర్థముల సంగ్రహించి రచియించిన యాహ్నిక గ్రంథములలోనుండు పంచకాలానుష్ఠాన క్రమణికయును, గృహిణీధర్మములును, పర్యుషిత భోజనమును, సూతికాచండాలాద్యధిష్ఠిత తామ్రాది గృహపాత్ర వస్త్రధాన్యాదుల శుద్ధిక్రమమును శిష్టజనాగ్రేసరు లుపన్యసించిన యుపన్యాసములును, విషయసూచికయం దుదహరించబడిన యనేకవిషయములును, శ్రుతిస్మృతీతిహాస పురాణములు, ఉపనిషత్తులు, ఉపస్మృతులు, బారద్వాజ వాసిష్టపరాశర శౌనక నారాయణ అగస్త్య సంహితాదులు, భగవచ్ఛాస్త్రము, ఆళ్వారాచార్యుల దివ్యప్రబంధములు మొదలగు గ్రంథములలోనుండు ప్రమాణముల ననుసరించి ననేకపండితుల యొక్కయు, పరమవైష్ణవ లక్షణమగు జ్ఞానభక్తివైరాగ్య శీలులై శాంతిదాంత్యాధ్యాత్మగుణ నిధులయి, సాధుజనాగ్రేసరులగు, మొదలియాణ్డాన్ దాసులవారు, సామినేని పార్థసారధి దాసులవారి సహాయముచే ఆచార్యలబ్ధమగు నర్థములను యథామతిగా రచియించి, సాంగాఖిల ద్రవిడసంస్కృత రూపవేద సారార్థ సంగ్రహమగు శ్రీవచనభూషణ దివ్యశాస్త్రాది రహస్యములందుండియు, విలక్షణమోక్షాదికారమను గ్రంథము నందుండియు, కొన్ని పరమార్థములను సంగ్రహించి నీగ్రంథమునకు నుపోద్ఘాతముగాజేర్చి పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరిశీలింపించి శుద్ధపత్రికయందు విమర్శింపబడి, శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీవానమామల శ్రీ శఠగోప రామానుజ జీయర్ స్వాములవారి పరిగృహీతమైన నీగ్రంథమునందేదేని భ్రమప్రమాదాదులచే స్ఖాలిత్యములుండెనేని, జలమిశ్రితమగు క్షీరమును మాత్రము పరిగ్రహించి, జలము నుపేక్షించుహంసమాట్కి సారాసార వివేకచతురులయిన సాధుజనులగు పరమభాగవతోత్తములట్టి స్ఖాలిత్యములను నీశుద్ధపత్రికయందు జూచుకొనుటయేగాక, అసంగతమై యుండెడు వానిని సవరించి యనుగ్రహింపవలయునని వినయముతో ప్రార్థించెదను.

ఇట్లు,

భాగవత శ్రీపాదరేణువగు,

ప - యెంబెరుమానార్ దాసుడు.

విషయసూచిక.

విషయసంఖ్య. పుటసంఖ్య.

విషయసంఖ్య. పుటసంఖ్య.

విషయసూచిక సంపూర్ణము.

శ్రీరస్తు.

శుద్ధపత్రిక.

ఈగ్రంథారంభము మొదలు ముగియుపర్యంత మప్పుడప్పుడు ముద్రింపబడు ఫారములను పండితులచే చూడబడి దిద్దబడనందున యింతబాహుళ్యమైన స్ఖాలిత్యములకు హేతువైనవి, పిదప పండితులచే నామూలాగ్రముగా పరిశీలింపబడి యీశుద్ధపత్రిక నేర్పరచబడియెగాన, యీగ్రంథము సేవించువారచ్చటచ్చట కానబడు స్ఖాలిత్యములను నీశుద్ధపత్రికయందు చూచుకొనవలయునని ప్రార్థించెద.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		ఉపోద్ఘాతము.	
౨	౯	యోస్యాన్యక్షరి	= యోఅస్యాధ్యక్షః.
	౧౧	దుద్ధితాను	ద్ధితాను.
	౧౫	న్యాశ్చా	న్యశ్చా.
	౨౨	గుణః	గుణాః.
౩	౪	తావద్య	తానవద్య.
	౧౪	నివృత్తి	నివృత్తే.
౪	౧౭	మామభూత	మమభూత.
౬	౨౦	మాదీని	మాదీన్య.
౭	౧౫	యేనిషిద్ధమే	నిషేధించినదియే.
	౧౬	లైనవి	లైయున్నవి.
	౨౦	శేషత్వాకార	శేషత్వాద్యాకార.
	౨౭	గాన	గనుక.
౮	౫	కుల్లాంగల్	కుల్లాంగళ్.
		యెల్లాందరుళి	వేంచేసి.
	౮	అనువచన	అనుగీతావచన.
	౧౦	కైతే	కేగదా.
		త్యాజ్యము	కొన్నిత్యాజ్యము.
	౧౧	వస్తువులును	వస్తువులను.
	౧౪	యుండియు	యుండునపుడు.
	౧౭	లైనవి	లైనవానియందు.
		ములుగాక	ములనువిడచి.
	౧౮	సర్వసములై	భావించి.
	౨౨	ప్రాకృతి	ప్రాకృత.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౫	తిణ్ణుం	తిన్నుం.
౯	౪	మానాదులు	మానులు.
	౬	నట్టులాదిగి	నట్లొదిగి.
	౮	నువర్తించి	ననువర్తించి.
	౯	నందుకు	నందుకై.
	౧౩	విధినిషేధములు రెండును త్యాజ్యములై	ఉపాయాపాయకర్మములు రెంటియొక్క అన్వయము అపాయములై.
	౧౫	సర్వార్థా	సర్వార్థా.
		బుద్ధి	బుద్ధి.
	౧౮	భగవదాజ్ఞారూపము	= భగవదాజ్ఞకు విరోధము.
	౧౯	దుష్ట	దుష్ట.
	౨౨	ప్రవృత్తులై	ప్రవృత్తులై.
	౨౭	వడము	లైనవము.
౧౦	౩	అర్ధా	అర్థా.
	౨౩	ద్యజించి	త్యజించి.
౧౧	౧౭	వానివలె	సర్వేశ్వరునివలె.
	౧౮	వానికిష్ట	శ్రీయఃపతికిష్ట.
	౨౪	అవనీతు	అవినీతు.
౧౨	౨౨	దేహమును	దేహము.
	౨౭	ఉపాయత్వ	ఉపాయ.
౧౩	౯	ఆనుష్ఠించుట	అనుష్ఠించుట.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
౧౪ ౩ కలంజ కళంజ.
౫ విలక్షణ విలక్షణాను.
౧౦ పూర్వ్యాచార్య పూర్వ్వాచార్య.
౧౭ అర్ధ అర్థ.
౨౬ నివృత్తి నివృత్తిని.
౧౫ ౧౦-౧౧ స్వాచార్యాత్ జ్ఞేయమని=స్వాచార్యాజ్ఞయని.
౧౮ పడుకూపము పాడుకూపము.
౧౯ వోశ్రై వోశ్రై.
౧౬ ౩ సారతరముగ సారతమముగ.
మొదలు మొదట.
౬ జెసెను జేసెను.
౭ సిద్ధించునది సిద్ధించును.
౧౦ ధారావర్తే దారావర్తే.
౧౩ లజ్జాపునః లజ్జాఃపునః.
౧౪ భయమును భయము.
౧౬ కోద్రై కూద్రై.
పోమేళ్ పోళ్.
౧౭ ౫ నిశ్చయముకానేరదు=నిశ్చయముగా రజతముకానేరదు.
౧౮ ౭ శైలేయ్ శేలేయ్.
౨౨ తీర్త్వారైయామని=తీర్త్వారైయామిని.
అని అను.
౧౯ ౬ సంకీర్తనమును సంకీర్తనము.
౨౦ ౧ గలవారై గలవారైతేనే.
౨ గలవారైన గలవారగుదురు.
౧౭ గనంగీకరించి గాను అంగీకరించి.
౧౯ రామానుజార్యో రామానుజార్యే.
౨౭ క్షేమస్య క్షేమస్స.
౨౧ ౪ హస్తంగత హస్తగత.
౨౦ బుద్ధుల బుద్ధులు.
౨౨ ౧౦ యుండెడు యుండెడు.
౨౦ ఇట్లుధర్మభోగబుద్ధులచే=భోగబుద్ధిచే.
౨౬ పరిహృతమై స్పష్టమై.
౨౩ ౬ నిరైవొన్నుమిలె=న్నిరైవొన్నుమిలెళ్
౯ లందరను నందించుకొనుచు=లందర నునంధించినట్లను సంధించుకొనుచు.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
౨౭ మధ్భకాళ్ మధ్భక్తాళ్.
౨౪ ౫ రంత్యిమో రంతిమో.
౬ పరమార్థైళ్ పరమార్థైళ్.
౧౩ దనుభవ దనుభవా.
౧౫ ఇవి ఇవై.
పులకియరైక్కు పులకియరైక్కు.
౧౭ పంజరాంతవ్య పంజరాంతర్వ్యవ.
౨౧ శత్రుమిత్ర శత్రుమిత్రు.
౨౨ సకలము సకలమును.
౨౫ ౭ పూగ్రాపిరప్పు=పూర్గ్రాపిరప్పు.
౨౩ అహంకారార్ధ=అహంకారార్థ.
౨౫ వారిహృదయ పరిహరించి నాడని
మునకు వారిహృదయమునకు
౨౬ నందువలన తోఁచదాఅందువలన
౨౬ ౧౦ చరమాదికారి చరమాధికారి.
౧౨-౧౩ ఈయర్ధము=ఈయర్థము.
౧౪ పోనతంశెయ్ పోనకం శెయ్ ద
దశేడు శేడం.
౧౫ యెట్టి పూర్వం యెట్టి.
౧౬ తీర్ధా తీర్థా.
౨౧ సత్వదర్శన సర్వదర్శన.
౨౨ బందువుల బంధువుల.
౨౪ చేసినట్టును చేసునట్టును.
౨౭ ౪ ప్రసాధ ప్రసాద.
౫ కర్మపలమని కర్మఫలమని.
౧౦ సకలార్ధ సకలార్థ.
౧౨ భగవత్ప్రాప్తి=భగవత్ప్రాప్తి.

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమునకు (సంగ్రహము.)

౧ ౧౨ తీర్ధమాడు తీర్థమాడు.
అయిరంతోళ్ ఆయిరంతోళ్.
౨ ౬ నాయకనాయక=నాయక నాయ్
యను అను
౨౨ పరివదులీళక్ పరివదిలీళక్.
వైయిత్తకళియా=వైయన్దకళియా.
౩ ౧౫ స్థలశుద్ధి స్థలశుద్ధి.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
౪ ౨ ప్పల్లాండు పల్లాండు.
౧౨ ప్రసాజము ప్రసాదము.
౧౬ అమల్ నాద అమలనాది.
౧౮ యొఙ్గచంగు యొఙ్గచ్ఛంగు.

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరము.

౧ ౧౧ రాజ్ఞా . రాజ్ఞో.
౧౮ దారక ధారక.
౩ ౧౩ ముక్తదుగాక ముక్తడైనను.
౧౪ సకలార్ధ సకలార్థ.
౪ ౧౭ భగన్నివగ్రహ భగవన్నిగ్రహ.
౬ ౩ శ్రీవిష్ణుపుణె శ్రీవిష్ణుపురాణె.
౨౩ వసిష వసిష్ఠ.
అయజ్ఞ అయాజ్ఞి.
౨౪ చ్చాతొక్ష్ఠ చ్చరేత్కాష్ఠ.
౮ ౧౧ శౌచాంవిశిష్టాం=శౌచావశిష్టాం.
౩౧ పరిత్యజేన్మదో=పరిత్యజేన్మృదో.
౧౫ క్రిమ క్రిమి.
౧౮ పసపు పసుపు.
౯ ౩ సంవృతాం సంహతాం.
౫ త్రిపిబేదపః త్రిఃపిబేదపః.
౨౬ అధావా అధోవా.
౧౦ ౧ ఆచమే ఆచామే.
౪ చేసియే చేసి.
౫ వారిని వాని.
౨౨ వూరు నూరు.
౧౧ ౧౩ సాన్నమద్యా నాన్నమద్యా.
౨౪ మారకళుం మారుకళుం.
౨౫ మాళిరం మాళిరుం.
౧౨ ౧౪ క్షామాది క్షౌమాది.
౧౪ ౧౮ తాకి తాకితే.
౨౧ నిత్య నిత్యం.
క్రియ క్రియాస్నానం.
౨౨ విధములని విధములుగా.
౧౫ ౧ ఉష్ణ ఉష్ణ.
౬ చేసినఅట్టిస్నానము=చేయువారు.
౭ ద్వయో ద్వయో.

పు. పంక్తి. అశుద్ధము. శుద్ధము.
౨౨ సేయుంట సేయుచుంటె.
౨౩ ఆపలకముచే ఆమలకమును.
౧౬ ౧౫ చతుర్ధ చతుర్థ.
౧౬ స్తైలం స్తైల.
౧౯ త్రైలం త్రైలం.
౧౭ ౧౫ పలార్ధి ఫలార్థి
౧౬ ఘూణొర్ద ఘూణార్ద.
౧౯ కేశవాదన్య కేశవాదీన్య.
౨౩ ప్రాఙ్ముభో ప్రాఙ్ముఖో.
౨౦ ౧౨ స్తలము స్థలము.
౧౬ మంత్ర్య మంత్ర్యచ.
౨౧ ౨౮ సర్ధకం సర్థకం.
౨౨ ౨౧ ఇక్షు ఇషు.
౨౨ పాద పాత.
౨౩ చతురర్వ్యూహం=చతుర్వ్యూంహ.
౨౪ ధారయేత్ ధారయెత్.
౨౬ ప్రరకణే ప్రకరణే.
౨౭ దర్షణ దర్పణ.
౨౩ ౬ ఆర్జవంచాకృతీం=ఆర్జవంచకృతం.
౧౫ నకైరితి నఖైరితి.
౧౮ స్వయందాతె స్వయంధాతే.
కారుదాత కారుధాత.
౨౧ పలదం ఫలదం.
౨౬ దారయేచ్ఛిృయం=ధారయేచ్ఛిృయం
౨౪ ౧౩ తొఙ్ఙదఙ్గ=తొఙ్ఙదఙ్గమననే.
౧౫ తత్పుద్రం తత్పుంద్రం.
ఉర్ధ్వ ఊర్ధ్వ.
౧౬ తత్పుద్రం తత్పుంద్రం.
నిష్పలం నిష్ఫలం.
౧౮ నార్ధాయ నార్థాయ.
విపర్ధయే విపృద్ధయే.
౧౭ సంధ్యాది సంధ్యాది.
౨౫ ౨ కమ్లల కమ్లల్.
వినయేక విన్నైయేక.
౩ తరియే తడియే.
౪ యజ్ఞె యిజ్ఞై.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౬	రుసపాదం	సనపాదం.
	౭	నిరయుం	నిరై యుం.
	౧౦	మనః	మనః.
౨౬	౪	త్సరూపస్య	త్స్వరూపస్య.
	౧౮	మాసీతా	మాసీత.
	౨౧	కుడయాం	కుడైయాం
		ఇరుంతాళ్	ఇరుందాల్.
	౨౨	పోనయాం	పునైయాం.
		పులుగు	పుల్ గు.
	౨౩	తిరుమార్ కరవు	= తిరుమాల్ క్కరవు.
	౨౫	ఇతీర్య	ఇతీరి.
౨౭	౧౧	పుండ్రా	పుండ్రం.
		సౌమ్యో	సౌమ్యం.
	౧౯	పీటత్తుక్కు	పీఠత్తుక్కు.
	౨౦	పీటాభి	పీఠాభి.
౨౯	౭	రక్షార్ధం	రక్షార్థం.
		వృద్ధార్థం	వృద్ధ్యర్థం.
	౯	రక్షణార్ధము	రక్షణార్థము.
	౧౦	వృద్ధ్యర్ధము	వృద్ధ్యర్థము.
		మంగళార్ధము	మంగళార్థము.
	౨౭	సంకర్ష	సంఘర్ష.
౩౦	౨౪	ద్వారమధ్యే	ద్వారామిత్యే.
		రంభమా	రభమా.
౩౧	౧	కాంతులు	కాంతుల.
	౧౪	ఉరువక్	ఉరువం.
		మభ్రుత	మణిభ్రుత.
	౧౫	వణ్ణాం	వణ్ణా.
	౨౧	పరమాత్మా	పరమాత్మ.
	౨౨	దైవత్యేవదళ	దైవత్యేవాదర్శ.
౩౨	౫	వెళ్ళ	వైళ్ళై.
		వెళ్ళ	వైళ్ళై.
	౧౨	పాలవళర్	పాల్ వళర్.
	౧౮	ఘ్నునై	శునై.
		శేరుకళాల్	శేరుకళార్
	౧౯	స్థయిర్	స్దయర్.
	౨౭	రక్తాచ్చ	రక్తాశ్చ.
౩౩	౨౭	భుధాదయః	బుధాదయః.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౩౪	౧	దారయంతి	ధారయంతి
	౩	కటకటి	కటకకటి
	౫	మొఘ్రం	మొఘ్రీ
	౧౬	మొఘ్రం	మొఘ్రీ
౩౫	౩	వస్థ	వస్ద
	౬	నాధ	నాది
		ఆరై	ఆరై
	౭	శెక్ర	శెక్కర్
	౮	అన్ధి	అన్ది
	౧౫	శివన్ధ	శివన్ద
౩౬	౧౭	జెనా	జీనా
		దర్శన	దర్శనః
	౧౯	అను	అని
౩౭	౯	కెందా	శెందా
	౧౫	శ్రీసిద్ధలక్ష్మీనమస్తే	= సిద్ధలక్ష్మీర్నమస్తే
	౧౬	బపియున్నది	బడియున్నది
౩౮	౧౪	బహీ్వ	బహీ్వం
		యంతి	యంతీం
	౨౦	కార్ధముగ	కార్థముగ
	౨౧	చూర్ణం	ఘూర్ణం
	౨౪	నని	రని
౩౯	౧౬	బ్రహ్మ	బ్రహ్మే.
	౧౭	సర్వార్ధ	సర్వార్థ
	౧౮	గచ్ఛేత్పత్తు	గచ్ఛేత్తు
	౧౯	చతురస్త్రం	చతురశ్రం.
	౨౩	యత్నతః	యేత్తతః
		వర్ద	వర్ధ.
౪౦	౧౦	ఘారణము	ధారణము
	౧౧	ఘచీ	ఘ్నచీ
	౧౨	షష్ఠి	షష్టి
	౧౫	యేచ్ఛ	యేచ్ఛ.
	౧౮	వద్గ	వర్గం.
	౨౨	బిల్వస	బిల్వస్య.
	౨౫	శుద్ధామ్	శుద్ధామ్
		కీటౌ	కీట.
		దృడామ్	దృఢామ్
౪౨	౬	శ్రేష్ఠ	శ్రేష్ట

పు	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౭	సిద్ధ్యర్థం	సిద్ధ్యర్థం.
౪౩	౫	అర్ధము	అర్థము.
	౧౧	అర్ధనిశ్చయ	అర్థనిశ్చయ.
౪౪	౧౨	కటకటి	కటకకటి.
	౨౬	నాధ	నాది.
౪౫	౧౯	కెందామర	శెందామర.
౪౬	౨౬	వఝ్రకితిల్	వఝ్రకిల్.
౪౭	౫	విచ్ఛిన్న	అవిచ్ఛిన్న.
	౧౪	పవధరించినదై	పవతరించిన.
	౫	పాలాత్త్రైప్రిపాలె	పాలాత్త్రైప్పాలె
౪౮	౧౮	మమితి	మమిత.
౪౯	౯	ఆని	అని.
	౨౮	పరమైకాంతి	పారమైకాంత్య.
౫౦	౨	తాపః	తాప.
	౬	స్వతే	స్వతే.
	౭	తసద్వహంత్యక్తమా నతః	శృతాసద్వహంత స్తత్స మాశత.
౫౧	౩	చంక్రాంకిత	చక్రాంకిత
౫౨	౧	నిలప్వ	నివఫల
	౪	వీత	వీతీ
౫౩	౨	శార్ష	శార్ఙ్గ.
	౧౦	పూర్త్యాది	పూర్తాది.
		వ్యర్ధము	వ్యర్థము.
౫౪	౫	స్నినిధి	సన్నిధి
	౯	హీయలే	హీయతే.
	౧౦	సాపజ్కీ	సాపజ్కీ.
		దేవపజ్కీ	దేవపజ్కీ.
	౧౧	గృహస్థో	గృహస్థో.
	౧౨	ద్రితాః	ద్రితః
	౨౮	ధ్యర్థం	ధ్యర్థం.
౫౫	౧౭	ప్రతిష్టా	ప్రతిష్ఠా.
	౧౮	దర్శిన	దర్శన
	౧౯	ప్రభండం	ప్రబంధం.
	౨౦	తద్యదార్ధ	తద్యథార్థ.
		నానుష్టానా	నానుష్ఠానా.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౧	నానుష్టానం	నానుష్ఠానం.
		తార్ధం	తార్థం.
	౨౨	మధ్యమా	మద్యమాం.
	౨౩	సాధ్య	సాద్య.
		విహితావి	విహితా.
	౨౪	ధుర్	దుర్.
	౨౫	మతస్తరాయ్	మతస్థరాయ్.
౫౬	౧	దారణా	ధారణా.
		త్వాస్త్రి	చ్ఛాస్త్రి.
	౩	పశ్చాచ్ఛ	పశ్చాచ్చ.
		మంస్త్రేణ	మన్త్రేణ.
	౪	ఏకా	ఏకాం.
		భిశ్చ	భిశ్చః
	౧౦	వానప్రస్థ	వానప్రస్థ.
	౧౩	సాధ్య	సాధ్య.
	౧౪	నిర్వర్త	నిర్వర్త.
		తిష్టి	తిష్ఠి.
		తిష్టా	తిష్ఠా.
	౧౬	వైదీక	వైదిక.
		విరోద	విరోధ.
	౧౮	గచ్చే	గచ్ఛే.
	౧౯	అపస్తభ	అపస్తంబ.
	౨౦	మిప్సేత్	మీప్సేత్.
	౨౨	సంప్పన్నో	సంపన్నో.
	౨౫	సంప్పన్న	సంపన్న.
	౨౬	మన్త్రార్ధ	మన్త్రార్థ.
		ష్టానములు	ష్ఠానములు.
	౨౭	రధుడై	రదుడై.
		క్రోద	క్రోధ.
౫౭	౨	మార్ధో	మార్థో.
	౬	శాస్త్రార్ధా	శాస్త్రార్థా.
	౭	స్వాంధకారస్యా=	స్వాంధకారస్య
	౯	వేదార్ధ	వేదార్థ.
	౧౦	అపార్ధ	అపార్థ.
	౧౧	యధార్ధార్ధ	యథార్థార్థ.
	౧౭	స్నోయం	సోయం.
	౨౨	పవరు	పవ్వార్.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౫౮	౨	ష్టానముల	స్థానములం
	౪	ఉయ్యి	ఉయ్యం
	౯	తిరువళ్ల	తిరువుళ్ల.
	౧౪	న్ధిరుదుళ్ల	న్దిరుస్దుళ్ల.
		నిష్టమై	నిష్ఠమైం
	౧౭	నెరుంగుట	ఎరుంగుట.
	౧౯	ప్రార్థించి	ప్రార్థించి
	౨౩	పరత్వం	పరతత్వం
		బేధమె	భేదమె
౫౯	౧	స్వామి	స్స్వామి
	౨	స్తమేవార్థ	స్తమేవార్థ
	౩	ప్రార్థ్య	ప్రార్థ్వ
		సమర్పయ	సమర్పయ
	౪	విష్ణుం	విష్ణు
	౫	గ్లక్షిష్టా	గ్లక్షిష్ఠా
		ఉపాస్య	ఉపాస్వ
	౮	బ్రాహ్మ	బ్రహ్మ
	౧౧	వైదీక	వైదిక
	౧౨	వేదార్ధ	వేదార్థ
	౧౩	వశిష్ఠాది	వసిష్ఠాది
	౧౭	వేదమె	వేదములే
	౨౨	శారియగుట	కారిమై
	౨౭	విదితమైక	విహితమైన
౬౦	౩	పతే	పతియే
	౫	బ్రహ్మోధ్యక్షత్వము	బ్రహ్మోణ్డాధ్యక్షత్వము
	౧౩	స్మృతేతి	స్మృతీతి
	౨౦	శ్రీమవ్నారాయణు=శ్రీమన్నారాయణు	
౬౧	౩	పలము	ఫలము
	౧౪	స్రమాణము	ప్రమాణములాయను
	౧౬	విరుద్ధములు	విరుద్ధములు.
	౨౪	లేదే	లేదుగదా.
	౨౫	తార్థము	తార్థము.
౬౨	౧	పాసక	పానకములవలన.
	౨	ననుష్టించు	ననుష్ఠించుం
	౫	నది	నందుసం

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౬	మార్ధిక	మార్ధిక.
	౧౦	రజతము	రజత
	౨౧	వేదార్థ	వేదార్థ
	౨౨	దేవీ	దేవి
	౨౪	మోహనార్థం	మోహనార్థం.
౬౩	౨	అనురూపపన్నము	అనుపపన్నము
	౧౦	స్యాభావిక	స్వాభావిక
	౧౨	భేదముండులచే=అభేదముండుటచే	
	౧౫	వేచార్థ	వేదార్థ
	౨౧	రక్త	రిక్త.
		సాదనము	సాధనము.
	౨౩	ర్థ్యంతాడిశబ్ధ	ర్థ్యంతాదిశబ్దం
౬౪	౩	యందు, బ్రహ్మకాండమునందు=యందు, ప్రకారాంతరములచే కారణవాదప్రయుక్తశ్రద్ధామాంద్యము జనించునని దర్శనాన్తరములను, బ్రహ్మకాండమునందు.	
	౬	ఆచైతన్యపు	అచైతన్యపు
	౭	మిద్య	మిథ్య
	౧౦	సిద్ధాంతము	సిద్ధాంతము
	౨౪	అధిష్టానము	అధిష్ఠానము
	౨౬	మిధ్య	మిథ్య
	౨౭	మిధ్య	మిథ్య
౬౫	౧	సాత్యత్వ	సాధ్యత్వ
	౩	వ్యతిరిక్తమొకరును=వ్యతిరిక్తులొకరును	
	౫	◌యినందున	లైనందున
	౮	మోక్ష	మోక్ష
	౧౨	త్కారార్ద	త్కారార్థ
౬౬	౨	సత్యమై	సత్యమైన
		రూపమయిన	రూపమగు
	౨౦	పరిణామ	పరిణామి
	౨౨	తామై	తావగు
౬౭	౨	స్వజాతీయ	స్వసజాతీయా
	౨౦	సిద్ధిచేతనా	సిద్ధించుచేతనా
౬౮	౧౫	విస్తరింపజేయబడి=విస్తరింపబడి	
	౧౨	కార్ష్మారాద్య	కార్ష్మారాధ్యా
౬౯	౧౬	క్రాంతం	క్రాంత

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౭౦	౬	హార్ధ	హార్ద
		నవదరించి	నవతరించి
	౧౦	అంతు	అంతవత్
	౧౪	నాథోవా	నాథోవాప్త
	౧౯	హార్ధ	హార్ద
	౨౨	లంఘిన	లంఘన
	౨౪	తామసా	స్తామసా
	౨౬	భగవదాత్మకాన = భగవదాత్మకాని	
		యావత్సుసులభ=యావంతస్సులభ	
	౨౭	హార్ధ	హార్ద
౭౧	౭	వచ్చెడువారనియు=అందులనియు	
		యసహ్యమగు=యసభ్యము గానుండు	
	౧౪	వృత్తి	వృత్తయ
		త్యనారాధ్య	త్యనాది
		మర్యాదాం	మర్యాదా
	౨౦	లంభనే	లంబనే
	౨౪	నైన	నైః
౭౨	౨౪	నచర్చా	నచార్చా
౭౩	౬	పూజార్ధ	పూజార్థ
	౭	ప్రార్ధింప	ప్రార్థింప
	౨౨	దుద్ధిష్టం	దుద్ధిష్ట
	౧౪	దర్మ	దర్శ
౭౪	౬	ప్రతిపత్తి	ప్రతిపత్తి కలగడము
	౧౩	ధృఢ	దృఢ
	౧౬	ముత్త్యైన	ముత్త్యైన
	౨౨	స్వేశ్వరే	స్వేశ్వరే
		పలంబా	పలంభా
౭౫	౧౫	పదార్ధే	పదార్థే
	౧౬	సుబద్ధేన	సంబద్ధేన
	౧౮	సంబద్ధే	సంబంధే
౭౬	౯	లార్తి	లార్తిని
౭౭	౧౪	లోష్టాది	లోష్ఠాది
	౧౫	హ్యాగ్నౌ	వాగ్నౌ
	౨౦	ఉచ్చి	ఉచ్ఛి
	౨౮	అర్చాయా	అర్చాయాం
౭౮	౧	భూతేష్వు	సూర్యేష్వు
	౧౮	ద్రదధీశ్వరః	దదదీశ్వరః
	౨౩	ప్రతిబంధీ	ప్రతిబంధీ
౭౯	౧౪	ప్రీత్యర్ధముగా	ప్రీత్యర్థముగా
	౧౭	నానందత్య	నానందస్య
	౨౨	యర్ద్యాత్	యర్థ్యాత్
	౨౭	సంపాదయం	సంపాదయ
౮౦	౧౮	ఆనంతా	అనంతా
	౨౭	విహితార్ధ	విహితార్థ
౮౧	౫	దహికాది	తటాకాది
	౨౧	అదృష్టార్ద	అదృష్టార్థ
	౨౪	కించన	కించ
౮౨	౧౧	నర్ధ	నర్థ
	౨౬	పత్యమాణా	పత్యమాణ
౮౪	౧౧	నిరూపే	నీరూపే
	౧౬	లౌకిక	లౌకికీ
	౨౫	ప్యర్దం	ప్యర్థం
౮౫	౮	యత్తత్ప్రియ	యత్త్వత్ప్రియ
	౨౩	సిద్ధేః	సిద్ధేః
౮౬	౨౫	దురుద్ధర	దుఃరుద్ధర
౮౭	౧౨	శ్మశ్రుహి	శ్మశ్రుర్హి
	౧౩	తస్యోరితి	తస్యోదితి
౮౮	౧౭	దావిడ	ద్రావిడ
	౨౫	సర్వశబ్ధ	సర్వశబ్ద
	౨౬	త్యర్ధ	త్యర్థ
౮౯	౧౪	వేదార్ధో	వేదార్థో
		నిరర్ధతా	నిరర్థతా
	౧౫	ప్రకీర్ణార్ధ	ప్రకీర్ణార్థ
	౨౩	రోదతః	రోధతః
	౨౪	స్పృష్ట్వా	స్పృష్ట్వా
	౨౭	పదార్ధగః	పదార్థగః
౯౦	౩	వర్తిన	వర్తినీ
	౫	త్వప్రియమాణతాం	త్వప్రియమాణతా
	౭	మనాతే	మహాతే
౯౧	౨	విధివద్ధు	విధివద్ధ్యు
	౧౦	కృతే	కృతే
		ర్జపిలో	ర్జటిలో
	౨౪	త్రయమాణామె	త్రయమాణామి
	౨౭	మయీతామ్రి	మయీలాహీ

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౯౨	౨	నష్థః	సుస్థః
		దార్చనే	వార్చనే
	౫	హ్వాధి	హ్వాది
		జ్కెరణం	జ్కరణం
	౬	హారిః	హవిః
	౧౦	శ్యేషాః	శ్యేషాం
	౧౪	హార్థం	హార్థం
	౧౯	మదర్థం	మదర్థం
	౨౩	యథాఖ	యథాఖం
		భీక్ష్మం	భీక్ష్ణం
	౨౪	యతోచ	యుతోచి
౯౩	౨౨	శబ్ధేన	శబ్దేన
౯౪	౧	వ్యష్టి	సమష్టి
	౬	ధాచ	ధాశ్చ
	౧౦	మణీహార	మణిహార
	౨౦	వేద్యకి	వేద్యః
	౨౧	క్రోధశ్ఛ	క్రోధశ్చ
		నాన్యత్వ	నాన్యత్త్వ
	౨౪	త్రీస్రితోహం	తృస్రితోహం
౯౫	౪	ఎవరేని	ఎవడు
	౧౦	లీలార్థమై	లీలార్థమై
	౨౨	ఆకర్మ	అకర్మ
	౨౩	పార్థ	పార్థ
౯౬	౨౧	వృద్యర్థం	వృధ్యర్థం
	౨౨	పార్థంపుర	పార్థంపునర
౯౮	౯	సహచ్ఛ్రియాః	సహశ్రేయాః
౯౯	౧౭	ముక్తడు	ముక్తుడు
	౧౮	బహ్మము	బ్రహ్మము
	౨౫	వావెన్ష	వానెన్ష
౧౦౦	౧	అఘుణం	ఆఘుణం
	౪	ఆకాశమునందర్చ్యాన=అర్చ్యావ	
	౫	నందణు	నందును అణు
	౬	నంగీకరించితినని	నంగీకరించెనని
	౧౧	హాశూరాయ	మహాశూరాయ
౧౦౧	౧	విశాలాక్షో	విశాలాక్ష్యా
౧౦౨	౪	నెవనాగు	నెవనవనాగు
	౬	నిరైయమేన్	నిరైయమెన్ష

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౭	కీ్రభమర్స్థ	కీ్రభమర్స్ద
	౧౬	నుతించుట	స్తుతించుట
	౧౮	కపార్థములు	కపార్దములు
౧౦౩-౧౪		నాభేరజి	నాభేరజ
	౨౩	మివాక్షిణీ	మేవమక్షిణీ
	౨౭	లేదసు	లేదని
౧౦౪	౧౫	దవిచ్ఛిన్న	దవిచ్ఛిన్నముగా
	౨౨	విహీనస్యాదంత=విహీనస్యదత్తం	
	౨౩	ద్విజః	ద్విజ
౧౦౫	౨౫	దేవార్చ్యాః	దేవార్చ్యాం
౧౦౬	౨౫	సర్థ	శర్థ
౧౦౭	౫	ధారవద	ధారానద
	౭	అంప్రబుద్ధానాం	అప్రబుద్ధానాం
	౧౫	శైదిల్యము	శైథిల్యము
	౨౫	మత్సాష్టి	మత్సార్ష్టి
	౨౬	సన్మనా	సద్మనా
౧౦౮	౩	ద్దైకం	దేకం
౧౦౯	౮	నర్థములకు	నర్థములకు
	౨౭	నార్థ	నార్థ
౧౧౦	౫	కాలికా	కాలికః
	౧౬	నాన్యత్ర	నాన్యస్త
	౧౮	యిష్యతే	ఇష్యతే
	౨౫	కలుగదు	కలుగును
౧౧౧	౧	బ్రాహ్మ్యము	బ్రాహ్మము
	౩	మాతృకే	మాత్రకే
	౪	పాణౌచ	పాణీచ
	౧౫	తస్మిన్	తస్మి
	౧౭	వ్యర్థ్యం	వ్యర్థం
	౨౦	అచార్యాణా	ఆచార్యాణా
	౨౨	హ్యర్థాః	హ్యర్థాః
	౨౫	సంప్రబుద్ధ	సంప్రబుద్ధ్య
	౨౬	సకీర్తనం	సంకీర్తనం
౧౧౨	౧౫	ర్విష్ణో	విష్ణో
	౧౭	శబ్దేనోచ్య	శబ్దేనోచ్చ
	౨౬	దర్మహే	దధ్మహే
౧౧౩	౧౨	క్లైశామి	క్లిశ్యామి
	౧౪	భాజనే	భాజనే

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౯	ద్విచ్య	ద్వివ్య
	౨౧	కాలమునదు	కాలమునందు
౧౧౪	౧	దేవీంవిభూషా	దేవీర్విభూషా
	౧౭	హరిర్హ్వారిరితిబ్రూయాద్వ్యాహరే = హరిర్హ్వారిర్హ్వారిరితివ్యాహరే	
	౨౦	వ్యర్థం	వ్యర్థం
	౨౬	మచికిత్స్యా	మచిదాద్య
	౨౮	స్ఫురన్నివ	విష్ఫురన్నివ
౧౧౫	౨	న్యాదాయ	న్యాధాయ
	౧౮	జ్ఞేయం	గ్నేయం
	౨౦	సంఘాద్వైస్స్వ	సంఘాద్యస్వ
	౨౩	శయానంత	శ్రయానంత
	౨౫	కారిణా	కారిణీ
	౨౬	నిఘాయే	నిశ్ఛాయే
౧౧౬	౫	నిష్కృతిః	నిష్కృతి
	౮	మేలోం	మేతాం
	౯	ద్రవ్యాణి	ద్రివ్యాణి
	౧౦	శ్చతతో దేవం, కాలేషూక్తేషు=శ్చ తతో దేవం, తతో మన్త్రైర్జప న్నపి, ధ్యాయన్నపి పరం దేవం, కాలేషూక్తేషు	
		స్సదాచైవ	స్సదాచైవం
	౧౧	రూపతం	రూపతః
	౧౩	బ్రాహ్మ్యము	బ్రాహ్మము
	౧౮	పాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్త
	౨౦	కరెక్కలు	రెక్కలు
౧౧౭	౬	పూరయం	పూరయ
		ప్రార్థ్యై	ప్రార్థ్యై
	౮	తదు	తము
	౯	యస్మర్	యస్మ
		శ్రియ	శ్రియః
	౧౦	మిచ్చతిః	మిచ్చతి
	౧౧	సంకల్ప్యా	సంకల్ప
		పూరయస్వ	పూరయాస్య
	౧౧	నియా	స్వనియా
	౧౪	త్వర్థముగా	త్వర్థముగా

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౧	జుష్వకొను	జెప్పకొను
	౨౫	ధ్యానము	ధ్యానము
౧౧౯	౪	తంత్రాంత	తంత్రాంతర
		సిదాంతరరూప	సిద్ధాంతరూప
	౯	విదితత	విదిత
	౧౦	పురుషార్థ	పురుషార్థ
	౧౨	ప్రధమ	ప్రథమ
		త్ఛాస్త్రము	చ్ఛాస్త్రము
	౧౩	సిద్ధాంతం	సిద్ధాంతం
	౧౫	వాంఛితార్థ	వాంచితార్థ
		ఆను	అను
	౧౮	ఆవాంతర	అవాంతర
	౧౭	తశ్చాఖా	తచ్ఛాఖా
	౨౦	ప్రధమ	ప్రథమ
	౨౨	శూద్రైశ్చ	శ్యూద్రైశ్చ
	౨౪	మాస్తాయ	మాస్థాయ
	౨౫	బ్రహ్మచారి	బ్రహ్మచారీ
౧౨౦	౩	గృహస్త	గృహస్థ
	౫	సాత్వతంత్రా	సాత్వతతంత్రా
	౮	చ్ఛాస్త్రము	చ్ఛాస్త్రము
	౧౨	నిష్ట	నిష్ఠ
	౧౬	చ్ఛిద్ధాంతోక్త	త్సిద్ధాంతోక్త
	౧౯	కాలావిధియ	కాలేవిధయ
	౨౦	పంచకే	పంచవై
	౨౪	చరణాంన్తం	చరణాన్తం
	౨౫	ఉత్థానాది	ఉత్థానాది
౧౨౧	౨౪	పంచమే	పంచమో
౧౨౨	౪	స్పృశన్	స్వపన్
	౧౧	లోష్ఠర	లోష్ఠ
	౧౪	బేతాళ	భేతాళ
౧౨౩	౨౩	నిశార్థం	నిశార్థం
౧౨౪	౯	కచ్చమును	కచ్ఛమును
౧౨౫	౪	తెరంగుల	తెరంగులు
౧౨౬	౫	మృక్షార్థ	వృక్షార్థ
	౨౦	తీర్థం	తీరం
౧౨౮	౧౯	మంత్రం	మాంత్రం

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౦	యువ్యం	యవ్యం
	౨౭	మూరుల	మూర్ధుల
	౨౮	తీర్ధమ	తీర్థము
౧౨౮	౨	పార్ధి	పార్థి
	౧౨	త్రీర్ధనిషేవణె	త్రీర్థనిషేవణె
	౧౩	చతుశ్రమము	చతురశ్రమ
	౧౪	స్నానార్దమగ	స్నానార్థమిహ
	౧౫	సర్వతీర్ధ	సర్వతీర్థ
	౧౬	ఇమేగంగాం	ఇమంమేగంగే
		సర్వతీర్ధ	సర్వతీర్థ
	౧౭	నిఘ్నురూపాత్వా	= విఘ్నురూపాత్త్వం
	౧౮	వైనసా	వైనసః
	౧౯	స్థలంబులు	స్థలంబున
	౨౧	సంకాశా	సంకాశం
	౨౩	హీనం	హాసం
	౨౭	స్నానాదికం	స్నానాధికం
౧౨౯	౩	తీర్ధము	తీర్థము
	౪	తీర్ధము	తీర్థము
	౯	శక్తిలేయాని దిగువ	శక్తిలేని యాదిగువ
	౨౦	ఊష్ణో	ఉష్ణొ
	౨౨	తతస్తీర్ధం	తతస్తీర్థం
	౨౪	తీర్ధం	తీర్థం
	౨౫	తీర్ధికుర్వంతితీర్ధాని	= తీర్థీకుర్వంతి తీర్థాని
	౨౭	తీర్ధం	తీర్థం
౧౩౦	౭	నాతీర్ధము	నాతీర్థము
	౮	తీర్ధమను	తీర్థమను
	౧౯	దేవస	దేవస్య
	౨౦	ఉదత్యే	ఉదుత్యే
౧౩౨	౧౫	మర్ధం	మర్థం
	౧౭	అర్ధము	అర్థము
౧౩౩	౧	స్ధానముల	స్థానముల
	౪	నిర్మాల్యమ్	నిర్మాల్యమ్
౧౩౪	౧	సావిత్ర్యాం	సావిత్ర్యై
	౪	భృంగా	భంగా
	౨౬	యనఃమ	యనమః
౧౩౫	౩	సదాచార్య	సచాచార్య
	౮	గురుం	గురూన్
	౯	పూర్ణం	పూర్ణా
౧౩౬	౬	దాయినీ	పాయినీ
	౭	స్వరూపానా	స్వరూపాసా
	౧౧	నిషేవణం	నిషేవయా
	౧౫	ఆయత్నతో	అయత్నతో
	౨౦	దృభతక్లిష్ట	దృభతాక్లిష్ట
	౨౨	నమ్మాళ్వార్ స్సత్వం	నమ్మాళ్వార్ స్సర్వం
	౨౬	చింతయ	చిన్నయ
	౨౭	మన్యముఖా	మన్యవిముఖా
౧౩౭	౫	చతుర్ధే	చతుర్థే
	౭	సిద్ధ్యర్ధం	సిద్ధ్యర్థం
	౮	చతుర్ధా	చతుర్థా
	౧౨	వర్జ్యం	వర్జం
	౧౩	విధితెర	విధిరేత
౧౩౮	౧	వ్యతీకాం	వ్యృతీం
		సప్రణవం	సప్రణవాం
		త్రిపతె	త్రిఃపతె
		దాయతః	దాయత
	౨	ప్రాణాన్	ప్రాణః
	౫	సకృల్	సకృత్
	౨౦	ద్దనూయ	దహ్య.
	౨౧	తదేంద్రి	తధేంద్రి.
		నిస్పృహాత్	సంయమాత్
	౨౫	తదాధ్యానె	తధాధ్యానె.
		ప్రాణాయామ	= ప్రాణాయామా.
	౨౭	ప్రాణాయామ	= ప్రాణాయామా.
౧౩౯	౧	స్త్రియస్త్రియః	= స్త్రియస్త్రియః
		కనిష్టయా	కనిష్ఠయా.
	౨	మంతు	మస్తు.
		మధ్యమాః	మధ్యమాం.
	౫	ముత్స్రుజ్యానతు	= ముత్స్రుజేన్నతు.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౯	ఇద్ధయా	ఇవయా.
	౧౦	రత్నేన	రంతేన.
	౧౫	గాయత్ర్యాం	గాయత్రీం.
	౧౯	త్రిసంగ్య	త్రిస్సంధ్య.
	౨౦	సిద్ధమగు	సిద్ధమగు.
౧౪౦	౧	శార్ధంయే	శాగ్థమే.
		తదర్ఘ్యం	తదర్ఘ్య.
	౩	మర్ఘ్యం	మర్ఘ్య.
	౧౬	తీర్థాంచ	తీర్థంచ.
		స్తద స్తదవ	సర స్తదవ.
	౨౪	మంత్రితః	మంత్రతః.
		కర్మారాధ్ధ	కర్మారాధ్య.
౧౪౧	౨౪	సాధ్యం	సాంఖ్యం.
౧౪౨	౬	చేలాజన	చేలాజిన.
	౨౧	త్ర్యాంతం	త్ర్యాతం.
౧౪౩	౬	సారార్ధ	సారార్థ.
	౭	మన్త్రార్ధ	మన్త్రార్థ.
		ద్వయార్ధము	ద్వయార్థము.
౧౪౪	౨	శబ్దార్ధ	శబ్దార్థ.
	౫	శరణ్యత్వమై	శరణ్యమై.
	౫	నర్ధమును	నర్థమును.
	౧౬	యచ్ఛబ్దార్ధము	యచ్ఛబ్దార్థము.
	౨౬	వ్యాఖ్యార్ధము	వాక్యార్థము.
౧౪౫	౮	పూర్వ్వక్రమము	పూర్వ్వక్రమము.
	౧౨	సంబంది	సంబంధి.
	౧౬	నివర్తీష్ట	నివృత్తీష్ట.
౧౪౬	౫	యజ్ఞః	యజ్ఞ
	౬	భవేల్	జపేత్.
	౧౭	పదార్ధము	పదార్థము.
	౨౨	నార్ధాని	నార్థాని.
	౨౩	కరాద్రాణ్య	అకరాద్రాణ్య.
౧౪౭	౫	కేశవార్ధం	కేశవార్థం.
		వరదే	వరదా.
	౮	నక్షే	చక్షే.
	౯	ధ్యాహ్నా	ధ్యాహ్నాత్.
		క్రందనం	కృంతనం.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		శిరసి	శ్శిరసి.
	౧౨	దద్భిరైయిర్యుక్త	దద్భిరైయిరుక్త.
	౧౩	వృత్యర్ధము	వృత్త్యర్థము.
౧౪౮	౩	విశేషేణ	న్విశేషేణ.
	౪	పదార్ధము	పదార్థము.
	౧౦	హావి	హావిః
	౨౧	గుణాక్షితి	ఘుణాక్షతి.
౧౪౯	౨	భ్రాతా	భ్రాన్తా.
		దీనసమాశ్రితాః=దీనాస్సమాశ్రితాః	
		తిధీ	తిథి.
	౩	మునాహృతః	ఉదాహృతః.
	౯	ఆయధాత శిలోంచైశ్చ = అయాచిత శిలోంచైశ్చ.	
		దత్తై	దత్తైః.
	౧౦	వాయనం	వాధనం.
		యాచితో	యాచితే.
	౧౭	రక్షణ	రక్ష.
	౧౯	విప్రాది	విప్రాధి.
	౨౩	చ్చాట్యా	చ్ఛాట్యా.
	౨౮	స్నానము	స్థానము.
౧౫౦	౫	తత్సహం	తద్గ్రహం.
	౮	శ్వాద్ర	శ్వాద్రై).
		యథాహియిజ్య	యథావిధీజ్య.
	౧౫	చతుర్దస్య	చతుర్థస్య.
		ద్భవేత్	భవేత్.
౧౫౧	౧	మూర్తిం	మూర్త్యం.
	౩	దిగ్రహము	ద్విగ్రహము.
	౫	శ్రియా	శ్రియం.
		భూమి	భూమించ.
	౮	మేకాంతిః	మేకాంతీ.
	౯	నీశాఖ్యానాం	నీశాఖ్యానాంచ
	౧౨	తద్ధేయం	తద్దేయం.
		తధానం	తదానం.
	౧౩	కల్ప్యతే	కల్పతే.
	౨౧	ప్రకృతిం	ప్రతికృతిం.
		కృతం కత్వా	కృతింకృత్వా.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౩	వైష్ణవోత్తమైః	వైష్ణవోత్తమః.
	౨౮	మభక్ష్యేణ	అభక్ష్యేణ.
౧౫౨	౧	గ్రహాంచ	గ్రహించ.
	౫	ర్ధశవారం	గ్దశవారం.
		సాన్నిధ్యం	సన్నిహితం.
	౯	ఆచ్చశక్తిః	ఆయుశక్తిః.
		స్వరః	స్స్వరః.
	౧౨	పరమగురు	పరమగురుభ్యో నమః.
		పరమః	పరాయ.
	౧౫	దాకారా	అకారా.
	౧౬-౧౭	కుక్షిపర్వరమతుల్యగ్ర=కూర్పర మారభ్యాగ్ర.	
		కరద్వయెన్త	కరద్వయేన్తః
	౧౮	పరిత్యజ్య	పరిమృజ్య.
	౧౯	మారభ్యాం	మారభ్యాం గుళీషు.
౧౫౩	౧౧	ఆనైత్తులగ	అనైత్తులగ.
౧౫౪	౧౪	యెనైవ	యైశ్చ.
		కాపచారిక	కాపచారిక.
౧౫౫	౧౪	మూలమంత్రే	మూలమంత్రం.
	౨౫	వెళియిలె	యుళ్ళై.
౧౫౬	౧	ణ ఆవృత్య	ఆవృత్యం.
	౪	ఆవాహితమూలమంత్రే=ఆవాహిత, తీర్థదేవతాః మూలమంత్రే.	
	౯	బృంహితీ	బృహింత.
	౧౨	కారితయాపూర్ణ	కారితపరిపూర్ణ
	౧౩	శేషతైక	స్వశేషతైక.
	౧౫	పరిచారిక	పచారిక.
	౨౦	ఎఱ్బెరు	ఎంబెరు.
	౨౫	యిరిక్కు	యిడిక్కు.
౧౫౭	౨	స్వదేహ	స్వదేహే.
	౩	క్రమేణా	క్రమేణ.
	౫	దేశేస్థం	దేశస్థ.
	౬	చండాగ్ని	చక్రాగ్ని.
	౭	దండ	దర్గ.
	౮	త్వాసనో	తద్వాసనో.
		గుప్త	గుప్తై.
	౧౧	దయుతన్మాల	దధస్తాన్మాల.
		దేవవామ	తద్వాను.
	౧౨	మాండలాగ్ని	మండలాన్ని.
	౨౦	పాత్రగశై	పాత్రంగశై.
	౨౩-వ పంక్తికి ని రద్దు		పరపవలయు.
౧౫౮	౧	ఓంపాంనమః	ఓంపౌంనమః.
	౬	మైకేన	మేనైకేన.
	౧౦	దధ్యా	దగ్ధ్వా.
	౧౪	సంస్కృత	సంస్కృత
	౨౭	మూను	మూస్తు.
		వాగ	దాగ.
౧౫౯	౧౦	ధారకూర్మ	ధారాయకూర్మ.
	౧౧	సమానం	స్థానం.
	౧౭	ప్రాత్ర	పాత్ర.
	౨౧	ఆరుళ	అరుళ.
౧౬౦	౧	ఓంవైకుంఠాయ	ఓంశ్రీవైకుంఠాయ.
		శ్రీవై	ఓంశ్రీవై
	౬	వినస్య	విన్యస్య.
	౮	ప్రాచ్యాం=ప్రాచ్యాంపీఠ గాత్రం విన్యస్య అజ్ఞానాయనమ ఇతి దక్షిణపార్శ్వం.	
	౯	ఇత్యుత్తరి	ఇత్యుత్తర.
	౧౦	సర్వసర్వకరోన్ముఖ=సర్వకార్యోన్ముఖం.	
	౧౨	చామరి	చామర.
	౧౭	వొరుతలై	వారుతలై.
౧౬౧	౧	నాంతు	నాంతం.
	౪	పీఠాయై	పీఠాయ.
	౮	తత్తథానె	తత్తత్ స్థానె.
	౨౧	యొలియర్	ఎన్నైయొలియల్.
	౨౩	మెల్లి	నెల్లి.
౧౬౨		సమాహ్వా	స్సమాహ్వా.
	౧౦	ప్రణామంచ	ప్రణామశ్చ.

పు.	పం క్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౧	సత్క్రియా	సత్క్రియాః
	౧౫	శోదత్తు	శోధిత్తు.
		మేనుమెంగు	మేనియెంగు.
	౨౦	తిరుపుత్తిరి	తిరుపుత్తరి.
		ఏన్తు	ఎన్తు.
౧౬౩	౩	కృత్వా అంజలి	కృతాంజలి
	౫	మాలార్యై,ఆపీడాత్మకం=మాలార్యై ఆపీడాత్మనేనమ ఇతి, ఆపీడాత్మకం.	
	౮	శ్రీవత్సాయనమఇతి=శ్రీవత్సాయ.	
	౧౦	ఇతిహారాత్మనేనమ ఇతిహారాత్మానం =ఇతిహారాత్మానం.	
	౧౯	తీరుపటితామ్రం=తిరుపటిత్తామం	
	౨౪	సమర్పిత్త	తిరువారాధనం సమర్పిత్త.
౧౬౪	౩	దర్శ	తద్దర్శ.
	౪	బృంహిత	బృంహితముఖం.
		శ్చక్రం	చ్చక్రం.
	౭	జన్యాయనమఇతిశంఖా=జన్యాయ శంఖా.	
	౯	కౌమోదక్యైనమ=కౌమోదగక్యైగదాధి పతయేనమ.	
	౧౦	సర్వే	సర్వా.
	౧౧	వాహిసమం	వాహినీసమం.
	౨౭	తత్తిల్	త్రత్తిల్.
౧౬౫	౧	నంత	నంతం.
	౧	నాగరాజం ప్రణమ్య భగవంతం = నాగరాజం భగవంతం.	
	౨	మండ్రి	మణ్డి.
	౭	కృత్వాకృతాంజలి=కృతాంజలి.	
	౮	నాయతి	నాయేతి.
	౧౫	ఓరు	ఒరు.
౧౬౬	౩	పాలాయనమ	పాలాయనమః.
	౧౨	పరివారసప్రహరణా = పరివారప్రహరణా.	
		గ్నేయాం	గ్నేయ్యాం.
	౧౩	వోరు	వొరు.

పు.	పం క్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౮	వొరుతలె	వొరుతలై.
౧౬౭	౩	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౪	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౫	నేత్రాయ, సవాహన= నేత్రాయ గణాధి పతయే సవాహన.	
		సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౮	సప్రహరణా	ప్రహరణా.
	౯	త్వరిష	త్విష.
		ద్బహి	ద్బహిః ప్రణమ్య.
	౧౦	రన్యాత్రవానః	న్యాత్రావాహ్య
	౧౬	పణ్ణిరు	పణ్ణిశురు.
	౧౮	యొలియర్	యొలియల్
౧౬౮	౩	పరిషదై	పార్షదై.
	౪	భేవ	భేదం.
	౯	స్మంత్ర	స్మత్.
	౨౮	వొరు	వొరు.
౧౬౯	౧	యిత్వా	యిత్వాశేషంపాద్య.
	౩	హస్త	హస్తే.
		నీయం	నీయ.
	౬	భగవతే	భగవతేనివేదయేత్.
	౮	పదీయ	పనీయ.
	౯	పాద్యమాచమనం=పాద్యాచమన పాదపీఠ.	
	౧౦	ప్రక్షాళనా	ప్రక్షాళనాచమనా
౧౭౦	౫	మధ్యార్ఘ్యం	వర్జ్యం.
	౬	దత్వా,నమస్త = దత్వా గంధ పుష్పపాదసమ్మర్దనవస్త్రోత్తరీయభూషణో పవీతాచ మనీయాని దత్వా, నమస్త.	
	౭-౮	దేవానంతరం, దానాలంకారఅంజనో=దేవానంతరం,సర్వపరివారాణాం ప్రత్యేకం ప్రదాయ ధూపదీపాచ మనానిదద్యాత్, అథవా పరివారాణాం గంధాదీనేవ దద్యాత్ గంధపుష్పప్రదానా లంకారాంజనో.	
	౧౧	పురుషసూక్తైః	పురుషసూక్తర్గిభి

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
౧౭౧	౧	భక్తిశ్చేత	శక్తశ్చేత్.
		పరిష	పార్ష.
	౨	ప్రణామ	ప్రదక్షిణప్రణామ
	౭	గుళ	గుళం.
		దధి	ర్దధి.
	౧౦	ద్రవ్యం	ద్ద్రివ్యం.
	౧౨	అదిల్	అదిల్.
	౧౫	ఏంబెరు	ఎంబెరు.
౧౭౨	౧	జ్యాడ్యం	జ్యాఢ్యం.
		వ్యజనాని	వ్యంజనాని.
	౪	ప్రదర్శ	ప్రదర్శ్య.
	౫	స్వీకురుర్విత	స్వీకుర్విత.
	౭	ప్రవణే	పణే.
	౯	జ్ఞాష్య	జ్ఞాప్య.
	౨౩	శ్రీమతే	శ్రీమద్భ్యః.
	౨౫	పొన్నగ	పొన్నగం.
౧౭౩	౪	రభిషూాయ	రభిష్టాయ.
	౬	కాపచారిక	నాపచారిక.
	౮	స్వస్మై	స్వస్మైస్వ.
		పాదితా	పాదితవా.
	౧౦	ద్యాగామ	ద్యాగావ.
	౧౬	వుద్ధరణియూశే	వుద్ధరణియూశే.
	౨౬	నీరాంజనం	నీరాజనం.
౧౭౪	౪-౫	అష్టాంగరూపేణ	= అష్టాంగేన.
		ఇత్యక్తో	ఇత్యుక్తో
	౧౮	కొఱ్ఱంద్రై ఆచార్యా	= కొఱ్ఱంద్రై సమర్పిత్తు ఆచార్యా.
౧౭౫	౫	విధులగు	విదులగు.
	౮	వశిష్ఠః	వసిష్ఠః.
	౮-౯	దివ్యైనీరాంజనం	= దివ్యైనీరాజనం.
	౨౦	న్యాన	శ్యాన.
	౨౬	బికు	భిక్షు.
		నబిక్షు	నభిక్షు.
౧౭౬	౧	ష్టానా	ష్ఠానా.
	౫	కష్టంతోనదో్య	= కష్ఠాంతస్సదో్య.
	౭	త్రిస్త్రః	త్రిస్రః

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		కోటీచ	కోటీని.
	౮	తీర్థా	తీర్థా.
	౯	శ్చిత్తర్మనీ	శ్చిత్తంమనీ.
	౧౧	తీర్థము	తీర్థము.
	౧౩	బతులం	బ్వతులం.
	౧౬	న్యశేత్	న్యసేత్.
		శేత్పాత్రం	సేత్పాత్రం.
	౧౯	హ్యాది	ర్హ్యాది.
		దాత్రి	ద్భక్తి.
		గంద	గంధ.
	౨౧	హారంశ్చ	హారాంశ్చ.
	౨౨	యాతీర్థం	త్రిస్త్రిస్తీర్థం.
		పిభేత్సుధీః	పిబేత్సుధీః.
	౨౪	బావించి	భావించి.
౧౭౭	౫	త్రిపిబేత్	త్రిఃపిబేత్.
	౮	తీరమును	తీర్థమును.
		ప్రతిష్టించి	ప్రతిష్ఠించి.
	౧౨	స్వయం	స్స్వయం.
	౧౪	బందు	బంధు.
	౧౬	యశస్య	యశస్యో.
	౧౭	మృతం	ఋతం.
		భుక్తి	భుక్త్యై.
	౨౨	మృత్యువు	సత్యము.
	౨౫	తదర్థపు	తదర్ధపు.
౧౭౮	౧	విష్ణుప్రాతం	విష్ణ్వర్పితం.
	౨	పచ్యాపః	పిచ్యాపః.
		స్తరణమసి	స్తరణమసీ
	౬	నాప్రహ్యా	నాంఘ్యా.
	౧౩	ఛ్ఛిష్టైతు	ఛ్ఛిష్టైతు.
		మధ్యేన	మధ్యేన.
	౧౪	సవ్యేన	స్సవ్యేన.
	౧౭	ఘూద్రాదిత	ఘ్యూద్రాదిత.
	౧౮	స్టన్యష్టంచ	నాంద్రుష్టించ.
	౧౯	తోయం	త్తోయం.
		సూంజలి	నాంజలి.
	౨౦	మదితం	మధితం.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౨౧	శ్వసూత్రేం	శ్వమూత్రం.
		సహః	సః.
		ఉధృత్య	ఉద్ధృత్య.
	౨౩	పలై	ఫలే
	౨౫	జలముచే, పరిషేదనము	జలముచే ప్రోక్షించి, పరిషేచనముచేసి.
	౨౬	ప్రోక్షించి పితౄహూమము చేయవలయు అనునది రద్దుచేయువలయు..	
		మైనను	మనియని.
౧౭౯	౨	గుప్టము	గుప్తము.
	౧	చేసిపిదప	చేసిమానముగా పిదప.
	౨	గుప్టము	గుప్తము
	౫	చేతిచేనా ఘ్రాణించక యనునది రద్దుచేయ వలయు.	
	౬.	పిత్రు	పిత.
	౧౦	బైక్షము	భైక్షము.
	౧౨	ఉచ్ఛిష్టము ఘృత	ఉచ్ఛిష్టమునందు ఘృత.
	౧౫	గాని, శిశువుల	గాని వారితోను శిశువుల.
	౨౩	ప్రతి	ద్యధి.
	౨౪	స్యాత్	స్యాన్యత్.
		మృదభివా	మృద్భివా.
	౨౫	ద్వయం	ద్వయం.
		జాను	జానూ
		కరైర్వర్ధంతు	శాస్త్రైర్ధంతా
	౨౬	త్తంతే	క్త్యంతే.
		ద్యష్ట	ద్వశిష్ట.
		ముఖశుద్ధి	ముఖశుద్ధి.
		ర్విదీయతే	ర్విధీయ్యతే.
		స్త్రావత్	స్త్రావ.
౧౮౦	౧	మనుష్టితం	మనుద్ధృతం.
	౨	భుక్తోపిహావ స్త్వధృచాంత	భుక్తోచ్ఛిష్టస్త్వనాచాంత

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
		శూద్రాదీ	శూ్యద్రాదీ
	౩	భుక్త్య	భుక్త్వా
		దాచమ్య	ధాచమ్య
	౪	దేవతానాం	దేవతానాంచ
		బుడః	బుధః
	౫	భక్షయేత్	భక్షయే
	౬	తతోధికం	శతాధికం
	౧౧	సుదాయుత	సుధాయుత
	౧౨	ద్వికుల	ద్విజ
		దేవభ్య	దేవేభ్య
		బూలన్నార్పయే	బూలంచర్వయే
	౧౪	ద్యాధిః	ద్వ్యాధిః
		సిరాబుద్ధి	స్విరాబుద్ధి
	౧౫	తద్దైవ్రా	తద్ధైవ్రా
		త్వాదదర్శనే	త్వాతదర్శనే
		పృధాచరణ	వ్రతాచరణ
	౧౬	ధ్యస్తు	ద్యస్తు
		విష్టా	విష్ఠా
	౧౮	యుద్ధకాలము	వ్రతకాలము
౧౮౧	౨	కారయతి	కారయతీతి
	౩	పనోవశి	పరోవశి
	౫	శాస్త్రాబ్యన్యాపి	శాస్త్రార్థస్యాపి
		జాపనై	జ్ఞాపనై
	౬	శాప్త్రి	చ్ఛాస్త్రి
	౭	యాత్థో్య	యార్థో్య
	౯	పారంగులై	పారంగతులై
	౧౨	భృష్ణ్వణ	బృహ్మణ
	౧౮	నంబీళ్ల	నంబిళ్ల
	౨౫	భుక్తో	భుక్త్వా
౧౮౨	౨	య్యగహీ	చగ్రహీ
	౪	సమాహితః	స్సమాహితః
	౬	స్నానా	స్థానా.
		సంపర్కో	సంవర్గో
	౭	మెశ్చంది	మెచ్ఛింధి
	౮	స్కరించి	రించి
		షిచ్చము	షేచనము

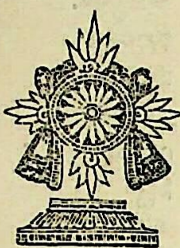
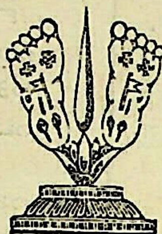
పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౧	జప	జ్జప
	౧౬	సగ్బ్రహ్మ	సబ్రహ్మ
	౧౭	యంత	యంతః
	౨౦	ధ్యాసయే	ధ్యాపయే
	౨౪	ద్వ్యాఖ్యార్థే	ద్వ్యాఖ్యార్థ
౧౮౩	౩	వృత్వా	స్తుత్వా
	౧౫	సంద్యే	సంధ్యే
	౨౦	నిత్య	నిత్యా
౧౮౪	౧	తిశుకంచ	నిశాకంచ
	౩	తివా	షువా
	౪	అర్కార్క	అత్రార్క
	౫	లక్ష్మ్యత	లక్ష్యత
	౧౧	దశావరం	దశావరం
	౧౭	లబ్ధానుజ్ఞా	లబ్ధానుజ్ఞ
	౨౦	షించ్ఛం	షింఛం
	౨౨	ప్రదాత్మృభ్యః	ప్రదాత్మృభ్య
	౨౫	స్వచరాయుతే	స్వన్నియచ్ఛతే
౧౮౫	౫	చ్వాను	చాను.
	౬	గమ్యస్యపేత్	గచ్ఛేత్.
	౭	మన్త్రైశ్చ	మన్త్రైస్య.
	౧౯	ర్వత	ర్వృత.
	౨౩	హ్యోశ్చ	హ్యంశ్చ.
	౨౪	దుష్ట	ద్దుష్ట.
	౨౭	త్తముః	త్తమ.
౧౮౬	౨	శౌచంతు	శౌచస్తు.
	౩	సాయన్నను	సాయంతనం.
		గచ్ఛేచ్ఛద్యా	గచ్ఛేచ్ఛయ్యా.
		మన్పృటి	మస్పృటి.
		దరుసుగీం	ద్వారు మయీం.
	౫	కంబలై వాపి	కంబలేవాపి.
		శుచి	శుచయ.
	౬	తేంద్రియః	తేంద్రియాః.
	౧౦	నపద	తత్పద.
	౨౬	స్వన్నభ్యంసర్వ	స్వన్నధ్యాసర్వ.
౧౮౭	౧	మయవా	శుభవా.
	౩	స్నాతాం = స్నాతాంశుమో.	
		భ్వాణ	ఘ్రాణ.
	౨౧	దేశించిన	దేశించబడిన.
	౨౩	ప్రకారం	ప్రకారము.
	౨౪	వచ్చునని	వచ్చును.
౧౮౮	౫	మంత్రకమ	మంత్రము.
	౧౬	గృహేత్	గృహ్య.
	౧౯	ప్రపద్యేరన్యత	ప్రపత్తే అన్యత్.
	౨౭	ద్వైవశ్యై	ద్వైశశ్యై.
	౨౮	యస్త్వాం	యస్త్వా.
౧౮౯	౧౨	వస్థన	వస్థల.
	౨౩	గత	గతి.
		గద్య	గద్యచే.
౧౯౦	౧	తదుపరిని	తదుపరి.
	౧౪	శ్చావతరణే	చావతరణే
	౧౬	నియత	నయత.
	౨౭	యాణాం	యాణా.
౧౯౧	౯	ద్యానాను	ద్ధ్యానాను.
	౧౨	స్మృతే	స్మృతో.
	౨౧	గుణా	గుణ.
	౨౬	వ్రజేత్	స్మరేత్.
౧౯౨	౧౧	సహసాప్ర	సహసాప.
౧౯౩	౧	మాణిక్య	మాణిక్య.
	౧౪	స్వభావ	స్వభావ.
౧౯౪	౭	త్వారివద	త్వాప్తద.
	౧౯	నిముగ్న	ర్నిముగ్న.
	౨౫	యోగైక	వియోగైక.
		సదేక	స్తదేక.
	౨౭	త్రీపితేవ	త్రీపిత్యైవ.
	౨౮	తామబిః	తామభిః.
౧౯౫	౭	శేషి	శేష.
		కాపచారిక	రాపచారిక.
	౮	హారికై	హారికైః.
		ప్రీతిమ్	ప్రీతమ్.
	౧౦	మృదా	మృద.
		కృత్యై	ద్విధాకృత్యై.
	౧౧	నాదిక	నాధిక.

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౧౩	దిగ్బంధన	దిగ్బంధనం.
	౧౪	కృత్వాన్వేన	కృత్వాన్వేన
	౧౫	తీర్థస్యార్ఘ్యార్థమ్=తీర్థస్యార్ఘ్యముత్.	
	౧౮	కృత్వాసప్త	కృత్వాసప్త.
		కృత్వా	కృత్వో.
	౧౯	తీర్థ	తీర్థే.
	౨౨	ధాయినతన్మూల	ధాయినామూల.
	౨౪	శత	శతం.
	౨౬	దాత్మికాక్	దాత్మకాక్.
	౨౭	తీర్థమూల	తీర్థదేవతాఃమూల
౧౯౬	౫	స్వనియ్యతె	స్వనియామ్యే.
	౬	బ్రాహ్మ్య	బ్రాహ్మే.
	౭	ప్రకారము	ప్రకారమును.
	౯	వానికిమూ	వానికిమూల.
	౧౬	చతుర్ముఖః	చతుర్ముఖ.
	౨౬	ఉత్తిష్టే	ఉత్తిష్ఠే.
	౨౭	బ్రాహ్మ్య	బ్రాహ్మే.
౧౯౭	౨	విహారస్పృక్	విహారస్య.
	౩	స్వప్నాన	స్వప్నావ.
	౧౫	సాత్వ	సాత్వత.
	౧౬	కమండులూ	కమండులు.
౧౯౮	౧	కాద్యా	కార్యా.
	౨	కూబరా	కూపరా.
	౫	చాపాన	చ్యాపాన.
	౬	విష్టాంతు	విష్టంతు.
	౭	సమాదాయా	సమాధాయా.
	౯	న్యాసాగ్రస్య	నాసాగ్రస్య.
	౧౩	బ్రహ్మా	బ్రహ్మ.
	౧౪	ష్మా	ష్మ.
	౧౮	స్మృతేతి	స్మృతీతి.
		మగుశరీరమగు	మఙ్గళశరీరమగు.
	౨౩	మాగతః	మాగతాః.
	౨౫	సామ్య	సామ్య.
౧౯౯	౧	న్యామ్యే	నియామ్య.
	౨౦	సంస్థిని	సంస్థితి
	౨౨	యామినో	యామనో
	౨౩	యిత్యభి	ఇత్యభి.
	౨౪	యనుష్టించ	యనుష్ఠించ.
	౨౬	త్వ్యక్త్వాద్యానా	త్వక్త్వాధ్యానా
	౨౮	దన్యపల	దన్యఫల. [బంధ.
౨౦౦	౧	మీమాంసకబంధ=మీమాంసకక	

పు.	పంక్తి.	అశుద్ధము.	శుద్ధము.
	౯	భూయిప్ట	భూయిష్ఠః
	౧౨	వేణ్ణుం	వేణ్ణు.
	౧౩	నర్చురాది	నర్చిరాది.
	౧౬	ప్రవమ	ప్రథమ.
		నిష్ట	నిష్ఠ.
	౧౭	నిష్టు	నిష్ఠ.
	౧౯	నిష్టలకు	నిష్ఠులకు.
	౨౨	ప్రాతఃకాల	ప్రాతఃకాల.
		వఃద్యాహ్న	మధ్యాహ్న
	౨౩	ద్యానయోగము=ధ్యానయోగము	
	౨౫	చ్ఛాస్త్రాదుల	చ్ఛాస్త్రాదుల.
౨౦౩	౬	నాంతరము	నానంతరము.
౨౦౬	౨౫	విదాయా	విధాయా.
౨౦౭	౨౪	రాగేవ	రాగేచ.
౨౦౯	౧	త్సన్నది	త్సన్నధి.
	౨	కాస్య	కాశ్య.
	౯	దాన్యము	ధాన్యము.
	౧౨	తిలపిష్ఠము	తిలపిష్టము.
	౧౬	ద్గేహం	ద్గేహం.
	౧౭	వ్రీహ్య	వ్రీహ్య
౨౧౦	౪	హుర్లేఖ్య	హృల్లేఖ్య.
	౨౭	స్నేహాకం	స్నేహాక్తం.
౨౧౧	౧౮	లేఖ్యంతు	ల్లేఖ్యంతు.
	౨౦	త్యజతే	త్యజ్యతే.
౨౧౩	౧౩	కృష్ణాజనము	కృష్ణాజినము.
	౧౪	గజాస్తి	గజాస్థి.
౨౧౪	౧	ఉచ్ఛిష్ట	ఉచ్ఛిష్ట.
	౪-౫	ధారు	దారు.
	౧౫	తాంమ్రాది	తామ్రాది.
	౨౪	స్యయో	స్యయోః.
౨౧౫	౪	నతిక	నధిక.
	౨౬	చ్ఛోదనై	చ్ఛోధనై.
౨౧౬	౮	బహిష్టల	బహిష్ఠల.
	౧౨	కస్మలము	కశ్మలము.
	౧౩	కస్మల	కశ్మల.

౪౫-వ పుట ౨౫-వ పంక్తికి మొదట, పాదరసము మొదలగు వానిని అగ్నికి నెగిరి పోకుండు నటుల నిలుపుకొని సిందూరాదులు చేయువారివలె, యని యారంభించి ధనువు యొక్క ఇత్యాదులు,యని నందుండు ప్రకారము జదువవలయు.

శ్రీరస్తు.

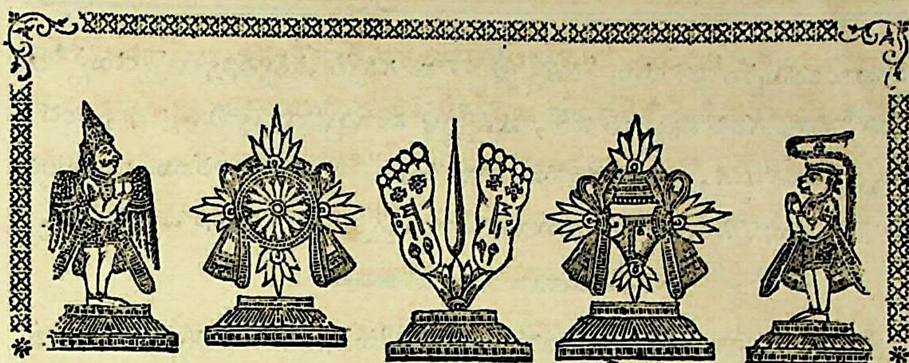

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

జగదాచార్యపరిగృహీతం.

శ్రీ మత్పరమహంస పరివ్రాజకోచార్యోభయవేదాంత ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులై యఖండమహీ మండలాలంకార మహీపాలకోటీర ఘటితమణికిరణ పటల పాటలిత పాదపీఠపర్యంకాచార్యులై, యుభయవేదాంత పారంగతులై, సకలశాస్త్రనిపుణులై, సారాసార వివేక చతురులై, శ్రీమన్నాథయామునయతి వరాదితత్సంప్రదాయసిద్ధులై, జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యసంపన్నులై, శాంతి శమదమాద్యనంత కల్యాణ గుణగణపరిపూర్ణులై, శ్రీమద్భగవద్భాష్యకార సిద్ధాంత నిర్ణాయకాచార్య సార్వభౌములై వేంచేసి యుండెడు, శ్రీమాన్, శ్రీవానమామల శ్రీ శఠగోపరామానుజజీయర్ స్వాములవారు, ప్రాకు సర్వజితునామసం॥ ఫాల్గుణమాసము నందిచ్చట చెన్నపురితో చేరిన తిరువల్లిక్కేణి మఠము నందు విజయముచేసి యుండగా నొకకాల విశేషమున దాసునితో వార్తలాడుచుండునపుడు, ఈగ్రంథవిషయమై ప్రశంసించఁగా, నపుడీగ్రంథమును స్వామి కటాక్షింప నపేక్షితులైరి, అప్పటికీ గ్రంథము ముక్కాలు భాగమునకు పైగానే నెరవేరి యుండినందున, అనంతర మొకదివసమున నీ గ్రంథమును స్వామి సన్నిధికి వేంచేపు చేసికొని పోయి అవకాశము కొలది యందు ముఖ్యముగా ఊర్ధ్వ పుణ్డ్ర ధారణమును, శ్రీచూర్ణప్రకాశికయు మొదలగు ప్రకరణములను సేవించగా, స్వామి అత్యాదరముతో తిరుచ్చెవి శాత్తి నందుగల సకలార్థములను పరిశీలించి, మిగుల నానందించి, మనదర్శనమునకీ గ్రంథము మిగుల నుపయుక్తమై యున్నదని స్వామి తిరుప్పవళము గుండాసాధించిరి గాన నీగ్రంథము జగదాచార్య పరిగృహీతమై యున్నదనుటకు సంశయములేదు.

ఇట్లు,
భాగవత విధేయుడగు,
మొదలి యాణ్డాన్ దాసుడు.

శ్రీ మ తే రా మా ను జా య న మః

ఉపోద్ఘాతము.

స్వరూపానురూపమగు నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైక లక్షణమగు భగవత్ప్రాప్తియందపేక్షగలముముక్షువులకు, శిష్టాచార పారంపర్యమవశ్యానుష్ఠేయముగాన, తదనుష్ఠానవిధులనుపన్యసింప, నుపక్రమించుటకుపూర్వము, ప్రథమ, మధ్యమ, చరమ పర్వ, ప్రపన్నాధికారులకు, త్యాజ్యోపాదేయ వివేకజ్ఞానముకలుగుట, అత్యావశ్యకమైనందున, శ్రీలక్ష్మీనాథ పరాఙ్కుశ పరకాలనాథ యామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు వరవరముని ప్రభృతులుపరమకృపచే, సకల చేతనోజ్జీవనార్థముగ ప్రవర్తింపజేసిన, శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణ, భగవచ్ఛాస్త్ర, బ్రహ్మసూత్ర, ద్రావిడవేద, తదంగోపాంగ తత్తద్వ్యాఖ్యాన ములయందును, సాంగాఖిలద్రవిడ సంస్కృత రూప వేదసారార్థ సంగ్రహమగు శ్రీవచన భూషణ దివ్యశాస్త్రాది రహస్యగ్రంథములయందును, కొన్ని పరమార్థ ములను, "ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కర" మను, నీ గ్రంథమునకు, నుపోద్ఘాతము గా జేర్చబడి, తదనుష్ఠాన విధులు, శ్రుతి స్మృతి పురాణేతిహాస ప్రకరణ గ్రంథస్థములై యున్నను, సర్వ జనులకు అగ్రాహ్యములుగా నుండుటచే అప్రకాశకనులై యున్న వానినన్నిటిని సంగ్రహించి, మనపూర్వాచార్యులు సాయించియున్న సులభ పద్ధతుల నుతెలుప బూని, రచియింపబడు ఈగ్రంథమందు, స్ఖాలిత్యములు గలిగి యుండ వచ్చును గాన, "యత్సారభూతం తదుపాసితవ్యం హంసోయథాక్షీర

మివాంబుమిశ్రం" అనియు, "కత్తోర్గళ్ తామఃగప్పర్, కల్విత న్నిలాశైయుల్లోర్, పెత్తోమెనవుగందుపిన్పుకర్ పర్, మత్తోర్గళ్ మాచ్చరియత్తాలిగళ్ళిల్, వందదె న్నెంశేయిగళ్లిగై, ఆచ్చరియమోదానవరుం" అను ప్రకారము, బుద్ధిమంతులు నీరసమును పేక్షించి, సారమునుగ్రహించిగైకొనవలయునని ప్రార్థించెదఁ.

శ్రియఃపతియై, శ్రీవైకుంఠనికేతనుఁడై, శ్రీమదనంతముఖనిత్యసూరిపరిషన్నిషేవ్యమానుఁడై, అవాప్తసమస్తకాముఁడై, అఖిల మంగళ గుణస్వరూపుఁడైనసర్వేశ్వరుఁడు "క్షయంతమస్య రజసః పరాకే" అనియు "త్రిపాదస్యామృతందివి" అనియు, "తదక్షరేపరమే వ్యోమన్" అనియు, "యోస్యాధ్యక్షఃపరమే వ్యోమన్" అనియు, "తద్విష్ణోః పరమంపదం సదాపశ్యంతి సూరయః" అనియు, సకల జగదుజ్జీవనానుశాసన ప్రవర్తకములగు నిఖిల నిగమాంత సహస్రములయందు ప్రతిపాదించబడినదై "వైకుణ్ఠే తు పరేలోకే శ్రియాసార్ధం జగత్పతిః, ఆస్తేవిష్ణురచింత్యాత్మా, భక్తైర్భాగవతైస్సహ" అనియు "అత్యర్కానలదీప్తంతత్ స్థానంవిష్ణోర్మహాత్మనః, స్వయైవప్రభయారాజన్ దుష్ప్రేక్ష్యం దేవదానవైః" అనియు "ఆక్రీడా వివిధారాజన్, పద్మిన్యాశ్చామలోదకాః, ఏతేవైనిరయాస్తాత, స్థానస్య పరమాత్మనః" అనియు, ఇత్యాదులచే, యోగయాజ్ఞవల్క్య పంచమవేద పురాణ రత్న సముదంచిత ప్రామాణ్య పంచరాత్రాది వచన సంచయము లందును "నలమంద మిల్ల తోర్ నాడు" అనియు, "శుడరొళియానిన్ద తన్నుడైచ్చోతి" అనియు "తెళివిశుంపుతిరునాడు" అనియు "నాకవైకుంత" మనియు, ఇత్యాది వాక్యములచేతను, "మయర్వరమదినలము" గల పదుగురాళ్వారుల చేతను సాయించబడిన అతిశయముగలదై "గుణఃప్రధానం పురుషః పరంపదం, పరాత్పరంబ్రహ్మ చ తేవిభూతయః" అనియు "పరమ యోగివాఙ్మన సాపరిచ్ఛేద్య స్వరూప స్వభావ, స్వాభిమత వివిధ విచిత్రానన్త, భోగ్య భోగోపకరణ, భోగస్థాన సమృద్ధానన్తాశ్చర్యానన్త మహావిభవా నన్తపరిమాణ నిత్యనిరవద్య నిరతిశయ వైకుంఠనాథ" అనియు, "కాలాతీత పరమహాతీవిభూతిః" అనియు, "యద్దూరే మనసో యదేవ తమసఃపారే యదత్యద్భుతం" అని సర్వపూర్వ దేశికస్తోమ ప్రశస్తమై, ఇట్లు

వేదములచేతను, మహర్షులచేతను, ఆళ్వార్లచేతను, ఆచార్యులచేతను, ఏకకంఠముగ ప్రతిపాదించబడిన, ప్రభావాతిశయముగల పరమ పదమందు ఆనందైకార్ణవమగు తిరుమామణి మంటపమున పర్యంక విద్యాది ప్రద్యోతితావద్య మాహాత్మ్యముగల, దివ్యాస్థాన మంటపమునందు, ఉభయ విభూతికార్య నిర్వాహకమునకుఁ తగిన సన్నివేశముగల దివ్య సింహాసనముపై, నిరవధిక తేజోరూపమై, సదైకరూపమై, నిత్యసిద్ధ పరమేష్ఠ్యాదిపంచోపనిషన్మయమై, స్వానురూపమై, చిన్మయమై ప్రకాశించెడు, కిరీటాది నూపురాంతమైన దివ్య స్రగ్వస్త్రాభరణ భూషితమై, దివ్యాయుధములచే దేదీప్యమానమై, నిరతిశయ సౌందర్య సౌకుమార్య లావణ్య యౌవనాద్యపరిమిత గుణ గణ నిధియగు దివ్య మంగళ విగ్రహ విశిష్టుడై, శ్రీ భూమీ నీళా దేవీసమేతుడై, అనంత వైనతేయాది నిత్య సూర్యనంత ముక్త బృందా నవరత పరిచర్యమాణ చరణ నళినుడై, ఉభయ విభూతి నిర్వాహకుడై, నిరతిశయానంద యుక్తుడగు సర్వేశ్వరుండుఁ నిత్యాసంకుచిత జ్ఞానులగు ననంతగరుడ విష్వక్సేన ప్రముఖ నిత్యసూరులను, నివృత్తి సంసారులై ఆనిత్యులవలె లబ్ధకైంకర్య పరులైన ముక్తుల నానందింప జేయుచుండియు, వీరివలె సంసారులును తన్ననుభవించి తదనుభవజనిత ప్రీతికారితా శేషా వస్థోచితా శేష శేషతైకరతిరూప నిత్యనిరవద్య నిరతిశయా నందరూప కైంకర్యమను మహా సంపత్తును పొంది సుఖించుటకు ప్రాప్తి కలిగి యుండియు, తదప్రాప్తిచే సంసారదుఃఖార్ణవ మగ్నులగు దురేయని, సర్వేశ్వరుండు, మిక్కిలి వ్యాకులాంతఃకరణుండై, మూల ప్రకృతిగతులై కరణ కళేబర శూన్యులై "లూనపక్ష ఇవాండజః" అను ప్రకారము రెక్కలు విఱిగిన పక్షులవలె యుండెడి స్థితిని కటాక్షించి "కరణకళేబరైర్ఘటయితుం దయమానమనాః" అను ప్రకారము అఖిలాత్మలకు కరణ కళేబర ప్రదానముచేయ స్వచరణకమల సమాశ్రయణమున కుపకరించిన కరచరణాద్యవయవ సంఘాతాత్మకమగు శరీరముచే ఈశ్వర తిరువుళ్ళము ననుసరించి నడుచుకొనక, సమిధలుకోయనిచ్చిన కత్తిచే పశువుతోకను ఛేదించెడువానివలెను, కలుపు తీయనిచ్చిన కోలతో నేత్రము పెకలించుకొను వాని వలెను, ప్రవాహముదాటనిచ్చిన తెప్పనుగొని దరిచేరక ప్రవాహవేగమున సముద్రము జేరు

వాని వలెను, ఈ శరీరమును శబ్దాదివిషయ ప్రావణ్యమునకు హేతువు చేసి కర్మ ప్రవాహ వేగముచే గర్భ జన్మాద్యవస్థా దుఃఖగర్భమగు సంసార సముద్రంబునం బడుటకు మిగులజింతించి "శాసనాచ్ఛాస్త్రం" అనియు "హర్తుంతమస్సదసత్ చవివేక్తుమీశో, మానం ప్రదీపమివ కారుణికోదదాతి" అనియు "కదైకళుం వేదముం నీతినూలుం కర్మముం చొర్ పొరుళ్ తానుం మర్త్రైనిలైకళుం వానవరుక్కుం పిఱర్ కుక్కుం నీర్ మయినా లరుళ్ శెయ్ తే" అనియు, పరమకృపచే శాస్త్ర ప్రదానముచేయ, నందజ్ఞానా న్యథాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన ప్రతిపత్తిచేసి "ఈశ్వరోహమహంభోగీ సిద్ధోహం బలవాన్ సుఖీ, ఆఢ్యోభిజనవానస్మి,కోన్యోస్తిసదృశోమయా" అనియు "యోన్యథా సంతమాత్మాన, మన్యథా ప్రతిపద్యతే, కింతేన న కృతం పాపం,చోరేణాత్మాపహారిణా" అనుప్రకారము, అఖిల పాపహేతువై స్వస్వాతంత్ర్యరూపమగు ఆత్మాపహారము జేసి అనాది కర్మ వాసనా దోష దూషితాంతః కరణులై, అపథే ప్రవృత్తులైయుండుట నిరీక్షించి తానే విశ్వసి వీరల శిక్షించి రక్షించ వలయునని రామకృష్ణాద్య వతారములు సేయ "ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని, మా మప్రాప్యైవ తు కౌంతేయ తతో యాం త్యధమాం గతిం" అనియు "అవజానంతి మాం మూఢాః మానుషీం తనుమాశ్రితం పరం భావ మజానం తోమా మభూతమహేశ్వరం" అనియు, సజాతీయ ప్రతిపత్తిచే ఆసురప్రకృతులై తన్నవజ్ఞతపరచి, తన్ననువర్తించకసంచరింపగని మృగయుడు, తాబెనిచినమృగములగొని, యన్యమృగములస్వాధీనముచేసుకొనునట్లు, జీవసజాతీయులగు నిత్యసూరుల నీవిభూతియం దవతరింపింప సంకల్పించి, శ్రీవత్స కౌస్తుభ వైజయంతీ వనమాలికలను, శ్రీభూమి నీళాదేవులను, శ్రీపంచాయుధాళ్వారులను, అనంతగరుడవిష్వక్సేన ప్రభృతులను కటాక్షించి, మీరలు ఈ లీలావిభూతియందు నానావర్ణముల యందవతరించి అఖిలాత్మోజ్జీవనముచేయుడని నియమింప, వారు తదాజ్ఞానువర్తులై "కలౌ ఖలుభవిష్యంతి నారాయణ పరాయణాః" అనియు "క్వచిత్క్వచి న్మహాభాగా ద్రావిడేషు చభూరిశః" అనియు "తామ్రపర్ణీ నదీయత్ర కృతమాలాపయస్వినీ। కావేరీ చమహాభాగా ప్రతీచీచసరస్వతీ" అనుప్రకారము ఈనదుల సమీప మందలి

ద్రావిడ భూభాగమందు నానావర్ణములలో వైష్ణవోత్తములై వచ్చి యవతరించగా, సర్వేశ్వరుడును ఆళ్వారాచార్యులకు "మయర్ వర మదినలమరుళినన్" అని సాయించిన ప్రకారము, అజ్ఞానాంధ కార నివృత్తి పూర్వకముగ భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానము కృపచేసి, తద్ద్వారా సర్వాధికారమగు ద్రావిడ వేద తదంగోపాంగ తత్తద్వ్యాఖ్యానములచేతను, శ్రీవచనభూషణాది రహస్యములచేతను, సర్వోజ్జీవనార్థముగా, ఈదర్శనమును ప్రకాశింప జేసెను; అట్లుపరమకృపచే ప్రకాశింపజేసిన ఈదర్శన వైలక్షణ్యమును చెరుచుటకును, అనేకులను తమవలె బద్ధసంసారులుగా జేయుటకును, ఇందు ప్రవేశించి, ఖ్యాతిలాభార్చనతత్పరులై నామరూపములను ధరించి, స్వరూపాను రూపవృత్తి విశేషములొకటియు లేకనే, స్వరూపవిరోధుల నొకటియుత్యజించజాలక, దేహాత్మాభిమానులై, దురహంకారగ్రస్తులై, కృష్ణచిహ్నములను ధరించి, కృష్ణునెదిరించిన పౌండ్రకవాసుదేవుని వలెను, అమృతార్థులై దేవగోష్ఠిలో ప్రవేశించిన రాహుకేతువులవలెను, స్వకార్యపరులై వానరాకారమును ధరించిన శుకసారణాదులవలె తిరిగెడు, పరహింస, పరదార పరిగ్రహ, పరద్రవ్యాపహార, అభక్ష్యభక్షణ, అపేయపాన తత్పరులైన ఆసురప్రకృతుల ఉక్తివృత్తులను, ప్రమాణముగా గైకొనక, గ్రంథస్థములగు ఆళ్వారాచార్యుల వచనానుష్ఠానములనే ప్రమాణముగాగొని, వాటికి విరోధముగా సర్వేశ్వరుడైనను మనదర్శన స్థాపకులగు ఎంబెరుమానారులైనను, ప్రత్యక్షమై సాయించినను, స్వప్నాదులలో నియమించినను ఇంద్రవేషధారియై అంబరీషుని భ్రమింపజేయవచ్చిన వానివలె జేసెడు "మెణ్ణిలామ్పెరుమాయన్" ఐన సర్వేశ్వరుని మాయాకార్యమని తలచి, అప్రామాణికకృత్యములను, శిష్టాచారమని ఆచరింపదగదు.

—* ఈ యతిమాత్ర ప్రపత్తి కైతిహ్యము. *—

ఎంబెరుమానారులు దర్శనము నిర్వహించుచు వచ్చెడు కాలమందు, యాదవప్రకాశులు వీరివైభవమంతయు దెలసియుండియు, మాతృవచనము చేతను, భగవదాజ్ఞచేతను, వారినాశ్రయించి, శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంతమునందు ప్రవర్తించినది చూచి, తత్పుత్రశిష్యులు సహించజాలక, నీదర్శనమున అపథే ప్రవృత్తి కలుగజేయవలెనని తలచి "భక్తిరష్టవిధా హ్యేషా యస్మిన్ మ్లేచ్ఛేపివర్తతే సవిప్రేం

ధోశ్రీమునిశ్శ్రీమాన్ సయతిస్సచపండితః” అనుభగవదాజ్ఞచేతపూర్వాచార్యులు నికృష్టవర్ణజాతులగువిలక్షణసంబంధస్వీకారమునంగీకరించినదే హేతువుగా, సర్వవర్ణసాంకర్యముకలుగజేసి, చరమశ్లోకమునందు, సర్వధర్మత్యాగమునువిధించినదే హేతువుచేసి “ఇదంకురు ఇదంమాకార్షీః” అను రెంటినిత్యజించవలెనని, నిషిద్ధానుష్ఠానమును ప్రవేశింపజేసి, ఇదిచరమధర్మమని కొన్ని గ్రంథములను కల్పించి, తత్కాలవర్తిషులైన కొందరాసుర ప్రకృతులను మోహింపజేయగా నిదియర్థకామ పరవశులకు సహకారమైనందున దావానలమువలె వ్యాపించుచు రాగా, ఆకాలమందే ఎంబెరుమానారులు కొందరినిపట్టి శిక్షించి, గ్రంథములను తీసిచించి దగ్ధముసేసినను, కలిదోషముచేత తిరుగానా నాటికి అభివృద్ధియై, శిష్టులుగహింపుదురని బయలు పరచక, స్వగోష్ఠికను కూలమైన వారికి మాత్రము ఇది శిష్టాచారమని చెప్పుకొనుచు నీదర్శనమునకు అనర్థకులై తిరుగుచురాగా. పిళ్లలోకాచార్యుల కాలమందును, కొందఱు కొన్ని విపరీత ప్రశ్నలు చేయగ నందుమీద శ్రీవచన భూషణ దివ్యశాస్త్రము, భగవదాజ్ఞచేనవతరించినదని కొందరు జ్ఞానాధికులు చెప్పెదరు.

ముముక్షువులైనచేతనులకాహారనియతి, సహవాసనియతి, అనువర్తననియతి, ఇవిప్రధానములయినవి. అందు, ఆహారనియతియనగా—జాతిదుష్టాశ్రయదుష్టనిమిత్తదుష్టములను పరిత్యజించి పవిత్రములై విలక్షణ పరిగ్రహములై పరిశుద్ధములైన భగవద్భాగవత శేషములను స్వీకరించుట. జాతి దుష్టమనగా— “లశునంమద్య మాంసాని, మూలకం గృంజనంతథా, తిలపిష్టంతథా శిగ్రుం, బిల్వం కోశాతకీం తథా, అలాబుం శ్వేత వార్తాకం విడ్వనీకం తథైవచ, ఏవ మాదీని భక్ష్యాణి శాస్త్రదుష్టాని యేనరాః, ఖాదంతి తే నరాయాంతి, విణ్మూత్ర క్రిమి భోజనం” అనిత్యాజ్యములుగా చెప్పబడునిషిద్ధ ద్రవ్యములు, అయితే ఆచార ప్రధానులైన పెరుమాళ్ “నమాంసం రాఘవోభుంక్తే నచాపిమధుసేవతే” అని సీతావిశ్లేష సమయమందు మధుమాంస వర్జనముచేసి నారని చెప్పుటచే సంశ్లేషదశయందు అనుభవించినారని తోచుచున్నదేయనగా “ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే” అనియు, ధర్మసంస్థాపనార్థము తిరువవతరించిన అవతారములం దాచరించిన ధర్మముపాదేయముకాదో యనగా,

పెరుమాళ్లు సామాన్య ధర్మ నిష్ఠులగుట చేత, క్షత్రియ కులముల కనుగుణ
మైన మాంసములును, రాజులు స్వీకరించెడు నానా సుగంధ పుష్పరస సము
దాయమైన మధువును స్వీకరించిరేకాని స్వవర్ణ విరుద్ధమైన మధుమాంస పరి
గ్రహము చేయలేదే,వర్ణ ధర్మికులకు తారతమ్యాను గుణముగా, కొన్ని త్యాజ్య
ములు కొన్ని యుపాదేయములై యున్నవి యంతయు,సత్వప్రచురులైన పరమై
కాంతులకు "ఉభేవిద్వాన్పుణ్య పాపే విధూయ" అను వచన ప్రకారము భ
గవదనుభవ వ్యతిరిక్తములు త్యాజ్యములుగా జేయుటతప్ప ఉపాదేయమన
కూడదు "బ్రాహ్మణస్య, మధూకమైక్షవం తాళం ఖార్జురం పానసం తథా,
ద్రాక్షం మధుజ మారిష్టం, మైరేయం నాళికేరజమ్, ఇత్యే కాదశమద్యాని నిషి
ద్ధానిద్విజన్మనాం, సురాంబు ఘృత గోమూత్ర పయ సామన్యతమమగ్నిస్పర్శా
ద్దాహకశక్తింకృత్వాపీత్వామరణాత్ శుద్ధింప్రాప్నుయాత్" అనుప్రకారము
సత్వప్రచురమైనబ్రాహ్మణత్వమునకేమరణాంతములైననిషిద్ధ ద్రవ్యములు,సత్వ
నిష్ఠులై గ్రామ కులాది వ్యపదేశములు లేక సర్వ వర్ణాశ్రమ విలక్షణులైభగ
వదేకవ్యపదేష్టవ్యులైన పరమైకాంతులకు తలంచనే కూడదు,నింద్యములైన
యీనిషిద్ధ ద్రవ్య స్వీకారము వర్ణమును పట్టియే నిషిద్ధమే గాక "ద్రవ్యం
నింద్యసురాది ప్రైవతమతి క్షుద్రంచ బాహ్యాగమో,దృష్టిర్దేవల కాచ్చదేశిక జ
నా ధిక్ ధిక్ ధిగేషాంక్రమః" అని,క్షుద్ర దేవతా విషయ బాహ్యాగమ ప్రవ
ర్తక నిషిద్ధకృత్యము లగుటచే శిష్టగర్హితములైనవి "యజంతే సాత్వికాదే
వాన్"అని దేవతలందరు సాత్వికులకు పూజ్యులని,పెరుమాళ్ రుద్రేంద్రా
దులను అవతారములయందారాధించినారని, అనన్యార్హ శేషత్వా కారష
ట్కములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మలకు, దేవతాంతర భజనముచే
యకూడదు;మరియు నవతార ప్రయుక్తములైన మానుషచేష్టితములుదృష్టాం
తములవ్వునేని,బ్రహ్మజన్మమైనరావణునిసంహరించినాడనిబ్రహ్మహత్యాదులు
ను,కృష్ణునను సరించి పరహింస,పరదార పరిగ్రహ,అభక్ష్య భక్షణ, అపేయ
పాన,అకృత్య కరణ,కృత్యాకరణ, పరద్రవ్యాపహారాదులును, ఉపాదేయ మ
గుటకు సంశయములేదు గాన, మహా పాతకములును ప్రసన్నధర్మములై ప్ర
వర్తించవలసివచ్చునుగాన, నట్లుచెప్పుటయుచితముగాదు.అవియట్లుండ,చరమ

శ్లోకమందలి ప్రథమపదమందు సర్వశబ్దమునకుసంకోచమురాకుండునట్లునివృత్తి రూప ధర్మత్యాగమునకై పరిగ్రహించెద మంటిమేని,అనన్యార్హ శేషత్వ స్వరూపుడైన తనను, నిఖిలహేయ ప్రత్యనీక కళ్యాణైక తానుడైన సర్వేశ్వరుని, త్రిపాద్విభూతియందు "మేఝులగుం తనికోల్ చెల్ల కుఝుమత్తేవర్ కుఝాంగల్ కైదొఝుమెఝుందరుళి" ఉండెడు వైకుంఠనాథుని ప్రాపించెడు పరమ పురుషార్థ ఫలమును చూడగ, అపథే ప్రవృత్తి చొరబడుటకు అవకాశములేదనుట ముముక్షు పడిలో పరిహృతమైనది "ఉచ్ఛిష్ట మపిచామేధ్యం భోజనంతామస ప్రియం" అను వచనరీత్యా అమేధ్య వస్తువులు తామసులకే గాక సత్వనిష్ఠులకు త్యాజ్యములైయుండును, త్రిగుణాధీనాత్మక క్రియాధీనచేతనులకైతే,గుణానుగుణముగా త్యాజ్యము లుపాదేయములుగా నుండును, "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" అని సమస్తవస్తువులును, బ్రహ్మాత్మకమని తలచెడు అధికారులకు,త్యాజ్యమైనవి కల వోయనిన, వీడు త్రిగుణాత్మకమైన ప్రకృతిని విడిచి ముక్తుడైన వెనుకనే, తదీయత్వా కారముచేత లీలావిభూతియంతయు అనుభావ్యమగును; ప్రకృతి విశిష్టులైయుండియు "మయర్ వరమది నల మరుళ్ప్పెత్త" ఆఝ్వార్ల వంటివారును, ప్రహ్లాదాఝ్వాన్ వంటివారును అపరోక్షజ్ఞానులైతే, సమస్త వస్తువులయందు సర్వేశ్వరుని సాక్షాత్కరించి,విషశస్త్రాగ్నులు మొదలైనవిప్రాతికూల్యములుగాక, నన్నియు నను కూలములుగా సర్వసములై, పృథివ్యాది భూత భౌతికములయందు, మరియు నిందుగల చేతనాచేతనములయందంతట వ్యాపించిన వాడతడే యని, సర్వేశ్వరునికియివి యన్నియు ప్రకారతయా శేషమై యుండుట ననుసంధించిరే గాని బ్రహ్మాత్మకములని లశునగృంజనాదుల ననుభవించలేదే. కాన బ్రహ్మాత్మకమని ముముక్షువులకు ప్రాకృతి హేయ వస్తువులుపాదేయము లనగూడదు. "ఆహారశుద్ధౌ సత్వ శుద్ధిః సత్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం, జ్ఞానాన్మోక్షమయి నందున" జ్ఞాన విరోధవస్తువులు త్యాజ్యములు "మయర్ వరమదినల మరుళ్ప్పెత్త" ఆఝ్వార్లకైతే"ఉణ్ణుం శోరుపరుగునీర్ తిణ్ణుంవెత్తిలయుమెల్లాంకణ్ణనెంబెరుమాన్" అనిధారక పోషకభోగ్యాదులంతయు నతడేనైయుండె,నదిలేని ముముక్షువులకందరికిసత్వోద్రిక్తవస్తువులే పరిగ్రాహ్యములు కావున, జాతి దుష్టములు త్యాజ్యములుగానుండును.

ఆశ్రయదుష్టమనగా— అభిశస్తపతిత చండాలాభిమాన దూషితములైనవి. నిమిత్త దుష్టములనగా— శ్రాద్ధశాంత్యాది నిమిత్తముల వలన వచ్చు నవియును, కేశోచ్ఛిష్టా పకృష్టస్పర్శ దుష్టములును ఇవి మూడును పరిత్యజించుట ఆహారనియతి యనునది. సహవాస నియతియనగా— దేహాత్మాభిమానాదులు, దేవతాంతర ప్రయోజనాంతర సాధనాంతరపరులు స్వతంత్రులు మొదలైన ప్రతికూలులను చూచు నెడల సర్పాదులను చూచినట్టులొదిగి జ్ఞానానుష్ఠానములు గల పరమార్థులతో సహవసించుట. అనువర్తన నియతి యనగా— అర్థార్జనాదులకై రాజద్వారముల యందుకాచి సంసారు లనువర్తించి తిరుగక దృష్టము కర్మాధీన మగుటచే నందుకు విస్మయ పడక సదాచార్యాను వర్తన పరుడై యుండుట. ఇట్లుజ్ఞానానుష్ఠానసంపన్నుడేసదాచార్యుడనిచెప్పదగినది.

జ్ఞానహీనుడు అంధకునివలె అనుష్ఠాన హీనుడు పంగువువలె జ్ఞానానుష్ఠానములు రెండు కలిగి యుండుటచే తాను తన్ననుసరించిన వాడును దరిజేర వచ్చును శరణాగతుడైన ముముక్షువుకు విధి నిషేధములు రెండును త్యాజ్యములై యుండగా రజస్తమస్సుల వలన చలించి "అధర్మం ధర్మమితియా మన్యతే తమసావృతా । సర్వార్థా న్విపరీతాంశ్చ బుద్ధి స్సాపార్థ తామసీ" అనిచెప్పెడు ప్రకారము యథార్థము నిరూపించక విపరీతాను ష్ఠానపరుడై అదేయితరుల కుపదేశించి "శ్రుతి స్మృతిర్మమైవాజ్ఞా యస్తాముల్లంఘ్య వర్తతే, ఆజ్ఞాచ్ఛేదీమ మద్రోహీమద్భక్తోపిన వైష్ణవః" అను ప్రమాణరీత్యా భగవదాజ్ఞా రూపములైన దుష్టవృత్తులచేత భగవదనభిమతుడై తాను నశించి తన్ననుసరించిన శిష్యుని నశింపజేసి తన్నుచూచిన యితరులలో తన్నను వర్తించి కొందరుతన్నాదరించి కొందరు నశించేటట్టు అపథే ప్రవృత్తుడై తన్ను ఆచార్యునిగా నభిమానించి ఖ్యాతిలాభ పూజాను వర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యులను చేర్చుకొని వారిదురభిమాన దూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించియందుచేదేహయాత్ర నడిపించుకొనుచు అహంకారార్థ కామ పరవశులైన మూర్ఖులందరు శిరోముండనము చేసికొని కరచరణాదుల జక్కగా శుద్ధిచేసుకొని వస్త్రముల జక్కగా నుదికిమొలను సు సంగతముగా ధరించుకొని ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రధారులై తిరుమణి వడములను తిరు పవిత్రములను ధరించి పవిత్ర

పాణులై అధ్యయనాధ్యాపనములు కలిగిన వారై వేశ్యాలంకారముల వలె సకలజన మనోహర వేషధారులై అహంకారమమకార గృహక్షేత్రదారాపుత్రాది సక్తులై రాగద్వేషయుక్తులై అర్థార్జన తత్పరులై వైష్ణవనామరూపములు కలిగినవారై యథాపూర్వ నిషిద్ధానుష్ఠాన రతులై బద్ధ సంసారులై కర్మశూన్యులై మేమే విలక్షణ వైష్ణవులమనియు జ్ఞానాధికులమనియు అహంకరించి సామాన్య విశేష శాస్త్రములు రెంటికి తప్పి నడిచెడు ఉభయ భ్రష్టులననువర్తించుమని యెవరైనను చెప్పుదురా! వంచనార్థముగానైనను నామరూపములుండుటచేత తదను గుణమాత్రము కించిత్కరించి నిందించక "అవజ్ఞమాయంకడీరదరిం తరిం తోడుమినే" అని ఆళ్వార్లానతిచ్చినప్రకారము పరుగులిడి పోవలయును. సర్వేశ్వరుడు లీలార్థముగా జేసెడు కృషినిదూషించితిమేని యదియు లీలాలోలుడైన వాని కనిష్టమైనందున వారినినిందించక ప్రణిపాతాదులచేత సవినయముతో అట్టివార్ల సహ వాసమును దూరముగ" వర్జింపవలయు.

పెరియవాచ్చాం బిళ్లగారి సన్నిధిని నొక శ్రీవైష్ణవుడు దండము సమర్పించి, స్వామీ! మేము లీలకు విషయమో? కృపకు విషయమో? యని ప్రశ్నసేయగ, దేహమును బట్టి యుంటిమేని లీలకు విషయ మగుదుము, ఆత్మను బట్టి యుంటిమేని కృపకు విషయ మగుదుమని ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఇందుచే "త్వఙ్మాంసరుధిరస్నాయు మేదోమజ్జాస్థిసంహతౌ, దేహే చేత్ప్రీతిమాన్మూఢో భవితానరకేపిసః" అను వచన ప్రకారము దేహాభిమానియై తైల ఘృతాదులచేత దేహమును వృద్ధిజేసి విషయ ప్రవణులై దేహాను బంధికులైన భార్యాపుత్రాదులయందు అనురక్తచిత్తులై శాస్త్ర వశ్యులుగాక స్వైర సంచారులైరేని లీలావిషయులై పోవుదురు; ఆత్మ స్వరూపమునకు మాత్ర మనురూపముగా ఆకార త్రయసంపన్నులై అర్థ పంచక తత్త్వజ్ఞులై హేయోపాదేయములు తెలిసి స్వరూపవిరోధములైన ప్రాతికూల్యములంతయు ద్యజించి తిలస్తైలవద్దుర్వ్వేచమై త్యజించకూడని తన దేహమును చూచిన శత్రువును చూచినట్లు భయపడి అట్టి దేహమును వృద్ధిజేయక నియతాహారములను సత్తాధారకమాత్రము స్వీకరించి శాస్త్రవశ్యులై నిరహంకారులై ప్రవర్తించిరేని కృపావిషయమగుదురని సాయించినందున సదాచార్య వరణముజేసి తదుపదిష్ట

మంత్రార్థ జ్ఞానా నుష్ఠాన సంపన్ను లయి లేని ముక్తి యోగ్యు లగుదురు.

ఈయాచార్య వరణముజేసెడి యధికారులు ప్రథమ ప్రపన్నులనియు చరమ ప్రపన్నులనియు ద్వివిధము. మొదటియధికారి స్వాచార్యులానతిచ్చిన ప్రకారము భగవదత్యంత పరతంత్రుడై తదేక ప్రవణుడై "శేలేయ్ కణ్ణియరుంపెరుంచెల్వముం నల్ మకళిరుం మేలాత్తాయ్ తన్దైయుమవరే" అనియు "వాసుదేవస్సర్వమ్" అనియు చెప్పెడు ప్రకారము ఆళ్వార్లవలె ఉండువారు. రెండవ యధికారి ఆచార్యు డుపకరించిన భగవ ద్విషయ వైలక్షణ్యమును చక్కగామనస్సున ధరింపజేసి ఇట్లు పరమ విలక్షణ మైనవస్తువు నుపకరించిన మహోపకారమును చింతించి ఇందుకు ప్రతి మనమేమి చేయగల మనిఖిన్నులై "మాతాపితాయువతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం" అని అవిదితవిషయాంతరులైతదితరాన్య దేవతాగంధదూరులైమధురకవులవలెఉండువారు;ఇరువురికిపర్వభేదముతప్ప ప్రాతికూల్యనివృత్తి మొదలైనయధికారవిశేషములంతయు నపేక్షితములు గానుండును, అయితే భగవదా శ్రయణము ధుర్లభము. ఇవిసులభమనిచెప్పుటకు కారణ మేమనగా నొకయర్థము శ్రుతమయ్యేనేని తెలుసు కొనదగిన జ్ఞానమును, అనుష్ఠించ తగిన శక్తియు లేని బధిరాద్యయోగ్యులకును కార్యకరమగుననియు శాస్త్రగమ్యుడు కాక చక్షుర్గమ్యుడనియు వీడు అప థప్రవృత్తుడయ్యేనేని రుచిచూచి అనుమతి ప్రదానముజేసెడు వానివలెగాక మరణాంతముగా నిర్బంధించి దిద్దుపాటుజేసి వానికిష్ట వినియోగాపార్హునిగా జేయునని తలచి సదాచార్యాను వర్తనము అమోఘమని చెప్పంబడినది.

ఇందుకై తివ్యాము—ఎంబెరుమానారుల సంబంధముగలవారైన అరంగమాళిగై యనునొకరు విషయ ప్రవణులై వర్తించునది చూచి బహుశః శిక్షించి గీతాధ్యాయములుపదునెనిమిదిని పాఠముచేయించి అందులయర్థము మనస్సున ధరింపజేసి నిద్రాహారములు తెలియకుండునటులవినీతునిగాజేసి కృపాపర తంత్రుడగు నట్లుకృపచేయలేదా! వీడు అవనీతుడైనను దిద్దిరక్షింప శక్తుడనునదిసత్యము. ప్రథమ చరమాధికారులయనుష్ఠానములీప్రకారమని మనపూర్వాచార్యుల ఉక్త్యనుష్ఠానములచేత పరిహృతములై యుండగా ఈ యధికారులగు కొందరు భగవదాజ్ఞా రూపములైన వైదిక మర్యాదల నతిక్రమించి తద్విరుద్ధములైన దు

ప్రవృత్తులను అకృత్యకరణ కృత్యాకరణ అభక్ష్య భక్షణ అపేయపాన అస
హ్యాప చారాదులు చేయుచు నివి ఆచార్యముఖోల్లాసమని భగవ దనభిమతు
లై అపథప్రవృత్తులై తమరినిఆచార్యులుగ నభిమానించి ఖ్యాతిలాభ పూజానువ
ర్తనముల నపేక్షించి విపరీత ప్రవృత్తులైన శిష్యుల జేర్చుకొని వారిదురభిమా
నదూషితద్రవ్యమును పరిగ్రహించి యందుచే దేహయాత్ర నడిపించుకొనుచుం
డునదిగాక నాథయామున యతివర కూరనాథ గోవింద భట్టారక లోకగురు
వర వరముని ప్రభృతుల వచనానుష్ఠానములకు విపరీతార్థములు కల్పించి తా
ము జ్ఞానాధికులమనియు చరమోపాయ నిష్ఠులమనియు జెప్పుకొనుచు భగవ
దాజ్ఞాకైంకర్య శూన్యులై తిరుగుచుండెదరు. ఉడయవరులు సాయించినగీతా
భాష్యమందు జ్ఞానాధికులును లోకసంగ్రహార్థము కర్మమనుష్ఠించవలయు నని
యు "నమేపార్థా స్తికర్తవ్యం త్రిషులోకేషు కించన, నానవాప్త మవాప్తవ్యం
వర్త ఏవచకర్మణి" అనియు "ఉత్సీదేయురిమేలోకా నకుర్యాం కర్మచేదహమ్
సంకరస్య చకర్తాస్యా ముపహన్యామిమాః ప్రజాః" అనియు అకర్మవశ్యుడై
వేదవేదాంత వేద్యుడైన గీతాచార్యుడును కర్మవశ్యునివలె ఆనృశంస్యముచేత
శిష్యుల ఉజ్జీవనార్థము తానాచరించి నట్లు భగవద్వాక్యమే ప్రమాణమైనం
దున తాము కటి యాచరించి ఇది యెంబెరు మానారులు సాయించిన అను
ష్ఠానమని చెప్పెడు వార్తలను విని యేమరక శ్రీభాష్య భగవ ద్విషయ శ్రీవచ
నభూషణాది గ్రంథస్థములైన అర్థ విశేషములకు బూర్వోత్తర విరోధ పర
స్పర విరోధములు లేనట్లు చక్కగ నిదానించి అర్థనిశ్చయము జేసెడు పరమ
వైదికులైన యధికారుల ఉక్త్యనుష్ఠానములే ఉద్దేశ్యమని యెంచి "కాలాళుం
నెంజళియుం కణ్ శుళులుం" అని ఆళ్వార్లు వలె ముక్త ప్రాయులు తప్పప్రక్క
తి విశిష్టులై అన్నపానాదులచేత దేహమును ధరించి యుండెడు దృప్తాధికా
రులందరు "మయర్ వరమదినల మరుళప్పెత్త" ఆళ్వార్ల దివ్యప్రబంధములం
దును తదర్థవిశదీకరణములైన శ్రీవచన భూషణాద్యఖిల రహస్యముల యందు
ను సంసారిచేత నోజ్జీవనార్థముగా విధించబడిన మర్యాదల నతిక్రమించక వేద
శాస్త్రవిరుద్ధములయిన దురనుష్ఠానములను చక్కగ బరిత్యజించి ఆనృశంస్య
ముచేత పరిగృహీతమైన విహిత కర్మములయందు ఉపాయత్వ బుద్ధిని మహా

పాతకాదులవలె సవాసనముగ విడిచి యథోచితముగ భగవదాజ్ఞారూప కైంకర్యమని యనుష్ఠించవలయు.

మంత్రార్థజ్ఞానముచేత త్యాజ్యోపాదేయములు తెలిసి దేహాభిమానాదులుపరిత్యజించి శేషత్వ పారతంత్ర్య కైంకర్యము లంగీకరించి ప్రవర్తించిన యెడల స్వరూపసిద్ధి కలిగి భగవదనుగ్రహ పాత్రులై ముక్తియోగ్యులగుదురు తదనురూపానుష్ఠానములు లేక మంత్రార్థ కాల క్షేపము నిత్యము శతాభిషేకము జేసినను నిత్యసంసారులై పోవుదురని భట్టరు సాయించుచుందురు. ప్రబంధములు సేవించి నందుకు ఫలితము అందు సాయించిన ప్రకారము తెలిసికొనుటకును ఆనుష్ఠించుటకును శక్తులైనగాని, వైష్ణవత్వసిద్ధి కలిగి "తళువప్పాడి యాడవల్లార్ వైకుందమేరువరే" అనుప్రకారము ముక్తులగుదురు. కేవలపాఠముమాత్రమైన యెడల "దర్వీపాకరసంయథా" అనియు "చతుర్వేదధరోవిప్రో వాసు దేవంనవిన్దతి । వేదభార భరాక్రాన్తస్సవై బ్రాహ్మణగార్దభః" అనియు "భాగవతనన్ని కేట వేదార్థజ్ఞానాదికళై యుడయవర్ కుఱుటమమ్ శుమన్ద కళుతైయోపాతి" అను శ్రీవచన భూషణ వాక్య ప్రకారము మాకు నాలాయిరము వచ్చును మూవాయిరను వచ్చునని యహంకరించడమునకు హేతువై అప్రయోజకమై పోవును "పాఠాదేవ ప్రశమితతమః" అని చెప్పబడియున్నదే యనగా శబ్దార్థ జ్ఞానము లేక పోవుటచే హేయోపాదేయము లివియని తెలిసి వ్యవహరింప యోగ్యత లేనందున తమోనివృత్తి కానేరదు. అయితే ఇట్లు చెప్పుట తత్ప్రభావపరము "కూరుతల్ వల్లారుళ్ళేల్ కూడువర్ వైకుందమే" అని ఈ పదిపాశురముల నను సంధించు వారు ముక్తులగుదురని సాయించిరని ఆపదిపాటల నను సంధించి తద్విరుద్ధమైన భాగవతాప చారాది ప్రవృత్తియందన్వయించి రేని ముక్తులు కానేరరు. ప్రతికూల నివృత్తి కలిగినచో పాఠమే చాలునని చెప్పినను చెప్పవచ్చును గాన ఈ పదిని సేవించి నారనునది తదర్థ జ్ఞాన తదను రూపానుష్ఠాన పర్యంతము వివక్షితము.

"మ్లేచ్ఛనుం భక్తనానాల్ పావన తీర్థ ప్రసాదనామెన్ను" పరమవిలక్షణ సంబంధ స్వీకారమును జగద్విదితముగా భగవదాజ్ఞా సిద్ధమని నిర్భయులై

గ్రంథస్థములుగ విధించెడుపూర్వాచార్యు లొకరైనను ఒకరహస్య గ్రంథములో నైనను భగవత్ప్రీపన్నుడు అహంకార నివృత్తి కొఱకును సర్వధర్మ పరిత్యాగమునకును కలంజ భక్షణాదులు జేయుమని చెప్పియుండలేదే చెప్పక పోయినను దూషణము లేక పోయెనేని గ్రంథములయందుక్తమైన అహంకార నివృత్తికిని విలక్షణ వర్తనమునకు నుపయుక్తములని చేయవచ్చునే యనగా ప్రబంధరాజ వచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రములందు శతశః దూషించిన అకృత్యకరణాదులు జేయుట భగవన్మాయా ప్రభావమని యెన్న తగినదే గాని శిష్టాచారమని చెప్పకూడదు గ్రంథస్థముగ జెప్పినయెడల అనధికారులు గహీంచి నశింతురని ఐతిహ్య సిద్ధముగనైనను సంప్రదాయ యుక్తముగనైనను ప్రవర్తించుచున్నారని తలచితిమేని పూర్వాచార్య వచనానుష్ఠాన విరోధముగాక యుండెనేని ఒప్పుకొనవచ్చును. అట్లుగాక వైదిక పరమవైదిక విరోధము లనేక ములుండుటచేత అట్లు చెప్పకూడదు, శాస్త్రములలోనొక పరమార్థము చెప్పిరేని అందు కపేక్షితమైన అంగోపాంగములు ఐతిహ్యములచేతను సంప్రదాయాదులచేతను సంగ్రహించ వలయును ఇంతియకాని సకల శాస్త్రదూషితములై శిష్ట గహీతములైన తదర్థము లుపదేశ పరంపరా ప్రాప్తములని గ్రహించ కూడదు. ఇట్లు శాస్త్రములచే తెలిసికొన వలయునో, రజస్తమో ద్రేకములై "అత ఏవాహారదోషం జ్ఞాన విరోధి" యను న్యాయ ప్రకారము అర్థపంచక జ్ఞానవిరోధములై జాతిదుష్టములై ప్రాకృత స్పృష్టదుష్టములై అత్యంత హేయములై లోక సాధారణముగ నందరు పరిత్యజించెడు నింద్యములైన నిషిద్ధ ద్రవ్యములు ఆకారాంతరముల చేత కూడునని ఆసుర ప్రకృతులకు తోచునది తప్ప విశేషశాస్త్ర వశ్యులైన శిష్టజనములకు తోచనేరదు. అనధికారులు గహింతురనే భయములేక విలక్షణ జన్మవైష్ణవాను వర్తన తీర్థ ప్రసాదస్వీకారములు విధించెడు అధికారులు ఈ నిషిద్ధములను సహిత ముపదేశించిరేని అధికారిభేదముచేత కూడునని తోచును కదా!. ఇది అవైదికులకు సయితము విరుద్ధమగునాచారముకదా! మఱియునిది బాహ్య మతస్థులకుఆగమోక్తాచారములు గానుండవచ్చునుగాని భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వ ప్రవృత్తి నివృత్తి విధించినదే హేతువుజేసి అవి విలక్షణుల కంగీకార మంటిమేని శాస్త్ర పరిగ్రహమై

నను భగవదు_క్తిమైనను పా్రిక్తన శిష్టాచారమైనను ఒకటియులేని బౌద్ధమతస్థు లవలె ఆభాసో_క్తులచే విపరీతార్థములు జెప్పుకొనుచు భగవన్మాయా కల్పిత ములగు కొన్ని ప్రత్యక్షములను జూపి భ్రిమింపించి తిరిగెడి కొందరి అపా్రిమా ణికుల ఉ_క్త్యనుష్ఠానములు ఉజ్జీవనేచ్ఛ గలవారికి ప్రమాణముగ గ్రిహించకూ డదు. అదియేమి వారుస్వతంత్రిముగ నొక యనుష్ఠానమును కల్పించలేదే "ధ ర్మజ్ఞసమయః ప్రిమాణం" అనియు "యద్య దాచరతి శ్రేష్ఠస్త _త్త దేవే త రోజనః" అను న్యాయముచే శిష్టాచారమునే ప్రిమాణముగ నంగీకరించి "ఆచార్యస్యప్రిసాదేన మమ సర్వమభీప్సితమ్ । పా్రిప్నుయామీతి విశ్వాసోయ స్యా స్తి స సుఖీ భవేత్" అని స్వాచార్యవిశ్వాసముచేత తదాజ్ఞాను వ ర్తనము జేసినయెడల యది యసర్ధకర మగునా యని యంటిమేని స్వాచార్యాత్ క్షే యమని యంగీకరించునది. వారు తల్లక్షణ లక్షితులై శాస్త్రపాణులై ప్రిబల ప్రిమాణ పరతంతు్రిలై శ్రీవచన భూషణాది దివ్యశాస్త్రో_క్తరీత్యా శిక్షించిరే ని గా్రిహ్యమగును అట్లు జేయక "తన్నెంజిల్ తో_త్తినదే శొల్లి ఇదు శు_త్త ఉపదేశవరవా_ర్తె" యని కొన్ని విపరీతార్థములను కల్పించి "అణంగుకటారు మరుం తెన్నంగోరాడుం కళ్లుం పరాయ్" అను పాశుర ప్రికారము నిషిద్ధమ గు నీయనుష్ఠానములే సిద్ధోపాయమని శిష్టజనములకు తెలియకుండునటుల నొ కరి కొకరు సాంకేత్య భాషణాదులతో జెప్పుకొనుచు శతాంధన్యాయముగా పడు కూపములో బడెడు అపా్రిమాణికులను శరణుజొచ్చి తదాజ్ఞాపరిపా లనము జేసితి మేని "వోట్టైయోడత్తోడాఱు గలోడమాయ్" అను న్యాయప్రి కారము ఇరువురును మునిగిపోవుదురు గాన అట్టివారి సహవాసమును దూర ముగ పరివర్జించవలయు.

ఆచార్యుడు అహంకారార్థ కామోపహతుడు గాక లోక పరిగ్రిహము గలవాడై "సాక్షాన్నారాయణోదేవః కృత్వామర్త్యమయీంతనుం మగ్నా నుద్ధరతేలోకాన్ కారుణ్యాచ్ఛాస్త్రపాణినా" అనువచన ప్రికారముశాస్త్ర పాణియై రక్షించువాడు ఆశాస్త్రము గుణా నుగుణముగ బహువిధమునై యుండుటచే "అసార మల్పసారంచ సారం సారతరం త్యజేత్ । భజేత్సార తమం శాస్త్రం రత్నాకర ఇవామృతమ్" అను వచనప్రికారము అసారమైన

బాహ్య శాస్త్రము, అల్పసారమైన పూర్వభాగము, సారమైన ఉత్తరభాగము మొదలగు విస్తరించి చెప్పునవి యంతయు విడిచి సారతరమైన విష్ణుగాయత్రియందు సారతరముగ మొదలు జెప్పబడు సంసార నివర్తకమగు పెరియతిరుమంత్రమును తదను రూపానుష్ఠానములను విధించి ఆళ్వారాచార్యులు గ్రంథస్థములుగ నానతిచ్చి తామాచరించెడు ప్రకారములలో నొకటిమైనను తప్పక తామాచరించి వీనినాచరింపం జెసెడు వాడైతేనే ఇరువరుల కుజ్జీవనము సిద్ధించునది. నీచస్పర్శము గల గురు మంత్రి దేవతలు పరిత్యాజ్యములని ఆచ్చాంబిళ్ల యానతిచ్చుచుందురు. అర్థస్థితి యిట్లుండ సంసార నివర్తకమూల మంత్రోపదేష్ట ఆచార్యుడని వాచామాత్రము చెప్పుకొనుచు "తృష్ణాతోయే మదన పవనోద్ధూత మోహోర్మిమాలే ధారావర్తే తనయ సహజ గ్రాహ సంఘాకులేచ" అనువచన ప్రకారము సంసార సాగరమునందు మునిగి తాను గట్టెక్క జాలక తన్నను సరించిన వానిని బద్ధసంసారినిగా జేసి "పాపే కృతే యది భవంతి భయానుతాప లజ్జాప్రునః" అనువచన ప్రకారము దుర్వాసనచేత పాపము జేసిన భయమును అనుతాపము లజ్జ మొదలైనవి కలిగి కృపాపాత్రుడు గాక మన కాచార్య సంబంధము కద్దని భయము జెరచి "కాదు శెయ్‌వాన్ కోదైశెయ్‌దు కడై ముఱై వాళ్‌క్కైయుం పోమేన్" అను ప్రకారము నదియు లేకుండునటుల జేసి వ్యభిచారి చెప్పెడు పతివ్రతా ధర్మములవలె హాస్యాస్పదములై అప్రయోజనములై యుండును. వారి యందు పసలేక పోయినను "విశ్వాసః ఫలదాయకః" అనువీని దృఢాధ్యవసాయముచేత మాత్రము ఫలప్రదము కాదోయని యంటిమేని ఈ విశ్వాసము వేద బాహ్యునికి సయితము కలదు. "గురూపదిష్ట మార్గేణ జ్ఞానకర్మ సముచ్చయాత్ । మోక్షోబంధ విరక్తస్య జాయతే భువి కస్యచిత్", అను నట్లు వేదబాహ్యునికిని గురు విశ్వాసము తదుపదిష్ట మార్గప్రవర్తకత్వమునుఅందుచే మోక్షము తప్పదను దృఢాధ్యవసాయమును మిక్కిలి కలదు ప్రమాణపరతంత్రుడైన వానికి ఆచార్యుడు శాస్త్రజ్ఞుడు కావలయు. జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్నుడు కావలయు సత్సంప్రదాయసిద్ధుడు కావలయునను నవియంతయు నపేక్షితములుగా నుండును. బాహ్యమతస్థులకు ప్రమాణాపేక్షయొకటియు

లేనందున ఆచార్యనిష్ఠ మిక్కిలి పరిపూర్ణముగనుండును ఇది కలిగిన మాత్రముచే పరమపురుషార్థ విలక్షణ మోక్షప్రాప్తి చెప్పకూడదు. గురుమంత్రదేవతా భేషజ విషయములందు దివ్యశక్తి కలిగి యుండినను విశ్వాసము లేనిచో కార్యకరముకాదని విశ్వాసావశ్యాపేక్షితత్వము చెప్పినదింతియకాని శుక్తి యందురజత బుద్ధి జేసి విశ్వసించిన నది నిశ్చయము కానేరదు.

ఈశ్వరుని దయాది గుణములకు ప్రకాశకముగాన స్వాశ్రితుల నిషిద్ధానుష్ఠానము లతనికి మిగుల ప్రీతిగా నుండుననియు "దోషోయద్యపి తస్యస్యాత్" అని చెప్పియున్నదేయనియు, కొందరు తమ విద్యాబలముచే కుతర్కములు చెప్పుకొనుచు వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసాదులు కట్టలేని కావేరివలెనున్నందున బాహ్య కుదృష్టులవలె శాస్త్రవిరుద్ధార్థములుపన్యసించుచు నందు చెప్పబడినది యొకటిగానుండ వేఱేకొన్నియర్థములను చెప్పుకొనుచు తమకిష్టమైనటులసంచరించుదురు. మఱియు నిషిద్ధప్రవర్తకులుచెప్పుటయేమనిన; తిరుమంత్రమునందుస్వరక్షణేస్వాన్వయనివృత్తిచెప్పబడి యున్నందున నిషిద్ధములు కూడదని త్యజించిన యెడల స్వరక్షణేస్వాన్వయము వచ్చునుగాన తనరక్షణమునందు తన కన్వయము లేదని చెప్పెడు మంత్రమునకు ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన ప్రవృత్తియే యర్థమనియు తద్వివరణమునైన ద్వయమునకును చరమశ్లోకమునకును ఇదేతాత్పర్యమనియు "సూక్ష్మః పరమ దుర్జ్ఞేయ స్సతాం ధర్మః ప్లవంగమ" అనురీతిని సాధువులాచరించునది పరమ దుర్జ్ఞేయమైన ధర్మసూక్ష్మముగాన అహంకారరాహిత్యమునకు హేతువైన ఈనిషిద్ధానుష్ఠానము ధర్మసూక్ష్మమనియు వేదశాస్త్రములందు "బ్రాహ్మణోవై సర్వాదేవతాః" అని చెప్పుచుండగమహర్షులు ధర్మసూక్ష్మ దర్శనముచే అహంకారరాహిత్య జన్మములని "స్త్రియస్సాధుః" "శూద్రస్సాధుః" అనియు "శ్వపచోపిమహీపాల విష్ణుభక్తోద్విజాధికః" అనియు చెప్పిరిగాన ఈనిషిద్ధానుష్ఠాన మహంకార నివృత్తికి హేతువైనందున అవశ్యమాచరణీయమనియు, మరియు ననేకములుగా వినువారి చెవులకు తీక్ష్ణమయ్యెడు విపరీతార్థములు చెప్పుకొనుచు దార పుత్రాదులను విషయ ప్రావణ్యమును అహంకారమమకారములను విడువజాలక విడచితిమేని స్వరక్షణే స్వా

న్వయము వచ్చునని సకలేతర పరిత్యాగ పూర్వక స్వీకారము విధ్యనుష్ఠానము లచేత చూపించెడు ఆళ్వారాచార్యుల ప్రాక్తన శిష్టాచారముల నంతయు భ ష్మముజేసి తిరుగుచున్నారు. ఇది భగవన్మాయా కార్యమని యెంచ వలయు.

ప్రపన్నునికి అకృత్య కరణాది చతుర్విధ నిషిద్ధానుష్ఠానములును ఉపా యాంతర ప్రతిపత్తియును ప్రయోజనాంతరములైన దార పుత్రాద్యైహిక భోగములును స్వర్గాది పరలోక సుఖములును స్వాత్మానుభవసుఖము మొద లగునవి యంతయు బరిత్యజించి "శైలేయ్‌కణ్ణియరుం పెరుంశెల్వముం నన్మ క్కళుం మేలాత్తాయ్ తంధైయుమవరే యినియావార్" అనునట్లుండవలయు. ప్రపన్నునికి ఉపాయాపాయ ప్రవృత్తులు రెండును త్యాజ్యమను నర్థము తిరు వాయ్ మొళినాల్గవపది ఆఱవతిరువాయిమొళియందు "తీర్ప్పారైయామిని" అని స్వాపదేశాన్యాపదేశములచేత సుస్పష్టమై యున్నది. అందుస్వాపదేశము నసిద్ధోపాయము శీఘ్రముగ చేకూరనందున ఉపాయాంతర ప్రవృత్తులచేత దేవతాంతరముల నారాధించి "సోమపాః పూతపాపాః" అనుప్రమాణ ప్ర కారము సోమపానాదులచేత నిష్పాపులు కావలయునని తదనుష్ఠాన ప్రవర్త కులైన సాధనాంతరనిష్ఠులను చేర్చుకొని ఉపాయా నుష్ఠానమున కుపక్రమిం చుసమయమునందు సంబంధజ్ఞానము పైకొని యధ్యవసాయ చాంచల్యము దీరు నట్లు నీవు స్వరక్షణె స్వప్రవృత్తి యందన్వయించ వచ్చునా అనన్యార్హ శేష త్వాద్యాకార షట్కములచేత పిరాట్టితో సమమైన పరిశుద్ధాత్మ స్వరూప మునకు దేవతాంతర సాధనాంతరములును తన్నిష్ఠులసహవాసమును స్వరూ పనాశకమగు గాని ప్రాప్తి సాధనమగునే యని స్వరక్షణవృత్తులను నివారిం చుట చేత ప్రపన్నునికి ఉపాయాంతర ప్రవృత్తి కూడదని చెప్పబడినది.

ప్రపన్న జనకూటస్థులైన ఆళ్వార్లు "తీర్ప్పారైయామని" అని తిరువాయ్ మొళికి అన్యాపదేశమందు నాయకుని ప్రాపించ లేకఆళ్వార్ నాయకిమోహం గతమైయుండగ తల్లి చలించి ఈసతి మోహము నికృష్ట దేవతారాధనచేతను క్షుద్రదేవతలకు ప్రియమైన మద్యమాంసాదులచేతను తీర్చవలెయునని యెరుకల సాని యొకతె చెప్పిన ప్రకారము నిషిద్ధానుష్ఠానమునకుపక్రమించగా నొక సఖి శీఘ్రముగ వచ్చి అయ్యయో! దీని ప్రకృతి తెలిసిన మీరు స్వరూపనాశకము

లైన నిషిద్ధ ప్రవృత్తులయందు అన్వయింప దగునా! ఈయాడ కూతురికి క్షుద్రదేవతా ప్రసంగము కలదా "ద్రవ్యం నింద్యసురాధి ప్రైవతమతిక్షుద్రంచబాష్యగమః" అను వచనరీత్యా తనస్పర్శమాత్రముచేత తనతో సమానముగా జేసెడు అత్యంత నిషిద్ధ ద్రవ్యములైన మద్యమాంసాదుల స్పర్శమును ఈయెరుకలసాని మొదలుగా గల యతిక్షుద్రులగు విపరీతార్థ బోధకుల స్పర్శము సహించునా! భగవన్నామ సంకీర్తనమును పరమ వైదికులై ప్రమాణ పరతంత్రులైన శ్రీమహా భాగవత పాదరేణు స్పర్శము తప్ప వేఱొకటి కూడునా! మనవైష్ణవ కుల మర్యాదకు నిషిద్ధప్రవృత్తులు చేరునాయని "తీర్పారైయామిని", యని ప్రారంభించి ఈమెవ్యాధిని యోచించి చూడగా పార్థసారథియైనవాని ఆశ్రిత పారతంత్ర్యముచేత మోహంగతయైనది" ఇదిక్షుద్రదేవతా ప్రసంగముకాదు వాని చిహ్నముల జెప్పగా ఈమె మోహము దీరును మీరట్లు చేయక విప్రతిపన్నభాషిణియైన యెరుకలసానిమాటవిని చేయకూడని వైష్ణవత్వ హానికరములైన నిషిద్ధ కృత్యములందు అన్వయించి మద్యమాంసములచేత ఈమెజీవించుటకు ఇదేదివ్యౌషధమని రాజసతామసదేవతా ప్రియములైన నిషిద్ధాన్నములచేతను కళాహీనమై దేవతా విష్టమై యిదిఆడెడు ఆటచేతను ఈమె మనకు లభించునా, ఈమె రూప శ్రీ నశించుచు వచ్చుచున్నది, ఈ నీచస్పర్శమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ భాగవత శ్రీపాదరేణువును ఈమె మీదనుంచి అప్రామాణికమైన దీని విరుద్ధ వాదములను వదలి వేదవిదగ్రేసరులై ప్రమాణ పరతంత్రులైన జ్ఞానాధికులను పురుషకారముగా గొని నిత్య సూరి నిర్వాహకుని నాశ్రయించి ఈమె మోహంగతమైన వ్యాధిని తీర్చుకొనక మద్యపానము జేసి దేహము మరచి, గీతములు పాడెడు దీనితో మీరుకూడి యుడుక వాద్యములచేత నర్తనమాడు ఈ యన్యాయమును నేను చూడజాలను; కణ్ణిషిరానుదివ్యసంకీర్తనములచే నీమెయొక్క మోహంగతమైనవ్యాధితీరును అనినిషిద్ధానుష్ఠానమును తన్నిష్ఠుల సహవాసమును నివృత్తింపించుటచేత ప్రపన్నునికి అకృత్యాకరణాదినిషిద్ధానుష్ఠానమును, తన్నిష్ఠుల సహవాసమును త్యాజ్యమని చెప్పడమైనది.

నాథయామున యతివర ప్రభృతుల ఉక్త్యనుష్ఠానముల గొని తదనుగుణ

సమ్యగనుష్ఠానము గలవారై ప్రాప్యప్రతిబంధక నిషిద్ధానుష్ఠాన పరిత్యాగపూ
ర్వక మైన అనుష్ఠానమే యితరుల కుపదేశించి దరిజేర్చ గలవారైన నమ్మాళ్
వార్ భూత భవిష్య ద్వర్తమాన కాలత్రయ వ్యవసాయ జ్ఞానము గలవారై
నందున "శ్రుతిర్నష్టా స్మృతిర్లుప్తా ప్రాయేణ పతితా ద్విజాః। అంగానిచ విశీ
ర్ణాని హావృద్ధోవర్ధ తేకలిః" అను ప్రకారము కలి ప్రవృద్ధమగుచుండగా విపరీ
తార్థ బోధకులును విపరీతా నుష్ఠానములును ప్రబలమైయ్యె వర్తించునని కటా
క్షించి విష్ణు సిద్ధాంతమునందు అవిచారబడ కుండు నటుల జేయ దలచి ఎంబె
రుమానార్ల భవిష్యదా చార్యావతారమును చూచి "పొలిగ పొలిగ పొలిగ"
యని తాము మంగళా శాసనము చేసి "చెన్నుతో ఱుదుయ్మిర్ తొండీరెన్ను"
వారినే ముముక్షువుల కందరికి సమాశ్రయణీయులుగా చెప్పి మధురకవి నా
థమునులకు త్రిదండ కాషాయాదులతో కూడా ఆయవతారమును తెలియ వ
చ్చునటుల విశేషకటాక్షము జేసి మనకు చరణీయులుగా, మన కార్యమునకు
నిర్వాహకులుగా నుందురని, ఈ యవతారమే సర్వోత్తారకము వీరే మనదర్శ
నమున కంతయు గురుపరంపరామూర్ధాభిషిక్తులని సాయించినందున, నా
థమునులు మొదలు అస్మదాచార్యుల పర్యంతము ఎంబెరుమానారే ఉత్తార
కాచార్యులుగాను గ్రంథస్థములుగ సాయించినవారి ఉక్త్యనుష్ఠానములనే ప్ర
మాణములుగ నంగీకరించి వారినే ఉత్తారకులుగా జూపెడు అద్వితీయ సద
నుష్ఠాన సంపన్నులగు సదాచార్యులే మ హోపకారకా చార్యులుగా బుద్ధి
చేసి, ఇతరుల కుపదేశించి "రామానుజార్యో గురు రితి చ పదం భాతి నాన్య
త్ర" యని మఱియొక విషయమందలి ఇట్టి ఆచార్యత్వమున్నదని చెప్పిరేని రుచి
భేదములచే, ననేక విపరీతార్థములు జొరబడునని ఆగామ్యనర్థమును నిరీక్షించి
ఇతర నిషేధము చేయుటచేత గ్రంథస్థములైన వారి ఉక్త్యనుష్ఠానములేడుపా
దేయములుగా నుండును గాన, ఎంబెరుమానార్ తిరువడిగళే శరణమని చూ
పెడు ఆచార్యులే "మాతా పితా యువతయః" "ఐహికాముష్మికంగురుః"
"ఇరుప్పిడం వైకుందం వేంగడం" అను మొదలైన వియంతయు వారుగా తల
చి సర్వోత్తారకులైన ఎంబెరుమానారులే ఉత్తారకాచార్యులుగా నధ్యవసించి
"క్షేమస్య ఏవహి యతీంద్రభవ చ్ఛ్రితానాం" అను ప్రకారము వారుచేసిన

చరమకాల ప్రపత్తియే రక్షకమని బుద్ధిజేసి "జగదాచార్య రచితే శ్రీమద్వచనభూషణే,తత్వ జ్ఞానంచతన్నిష్ఠాం దేహినాథయతీంద్రమే" అనిప్రార్థించుచు క్రమముగ నందు జెప్పియుండెడు సదనుష్ఠానముల ననుసంధించు కొనుచు అవిహస్తంగత మగునటుల తదనుష్ఠాన సంపన్నులగు పరమార్తులతో సహవాసముచేయుచు,అహంకార మగ్నిస్పర్శము వలె దగ్ధము చేయుననియు, విషయస్పర్శము విషభక్షణము వలె సమాప్తిజేయుననియు, భాగవతాపచారము త్రిశంకువు వలె కర్మచండాలునిగా జేసి అనంతరము దగ్ధపటమువలె విరూపిగాబోవునటుల జేయునని భయపడి, పరదోష నిరీక్షణము చేయక సర్వభూతదయాపరుడై ఆనృశంస్యముచేత విహిత కర్మమునులోకసంగ్రహార్థముయథోచితముగ ననుష్ఠించుచు ఆహారా నువర్తన సహవాస నియతులు గలవాడై దేహమందును దార పుత్రాదులయందును అనురాగమును వదలి ప్రకృతి వికారము కలిగనేని ధర్మభోగ బుద్ధుల రెంటిని విడచి శాస్త్ర విహితమైన స్వదార విషయమునందు కాదాచిత్కముగ, మూత్రోత్సర్జనము వలె నివర్తించు కొనుచు "కులాల కీటవత్" అను ప్రకారము కుమ్మర పురుగువలె వర్తించువాడుభగవత్ప్రియతముడై తదను గ్రహముచే చరమ కాలమునందు అత్యంతార్తిగలవాడై "నలమందమిల్లతోర్ నాడు" యనునట్లు పరమపద ప్రాప్తియందానందనిర్భరుడై యుండును "కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి". అను వచనరీతి నీయర్థము సత్యము; మీరిప్పుడు దృష్టాధికారమునందు నిలచి నిర్భయులై సుఖముగ నుండు డని మన పూర్వాచార్యుల ఆజ్ఞావచనము. పైన సూచించిన విహిత విషయమగు స్వదారగమనము ధర్మభోగ బుద్ధుల రెంటిని విడచి కాదాచిత్కముగమూత్రోత్సర్జనమువలెనివర్తించుకొనుచునుండవలయునని జెప్పినది ఈవిభూతి యందు స్వరూపజ్ఞానానుష్ఠానములు లేని సంసారులకు నీమాత్రమైనను జెప్పక కేవలము త్యాజ్య మని యంటిమేని అది వారలకు నతృప్తిని కలుగజేసి ఈదర్శనమునకు విముఖులగునటుల చేయునని తలచి జెప్పడమైనదేకాని భగవదనన్య భోగత్వైకరూప స్వరూపజ్ఞానముగల యధికారికి యివి మిక్కిలి త్యాజ్యమగుట స్పష్టమైయున్నది.

విశిష్ట వేషవిషయమగు శాస్త్రముచేవిధింపబడెడుస్వదారయందు భోగము

తాదృశ శాస్త్రనిషిద్ధమై స్వపర వినాశహేతువైనపరదారభోగము వలె లోకవిరుద్ధము కానిదై, తప్త లోహప్రతిమల నాలింగనము సేయించెడు మొదలగు ఘోర దుఃఖానుభవస్థానమగు నరక హేతువు కానిదై, యిట్లు ప్రత్యక్ష పరోక్ష సిద్ధములగు లోకవిరుద్ధత్వ నరక హేతుత్వములు గానిదైనను యనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూప మునకు విరుద్ధమై "శాన్తోదాన్త ఉపరత స్తితిక్షు స్సమాహితో భూత్వా త్మ న్యేవా త్మానం పశ్యేత్'' ఇత్యాదుల చేతను తిరుమంత్రాదులచేతను ఉపాసకునికి గాని, ప్రపన్నునికి గాని తారతమ్యము లేక ఇరువరులకు విషయ భోగము కూడదని ప్రతిపాదించెడు వేదాన్తమునకు విరుద్ధమై దోషదర్శనముచేతను అప్రాప్తవిషయ దర్శనము చేతను విషయ భోగమును పరిత్యజించి యుడెడు ఆచార ప్రధానులైన శిష్టులచేత హేయమని నిందించబడినదై అప్రాప్త విషయవిరక్త ప్రియుడగు నాచార్యుని కనభిమతమై ఆచార్యముఖకమల వికాసాను భవరూప ప్రాప్యమునకు ప్రతిబన్ధకమై ఇట్లనేక ప్రకారములుగ ననర్థావహమై యుండుటచే నీయధికారికి పరిత్యాజ్యమని సాయించబడినవి. విహితవిషయ ప్రవృత్తియందు కామముచే గలిగెడు భోగ్యతా బుద్ధిని విడచి ఉపాసకులగు మహర్షులు మొదలగు శిష్టులు పైతృక ఋణమోచక ప్రజోత్పాదనార్థముగ ఋతుస్నాన దినమున నంగీకరించకపోవుటచే, భ్రూణహత్యాది దోషముకలదని చెప్పుటవలన ధర్మబుద్ధిచే ప్రవర్తించువాని వలె, ఈ యధికారి ధర్మబుద్ధిచే బ్రవర్తించినను సిద్ధధర్మనిష్ఠుడైన వీనికన్య ధర్మాన్వయము విరోధి యగుటచే, ననన్యోపాయత్వ రూపమగు స్వరూపము నశించును; ఇట్లు ధర్మభోగ బుద్ధులచే బ్రవర్తించుట వలన అనన్య భోగత్వరూప మగు స్వరూపము నశించును గాన నేవిధముచేత నైన నీయధికారికి విహిత విషయప్రవృత్తి కూడదనియు నట్లన్వయించి లేని స్వరూపహాని తప్పదనియు నందుచే పరిత్యజించ వలయుననియు; ఇవి శ్రీవచనభూషణ దివ్యశాస్త్రమునందు పిళ్లె లోకాచార్యు లానతిచ్చిన వాక్యములకు శ్రీశైలనాథార్య పరిపూర్ణ కృపాపాత్రులై యతివర పునరవతారమగు శ్రీమణవాళ మహామునులు ఆనతిచ్చిన వ్యాఖ్యాన పఙ్క్తులయందు పరిహృతమై యున్నది.

ముముక్షువులకు పూర్వాచార్యులు ఆనతిచ్చిన యింకొక పరమార్థముకలదు. అవి యెవ్వియనగా ఈయాత్మ గుణములన్నియు కలిగినను మనకు యివికలవనియహంకరించి రేని నహుష నృగ యయాతులయజ్ఞ దాన తపస్సుల వలె ఆత్మగుణములన్నియు వ్యర్థములై వారును భగవన్నిగ్రహపాత్రులగుదురు. కనుక తన్నునిత్యసంసారుల కయిననునికృష్టునిగనను సంధించుకొనుచు నిరహంకారిన్నై వర్తించవలయు. ఇప్పరమార్థము తిరువుళ్లమయ్యే "నీశనేనిరైవొన్నుమిలె" యనియు "అమర్యాదః క్షుద్రఃయనియు "తతోనికృష్టే" యనియు "పాపానాంప్రథమోస్మ్యహం" అనియు "వృత్త్యాపశుః" అనియు మన పూర్వాచార్యులందరను సంధించుకొనుచు నుండుట ప్రాప్తమై యుండగా భాగవతుల యందు అహంకరించి తాను వారితో సముడనియు వారికంటె దానధికుడనియు తలచెనేని ఆత్మనాశమగును.

ఇక భాగవతాను వర్తనక్రమము, పిళ్లలోకాచార్య్య లానతిచ్చిన ప్రకారము భాగవతులు సత్కారయోగ్యులనియు, సహవాస యోగ్యులనియు, సదానుభవయోగ్యులనియు త్రివిధముగ నుందురు; అందు సత్కార యోగ్యులను వారు నామరూప ప్రధానులు "యే కంఠలగ్న తులసీ నళినాక్షమాలా, యే బాహుమూల పరిచిహ్నిత శంఖ చక్రాః। యే వా లలాట ఫలకే లసదూర్ధ్వపుండ్రాస్తే వైష్ణవా భువన మాశు పవిత్రయంతి" అను ప్రకారము భగవన్నామములను చిహ్నములను ధరించియుండువారు "చోరోప్యవధ్యఃశ్వపచోప్యదూష్యః ఋణ్యోప్యపీడ్యో పశురప్యబాధ్యః । యోహ్యంకితో వైష్ణవ లాంఛనేన, పూజ్యశ్చ విష్ణోః ప్రతిమాసమానః" అనువీరి జన్మవృత్తములు యెట్లుండినను అవమతి చేయక శక్త్యను గుణముగ కించిత్కరించి భగవ ద్విగ్రహమునందపచారమునకు భయపడునటుల ఆవిషయమందును భయపడి అర్ఘ్యపాద్యాదులచేత తిరువుళ్లము సుప్రసన్నమగునటుల నారాధించుచు ప్రవర్తించవలయు; అవమతి చేసిరేని "మద్భక్తం శ్వపచం వాపి నిందాం కుర్వంతి యే నరాః, పద్మకోటి శతేనాపి న క్షమామి వసుంధరే" అనువచనప్రకారము భగవన్నిగ్రహపాత్రులై "అనాచారాన్ దురాచారానజ్ఞానాన్ హీనజన్మనః । మద్భక్తాన్ శ్రోత్రియోనిందన్ సద్యః శ్చండాలతాం వ్రజేత్" అనువచనప్రకార

ము కర్మచండాలురై పోవును గాన, జన్మవృత్తములచేత యెట్టి హీనులైనను
బ్రహ్మ హత్య వచ్చుటకు, శిఖాయజ్ఞోపవీతధారణము చాలినట్లు, అపచార
ము ఘటించునుగాన, వారి నవమతిచేయక కించిత్కారము చేతను,స్వనైచ్యో
క్తులచేతను సంతోషింపజేసి యొదిగి వర్తించవలయు. సహవాస యోగ్యులను
వారు జ్ఞానప్రధానులు "అపగతమదమానై రంత్యమోపాయనిష్ఠై, రధిగ
తపరమార్థై రర్థకామానపేక్షైః, నిఖిలజన సుహృద్భిస్సర్జితక్రోధలోభై
ర్వరవరముని భృత్యైరస్తు మేనిత్యయోగః" అనుప్రకారము త్యాజ్యోపాదేయ
వివేకజ్ఞాన పరిపూర్ణులై, త్యాజ్యములను పరిత్యజించి,ఉపాదేయములనుపరిగ్ర
హించి, చరమోపాయనిష్ఠులైన దృప్తాధికారులు, సహవాసము చేయుటకును
"బోధయంతః పరస్పరం" అను వచనప్రకారము ఒకరికొకరు ప్రకృతిసంబం
ధనిబంధనముగ, కొంచమైనను కాలుష్యము రాకుండునట్లు బోధకులగుటకు
యోగ్యులు. సదానుభవయోగ్యులనువారు, అనుష్ఠాన ప్రధానులు, వారలెవర
నగా, త్యాజ్య భూమియైన ఈవిభూతియందు జిజ్ఞాసగలిగి భగవదనుభవ
లాభముచేత పరమార్తులై బాలోన్మత్తపిశాచావిష్టులవలె, తమదేహము మ
ఱచి యొకచోటనుండక,సంసారులను చూడజాలక "ఇవియెన్నివులకియరెరా,
కొడువులకంకాట్టేలే" అని వీరలతో నిచ్చటనుండుస్థితి, "వరంహుతవహజ్వా
లాపంజరాంతర్వ్యవస్థితిః" అనుప్రకారము అత్యంతమసహమై దివారాత్రులు
నిద్రమాని, బాష్పాకులలోచనులై, లజ్జవిడచి తిరునామములుజల్పించుచు, రో
దనము సేయుచు, నవ్వుచు, పాడుచు, మోహించుచు, దీర్ఘనిశ్వాసముచేయు
చు, భ్రాంతులని లౌకికులునవ్వునట్లు సంచరించుచు,సుఖదుఃఖమానావమాననిం
దాస్తుతి, శత్రుమిత్రలోష్ఠకాంచనసములై జగత్తునంతయు భగవదాత్మకము
గా భావించుచు, సమస్తవస్తువులయందు, ప్రాతికూల్యనివృత్తికలిగిసకలముభ
గవదాత్మకముగా దర్శించుచు, తత్ప్రాప్తియందపేక్షచే, అనుత్తమభుక్తిము
క్తులను తృణీకరించి యందుచేవానికి క్షణమైనను తమ్మువిడనాడి నిలువజాలని
అత్యంతప్రియతములగు మహాత్ములు.

ఇట్టి యధికారులే ఆచార్యులుగా వరింపబడుటకు, తీర్థప్రసాదస్వీకార
ముచేయుటకు యోగ్యులై ఈచేతనులను దరిజేర్చశక్తులని విశ్వసించతగినది.

ఈముప్వురిలో ప్రథమాధికారులు జన్మాంతరములోతప్ప, యీజన్మమునందు దరిజేరలేరు, తమయందు అపచారపడినవారిని నశింపజేయశక్తిమాత్రమేవారికి అధికారము. రెండవ యధికారి, సహవాస యోగ్యుడై, జ్ఞానప్రధానముచేత నొకరికి సహకరించి, తనఆచార్య ప్రసాదముచేత, తాను దరిజేరగలవాడై, ఉజ్జీవించునదే వానికివైభవము. మూడవ యధికారి సర్వేశ్వరునికి పిరాట్టి వలె అత్యంతప్రియుడై, సర్వేశ్వరుని భృకుటీభటునిగా వశీకరించి "కీళ్ మేలెమరే ఏళుపిరప్పుమ్మాశతిరిదు పెత్తునమ్మిడై వాళ్వు వాయ్‌కిన్దవా" అనియు, "యేమర్ కీళ్ మేలెళుపిరప్పుం వెడియావెన్నరకత్తెన్నుం శేర్ తల్ మారిన రే" అని చెప్పెడు ప్రకారము, తమసంబంధ సంబంధులనుద్ధరింపించసమర్థులు. ఆచార్యవరణము చేయునదియు, తీర్థప్రసాదములు స్వీకరించునదియు, తత్సంబంధముచేత, తనఅవిద్యాకర్మవాసనారుచులు నశించి తాను జీవించవలెనుగాన అనధికార సంబంధము "వోట్టైయోడత్తోడొళుగలోడమాయ్" అనుప్రకారమువినాశహేతువుగాచెప్పబడును. అభిమానదూషితుల తీర్థ ప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞాన మాంద్య హేతువు; ఉపాయాంతరనిష్ఠుల తీర్థ ప్రసాదాద్యంగీకారము జ్ఞాన మాంద్య హేతువు. ప్రయోజనాంతర పరులతీర్థ ప్రసాదాద్యం గీకారము జ్ఞాన మాంద్య హేతువు అని చెప్పబడుటచేత ప్రణవోక్త భాగవత శేషత్వ పర్యంతభగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞాన శూన్యులైన అహంకార గ్రస్తుల యొక్కయు, మధ్యమ పదోక్తసిద్ధోపాయాధ్యవ సాయములేని వారైన ఉపాయాంతర నిష్ఠులయొక్కయు, చరమ పదోక్త అనన్యభోగత్వ స్వరూపజ్ఞాన శూన్యులై శబ్దాది విషయప్రవణులై పుత్రదారాది సక్తులై సంసార బద్ధులైన ప్రయోజనాంతర పరుల తీర్థ ప్రసాద స్వీకారము తత్సహవాసము జ్ఞాన మాంద్య హేతువులైనందున త్యాజ్యములనిప్రమేయరత్నమునందుచెప్పబడినవి కావున, మంత్రార్థ జ్ఞానానుష్ఠాన హీనులై అహంకారార్థ కామ పరవశులైన వారి సహవాస సదానుభవములు దూరతః పరిహరణీయములుగా నుండును, అయితే సత్కార యోగ్యుల వద్ద తీర్థాద్యంగీకారము పరిహరించితే తా నధికారియను అహంకారముచే వారిహృదయమునకు బాధకమైనందు వలన దోషము సంభవించ దోయనియంటిమేని వారియందు దోషమును తనయందు గుణాధిక్యము కద్దని తలచిరేని

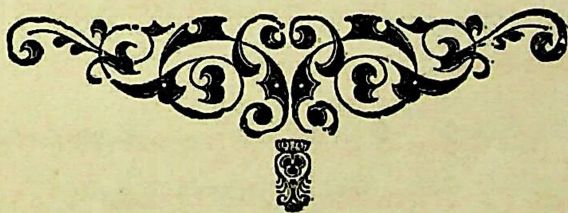
దోషము వచ్చును; అట్లు తలపోయక వారేమి చేయుదురు అవిద్యా ప్రభావమ దియని తనకు సిద్ధించిన మాత్రము సతర్కరించి దోషము వారిమీదనారోపించి నిందించక ప్రణిపాతాదులచేత సవినయముగా వర్తించిరేని నొకదోషము రానేరదు తన్ను సంసారుల కంటె నికృష్టునిగా నను సంధించు కొనుచు తనకు కలిగిన గుణములను మూలము "అదువుమవన దిన్నరుళే" అనియు వానిని హేతుక కటాక్షము కలిగిన అహంకారము రానేరదు వారు కలవరపడుదు రని వారి తిరువుళ్లమునను సరించితిమేని వారొకనిషిద్ధానుష్ఠానము చేయుమని నియమించిరేని నదియు జేయవలసి వచ్చును గాన తనవలన వారికి నొక విరోధము రాకుండునట్లు వర్తించుటయే యపేక్షితము. సహవాస యోగ్యులవద్ద తీర్థప్రసాదాంగీకారమునకు గుణ దోషములు రెండును లేవు చరమాధికారి వద్ద యంగీకారమే, వీనికి సముత్తారక హేతువు. ఇందుకు వర్ణాశ్రమ నియమముత దను గుణవృత్తి నియమము లేదు. అధికారి నియమమే యపేక్షణీయము. ఈయర్థము "పయిలుం తిరువుడైయార్ యెవరేలుం" అనియు "వానుళ్ళారరియలాగా వానవా వెన్ఱు పరాగిల్ । పోనతం శెయ్‌దశేడు తరువరేల్ పునిదమన్నె" అనునట్లు యెట్టి నిహీనజన్మవృత్తులుగల వారైనను భగవదనుభవ సంపత్తుకల వారై ఉపాయోపేయాధికారులైరేని మనకు స్వాములనియు తీర్థాద్యంగీకారమునకు యోగ్యులనియు ఆళ్వార్లు సాయించి యున్నందుచే ప్రపన్నుని కుజ్జీవన హేతువై యుండును.

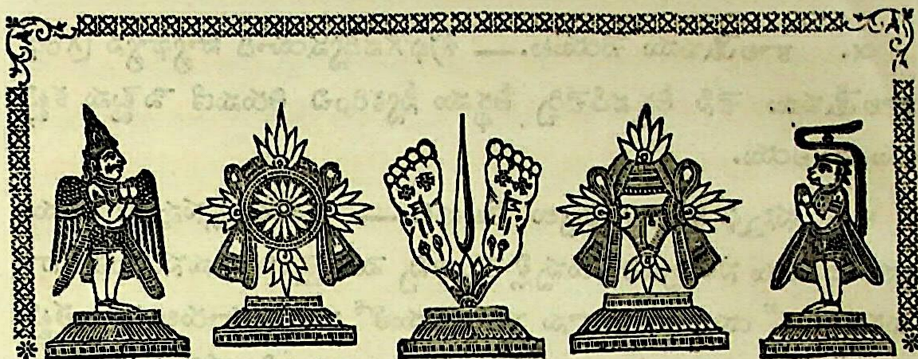
ఇట్లు సర్వ ప్రకారములచే నాశహేతువైన అహంకారమునకును వాటి కార్యమైన విషయ ప్రావణ్యమునకును ఉత్పత్తిస్థానము తానగుటచే తన్నుజూచు నెడల సర్పదర్శనము చేసినట్లును, సంసార నివర్తకులగు శ్రీవైష్ణవుల చూచు నెడల బంధువుల చూచునట్లును, ఈశ్వరుని చూచు నెడల పితృవును చూచు నట్లును, ఆచార్యునిచూచు నెడల ఆకలి గొన్నవాడన్నము చూచు నట్లును, శిష్యుని చూచు నెడల అభిమతవిషయ దర్శనము చేసినట్లును, తలచిఅహంకారార్థ కామములు మూడును, అనుకూలురయందనాదరమును, ప్రతికూలురయందు ప్రావణ్యమును, ఉపేక్షించు వారియందపేక్షయు, గలుగ చేయునని లజ్జించి, ఆత్మగుణములు మనచేతను అన్యులచేతను కలుగ నేరదనియు, సదా

చార్య ప్రసాదముచే రాగల భగవత్ప్రసాదము వలన గలుగుననియు తెగించి, దేహయాత్రయందుపేక్షయు, ఆత్మయాత్రయం దపేక్షయు, ప్రాకృత వస్తువులయందుభోగ్యతాబుద్ధి నివృత్తియు, దేహధారణము పరమాత్మ సమారాధన సమాప్తి ప్రసాద ప్రతిపత్తియను బుద్ధి విశేషముగలిగి, తనకొక క్లేశము కలిగెనేని అవికర్మపలమనియైన కృపాఫలమనియైన భావించి, తత్ప్రాప్తియందు ప్రీతియును స్వానుష్ఠానమునందు సాధనత్వ బుద్ధినివృత్తియును, విలక్షణులజ్ఞానానుష్ఠానములయందు వాంఛయును, ఉగన్దరుళిన స్థలములందా దరాతిశయమును ఆహారనియతియును అనుకూల సహవాసమును ప్రతికూల సహవాస నివృత్తియును, జ్ఞానానుష్ఠానములు గల సదాచార్య ప్రసాదముచే వృద్ధిచేయుచు ఉండవలయు నని, శ్రీవచన భూషణ దివ్య శాస్త్రము నందు సకలార్థ తత్వవిదగ్రేసరులగు పిళ్లలోకాచార్యులు నిగమించి సాయించిన వాక్యముల ప్రకారము భగవత్ప్రాప్తియందపేక్షగల ప్రథమ మధ్యమ చరమ పర్వప్రపన్నాధికారులకు ఇవి అవశ్యానుష్ఠేయములు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జియర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

శ్రీమద్వరవర మునయేనమః

—(*)—

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

(సంగ్రహము.)

౧. ప్రాతఃకాలమున ప్రపన్నుడు మేల్కొని యంజలిహస్తుడై వాక్య గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వయము మొదలగునవి యనుసంధించ వలయు.

౨. అనంతరము జల మల విసర్జనము చేసి విధ్యుక్త ప్రకారముగ మృత్తికతో శౌచముజేసి నోరు పుక్కిలించి దంత ధావనము చేసి ఆచమనము చేయ వలయు.

౩. తీర్థమాడునపుడు.—"అయిరంతోళ్" మొదలైనవి యను సంధించి స్నానముచేసి "శ్రీమతేరామానుజాయనమః" యని తుడుచుకొని మడివస్త్రము ధరించి ఆచమనీయము అంగన్యాస. కరన్యాసములు చేయవలయు.

౪. తిరుమణ్ కాప్పు ధరించునప్పుడు.— "శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని స్థలశుద్ధి చేసి యొక యాసనముపై తిరుమణి పెట్టెను వేంచేపుచేసి "శ్రీ భూదేవ్యైనమః" యని తిరుమణికోపు అభిమంత్రించిశ్రీశైలేశతనయను ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించు పర్యంతము అను సంధించి తదనంతరము తిరుమణిత్తాళ్వడములు మొదలైనవి ధరించుకొని అంజలిహస్తుడై కేశవాదినామములు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౫. కాలక్షేపము చేయుట.— శ్రీభగవద్విషయాది వ్యాఖ్యాన గ్రంథ కాలక్షేపము చేసి తీర్థవడిచేర్చి తీర్థము స్వీకరించి తిరుమణి పెట్టెను కట్టి యుంచవలయు.

౬. సన్నిధి తిరుక్కాప్పులు తెఱచుట.— పెరుమాళ్లసన్నిధికి నభిముఖముగదండము సమర్పించి తిరుప్పళ్లి యెழுచ్చి మొదలైనవి యనుసంధించి "నాయకనాయక" యను పాశురాను సంధానముతో మూడుమారులు చెయితట్టి తిరుక్కాప్పులు తీసి తిరువాల వట్టము సమర్పించి తిరుప్పళ్లి శోధించి "మారిమలై" యను పాశురముతో పెరుమాళ్లకు మంత్రాసనము సమర్పించి "అన్రివులగ" మను పాశురముతో మంగళా శాసనము చేసి వాక్యగురు పరంపరాదులనను సంధించవలయు.

౭. సన్నిధి పాత్రలయందు తీర్థముచేర్చుట.— తిరుక్కావేరిచెంబులో తీర్థముతిరుత్తుழாయి మొదలైన పరిమళ ద్రవ్యములు చేర్చి చెంబును దక్షిణహస్తముతో మూసికొని అయిదు మారులు, ఉత్తర వాక్యముచేత అభిమంత్రించి ఆతీర్థమును సన్నిధి పంచపాత్రలయందు పూరించి తిరుత్తుழாయ్ చేర్చి అభి మంత్రించి పెరుమాళ్లు మొదలగు వారిపై ప్రోక్షించవలయు.

౮. స్వాచార్యునకు తిరువారాధనము సమర్పించుట.— ఆచార్యునకు పృథక్కుగా నుండెడు రెండుసన్నిధి పాత్రలయందు ఆ తిరుక్కావేరి చెంబుయందుండు తీర్థముచే పూరించి "అస్మద్గురుభ్యోనమః" యని అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయమును, "వెణ్ణెయళంద" యను పాశురము చేత తిరు మంజనమును "వగయార్" అనుపాశురముచేత ధూపమును, కేశవాది నామములచేత తిరుమణ్ కాప్పును "పూశుంచాందు" అను పాశురముచేత చాత్తుపొడి మొదలైనవియు "పరివదులీశన్" యను పాశురముచేత ధూపమును "వైయిత్తకళియా", యనుపాశురముచేత దీపమును పల్లాండు యను పాశురము చేత కర్పూరమును అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయములను "శెన్రార్ కుడైయాం" అను పాశురము చేత మంత్రపుష్పమును సమర్పించ వలయు.

౯. ఆழ்వారాచార్యులకు తిరువారాధనము సమర్పించుట.—స్వాచార్యునకువినియోగింపబడిన పృథక్కుగానుండెడు ఆ రెండు సన్నిధి పాత్రలనుశోధించి

అందుల ఆతిరు కావేరి యందుండు తీర్థము చేపూరించి "పరాంకుశపరకాలయతివరాదిభ్యోనమః" అని యను సంధించి ఆచార్యుని శ్రీహస్తముచే తిరువారాధనము సమర్పించునట్లు భావనాప్రకర్షముతో పైనస్వాచార్యునకుగాను వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధనము సమర్పించవలయు,

౧౦. పెరుమాళ్లకు పిరాట్టిమార్లకు అనంతగరుడ విష్వక్సేనాదులకు తిరువారాధనము సమర్పించుట.— ఆపంచ పాత్రలయందు పూరించియుంచిన తీర్థముచే "సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్త పరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని పైన స్వాచార్యునకు వివరించిన ప్రకారము తిరువారాధనముసమర్పించవలయు.

౧౧. దివ్యప్రబంధము సేవించుట.— "గురుముఖ" మను తనయ ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు మొదలైనవి సేవించవలయు.

౧౨. ప్రసాదము కండరుళచేయుట.— "సర్వమంగళ విగ్రహాయ" మొదలైన వాక్యములచేత పెరుమాళ్లు మొదలైన వారలను భోజ్యాసనముల యందువేంచేపుచేసి అర్ఘ్యపాద్యాచమనముల సమర్పించి ఉత్తర వాక్యముచేతస్థల శుద్ధి చేసి తళిగకు తీర్థము ప్రోక్షించి "నారునరుంబాళిల్" "ఇన్నువన్ దిత్తనై" "కూడార" అనుపాశురములును "సర్వమంగళ విగ్రహాయ సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః" యని అనుసంధించి పెరుమాళ్ మొదలైన వారలకును "పరాంకుశ పరకాల యతివరాది భ్యోనమః" అని ఆళ్వారాచార్యులకును "అస్మద్గురు భ్యోనమః" అనిస్వాచార్యునకును, ప్రసాదము తీర్థము కండరుళచేసి తదనంతరము అర్ఘ్యపాద్యాచమనము సమర్పించవలయు.

౧౩. అడైక్కాయమదు సమర్పించుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగు ఆళ్వారాచార్యులను పర్యంకాసనమున వేంచేపుచేసి అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి "పోయిప్పాడుడయ" అను పాశురముచేత పెరుమాళ్లు మొదలుకొని స్వాచార్యపర్యంతము వరుస ప్రకారము అడైక్కాయమదు అర్ఘ్యాదులు కర్పూరహార తియు సమర్పించ వలయు.

౧౪. చాత్తుచేయుట.— "చిత్తం, వజ్గం, ఇరుప్పిడం, ఇన్ బుత్త, అంగ యత్, పూమన్ను, ప్పల్లాండు, అడియోమోదు" మొదలగు పాశురములను, సర్వదేశ మొదలైన శ్లోకములను, వాళితిరునామములను సేవించవలయు.

౧౫. సన్నిధి తిరుకాప్పులు చేర్చుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగుఆళ్వారాచార్యులను శయ్యాసనమున వేంచేపుచేసి "ఉపచారాపదేశేన" అను శ్లోకమునుఅను సంధించి తిరుకాప్పులుచేర్చి దండము సమర్పించవలయు.

౧౬. ప్రసాదము స్వీకరించుట.— పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు కండరుళ చేసిన ప్రసాదమును ఆచార్యుని తనయననుసంధించిస్వీకరించవలయు.

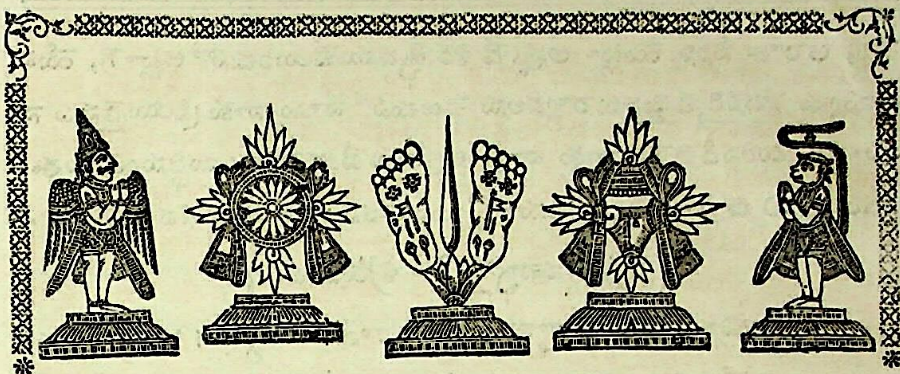
౧౭. కాలక్షేపము చేయుట.— భగవద్విషయ అష్టాదశ రహస్యాది వ్యాఖ్యానముల కాలక్షేపము చేయ్యవలయు.

౧౮. రాత్రికాలములయందు పెరుమాళ్లు మొదలగు వారలకు తిరువారాధనము సమర్పించి ప్రసాదము కండరుళచేయుట.— రాత్రికాలములయందుతాను మడిగానుండి హస్తములచే మూడుమారులు చప్పిడిచేసి సన్నిధి తిరుకాప్పులు తెఱచి క్రొత్త తీర్థముతో సన్నిధి పాత్రలు పూరించి పూర్వోక్త ప్రకారము అర్ఘ్యాదులు సమర్పించి "శ్రీశైలేశ" తనయ ప్రారంభించి తిరుప్పల్లాండు "ఆనిరై, ఇన్దిరన్, శెన్ని, అమల్ నాథ, కణ్ణినుణ్ చిరుత్తాంబు, మేట్టియేదలల్, ఆళిమెళ్లచంగు" వీటిని కాలోచితముగ సేవించి పైనచెప్పిన ప్రకారము ప్రసాదము తీర్థము కండరుళచేసి తచ్ఛేష ప్రసాదమును స్వీకరించి వాక్యగురు పరంపరయు ద్వయము ననుసంధించి భగవద్భాగవతా చార్యులను భావనాప్రకర్షముచే సేవించుచు శయనించి తిరుగామేలొకొను నప్పుడు పూర్వవద్గురు పరంపరయు ద్వయము అను సంధించవలయు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జీయర్ తిరువడిగళే శరణం.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః.

ప్రపన్నానుష్ఠానభాస్కరము.

(శ్రీభగవచ్ఛాస్త్రే - శ్రీభగవానువాచ.)

శ్లో ॥ శ్రుతిః స్మృతి ర్మమై వాజ్ఞా యస్తా ముల్లంఘ్య వర్తతే ।
ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమ ద్రోహీ మద్భక్తోపి నవైష్ణవః ॥

తా॥ శ్రుతి స్మృతులు నాయాజ్ఞచే కలిగిన వనియు, వీనిని మీరి వర్తించువాడు నాయాజ్ఞను ఛేదించినవాడనియు, నాకు ద్రోహియనియు, నాయందు భక్తిగలవాడైనను వాడవైష్ణవుడనియు భగవంతునిచే జెప్పంబడియె.

శ్లో ॥ యథాహివల్లభోరాజ్ఞా, నదీంరాజ్ఞా ప్రవర్తితామ్, లోకోప
యోగినీం రమ్యాంబహుసస్యవివర్ధినీమ్ ॥ లఙ్ఘయఞ్ఛూలమారో
హే దనపేక్షోపితాంప్రతి, ఏవంవిలఙ్ఘయఞ్మర్త్యో మర్యాదాం
వేదనిర్మితామ్ ॥ ప్రియోపినప్రియో సౌమేమదాజ్ఞా వ్యతివర్త
నాత్, ఉపాయత్వ గ్రహాంతత్రవర్జ్యమేన్మనసాసుధీః ॥

తా॥ ఒకరాజునకు మిక్కిలి అంతరంగుడై, తన యధీనమగు దేహయాత్రాదులుగలవాడగు నొకడు, లోకమునకు ఉపయోగముగను, అనేకులకుదారకముగను ఆరాజుచే తనదేశమునందు ప్రవర్తింప చేయబడిన, నదీప్రవాహమును తనకునిందుచే ప్రయోజనకారి కాదను హేతువుచేత, తెగగొట్టి విడిచె

నేని, ఆరాజు వీనిని యెట్లా అప్పుడే శిరశ్ఛేదముచేయించునో అట్లాగే, యేమ నుష్యుడు వేదనిర్మితమైనమర్యాదలను చెఱచునో వాడు నాకు ప్రియుడైనను నా యాజ్ఞను మీరినడిచెనేని నాకు వాడు అప్రియుడేయనియు; బుద్ధిమంతుడు ఈవి షయమందలి ఉపాయత్వబుద్ధినిమాత్రిము విడువవలెననుట శ్రీభగవద్వాక్యము.॥

(శ్రీభగవచ్ఛాస్త్రే - శ్రీరువాచ.)

శ్లో॥ అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయకులస్యచ । సంగ్రహాయచ లోకానాం మర్యాదాస్థాపనాయచ॥ ప్రియాయమమ విష్ణోశ్చ దేవ దేవస్య శార్జ్గిణః। మనీషీ వైదికాచారంమనసాపినలంఘయేత్ ॥

తా॥ ధర్మములు చెడకుండుటకును, కులములను పరిపాలించుకొరకును, లోకసంగ్రహార్థము కొరకును, మర్యాదాస్థాపనము కొరకును, నాయొక్కయు, శ్రీభగవంతునియొక్కయు ప్రియముకొరకును బుద్ధిమంతుడగువాడు వేదోక్తానుష్ఠానమును, మనస్సుచేనైనను మీరినడువకూడదని పిరాట్టివాక్యము.

(పరాశరః.)

శ్లో ॥ చతుర్ణామపివర్ణానా । మాచారోధర్మపాలకః ।
ఆచారభ్రిష్టదేహానాం । భవేద్ధర్మఃపరాఙ్ముఖః ॥

తా ॥ చతుర్వర్ణస్థులకు ఆచారమనునది ధర్మమును కాపాడుచున్నది, ఆచారభ్రిష్టులగు వారిని చూచి ధర్మము మరలి పోవుచున్నది.

(భారతమున అనుశాసనిక పర్వమునందు.)

శ్లో ॥ ఆచారాల్లభతే చాయురాచారాల్లభతేశ్రియం । ఆచారాత్కీర్తిమాప్నోతిపురుషః ప్రేత్యచేహచ ॥ దురాచారోహిపురుషో । నేహాయుర్విందతేమహత్ । త్రాసయంతిచ భూతానితథాపరిభవంతిచ॥తస్మాత్కుర్యాదిహాచారం । యదిచ్ఛేద్భూతిమాత్మనః। అపిపాపశరీరస్య ఆచారోహంత్యలక్షణం ॥ ఆచారలక్షణోధర్మస్సంతశ్చాచారలక్షణాః । సాధూనాంచ యథావృత్తమేతదాచారలక్షణం ॥

తా॥ పురుషుడు ఆచారముచే ఆయుస్సును సంపాదించుకొనుచున్నాడు, అయిశ్వర్యమును పొందుచున్నాడు, దేహవియోగానంతరము కీర్తినిపొందుచున్నాడు, ఆచారభ్రష్టుడు దీర్ఘాయువును పొందనేరడు వానిని పిశాచములు భయపఱచును అవమానపరచును, కావున తన కైశ్వర్యముకోరువాడు ఈభువియందు ఆచారమును అవలంబించవలయు. పాపదేహముగలవానికిని ఆచారము అవలక్షణములను పోగొట్టుచున్నది. ధర్మమునకు ఆయాచారమేలక్షణముగనున్నది. సత్పురుషులగువారలు ఆచారమేలక్షణముగ గలిగియున్నారు. సాధువులు యేలాగున నడుచుచున్నారో ఆచారలక్షణము ఆలాగేయున్నది.

(వాసిష్ఠసంహితాయాం.)

శ్లో॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన సత్కృత్యం సర్వదా చరేత్ ।
ఆజ్ఞాతి క్రమణా ద్విష్ణో ర్విముక్తో౽పి నిబధ్యతే ॥

తా॥ సర్వప్రయత్నములచేతను సర్వకాలములయందు సత్కృత్యములనే ఆచరించవలయు, భగవదాజ్ఞనుమిరినడిచెనేని ముక్తుడుగాక బద్ధుడగును.

{ శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు సకలార్థ తత్వవిద
గ్రేసరులగు పిళ్లలోకాచార్యులు సాయిఃచిన వాక్యములు. }

౧. వేదార్థంఅఱుదియిడువదు స్మృతీతిహాసపురాణఙ్గళాలె.

3౨. కర్తవ్యమాచార్యకైఙ్కర్యముమ్, భగవత్కైఙ్కర్యముమ్.

33. కీర్త్ఛిచొన్న భగవత్కైఙ్కర్యమఱివదు శాస్త్రముఖత్తాలె.
ఆచార్యకైఙ్కర్య మఱివదు, శాస్త్రముఖత్తాలు మాచార్యవచనత్తాలుమ్.

3౪. కైఙ్కర్య న్దానిరణ్డు.

3౫. అతావతు ఇష్టమ్ శెయ్కైయు మనిష్టమ్ తవిర్కైయుమ్.

3౬. ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ వర్ణాశ్రమఙ్గళైయు మాత్మస్వరూపత్తైయు మవలమ్బిత్తిరుక్కుమ్.

3౭. పుణ్యాత్తుక్కళ్ జు కిఱవర్ పాపత్తైపణ్ణానితే ।

3౮. ఇవర్ పుణ్యత్తై పాపమెన్నిరుక్కుమ్ ।
అవర్ పాపత్తై పుణ్యమెన్నిరుక్కుమ్ ।

అవనుకకుదుకి డైయాదు,ఇవనదు శెయ్యాక్.

౩౯. కైంకర్యమ్ తాన్ భక్తిమూలమల్లాతపోదు।
భీతిమూలమాయ్‌వరవేణుమ్.

౪౦. అదువుమిల్లాతపోదు అధికారక్తిలుమ్।
ఉపాయో పేయఙ్గళిలుమ్ అన్వయమిన్ఱి కేకుమొ ళ్ళియుమ్.

౪౧. కైంకర్యమ్ తన్నై ఫలసాధన మాకాతే ఫలమాకవేణుమ్.

౪౨. అతావతు, శాస్త్రమేతా తే అవనైక్కైర్యమ్ పణ్ణుకై.

౪౩. కుడుత్తుకొళ్ళాతే కొణ్డతుకనకైకూలికొడుకవేణుమ్.

(శ్రీరంగరాజస్తవే.)

శ్లో॥ హర్తుం తమస్సదసతీచ వివేక్తుమీశో । మానం ప్రదీపమివకారుణికో దదాతి । తేనావలోక్యకృతినఃపరిభుంజతే తం । తత్రైవ కేపి చపలాశ్శలభీభవంతి.

తా॥ పరమకారుణికుడైన శ్రియఃపతి, చేతనుల అజ్ఞానాంధకారమును తొలిసికొని వీరలకు సదసద్వివేకము కలుగజేయుటకై ప్రదీపమువలె శాస్త్రమును పకరించెను బుద్ధిమంతులు ఆశాస్త్రదీపముచే సర్వేశ్వరుని స్వరూపరూప గుణ విభూతిచేష్టితములంతయు తెలసికొని ఉజ్జీవించుచున్నారు; దీపమునార్పెడి పురుగులు దీపమునార్పితాను నశించునట్లు కొందరు చపలులు శాస్త్రములను అపార్థములచే చెరచి దానిచే భగవన్నిగ్రహపాత్రులై తాము నశించుచున్నారని శ్రీభట్టరుఆనతిచ్చిరి.

భగవదాజ్ఞా కైంకర్యములగు శుభాశుభ కర్మములను
ప్రపన్నుడనుష్ఠించవలయు. అందుత్రైవర్ణికులు
వేదోక్తముగను, అత్రైవర్ణికులు
పురాణోక్తముగను అను
ష్ఠించుటశిష్టాచారసి
ద్ధమైయున్నది.

—*—

— ప్రాతఃకాలమున మేల్కొనునపుడు. —

ప్రపన్నుడు నిత్యము—కూర్మపురాణే—"బ్రాహ్మేముహూర్తఉత్థాయ ధర్మమర్థంచచింతయేత్ । కాయక్లేశంతదుద్భూతం । ధ్యాయీత మనసేశ్వరం." అనుప్రకారమును "పంచపంచ ఉషఃకాలః" అనుప్రకారమును ప్రాతఃకాలమున నిద్రమాని లేచి "దర్పణంపూర్ణకుంభంచ దక్షిణంకరమేవచ ।పూజ్యాంశ్చమంగళద్రవ్యం ప్రాతఃపశ్యేన్మహీపతిం." అను ప్రకారము అద్దము, పూర్ణకుంభము, తన ఎడమచెయ్యిని, తలిదండ్రులు ఆచార్యుడు వీరలతిరువడిగళులను భగవద్భాగవతబింబములను, మంగళ ద్రవ్యములు మొదలగు వాట్లనుచూడవలయు,పిదప పడకలోనే కరములు మొగిడ్చి కూర్చునిధర్మార్థ కాయ క్లేశములను చింతించి "ఉత్తిష్ఠత్ చింతయహరిం" అను రీతిని హరిస్మరణతో వాక్యగురుపరంపరను ద్వయమును అను సంధించి, తన యాచార్యుని మొదలు ఆళ్వార్లవరకును పెరియపిరాట్టి పరమపద నాథులు కోవెల తిరుమలపెరుమాళ్ కోవెల మొదలగు నూటయెనిమిది దివ్యదేశ ములయందలి పెరుమాళ్లనుధ్యానించి, శ్రీశైలేశాది తనయలు తిరుప్పళ్లి యెళుచ్చి తిరుప్పావు యావత్తుతనయలు సహా అను సంధించ వలయు. అందు కవకాశము లేనియెడల, మొదటిపాశురము "చిత్తంచిరుగాలె, వంగకడల్" అను మూడుపాశురములైన ననుసంధించ వలయు. తదనంతరము పడకలోనుంచిలేచి శ్రీకుల శేఖరాళ్వారులు ఆనతిచ్చిన ముకున్దమాలతనయ, "ఘుష్యతే యత్రనగరేరంగయాత్రా దినేదినే । తమహంశిరసావందే రాజానంకులశేఖరం ." అను శ్లోకమునను సంధించిశ్రీరంగయాత్ర చేయునటుల భావించి కోవెలపార్శ్వముచూచుచు ముందుగ భూమిమీద కుడికాలువుంచి లేచి అడుగు పెట్టినడువవలయు.

— జలమలవిసర్జనక్రమము. —

జలమల విసర్జన కాలములందు — విష్ణుపురాణె —"నైరృత్యామిషువిక్షేపమతీత్యాభ్యధికంబుధః । దూరాదావసథాన్మూత్రం పురీషంచ సమాచరేత్" అనుప్రకారము, ఊరికివెలపట నైరృతి,దక్షిణము, పడమర ఈపార్శ్వములయందు, బాణము పారెడు దూరమునపోయి "తృణైరాస్తీర్యవసుధాంవస్త్రప్రావృతమస్తకః." అనుప్రకారము వస్త్రముతో మస్తకమును చక్కగామూ

సుకొని— అంగిరాః— "కృత్వా యజ్ఞోపవీతంతు పృష్ఠతః కంఠలంబితం । విణ్మూత్రంతు గృహీకుర్యాద్యద్వా కర్ణేసమాహితః" అనుప్రకారము, యజ్ఞోపవీతమును తనపృష్ఠమునజారవిడచి గాని కుడిచెవికిచుట్టికొనిగాని—శ్రీవిష్ణుపురాణే— "ఆత్మచ్ఛాయాంతరుచ్ఛాయాంగోసూర్యాగ్న్యనిలాంస్తథా । గురుద్విజాదీంస్తుబుధో నాధిమే హేత కదాచన ॥ నకృష్టేసస్యమధ్యేచ గోవ్రజేజనసంసది । నవర్త్మనినదద్యాదితీర్థేషు పురుషర్షభః ॥ నాప్సునైవాంభసస్తీరే శ్మశానేనసమాచరేత్ । ఉత్సర్గంవై పురీషస్య మూత్రస్యచ విసర్జనం." అనియు మనుః— "నమూత్రంపథికుర్వీతనభస్మనినగోవ్రజే।నఫాలకృష్టేనజలేనచిత్యాం నచపర్వతే । నజీర్ణదేవాయతనే నవల్మీకే కదాచన ॥ నససత్త్వేషుగర్తేషునగచ్ఛన్నాపిచ స్థితః । ననదీతీరమాసాద్యనచ పర్వతమస్తకే ॥ వాయ్వగ్నివిప్రానాదిత్యమపః పశ్యంస్తథైవగాః । నకదాచనకుర్వీత విణ్మూత్రస్య విసర్జనమ్ ॥ ప్రత్యగ్నింప్రతిసూర్యంచ ప్రతిసోమోదకద్విజాన్ ।ప్రతిగాంప్రతివాతంచ ప్రజ్ఞానశ్యతిమేహతః." అనియు — ఆపస్తంబః— "నచసోపానాన్మూత్రపురీషేకుర్యాత్." అనుమొదలగు ప్రమాణములచే, తనఛాయ, వృక్షముల నీడ, గోవు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని, వాయువు, గురువు, బ్రాహ్మణులు శిష్టులు, మొదలగు వారల కెదుటయును వాట్లను తాను చూచుచును పుట్టయందును, జంతువులు వాసముచేసెడు భూబిలములయందును, నడుచుచుగాని నిలుచుకొనిగాని, దున్నినభూమియందును, పైరునడుమను, పశువుల కొట్టమందును, జనసంగమమందును, బాటయందును, బూడిదెయందును, యాగభూమియందును, పర్వతములందును, పాడుపడిన దేవాలయములందును, తటాకములుమొదలగు వాట్లగట్టులయందును,జలమునందును ,శ్మశానమందును, పర్వతోచ్చస్థానము లందును ,సోపానములం దుండియును,మల మూత్రంబులు విసర్జింపకత కిూనప్రదేశములందు—వసిష్ఠః— "అయజ్ఞియైరనార్ద్రైశ్చతృణైస్సంఛాద్య మేదినీమ్." అనియు "తిరస్కృత్యోచ్చారకాష్ఠలోష్ఠపత్రతృణాదికాః." అనియుఎండుగడ్డిచేగాని యెండుచెత్తచేగాని యాగమునకుపయోగము గాని రాళ్లు మన్ను వీనిచేగానిభూమిని గప్పి—మనుః— "మూత్రోచ్చారసముత్సర్గం । దివాకుర్యాదుదఙ్ముఖః । దక్షిణాభిముఖో రాత్రౌసంధ్యయోస్తుయథా

దివా." అను ప్రకారము ప్రాతర్మధ్యాహ్న కాలములందును ఈ రెంటిసంధు లయందును ఉత్తరముఖముగాను రాత్రి కాలములందు దక్షిణ ముఖముగాను కూర్చుని "వాచస్సంయమ్య యత్నేనష్ఠీవనోచ్ఛ్వాసవర్జితః." అనునట్లును "నియమ్యప్రయతోవాచం" అనునట్లును శ్వాసమును లోపలికి విడువక మౌనముగా నుండి జలమల విసర్జనముచేయవలయు.

— శౌ చ క్ర మ ము. —

పిమ్మట ఈవలవచ్చి— దక్షః— "తీర్థేశౌచంనకుర్వీత కుర్వీతోద్ధృతవారిణా." అనుప్రకారము నదులు తటాకములు కూపములుఃవీనియందు శౌచముచేయక జలము ముంచుకొని—మరీచిః—"విప్రేషుశుక్లాతుమృచ్ఛాచెరక్తాక్షత్రేవిధీయతె। హారిద్రవర్ణావైశ్యేతు। శూద్రేకృష్ణాప్రకీర్తితా". అనియు—విష్ణుపురాణే—"వల్మీకమూషికోత్ఖాతాంమృదంనాంతర్జలాంతథా। శౌచాంవిశిష్టాంగేహోచ్ఛనాదద్యాల్లెపసంభవాం। అణుప్రాణ్యుపపన్నాంచ హలో త్ఖాతాంచ పార్థివ। పరిత్యజేన్మదోహ్యేతాస్సకలాశ్శౌచకర్మణి."అనుప్రకారము పుట్టదియుపందికొక్కుతోడినదియు, జలములోనుండునదియు, శౌచముచేయ శేషించిన దియు, ఇంటిగోడకు బూసినదియు, మిక్కిలి క్రిమకీటాదులతో గూడినదియు, నాగేటిచే పెల్లగింప బడినదియు నగు మంటిని విడిచి పృథక్కుగా నుండెడు,విప్రులకు తెల్లనిదియు, క్షత్రియులకు యెఱ్ఱనిదియు, వైశ్యులకు పసపు వర్ణముగలదియు, శూద్రులకు నల్లనిదియునగు మృత్తికతోగాని, లేక —యమః— "వాపీకూప తటాకేషు నాహరేద్బాహ్యతోమృదం। ఆహరేజ్జల మధ్యాత్తుపరతో మణిబంధనాత్." అను ప్రకారము త్రొవ్వబడిన కాలువ కూపము గుంట యేరు మొదలగు వాట్లయందు నొక మూరలోతున నుండగల మంటిని ఈవల తెచ్చి—వసిష్ఠః— "పంచాపానేదశైకస్మిన్నుభయోస్సప్తహస్తయోః। మృత్తికాః పాదయోస్సప్త లింగేప్వేపరికీర్తితె." అనియు —మనురపి— "ఏకా లింగేగుదేతిస్రస్తథైకత్రకరేదశ। ఉభయోస్సప్త దాతవ్యా మృదశ్శుద్ధి మభీప్సతా." అనియు "ఏతచ్ఛౌచం గృహస్థస్య, ద్విగుణం బ్రహ్మచారిణః। వానప్రస్థస్యత్రిగుణం యతీనాంతుచతుర్గుణమ్". అను ప్రకారము మేఢ్రమునకు నొకమారు, గుదమునకు మూడుమారులు, వామహస్తమునకుపది

మారులు, పిదప రెండుహస్తములకు నేడేసి మారులు ఆమలక ప్రమాణమంతమృత్తికనుంచి, గృహస్థులు శుద్ధి చేయవలయు; బ్రహ్మచారులు గృహస్థులకుచెప్పిన శౌచవిధికంటె రెండింతలును, వానప్రస్థులకుమూడింతలును, సన్న్యాసులకునాల్గింతలునని తెలియగలది. మరియు—ఆదిత్యపురాణే—"స్త్రీశూద్రయోరర్ధమానం। ప్రోక్తంశౌచంమనీషిభిః । దివాశౌచస్యనిశ్యర్ధం పథిపాదంవిధీయతే । ఆర్తః కుర్యాద్యథాశక్తి। శక్తఃకుర్యాద్యథావిధి." అనుప్రకారము స్త్రీ శూద్రులకు పైనగృహస్థులకుచెప్పిన శౌచమున అర్ధమేచాలును, తక్కిన త్రైవర్ణికులుశౌచమంతయు చేయవలయు. రాత్రి కాలములందు వారి వారికి చెప్పి యుండెడు శౌచవిధులలో అర్ధమే చేయవలయు. దుఃఖముగలవారలు శక్తికొలది చేయవచ్చును, శక్తిగలవారలు విధిప్రకారము శౌచవిధియందుచెప్పినవంతయుపూర్తిగ చేయవలయు.

—శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించు క్రమము.—

ఆపస్తంబః— "ఏవంశౌచవిధింకృత్వాపశ్చాద్గండూషమాచరేత్ । మూత్రే రేతసి విట్సర్గే, దంతధావన కర్మణి । భక్ష్యాణాంభక్షణేచైవ । క్రమాద్గండూషమాచరేత్ । చతురష్టద్విషడ్వష్ట । గండూషైష్షోడశైస్తథా । ముఖశుద్ధింప్రకుర్వీత హ్యన్యథా దోషమాప్నుయాత్ । పురస్తాద్దేవతా స్సర్వాదక్షిణేపితరస్తథా । పశ్చిమేమునిగంధర్వా । వామేగండూషమాచరేత్" అనుప్రకారము, శౌచవిధి ముగియగానే శుద్ధజలముచే నోరుపుక్కిలించవలయు. జలవిసర్జనముచేయుట, శుక్ల విసర్జనముచేయుట, మలవిసర్జనముచేయుట దంతధావనము చేయుట, భక్షణము చేయుట, ఈయయిదు కార్యముల యందు క్రమప్రకారము నాలుగు యెనిమిది పది రెండు పదినాలుగు పదియారు మారులు నోటజలము నుంచుకొని పుక్కిలించి, తనకెదుట దేవతలు, కుడిపార్శ్వమున పితృదేవతలును పృష్ఠపార్శ్వమున మునులును గంధర్వులుండుటచే నెడమపార్శ్వమున నుమియవలయు.

— ఆచమనక్రమము.—

వృద్ధపరాశరః—"కృత్వాథశౌచం ప్రక్షాళ్యపాదౌ హస్తౌ చమృజ్జలైః। ప్రబద్ధశిఖకచ్ఛ స్తుద్విజ ఆచామ మాచరేత్ । కృత్వోపవీతం సవ్యాంసేవాఙ్మనః,

కాయసంయతః" అనియు — శంఖః — "అద్భిస్సముద్ధృతాభిస్తుహీనాభిః ఫేనబుద్బుదైః । వహ్నినానచతప్తాభిరక్షారాభిరుపస్పృశేత్" అనియు — భారద్వాజః — "ఆయతం సర్వతః కృత్వా గోకర్ణాకృతివత్కరం। సంహృతాంగుళినాతోయం। గృహీత్వా పాణినా ద్విజః। ముక్తాంగుష్ఠకనిష్ఠేన శేషేణాచమనం చరేత్। మాషమజ్జనమాత్రాస్తు సంగృహ్య త్రిపిబేదపః" అను ప్రకారము మన్ను నీరు వీట్లచే కరచరణాదులు చక్కగా శుద్ధిచేసికొని, శిఖను ముడివేసుకొని, ధరించుకొనియుండు వస్త్రమును చక్కగా సవరించుకొని, మాలెగానుండెడు యజ్ఞోపవీతము క్రమప్రకారము వామభుజముమీద ధరించుకొని, యేకాంతస్థలము నందు మౌనముగా కూర్చుని, నురుగు మొదలగునవి లేనిదియు ఉప్పుకారము మొదలగు క్షారములతో కూడనదియు అగ్నిచే వెచ్చనకానిదియునగు క్రొత్త తీర్థమును తన దక్షిణహస్తమును గోకర్ణాకృతిగా నుంచుకొని, అందు మినపగింజమునుగునంత తీర్థముతో అచ్యుతాయనమః అనంతాయనమః గోవిందాయనమః అనినామైనను ఉత్తరవాక్యముచేనైనను అస్మద్గురుభ్యోనమః అస్మత్ పరమగురుభ్యోనమః అస్మత్సర్వగురుభ్యోనమః అనియైనను నుచ్చరించి — మనుః — "హృద్గాభిఃపూయతే విప్రః కంఠగాభిస్తుభూమిపః । వైశ్యోద్భిః ప్రాశితాభిస్తు శూద్రః స్పృష్టాభిరంతతః" అనియు, "త్రిరాచామేదపః పూర్వం ద్విః ప్రమృజ్యాత్తతో ముఖమ్ । ఖానిచైవ స్పృశేదద్భిరాత్మానం శిరఏవచ" అనియు, బ్రాహ్మణులు రొమ్ము వరకుపోతగ్గ జలముచేతను, క్షత్రియులు కంఠము వరకుపోతగ్గ జలముచేతను, వైశ్యులు చిరునాలుకవరకు పోతగ్గ జలముచేతను, శూద్రులు పెదవులు తడిసెడు మాత్రమగు జలముచేతను, మూడుమారులు ఆచమనము చేసి పిదప జలముచే నోటిని రెండుమారులు తుడిచి, తదనంతరము నేత్రములు, కర్ణములు, నాసికము, గర్భము, వక్షము, శిరస్సు వీట్లను తుడుచుట యే ఆచమనమనంబడును. ఇట్లు చేయుటచే పరిశుద్ధుడగును. మనుః — కృత్వా మూత్రం పురీషం వా, పాణ్యాచాంత ఉపస్పృశేత్, పీత్వాపో ధ్యేష్యమాణశ్చ, వేదమగ్నిం చ సర్వదా" అనియు — మనుః — "సుత్వా క్షుత్వాచ భుక్త్వాచనిష్ఠీవ్యోక్త్వానృతం వచః। రథ్యాం శ్మశానం చాక్రమ్య ఆచామేత్ప్రియతోపిసన్ । అధో వాయుసముత్సర్గే ఆక్రందే క్రోధసంభవే । మార్జాలమూషకస్పర్శే ప్రహాసేనృతభాషణే । నిమిత్తేష్వేషు సర్వేషు కర్మకుర్వన్నుపస్పృశేత్" అనియు — కూర్మపురాణే — "చండాలమ్లేచ్ఛసల్లాపే స్త్రీశూద్రోచ్ఛిష్టభాషణే ।

ఉచ్ఛిష్టం పురుషంస్పృష్ట్వాభోజ్యంచాపితథావిధం। ఆచమేదశ్రుపాతేవాలోహితస్యతథైవచ। అగ్నేర్గవామథాలంభేస్పృష్ట్వాప్రయతమేవచ। స్త్రీణామథాత్మసంస్పర్శేనీలీంవాపరిధాయచ" అనియు, మలవిసర్జనముచేసినను,మూత్ర విసర్జనము చేసినను శౌచముచేసిన పిదప, మూడుమారులు ఆచమనముచేసియే ఋక్కు మొదలగువారిని చెప్పవలయు. మరియు నిద్రించిలేచినను తుమ్మినను భోజనముచేసినను జలమలవిసర్జనము చేసినను అనృతము లాడినను వెలపటపోయినను శ్మశానమును త్రొక్కినను అపానవాయువులను విడిచినను రోదనముజేసినను కోపముగలిగినను మార్జాలమునుగాని మూషకమును గాని తాకినను విశేషముగానవ్వినను చండాలునితోగాని మ్లేచ్ఛునితోగాని కూడిమాటలాడినను స్త్రీ శూద్రులు ఉచ్ఛిష్టులైయుండగా వార్లతో సంభాషించినను ఉచ్ఛిష్టులస్పర్శించినను ఉచ్ఛిష్టాన్నమును తాకినను కన్నీరు విడిచినను రేతస్సు విసర్జించినను శవమును తాకినను చూచినను స్త్రీల దేహము తనదేహమునకు తాకినను జపహోమా మనిత్యనైమిత్తిక ఆహ్నికములు తిరువారాధనము చేయ యోగ్యత లేనందున పైనచెప్పినవిధిచోదితమగు ఆచమనముచేసి ఇట్టికార్యములనుపక్రమించవలయు.

—దంతధావన క్రమము.—

అంగిరాః— "ఆమ్రపున్నాగ బిల్వానా మపామార్గ శిరీషయోః। భక్షయేత్ప్రాతరుత్థాయ వాగ్యతో దన్తధావనం। ఉదఙ్ముఖః ప్రాఙ్ముఖోవా కాషాయంతిక్తకం తథా। ప్రాతర్భుక్త్వాచయతవాగ్భక్షయేద్దన్తధావనం" అనుప్రకారము మామిడి పొన్న, బిల్వం, యుత్తరేణి, దిరిసెన మొదలగువాని పుల్లలలోనైనను వొగరుచిరిచేదుగలపుల్లలలోనైనను నొకటిని చక్కగా శోధించి, తూరుపుముఖముగనైనను, ఉత్తరముఖముగనైనను నొకతావున కూర్చుని దంతధావనము చేసికొని జలముచే నోరుచక్కగా పుక్కిలించి యెడమప్రక్కను మియవలయు. అట్లుచేయక—యాజ్ఞవల్క్యః—"ఇష్టకాలోష్టపాషాణై రితరాఙ్గుళిభిస్తథా। ముక్త్వాచానామికాంగుష్ఠౌవర్జయేద్దన్తధావనం" అనుప్రకారము ఇటికె, మంటిపెళ్ల, పెంకు, బొగ్గు బూడిదె మొదలగువీట్లచేతనుగాని, బొటనవ్రేలు పవిత్రవ్రేలుతప్పతక్కనమూడువ్రేళ్లచేతనుగాని దంతధావనముచేసెనేని "విష్ణోరపిహరేచ్ఛ్రియం" అను ప్రకారము, విష్ణువుయొక్క అయిశ్వర్యమునైనను తొలగించును.

— స్నాన క్రమము. —

వ్యాసః— "ఉషఃకాలేతుసంప్రాప్తే కృత్వాచావశ్యకంబుధః । స్నాయాన్నదీషుశుద్ధాసుశౌచంకృత్వాయథావిధి । అస్నాత్వానాచరేత్కర్మ జపహోమాదికంచయత్ । లాలాస్వేదసమాకీర్ణ శ్శయనాదుత్థితః పుమాన్ । అత్యంతమలినఃకాయోనవఛిద్రసమన్వితః । స్రవత్యేవదివారాత్రం । ప్రాతస్స్నానం విశోధనం । ప్రాతస్స్నానం ప్రశంసంతిదృష్టాదృష్టఫలంహితత్ । సర్వమర్హతి శుద్ధాత్మాప్రాతస్స్నాయీజపాదికం" అనుప్రకారము ఉషఃకాలమునలేచి చేయతగిన విధిచోదితమగు శౌచాదులు అయినపిదప పరిశుద్ధమగునదియందు స్నాన మాచరించవలయు.అదిలేకనే జప హోమ నిత్యనైమిత్తిక ఆహ్నికములు చేయకూడదు గాన— శ్రీవిష్ణుపురాణే—నదీనదతటాకేషు దేవఖాతబిలేషుచ । నిత్యక్రియార్థంస్నాయీతగిరిప్రస్రవణేషుచ ॥ కూపేషూద్ధృతతోయేన స్నానంకుర్వీతవాభువి । గృహేచోద్ధృతతోయేన । హ్యథవాభువ్యసంభవే॥ అనుప్రకారము—మనుః—"సాన్నమద్యాదేకవాసానననగ్నఃస్నానమాచరేత్॥ అనుప్రకారము గృహస్థులేక వస్త్రముతో భుజించకూడదనియువస్త్రహీనులై స్నానమాచరించకూడదనియు చెప్పియుండుటచే వస్త్రములతో స్నానముచేయవలయుగాన ఉదయానంతరము నదీనదములయందైనను చెరువులయందైనను గుంటల యందైనను తటాకములయందైనను మడుగులయందైనను దోనలయందైనను అట్లనుకూలింపని యెడల నూతిలో జలము చేదుకొనియైనను అంతకు శక్తిలేనియెడల నుదకము తెప్పించుకొనియైనను తాను స్నానముచేయుటకు గాను సిద్ధపరచియుండు తీర్థములో నొక చెంబు తీర్థమెత్తుకొని *"ఆయిరంతోళ్ పరప్పి" అనియు † "ఇలైత్తలైచ్చరంతురంద" అనియు

* పెరియాళ్వార్ తిరుమొళియందలిపాశురము.

ఆయిరంతోళ్ పరప్పిముడియాయిరమిన్నిలగ, ఆయిరంపైందలైయ, వనంతశయననాయుమ్మలై, ఆయిరవారకళుం, శునైకళ్ పలవాయిరముం, ఆయిరం పూంపొళిలుమాడైమాలిరుంశోలయదే॥

† తిరుచ్చందవిరుత్తమందలి పాశురము.

ఇలైత్తలైచ్చరంతురంది లంగైకట్టళిత్తవన్, మలైత్తలైప్పిఱందిళిందువందునుందుచందనం, కులైత్తలైత్తిఱుత్తెఱింద కుంకుమక్కుళంబినో డలైత్తొழுగు కావిరియరంగమేయవణ్ణలే॥

*"త్రిస్రఃకోట్యర్ధకోటీచ" అనియనుసంధించుచు శ్రీమత్ భగవద్భాగవత సమస్తాచార్యుల శ్రీపాద తీర్థమునియభిమంత్రించి శిరస్సున ప్రోక్షించుకొని శ్రీమద్భగవద్భాగవతసంశ్లేషమున కనుగుణముగా స్నానమాచరించెదనని యనుసంధించవలయు. —మార్కండేయపురాణే— "అపమృజ్యాన్న చస్నానేగాత్రాణ్యంబరపాణిభిః । న చ నిర్ధునుయాత్కేశా న్వాసశ్చైవ న పీడయేత్" అను ప్రకారము స్నానమాచరించునపుడు కట్టువస్త్రముచేగాని చేతులచేగాని దేహమును తుడుచుకొనకూడదు, శిరోజములు విదిలించకూడదు "ఉత్తీర్య పీడయేద్వస్త్రం" అన్నట్టు తాను స్నానముచేసిన కట్టువస్త్రమును ఈవల వచ్చి పిడవవలయు. పిదప ఎంబెరుమానార్ తిరువడిగళే శరణ మనియు, లేక † "అనిశంభజతామనన్యభాజాం" అను రామానుజచతుశ్శ్లోకములననుసంధించియు—యాజ్ఞవల్క్యః— "స్నాత్వైవంవాససీశుక్లేఅచ్ఛిన్నేపరిధాయచ"॥ అను ప్రకారము స్నానానంతరముపొడి వస్త్రముతో దుడిచికొనిజీర్ణముకానివియు తెల్లనివియు నగు రెండు ధౌతవస్త్రము లను ధరించవలయు; అట్లులేనిచో యోగ యాజ్ఞవల్క్యే— "అలాభే ధౌతవస్త్రస్య శాణ క్షౌమాదికానిచ । కుతపం యోగపట్టంచ ద్వివాసాస్తునవై భవేత్" అనుప్రకారము నారమడిగానైన

---

* తీర్థప్రభావశ్లోకము.

త్రిస్రఃకోట్యర్ధ కోటీచ తీర్థాని భువనత్రయే, వైష్ణవాంఘ్రి జలైఃపుణ్యాత్, కోటిభాగేన నోసమం.

† రామానుజ చతుశ్శ్లోకి.

౧. అనిశంభజతామనన్యభాజాం, చరణాంభోరుహ మాదరేణపుంసాం,
వితరన్నిభృతంవిభూతిజుష్టాం, జయరామానుజరంగధామ్నినిత్యమ్ ॥

౨. జయినాక్వవిమతాన్కత్వదీయసూక్తిః, కలుషీభూయకుదృష్టిభిస్సమేతాన్ ।
శకలీకురుతే, విపక్షవృత్తీన్, జయరామానుజశేషశైలశృంగే ॥

౩. శ్రుతిషుస్మృతిషు ప్రమాణతత్వం, కృపయాలోచ్యవిశుద్ధయైవ బుద్ధ్యా ।
అకృతాహితదైక భాష్యరత్నం జయరామానుజహస్తిధామ్ని నిత్యం ॥

౪. జయమాయిమతాంధకారభానో, జయబాహ్యప్రముఖాటవీకృశానో ।
జయసంశ్రితసింధు శీతభానో, జయరామానుజయాదవాద్రిశృంగే ॥

౫. రామానుజ చతుశ్శ్లోకీం, యఃపఠేన్నియతంనరః,
ప్రాప్నుయాత్పరమాంభక్తిం,యతిరాజపదాబ్జయోః ॥

ను పట్టు వస్త్రమైనను తెల్లకంబళి యైనను ధరించి కరచరణములు గడుగుకొని కూర్చుని మనుపట్టివలె మూడాచమనములు చేయువలయు.

దక్షః. శ్లో" ప్రాతర్మధ్యాహ్నయోస్స్నానం వానప్రస్థ గృహస్థయోః । యతేస్త్రిషవణస్నానం సకృచ్చ బ్రహ్మచారిణః" ॥

తా. వానప్రస్థునికి గృహస్థునికి ప్రాతస్స్నానము, ఉచ్చ కాలస్నానము ఈ రెండును విధించబడి యున్నది. సన్యాసికి త్రికాలస్నానము విధించబడియున్నది. బ్రహ్మచర్యస్థునికి నొకేతూరిస్నానము విధించబడియున్నది.

విష్ణుః "బ్రహ్మక్షత్రవిశాంచైవ మంత్రవత్స్నానమిష్యతే । తూష్ణీమేవ హిశూద్రస్య స్త్రీణాంచ కురునందన" ॥

తా. బ్రాహ్మణునికి క్షత్రియునికి వైశ్యునికిని మంత్రముతో గూడి నస్నానము విధియించబడియున్నది; స్త్రీ శూద్రులకు అది లేకనే వట్టిస్నానముచాలునని ధర్మరాజునకు కణ్ణను ఉపదేశించిరి.

మార్కండేయః "పురాణానాం నరేంద్రాణా మృషీణాం చమహాత్మ నాం । స్నానంకూపతటాకేషు దేవతానాంసమాచరేత్" ॥

తా. పూర్వకాలమునందు రాజులు, మహాత్ములగు ఋషులు, దేవతలువీరలచే నిర్మితమైన, కూపములు, ఏఱులు, మడుగులు, మొదలగు వాట్ల యందుస్నానమాచరింపవలయు.

వ్యాసః" అసత్సృష్టేషు నస్నాయాత్తథైవా సంస్తుతేషుచ। ఆత్మీయే ష్వపినింద్యేషుదుష్టేష్వల్పజలేషుచ" ॥

తా. తాను కట్టించినదైనను, తగనివారు తాకినను, శ్రేష్ఠము కానిది యును, నిందింప బడినదియును, దోషము కలిగినదియును అనగా వ్యాధికి ఎడమైనదియును జలముచుండిపోయినదియును నగునట్టి తటాకములలోస్నానమాచరించతగదు.

వృద్ధమనుః—మృతేజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధేజన్మతిథౌతథా । అస్పృశ్యస్పర్శనే చైవనస్నాయాదుష్ణవారిణా, సంక్రాత్యాం భానువారేచ, సప్తమ్యాంరాహుదర్శనే, ఆరోగ్య పుత్రమిత్రార్థీ న స్నాయాదుష్ణవా

రిణా । పౌర్ణమాస్యాంతథాదర్శేయః స్నాయా దుష్ణవారిణా ।
సగోహత్యాకృతంపాపం ప్రాప్నోతీహానసంశయః" ॥

తా. జననమరణ సంబంధమగు ఆశౌచములు సంక్రాంతిపండుగ పితృ శ్రాద్ధదినము తానుజనంచినదినము తాకకూడనివారిని తాకినప్పుడును సంక్రమణము భానువారము సప్తమి గ్రహణము ఈకాలములయందు పుత్రమిత్రులను కోరువాడు ఉష్ణజలస్నానముచేయందగదు. పౌర్ణవమి అమావాస్య ఇట్టిదినములయందు యెవరేని వెచ్చని జలమునందు స్నానమాచరించిరేని అట్టివారలు గోహత్యచేసినపాపమునపోవుదురని విధించబడియున్నది.

జాబాలిః. "స్నానంకృత్వార్ద్రవాసాస్తు విణ్మూత్రం కురుతేయది ।
ప్రాణాయామత్రయం కృత్వాపునస్స్నానేనశుద్ధ్యతి"॥

తా. స్నానముచేసి తడి వస్త్రముతో మలమూత్ర విసర్జనముచేసిరేని మువ్మారు ప్రాణాయామముచేసితిరుగా స్నానమాచరించిపరిశుద్ధులగుదురు.

మనుః— "చండాలశవయూపాంశ్చస్పృష్ట్వాస్నాతాంరజస్వలాం ।
స్నానార్హస్తుయదాస్నాతిస్నానంనైమిత్తికంహితత్ ॥

తా. తాకకూడని పంచముని శవమును రజస్వల స్త్రీని "చ" అనుటచే తురుష్కులుమొదలగు హూణులు శునకము సూకరము మల మూత్రములు ఉచ్ఛిష్టము మొదలగువానిని తాకిఅవిపోగొట్టుకొనుకొరకు చేయు స్నానము నైమిత్తికస్నానమనబడును.

ఆగ్నేయపురాణే - "నిత్యంనైమిత్తికం కామ్యంక్రియాంగంమల కర్షణమ్
క్రియాస్నానంతథాషష్ఠం షోఢాస్నానంప్రకీర్తితం" ॥

తా. నిత్యనైమిత్తికం కామ్యం క్రియాంగం మలాపకర్షణం క్రియ అనిస్నానములు ఆరువిధములని విధించబడినది.

యాజ్ఞవల్క్యః— "ఆపఏవసదాపూతాస్తాసాంవహ్నిర్విశోధకః। తత్స్సర్వేషుకాలేషు ఉష్ణాంభః పావనం స్మృతం" ॥

తా. నీరు యెల్లప్పుడు శుద్ధమైనవి అగ్నివాటిని శోధించుటచేనెల్లప్పు

డు ఉష్ణజలమే శ్రేష్ఠమనిస్మృతులయందు ప్రతిపాదించబడినదని కొందరుచె ప్పుచుందురు.

—వ్యాసః—శీతాస్స్వప్సునిషిచ్య్స్యుష్ణామంత్రసంభారసంభృతాః ।
గేహేపిశక్యతే స్నానం నదీఫలసమంవిదుః॥

తా. చల్లని జలమున ఉష్ణజలముచేర్చి మంత్రములచే అభిమంత్రించిగృ హమునందు స్నానముచేసిన అట్టిస్నానము నదీస్నానముచే లభించుఫలమును పొందుదురు.

సంగ్రహకారః— అబుద్ధి పూర్వసంస్ప ర్శేద్ద్వయోస్స్నానంవిధీయ
తే । త్రయాణాంబుద్ధిపూర్వేతు, తత్స ఎ ౭ష్టి ర్వ్యాయకల్పనా ॥

తా. అబుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమున రెండు మార్లుస్నానముచే యవలయుననియునుబుద్ధిపూర్వకముగా తాకినపక్షమునమూడుమార్లుస్నానము చేయవలయుననియును స్పర్శదోష న్యాయమునకుయేర్పఱచబడినది.

—విష్ణుః— స్నానార్హోయో నిమిత్తేనకృత్వా తోయావగాహనమ్,
ఆచమ్యప్రయతఃపశ్చాత్స్నానం విధివదాచరేత్ ॥

తా. ఏదైన నొకకారణముచేత అశుద్ధుడగువాడు శుద్ధుడగుటకుగాను స్నానముసేయగోరినయెడల మొదటనూరక నీటమునిగిలేచి వెనుక నాచమన ముజేసి విధిప్రకారము మరలస్నానముచేయవలయు.

—మార్కండేయపురాణే - సర్వకాలంతిలై స్స్నానంపుణ్యంవ్యాసో
బ్రవీన్మునిః, తుష్యత్యామలకైః ర్విష్ణు రేకాదశ్యాం విశేషతః, శ్రీకామ
స్సర్వదా స్నానంకుర్వీతామలకైర్నరః, సప్తమీం నవమీంచైవ పం
చపర్వసువర్జయేత్ ॥

తా. ఎల్లప్పుడు తెల్లనినువ్వులచేతస్నానముసేయుట పుణ్యలోకమున వసించెడు ఆధిక్యతకలుగును అనిమార్కండేయులుచెప్పిరి. ఆమలకముచే నూరి పూసిస్నానముచేసెనేని విష్ణుప్రీతినొందును.ఏకాదశి యందైనయెడల విశేష తృప్తినొందును. సంపత్తునుకోరువారు ఎల్లప్పుడు నెల్లికాయనూరిపూసికొని స్నానముసేయవలయు. సప్తమి నవమి పంచపర్వములు అనగా అమావాస్య

పౌర్ణవమి కృష్ణాష్టమి అనంత చతుర్దశిసూర్యసంక్రమణము అనుదినములయందు నెల్లికాయనూరిపూసికొని స్నానముచేయవలదు.

—విష్ణుః— బాలాశ్చ తరుణావృద్ధా నరనారీనపుంసకాః। స్నాత్వా మాఘేసుభేతీర్థే ప్రాప్నువంతీప్సితంఫలమ్॥ మాఘమాస్యుషసిస్నాత్వావి ష్ణులోకంసగచ్ఛతి॥

తా. బాలురైనను, యౌవనులైనను, వృద్ధులైనను, స్త్రీలయినను నపుంసకులైనను మాఘమాసమున పుణ్యతీర్థములయందు ప్రాతఃకాలమునస్నానము చేసిరేని తాము కోరు ఫలములను జెంది తుదను విష్ణు సాయుజ్యము నొందుదురు.

—మనుః— పక్షాదౌచర పౌషష్ఠ్యాంరిక్తా యాంచతథాతిథౌ, తైలేనాభ్యజ్యమానస్తు ధనాయుర్భ్యాం విహీయతే॥

తా. పాడ్యమి భానువారము షష్ఠి చవితి నవమి చతుర్దశి మొదలగు రిక్తతిథులయందును "చ" అనుటచే- అమావాస్య పౌర్ణవమి ఇట్టి దినములయందును నువ్వులనూనెచే స్నానముచేసిరేని ఐశ్వర్యము ఆయువు క్షీణించును.

— గర్గః — పంచ దశ్యాం చతుర్దశ్యా మష్టమ్యాం రవిసంక్రమే ద్వాదశ్యాం సప్తమీషష్ఠ్యోస్తైలంస్పర్శంవివర్జయేత్ ॥

తా. షష్ఠి సప్తమి అష్టమి ద్వాదశి చతుర్దశి పౌర్ణవమిమొదలగుపితృదినములయందు నూనెస్పర్శించకూడదు.

—ప్రచేతాః—సార్షపంగన్ధ తైలంచయత్తైలంపుష్పవాసితమ్ । అన్య ద్రవ్యయుతంతైలం నదుష్యతి కదాచన ॥

తా. ఆవనూనె చందనాదితైలము పుష్పరస సముదాయమగు పరిమళ తైలములు అనగా సంపంగి మల్లె ఆమలకముఘృతము మఱియు ననేక విధములగు తైలములతోగాని, మంచినూనెను మిశ్రముచేసిగాని ఎల్లప్పుడుస్నానము చేసిరేనిదోషమురానేరదు.

—శాతాతపః— అన్యైరపి కృతేకూపేసరోవాప్యాదికేతథా।తత్ర స్నాత్వా చపీత్వాచ ప్రాయశ్చిత్తంస మాచరేత్.

తా. అన్యులచే నేర్పరచబడిననే విధమైన నీటియందునుస్నానము సేయక

కూడదు, ఒకవేళ స్నానముచేసినను, పానముచేసినను ప్రాయశ్చిత్తము చేసి కొనవలయు.

మనుః—అలాభే దేవఖాతానాంసరసాం సరితాంతథా । ఉద్ధృత్యచతురః పిణ్డాన్పారక్యే స్నానమాచరేత్ ॥

తా ॥ దొనలు మడుగులు నదులులేనిచో అన్యులచే నేర్పరచబడిన తటాకములు కూపములు మొదలగువాట్లయందు నాలుగు ఉంటలుమన్ను అడుసు చెత్త మొదలగువానిని ఎత్తిపారవైచి స్నానముచేయవలయు.

ఊర్ధ్వపుణ్డ్ర ధారణక్రమము.

శ్రీమన్నారాయణుండు సకలచేతనోజ్జీవనార్థముప్రవర్తింపజేసిన* ఋగ్యజుస్సామాథర్వణవేదములయందును, వాసుదేవ వరాహ కాత్యాయననారదమహోపనిషదాదులయందును, పాద్మబ్రహ్మాండస్కాందాదిపురాణములయందును, శ్రీవరాహనైనారుల ఘోషదంష్ట్రపాదకేసరములవలనకలిగినవై, ఐశ్వర్యారోగ్య జ్ఞాన మోక్షప్రదములైన, కృష్ణరక్త పీత శ్వేత మృత్తికలలో ముముక్షువులైనప్రపన్నులు శ్వేతమృత్తికచే లలాటాదులయందుఊర్ధ్వపుణ్డ్ర

*ఋగ్వేదే, శ్రుతయః—ఊర్ధ్వరేఖం ప్రదధదూర్ధ్వలోకంయాత్యంతేవిష్ణురియమింద్రాగ్నీ అవతంధియావామదీయం దధానముదాదీర్ఘమాయురస్మైయ స్తంపురుభుజాపరంధీమహి.

యజుషి, శ్రుతయః — ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ విష్ణుంపరంధ్యాయతియోమహాత్మా । స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థితం పరాత్పరం యన్మహతోమహాంతం.

అథర్వణే, శ్రుతయః — హరేఃపాదాకృతి మాత్మనోహితాయ మధ్యేఛిద్రమూర్ధ్వపుణ్డ్రంధారయతి, సపరస్యప్రియోభవతి సపుణ్యవాన్భవతి, సముక్తిభాగ్భవతి.

ము హరిపాదాకృతిగను తన్మధ్యప్రదేశమున రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణ సహితముగను ధరించుకొనవలయుననియు, ఇట్లుధరించుటచేత పిరాట్టిసహితముగ పెరుమాళ్లువేంచేసియుండి సంతోషించుచున్నారనియు చెప్పబడియున్నది. మరియు క్షీరాబ్ధినాథుని అనుజ్ఞచే శ్వేతమృత్తికను క్షీరఖండమును పెరియతిరువడినయినారు తెత్తుకొనివచ్చి నఖములచే వివిధప్రదేశములయందు విదిలించగా

భల్లశాఖాయాం.—అర్చనాదౌయజ్ఞమూర్తేర్ధృతోర్ధ్వపుండ్రోద్విజోత్తమః, కులంతారయతే సప్తసగచ్ఛేత్పరమాంగతిం.

శ్రీవరాహోపనిషత్, — శ్రీచూర్ణం శ్రీకరందివ్యం శ్రియశ్చాంగసముద్భవమ్, పుణ్డ్రద్వయస్యమధ్యేతు ధార్యంమోక్షార్థిభిర్నరైః, తిస్రస్తిస్రోర్ధ్వరేఖాః ప్రకుర్వీతక్షీరాబ్ధౌ శ్వేతద్వీపే, క్షీరఖండేవైనతేయేనానీయ్యానఖాభిర్విదళనాచ్ఛ్వేతమృత్తికాముక్తిసాధికాభవతి.

స్కాందే, ఈశ్వర ఉవాచ.— ఊర్ధ్వపుణ్డ్రవిధానంతే వక్ష్యామి పరమంశుభమ్, సంపదారోగ్యవిజ్ఞాన మోక్షప్రదముమాసుత, కృష్ణారక్తాతథాపీతాశ్వేతామృత్స్నాచతుర్విధా, కధ్యతే పురుషైః పుణ్డ్రైరైశ్వర్యాదిఫలార్థిభిః,పురా విష్ణుర్హిరణ్యాక్షంవినిహంతుంమహాభుజః, వారాహంవపురాసాద్య సాగరానవిలోడయత్, కృష్ణాఘోణోద్ధనాజ్జాతారక్తాదంష్ట్రాగ్రఘాతనాత్, పాదైశ్చఖననాత్పీతా శ్వేతా కేసరచాలనాత్, కృష్ణాసంపత్ప్రదానిత్యం రక్తారోగ్య ప్రదాభవేత్, పీతాజ్ఞాన ప్రదాప్రోక్తా శ్వేతా మోక్షప్రదానృణామ్.

బ్రహ్మాండే.— విమలాన్యూర్ధ్వపుండ్రాణి సాంతరాళానియోనరః, కరోతివిపులం తత్రమందిరంయఃకరోతిసః, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యమధ్యేతు విశాలేసుమనోహరే, లక్ష్మ్యాసార్థం సమాసీనో రమేహంతత్రనిర్వృతః.

పాద్మేపురాణే, శంకరః. — ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు, విశాలేసుమనోహరే, లక్ష్మ్యాసార్ధం సమాసీనో, దేవదేవోజనార్దనః, తస్మాద్యస్యశరీరేతు, ఊర్ధ్వపుండ్రంధృతంభవేత్, తస్యదేహో భగవతోవిమలంమందిరంశుభమ్.

నందుచే ముక్తిసాధనమైన శ్వేతమృత్తిక కలిగినట్లు చెప్పబడియున్నది. శ్రీవిష్ణుక్షేత్రములయందుండు విమలమైన శ్వేతమృత్తిక నెత్తుకొనివచ్చి పెరుమాళ్లకు సమర్పించిమూలమంత్రముచే అభిమంత్రించి ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును హరిపాదాకృతిగధరించుకొనుమని చెప్పబడియున్నది, లలాటాదిద్వాదశస్థానములయందు కేశవాదిద్వాదశమూర్తులను పిరాట్టి మార్లసహితము ధ్యానము చేయుచు కేశవాది మంత్రాను సంధానముతో ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించు కొన వలయునని చెప్పబడియున్నది.

*. శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాదివాదికేసరి అళగియ మణవాళజీయర్ ఆహ్నికమునందు ఉదహరించబడినపరాశరసంహితయందు.—శుచియగుప్రదేశమునశుద్ధాసనమందు పద్మాసనుడై తూరుపుముఖముగకూర్చునిహస్తములనుశోధించి శుద్ధాత్ముడైతనదక్షిణహస్తముతో తిరుమణ్ పెట్టెనెత్తి బెత్తముచేగాని దారువుచేగాని చేయబడిన ఆసనముపైనునిచి, సువర్ణరజతాదులచేచేయబడిన ఉద్ధరిణి పాత్రలలోనైననులేక ముఖ్యముగనారికేళ ఉద్ధరణిపాత్రలలోనైనను

పరాశరస్మృతౌ.— ఆదాయవైష్ణవక్షేత్రాన్మృత్తికాంవిమలాంసితాం, మూలమంత్రేణాభిమంత్ర్యఊర్ధ్వపుండ్రాణి ధారయేత్, లలాటాదిషుచాంగేషు కేశవాద్యధాక్రమాత్, ద్వ్యంగుళంత్ర్యంగుళంవాపిసాంతరాళంప్రకల్పయేత్, పార్శ్వమంగుళమాత్రేతుఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యలక్షణం,హరేఃపాదాకృతింరమ్యంసుపార్శ్వంసుమనోహరం। నాసికామూలమారభ్యలలాటాంతంసువిన్యసేత్, ఏవంసర్వాణిపుణ్డ్రాణి సచ్ఛిద్రాణ్యేవధారయేత్, ప్రమాణహీనం బద్ధాగ్రమచ్ఛిద్రంచైవవర్జయేత్.

*.ఊర్ధ్వపుండ్రవిషయమైనఅళకియ మణవాళజీయ్యర్ ఆహ్నికమునందుదహరింపబడినపరాశరసంహితయందు.

శుద్ధాసనేశుచాదేశే । స్థిత్వాపద్మాసనేతధా । ఆదాయప్రాఙ్ముఖోభూత్వా । శ్రీమృత్స్నాద్యాదిపేటికాం । హస్తౌప్రక్షాళ్య శుద్ధాత్మా । గృహీత్వాదక్షిణేకరే । సౌవర్ణేన చ రౌప్యేణ । నాళికేరేణ ముఖ్యతః । కృత్వాచోద్ధరణీపాత్రం । వేత్రదార్వాదిపీఠకమ్ । జలంసంపూర్యతత్పాత్రే । ఉద్ధరిణ్యా చ తద్ధరేత్ । కించిజ్జలం వామహస్తే । ధృత్వామూలమనుస్మరన్ । ప్ర

జలమునుపూరించి ఉద్ధరిణిచే కించిత్తు జలమును ఎత్తి తిరుమంత్రానుసంధాన ముతో వామహస్తమున ఉంచి పరిశుద్ధమైన శ్వేతమృత్తికను ద్వయానుసంధానముతో చాది "భూ" భీజాది మంత్రములచే అభిమంత్రించి శ్రీహరిస్మరణజేసి తర్జనివ్రేలితో చాదిన తిరుమణి లలాటమునందు ధరించుకొనవలయుననియు, దర్పణకాంస్యములనుచూచుచుఊర్ధ్వపుండ్రముఋజుత్వముగచక్కగహరిపాదాకృతిగ ధరించుకొనవలయుననియు, ఆఊర్ధ్వపుండ్రము నాసాదియందు రెండు అంగుళముల నిడివిగల పాదమును మధ్యయొకటిన్నర అంగులప్రదేశ వైశాల్యముగలిగి యిరుప్రక్కల నొక్కొక యంగులము వెడల్పుగల రేఖలునుగలిగియుండవలయుననియు - లలాట భుజ యుగ్మ పృష్ఠ కంఠ కూపక ప్రదేశములగునీ యారు స్థళములయందుండు ఊర్ధ్వపుండ్రము నాలుగు అంగులముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు కుక్షితత్పార్శ్వములయందుండునవి పదియంగులముల నిడివిగలిగియుండవలయుననియు, బాహువక్షస్థలములయందుండునవి యెనిమి

పత్తిఫలసిద్ధ్యర్థమ్ । విష్ణుసాయుజ్యహేతవే । పంకీకృతాం ద్వయేనైవ । శుద్ధాం శుద్ధేన మృత్తికామ్ । విష్ణోర్నుకేతిమంత్రేణ । గంధద్వారేతిమంత్రితః। సుదర్శనా నుష్టుభేన । నృసింహేన్మాకాక్షరేణచ । భూ బీజేనైవ మామంత్ర్యాభిమంత్ర్యహరిం స్మరణ్ । తర్జన్యామృద మాదాయ । లలాటే ధారయేద్ద్విజః । అంగుష్ఠః పుష్టిదః ప్రోక్తో । మధ్యమాయుష్కరీభవేత్ । అనామికాత థానిత్యం । ముక్తిదాతర్జనీసదా । దృష్ట్వాసుదర్పణం కాంస్యం । గణ్ధేవాఖ్యామానుషం । ఊర్ధ్వపుండ్రంఋజుంసమ్యక్ । హరిపాదాకృతింశుచిః । నాసాదౌ ద్వ్యంగుళంపాదం । మధ్యంసార్ధాంగుళం భవేత్ । పార్శ్వమంగుల మాత్రంతు । సుస్పష్టంధారయేద్ద్విజః । లలాటేభుజయుగ్మేతుపృష్ఠయోః కంఠకూబరే। పార్శ్వమంగులమాత్రంతు । ఆయతంచతురంగులం । కుక్షౌత త్పార్శ్వయోశ్చైవ । ఆయతంతుదశాంగులం । బాహ్వోర్వక్షస్థలే పుండ్రమష్టాంగుల ముదాహృతమ్ । ఫలాదన్యత్రబిల్వస్య । యచ్చూర్ణం పూరయేచ్ఛ్రియం । అవైష్ణవ స్సవిజ్ఞేయః । తంతుష్యతి హరిప్రియా । విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం । హరిద్రాచూర్ణముత్తమమ్ । లక్ష్మీనివాస సిద్ధ్యర్థమ్।దీపాకారం తుసూక్ష్మకం । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు । లలాటాదిషుధారయేత్ ॥

దియంగులముల నిడివిగలిగి యుండవలయుననియు, బిల్వాకరండము తప్ప తక్కిన యేకాయలయందును శ్రీచూర్ణమునుంచి ధరించకూడదనియు అట్లు చేసినచో వారవైష్ణవులనియు, పిరాట్టి ఆగ్రహమునకు పాత్రులగుదురనియు తెలియ తగినది - విష్ణ్వాశ్రితమైన రక్తవర్ణ హారిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియు అదిఊర్ధ్వపుణ్డ్ర మధ్యప్రదేశమున లక్ష్మీని వాససిద్ధ్యర్థముదీపాకారముగ ధరించుకొనవలయుననియు స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది.

శ్రీపాంచరాత్ర, పాద్మసంహితయందు.— "నాసికా మూలమారభ్యలలాటాంతం ప్రకల్పయేత్" అనియు "నాసికాయాస్త్రయోభాగానాసామూలం ప్రచక్షతే, తదారభ్య లిఖేత్పుండ్రంమయిభక్తాభవంతిచేత్" అనియునాసికామూలము నందారంభించి లలాటాంతము వరకు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించవలయుననియు నాసికము యొక్క మూడవభాగము నాసికామూలమని చెప్పబడియున్నది.

ఆ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునకు మధ్య ప్రదేశ ముండవలయు ననియు అట్లులేక. ౧—ఉంచుకొను వారి లలాటమునందెల్లప్పుడు శునకపాదముండుననియు గాన. ౨—హారిద్రాచూర్ణ సహితమధ్యప్రదేశముగల ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించుకొనవలయు ననియును మరియు. ౩—వక్రముగాను విరూపముగాను బద్ధాగ్రముగానువిచ్ఛిన్నమూలముగాను పాదములేకను పరిమళములేకను అపసవ్యముగానుధరించుకొను ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము నిరర్థకమనియు. "యథాచర్మనదృశ్యేతతథోర్ధ్వంపుణ్డ్రమాచరేత్" అనువాసిష్ఠ వచనప్రకారము చర్మము తెలియకుండునటుల దళముగ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము నుంచుకొనవలయు. "శ్రీచూర్ణసహితంపుండ్రం, విష్ణుస్థానంప్రకీర్తితం నోచేజ్జ్యేష్ఠాగ్రహంవింద్యాత్ తస్మాత్త

౧—పాద్మపురాణే— అచ్ఛిద్రమూర్ధ్వ పుండ్రం తుయేకుర్వంతిద్విజాధమాః, తేషాంలలాటేసతతంశునః పాదోనసంశయః.

౨—తస్మాచ్ఛిద్రాన్వితం పుండ్రం సహరిద్రంశుభావహం, ధారయేద్బ్రాహ్మణోనిత్యంహరిసాలోక్యసిద్ధయే.

౩—వక్రంవిరూపం బద్ధాగ్రంభిన్నమూలం పదచ్యుతం, విగంధమపసవ్యం చపుండ్రమాహురనర్థకం.

ర్ధారయేద్విజః” అనురీతిని శ్రీచూర్ణ సహితమగు పుణ్డ్రము ఎంబెరుమాన్ నిత్య వాసమునకు యోగ్యమగు నాకదివ్య దేశమనియు శ్రీచూర్ణములేనిచో మూదేవికివా సస్థానమనియు ఖగప్రశ్నసంహితావచనముచే ఆశౌచకాలములయందును శ్రీ చూర్ణ ధారణములేక యుండకూడదను న్యాయముతోచుచున్నది.

శ్రీమదిత్యాది శ్రీమాన్ మంచాలగెడ్డ వేదాంతాచార్యుల ఆహ్నికమునందు.

౧—పచ్చకర్పూరాదులచే వాసితమగు శ్వేతమృత్తికగానుండ వలయునని యు, ౨—ఆమృత్తికచే ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము హరి పాదాకృతిగాను సౌమ్యము గాను మిక్కిలి మనోహరముగాను స్పష్టముగాను ధరించుకొనవలయుననియు, ౩— కేశవాదిద్వాదశోర్ధ్వపుణ్డ్రములను ధరించు కొనుటకు అను కూలించని యడల, లలాటహృదయ బాహుద్వయముల యందు నాలుగు పుణ్డ్రములను ధరించుకొన వలయు ననియు, నందుకు నవకాశము లేనియడల కేశవదా మోదర మూర్త్యధిష్ఠిత పుణ్డ్రద్వయములను ధరించుకొన వలయుననియు. ౪—కాంస్యములవలె దర్పణము శాస్త్రసిద్ధముగాన అద్దమునుచూచిపుణ్డ్రము ధరించుకొనవలయుననియు.

స్కాందమునందు, మార్గశీర్షమాహాత్మ్యమున— బ్రహ్మచారి యిత్యాదు లనుద్దేశించి దర్పణదర్శనమును విధించియుండుటవలన, వారలకునిషేధించి నది వేరువిషయమని తెలియందగినది మరియు. అచటనే వారలకు రాత్రికా లములందు దర్పణదర్శనమును విధించి యుండుటవలన, వారలకు రాత్రికాల ములందు దర్పణమును నిషేధించినది వేరువిషయమని తెలసికొనవలయు.

౧—తత్ర కర్పూరాది వాసితాం శ్వేతమృత్స్నాం.

౨—హరిపాదాకృతీన్ పుండ్రాన్ సుసౌమ్యాన్ సుమనోహరాన్, ఇత్యు పాదస్థిత గ్రాహ్యాన్, స్ఫుటపార్శ్వాన్ స్తుధారయేత్.

౩—ఏవం ద్వాదశ వ్యూహధారణాసంభవే, చతురర్వ్యూహం వా లలా టేహృదిబాహ్వోశ్చ ధారయేత్, దామోదరం కేశవంచ కదా చిదపిన త్యజేత్, ఇతివసిష్ఠ సంహితోక్తం పుణ్డ్రద్వయం వా.

౪—శ్రీసాత్త్వతే, నామ ప్రకరణే— ఆగ్రమపాత్రే ధవాన్యస్మిన్, సమాదాయ హుతాశనం, ఆరణ్యం లౌకికంవాపి మణిజం దర్పణోద్భ వం, ఇత్యుక్తత్వాత్ కాంస్యే తరదర్పణమపి శాస్త్రసిద్ధం.

౧—ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునఖములచేమాత్రము ధరించకొనకూడదని చెప్పియుండుటచేస్మృతిచన్ద్రికయందు "స్వయంధౌతేనకర్తవ్యాకారుధౌతంవివర్జయేత్" అను వచమునను చాకలివానిధౌతమునుమాత్రము వర్జించుమనిచెప్పుటచే ఇతరధౌతములకు అభ్యనుజ్ఞ చేయ బడినటుల నఖములచే ధరించుకొనకూడదని నిషేధించుటచే, నఖవ్యతిరిక్తాదులచే పుణ్డ్రధారణము చేయవచ్చునని, అనుజ్ఞ చేయబడియుండుటవలనను. ౨—"యేనోర్ధ్వపుణ్డ్రంసౌమ్యంస్యాత్ ఆర్జవంచాకృతింభవేత్ తేనకుర్యాత్ ప్రకారేణ తాదృశంఫలదంభవేత్" అనునారదీయ వచనమునందు, "యేనకేన" యని సామాన్యముగ చెప్పియుండుటచే దేనిచేధరించికొనునెడలసౌమ్యముగానుండునో దానిచేధరించుకొనవలయుననియు, అంగుళములచేమాత్రముధరించుకొనవలయునను నిర్బంధము లేదనియు. ౩—ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమధ్యప్రదేశమునందుశ్రీచూర్ణమును ధరించవలయుననియు, అట్లుధరించనిపుణ్డ్రమునిష్ప్రయోజనమనియు, గానభగవత్ప్రీత్యర్థము సంధ్యాది సర్వకర్మములయందుశ్రీచూర్ణసహిత ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర అనులోమప్రతిలోమజ అంతరజాతులును ధరించుకొన వలయుననియు.

౧—యథాకామంతుసర్వాభిర్నఖైరితికేచన, ఇత్యుక్తత్వాత్, స్మృతిచంద్రికాయాం, స్వయంధౌతేనకర్తవ్యః, కారుధౌతం వివర్జయేదిత్యత్రస్వయం దౌతే నేత్యేవసిద్ధే కారుదౌత నిషేధేనకారువ్యతిరిక్తధౌతమభ్యనుజ్ఞాతమిత్యవగమ్యతే, ఇత్యుక్తరీత్యానఖైర్విలిఖేదితినిషేధేననఖవ్యతిరిక్తం పుణ్డ్రధారణే అభ్యనుజ్ఞాతంభవతి.

౨— యేనోర్ధ్వపుండ్రంసౌమ్యం స్యాత్ ఆర్జవంచకృతం భవేత్, తేనకుర్యాత్ ప్రకారేణతాదృశంపలదంభవేదితి, నారదీయవచనే—యేనకేనేత్యేవం సామాన్యోక్తేశ్చపవంచ అంగుళ్యైవధార్యాణీతి నిర్బంధో నకర్తవ్యః—

౩—హారీతస్మృతౌ.పుండ్రాణామంతరాళేషు హరిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం పాద్మే ఉత్తరఖండేచ— తత్తత్పుణ్డ్రేషు తన్మూర్తింధ్యాత్వా పుండ్రాణిధారయేత్,అంతరాళేషు సర్వేషాం హరిద్రాందారయేచ్ఛ్రియం. ఖగప్రశ్న సంహితాయాం. శ్రీచూర్ణం వైష్ణవోనిత్యం ఊర్ధ్వపుండ్రస్య

బ్రహ్మచారిగృహస్థవానప్రస్థసన్యాసాశ్రములు శ్రీచూర్ణము ధరించనియెడలవారల ముఖావలోకనము చేయకూడదనియు. ౪—బ్రహ్మచారి గృహస్థ వానప్రస్థ సన్యాసులు సుమంగలీలు కన్యకలు విధంతువులు మొదలగువారు ఊర్ధ్వపుండ్రము మధ్య శ్రీచూర్ణము ధరించుకొనవలయుననియు. ౫—స్త్రీలు భ్రూమధ్యమునకుక్రిందుగా అర్ధచంద్రాకృతిగా పుండ్రమును నందుకుమధ్య శ్రీప్రదముగానుండు శ్రీచూర్ణము దీపాకారముగ ధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమదుభయశ్రీమాన్ వేదాంతదేశికుల సచ్చరిత్రరక్షయందు—
"అతశ్శ్రుత్యాది విహితహరిపాదాది సంస్థానమేవభాగవతైరుపాదేయమితిస్థితం" అని సాయించియున్నారు.

వెండియుశ్రీదేవి భూదేవి నీళాదేవిమొదలగు పిరాట్టిమారులు అత్యాదరముతో సర్వోపచారములు చేయునదిన్నై "అమరర్ శెన్నిప్పూవాయ్" బ్రహ్మేంద్రరుద్రమరుదర్క కిరీట కోట్లచే వంద్యమై సనకాది యోగిధ్యేయమై ప్రపన్నజనకూటస్థులగు ఆళ్వారులు మొదట "తుయరరుశుడరడి తొళుదెళ్లు" అనితిరువుళ్లమునుగురించి ఆనతిచ్చితాము ఆశ్రయించునపుడు "ఉనపాదంకూడు

మధ్యమే। ధారయేద్యది తత్పుడ్రం మందిరంమేన సంశయః ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు. శ్రీచూర్ణంధారయేన్నచేత్। తత్పుడ్రం నిష్ఫలంనీచంనిశ్రీకం నిధనావహం తస్మాన్మత్ప్రీణ నార్థాయ సర్వపుణ్య వివర్ధయే ధారయేత్సతతం ధీమాన్ సంధ్యాదిషుచకర్మసు। బ్రాహ్మణోవా ఖగాధీశ రాజావావణిజోపివా శూద్రోవా। బిభృయాచ్చూర్ణంప్రణిలోమానులోమజః బ్రహ్మచారీ గ్రహీవాపి। వానప్రస్థోథభిక్షుకః శ్రీచూర్ణధారీన భవేత్ తన్ముఖం నావలోకయేత్.

౪—వాసిష్ఠసంహితాయాం—బ్రహ్మచారిగృహస్థానాం।యతీనాంవనిసామపి।సువాసినీనాంకన్యానాంవిధవానామపిద్విజాః। శ్రీచూర్ణంసతతం ధార్యంఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యతః। ధాత్రీపత్రసమంధార్యంశ్రీచూర్ణం బ్రహ్మవాదినాం। అన్యేషాంక్షత్రియాదీనాంతింత్రిణీదళసమ్మితం.

౫—అర్ధచన్ద్రాకృతిస్త్రీణాం ధార్యం పుండ్రం భ్రువోరధః, తన్మధ్యేదీపవద్ధార్యం శ్రీమార్ణం శ్రీప్రియంశుభం.

దూరు కూరాయ్'' అనియు "ఉన్నడి శేర్ వణ్ణమరుళాయ్" అనియు "ఉన్నడి శేర్ అడియేన్ కావా వెన్నారయే" అనియు "పూవార్ కళ్గలకళగువినయేన్ పొరుకాదు మారుపుణరాయ్'' అనియు "ఉనపాదం శేర్ వతరియే నెన్నాళ్" అనియు "మణ్ణళందయ నైత్తామరైక శ్ కాణ్ పదరుగ" అనియు "ఎన్నాళున్నడికళ్ అడియేన్ మేవువదే" అనియు "నొడియార్ పొళుదు మునపాదంకాణ నోలాదాత్తేన్'' అనియు "నోలాదాత్తేను నపాదంకాణ'' అనియు "అడియేను నపాదమగలగిల్లేనిరయుం" అనియు "ఉన్నడికీళ్ అమర్న్దు పుకుందేన్'' అనియు ఇత్యాదులచే సర్వధా అవిచ్ఛిన్నముగ అనుసంధించునదియై''యన్మూర్ధ్ని మేశ్రుతి శిరస్సుచ భాతి యస్మిన్నస్మన్మనోరథ పథస్సకలస్సమేతి, స్తోష్యామనికి కులధనం కులదైవతం త,త్పాదారవింద మరవింద విలోచనస్య''అనుప్రకారము వేదశిరస్సున ప్రకాశించెడిదై, కులధనమై కులదైవమై సర్వమునైయుండుననిగా నుసంధించబడినదై యుంపు సర్వశేషియైన శ్రీమన్నారాయణుని తిరువడిగళే ఉద్దేశ్యముగాను, ఉపాయముగాను ఉపేయముగాను, అధ్యవసించియుండువారలకు కాత్యాయన నారదోపనిషదాదులయందు జెప్పబడిన ప్రకారము శ్రీవిష్ణువుయొక్క చరణద్వయాకృతిని ధరించు కొనునదియే ఉచితము. "ధారయేత్ప్రియతస్సమ్యగూర్ధ్వపుండ్రమతంద్రితః, మృదైవ వైష్ణవః కుర్యాదభావే చందనేనవా, నభస్మనాకదాచిచ్ఛ,దూర్ధ్వపుండ్రంసమాచరేత్'' అను ప్రమాణశ్లోకమురీతిని, వైష్ణవుడు తిరుమణిచే లలాటమునందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ధరించు కొనవలయు అది బొత్తిగా దొరకక పోయెనేని చందనముచే నుంచు కొనవలయునే గాని, యెకప్పుడును భస్మమును ఊర్ధ్వపుండ్రముగాధరించం దగదు, మరియునూర్ధ్వపుణ్డ్రముపై చందనముగాని భస్మముగాని అంజనాదులుగాని యేమాత్రమునుంచుకొనకూడదు.

శ్రీమద్వేద మార్గప్రతిష్ఠాప నాచార్యులై యుభయ వేదాంతములయందు పరిపూర్ణ జ్ఞానము గలవారై, సకల శాస్త్రవిత్తములై పరమదయాళులై వేంచేసి యుండిన శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది, శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయరుస్వామి పుణ్డ్రవిషయ విచారమువచ్చినపుడు - దేశదేశములందుండి అనేకసంహితాదులను తెప్పించి ఉభయవేదాంత ములయందు

జ్ఞానముగలయనేకస్వాములను సమక్షమందుంచుకొనిచక్కగ పరిశోధించి నిర్ణయించినది యేమనగా, అందరు లలాటఫలకములయందుంచుకొను తిరుమణ్ కాప్పుసకలవేదసారమై అక్షరత్రయాత్మకమగుప్రణవార్థ ప్రకాశకమై యున్నదనియు "అకారశ్చిత్స్వరూపస్య విష్ణోర్వాచక ఇష్యతే, ఉకారశ్చిత్స్వరూపాయాశ్శ్రియోవాచితథావిదుః, మకారస్తుతయోర్దాస, ఇతిప్రణవలక్షణం" అని ఇత్యాదులచే భగవచ్ఛాస్త్రమున అకారవాచ్యుడగు పెరుమాళ్లకును ఉకారవాచ్యురాలగు పిరాట్టికిని మకారార్థభూతులగు సకలాత్మలు స్వతఃదాసభూతులనిచెప్పబడియున్నదనియు, పరమపదమునందు పెరుమాళ్లు పిరాట్టిమొదలను తనతిరుమేనిప్రదేశముననుంచుకొని అనుభవించుచు ఆనందసాగరని మగ్నులై యుండ నాయానందాతిశయముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థలయందుసర్వవిధవిగ్రహ పరిగ్రహంబుసేసి సర్వవిధ కైంకర్యములు చేయుచుండెడు తిరువనంతాళ్వాన్ ఈయర్థము నందరికిని తెలియునట్లు లలాటాదులయందు శ్వేతమృత్తికచే ధరించబడిన పెరుమాళ్ల తిరువడిగళును, అందుకు మధ్య రక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణముచే ప్రతిష్ఠించబడియుండెడు పిరాట్టి తిరువడిగళును (౧) "శెన్రాల్ కుడైయాం" ఇత్యాదుల ప్రకారము, శైత్యసౌగంధ్య మార్దవములుగల సర్పరూపముగాను పద్మరూపముగాను,శిరసావహించి ఆనందసాగర నిమగ్నులైయుండేలాగు శ్రీవైకుంఠగద్యలో "శ్రీమత్పాదార విన్దయుగళం, శిరసిక్రృతంధ్యాత్వామృతసాగరాం తర్నిమగ్న సర్వావయవస్సు ఖమాసీతా" అని సాయించినప్రకారము, యుండడమే సకలాత్మలకు స్వరూపమని, ప్రకాశింపజేసియుండుటయును, ఆతిరువనంతాళ్వార్ అవతారవిశేషమై "సకలవేదం

౧—శెన్రాల్ కుడయాం, ఇరుంతాళ్ సింగాసనమాం, నిన్రాల్ మరవడియాంనీళ్కడలుళ్, యెన్రుంపునయాం మణివిళక్కాంపూంపట్టాం పులుగుమణైయాం తిరుమార్కరవు.

నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకోపధానవర్షాతపవారణాదిభిః। శరీరభేదైస్తవశేషతాంగతై, ర్యథోచితం శేషఇతీర్య తేజనైః.

పద్మాసనేనవిన్యస్తాంహరేః పాదాకృతిర్యథా, తథైవక్రియతాం సర్వైః, లలాటేతిమనోహరే.

గళిలుం, సకలశాస్త్రంగళిలుం సకలమాన ఆళ్వార్ దివ్యప్రబంధంగళిలుం సకలాచార్యపాశురంగళిలుం పార్త్తవిడత్తిల్, ఒరు అధికారిక్కు-ద్వయమొழியమన్త్రిమిల్లై, మిథునమొழியవస్తువిల్లై కైంకర్యమొழియ పురుషార్థమిల్లై ఆచార్యాభిమానమొழியమోక్షోపాయమిల్లై భాగవతాపచారమొழியమోక్షవిరోధమిల్లై" అనిసాయించినవారలగు శ్రీఉడయవరుల తిరువవతారస్థళమగు శ్రీపెరుంబూదూరిలో పిల్లమణ్డపమున హరిపాదాకృతి యూర్ధ్వపుండ్రమును వేంచేపుచేసి ఆదిగువ కొన్ని ప్రమాణవాక్యములను అందరు తెలిసికొని యుజ్జీవించుకొరకువర్ణముతో లిఖించబడినవాటిని ఇచ్చటవ్రాయుచున్నాడను. (౧)

బ్రహ్మాండే— శ్లో॥ సర్వవర్ణేషు మద్భక్తాః, కుర్వీరన్ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రకం —

తా॥ సర్వవర్ణములందుండు నాభక్తులు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమునుంచుకొనవలయు.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం ఋజుసౌమ్యంలలాటే యస్యదృశ్యతే చండాలోపివి

శుద్ధాత్మా పూజ్యఏవన సంశయః.

తా॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రము ఋజువుగాను సౌమ్యముగాను యెవరిలలాటమునందు దృశ్యమానోవాడుచండాలుడైనప్పటికిని, పరిశుద్ధుడును పూజ్యుడును అగును.

---

(౧) శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ఇన్దతిరుమణ్ శ్రీమన్నారాయణనుక్కు దీపంపోలేప్రకాశికయాన పెరియపిరాట్టియార్ పురుషకారమాగ ఎంబెరుమానుడయ ఆళ్వారాగిరచరణఙ్గళిరణ్డైయుమ్ ఎమ్బెరుమానుడయ పాదపీటత్తుక్కు-అభిమానదేవతైయానతిరువనన్తాళ్వానుడైయ అవతారమాయ్ ఆళ్వారుక్కు పీటాభిమానియానమారనడిపణిన్దుయ్న్ద ఇరామానుజన్ ముగత్తాలే శరణమాగపత్తి ఇరుక్కుమిరామానుజ ముడైయార్ నెత్తియిలే శాత్తిక్కొళ్ళుమదాయ్ "మధ్యేకర్ణికయాయుక్తం కించిత్ ఫుల్లాంబుజాకృతిమ్" ఎన్నుపాద్మసంహితైయిన్ క్రియాపాదత్తిల్ పత్తాం అధ్యాయత్తిలుం "అమ్భోజముకుళాకారంపాదంహ్యఙ్గుళసమ్మితమ్" ఎన్నువ్యాసస్మృతి ఉత్తరఖణ్డత్తిలుమ్ శొన్నపద్మాకారమాన పాదత్తోడే

నారదీయే, సప్తతితమేధ్యాయే—శ్లో॥ సర్పందృష్ట్వాయధాలోకేదద్రు-రా భయసంయుతాః, ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితం తద్వత్ కంపంతేయమకింకరాః.

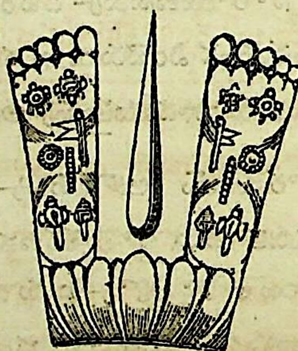
తా॥ సర్పమునుజూచితే, లోకులు యెట్లుభయపడుదురో ఆలాగే ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించినవారలనుజూచితె, యమకింకరులు భయపడుచున్నారు.

పారమేశ్వసంహితాయాం—"శ్లో॥ద్విజరాజన్య వణిజాం శూద్రాణాంమనుజన్మనాం ఏతత్సామాన్యతః ప్రోక్తం పితృదేవార్చనాదిషు॥ శిఖోపవీతవద్ధార్య మూర్ధ్వపుణ్డ్రం ద్విజన్మనాం। వినాకృతశ్చేద్విఫలాః క్రియాస్సర్వామహీపతే॥ తస్మాత్సర్వేషు కార్యేషు ధార్యం విప్రస్యధీమతః, భూతప్రేతపిశాచాది కూశ్మాండ బ్రహ్మరక్షసాం॥ రేవతీ పూతనామాతృధాకినీ గుహ్యకాదినాం. రక్షాకరం దుగ్రహాణాం, సంసారగ్రహనాశనం, ఊర్ధ్వపుండ్రాత్పరంనాన్య ద్దృష్టంజ్ఞాతం శ్రుతంమయా॥

కూడినదాయ్ కుణ్డలీకృత సర్పస్థహరి పాదద్వయాకారమాన తిరుమణ్ కాప్పు నడువిల్ వ్యూహకేశవన్ పిరాట్టి శ్రీదేవితోప్చిత లిఙ్గమిదమేవ సకృద్ధార్యమ్ భగవల్లక్ష్మీశఠగోపరామానుజశేష (ఈమధ్య రెండుపజ్తులు మలినమై తెలియలేదు) పఙ్గళ్ రామానుజముడైయార్ వయిత్తిలేశాత్తికొళ్లుం తిరుమణ్ కాప్పు "తథాకుక్ష్యాదికాఙ్గేషుపాదస్తుచతురశ్రకమ్" ఎన్ఱువ్యాసోత్తరస్మృతియిల్ నాలామధ్యాయత్తిల్ శొన్ననల్ శవుకరమానపీటమ్" (అన్త్యమున రెండు పజ్తులు మలినమై తెలియలేదు)—

కుండలీకృతసర్పాకారము.

చతురశ్రకపాదము.

అంభోజముకుళాకారము.

తా॥ బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్య శూద్రఅను జన్మాది సర్వులు సర్వకార్యములందు ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయుననియు, ఆఊర్ధ్వపుణ్డ్రముభూతప్రేతపిశాచాది దుర్గ్రహములను దగ్గర జేరనియ్యదని చెప్పబడియున్నది,

బ్రహ్మరాత్రె—శ్లో॥ పూజాకాలేచ హోమేచ సాయం ప్రాతస్సమాహితః, సావిత్రీ జపకాలేచ వేదాధ్యయనఏవచ, యజనే భోజనేచైవ శయనే చవిశేషతః, మంత్రానుచ్చార్య విధినా, ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రకం రక్షార్థం వంశవృద్ధ్యర్థం, మంగళార్థంచ పద్మజ ॥

తా॥ ప్రాతస్సాయంకాలములందును, పూజాజపహోమ వేదాధ్యయన యజన భోజన శయన మంత్రోచ్చారణకాలములందు,రక్షణార్థము వంశవృద్ధ్యర్థము మంగళార్థము ఊర్ధ్వపుణ్డ్రముధరించుకొనవలయునని చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీమార్గవర్గప్రకాశిక—

(౨)కాత్యాయన(౩)నారదోపనిషత్తులయందు—నాసాది మొదలు కేశపర్యంతముఊర్ధ్వపుణ్డ్రముశ్రీవిష్ణువుయొక్కచరణద్వయాకృతిగాధరించుకొనవలయుననియు, అందుకు వృకయంగుళము గలపాదము యుండవలయుననియు, తిరువనంతాళ్వాన్ అవతారమగు శ్రీరామానుజముఅను పాదమునకును హరిపాదాకృతికిని విచ్ఛిన్నము లేకుండునట్లు ధరించుకొనవలయుననియు ,ధరించుకొనవలయుక్రమము బుద్ధియందు ఆరూఢమగుటకుగాను వృకయంగుళము వేరుగల వృక్షమూలమునందుండి రెండుశాఖలుకలిగినటుల ధరించుకొనవలయుననియు, హరిపాదాకృతియగుఆ రెండు రేఖలు "ద్వేశాఖేహంసవర్ణాం" అనుప్రకారముహం

౨— కాత్యాయనోపనిషత్.

అధ ప్రణిపత్యకాత్యాయనోబ్రహ్మాణ మన్వయుజ్క్త। అధీహి భగవోమే కీం పవిత్రాణాం పవిత్రం । కేనవాకర్మాణి సఫలాని । యద్గుహరంతపోమర్త్యానాం కేనసుకరేణామృతత్వమేతి సహోవాచ । తేన యోగీశృణు । భోపవిత్రం సులభం సుకరం । యద్విష్ణుతే త్రంతత్రమృత్తాసంశ్వేతా ముద్ధృతాసీత్యుద్ధరేత్ । అమృతమే వశ్వేతమృత్సాభవతి। తత్రాం శుద్ధజలేన ప్రణవేన సంకర్షయేత్ । దేవపితృకర్మాణ్యారభమాణః । త

సమువలేధావశ్యముగనుండవలయుననియు నందుకుమధ్య రెండువ్రేళ్ల వెడల్పుగ లవిశాలప్రదేశముండవలయుననియు, ఆమధ్యప్రదేశమునందు శ్రీసంబంధమైనహరిద్రాచూర్ణముతో సూక్ష్మరేఖగా పీరాట్టినిప్రతిష్ఠించవలయుననియు "సా రేఖా శ్రీవర్ణా" అనుప్రకారము ఆశ్రీచూర్ణరేఖయనునది శ్రీదేవియొక్క వర్ణముగనుండవలయుననియుస్పష్టమైయున్నది.

యానిత్య మూర్ధ్వపుండ్రంబి భృయాత్ । మంత్రైః కేశవాదీనాం తద్రహితంకర్మ విఫలం । రక్షాంసి గృహ్ణీయుః । తదేవమభ్యుక్తం భవతి। నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం । విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతిః । ఏకాంగులంపాదతరోరస్యమూలం । తదుత్పన్నేద్వేచశాఖే । తత్రైవచ మధ్యావకాశోద్విరంగులాదన్యూనః । సఃశ్రీప్రతిష్ఠానైస్శ్రీహరిద్రాయుతోహరిం ద్రావయతి విష్ణునాసహ । ఆదిత్య వర్ణే శ్రీఫలేధారయేత్ । తజ్జలేనశ్రీ బీజేన సంపృజ్యతత్పూత్మ్సరేఖాంధారయేత్ । సశ్రీమార్గభవతి । తద్ద్వేశాఖేహంసవర్ణే । గాయత్రీత్రిష్టుప్ ఛందసేఆత్మపరమాత్మదైవతే । దర్శపౌర్ణమాసికేష్టాపూర్తిక్రియే । భుక్తిముక్తిఫలే । సా రేఖాశ్రీవర్ణా । గాయత్రీఛందః ఆనందక్రియామృతత్వఫలా । అయంపుండ్రవిధిః । ఏవంవిదిత్వా యోధారయతిసవైదికోభవతి । ససర్వ కర్మార్హోభవతి । కాయికాత్పాతకాత్ । పూతోభవతి । సవిష్ణుసాయుజ్యమవాప్నోతి । యఏవం వేదేత్యుపనిషత్ । సహనావవతు.

౩—శ్రీ నా ర దో ప ని ష త్.

అధప్రణిపత్యనారదో బ్రహ్మాణంయుంజీత, అధీహిభగవన్ మేకిం పవిత్రాణాం పవిత్రంకేనవాకర్మాణిసఫలాని, దుష్కరం తపోమర్త్యానాం, కేనసుకరేణా మృతత్వమేతి, సహోవాచ, సాధుతేనయోగం, శృణుసుపవిత్రం సులభంసుకరం, యద్విష్ణోఃక్షేత్రం, శ్వేతమృదాశుద్ధ్యర్ధరేత్, అమృతమేవ శ్వేతమృద్భవతి, తాంశుద్ధజలేన ప్రధమేచఘర్షతి, మూలమంత్రద్వయంచవిష్ణోర్నుకంగంధద్వారమధ్యేతాభిరభిమంత్రయేత్, దేవపితృకర్మాణ్యారంభమాణః, తధానిత్యమూర్ధ్వపుండ్రం వికుర్యాత్ మంత్రైః కేశవాదీనాం తత్తత్కర్మవిఫలంనభవతి, రక్షాంసిఘృణీధరః, తత్రైవమభ్యుతానాం, నాసాదికేశాంతమూర్ధ్వపుండ్రం విష్ణోఃస్థితస్యచరణద్వయాకృతి, ఆయతమేకాంగులం,

—పిరాట్టి పెరుమాళ్ల తిరుమేనికాంతులు విచారించునెడల.—

బృహదారణ్యే— "తస్యహైతస్య పురుషస్యరూపం యథామహారజనం వాసోయథాపాణ్ద్వావికం, యథేంద్రగోపోయథాగ్న్యర్చిర్యథాపుణ్డరీకంయథాసకృదిత్యుక్తం, సకృదిద్యుత్తే వహీచా అస్యశ్రీర్భవతి" అని శ్రియఃపతి దివ్యమంగళ విగ్రహమునందు, మహారజన వాసపాండ్వావిక ఇన్ద్రగోపఅగ్నివిద్యుత్ పుణ్డరీకాది వర్ణములును.శ్రీసూక్తమునందు"పద్మవర్ణాం" అనియు "హిరణ్యవర్ణాం" అనియు "చన్ద్రసూర్యాగ్నివర్ణాభాం మహాలక్ష్మీముపాస్మహే"అనియు శ్రీదేవియొక్క తిరుమేనియందు హిరణ్యపద్మచన్ద్రసూర్యాగ్ని వర్ణములు ప్రకాశించుచున్నట్లు చెప్పబడియున్నది. తత్వప్రతిపాదకశాస్త్రములకంటె, మయర్ వరమదినలముగల తత్వదర్శికులగు ఆళ్వారులుతగినజ్ఞాన చక్షుస్సులచే ప్రత్యక్షసమానాకారముగచూచి అనుభవించి ఆనతిచ్చిన శ్రీసూక్తులు ప్రబల ప్రమాణములగుటచే అందున " ఎన్నిలముగిల్ వణ్ణర్కెన్నుం" అనియు; " కారార్ కరుముగిల్ పోల్ యెన్నమ్మాన్ కణ్ణనుకు" అనియు "ముగిలురువం ఎమ్మడిగళురువర్దానే" అనియు "మిన్నునూమర్తవణ్ణం మేగవణ్ణాం" అనియు ఇత్యాదులచే శ్రియఃపతికి కాళమేఘనిభశ్యామమగువర్ణమే ప్రధానముగను, " కమలమలర్ మేల్ శ్రెయ్యాళ్" అనియు "పూమేయశెమ్మాదు" అనియు "శెయ్యవళ్" అనియు, ఇత్యాదులచే శ్రీదేవికి స్వెర్ణవర్ణమే ప్రధానముగ నుసాయించబడియున్నది.

పాదతగోస్సమూలే, తదుత్పన్నేద్వేశాఖే, తథైవచధృతంవిష్ణునా, ఆదిత్యకర్మతపసేతిహారీతశ్రీఫలాధారమేత్, తజ్జలేన, శ్రీబీజేన సంస్పృజ్యతత్పర్వాలేఖాధారమేత్, హంసవర్ణ్యగాయత్రీత్రిష్టుప్ ఛందసేజీవాత్మపరమాత్మాదైవత్యే, లక్ష్మీనారాయణదైవత్యేవ, దశపూర్ణా పూర్ణమాసేష్టకే, ఇష్టాపూర్తిక్రియే భుక్తిముక్తిఫలే, సారేఖాశ్రీవర్ణా, గాయత్రీఛందః, శ్రీదేవత్యా, ఆనందక్రియా అమృతత్వఫలాయ ఏవమ్విద్వాన్ ధారయతి,సవైదికోభవతి, సర్వకర్మార్హోభవతి అనేన తెజస్వీ బ్రహ్మావర్చస్వీభవతి కాయిక వాచికమానసపాతకాత్పూతోభవతి, విష్ణోస్సాయుజ్య మవాప్నోతి,యఏవంవేద, ఇత్యుపనిషత్ ,ఇతి నారదోపనిషత్సమాప్తా, హరిఃఓమ్.

—అనేకగ్రంథములనుచూచి సంగ్రహించిన చూడామణినిఘంటున.—

"మాకడల్ పిరన్దకోదై మావరిప్పిరన్దై శెయ్యాళ్" అని చెప్పియుండడ మునందు "శెయ్యాళ్" అనిశ్రీలక్ష్మీదేవియొక్క రూపము ఎఱ్ఱగాను.

"కలైమగళ్ పనువలాట్టిగాయత్రిజ్ఞానమూర్తి, యులగమాతాఖిరామి, యొళ్ళియ వెళ్ళమెయ్యాళ్" అనిచెప్పియుండడమునందు "వెళ్ల మెయ్యాళ్" యనిసరస్వతీదేవియొక్క రూపము తెల్లగాను.

"పమైశివై గౌరి ముక్కట్పార్ప్పతి యొడుభవాని" అనిచెప్పియుండడ మునందు "గౌరి" యనిపార్వతీదేవియొక్కరూపము పచ్చగాను; ఇట్లుఈము గ్గురివర్ణములను చెప్పంబడియున్నది.

"గౌరి" గౌరవర్ణత్వాత్—గౌరియని అమరమునకు వ్యాఖ్యానమగు గురుబాలప్రబోధికయందు అర్థమైయున్నది.

మరియు, కాంచీపురాణమునందు—"పచ్చిళంకొడీ మాదొరుపాలవళర్ నచ్చరావణినంబర్ నవిత్తియ" అనిచెప్పబడియున్నది.

—ఇకపిరాట్టికి శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన పద్మవర్ణమును విచారించునెడల.—

శ్రీగుణరత్నకోశవ్యాఖ్యానమున—"పద్మవర్ణాం" అను వాక్యమునకు "పద్మసమవిగ్రహవర్ణాం" అనిచెప్పబడియున్నది.

మరియు ఆరవపది పదియవతిరువాయిమొழி రెండవపాశురము—"శేరార్ శునైత్తామరై, శెళిదీమలరుంతిరువేంగడత్తానే" అనువానికి, శేరుకళాల్ స్థయిర్ స్థుళ్ళళునైకళిలే తామరైకళానవై శెళి దీప్తోలేమలరానిరుక్కం అని సాయించిన ప్రకారము శెళిదామరయొక్క వర్ణముఎఱ్ఱగానుండునని యంద రికిని ప్రసిద్ధమైయున్నది.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన హిరణ్యవర్ణమునువిచారించునెడల—

శ్రీరామాయణమునందు, కిష్కింధాకాండమున నలుబదిరెండవసర్గ మునందు—"తేషాం మధ్యేస్థితో రాజా మేరురుత్తరపర్వతః, ఆదిత్యేనప్రసన్నేన శైలోదత్తవరః పురా, తేనైవముక్తశ్శైలేన్ద్రస్సర్వప వత్వదాశ్రయాః మత్ప్రసాదాద్భవిష్యంతి దివారాత్రంచకాంచనాః, త్వయిమేచాపివత్స్యంతి దేవగంధర్వదానవాః, తేభవిష్యంతి రక్తాచ్చప్రభయాకాంచన ప్రభాః" అని సూర్యభగవానులు, రక్తకాంచన పర్వతమగు మేరువునుచూచినిన్ను ఆశ్రయిం

చియుండు సర్వములకును, నీవద్దవచ్చి వసించెడు దేవగంధర్వ దానవులకును నీయొక్క రక్తకాంచనప్రభయు కలుగుగాకయని అనుగ్రహించినట్లును.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు—"ఆదిత్యోదయసంకాశై రాలిఖద్భిరివాంబరం,తప్తజాంబూనదైశ్శృంగైః పర్వతస్య సముత్థితైః, ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్ కాంచనప్రభం" అని తిరువడిలంకకు వేంచేయునపుడు, వారు విశ్రమించి పోవునటుల జేయుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగల తప్తజాంబూనదశృంగములుగలమైనాకపర్వతము పైకిలేచినపుడు నల్లని ఆకాశము ఆతప్తజాంబూనద ప్రభయుగలిగినదై ప్రకాశించినదని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీమహాభారతము, భీష్మపర్వము పంచమాధ్యాయమునందు— "పరిమండలస్యయోర్మధ్యే మేరుః కనక పర్వతః, ఆదిత్యతరుణాభాసః, విధూమ ఇవ పావకః" అని భూమధ్యమున కనకపర్వతమగు మేరువుయుండునట్లును అది బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించుచుండునట్లును "సవై విచింతయామాససౌవర్ణాన్ వీక్ష్యవాయసాన్, మేరురుత్తమమధ్యానామధమానాం చపక్షిణాం, అవిశేష కరోయస్మాత్, తస్మాదేనం త్యజామ్యహం" అనియు కుంకుమాంకితవర్ణముగల పెరియతిరువడి మేరువుయందు రక్తకాంచన ప్రభయుగల కాకము మొదలగువానినిచూచి ఉత్తమ మధ్యమ అధమములగు పక్షిజాతులకువ్రేకవిశేషము లేకనే సమానముగ మహన్మేరువు చేసి యుండుటచే ఇచ్చట నుండ కూడదని పెరియతిరువడి కోపగించి పోయినట్లును.

మరియు సప్తమాధ్యాయమునందు "తత్రజాంబూనదంనామ కనకందేవ భూషణం, ఇన్ద్రగోపకసంకాశంజాయతేభాస్కరంతుతత్" అని వేయిన్ని యెనిమదివన్నెగల మేరుస్వర్ణమునకైనను నతిశయించినదై దేవతలు భూషణములుగ చేసి ధరించునదై ఇన్ద్రగోపసమానప్రకాశముగలదైయుండునది జాంబూనద స్వర్ణమని చెప్పబడియున్నది.

శ్రీభాగవతము, దశమస్కంధము షోడశోధ్యాయమునందు— యస్యనాభ్యామ వస్థితస్సర్వతస్సౌవర్ణః కులగిరి రాజో మేరుః అను భూనాభియందుస్వర్ణపర్వతమగు మేరువుండినట్లును— "సదామరలోకాభరణం జాంబూనదం నామ సువర్ణంభవతి యదుహివావవిబుధాదయః సహయువతిభిః ముకుటకట

కటిసూత్రాద్యాభరణ రూపేణధారయంతి” అను ప్రకారము అచట అవర లోకాభరణాహి జాంబూనద స్వర్ణము ఉండునట్లును అందుచే దేవతలు దేవస్త్రీలు మకుట కటకటి సూత్రాద్యా భరణములు చేసి ధరించునట్లును చెప్పబడియున్నది.

తిరువాయిమొழி మూడవపది మొదలు తిరువాయిమొழி రెండవ పాశురము— “శుట్టురైత్తనన్ పొన్ రున్ తిరుమేని యొళియొవ్వా” ఉపమానమాగ ప్పోరాదన్ గై కళిశిక్షిక్కిరార్ “శుట్టురైత్త” కాయిచ్చియోడవైత్తనన్తాన పొన్ ఉన్నుడైయ స్వాభావికమాన దివ్య విగ్రహత్తినొళి క్కొప్పాగాదు, ఇత్తనైశిక్షిత్తాలాయిత్తు వొప్పాగచొల్ల పాత్తంపోరాదదు— “రుక్మాభం” ఎన్నకడవదిరే” ఇందుకు జీయర్ అరుంపదమునందు. “ప్రశాసితారంసర్వేషా మణీయాంసమణీయసాం, రుక్మాభంస్వప్నధీగమ్యంవిద్యాత్తుపురుషంపరం” ఇతి మానవేద్వాదశేధ్యాయే— “రుక్మాభం” ఎన్ గిరదు చన్ద్రివన్ముఖం ఎన్దా ప్పోలే దర్శనీయత్తై యైప త్తవాదల్ “మయూరగ్రీవాసదృశం” ఎన్ గిర పడి యే శ్యామమాయ్ శివన్దుమిరుక్కైయాలె మయూరగ్రీవాసదృశతన్మైపత్తవా దల్ హిరణ్యవర్ణై యానపిరాట్టి యోట్టై శేర్త్తియాలె యాదల్ “హిరణ్మయః పురుషః” ఎన్ గిర అన్తరాదిత్య పురుష విషయమాతల్ — “స్వప్నధీగమ్యం మానసజ్ఞానగమ్యం” అనియు.

మరియు మూడవ తిరువాయిమొழியందు “శోదియాగి” అను అయిదవ పాశురమునకు, నిరవధిక తేజోరూపమాన తిరుమేనియై యుడయనాయ్ “నీల తోయదమధ్యస్థా” ఎన్నానిర్కచ్చేయ్ తే “పీతాభా” ఎన్దదు అదావదు శ్రమహరమానవడివై ప్పగర్ ముట్టాకిట్టిరుక్కుమెన్ గై” అనియు.

ఇందుకు అరుంపదమునందు—“శోది” ఎన్దత్తాల్ పలితత్తైఅరుళిచ్చెయి గిరార్ —నిరవధిక తేజో రూపమాన ఇత్యాది, రక్తవర్ణంహి తేజః, శ్యామళః ఖలువిగ్రహః తస్మాచ్ఛ్యామళస్యవిగ్రహస్యరక్తవర్ణ తేజోరూపత్వంకథమ భిధీ యత ఇత్యత్రాహ, నీలతోయదేతి ఎన్దుం మయిల్ కళుత్తుచ్చాయైపోలె శివంది రుక్కుమితిభావః. ఎన్దుం “యద్వాపీతాభాం” ఎన్ గిరదు “పిరాట్టియోట్టైచేర్త్తి యాలేయాదల్” అనియు చెప్పంబడియున్నది.

"శెంబొన్నేతిగళుం తిరుమూర్తిన్నై" అనిన్ని "ఆణిచ్చెంబోన్ మేనియెం దాయ్" అనిన్ని ఆళ్వారులు సాయించియున్నారు.

తిరువిరుత్తమున ౮౫ వ పాశురము— "ఇరుళోడిత్యాది" ఇరుళోడెవన్ధు సన్నిత్తుమాత్తత్త శెంబొన్ పోలే శ్లాఘ్యమాన ఆదిత్యనైయాయిత్తుముడిత్తు కొండు మాలెవన్దు తోత్రిత్తు అనియు.

అమలనాధప్పిరాన్ రెండవ మూడవపాశురములందు— "ఆరైచ్చివన్ద వాడై" "ఉడైయార్ న్దవాడై" "శెక్రమాముగిల్" తిరుమేనికుఁపరభాగమాన పీతాంబరమ్" ఎన్టుం"అన్ధిపోల్ నిరత్తాడైయుం" సన్ధ్యారాగం పోలేఇరుందుళ్ల తిరుప్పీతాంబరముం "అరైచ్చి వన్ధవాడై యెన్టదు పిన్నాట్టుగిరపడి" అని సాయించియున్నారు.

వన్నెమీరిన హెచ్చగు నెర్రని బంగారమునకు సంధ్యాకాలపు, సూర్యుని, శ్రీహరితిరుప్పీతాంబరమునకు సంధ్యారాగమునుసమానముగ ఆచార్యులు ఆన తిచ్చియున్నారు.

ఆచార్య హృదయవ్యాఖ్యానమునందు— భగవద్విగ్రహముం, ఆదిత్యమణ్డలముమాగిర యిరండైయుం తన్నిరమాంబడి పణ్ణుగిర శివన్దనిరత్తైయుడయ శౌనైయాలె "హిరణ్యవర్ణం" ఇత్యాదిప్పడియే, "కమలమలర్ మేల్ శెయ్యాళ్" ఎన్టు నిరూపకమాంబడి యిరుప్పాళాయ్, అనిసాయించిన దానియందు హిరణ్యవర్ణమనుదానికి పైనచెప్పిన ఎర్రని వర్ణముగలదని చెప్పుటకుఅవిరోధముగ, శ్రీభారతమున చెప్పబడిన, ఇన్ద్రగోపసమాన రక్తహిరణ్యవర్ణముగ గ్రహించవలయునది ఆవశ్యకముగ నున్నది.

ఆసువర్ణము పిరాట్టి తిరుమేనివర్ణమునకు సమానమనిగ్రహించక నిప్పుడు మనకునంగడివీధిలో దొరికెడు అల్పవన్నెగలమట్టబంగారమని గ్రహించునది యుచితముకానేరదు.

హారీతస్మృతియందు— "వామాంకే చింతయేత్తస్య, దేవీం కమలలోచనాం, తరుణీంసుకుమారాంగీం, సర్వలక్షణ శోభితాం, తప్తకాంచన సంకాశాం, పీనోన్నతపయోధరాం". అని శ్రీదేవి తప్తకాంచన కాంతిగలదని చెప్పబడియున్నది.

"లక్ష్మీమ్ క్షీరాబ్ధికన్యాం త్రిభువనజననీమ్, విష్ణువక్షస్థలస్థాం, పద్మాంప ద్మాయతాక్షీంనిఖిలశుభకరాం పద్మినీం పద్మహస్తాం, నానారత్నైర్విచిత్రైః కనకవిరచితైః భూషణైః భూషితాంగీం, దేవీం బాలార్కవర్ణాం సురమునివ రదాం విష్ణుపత్నీం నమామి. అని శ్రీలక్ష్మీసహస్రనామములయందుపిరాట్టిబా లార్కవర్ణముగనుండునట్లు చెప్పబడియున్నది,

—శ్రీసూక్తమునందు చెప్పిన సూర్యవర్ణమును విచారించు నెడల,— "శెయ్యదోర్ నాయిత్తైకాట్టి శిరీధరన్ మూర్త్తి ఈదెన్నుం" "కాలైపొళుదులు ళ్ల బాలసూర్యనై కాట్టి శ్రీయఃపతియినుడైయమూర్త్తిఈదెన్నుం" అనిఆళ్వారు లుసాయించియున్నారు.

కిష్కింధా కాండమునందు ౫౮ వ సర్గమున— "తత్రకశ్చిన్మయాదృ ష్టస్సూర్యోదయ సమప్రభామ్, స్త్రియమాదాయ గచ్ఛన్వైభిన్నాంజనచ య ప్రభః" అని సంపాతికి, అతని కొమారుడు, రావణుడు బాలసూర్యునివలె పకాశించుచున్న యొక స్త్రీనిఎత్తుకొనిపోవుట తాను చూచెననిచెప్పెను.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన చంద్రవర్ణమును విచారించునెడల—

శ్రీభాగవతము దశమస్కంధమున౨౯వ అధ్యాయమునందు— "తదో డురాజః కకుభః కరైర్ముఖం, ప్రాచ్యావిలింపన్నరుణేన శంతమైః, సచర్ష ణీనాముదగాచ్ఛుచోమృజన్, ప్రియః ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘదర్శన దృష్ట్వా కుముద్వంతమ ఖండమండలం, రమాననాభం నవకుంకుమారుణం, వనంచత త్కోమలగోభిరంజితం, జగౌకలం వామదృశాంమ నోహరమ్" అను నవకుం కుమారుణ వర్ణనుగు పిరాట్టితిరుముఖమండలమువలె నుండెడు శరత్కాలము నందు, సంధ్యాకాలమున ఉదయించిన చన్ద్రమణ్డలమునుచూచి గోపీమారు లకు కణ్ణన్ చేసిన ప్రతిజ్ఞనతనికి జ్ఞాపకమైనదియని చెప్పబడియున్నది.

—శ్రీసూక్తమునందుచెప్పిన అగ్నివర్ణమును విచారించునెడల—

తేజస్సుకు వర్ణము "భాస్వర శుక్లమని" తార్కికులుచెప్పుచుండపూ ర్వాచార్యులు(తేజస్సుకునిరం శెవప్పు)తేజస్సుకువర్ణము, యెరుపనియు, తేజః పదార్థములందు వర్ణభేదము పదార్థాంతర సంసర్గజమనియు తేజస్సుభౌమాది భేదముచే బహువిధములనియు, అనగా భౌమం దివ్యం ఔదర్యం ఆకరజం

అను భేదముచేయనియు, ఆకరజం సువర్ణాదిఅనియు, తత్వత్రయవ్యాఖ్యానము నందు సాయించియున్నారు. అందునా నావర్ణములుగలపృథివీ భాగముచేరి నా నావర్ణములుగనుండు కెంపులకైనను, అగ్నియొక్క రక్తవర్ణమును కలిగినదై ప్రకాశించెడు ఎర్రని వర్ణముగల కెంపు మెట్లుశ్రేష్ఠమై యున్నదో అట్లునా నావర్ణములుగల పృథివీభాగముచేరి యుండుటచే నానావర్ణములై తోచెడుప సిమిబంగారము, తెల్లని బంగారమునకంటె అగ్నివలె నెర్రనికాంతిగల మె ర్రని బంగారమే శ్రేష్ఠమైన బంగారముగనున్నది. గనుక పిరాట్టి తిరుమేనిసం ధ్యాకాలపు సూర్యునివలె యుండెడువె య్యన్ని మెనిమిదివన్నెకుపైబడ్డవన్నె మీరిన ఇన్ద్రగోపసమానమగు శ్లాఘ్యమైన మెర్రనిబంగారమువలెను, కెందా మరపువ్వమువలెను, శరత్కాలబాలసూర్యబాలచన్ద్రులవలెను నుండు తిరుమే నికాంతిగలదని యును, కుంకుమపువ్వువలె మిక్కిలి ఎర్రగానుండెడు కాంతిగల దనియును, స్పష్టమైయున్నది

శిల్పశాస్త్రమున— "అభయవరదహస్తే అబ్జయుగ్మందధానే సరస కమ లనాసె రత్నతాటంకభూషే అరుణసదృశవర్ణేఅచ్యుతప్రాణనాథే, సకలవి బుధవంద్యే శ్రీసిద్ధలక్ష్మీనమస్తే" అనుప్రకారము శ్రీమహాలక్ష్మియొక్క తిరు మేనివర్ణము అరుణవర్ణమనిచెప్పబడియున్నది—

భగవచ్ఛాస్త్రమున మంత్రవర్ణములనుచెప్పునపుడు — "శ్రీభూనీళాది మంత్రాంశ్చక్రమాద్వక్ష్యేచతుర్ముఖ" అని ఆరంభించి "రక్తోవర్ణఇతిఖ్యాతో లక్ష్మీమంత్రశ్చసర్వదా" అని పెరియ పిరాట్టియార్ మంత్రమునకురక్తవర్ణ మునుచెప్పబడియున్నది.

ఇందువ్రాయబడియుండు ఆళ్వారాచార్యులశ్రీసూక్తులసంగీకరించ రేని, దర్శన బాహ్యులుగా వలసివచ్చునుగావునను, అంగీకరించియపార్థములనుచేసి రేసి దర్శనకుదృష్టులు గావలసివచ్చును గావునను, కేవల తర్కమూలము, వే దప్రతి పాద్యార్థమునకు బాధకముగాదు గనుకను శ్రుతిసిద్ధార్థమునందు లౌకి కప్రమాణ సిద్ధార్థసామ్యము ప్రసంగించదుగనుకను, ఎప్పుడును వన్నెమీరినశ్రే ష్ఠమగు ఎర్రని బంగారమును నాణ్యములుగజేసి చలామణిచేసెడు వాడుక లేదుగనుకను వన్నెగల మట్టబంగారమునుచూచి, బంగారపు వర్ణముఫలానిదని అగరాదులయందు వ్రాసియుండుటయేగాక వేరుకాదు— రక్తముచెడకుం

డువారినిచూచి యెర్రగా నున్నారని చెప్పుటచేతను, కామాల మొదలగువ్యాధులచే రక్తము చెడి యుండువారిని, విశ్లేషవ్యసనముచేతను, విరహవ్యసనముచేతను దేహము తెల్లబారియుండువారినిచూచియట్లు చెప్పనందున, పిత్తనీరుకలిసి పసిమిగాతోచెడు స్త్రీల దేహవర్ణమునుపిరాట్టితిరుమేనివర్ణమని చెప్పుటయుచితముగాదు.

గుణమునుబట్టి సాత్వికరాజస తామస వస్తువులను నిరూపించకనల్లవర్ణముగల వస్తువులను తామసమని పరిత్యజింప తలచిరేని సాల గ్రామము కస్తూరి నేరేడుపండ్లు మొదలగునవియును యెర్రవర్ణముగలవస్తువులు రాజసమని వర్జింపతలచిరేని కౌస్తుభము కాషాయము కుంకుమ పువ్వు కెందామర చెంగలువ మొదలగునవి త్యజించవలసివచ్చును. మరియు శ్వేతవర్ణముగలవస్తువులు సాత్వికమంటిరేని సముద్రపు నురుగు కాకిగుడ్లు మొదలగునవి పరిగ్రహించవలసివచ్చును.

వర్ణములు సప్త పంచ చతుఃసంఖ్యలచే ననేక పక్షములుగానుండ—శ్రుతి అజామేకాం "లోహిత శుక్లకృష్ణాం బహ్వీప్రజాం జనయంతి" అనియు "యదగ్నేరోహితగ్ం రూపం తేజస్తద్రూపం యచ్ఛుక్లం తదపాం యత్కృష్ణం తదన్నస్య" అని చెప్పెడు శ్రుతిననుసరించి పీతవర్ణమును రక్తవర్ణపు అవాంతర భేదముగ గాని మూడువర్ణములుగా సంగ్రహించి యున్నారు. బంగారము ఎరుపు పసుపు తెలుపు వర్ణములు గలిగి యుండునట్లు ఆరుమాసములుపైరుచేసిన ముదిరిన పసుపు రక్త వర్ణముగను ముదరనిది పసిమిగను తెల్లగనునున్నది.

చూర్ణాభిషేకార్థముగ చేయుమని చెప్పిన ప్రకారము జేసి, పారమేశ్వరసంహితయందు—"విష్ణుదేహపరామృష్టం యచ్చూర్ణం శిరసావహేత్, సోశ్వమేధఫలం ప్రాప్య విష్ణులోకే మహీయతే" అని విష్ణుదేహమునందు సమర్పించి శిరసావహించినటులయితె అశ్వమేధఫలమునుపొంది విష్ణులోకమునందు వసించుతునని చెప్పబడియున్నది.

ఇకను ఊర్ధ్వపుండ్రమధ్యధరించుమని చెప్పిన విష్ణ్వర్పిత రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము చేయుక్రమము, అవిధరించుకొనుక్రమము నిందువివరింప బడును.

* నారద సంహితయందు—— ఉత్తరాయణమునశుక్లపక్షశుభదినమునందు, పూర్వాహ్ణమున స్నానముచేసి కర్తవ్యములను తీర్చుకొని తానుపైరుచేసెడు స్థళమునకు పోయి చతురశ్రముగా దున్ని అయిదువిధములగు ఆకులతో గోమయమ్మును ఉంచి మూడుమారులు భూమిని సమముచేసియందు శ్రీబీజముచే నభిమంత్రించిన హరిద్రాబీజములను విత్తిఆరుమాసములు పైరుచేసి, ముదిరినవెనుక ఆపసుపును మంచి శుభదినమునందు త్రోవ్వియెత్తిశుచియగుస్థానమునందునిచి జలముచే శోధించి వాటిని తుండించి వారమురోజులునీడలో ఆరపోసి చెమ్మలేకుండునట్లు చక్కగా నెండినపిదప వాటిని మువ్వూరు మర్దించి అయిదుమారులు వస్త్రకాయముపట్టి, అందుశ్రీకృష్ణతులసిచూర్ణము పచ్చకర్పూరము కుంకుమపువ్వు కలిపి శ్రీబీజాదులచే నభిమంత్రించి పురుషోత్తమునివిధిప్రకార మారాధించి పుష్పధూప దీప నైవేద్యములుచేసితదనంతరము స్తోత్రగీతప్రదక్షిణములుచేసి, శ్రీచూర్ణమును ఆరాధించి విధిప్రకారము అభిషేకముచేసి వాటిని బిల్వకరండమునందు నిచి ధరించవలయుననియు. నారికేళముమొ

* మహారత్నకోశేబ్రహ్మనారదసంవాదే - నారదః.

భగవన్ దేవదేవేశసర్వదేవనమస్కృత । శ్రీచూర్ణధారణవిధిమ్వదత్వమ్మమతత్వతః "బ్రహ్మా" శ్రుణునారదతత్వేననిశాచూర్ణస్యధారణం। యథోక్తంవిష్ణునాపూర్వం మమసర్వార్థదంశుభం । ఉత్తరాయణగేసూర్యేశుక్లపక్షేశుభేహని । పూర్వాహ్ణే ప్రయతస్నాత్వా । స్వయంగచ్ఛేత్సేత్తునిష్కటం । ఖాత్వా దండ ప్రమాణంతుచతురస్రం మహీతలం । గోమయంతత్రనిక్షిప్య పంచపల్లవసంయుతం । కృత్వాలవాల త్రితయమేకంవాపియథాబలం । నిపపేత్తత్రబీజానిహరిద్రాయాశ్శుచీనివై । శ్రీబీజేనాభిమంత్ర్యాథతానిబీజానితద్ద్విజః । గాయత్ర్యావిష్ణుగాయత్ర్యాశ్రీగాయత్ర్యా భిషేచయేత్ । సముత్పన్నేష్వంకురేషుసురక్షంవర్ధయత్నతః । షాణ్మాసంపంచమాసంవా వర్ధయిత్వాప్రయత్నతః తతఃశుభదినేప్రాప్తేస్నాత్వా ప్రయతమానసః । ఆలవాలస్య బీజానిఖాత్వాదాయశుచిస్థలే । నిధాయతత్ర సర్వాణితతః ప్రక్షాళ్యవాగ్యతః । ఖండంఖండంతతః కృత్వాఖడ్గేన శుచినాద్విజః । తానిబీజాని సర్వాణిఛాయాశోషేణ శోషయేత్ । సప్తాహం వాథపంచాహంశోషయేదాతపంవినా । ఏవమ్సమ్య

దలగు కరండములయందునిచిన చూర్ణము క్రిమికీటాదులతో సమమనియు,వాని ధరించి రేని పాపమనియు చెప్పియుండుటచే, బిల్వకరండములో నెయుంచి, ధరిం చుకొనవలయుననునది స్పష్టమైనందున, బాలసూర్యునివలెను పిరాట్టితిరుమేనివ ర్ణమువలెనుండుటకుతగినట్లు, ప్రథమమునచేసి యుంచినహరిద్రాచూర్ణ మున కుంకుమపువ్వు పచ్చకర్పూరము శ్రీకృష్ణతులసీ చూర్ణము, నీమూటెయందెద్ది నధికముగ నెద్ది తక్కువగను చేర్చవలయునో అట్లుచేర్చవలయునేగాని, నధిక ముగగాని సమముగగా నిచేర్చకూడదని స్పష్టమైనది—

"అసంస్కృతాం హరిద్రాంతు ముఖేలింపేన్నరాధమః, తన్ముఖంనైవవీ క్షేత, చండాళమివతంత్యజేత్" అను ఖగప్రశ్నసంహితయందు, కేవలహ రిద్రాచూర్ణధారణముచేసినవాడధముడనియు వానినిచూచెనేని, చండాళుని

క్షోషితానిహరిద్రాయాశ్చనిచ । ఉలూఖలేశుచాన్యస్యముసలేనచమర్దయే త్ । శతవారం షష్టివారం త్రింశద్వారమథాపివా । మర్దయిత్వాతుబీజాని శోధయేద్వ స్త్రశోధనైః । పంచవారంత్రివారంవా కృత్వావస్త్రేణశోధనం । శ్రీకృష్ణతుళసీచూర్ణం కర్పూరంకుంకుమంతథా మిశ్రీకృత్యచచూర్ణేనశ్రీబీజేనా భిమంత్ర్యచ । శ్రీసూక్తేనాభిమంత్ర్యాథ ప్రోక్షయేచ్ఛ్వజోత్తమః । అష్టో త్తరసహస్రం వాశతమష్టోత్తరంతువా । లక్ష్మీపంచాక్షరంజప్త్వా శ్రీబీజేనా భిమంత్ర్యచశ్రీచూర్ణం సంస్పృశేత్తతః । ఏవమ్కృత్వానిశాచూర్ణం । శ్రీప తిం పురుషోత్తమం ఆరాధ్యవిధివద్గ ధైః । పుష్పైర్ధూపైశ్చతథాద్విజః । నై వేద్యైర్వివిధైశ్చైవస్తోత్రైర్గీతైః ప్రదక్షిణైః । ఆరాధ్యచతతఃచూర్ణైఃఅ భిషిచ్యయథావిధి । తచ్చూర్ణంబిల్వకారణ్డే నిక్షిపేద్ధారణాయచ । నారికే ళకరణ్డేచయచ్చూర్ణంనిక్షిపేద్ద్విజః । తచ్చూర్ణంక్రిమిభిస్తుల్యంధృ త్వాపాపమ వాప్నుయాత్ । శ్రీబిల్వసకరణ్డేచ శ్రీచూర్ణంనిక్షిపేత్సదా । శ్రీచూర్ణేనిక్షిపే ల్లక్ష్మీంతస్మాత్తాం ధారయేద్ద్విజః । ఇత్యాది.

—ఖగప్రశ్నసంహితాయాం—

శుద్ధామ్ హరిద్రామాదాయ శుష్కకీటాదివర్జితాం సువర్ణాంసుదృఢామ్ శుక్లాం రక్తామతి మనోహరాం.

చూచి వొాదుగు వారివలె వొాదగవలెననియుచెప్పబడినది; గనుక కేవలహారిద్రా చూర్ణ ధారణము భగవదనిష్టకరము. "అసంస్కృతాంతు," అనగా హారిద్ర ను సంస్కరించవలయునను నియమము తోచబడుచున్నది. హారిద్రకు సంస్కారములనగా మూడువిధములు ద్రవ్యసంస్కారమనియు ద్రవ్యాంతరసంస్కారమనియు, మంత్రసంస్కారములనియును; ద్రవ్యసంస్కారమనగా, విధాన ప్రకారము హారిద్రాగ్రహణముచేసి, ఆహారిద్రయందుండగల నూనెతోలు పుచ్చినది క్రిమిమొదలగునవి నివర్తింపించి, ఉష్ణజలము నిమ్మ పండ్లుమొదలగువాట్లచే శుద్ధిచేయుట. ద్రవ్యాంతర సంస్కారమనగా, "షడ్భాగంశాలితండులం" అను మరీచివచనముచేతను "గోధూమ చూర్ణమిశ్రంతు" అను విష్ణుతత్వమునందును "చందనం తులసీబీజం షడ్భాగంశాలితండులం । గోరోచనా సువర్ణంచ కుంకుమాది విమిశ్రితం । శ్రీచూర్ణం చూర్ణయోగేన శుద్ధంధార్యంద్విజోత్తమైః, అనియు, చందనము తులసివిత్తులుసంబాబియ్యముగోరోచనముస్వర్ణము కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి చేర్చి సుగంధము వర్ణము గలుగునట్లు చేయబడిన శ్రీచూర్ణమును పిరాట్టిపెరుమాళ్లకు సమర్పించి ధరించవలయు. ఇందు చెప్పబడిన ద్రవ్యాంతరములు "హారిద్రం కుంకుమంవాపి చూర్ణంవిష్ణ్వభిషేచితం, ఊర్ధ్వపుణ్డ్రస్యమధ్యేతుధారయేద్దీపవద్ద్విజః" అనువసిష్ఠవచనమునందు ముందుచెప్పబడినప్రకారము సంస్కారముచేయబడి విష్ణ్వభిషేచితమైన హారిద్రాచూర్ణమునైనా లేక కుంకుమపుష్ప చూర్ణమునైనా ఊర్ధ్వపుండ్రము మధ్య దీపాకృతిగా ధరించవలయు.

—ఖగేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో ॥ ద్రవ్యాంతరవిహీనాంతు రజనీం ధారయేద్ద్విజః । తావద్భవతి చండాళః యావన్నస్నాతి దుర్మతిః ॥

తా॥ అన్యద్రవ్యములచేసంస్కారముచేయక కేవల పసుపుమాత్రము నెంతకాలము ధరించుకొనునోఅంతపర్యంతమువాడు చండాళుడనియు, అదిచెరిపినవెనుక స్నానముచేయడేని వాడు అపరిశుద్ధుడనియువిధించ బడియున్నదనియును.

—అత్రిః—

శ్లో ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు రజనీచూర్ణముత్తమం । లక్ష్మీరూపంధరేన్నిత్యం అన్యద్రవ్యం ననిక్షిపేత్.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్యను ఉత్తమమైన రజనీచూర్ణముచే లక్ష్మీరూపము ను సదా ధరించుకొనవలెననియు లక్ష్మీరూపమునకు విరుద్ధమగు అన్యద్రవ్యము లను ధరించకూడదనియును.

—పారమేశ్వర సంహితాయాం—

శ్లో॥ శిఖోపవీతవద్ధార్య మూర్ధ్వపుండ్రం ద్విజన్మనా । సాంతరాళో
ర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యే శ్రీశ్రేష్ఠధామని । హరిద్రా సారసంభూత రజ
సాధారయేచ్ఛ్రియం.

తా॥ ఊర్ధ్వపుండ్రము నడుమ హరిద్రాసార సంభూత రజస్సులచేసిరా ట్టిని ధరించవలయుననియును.

— భారద్వాజ సంహితాయాం. —

శ్లో॥ హరిద్రేణతు చూర్ణేన కుంకుమేనసుగంధినా । ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యే
తు లక్ష్మీస్థానం ప్రకల్పయేత్॥

తా॥ సుగంధమగుకుంకుమపువ్వుతో చేరిన హరిద్రాచూర్ణముచే ఊర్ధ్వపుం డ్రము మధ్య శ్రీమహాలక్ష్మిని ప్రతిష్ఠించవలెననియును.

— ప రా శ ర సం హి తా యాం. —

శ్లో॥ విష్ణ్వప్పితంరక్త వర్ణం హరిద్రాచూర్ణ ముత్తమం । లక్ష్మీనివాససిద్ధ్య
ర్థందీపాకారం తుసూక్ష్మకం! ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు లలాటేధా
రయేద్ద్విజః.

తా॥ విష్ణ్వర్పితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమనియుఆ చూర్ణమును లక్ష్మీనివాస సిద్ధ్యర్థము ఊర్ధ్వపుండ్ర మధ్య దీపాకృతిగధరించుకొన వలయుననియు చెప్పఁబడి యున్నదనియును.

పశ్వధికరణన్యాయమునందు సామాన్యమైన పశుశబ్దమును ఛాగపశువి శేషమునందు పర్యవసానముచేసెడు ప్రకారము పారమేశ్వరసంహిత మొదల గు వానియందుసామాన్యముగ చెప్పియుండెడు హరిద్రాచూర్ణము పరాశరసం హితయందు చెప్పిన రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమున పర్య వసానము చేయడమే యుక్తము.

పైశ్లోకమున హరిద్రాచూర్ణ శబ్దము విశేష్యము, తక్కినపదములన్నియు విశేషణములు. రక్తవర్ణం అనునది హరిద్రాఅనుదానికి విశేషణమా? చూర్ణం

అనుదానికివి శేషణమా? అనునాక్షేపమందు, హారిద్రాచూర్ణం అనుదానికేవి శేషణము అగుచున్నది అని సిద్ధాంతము; ఇందుకుప్రమాణము—షష్ఠీ—ఇదిపాణినిసూత్రము దీనికి అర్థము షష్ఠ్యంతముసుబంతముతో సమరసించుచున్నది,హారిద్రాయాఃచూర్ణః హారిద్రాచూర్ణః -తమ్- హారిద్రాచూర్ణం—హారిద్రాయాః అను షష్ఠ్యంతముయొక్క అర్థము చూర్ణశబ్దార్థముతో నన్వయించుచున్నది గాని పునర క్తవర్ణశబ్దార్థముహారిద్రాచూర్ణ శబ్దార్థముతోనన్వయించునుగానితదేకదేశమైన హారిద్రాశబ్దార్థముతో నన్వయింపదు.

— ని గ మ న ము. —

అద్వారక సద్వారకములచే భగవంతుడు ప్రవర్తింపచేసిన శ్రుతి భగవచ్ఛాస్త్ర స్మృతీతిహాస పురాణవచనములకు సకల శాఖాప్రత్యయన్యాయసకలవేదాంతప్రత్యయన్యాయ ప్రకారముగ ఐకకంఠ్యముచేసి అర్థనిశ్చయముచేయుటయే యుచితము.

కాత్యాయన నారదోపనిషత్తులయందు— శ్రీచూర్ణరేఖ శ్రీవర్ణముగ నుండవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీగుణరత్నకోశ వ్యాఖ్యానమున— పిరాట్టి పద్మసమవిగ్రహముగలదని చెప్పియుండుటచేతను.

తిరువాయ్ మొళియందు—ఆపద్మము "తామరైకళ్ ఆనవై శెర్ దీపో లెమలరానిరుకం" అని ఎర్రని అగ్నివలెనున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీరామాయణము కిష్కింధాకాండమున నలుబదిరెండవ సర్గమునందు— సూర్యభగవానులు మేరువునుచూచి నిన్ను ఆశ్రయించిన సర్వములకును, నీవద్ద వచ్చివసించెడు దేవగంధర్వ దానవులకును నీరక్తకాంచన ప్రభకలుగు గాకయని అనుగ్రహముచేసినందుచేతను.

మరియు సుందరకాండ ప్రథమసర్గమునందు— తిరువడి లంకకు వేంచేయునపుడు, వారువిశ్రమించి పోవుటకై ఆదిత్యోదయకాంతిగల తప్తజాంబూనదశృంగములుగలమైనాకపర్వతముపైకిలేచినపుడు నల్లనిఆకాశము ఆతప్తజాంబూనదప్రభగలిగినదై ప్రకాశించినదని చెప్పబడినందుచేతను.

శ్రీమహాభారతమున భీష్మపర్వమునందు భూమధ్యము నందున్న కనక

పర్వతమగు మేరువు బాలసూర్యునివలె ప్రకాశించుచున్నదని చెప్పుటచేతను.

మరియు కుంకుమాంకిత వర్ణముగల పెరియతిరువడి మేరువుయందుర క్త కాంచనప్రభగల కాకము మొదలగువానినిచూచి పక్షిజాతులకన్నిటికి నొకవిశేషము లేక నేసమానముగ మేరువుచేసియుండుటచే నచ్చట నుండకూడదని పెరియతిరువడి కోపగించిపోయినందుచేతను.

మరియు స ప్తమాధ్యాయమునందు—వేయిన్నెనిమిదివన్నెలుగలమేరు సువర్ణమునకైనను వన్నెమీరినదై దేవతలుదేవతాస్త్రీలు ఆభరణములుగాజేసి ధరించెడు జాంబూనదస్వర్ణము, ఇన్ద్రగోప సమానమైయున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీభాగవతము పంచమస్కంధము, షోడశాధ్యాయమునందు—భూనాభియందుస్వర్ణమయమైన పర్వతరాజగు మేరువుండునట్లును, అచటకలిగెడు జాంబూనదస్వర్ణముచే దేవతలు దేవతాస్త్రీలు మకుటకటకటి సూత్రాద్యాభరణములుచేసి ధరించెదరని చెప్పియుండుటచేతను.

ముడిచ్చోదియను తిరువాయ్ మొழியందును, జీయర్ అరుంపదమునందును—పిరాట్టిశ్రీ ర్తిచే మయూరగ్రీవమువలె నెట్టిగానున్నదని చెప్పియుండుటచేతను.

మరియు "శోదియాగి" అను తిరువాయ్మొழிపాశురమున—శ్రమహారమైన తిరుమేనిని నిరవధిక తేజోరూపమైన కాంతిముసుకువేసినట్లున్నదని చెప్పియుండుటచేతను,

తిరువిరు త్తము మెనబది అయిదవపాశురమున, వేయిన్నెనిమిదివన్నెకునధికమగు శ్లాఘ్యమైన నెట్టినిబంగారమునకు సన్ధ్యాకాలమునందుండుసూర్యుని ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

తగినజ్ఞానచక్షుస్సులచేచూచి అనుభవించిన మయర్వరమదినలమరుళప్పె త్తఆழ்వారులు "కమలమలర్ మేల్ శెయ్యాళ్", "పూమేయ శెమ్మాదు", "శెయ్యవళ్" అని సాయించినందుచేతను.

అమలనాథపిరాన్ వ్యాఖ్యానమున—ఎంబెరుమాన్ యొక్క తిరుప్పీతాంబరము సన్ధ్యారాగమువలె నెర్రగానున్నదని సాయించినందుచేతను.

ఆచార్యహృదయ వ్యాఖ్యానమునందు—భగవద్విగ్రహమునుఆదిత్యమ

ణ్డలమునుతనవర్ణముగనుండునటుల చేసెడు ఎఱ్ఱనివర్ణముగలదనిచెప్పుటచేతను.

హారీతస్మృతియందు — శ్రీదేవి తప్తకాంచన కాంతిగలదని చెప్పుట చేతను.

శ్రీలక్ష్మీ సహస్రనామములయందు — పిరాట్టితిరుమేని బాలార్కవర్ణమ నిచెప్పుటచేతను.

తిరువాయ్మొழியందు — ప్రాతః కాలమున ఉదయించెడు బాలసూర్యుని చూపి శ్రియఃపతియని ఆళ్వారులు సాయించియుండుటచేతను.

కిష్కింధాకాండమున — సంపాతికి నతని కుమారుడు రావణుడు బాల సూర్యునివలె ప్రకాశించెడు యొకస్త్రీని ఎత్తుకొనిపోవునపుడు, తానుచూచెన నిచెప్పుటచేతను.

శ్రీభాగవత దశమస్కంధమున — నవకుంకుమారుణ వర్ణమగు పిరాట్టితిరుముఖమండలమును శరత్కాల సన్థ్యాకాలమునందు దయించినచన్ద్రమ ణ్డలమునకు ఉపమానముగ సాయించినందుచేతను.

శిల్పశాస్త్రమున — శ్రీమహాలక్ష్మీ తిరుమేనివర్ణము అరుణవర్ణమనిచెప్పు టచేతను.

భగవచ్ఛాస్త్రమునందు — పెరియపిరాట్టియార్ మన్త్రమునకు రక్తవ ర్ణమునుచెప్పియుండుటచేతను.

శ్రీనంబిళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల మొదలగు పూర్వాచార్యులు, భగవద్వి షయములందు — కెందామరపువ్వునపరిమళమే తిరుమేనిగా పరిగ్రహించినదా నివలెనున్నదని సాయించి యున్నందుచేతను.

శ్రీచూర్ణమునజేర్పదగిన పరిమళద్రవ్యములయందు మనోహరమైనరక్త వర్ణముగల పసుపును ఉపయోగ పరచవలయునని చెప్పియుండుటచేతను.

పసుపుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము రోటిలోనుంచి మర్దించునపుడుక లుగగల ఉష్ణాదులచే చెడునది యేగాక వేరుకారణము లేనందుచేతను.

పసపుయొక్క స్వాభావికరక్తవర్ణము వేరొకటిచే చెడకుండునటుల మొదట సంస్కారము చేయవలసినది ఆవశ్యకమైనందుచేతను.

నిమ్మపండ్లు వెలిగారము మొదలగునవిశాస్త్రములలో నిషేధముకానం దుచేతను.

నిమ్మపండ్లను జిడ్డు మొదలగునవి పోవుటకు తిరుమంజనమున ఉపయోగపరచుటచేతను.

వెలిగారముమొదలగువానిని బంగారముయొక్క మలినము పోగొట్టివర్ణ ముకలుగుటకుచేర్చుటచేతను.

ఆప్రకారమే పసపుయందుండుజిడ్డును పోగొట్టిదానిస్వాభావికరక్తవర్ణము చెడకుండునటుల చేయుట ఉచితమైనందుచేతను.

పరాశరస్మృతియందు—పిరాట్టితిరుమేనివర్ణమునకు తగినట్లుఉండుటచే రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణము ఉత్తమమని చెప్పియుండుటచేతను.

పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి మూడవపది, నాలుగవతిరువాయ్మొళి, ఆరవపాశురమగు— "శిన్దురమిలంగ త్తన్ తిరునెత్తిమేల్" అనుపాశురమునకు వ్యాఖ్యానమునందు "అళగియుడయతన్ తిరునెత్తిక్కుమేలె అదుక్కుపరభాగమాంబడి శాత్తిన" అని సిన్దూరచూర్ణమైనది ప్రకాశించుచున్నదని సాయించినప్రకారము, కణ్ణన్ తిరుముఖమండలమునందు తక్కిననానావర్ణచూర్ణములను నుంచక సిందూరచూర్ణమును ధరించుకొనుటచేతను.

నాచ్చియార్ తిరుమొళియందు— "సిందురచ్చెంబొడిప్పోల్ తిరుమాలిరుంశోలై యెంగుం, ఇందిరగోపంగళేయెళుందుం పరందిట్టనవాల్" అని ఇన్ద్రగోపమునకు సిందూరపుపొడిని ఉపమానముగచెప్పిటయుండుటచేతను.

కోవిలతిరుక్కణ్ణమంగై మొదలగు, అనేకదివ్యదేశములయందు తిరుమణిస్థానమున రవలును, శ్రీచూర్ణస్థానమునందు కెంపులును చెక్కిసమర్పించియుండుటచేతను.

"శొల్లార్ తమిళొరుమూన్ఱుం శ్రుతిగళ్ నాన్గుంఎల్లైయిల్లా అరనెరియావుం తెరిందవర్" అనేప్రకారముసర్వజ్ఞులై, సకలకలికల్మషాంధకారవిచ్ఛేదకులై గురుపదమూర్ధాభిషిక్తులై సర్వోత్తారకులై వేంచేశియుండెడు శ్రీ ఉడయవరులుధరించుకొనియుండుటచేతను.

శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయర్ స్వామిసాయించిన, శ్రీఉడయవర్ వడివళికిలిల్ అడియార్గళీడుపాడు— "శారదాప్తమ్యాపధీశనుడైయ అతినిర్మల మణ్డలాంతరాళత్తిలూత్తుమారామల్ శురన్దుపెరుగివరుగిన్ఱ ఇరణ్డమృతధారైగళ్ తదుపాంతవినిర్మిత దివ్యాలవాలకుల్యాకూల బంధవిశేషం

గళాలే పరస్పరమెదిర్ కొండు మజియుఙ్గు కూడికుఱుగి గంభీరమాయ్ వక్షి ద్దిక్షిస్దు వళర్ న్దుపడర్ న్దదోర్ కర్ ప్పగ కొఱడియినడియిలేజిప్పాయ్ న్దు నిన్ఱైందు తేజ్జ్ఞినిన్టాప్పోల్ తిరునె త్తియిన్ నడువిల్ వడువిట్టుప్ పడిన్దుకొణ్డు అవిచ్ఛిన్నరేఖముమాయ్ భ్రూపక్ష్మయుగళాంతరాళస్థిత కోణద్వయశోభితముమాయ్ విచ్ఛిన్నమూలమమాయ్ కోలనీళ్ కొడిమూక్కిఱనడిన్నై విళాకొఱలై కొణ్డువిళఙ్గుగిన్ఱ రామానుజాఖ్య దివ్యపీఠసంయుతమాన దివ్యోర్ధ్వపుణ్డ్రవిశేషముమ్;—

అది నిన్డైయిల్ అమృతోద్భవై యానసకలవిభూతి పట్టాభిషేకసాంమ్రాజ్యలక్ష్మియినుడై యస్వేచ్ఛావిహారవిక్షిప్త పదకమల లాక్షారసధారారేఖైపోల్ చ్చివన్దు పడిన్దు విళఙ్గుగిన్ఱ రక్తవర్ణశ్రీచూర్ణరేఖైయుమ్; అనిసాయించియుండుటచేతను.

ప్రస్తుతము రాజస తామసములుగా తిరిగియుండెడు ప్రదేశములకంటె విలక్షణమైసాత్త్వికముగ తిరగబడియుండెడు "మయర్ వరమదినలమరుళ్పెత్త్" ఆళ్వారాచార్యులుతిరువవతరించినవైై, దక్షిణప్రదేశమునప్రపన్నజనకూటస్థులైన ఆళ్వారులు వేంచేశియుండు తిరునగరిమొదలువారిపూర్ణప్రపత్తికి విషయమగు తిరువేంగడముడైయాన్ వేంచేశియుండెడు తిరుమల పర్యంతమునివసించెడు శిష్టులందరు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమును తమ తిరువారాధన పెరుమాళ్లకు సమర్పించి ధరించుకొనుచువచ్చుచున్నారు. ఈశిష్టాచారప్రకారము అనుష్ఠించుట అందరికిని సాధ్యమైనందుచేతను.

శ్రీవచన భూషణదివ్యశాస్త్రమునందు పిళ్లలోకాచార్యులు "భక్తియిల్ అశక్తనుక్కు ప్రపత్తి ప్రపత్తియిల్ అశక్తనుక్కు ఇదు" అని సాయించినప్రకారము వారివారి శక్త్యనుగుణముగచేయునట్లు మన్వాదిస్మృతులయందు విధించిన కష్టసాధ్యమైన ప్రాయశ్చిత్తాదులనువిడచి "కృతేతు మానవా ధర్మాస్త్రేతాయాం గౌతమాఃస్మృతాః ద్వాపరేశంఖలిఖితాఃకలౌపారాశరాః స్మృతాః" అనుప్రకారము పరాశరస్మృతియందు విధించినసులభపద్ధతులనుచేయునట్లు నారదాదిసంహితలయందుచెప్పబడినప్రకారము చేసిధరించుట అందరికి సాధ్యముకానేరదు, గాన "విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం హరిద్రా చూర్ణము

త్తమం" అని పరాశరసంహితయందు సాయించినప్రకారము పిరాట్టి తిరుమే నికాంతికి సదృశమగు రక్తవర్ణహారిద్రాచూర్ణమును "క్రమేణవాహరేత్సర్వం" అను శాండిల్యవచన ప్రకారము తీసుకొనివచ్చి" ఉడయవర్ యదుగిరియిల్ కళ్యాణసరస్సిన్ మేల్ వటశోలైమూలైయిలే తన్ త్రిదండత్తాలె కీఅపాలాత్తైయేపోలెపొంకిక్కిళంపుకిఱతిరుమణ్ కూవై కల్లైకండు ఆనందాతిశయత్తాల త్తిరుమణ్ కొండు తమ్ముడయతిరువారాధనమాన పేరరుళాళ రుకుచ్చాత్తి తాముంపన్ని రెండు తిరునామం శాత్తికొండార్ అని గురుపరంపరయందు సాయించియున్నందున.

ఆప్రకారమే అందరు తమతమ తిరువారాధన పెరుమాళ్లకు సమర్పించిధరించుకొనునదే అందరికి సాధ్యముగ నుండును. యజుర్వేదారణమునందు "సచాహా వాచవ్యాసః పారాశర్యః" అని సత్యవాక్య సంపన్నులగు శ్రీవేద వ్యాసభగవానులకు అతిశయమును "పారాశర్యః" అని తమసంబధమునుబట్టి చెప్పతగిన ప్రభావాతిశయముగలవారై శ్రీవిష్ణుపురాణమునందు "పురాణసంహితా కర్తాభవాన్ వత్సభవిష్యతి, దేవతాపారమార్థ్యంచ యథావద్వేత్స్యతే భవాన్" అని ఇత్యాదులచేబ్రహ్మపుత్రులగు పులస్త్య భగవానులయొక్క అనుగ్రహముచే, దేవతా పారమార్థ్యాదులను యథావస్థితముగ ఎగిరినవారై "తత్వేనయశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః। సన్దర్శయన్నిరమమీతి పురాణరత్నం తస్మైనమోమునివరాయపరాశరాయ" అని శ్రీయాళవందారులు కొనియాడదగిన చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గ తదుపాయగతులును యథావస్థితముగ ఎరిగిన జ్ఞానసంపన్నులునగు శ్రీపరాశరులు "సారేఖాశ్రీవర్ణా" అని శ్రుతియందుశ్రీచూర్ణముశ్రీవర్ణముగానుండవలయునని సాయించియుండడమునుఅనుసరించి శ్రీపరాశరసంహితయందు "విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం హారిద్రాచూర్ణముత్తమమ్" అని సాయించినందున అందుకువిరోధముగ యే వచనములు వుండినప్పటికిని విరోధాధికరణన్యాయముచేబాధితములగుటచేత అప్రమాణములుగా గ్రహించతగ్గది—ఇట్లుశాస్త్ర శిష్టశరణ్యాభి మతములగు రక్తవర్ణహారిద్రాచూర్ణమును ద్వేషించిదూషించడము,పూర్వాచార్యుల వచనానుష్ఠానములను ద్వేషించుచు దూషించుచు తిరుగువారలకు ఆశ్చర్యముగానేరదు.

తప్తచక్రాంకనప్రకరణము.

మోక్షాపేక్షగల పరమసత్వనిష్ఠులకు "జ్ఞానాన్మోక్షమజ్ఞానాత్సంసారమ్" అని చెప్పెడు మోక్షమనుష్ఠాన పర్యంతమైన అర్థపంచకజ్ఞానముచే లభించునదిగాన, తదభావమునందు పునర్జన్మ మరణరూపసంసారదుఃఖమే పైకొనునదిగాక, ఉజ్జీవించ హేతువులేనందున "తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్, సమిత్పాణి శ్శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠం। తస్మైసవిద్వానుపపన్నాయ। సమ్యక్ప్రశాంతచిత్తాయ। శమాన్వితాయ। యేనాక్షరంపురుషంవేద। సత్యంప్రోవాచ। తాంతత్త్వతో బ్రహ్మవిద్యాం" అని శ్రుతియందు చెప్పెడు ప్రకారము ఆముముక్షుచేతనుడు తద్విజ్ఞానార్థము, శుశ్రూషాపరుడై వేదవేదాంతసారార్థవిత్తముడగు అపరమాత్మవైరాగ్యపూర్వకముగా పరబ్రహ్మానుభవైకనిష్ఠుడైయుండెడు సదాచార్యుని ఆశ్రయించవలయు.

శుక్లయజుర్వేదే శతపథబ్రాహ్మణే—తప్తంచక్రం ద్విభుజేధార్యమితూర్ధ్వపుండ్రమాలిఖే త్తస్మాద్విరేఖంభవతి, బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతాంజయతి యఏవంవేద॥సామ్ని॥మైత్రాయణీయశాఖాయాం—పవిత్రమిత్యగ్నిః। అగ్నిర్వైసహస్రారః। సహస్రారోనేమిః॥ నేమినాతప్తతనూః। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి. యజుషికఠశాఖాయాం—ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ। విష్ణుం పరంధ్యాయతి యోమహాత్మా। స్వరేణమంత్రేణసదాహృదిస్థితం। పరాత్పరం యన్మహతోమహాంతం॥ ఋగ్వేదే—ఖిలే। చక్రంబిభర్తివపుషాభితప్తంబలం దేవానామమితస్య విష్ణోస్సపతి నాకందురితాన్విధూయ। ప్రియం యద్యతయోవీతరాగాః. శ్రీపాంచరాత్రే, విహగేంద్రసంహితాయాం—శ్రుతిస్మృతిస్వరూపేణజగతాముపకారకం। సర్వకర్మాధికారశ్చ శుచీనామేవచోదితః। శుచిత్వం నియతం తస్య యోబిభర్త్యాయుధానిమే। అశ్వమేధ సహస్రస్య వాజపేయ శతస్యచ। యత్ఫలం శ్రూయతే తత్స్యాన్మదీయాయుధధారణాత్। ఉపాసీత గురోర్వ్యక్తంవిష్ణోర్దాస్యమభీప్సతః। విహితాఃపంచసంస్కారాః। యుక్తస్యానన్యచేతసః। తాపః పుండ్రస్తథానామ మంత్రోయాగశ్చ పంచమః। అమీతు పంచసంస్కారాః పరమైకాంతిహేతవః। తారయిష్యన్గురు శ్శిష్యం చక్రాద్యైర్లాంఛి

ర్హా రేః" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతిసంహితా వచనాదులయందు, భగవత్సంబంధమును తెలియజేసెడుచక్రాది ధారణమగుతాపః పుండ్రనామమంత్రయాగములనెడు పంచసంస్కారములను చేసికొనవలయు.

—ఋక్ శాఖ సప్త, అష్టకము నాలుగవ అధ్యాయము యేనిమిదవ వర్గమునందు—

శ్రుతి॥ పవిత్రం తేవితతం బ్రహ్మణస్వతే ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః అతప్తత నూర్నతదామో అశ్ను తేతసద్వహం త్యక్తమానతః॥

తా॥ తప్తచక్రాంకితములేని శరీరమును చూడకూడదని నిషేధించబడియున్నది.

—మైత్రా వరుణ శాఖయందు—

శ్రుతి॥ సామవేదే ప్రతిపాద్యతే, తథాహిపవిత్ర మిత్యగ్నిః అగ్నిర్వై సహస్రారః సహస్రారో నేమిః నేమినాతప్తతనుః బ్రాహ్మణస్సాయుజ్యంస లోక తామాప్నోతి॥

తా ॥ అగ్నియందు తప్తమైనచక్రాంకితమును ధరించినబ్రాహ్మణులు పరబ్రహ్మ సాలోక్య సాయుజ్యములను బొందుదురని. చెప్పబడియున్నది.

—కాండ వేదమునందు—

శ్రుతి ॥ దేవాసోయేన విధృతేన బాహునాసుదర్శనేన ప్రయాతం స్వగ్గమాయాంతి తామలోక విసృష్టవీ, తస్వయంతి, బ్రహ్మణౌవేసర్వం సర్వావై దేవతానాం సర్వావై విప్రాణాం సర్వావైక్షత్రియాణాం సర్వావై వైశ్యానాం సర్వావైశూద్రాణామిత్యగ్నినావై చూత్రాతప్తం చక్రం ద్విభుజేధార్యే తోర్ధ్వపుండ్రమాలిఖేత్ తస్మాద్వి రే ఖం భవతి పునరాగమనంనచేతి బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యం సలోకతామాప్నోతి॥

తా॥ సమస్తదేవతలు, సమస్తబ్రాహ్మణులు సమస్తక్షత్రియులు సమస్తవైశ్యులు సమస్త శూద్రులు అగ్నిచేతప్తమైన చక్రాంకితమును రెండుభుజములయందు ధరించవలయు; మధ్యవై శాల్యముతో ఊర్ధ్వపుండ్రములను ధరించవలయు; అట్టివారలు విష్ణు సాయుజ్యమునుపొంది స్వర్గాదులయందుండితిరుగా వెడలివచ్చువారివలె పరమపదముననుండి వెడలివచ్చుటలేదు-

—పరమోపనిషత్తుయందు—

శ్రుతి॥ నేమినా తప్తతనుః। బ్రాహ్మణసాయుజ్యం। సలోకతామాప్నోతి.

తా॥ అగ్నియందు తప్తమైన చంక్రాంకితముతో కూడిన శరీరముగల బ్రాహ్మణుడు సాలోక్య సాయుజ్య ములను పొందుచున్నాడు.

—అథర్వణ మహోపనిషత్తుయందు—

శ్రుతి ॥ దక్షిణేతు భుజేవిప్రో। బిభృయాద్వై సుదర్శనం। సవ్యేతు శంఖం బిభృయాదితి బ్రహ్మవిదోవిదుః॥

తా॥ బ్రాంహ్మణులు కుడిభుజమునందు సుదర్శనమును, ఎడమభుజమునందు పాంచజన్యమును ధరించుకొనవలయునని బ్రహ్మవిదులగు వారలునెరుంగుదురు--- ఇట్లు అమోఘముగ ప్రమాణములుచక్రాంకనమునుగురించి ఘోషించుచున్నవి.

—పరాశరస్మృతౌ, ఉత్తరఖండే, ద్వితీయేధ్యాయే.—

శ్లో॥ వినాయజ్ఞోపవీతేన వినాచక్రస్యధారణం। వినాద్వయేనైవవిప్రశ్చండాలత్వమవాప్నుయాత్। విధినా శంఖచక్రాది ధారణంచోర్ధ్వపుణ్డ్రకం। ఉపవీతం శిఖాబంధః విప్రస్య సతతంస్మృతం। చక్రలాంఛన హీనస్య। ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్। అచక్రధారిణం విప్రం యశ్శ్రాద్ధేభోజయేన్నరః। రేతోమూత్రపురీషాదిసపితృభ్యః ప్రయచ్ఛతి। శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితో బ్రాహ్మణాధమః। జీవన్నేవసచండాల స్సర్వకర్మసు గర్హితః। చక్రసంస్కారహీనస్య ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్॥

తా॥ జంధ్యములేకనే చక్రములేకనే దేనిని ధరింపగూడదు. ఈ రెండు లేని విప్రుడుచండాలత్వమునొందును, విధిచేత శంఖచక్రములను ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును యజ్ఞోపవీతమును బ్రాహ్మణుడు ధరింపవలయును; చక్రలాంఛనములేనివాని ద్విజత్వమునిష్ఫలమగును; శంఖచక్రధారిగాని వానిని శ్రాద్ధమునందుభుజింపజేసినవాడు, రేతోమూత్రపురీషములనుపితృదేవతులకిచ్చినవాడౌను, శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితుడు బ్రాహ్మణాధముడు బ్రతుకుచునే చండాలుడు;

సర్వకర్మలయందునిందితుడు; చక్రసంస్కారహీనుని ద్విజత్వము నిలవ్వదగును.

—వృద్ధపరాశరః—

శ్లో ॥ అగ్నినై వతుసంతప్తం చక్రమాదాయవై ద్విజః । ధారయేత్సర్వ వర్ణానాం హరిసాలోక్య సిద్ధయే । ఉపవీతశిఖీ విప్రశ్చక్రలాంఛనసంయుతః । చక్రలాంఛన హీనస్య విప్రస్య విఫలాః క్రియాః.

తా ॥ విష్ణుసాలోక్య సిద్ధికొరకు బ్రాహ్మణుడు అగ్నితప్తమైన చక్రము నుధరింపవలయును. యజ్ఞోపవీతము గలవాడుగనుజుట్టుగలవాడుగను చక్రలాంఛనములతోగూడిన వాడుగను కావలయు. చక్రలాంఛనములేని విప్రుని క్రియలు నిష్ఫలములు.

— వృద్ధమనుశ్చ —

శ్లో ॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రంతథా చక్రం నిత్యం ధారయతేనరః । తేనతస్యాశుచిర్నశ్యేచ్ఛుభమస్యాభివర్ధతే ॥

తా ॥ ఊర్ధ్వపుణ్డ్రమును చక్రమును ధరించినవానికి పాపముపోయి మేలుకలుగును.

—శంఖః—

శ్లో ॥ ఉపవీతాది వద్ధార్యాశ్శంఖచక్రగదాదయః। బ్రాహ్మణస్య విశేషేణ వైష్ణవస్య విశేషతః॥

తా ॥ శంఖచక్రగదాదులు ఉపవీతమువలె ధరింపదగినవి. ఇవి బ్రాహ్మణునికి విశేషముగాను వైష్ణవునికి అంతకంటె ముఖ్యముగాను చెప్పబడినది.

— శాండిల్యః. —

శ్లో ॥ పశుపుత్రాదికంసర్వం గృహోపకరణానిచ । అంకయేచ్ఛంఖ చక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్చ వైష్ణవం.

తా ॥ పశుపుత్ర గృహోపకరణములు మొదలగు వానికిని శంఖచక్ర ధారణము చేయవలయు, ఆవస్తువులకు వైష్ణవమని పేరు పెట్టవలయును.

— హారీతస్మృతౌ —

శ్లో ॥ ప్రతప్తైః శంఖచక్రాది హేతుభిర్మంత్రముచ్చరన్ । దక్షిణేతుభుజేచ

క్రంవామాంసేశంఖమేవచ । గదాంచబాహుమధ్యేతు హృదయేనందకంతథా । మస్తకేతుతథా శార్ఙ్గమంకయేద్వ మలంతథా ఏవంతాపత్రిక్రియా కార్యావైష్ణవీ ఖలుపాపహా॥ అనంకయిత్వాచక్రేణయతిక్రించిత్కర్మసంచరేత్ । తత్సర్వంయాతివిఫల మిష్టాపూర్తాదికం నృప । అచక్రధారిణో విప్రాస్సర్వకర్మసుగర్హితాః । అవైష్ణవత్వమాపన్నోనరకంచైవ గచ్ఛతి॥

తా ॥ తప్తశంఖచక్రాదికములలో మన్త్రోచ్చారణ పూర్వకముగ దక్షిణభుజమునందు చక్రమును వామభుజమునందు శంఖమును బాహుమధ్యమునందు గదను హృదయమందు నందకమును శిరస్సునశార్ఙ్గమునుధరింపవలయును; ఇట్లుధరింపనివాని ఇష్టాపూర్త్యాది క్రియలు వ్యర్థములగును అట్టివాడు అవైష్ణవత్వమునొంది సర్వకర్మలయందు నిందితుడై నరకము నొందును.

— నారదః. —

శ్లో ॥ సువర్ణరౌప్యతామ్రాద్యైః కృత్వాశంఖంసుదర్శనం । ద్విజాతిరేకజాతిశ్చబిభృయాదగ్నిసంయుతమ్ ॥

తా ॥ శంఖమును సుదర్శనమును బంగారముతోగాని రజతముచేగాని నిర్మించి అగ్నితప్తములైన వానితో ద్విజులుమొదలగు వారు అంకితులుగావలయును.

— హరివంశే. —

శ్లో॥ నానాదేశసముద్భూతా బ్రాహ్మణాః క్షత్రియావిశః । చక్రాంకితాః ప్రవేష్టవ్యాయావదాగమనంమమ.

తా॥ నానాదేశోద్భవులైన బ్రాహ్మణ క్షత్రియవైశ్యశూద్రులును శంఖచక్రాంకితులైన వారు నేను వచ్చునంతలో ద్వారకలో ప్రవేశింప చేయవచ్చునులేనివారలను ప్రవేశింపచేయరాదు, అని శ్రీకృష్ణవాక్యము.

—శ్రీభాగవతే.—

శ్లో ॥ చక్రాంకితస్య సాన్నిధ్యే తపః కుర్యాత్ప్రయత్నతః । స్నానం దానంతపోహోమాస్తత్సర్వం చాక్షయంభవేత్ ॥ సంవత్సరేణ యత్పాపం మనసాకర్మణాకృతం । తత్సర్వం నశ్యతే తేషాం

సకృచ్చక్రాంక దర్శనాత్ । జ్వరదాహభయంచైవ చోరాగ్నిజభయంతథా । సర్వంతత్రశమాయాలం యత్రచక్రాంకితోవసేత్ ॥

తా ॥ చక్రాంకితుడు నివసించుచోట, తపస్స్నానదాన హోమాదులు అక్షయములగును, సంవత్సరమునుంచి చేసిన మనఃపాపము కాయికపాపము చక్రాంకితుని సన్నిధిలో నశించును, జ్వరాగ్నిచోరాదిభయములుగూడనశించును.

— బ్రహ్మాండే-రుద్రః —

శ్లో ॥ సపాతకోఽ ద్విష్ణు సామీప్యం మృతపిత్రాలభేత్సదా। విష్ణుచక్రాంకితం దృష్ట్వాయోభ్యుత్థాయకృతాంజలిః । స్వకీయం కులముద్ధృత్యబ్రహ్మాలోకే మహీయతే । చక్రాంకితభుజాయస్మిన్ పఙ్క్తిమధ్యే తుభుంజతే । సాపఙ్క్తిస్సర్వలోకేషు దేవపఙ్క్తిషుగీయ్యతే । బ్రహ్మచారీగృహస్థోథవాన ప్రస్థోథభిక్షుకః। అవశ్యం ధారయేచ్చక్ర మగ్నితప్తమతంద్రితాః ॥

తా ॥ విష్ణుచక్రాంకితుని చూచి నమస్కరించినవాడు చనిపోయినతన తండ్రితోగూడ బ్రహ్మలోకమునందు బూజ్యుడగును, తనకులమును ధ్ధరించును వజన సమూహమునందు చక్రాంకితులు భుజించుచున్నారో ఆపంక్తిని దేవతలుపొగడుచున్నారు, బ్రహ్మచారి గృహస్థవాన ప్రస్థయతులు జాగరూకులై అగ్నితప్తమైన చక్రమును ముఖ్యముగా ధరింపవలయును.

—వరాహే—

శ్లో ॥ అంకయేచ్ఛంఖచక్రాభ్యాం దక్షిణేతరపార్శ్వయోః। తద్ధారణాన్మహాపాపాన్ముచ్యతే నాత్రసంశయః । వాసుదేవాంకనంకుర్యాత్ ఆత్మనో బాహుమూలయోః । సోశ్వమేధఫలం ప్రాప్యవిష్ణులోకేమహీయతే॥

తా॥ రెండుభుజములయందును తప్తశంఖచక్రముల ధరించినవాడుసర్వపాపవిముక్తుడై అశ్వమేధఫలమునొంది విష్ణులోకము నందు బూజ్యుడగుచున్నాడు.

—ఆదిత్యపురాణే—

శ్లో ॥ చక్రాదీన్ ధారయేద్విప్రో లలాటే మస్తకే భుజే। పాతకాది విశుధ్యర్థం భవక్లేశవినాశనం॥

తా॥ పాపవిముక్తి కొరకును, సంసారవిముక్తికొరకును, తప్తచక్రాదులను బ్రాహ్మణుడు లలాటమస్తకభుజములయందు ధరింపవలయును.

—భగవద్వాక్యం—

శ్లో॥ విప్రాయ క్షత్రియా వైశ్యా శ్శూద్రాస్తథైవచ। అన్యేసంకర జాతాశ్చ చక్రాంకామమ వల్లభాః॥

తా॥ బ్రాహ్మణ క్షత్రియవైశ్య శూద్రులుగాని సంకరజాతులుగాని చక్రాంకితులైరేని నాకు ప్రియులగుదురు.

—భగవాన్ ఉవాచ—

శ్లో॥ సపాద పుండ్రాంకితఫాలదేశాః। సుతప్త చక్రాంకితబాహుమూలాః। అష్టాక్షరద్వాదశ మంత్రజప్యాః। మద్భక్తవర్యాః ఖలుపూతదేహాః॥

తా॥ పాదపుండ్రముచేత అంకితమగు లలాటముగలవారును, చక్రాగ్నితప్తమైన చక్రములచే అంకితమగు బాహువులు గలవారును, అష్టాక్షరద్వాదశమంత్రములు జపించువారలు నాభక్తులలో శ్రేష్ఠులని, చెప్పబడియున్నది. ఇంకా విశేషముగా చెప్పియున్నానినిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు.

—శ్రీపిళ్లలోకంజీయర్ సాయించినశ్రీవైష్ణవసమయాచారనిష్కర్షమునందు.—

ఇసెవైదికోత్తమరాయ్ వేదమార్గప్రతిష్ఠాప నాచార్యరాయ్ సర్వస్వామియాన ఎంబెరుమానార్ దర్శనత్తిల్ అన్వయిత్తు ఆళ్వార్ కళుం ఆచార్యరుకళుం అరుళిచ్చెయ్దదివ్య శ్రీసూక్తికళానవాలాయి రప్రభందంగళైయుం అభ్యసిత్తు తథ్యాదార్థసత్సంప్రదాయసిద్ధజ్ఞానానుష్టానానభిజ్ఞరాయ్ తత్తత్ జ్ఞానానుష్టానం గళుక్కుశేరాదపడియాన విపరీతార్థంగళైశొల్లి అవైదికమాయిరుక్కిర శంఖచక్రధారణ దుర్గాదిదేవతాంతర ప్రియమాన మధ్యమాసాధ్యశుద్ధద్రవ్యాహారాభిలాషికళాయ్ వర్ణాశ్రమంగళై యఱిన్దు విహితావివిహిత విభాగానభిజ్ఞరాయ్ ఇప్పడి దురాహారదుర్విషయకప్రవణరాయ్ధుర్మతస్తరాయ్యిరుక్కుమత్తాలవర్ కళుక్కు దేవతాంతరపరత్వేశంకైయుండాయిరుక్కుమదుసిద్ధం; ఆకైయాలె అవర్ కళై అరక్కరశురరాగవుమిప్పడినిశ్చయిక్కుక్కువైయిల్ లై అనిసాయించినప్రకారముగనుండువార్ల వద్దఅవైదికచ

క్రధారణాదులను చేసుకొనక. భగవత్సాస్త్రమునందు "చక్రాదిధారణంపుం
సాంపరసంబన్ధవేదనమ్। పతివ్రతానిమిత్తం హావలయాదివిభూషణమ్" అనియు
"పశ్చాచ్చ స్వేన సూత్రేణకృత్వాగ్నిస్థాపనాదికమ్। మూలమంత్రేణ హుత్వా
జ్యంతతః ప్రత్యక్షరాహుతీః । ఏకావునశ్చ సర్వేణ పౌరుషీభిశ్చ షోడశ। హుత్వా
త్రిర్విష్ణుగాయత్ర్యా వైష్ణవైశ్చాపి హేతిభిః । వేదాదిభిస్తథా మన్త్రైస్తథై
వజుహుయాద్ఘృతమ్ । చక్రంచ పాఞ్చజన్యం చ తస్మిన్నగ్నౌ వినిక్షిపేత్ । పున
శ్చపూజా కర్తవ్యా గన్ధపుష్పోపహారకైః" అనియు "అగ్నినైవతు సంతప్తం చక్ర
మాదాయ వై ద్విజః । ధారయేత్సర్వవర్ణానాం హరిసాలోక్యసిద్ధయే స్వా
గ్నౌకుర్యాద్బ్రహ్మచారీ తప్తచక్రాంకధారణమ్ । స్వాగ్నౌకుర్యాద్గృహీత
ద్వత్ వానప్రస్థస్తథైవచ । దేవాలయాగ్నౌ కుర్యాత్తు యతిస్తప్తాంకధారణ
మ్" అనియు "అథస్త్రీశూద్రసంకీర్ణ నిర్మూలపతితాదిషు । అనన్యేనాన్యదృష్టా
చ। కృతాపినకృతా భవేత్ । అతోన్యత్రాను విధివత్కర్తవ్యా శరణాగతైః" అ
ని శంఖచక్రాద్యంకనము వైదిక మంత్రసాధ్యహోమ పూర్వకమును ప్ర
తిష్ఠితసుదర్శన పాంచజన్యైర్వర్తనీయమును గాన తత్ప్రతిష్ఠా హోమామాం
గకమంత్రాధికారములేని వారలను ఏర్పరచినట్లైతే ఆయేర్పాడు భగవదా
జ్ఞారూపమగు వైదీకమర్యాదలకు విరోధమౌనని, ఆప్తతమప్రమాణముగ అం
గీకరించిన వేదమునందు "ఆచార్యో వేదసంపన్నః" "ఆచార్యవాన్ పురుషో వే
ద" "తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్సమిత్పాణిః శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠ
మ్" అని వేదసంపన్నత్వాదులను, అపస్తంభసూత్రమునందు "అభిజనవిద్యా
సముదేతం సమాహితం సంస్కర్తారమీప్సేత్" అని అభిజనవిద్యావృత్తములను
ఆచార్యునికి లక్షణములుగా సాయించియుండుటయును, పాద్మోత్తరమునందు- ఆ
చార్యో వేదసంపన్నో విష్ణుభక్తో విమత్సరః । మన్త్రజ్ఞో మన్త్రభక్తశ్చ సదామ
న్త్రాశ్రయశ్శుచిః । సత్సంప్రదాయసంయుక్తో బ్రహ్మవిద్యావిశారదః । బ్రాహ్మ
ణో వీతరాగశ్చ క్రోధలోభవిపర్జితః । ఏవమాది గుణైర్యుక్త ఆచార్యస్సఉదా
హృతః" అని ఆచార్యుడు వేదసంపన్నుడై బ్రాహ్మణుడై విష్ణుభక్తుడై, తిరు
మన్త్రార్థజ్ఞానానుష్ఠానములు గలవాడై సత్సంప్రదాయ సంయుక్తుడై బ్రహ్మ
విద్యా విశారధుడై వీతరాగుడై క్రోదలోభవివర్జితుడై యుండు అభిజనవిద్యా

వృత్తములుగల అగ్రవర్ణస్థులె ఆచార్యపదమునకర్హులని చెప్పియుండడమునుపర్యాలోచించి శ్రియఃపతినియమనముచే "గురూరార్థోమూర్థోహరిరనఘజీవేనసహితః।ఉకారార్థోహేతుస్సహఘటకభావేనజఇతిభువిప్రాదుర్భూతంవవతి సహి రామానుజఇతిప్రసిద్ధోనఃపాయాత్ప్రబలతరసంసారభయతః" అనిసాయించి నప్రకారము పురుషకారఉపాయవేషములతోఆచార్యరూపముతోతిరువవతరించినవారలై "ఆచినోతిహిశాస్త్రార్థా।నాచారేస్థాపయత్యపి।స్వయమాచరతేయస్తు ఆచార్యస్సోభిధీయతే॥ గుశబ్దస్త్వంధకారస్స్యాద్రుశబ్దస్తన్నిరోధకః। అంధకారనిరోధిత్వాద్గురురిత్యభిధీయతే॥" అనుప్రమాణప్రకారముఆచార్యగురుశబ్దములకుముఖ్యవాచ్యులై వేదార్థసంగ్రహ, గీతాభాష్య, శ్రీభాష్యాదులచే వేదబాహ్య కుదృష్టులు శ్రుతిగీతసూత్రములకుమధ్య కల్పించిన అపార్థములను నిరసించి అనాదిసిద్ధమగు యథార్థార్థములను బయిలుపెట్టిన "విష్ణుశ్శేషీతదీయశ్శుభగుణనిలయో విగ్రహశ్శ్రీశఠారిః।శ్రీమాన్ రామానుజార్యఃపదకమలయుగంభాతిరమ్యంతదీయమ్।తస్మిన్ రామానుజార్యే గురురితిచపదం భాతి నాన్యత్రతస్మా।చ్ఛిష్టంశ్రీమద్గురూణాంకులమిదమఖిలం తస్యనాథస్య శేషః॥" అనుప్రకారము పరత్వము శ్రియఃపతియందుప్రకాశించునట్లు గురుత్వము తమయందుప్రకాశించిన గురుకులశేషినై "అర్వాఞ్చోయత్పదసరసిజద్వన్ద్వమాశ్రిత్యపూర్వేమూర్ధ్నాయస్యాన్వయముపగతా దేశికా ముక్తిమాపుః సోయం రామానుజమునిరపి స్వీయముక్తిం కరస్థాం యత్సమ్బన్ధాదమనుతకథం వర్ణ్యతేకూరనాథః." అనుతిరుముడితిరువడిసంబంధముచే పూర్వోత్తరాచార్యులకు ముక్తిప్రదులై "సత్యంసత్యంపునస్సత్యంయతిరాజోజగద్గురుః।సఏవసర్వలోకానా ముద్ధర్తా నాత్రసంశయః" అని సాయించిన ప్రకారము జగద్గురువై సర్వోత్తారకులై వేంచేసియుండెడు శ్రీ ఉడయవరులు.—(శివిల్, క్రిమినల్ పవరు) రక్షశిక్షాధికారములు రెంటినికలిగిన వారొకరు, కేవల రక్షాధికారము కలిగిన వారొకరు, కేవలశిక్షాధికారముకలిగినవారొకరు, వీరిముగ్గురిలోనుభయాధికారములు కలిగినవారు, రెంటినిజరిపించేలాగునను కేవలరక్షాధికారముకలిగినవారువాటినే జరిపించేలాగునను కేవలశిక్షాధికారమును కలిగినవారువాటినేజరిపించేలాగునను ,జాతికృతబ్రాహ్మణ్యముజ్ఞానకృతబ్రాహ్మణ్యమువృత్తికృతబ్రాహ్మ

ణ్యము కలిగినవారిలోజాతికృతబ్రాహ్మణ్యాదులుకలిగినవారికితాపాది పంచసం స్కార పూర్వకముగ మంత్ర మంత్రార్థ జ్ఞానానుష్టానముల నుపదేశించెడు యోగ్యత కలిగియుండడమును, కేవలజ్ఞానకృత బ్రాహ్మణ్యము కేవలవృత్తికృత బ్రాహ్మణ్యముగలవారికి— "ఉయ్యనినైవ్రణ్ణాకిలుజ్జురుకళ్ తమ్పత్తే । వైయమన్పుతనై ౨ । యిన్దమానిలత్తీర్ । మెయ్యరై కేళ్ పైయరవిల్ మాయన్ పరమపదముజ్జళుకాళమ్ । కైయిలజ్జునెల్లికని॥" అని ఆచార్యప్రావణ్యమున జ్ఞానానుష్ఠానములను బోధించెడు యోగ్యతకలిగియుండడమునుపర్యాలోచించి, శాస్త్రశిష్టశరణ్యాభి మతములను చక్కగా తెలిసినపరమభాగవతులగు తిరుకచ్చినంబి తిరువళ్లమునెరుగుటకై శ్రీఉడయవరులు,తిరుకచ్చినంబిగారినితమకుతిరువిలచ్చినప్రసాదించుమనిప్రార్థించగా "నంబియుంవారీర్ ఇత్తై యాఝ్వారే ! పేరరుళాళర్ పొరుళల్లాదమెనై ౨పొరుళాక్కిఅడిమైకొండదు కండునీర్ విరుంబిసీరాయినుం" కిమప్యత్రాభిజాయన్తేయోగినస్సర్వయోనిషు । ప్రత్యక్షితాత్మనాథా నాం నైషాంచిన్త్యంకులాదికమ్" ఎన్ గిరపడియే ఆత్మగుణత్తుకు శేర్న్దిరుదుల్ల పరవైదిక నిష్టరై ఉడయరాయ్ శెయ్యనినత్తీరాయినుం, వర్ణాశ్రమత్తుకు అడుత్తవైదిక మర్యాదైకు పోదిరాదదెన్ఱు విలక్కియరుళినారెన్ఱుం" సాయించిన దానిని పిమ్మట తేవపెరుమాళ్ల తిరువుళ్లమును నెరుంగుటకై శ్రీవుడయవరులు తిరుకచ్చినంబిగార్లతో దాసునికి కొన్నిసంశయములు కలవు అవిమేవియని తేప్పెరుమాళ్లకు విన్నపముచేసి తెలిసికొనివచ్చి సాయించ వలయునని ప్రార్థించినపుడు తేప్పెరుమాళ్లు తిరుకచ్చినంబిగారితో "సహజదాస్యత్తై యుడయనాయ్ ఛన్దానువర్తనంపణ్ణియిరుప్పానొరుత్తన్ నాంసాడీ పనుడనే విద్యాభ్యా సంపణ్ణినాప్పోలె పలవిడంగళిలుం సకలశాస్త్రంగళైయుం సక్కృతాలత్తిలె ఉళ్లపడి అరిందిరుప్పానొరుత్తన్ నమ్మైకేట్కిరా నిత్తనై పరత్వంనామే దర్శనంబేధమె ఉపాయంప్రపత్తిమే అన్తిమస్మృతి వేండాశరీరా వసానత్తిలే మోక్షం పెరియనంబిగళై ఆశ్రయిప్పదు" ఆని సాయించిన వానిని తిరువుళ్లము లోపర్యాలోచించి శ్రీఉడయవరులు అభిజన విద్యావృత్తములుగల అగ్రవర్ణస్థులలో నేర్పరచిన డెబ్బదినాలుగు సింహాసనాధి పతుల సన్నిధులయందును వారి యపరావతారులగు శ్రీమణవాళ మహామునులు నేర్పరచిన అష్టదిగ్గజముల సన్నిధులయందును పంచ

సంస్కార సంపన్నులై "శ్రీమన్నారాయణ స్వామిదాసస్త్వమసితస్యవై। ప రమీప్సస్తమేవార్థ మనుకూలో విసర్జయన్ । ప్రాతికూల్యం సువిస్రబ్ధస్సం ప్రార్థ్యశరణంహరిం । వ్రజతస్యైవచరణౌ తత్రైవాత్మాసమర్పయ ॥ నిత్యం విష్ణుంపరంకర్మకురునిం ద్యానిమాకృధాః ॥ యజస్వనిత్యమాత్మె శంపూరంసీర న్యదేవతాః । లక్ష్యస్వలక్షణైర్భక్తర్లక్షిష్టామాన్యలక్షణైః ॥ ఉపాస్యవైష్ణవా న్నిత్యమసతో మోపసీసరః ॥ ప్రత్యాదేశంప్రణమ్యోమిత్యుక్త్వాత్మానం నివేద యేత్" ఇత్యాదికల్పోక్తవచనముల ప్రకారమును.

— సాత్త్వికబ్రాహ్మవిద్యావిలాసము. —

వేదముమొదలు శిల్పశాస్త్రమువరకు శాస్త్రములెన్నిగలవో అవియన్ని యు సామాన్యాకారముగ వైదిక కర్మప్రతిపాదక శాస్త్రములని చెప్పబడు ను "వైదీకశబ్దమునకు వేదమే హేతువుగానుండ తక్కినశాస్త్రము లెందుకనిన ఆవేదార్థమునే బ్రహ్మాది దేవతలును దక్షమరీచిమొదలగు నవప్రజాపతులును వశిష్ఠాదిబ్రహ్మఋషులును, స్వాయంభు వాదిమనువులును, జనకాదిరాజఋ షులును తమబుద్ధులకు గోచరించినమాత్రము, లోకోపకారముగ స్మృతిపురా ణాగమాదులు మొదలగుశాస్త్రములను రచియించిరి. అవి వైదికధర్మమునకు చేరియుండుటచే వైదికశాస్త్రములని చెప్పబడును. వీటికన్నిటికిమూలము; అనాదినై, నిత్యమై సత్యమైయుండెడువేదమె, జీవస్వరూప, పరస్వరూప, ప్రకృతిస్వరూపములుమూడును, ప్రకాశింపచేయుటయే వీటికిప్రయోజనము. యిందెవరికి ప్రయోజనమనిన సచ్చిదానందస్వరూపమై, సమానాధికరహిత మై నిరపేక్షముగా యుండుటచే, బ్రహ్మమునకుగాదు జడస్వరూపమగుటచే ప్రకృతికిని గాదు, ప్రకృతివశ్యులై దుఃఖాకులులై సాపేక్షులై యుండెడు ఆత్మకే ప్రయోజనకారి యగుట ప్రకాశకమై యుండును. దీపమువలె వేదము విశేషోపకారియై యుండును, అదియెట్లనినప్రకృతి సంబంధమునకు హే తువగు మహాపాతకోపపాతకాదులుచేయ తగదనినిషేధించుటచేతను ఐహి కాముష్మిక మోక్ష హేతువులగు కర్మాదుల విధించుటచేతను, వేదములుత్రై గుణ్య విషయములైనది. అందు సాత్త్విక శాస్త్రప్రతిపాద్యమైన వస్తువుప రబ్రహ్మము. బ్రాహ్మణజాతికి విధితమైన వైదికధర్మమునకు ఆద్యంతముల యందును, యెవడు ప్రతిపాద్యుడో వాడే బ్రహ్మమనియు, సృష్టిస్థితి సంహార

ములకు కర్తయెవఁడో వాఁడే బ్రహ్మమని నిశ్చయింపవలయుఁగావున నీక్రమము
న, వైదికకర్మాదులయందును, వేదాదులయందును సర్గాదులయందును శ్రియఃప
తేపరబ్రహ్మమని ప్రతిపాదించబడినది. సగుణ నిర్గుణ బ్రహ్మమువాఁడేయని నిశ్చ
యింపఁబడినది— వైదికధర్మాధ్యక్షత్వము, నాటికి మూలమైన వేదాధ్యక్షత్వ
మునందు ప్రతిపాదింపబడెడు అశేష బ్రహ్మాధ్యక్షత్వము, అందుండెడు సర్వ
లోక సర్వదేవతాధ్యక్షత్వము, శ్రీమన్నారాయణునియందుండుటచే శ్రీమన్నా
రాయణుఁడే సమానాధిక రహితపర బ్రహ్మమనునదినిశ్చయము. మనుయాజ్ఞవ
ల్క్యాదులు శ్రీమన్నారాయణ చిహ్నమంత్రపూజావిశేషములతో స్మృతీతిహా
సపురాణాదులయందితర దేవతల చిహ్న మంత్రపూజావిశేషములును చెప్పు
టకు కారణమేమనిన, ఆమను యాజ్ఞవల్క్యాదులు వేదవాక్య తాత్పర్యముల
ను తెలుసుకొని వేదపురుషుని హృదయమును తెలిసికొని, దేవ, దానవ, మా
నవుల యపేక్షితములను తెలిసికొని యధికారానుగుణముగ పరమవైదిక,
వైదిక, మిశ్రవైదిక, శైవ, పూజాదులను స్మృతేతిహాస పురాణాదులయం
దు విధించియున్నారు. వేదపురుషుని హృదయ మెట్టిది వేదవాక్యతాత్పర్యమెద్ది
యనిన, వేదపురుషుడు స్వగత కర్మకాండ, జ్ఞానకాండములు రెంటిచే, ఐహి
కాముష్మిక మోక్ష ఫలసాధనములను విధించెను. యది యెట్లనిన పూర్వకాండ
మునందు తామసవాక్యములచే ఐహికులకు, రుద్ర, దుర్గా, గణపతి, క్షేత్రపా
లకాదుల లాంఛన మంత్రపూజలు విధించినది. రాజసవాక్యములచే ఆముష్మి
కులకు చతుర్ముఖ సురేంద్రసూర్యాగ్నుల లాంఛన మంత్రపూజలు విధించినది.
జ్ఞానకాండములోని సాత్త్విక వాక్యములచే ముముక్షువులకు శ్రీమన్నారాయణు
ని లాంఛన పూజామంత్రములను విధించెను. ఋషులా వేదతాత్పర్యములను తె
లసికొని యిహలోక సుఖము నపేక్షించువారలకు రుద్రదుర్గాదిపూజలును, వి
శేషించి, మోక్షాపేక్షగలవారలకు విష్ణుపూజయును, కేవలము ఆముష్మికుల
కందరికిని దేవతాంతరములను చేర్చి, యజ్ఞాదికర్మములను విధించిరి. ఇహలో
కభోగములను, స్వర్గాదిభోగములను, మోక్షమును అపేక్షించు వారలకు,
తమోవైదికమునదుర్గాగణపతులును, సాత్త్విక వైదికమున శ్రీమన్నారాయణు
ని, రాజసవైదికమున చతుర్ముఖ సూర్యాగ్నులును చేర్చి పంచపూజగావిధిం

చిరి. ఇది మిశ్రవైదికమని చెప్పబడును. పరమ వైదికులగు వైష్ణవులకుఫలముప రమపదము. వైదికులకు ఫలములు స్వర్గాది బ్రహ్మలోకపర్యంతమగునా ముష్మి కమోక్షములు. మిశ్రవైదికులకుఫలములుఐహికాముష్మికమోక్షములు మూడు నుక్రమముగానగును.

శైవులకు ఫలము కైలాసమూ శివలోకము,
పరమవైదికులు మోక్షమొకటియే యపేక్షించువారు.
వైదికులు ఆముష్మికమోక్షములు రెంటిని యపేక్షించువారు.
మిశ్రవైదికులు, ఐహికాముష్మిక మోక్షములు మూటినియపేక్షించువారు
తామసులు, ఐహికమొకటియే యపేక్షించువారు.
శైవులు కైలాసమును శివలోకము నపేక్షించువారు.
పరమ వైదికము సద్యోముక్తికి హేతువుగానుండును.
వైదికము క్రమముక్తికి హేతువుగానుండును.

వేదమిట్లు సకల ఫలసాధనములను ప్రతిపాదించుటచేతనే వేదముప్రబల ప్రమాణము. ఈసాత్విక ధర్మలాంఛనముల నొకమూలయందు దూషించినమి శ్రవైదిక శైవప్రమాణ వాక్యములకు గతియేమనిన, సత్వ, రజస్తమోమిశ్రగు ణములు పరస్పర విరుద్ధములుగా నొకటి కొకటి దూషించుకొను చునుండునది యేసహజముగా నుండును. అది ఆశ్చర్యముకాదు. ఇందు విశేషగుణముగలధ ర్మములను గ్రహించునదియే సత్పురుషలక్షణము.

కొందరాత్మయె బ్రహ్మమనిచెప్పుదురు, అదివాదమాత్రమింతియకాని వై దికముకాదు. సకల మతస్థులకును సకల సమయస్థులకునుఆయామతములకు తగి న ఋషిప్రోక్తాగమములును, శాస్త్రములును కలవు, యీమాయావాదులకైతే ఒకమాయావాదశాస్త్రమని యైనను, ఒకమాయావాద ఆగమమనియైన ను, ఒకమాయావాద సంహితయని యైనను ఒకమాయావాదేతి హాసమని యైనను ఉన్నట్లెచ్చట నైన ప్రతిపాదింపబడలేదే, వారు వాదించుటకుబలమే మనిన వైదికశాస్త్రములకు విపరీతార్థములును కల్పించి యుక్తిబలముచేవా దింతురు. వారు చెప్పుదు యర్థములు యథార్థములు కావోయనిన కావు, అ

దియెట్లనగా, అనాదిగాయుండు వైదిక కర్మములయందుడు ఉపాస్యోపాసకజీవ పరభేదములు వ్యక్తముగా నుండుటచే తాముదానిననుష్ఠించుచుండుట యసత్యములని చెప్పుకొనుచుందురు. ఆలాగు వైదికములసత్యముల నిచెప్పకుండి రేని వారలఅద్వైతశబ్దమాయావాదమునిలువ నేరదు. వేదవైదికప్రపంచములుప్రత్యక్షముగానుండ అనృతమని చెప్పుటయెట్లనిన, నది వ్యవహారదశయనియు, పారమార్థిక దశయనియు, బ్రహ్మమునకు రెండు దశలు కల్పించి చెప్పుదురు. బ్రహ్మమునకు రెండుదశలు చెప్పవచ్చునాయనిన, వాటికి వ్యవహారదశ అబద్ధమనియు చెప్పుదురు, అబద్ధమని చెప్పెడు వస్తువులేకుండ వలయునుగాక ప్రత్యక్షముగానుండుట యెట్లనిన,కలదని తోచునది భ్రాంతియందురు. భ్రాంతియగుట యెట్లనిన శుక్తియందు రజతముకల్పనా భ్రాంతిలక్షణమని చెప్పుదురు. భ్రాంతి అనెడు గుణము గలిగినేని భ్రాంతుడనెడు నొక గుణియుండుట ప్రసిద్ధమేకదాయనిన వాని మాయోపాధిశక్తిబలముచే జీవుడైనట్లు తోచునింతియకాని యిది బ్రహ్మమేయని చెప్పుదురు. అఖండ శుద్ధ నిత్యపరమానంద స్వరూపమైన బ్రహ్మమునకు జీవత్వము కల్పించెడు ఉపాధిరూపమైన మాయయొకటి కలదు కదాయనిన, కలదనిచెప్పుదురు .కలిగనేని అద్వైతమాయా వాదమునకు భంగముకలుగునే యనిన, యుక్తితోచకనది యనిర్వచనీయమనినోరుమూసుకొని ఊరకయుందురు. ఇంతియేగాక ,మాయావాదము నింతకు మించలేదుసుమీ.

పాద్మే—"మాయావాద మసచ్ఛాస్త్రం ప్రచ్ఛన్నం బౌద్ధముచ్యతే ।
పరమాత్మజీవ యోరైక్యం మయాత్రప్రతిపాద్యతే॥
వేదార్థవన్మహాశాస్త్రం మాయావాదమ వైదికమ్ ।
మయాత్ర కథితం దేవీ అసతాంనాశకారణాత్ ॥
బ్రహ్మణశ్చ పరంరూపం నైర్గుణ్యం వక్ష్యతేమయా ।
సర్వేజగదు పద్రత్వం మోహనార్థం కలౌయుగే॥"

—అద్వైత మతమునందు ప్రమాణము.—

"తుచ్ఛానిర్వచనీయ్యాచవాస్తవీ త్రివిధామతా ,
జ్ఞేయామాయాస్త్రిభిర్బోధై శ్శ్రౌతయౌక్తిక లౌకికైః॥"

—తత్త్వశేఖరమునందు.—

అవిద్యానివ ర్తియే మోక్షమనెడుపక్షము: అను రూపపన్నము, అదిసుఖరూపము కానందున సుఖసాధనమనకూడదు. బ్రహ్మమునకు సుఖములేనందున, సుఖముండెనేని బ్రహ్మము సవిశేషమగును. తిరోధానని వృత్తిమోక్షమనెడు పక్షముచేరదు. సుఖరూపము కానందుచే తిరోహిత సుఖమునకు ప్రకాశకమనిన జీవుని సుఖమునకు ప్రకాశకమా, పరుని సుఖమునకు ప్రకాశకమాయనిన జీవసుఖమునకు ప్రకాశక మనకూడదు. జీవుడు నశించుటచే. పరసుఖ ప్రకాశకమనకూడదు. అందుకు తిరోధానము లేనందున. ఉపాధి ప్రదేశమునందు సుఖము తిరోహితమంటే సర్వజ్ఞుడుకాకుండవలయు.

స్వాభావిక భేదా భేద పక్షమునందును మోక్షము పురుషార్థము కాదు. ముక్తునికి బద్ధునితో అభేదముండుటచే బద్ధుని దుఃఖముముక్తునికి వచ్చుటచే. ఈశ్వరునికి జీవునితో భేదముండుటచే జీవుని దుఃఖము ఈశ్వరునికి వచ్చుటచే.

— దశమతదర్శిని —

భగవద వతారమగు శ్రీవేదవ్యాస భగవానులు వేదసంప్రదాయమునుప్రవర్తింపించి వేదార్థ నిర్ణయముకొరకు స్వశిష్య జైమినిమొదలగు వారిచెకర్మకాండ దేవతాకాండములను, స్వయమెవ బ్రహ్మకాండమును ప్రవర్తింపించెను. అందు సకలదేవతాంత ర్యామిన్నైబ్రహ్మశబ్దవాచ్యుడైన విష్ణువే సాక్షాత్తుగాను,పరంపరగానుసర్వకర్మసమారాధ్యుడనియు, కర్మస్వరూపభేదతదంగాదులిట్టివనియు దేవతా స్వరూపభేద తదుపాసనాదులిట్టివనియు, కర్మకాండదేవతాకాండములయందు చెప్పబడిెను. కర్మాన్విత దేవతులకు చైతన్యవిగ్రహాదులు లేవనియు. జీవాతిరక్త పరమాత్మలేదనియు.కర్మజన్యాపూర్వమేఫల సాదనమనియు. జగత్తుప్రవాహ రూపేణ నిత్యమైసృష్టి ప్రళయములు లేవనియు. చతుర్థ్యంతాదిశబ్ద స్వరూపమే దేవతయనియు.తుర్యాశ్రమములేదనియు. దేవతులకుకర్మోపాసనాదులు లేవనియు. ఇత్యాదులుఅర్వా చీనభాట్టప్రభాకరాదులు వాఖ్యానమొనర్చిరి. ఈయర్థముస్వాచార్యులగు వేదవ్యాసభగవానులకనభిమతమగుటచే, జైమినిభగవానుల కనభిమతమనియు. సేశ్వరమీమాంసాదులయందుప్రతిపాదించబడిెను. ప్రకృతిపురుష కాలవిశిష్టమై జ్ఞానశక్త్యాద్యనంతకల్యా

ణగుణాకరమై పురుషోత్తమ నారాయణాదిశబ్దవాచ్యమైనబ్రహ్మమే ఉపాదాన నిమిత్త సహకారిరూపమగు త్రివిధకారణమని చెప్పి- ఈబ్రహ్మకారణ వాదము నందు మందమతులకుదర్శనాంతరములయందుబ్రహ్మకాండమునందు నిరసింపబ డినది. అవియేవియనిన కపిల పతంజలి కణాద సుగత జైన పశుపతాది మతములు.

నిర్విశేషచైతన్యముమాత్రమే సత్యము. ప్రపంచము ఆచైతన్యపు యవి ద్యా పరికల్పితమయినందునమిథ్య చైతన్యస్వరూపమైనబ్రహ్మమే అంతఃకరణా వచ్ఛిన్నమైనా, తత్ ప్రతిబింబితమయినా జీవుడయినందున జీవబ్రహ్మములకు భేదములేదు. (అద్వైతం) ఏవంవిధాద్వైతజ్ఞానముచే అవిద్యా నివృత్తియే మోక్షమనడము సర్వమాయావాదులకును సిద్ధాంతము. ఇందుజీవేశ్వరవిభా గాది విషయమయిన అవాంతర పక్షములు వారిచేతనే అన్యోన్య నిరస్తముల యియున్నవి.

—మాయావాద ఖండనము.—

అజ్ఞానముచే ప్రపంచము కల్పితమనునది అనుపపన్నము. జ్ఞానరూపమైన బ్రహ్మమును తన్నివర్త్యమైన అజ్ఞానము ఆవరించ నేరదు. ఆవరించె నేని దానికి నివర్తకములేదు. తేజస్సును తిమిరమావరించచాలదు. ఆవరించెనేనిఅందుకు తే జస్సు నివర్తకముగాకనుండుటచే వేరునివర్తకములేదే. శుక్తిత్వముతోచక శు క్తిస్వరూపమాత్రముతోచి, అందునరజితభ్రమముకలిగిన పిమ్మట, శుక్తిత్వము తోచితె, అదినివృత్తమగును. అట్లు బ్రహ్మస్వరూపము, సధర్మకముకానందున స్వరూపమాత్రముతోచితే ప్రపంచ భ్రమము ప్రతిబద్ధమగును. అదితోచకుం డె నేని భ్రమహేతువులేదు. గనుక ప్రపంచ భ్రమమనుపపన్నము.

కాచాది దోషము సత్యమగుటచే భ్రమహేతుత్వము కూడును. అవిద్యా ఖ్యదోషము, మిథ్యయగుటచే భ్రమహేతుత్వముకూడదు. అదికూడునంటేబ్ర హ్మస్వరూపమైన అధిష్ఠానము మిథ్యయని, అంగీకరించినాప్రపంచభ్రమము కలుగవచ్చును. అవిద్యానివృత్తి బ్రహ్మస్వరూపమునకంటే అతిరిక్తమా అనతిరిక్త మా?అదిఅతిరిక్తమగునేని అది సత్యమంటేఅద్వైతహానిప్రసంగించును. మిథ్య యంటె మేనిదోషముమిథ్యయగును. అదిబ్రహ్మస్వరూపానతిరిక్తయనునప్పుడు

బ్రహ్మస్వరూపము నిత్యమగుటచే తత్వజ్ఞాన సాత్యత్వము భగ్న మగును. ఈ తత్వజ్ఞానము ఉపదేశా సంభవముచే దుర్ఘటము గీతాచార్య ప్రభృతులకు తత్వజ్ఞానము కలిగి యుండెనేని స్వ వ్యతిరిక్త మొకరును లేనందున వారిని గూర్చి యుపదేశము కూడదు. తత్వజ్ఞానము లేకుండెనేని అజ్ఞుడయినందున నుపదేశింప జాలరు. ఒకరికిన్ని తత్వజ్ఞానము కలుగ లేదని చెప్పెడుపక్షమునందునిప్పుడెవరికిని తచ్ఛ్రవణాదిప్రవృత్తికూడదు. జ్ఞానము కలిగినా మోక్షము కలుగలేదంటే శుకాదులు ముక్తులయినారనెడు ప్రసిద్ధి కూడదు. వాక్య జన్య జ్ఞానము మోక్ష సాధనమైతే ధ్యానాది విధులు వ్యర్థము లగును. అపరోక్ష భ్రమమునకు పరోక్షమయిన వాక్య జన్య జ్ఞానము నివర్తకము కానేరదు. శబ్దజ్ఞానమునకు అపరోక్షత్వము గోవునకు అశ్వత్వమువలె అసంభావితము. ధ్యానాది విధులు అద్వైత సాక్షాత్కారార్థమనునదియు ననుచితము ధ్యానాదులు భేద వాసనా దాయకములగుటచే.

ప్రత్యక్షాది సకల ప్రమాణముల యందును విశిష్ట వస్తువే విషయమైనందుచే నిర్విశేష వస్తు విషయమునకు ప్రమాణము లేదు. చైతన్య స్వరూపమాత్రమునందు యోగాచారునికి మాయా వాదులకును వివాదము లేదు. ఇక చైతన్యము క్షణిక మనెడు యోగాచారుని గురించి చైతన్యము నిత్యమని మాయావాదులు వాదించునపుడు సాధ్యమయిన నిత్యత్వము స్వరూపాత్మకమా? భిన్నమా? అందు స్వరూపాత్మకమంటే స్వరూపమునందు వివాదము లేనందున సాధనము వ్యర్థము. స్వరూపాతిరిక్తమైతే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. నిత్యత్వ సాధకమయిన హేతువైనది చైతన్య స్వరూపమయిన పక్షధర్మమునందు లేకుండెనేని స్వరూపాసిద్ధిదోషము ప్రసంగించును. హేతువు కలిగెనేని హేతుధర్మముచే సవిశేషత్వము ప్రసంగించును. "అయం ఘటః" అనెడు ప్రతీతి మొదలగు ప్రత్యక్షములు ఇదమిత్థమని గోచరించుటచే నిర్విశేష వస్తువుయందు ప్రమాణము కానేరదు. ప్రకృతి ప్రత్యయ రూపముచే తను పదవాక్య రూపముచేతను విశిష్ట బోధకమయిన శబ్ద ప్రమాణమును నిర్విశేష వస్తువునందు ప్రమాణము కానేరదు. గాన సంసారబంధముమిథ్య.

అందుకు నిర్విశేష బ్రహ్మజ్ఞానము నివర్తకమని చెప్పగూడనందున ఉపాసన జన్య భగవత్ప్రసాదమే సత్యమై కర్మాది రూపమయిన సంసారమునకు నివర్తకమని అంగీకరించ వలయు. ఈమాయావాది మతదూషణము భాష్యాదులయందు బహు విధములుగా విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

విశిష్టాద్వైతమునందు బ్రహ్మము చిదచిత్ శరీరకత్వేన ఉపాదానముగను సంకల్పాశ్రయత్వేన నిమిత్తముగను కాలాది విశిష్టత్వేన సహకారిగను ఇట్లు త్రివిధ కారణముగా నుండును. అపృథక్ సిద్ధ సంబంధముచే అవస్థాశ్రయముగా నుండునది ఉపాదానముగాన ఘటమునకు మృత్పిండము ఉపాదానమాత్రమై భూతల మనుపాదానముగా నుండును. సర్వ ప్రయోగానుగతమయిన ఉపాదానశబ్దార్థము ఒప్పుకొనవలయుగాన అపృథక్సిద్ధసంబంధము వివక్షితము. నిమిత్త కారణమునకు ఉపాదాన కారణ మునకు భేదము మృత్ పిండమునకు కుమ్మరవానికి శరీర శరీరిభావము లేనందుచే వచ్చినది. కించ వాటికి భేదనియమములేదు. కాలమునకు స్వసంయోగమునందు కాలత్వేన నిమిత్తత్వమును ద్రవ్యత్వేన సమవాయి కారణత్వమును వైశేషికు లంగీకరించినందున బ్రహ్మవు అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణత్వమునకు ఊర్ణనాభిని శ్రుతియే దృష్టాంతముగ చెప్పుటచే స్వశరీర పరిణామ యితృత్వ రూపియయిన అభిన్న నిమిత్తోపాదానత్వము శ్రుత్యభిమతముగా నుండును మృత్పిండము స్వయంశరీరి కానందుచే ఉపాదాన మాత్రముగా నుండును. కుమ్మరవాడు మృత్పిండ శరీరకుడు కానందుచే నిమిత్తమాత్రముగానుండును. ఊర్ణనాభియైనది పరిణామ శరీరకమై పరిణామయితా యైనందున అభిన్ననిమిత్తోపాదానముగా నుండును. అది దృష్టాంత మగుటచే బ్రహ్మము స్వశరీర పరిణామయితాయై యభిన్న నిమిత్తోపాదానముగ నుండును. సగుణత్వాదుల నంగీకరించుటచే సగుణ శ్రుత్యాదులకు స్వారస్యము కలదు. గుణాది నిషేధ శ్రుతులు హేయగుణాద్యభావపరములు ఐక్య విధులు విశిష్టైక్య పరములు భేద నిషేధము విహితైక్య విరోధి,స్వతంత్ర భేద నిషేధపరమువాచ్యత్వాది నిషేధ శ్రుతి పరిచ్ఛేదాభావ పరము. ఉత్పత్తినిషేధము కర్మ కృతోత్పత్త్యాభావపరము. ఉత్పత్తిశ్రుతులు స్వేచ్ఛా హేతుకావతారపరములు. జీవు

లకు పరస్పరైక్యవచనము జ్ఞానైకాకారతయా ప్రకారైక్యపరము. బ్రహ్మము నకు అద్వితీయ వచనము చిదచిచ్ఛరీరకత్వేన స్వజాతీయద్వితీయపరము. ఇట్లు శరీర శరీరులకు భేదము ఒప్పుకొనుటచే బంధమోక్షవ్యవస్థయు ఉపదేశాదులు తత్వజ్ఞానవ్యవస్థయు ఉపపన్నము. చేతనుని ఆద్యప్రవర్తియందు ఈశ్వరుడు స్వస్వాతంత్ర్యముగా చేతన పూర్వకర్మ సాపేక్షుడైనందుచే విధి నిషేధ శాస్త్రవైయర్థ్య ప్రసంగములేదు. ఈశ్వరుడు నిత్యనిరవధిక కల్యాణ గుణాశ్రయుండై యుండినా చేతనుల యాగోపాసనాది జన్యప్రసాద విశేష ములు ప్రామాణికములగుటచే నిర్వికారశ్రుతులు హేయ వికారాభావ పర ములు. ప్రపంచరూపేణ బహుభవనసంకల్పము సిద్ధమగుటచే వికారా పురు షార్థ నిషేధములు సాక్షాత్ సంబంధేన వికారాద్యభావ పరములు. పుణ్యా పాప జన్యమయిన భగవత్ప్రీత్య ప్రీతులే స్వర్గ నరకాది హేతువులైనం దుచే అపూర్వకల్పన మనపేక్షితము. కల్పభేదములలో ఇంద్రాది వ్యక్తులు నష్టములైనను ఇంద్రాది శరీరియైన పరమాత్మ స్థాయిగా నుండుటచే కృతకర్మమునకును ఫలహాని లేదు. ఇంద్రాది దేవతా ప్రసాదము అవాం తర హేతువైనందున తద్వైయర్థ్యములేదు. పరమాత్మనే మనుష్యాదు లకు ఇంద్రాది ద్వారముగాను ఇంద్రాదులకు అద్వారముగాను ఆరా ధ్యుడగుటచే ఇంద్రాదులకు యష్టృత్వ యష్టవ్యత్వ విరోధము లేదు. పరబ్రహ్మమునకు చేతనుని ఆద్య దుష్కర్మ ప్రవృత్తియందు అనివర్తనము అనుమతియు స్వాతంత్ర్య ప్రయుక్తమగుటచే దోషము కాదు. స్వాతం త్ర్యము దోషమనునదియు బ్రహ్మము సిద్ధిచేతనా సిద్ధించకనా, బ్రహ్మము సిద్ధించి స్వాతంత్ర్యము దోషమంటే అది బ్రహ్మ సాధక ప్రమాణ సిద్ధ మగుటచే దోషముకాదు. బ్రహ్మము సిద్ధించకుండెనేని ప్రథమమున ఆశ్ర యము లేనందుచే స్వాతంత్ర్యము దోషముకాదు. ప్రాతికూల్య నివృత్త చేతన విషయమునందు దయాదిగుణములు కార్యకరము లగుటచే వాటికి వైయర్థ్యములేదు. అనాదికర్మప్రవాహ హేతుకమైన ప్రకృతి సంబంధమగు సంసార బంధము సత్యమగుటచే భగవదుపాసనాది జన్య భగవత్ప్రసాద ముచే తన్నివృత్తియు నుపపన్నము. చేతనభేదము అంగీకరించుటచేత వ్యక్తి భేదముచే బంధమోక్షములు నుపపన్నములు. ఇట్లు ప్రమేయస్వారస్యము

కలదు. ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములు సవిశేషవిషయములని అంగీకరించే ప్రమాణ స్వారస్యము కలదు. ప్రమేయసత్యత్వము అంగీకరించుటచే స్వపక్ష పర పక్ష సాధన దూషణ ప్రమాణ హానియు లేదు. భాగద్వయాత్మకమైన వేద శరీరమునందు పూర్వభాగము మిథ్యా విషయము. ఉత్తర భాగము మాత్రము బ్రహ్మవిషయ మగుటచే సత్యవిషయమని అంగీకరించెడు రాహు మీమాంసకులయిన శంకరాదులవలెను వేదశిరస్సైన యుత్తరభాగము జీవాతిరిక్త బ్రహ్మపరముగాదు. కర్మకర్తలైన జీవులనుమాత్రము ప్రతిపాదించుటచే వేదాంతభాగము నిస్సారమని అంగీకరించేకబంధ మీమాంసకులయిన భాట్ట ప్రభాకరుల వలెగాక వేద శరీరమునందుపూర్వభాగము ఆరాధనభూతకర్మ స్వరూప ప్రతిపాదకము. ఉత్తరభాగముఆరాధ్యభూతబ్రహ్మ ప్రతిపాదకమని అంగీకరించుటచే సమగ్రవేదశిరస్స్వారస్యమున్నుకర్మమీమాంసకర్మస్వరూప విచారపరమనియుదేవతామీమాంస కర్మారాధ్యవాంతర దేవతాస్వరూపాది విచారపరమనియు బ్రహ్మమీమాంస దేవతా కాష్ఠాభూతమయిన బ్రహ్మశబ్ద వాచ్యబ్రహ్మ స్వరూపవిచారపరమనియు అంగీకరించుటచే త్రికాండి మీమాంసా స్వారస్యము సిద్ధము. ఇట్లు భగవద్భాష్యకారులచే విస్తరింపజేయబడి యున్న విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమే వ్యాస భగవానులకు అత్యంతాభిమత మగును.

అర్చావతారారాధనమవశ్యకర్తవ్యమను ప్రకరణము.

శ్రీమదుభయవేదాంత ప్రవర్తక శ్రీమాన్ గోమఠం శ్రీనివాసాచార్యులువారు పరమ కృపచే సంస్కృత మునందు రచియించిన అర్చావతారారాధన వైభవమును, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనా చార్యోభయ వేదాంతప్రవర్తకులై సకలశాస్త్ర సత్సంప్రదాయ విత్తములై వేంచేసియుండిన శ్రీమత్ పరమహంసే త్యాది శ్రీమాన్ మధురమంగలం ఎంబార్ జీయరు లగు, తిరువేంగడ రామానుజ జీయర్ స్వామి నియ మనముచే, శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది పుళియంగుడి శుద్ధ సత్వం రామానుజజీయర్ ద్రవిడ భాషగా నొనర్చిన దాని నిందు నాంధ్ర భాషయం దొనర్పంబడియె.

"శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ తనోతుకౌతుకం నిత్యం విదుషాం కరుణానిధిః । వందారు జనమందారం వందే రామానుజం గురుం సంసార సరణిశ్రాంతం జగచ్ఛాయా మహీరుహమ్"

శ్రియఃపతియై అవాప్త సమస్తకాముడై అపార కారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్యౌదార్యాది నిఖిల కల్యాణగుణ మహోదధియై సృష్టికి పూర్వము అచిద విశిష్టములైన జంతువులను " శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" అను ప్రకా రము స్వానాది సంకల్పావిరోధముగనే యాదృచ్ఛికాది వ్యాజభూత సుకృత

శ్రీమదుభయ వేదాంతప్రవర్తక శ్రీమాన్ గోమఠం శ్రీనివాసా చార్యులవారుపరమకృపచేసంస్కృతమునందురచియిం చిన అర్చావతారారాధన వైభవము.

శ్రియఃపతిరపారకారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్యౌ దార్యాది నిఖిల కల్యాణ గుణమహోదధిస్సర్వస్వామీ, ప్రాక్సృష్టేరచిద విశిష్టాన్ జంతూన్ శాస్త్ర ఫలంప్రయోక్తరీతి, స్వానాదిసంకల్పావిరోధినైవ యాదృచ్ఛికాదినాపిసుకృతేన

ముచే అద్వేషాభిముఖ్యాదిక్రమముచే ఉజ్జిజీవయిషువై ఉభయ విభూతినాథు డైన సర్వేశ్వరుడు స్నానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేద సిద్ధ యథాధికార సుకృత దుష్కృత రాశిద్వయ విజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోపయోగిజ్ఞాన క్రియా శక్తిరూప కరణకళేబరాదులనిచ్చి తదభిప్రాయ జ్ఞాపకమై సోపబ్రహ్మణమైన వేదమును చతుర్ముఖ వ్యాసాదిరూపముగను స్వేనరూపముగను ప్రవర్తింపించి తానునుహార్ద విభవార్చా విగ్రహాదిరూపముచే నవధరించి సత్త్వాదిగుణత్రయ ప్రయుక్త రుచి తారతమ్యముచే ఉపాత్త కర్మజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాది సాధనానుష్ఠాన పరులచే ఆరాధితుడై స్వశాసనాతిలంఘికులై పరమత మోగుణ విశిష్టులయిన నాస్తికులను శిక్షించెడు వాడై వీరలతో లీలారసమను భవించు కొనుచు న్నాడు. అందు ఆస్తికులలో రాజసులును తామసులును స్వగుణానుగుణ రూపముల ననుభవించి అందు ఫలభాగికులై సంచరించు చున్నారు. సాత్త్విక పరమసాత్త్వికు లారూపములను భగవదాత్మకములుగా తెలిసికొని యందు అసూయా రహితులై సులభ సుశీలములై సాత్త్వికము

వ్యాజభూతేనాద్వేషా భిఖ్యాదిక్రమేణోజ్జి జీవయిషురుభయవిభూతినాథోవా సమస్తకామః స్నానాదిశాసనరూపసోపబ్రహ్మణ వేదసిద్ధయథాధికారసుకృత దుష్కృతరాశి ద్వయవిజ్ఞాన సుకృతానుష్ఠానోప యోగిజ్ఞాన క్రియాశక్తిరూప కరణ కళేబరంప్రదాయ తదభిప్రాయ జ్ఞాపకంచసోపబ్రహ్మణంవేదంచతురా నన బాదరాయణాది రూపేణ స్వేనరూపేణచప్రవర్త్యస్వయమపికరణగణా తిపాతి దివ్యాత్మరూపో పి సర్వదేవస్వామీ, హార్దవిగ్రహ విభవార్చావిగ్రహాది రూపేణాధికారిణ స్సవధాయ, సత్త్వాదిగుణత్రయ తారతమ్య ప్రయుక్తరుచి తారతమ్యేనో పాత్త కర్మజ్ఞాన భక్తి ప్రపదనాదిసాధన భేదైస్తైరారాధిత స్తదభిమత ఫలాని తత్తత్ప్రాణరుచి మత శ్శాసనాతి లంఘిన పరతా మసా న్నాస్తికాన్ శిక్షయానఘ యన్నేభిర్లీలారసమ నుభవ న్నాస్తే తత్రాపిరుచి మత్స్వాస్తికేషు రాజసా తామసా శ్చస్వగుణానుగుణ రూపాణి తత్త న్మాత్ర వేదినో నిషేధిన్యాం తవత్ఫలభాగిన స్సంసరంతి సాత్త్విక పరమసాత్త్వికా స్తు తాన్యపి రూపాణి భగవదాత్మకా నజానానా స్తే ష్వనసూయావత్సు సులభ సుశీలాని సాత్త్వికాని హార్ద విభవార్చాది రూపాణ్యా రాధ్య తదాజ్ఞా

లగు హార్దవిభవార్చాది రూపముల నారాధించుచు తదాజ్ఞానతి లంఘికులై సంసారో త్తీర్ణులయ్యెదరనుట యనాదియగు పరమవైదికమర్యాదగానున్నది. ఈవిషయమునందనాది పాపవాసనా దూషితాశేష శేముషీకులై వేదబ్రహ్మ సమాజమనెడు వ్యాజముచే ప్రచ్ఛన్న చార్వాకులై స్మృత్యాదులు ప్రమాణములుకావనియు వేదము ప్రమాణముకాదనియు తమయభిమతార్థములను ప్రతిపాదించెడు కొన్నివాక్యములే ప్రమాణమనియు స్మర్తలు తమనపేక్షించి వచ్చెడువారనియు నిట్టియశ్రావ్యమై యసహ్యమగు పలుకుల వదరెడు వితండవాదులుకొందరుతత్రాపి సౌలభ్య సౌశీల్య కాష్ఠావలంబనచే అశేషాధికారి సముజ్జీవనోపయోగియగు భగవదర్చారూపమునే శిశుపాలాదులువలె నిహపర నిరాతంకముగా మిగుల దూషించెదరు, మూఢమతుల దురుపదేశములచే వ్యాకులపరచెదరు.

అర్చారాధనకు నకర్తవ్యత్వము చెప్పెడివారు ఎవరికైన నొకరికినకర్తవ్యమనిచెప్పెదరా? లేక నందరికి నకర్తవ్యమని చెప్పెదరా? మొదటి

నతిలంఘి వృత్తి స్సంసార ముత్తరంతీ త్యనారాధ్య పరమవైదిక మర్యాదాం అత్ర కేచిదధునాతనా అనాదిపాపవాసనా దూషితా శేష శేముషీకాః వేద బ్రహ్మ సమాజచ్ఛద్మ ప్రచ్ఛన్నచార్వాకాః, స్మృత్యాదినప్రమాణం, వేదోపి నప్రమాణం, ప్రమాణం వా కంచిన్మానాంతరమస్తీతి వదంతి— స్వాభిమతార్థేషు తత్ప్రతిపాదకవాక్యాంశాః స్మర్తారోస్మత్తోపి మందాఇత్యాదియత్కించి దశ్రావ్యమసభ్యం వదన్తో వైతణ్డికాః। తత్రాపిసౌలభ్య సౌశీల్యాది కాష్ఠావలంబనే నాఖిలాధికారి సముజ్జీవనో పయోగితయా నిఖిల కరణ సేవనీయతయా చ విశేషత స్సంశ్రితో జ్జీవనస్య తస్య భగవతో భిమతత్వేనచ అర్చారూప మేవ విశేషతో విభవం శిశుపాలాదయ ఇవేహపర నిరాతఙ్కంవిదూషయంతి, వ్యాకులయంతి చ దురుపదేశై రనభిజ్ఞాన్ తత్ర తేప్రష్టవ్యాఃఅర్చారాధనస్యా కర్తవ్యత్వం ప్రతిజానా నైన కింయేన కేన చి దకర్తవ్యత్వం ప్రతిజ్ఞాయ తే ఉత సర్వైః, ఆద్యేచకిం సేశ్వరేణఉతా నీశ్వరేణతత్రాప్యాద్యే చ కింముముక్షుణాఅథబుభుక్షుణా అత్రచసర్వైరకర్తవ్యత్వేసాధ్యే, హేతుః

ప్రశ్నలో నీశ్వరుని యంగీకరించెడి వానిచేతనా? లేక నంగీకరించని వానిచే తనా? యందు ముముక్షువుచేతనా? లేక బుభుక్షువు చేతనా? అందరికి నక ర్తృవ్యత్వమును సాధించునెడల హేతువు అనుపపన్నత్వమా? అనిష్ట ఫల త్వమా? శిష్టాచారముకానందుననా? అనుపపన్నత్వమనునది ఆరాధనమునకు కృత్యన్వయా యోగ్యత్వమా? లేక అర్చకు ఆరాధనాన్వయాయోగ్యత్వమా? అనిష్ట ఫలత్వమనునది ఇష్టఫలాభావమా? అథవా అనిష్టఫలహేతుత్వమా? లేక బలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వమా? అందు ఇష్టఫలాభావము దృష్టఫలాభావమా? అదృష్టఫలాభావమా? అనిష్ట ఫలహేతుత్వ మనునది దృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? అథవా అదృష్టానిష్ట హేతుత్వమా? శిష్టాచారముకానిది పూర్వమా ఇప్పుడా? అథవా ద్వీపాంతరముననా అందు ఆరాధనమునకు కృత్యన్వయా యోగ్యత్వ మగునేని సర్వవ్యవహారోచ్ఛేదప్రసంగము కలుగును. ఆరాధనమనునది ఉద్దే శ్య వస్తుముఖోల్లాస ప్రయోజక వ్యాపారము. అవ్విధమగు నారాధనమునకు నర్చావతార మయోగ్య మనకూడదు. అర్చావతారమనునది ఆత్మమనుష్యు డయ్యెననుచో మనుష్యుడనునది దేహ విశిష్టుడగు నాత్మను చెప్పునట్లయ్యె బింబవిశిష్టేశ్వరుని చెప్పుటచే ఈశ్వరుడంతట యెల్లప్పుడు కలడని చెప్పెడు

కిమనుపపన్నత్వంఉతా నిష్టఫలత్వం అథశిష్టాచారా భావఃఅనుపపన్నత్వంచ కిమారాధనస్య కృత్యన్వయా యోగ్యత్వం ఉతా ర్చాయా ఆరాధనా న్వయా యోగ్యత్వం అనిష్ట ఫలత్వం చ కిమిష్ట ఫలాభావః ఉతానిష్టఫలం ప్రతి హేతుత్వం ఆహూస్వి ద్బలవదనిష్టానుబంధి ఫలత్వం తత్రేష్ట ఫలా భావశ్చ కిం దృష్ట ఫలాభావః. కింస్వి దదృష్ట ఫలాభావః. అనిష్టఫలం ప్రతి హేతుత్వంచ, కిం దృష్టా నిష్టం ప్రతి ఉతా దృష్టానిష్టం ప్రతి. ఆచారా భావశ్చ కిం ప్రాక్. ఉతాధునా అథాత్ర ఆహూ స్విద్ద్వీపాంత రేష్వితి తత్ర ఆరాధనస్య కృత్యన్వయా యోగ్యత్వే సర్వవ్యవహారో చ్ఛేదప్రసంగః ఆరాధనం హ్యుద్దేశ్య ముఖోల్లాస ప్రయోజకో వ్యాపారః నచార్చాయా స్తాదృశా రాధనాన్వయా యోగ్యత్వం బింబ విశిష్టేశ్వర స్యైవా ర్చాశబ్ద వాచ్యత్వాత్ తచ్చాకృత్యధికరణన్యాయాత్ చేతనప్రతిపత్తితద్వాచిశబ్దానాం స్వాపృథక్సిద్ధ శేషి చేతన పర్యవసానస్య ఆత్మా మనుష్యో భూాదిత్యాదౌ మను

వారు బింబము నందతడు లేదని చెప్పతగదు, అందంతర్యామికంటె కొందరికి అర్చయందు విశేషప్రతిపత్తికలుగుటకు హేతువేమనిన, ఉత్కటప్రేమ పరవశులై యెల్లప్పుడుసమస్తకరణములచే భగవదను భవకైంకర్యముల నపేక్షించు భక్తులచే ప్రార్థింపబడి పరమ కారుణికుడై ఆశ్రిత రక్షణైకోత్సవుడై సులభ సుశీలస్వ భావుడైన యీశ్వరుడు వారలారాధింప నుద్దేశించిన బింబమునందు విశేష సాన్నిధ్యముచేయుటయేప్రతిపత్తివిశేషమునకుమూలము. ప్రజాగ్ధమాశ్రితులచే ప్రార్థింపబడినరాజులు, వారుద్దేశించిన స్థలములం దత్యాదరముతో వర్తించునట్లును దర్భబ్రాహ్మణాదులయందావాహనముచే బ్రహ్మ పితృవులుమొదలగు దేవతల సాన్నిధ్య విశేషములరీతినియాగముచేసెడువారలచే, నా యామంత్రములచేత నాహ్వానము చేయబడిన దేవతలాయాగశాలాదులయందు సాన్నిధ్యమగునట్లును, యెందునుగలయీశ్వరునికినియాశ్రిత ప్రార్థనావిశేషము చేష్టలవిశేషమునందు సాన్నిధ్యవిశేషమును కూడును. లోకమునందొకని శరీరాకారముగ కల్పింపబడిన ప్రతిమాదులయందు చేయబడు మానావమానవ్యాపా

ష్యాది శబ్దేషు దర్శనాచ్చ విభుత్వం చతస్య సర్వ కారణస్యసమ కాలిక సార్వత్రికసర్వకార్య సాదేశా వశ్యక త్వాదిభి రుపపాద్యం —తర్హ్యన్తర్యామ్య విశేషే ఆరాధకానాం క్వచిదర్చాదిషు విశేషప్రతిపత్తిః— కథమితిచేత్, ఉత్కట ప్రేమ పరవశతయా సర్వదా సర్వేంద్రియైః భగవ దనుభవ కైంకర్య మపేక్షమాణై ర్భక్తైః ప్రార్థితస్య పరమకారుణికస్య సంశ్రితరక్షణ దత్తేక్షణస్య సులభ సుశీల స్వభావ స్యేశ్వరస్యాశ్రితో ద్దిష్టా రాధనా లమ్బనే సాన్నిధ్యస్య ఆశ్రితై రారాధనాయ ప్రార్థితస్య చక్రవర్తిన స్తత్తదుద్దిష్ట స్థలేష్వివ, దర్భబ్రాహ్మణా ద్యావాహిత బ్రహ్మ పిత్రాదే స్తత్ర తత్రైవ, యాయజ్ఞికై స్తత్త న్మన్త్రైర్హూత దేవతాయా స్తత్త దుద్దిష్ట యాగశాలాస్వివ చ సమ్భవాత్ మః ఆరాధనేముఖోల్లాస ప్రయోజకత్వస్య కరచరణాదిమద్రాజాదిషు ప్రత్యక్ష దర్శన వాసిత మనసాం తత్రైవ విశ్వాసాత్ నచైవం పశ్వా ద్యర్చాప్రసంగః— ఈశ్వరే పురుష విశేష ముఖోల్లాసస్య ప్రత్యక్ష బాధాదనన్వయః లోకే చైత్ర శరీరత్వేన కల్పిత ప్రతిమాదౌ మానావ

రములు వానికి ముఖప్రసాద ముఖ మాలిన్య హేతువగు నట్లు ఈశ్వరునికి శరీరముగ కల్పింపబడిన అర్చయందు చేయబడు నారాధనాదులు నీశ్వరునికి ముఖోల్లాసాది జనకములనునది లోకన్యాయసిద్ధము. ఈశ్వరుడు పురుషవిశేషుడగుటచే శరీరము నంగీకరింప వలయు. నిట్లయ్యేనేని కాష్ఠ లోష్టాదులయందును నారాధనముచేయుప్రసంగముఘటియించుననిన, లోకవాసననివర్తించినజ్ఞానాధికులకందును నారాధన మిష్టమైనందున కూడును. యితరులకు ప్రతిపత్తిసులభమైనందుచే నర్చావతారమునందే యారాధనము కూడునని ముందేచెప్పితిమి. మేముచెప్పబూనిన రామతాపిన్యాది వేదవాక్యములచే నర్చావతారమునందారాధనమే భగవంతుని కత్యంతాభిమతమని తేటపడుటచే జ్ఞానులకు నైతమచ్చటి యారాధనమే ముఖ్యమగు గాత. పరిపూర్ణుడగు ఈశ్వరునికి జేయు నారాధనములచే ప్రయోజనమేమనిన నిదియంతర్యామ్యారాధనాదుల తోసమానము, సామాన్యముగా భగవద్విషయమై చేయబడు సకల కర్మములునుభగవదర్పణబుద్ధిచే భగవత్ప్రీణనములగునని ధృఢవిశ్వాసముతో శూన్యమగు గృహమున ధ్యానాలంబమొకటియు లేక నేత్రములు మూయుచు తెరచుచు' భగ

మానహేతు వ్యాపారాణాంవా స్తవచైత్రశరీర ముఖోల్లాస మాలిన్య హేతుత్వదర్శనేన తత్రైవ పరవ్యూహ విభవేశ్వర శరీరే కైముత్యేన తదనుమానాత్. శరీరంచేశ్వరస్య పురుషత్వాదేవానుమీయతే తన్నిత్యత్వం చ జగతః కార్యత్వసాధక సావయవ త్వేతచ్ఛిన్నత్వ నివేశా దుపపద్యతే తన్నివేశ శ్చానవస్థాభయాదేవ. యదా అశరీరస్యైవ కర్తృత్వం కార్యభూత జగ దుపలబ్ధ్యన్యథాను పపత్త్యాంగీకృత్యా నవస్థాపరిహ్రియతే తదాతదనిత్యమేవ వాస్యాత్. నచతర్హీశ్వరస్య మరణాది దుఃఖ ప్రసంగః అకర్మవశ్యత్వాత్— జీవే కర్మవశ్యత్వ సాధక దుఃఖిత్వ స్యేశ్వరే నుపలంబాదేవ తదను మానా నుదయాత్— నచ తత్ర పురుషత్వా ద్దుఃఖిత్వ మనుమేయం ఏకజాతీయానా మేవ ఘటాదీనాం శుక్లకృష్ణ వైధర్మ్య దర్శనేనా ప్రయోజకత్వాత్— నచైవం పురుషత్వేన శరీరసాధనేపి తథాపురుషశబ్దస్య శరీరవిశేష విశిష్ట ఏవవ్యుత్పత్తేః నచజగతః కార్యత్వం జీవైరన్యథాసిద్ధం —పక్షధర్మతా బలాది త్యన్యదేతత్— కాష్ఠ లోష్టా దా వపి ప్రసంగః నివృత్త లోక వాసనానాం తస్యే

వద్గుణప్రతి పాదక గ్రంథముల జదువుచు చదివించుచు విలపించుచు నిట్లుతిరిగె
డువీరు ఆవిధమైన యారాధనములలో నొకటి యగు సర్చారాధనము నందు

ష్టత్వాత్ — ఇతరేషాం తు ప్రతిపత్తి సౌకర్యా దత్రైవ విశేషప్రతిపత్తి రి
త్యుపపాదితం, అర్చాయా మేవ హరమే నచ నివృత్తలోకవాసనానా మత్ర
విశేష ప్రతిప త్త్యభావ ప్రసంగః. సర్వసాధారణ్యాత్ - నహి ప్రణమేత్-
ఖం వాయు మిత్యధికారీ అర్చాం ననమతి అతఏవ ప్రహ్లాదః స్తంభే పీశ్వరం
ప్రతిజజ్ఞే విగ్రహ విశేషేణావిర్భూతం నృసింహం చ ప్రతిపేదె - ఇత్యుక్తం
విభో రీశ్వరస్యా వాహనా త్సన్నిధానం చ వాత్సల్యా ద్యావిష్కరణ మేవ,
తత్తు లోష్ఠాదా వనుమేయం విగ్రహేతు గుణావిష్కారకే గుణానుసంధానం
కార్య మితిచ ప్రతిపత్తి సౌకర్యం - యద్యపీ ద మావిష్కరణం, మామేకం,
మామేవ యే ఇత్యాదౌ విభవ ఇవ తథాపి తదత్రాణో ప్యనుసన్ధీయతే-
సౌకర్యాయ, అతఏవ తిరుక్కైయిలే ఇత్యాది - నచేదమీశ్వరం ప్రతి సర్వస్య
ప్రీణనతయా పుష్పా ద్యనియమః, కర్తృ వాసనా వశా దేవ తదుపపత్తేః-
యాద్యదిష్టతమంన - ఆరాధ్యాపేక్షయాతు అణ్వ ప్యుపహృతం యాః క్రియాః॥
అశ్నామీ త్యాద్యుక్తం - ఏవమప్యర్చాపదార్థే ఆరాధనాన్వయ ఏవేతి చేన్న,
స్వజనక ప్రీతిమత్త్వ సంబన్ధేన ముఖోల్లాసస్యఫలత్వాత్ ఆరాధనఫలా న్వయ
ఏవ హ్యారాధనా న్వయః నచైవ మపి కారణకార్యయోర్వైయధికరణ్య మితి
వాచ్యం - స్తుత్యా ద్యారాధనస్యాపి సత్తాయా కార్యకరత్వా దర్శనేన స్వవి
షయక జ్ఞానతత్త్వసంబన్ధేనైవ కార్యకరత్వస్య త్వయాపి వక్తవ్యతయా తుల్య
త్వాత్ - యద్వా ప్రీతిరేవా రాధన కార్యమితి నానుపపత్తిః ఆచార్యై
ర్ముఖోల్లాస పర్యంతానుసన్ధానం తు ప్రీతిదార్ఢ్యాభిప్రాయం నచావాప్త సమ
స్తకామస్యా రాధనేన ప్రీత్యనుపపత్తిః అదృష్టసాధన మాత్రే దూషణపరిహా
రయోస్తుల్యత్వాత్ నార్చాయాంవిశేషప్రతిపత్తేర్వ్యాపకత్వప్రతిపత్తివిరోధః
సర్వత్ర కల్యాణగుణ పూర్ణత్వా నుసన్ధానస్య అర్చావచ్ఛేదేన స్వస్మిన్ తదా
విష్కరణ ప్రతిపత్త్యా అవిరోధాత్ కించ సామాన్యేన భగవదర్పణ బుద్ధ్యా
క్రియమాణానాం సర్వేషాం వా భగవద్విషయకాణామేవహికర్మణాంభగవ
త్ప్రీణనత్వం సంభవతీతిదృఢవిశ్వాసేనహిమెశూన్యశరణాః నిరాలంబంనయనె
ఒమీలయంత్యస్మిలయంతి పరగతి పారయంతి విరుదంతిచ - ఏవం సతి తేషాం

మాత్రము అత్యంతా గ్రహముచేయుటకు హేతువగు పాపపరిపాకమున కేమ నవచ్చు? గాన నీప్రకారముగ నను పపన్నత్వమగు మొదటిదూషణమునిర స్తము రెండవదైన అనిష్టఫలత్వమనుటయందు ముందుదైన నిష్ఫలత్వమనునది దృష్టఫ లాభావమన దగదు. లోకవాసన నివ ర్తించి అంతట యీశ్వరుని దర్శించెడుజ్ఞాని కిని అర్చాస్థలమునందు కనుపడు సకల భజనీయత్వాదులు కాష్ఠ లోష్టాదుల యందు లేనందునను, అర్చను తానిచ్చట నారాధించుటచే నానందవిశేషముక లిగియుండుటచేతను ప్రాప్యత్వర యతిశయించి విళంబము సహించనివాడైనం దున అర్చాప్రతిష్ఠాకైంకర్యాదులు యథామనోరథముతాము చేసివిరహావినోద న్యాయముచే తత్కాలా ర్తి పరిహరించు కొనతగి యుండుటచేతను, దృష్టఫల ముండుటచే విరహియగు వాడు తన కిష్ట జన రూపమునకు సరికాని కాష్ఠలో ష్టాదుల నపేక్షించనట్లు జ్ఞానికిని తనకు నిత్య ప్రాప్యముగా నభిమతమైన దేశవి శేషము నందుండు విగ్రహమునకు సరికాని కాష్ఠ లోష్టాదుల యెడ ప్రీతికలుగ నేరదు గాన, నతి ప్రసంగమున కవసరములేదు. యోగుల కభ్యాసదశయందు ధ్యానాలంబనమైన హార్ద విగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మ ధ్యానముతో సజాతీయదర్శ నమగుటచే నర్చాదర్శన ముపకారకము. కరణ త్రయముచేత నీశ్వర భజనము

స్వదృఢవిశ్వాస విషయభూత తాదృశ కర్మాన్యతమ భూత ఏవార్చారాధనే పరం విద్వేషోయం తత్పాపపరిపాక ఏవేతి నిశ్చినుమః - ద్వితీయకోటౌ చ నిష్ఫలత్వం దృష్ట ఫలాభావ రూప మితి నశక్యతే వక్తుం నివృత్తలోకవాస నానాం సర్వగం బ్రహ్మపశ్యతా మపి కాష్ఠ లోష్టాదిషు దుర్దర్శస్య దృఢత రోచ్ఛ్రతరాగార దివ్యసౌన్దర్యా భరణ మహోత్సవ వివిధోపచార జనస మాజ భజనీయత్వాదేః స్వామ్యుత్కర్షస్య దర్శనేన లోకవదేవా నందవిశే షజనకతయా ప్రాప్యత్వరాతిశయేన విలంబాక్షమాణాం చ తేషామర్చాప్రతి ష్ఠాకైంకర్య విశేషాదికం యథా మనోరథం స్వయమపి కుర్వతాం విరహి వినోదనన్యాయేనా ప్యాయకతయాచ తేషు సాఫల్యాత్ - నహి విరహిస్వేష్టజ నశరీర విరూపం కాష్ఠలోష్టాదికం తత్త్వేనా భిమనుతే నచ కాష్ఠలోష్టాదేరపి భగవచ్ఛరీరతయా దృష్టాన్తవైఘట్యం తథాపితస్యస్వకాంక్షిత కైంకర్యో ద్దేశ్య భూత దేశవిశేషవిశిష్ట భగవద్విగ్రహ వైరూప్యస్య దుర్వారత్వాత్ - అభ్యాసదశాపన్నానాం తు త్రివిధోపాసనాం తర్గత హార్దవిగ్రహ విశిష్టబ్ర హ్మధ్యానే సజాతీయ దర్శనత్వే నా ర్చాదర్శనస్యో పకారకత్వం తదుపచా

చేయు నపుడు కాయిక భజన మర్చయందు తప్ప మరియొక చోట సంభవించదు. అయితే "కాయేనవాచే" త్యాది ప్రకారము సర్వవ్యాపారములనుభగవదర్పణ బుద్ధితో చేయునవి గ్గానందున శారీరక వ్యాపారము లెల్ల కాయిక భజనమంటిమేని మానస వాచిక వ్యాపారములంతయు నాలాగే ధ్యానస్తుతి రూపము లగుటచే ప్రత్యేకముగా భగవద్ధ్యాన స్తుతియనునది లేక పోవును, ఈశ్వరుడప్రత్యక్షు మగుటచే కాయిక భజనము కూడదని చెప్పతగదు. అర్చారూపముగా ప్రత్యక్షుమై యుండ దాని వదులుటకు కారణము లేనందున ధ్యానస్తుతులును కాయిక భజనము వలె విగ్రహ గుణాది ద్వారక మగుటచే విగ్రహ విశిష్ట విషయములే కావలయు. ప్రత్యక్షముకాని ఇంద్రాది విషయముగా చేయు కర్మములను ఆయారూపమైన భగవదారాధనముగ నంగీకరించువారు ప్రత్యక్షార్చావతార విషయముగ చేయు నుపచారము భగవద్రూప ప్రీణనవ్యాపారముగా నంగీకరించ కుండునది మహదాశ్చర్యము. వైదికులైనవారిలో భగవంతుని విభుత్వముమ వైదిక మంత్రములచే నాహ్వానము చేయబడిన దేవతల సాన్నిధ్యము నంగీకరించని వారు లోష్టాది సామ్యము ప్రతిపత్తి సౌలభ్యముచే ముందే పరిహృతము; గనుక "అర్చాయాంస్థండిలేహ్యగ్నౌ

రాదీనామపి తన్మానసారాధనాదౌ - కరణత్రయేణచ భగవద్భజనే కర్తవ్యే కాయికం తన్నార్చాం వినోపపద్యతే యద్యపి "కాయేనవాచేతి" సర్వవ్యాపారాణామపి భగవదర్పణబుద్ధ్యైవ క్రియమాణత్వాత్ కాయికం భజనం శారీరవ్యాపార సామాన్యేనైవోపపద్యతే తర్హి మానస వాచిక యోరపి తథాత్వేన భగవద్ధ్యానస్తుతీ ఉచ్ఛిద్యేయాతాం, నచకాయికం భగవద్భజనం తస్యాప్రత్యక్షత్వాద్దుశ్శకం - అర్చాద్వారా సుశకత్వేసతి తత్త్యాగాయోగాత్ —నహిధ్యానస్తుతీ అపి సాక్షాద్బ్రహ్మస్వరూపవిషయకే సంభవతః—కాయికస్యైవతయోరపివిగ్రహగుణాదిద్వారత్వనియమాత్ —పరోక్షస్యోపేంద్రాద్యుద్దేశ్యక హవిషాం తద్రూప భగవత్ప్రీణనత్వ మజ్గీకుర్వంతః ప్రామాణికాగ్రేసరాః ప్రత్యక్షరూపార్చోద్దేశ్య కోపచారాణాం తద్రూప భగవత్ప్రీణనత్వం నసహంత ఇతిమహదిద మాశ్చర్యం—న హిభగవతస్సర్వవ్యాపకత్వం వైదికమన్త్రాహూత దేవతాయాస్సంనిధానం వా తేనాభ్యుపగచ్ఛంతి వేదైకశరణాః— లోష్టాదిసామ్యంతు ప్రతిపత్తి సౌకర్యాత్పరిహృతం—అతఏవ "అర్చాయాస్థండిలే వా గ్నౌసూర్యే వ్సుహృది వాద్వి

భూతేష్వ హృదివా[ద్విజ" ఇత్యాదిచే యథాలబ్ధా లంబనము కాయిక భజనము కర్తవ్యముగా నుపదేశింప బడుచున్నది, స్వారాధనార్థముగ భగవంతునిచే నియ్యబడిన వాఙ్మానసములు పాణ్యాదులకు తుల్యము లగును, వీటికి నితర విషయము నందు విని యోగము స్వవాసనోపా సనాదికముగాక స్వాభా వికముకాదు. శత్రు మరణార్థముగ నియ్యబడినశస్త్రాదులచేస్వమరణముచేసికొనిన,నది శస్త్రి దోషమును తత్ప్రదాతల దోషమును కానట్ల న్యవిషయమునందు వీని వినియోగించుట స్వయంకృత మగుటచే, నది యింద్రియ దోషమునుతత్ప్రదాతయగు నీశ్వరుని దోషమును కాదు కదా; మరియు లోకమునందుకృతజ్ఞులగు వారు తమ కుపకారులగు వారి శరీర సమాన బింబమును నిర్మించుకొని,యు పలాలనముచే ప్రత్యుపకారము చేసెడుచేష్టలచూచియుండియు, చిచ్ఛక్తిప్రవృత్తిశక్త్యాదిప్రధానముచే, మహోపకారకుడగునీశ్వరునియర్చావతారమును నిందించువారు తమ కృతఘ్నత నేల తెలిసికొనరో పరస్పరమత్యంత స్నేహముగల వారుపలాలనముచే నభినందించుట చూచి యుండియుపరమపి

జే" ఇత్యాది యథాలబ్ధా లంబనం కాయికభగవద్భజనంచ కర్తవ్యముపదిశ్యతే—భగవతాచ స్వారాధనాయ పరిక్లృప్తే ష్వింద్రియేషు ప్రదత్తేషు వాఙ్మనసే ఏవ భగవతే పరికల్ప్యేతరాణి స్వార్థే వినియుంజానాః రాజ్ఞా స్వోపచారార్థం ప్రదత్తేషు ఛత్రచామరాదిషు ఛత్రేణ రాజోపచారం కుర్వతాంచామరాదిక మాత్మార్థంవినియుంజానానాంభృత్యానాం పదవీమధిగోహంతి—న చ స్వారాధనార్థ మింద్రియాణి దదదీశ్వరః కథం విషయప్రవణాని దద్యాదితి వాచ్యంవిషయ ప్రావీణ్యస్య వాసనోపాధికత్వేనేంద్రియస్వభావత్వాభావాత్—న హి శత్రుమారణార్థంప్రదత్తేన శస్త్రేణ స్వమారణం శస్త్రస్య దాతు ర్వాపరాధః—పాయూపస్థయోస్తు భగవదారాధనోపయుక్త శరీర ధారణార్థాన్నపాన కల్కవిసర్గార్థమేవ క్లృప్తతయా నతే ప్రతిబంధీకార్యేనహి తే ఇవేతరాణీంద్రియాణిశరీరధారణార్థమాత్రక్లృప్తాని— జిహ్వేవాకీర్తయేతి భగవదర్థే వినియోగసంభవాత్—కించ లోకే కృతజ్ఞానా ముపకారక శరీర సరూపప్రతిమాద్యు పలాలనేనతదుపకారం ప్రతికుర్వతాం శైలీం—సాక్షాత్కుర్వంతోపి జ్ఞానశక్తి క్రియాశక్తిప్రదానేన పరమోపకారకస్య స్రష్టు రర్చోపలాలనం వినిందంతాం కిమితి స్వాంకృతఘ్నతాంనజానంతి —

యుడగు నీశ్వరుని యర్చావతారాభినందనమును నిందించుటచే వారుభగవద్విషయమునందు శుష్కహృదయు లనుటకు ప్రమాణముగానున్నది. భగవంతునికి "సచమమప్రియః" అనునట్లు భక్తులుపరమప్రియులైననుభక్తులకుతానప్రత్యక్షమగునట్లు తనకువార ప్రత్యక్షము కానందున భక్తుల నత డర్చారూపముగా నుపలాలనము చేయవలసి వచ్చునను దోషములేదు. భక్తునికి నిరతిశయప్రీతివిషయుడైన భగవంతుని యర్చారాధనము రాగ ప్రాప్త మైనందున ప్రత్యక్షవేదమునం దర్చారాధనము విధించ బడనందున కూడదనునది నిరసింపబడియె,విధియున్నను రాగ ప్రాప్త విషయమునందు ప్రయోజనములేదు సుమీ. స్మృత్యాదులం దర్చారాధన విధానమును "అక్షైర్మాదీవ్యః కృషి మిత్కృషస్వ" అనునట్లు అక్ష క్రీడాదులను నిషేధించి రాగ ప్రాప్తమైన కృషి వ్యాపారాదివిధానమువలె, అలస పురుషులకు ఉత్కట ప్రవృత్తిజన నార్థముగా, నను వాదరూపమగును, కర్మ పరులు సర్వేశ్వరుడే స్వదత్తమైన శరీరేంద్రి యాదులచేనతనికి శేష భూతుడనగు నావలన తన దైన పుష్పాది భోగ ద్రవ్యములను సర్వ పరికరములతో కూడిన తనకు ప్రీత్యర్థముగా తానే చేసికొను చున్నాడని యహంకారమ మకార విరోధి యగు నత్యంత పార తంత్ర్యాను సంధాన

పరిపక్వతర హార్ద సౌహార్ద మార్దవ జుషాంచ లోకే అన్యోన్యప్రతి మోపలాలనానందత్యదర్శనే నార్చావినిందనం నిందతాం భగవతి శుష్కహృదయత్వమేవా వగమయతి—నచైవం "సచమమప్రియఇతి" వక్తుర్భగవతోపి స్వభక్తార్చానుషంగప్రసంగః—తస్య భక్తపారోక్ష్యసంభావనాయా అభావాత్—భక్తస్యతు నిరతిశయప్రేమ విషయభూత భగవత్పారోక్ష్యేణ తదర్చాలంబనం రాగప్రాప్తం—ఏతేన ప్రత్యక్షవేదే విధ్యదర్శనా దర్చారాధన మకర్తవ్యమితి పరాస్తంరాగప్రాప్తత్వేన తస్యాపి విధేర్వైయర్థ్యాత్—స్మృతీతిహాస పురాణపాంచరాత్రాదిషుతద్దర్శనంతు "అక్షైర్మాదీవ్యః" కృషిమిత్కృషస్వేత్యాదివ త్తంద్రాళుప్రవర్తనార్థోనువాదఏవ—కర్మిణస్తు సభగవానేవ స్వశేషతైకరసేన మయా స్వీయైశ్చ కార్యకరణైః స్వీయైః పుష్పాది ద్రవ్యమయా నఖిలభోగా న్సపరివార పరిచ్ఛదాయ స్వస్మైస్వ ప్రీతమేస్వయ మేవ సంపాదయం తీత్యహంమమాభి మానవిరోధ్యత్యంత పారతం త్ర్యానుసం

ముతో చేయు నర్చారాధనమునకు నిత్య నైమిత్తికారాధనములకు వలె క్రమముచే దుర్వాసనా నివర్తకత్వము లేదన కూడదు. అహంకార మమకారము వలె సంసార బీజము ప్రపన్నునికి కరణ త్రయములచే చేయబడు నారాధనము స్వయం ఫలరూపమగుటచే వేరు దృష్టఫలాపేక్ష లేదు. జ్ఞానులు ప్రవర్తింపజేసిన యర్చావతార మహోత్సవాది విశేష వైభవమును చూడ వలయునను నాసతో వచ్చెడు యజ్ఞులకును తన దివ్య మంగళ విగ్రహ సౌందర్యాదులచే దృష్టి చిత్తాపహారము చేసి తన విషయమై ప్రావణ్య జనక మగుటచే, దృష్టఫల హేతువనుటకు కొరత లేదు. మును పే శబ్దాది విషయ ప్రవణుడగు వానికవియే యభివర్ధకమగునట్లు ప్రవర్తింపించుటయును చిత్రమంటె, శర్కరలో నౌషధమును మరుగు పరచి యిచ్చెడు వారివలె హితార్థముగా ప్రవర్తితమగుటచే విరోధము లేదు. ఉభయ విభూతివిశిష్టబ్రహ్మమునను భవించెడు జ్ఞానులకును భగవదనుభవమున కిది సహకారి యగుటచే విరోధము లేదు. నిష్ఫలత్వమనునది అదృష్ట ఫలాభావ రూపమంటె యది శాస్త్ర విహితము కానందున నప్రాప్తము. అవి హితత్వమనునది సమస్త విధి విషయత్వాభావమా?

ధాన గర్భస్యార్చారాధనస్య నిత్యనైమిత్తికాదిరూపారాధనానామివక్రమేణతద్వాస నానివర్తకత్వంచ దురుపపన్నం — అహంమమాభిమానవహిసంసారబీజం — ప్రపన్నస్య తస్యాభ్యస్త త్రైకరణికమ ప్యారాధనం ఫలరూపమితి కాయికేస్మిన్న దృష్ట ఫలాకాంక్షా — అజ్ఞానామపి విజ్ఞప్రవర్తితార్చారాధన మహోత్సవ తౌర్యత్రికాదివైభవవివక్షయా ఆనంతానాం స్వసౌందర్యాదీనాం దృష్టిచిత్తే అపహృత్య తయాచ తౌర్యత్రికాది ప్రవర్తనమయుక్త మితి తన్నచ - సిద్ధౌషధ గర్భ శర్కరా న్యాయే నోక్తరీత్యాఅజ్ఞానాం భగవత్ప్రావణ్య జనక తయావిజ్ఞానాంతు సవిభూతికం బ్రహ్మానుభవతాం భగవదనుభవాన్తర్గ తత్వేన చతద విచ్ఛేదక త్వాత్ నచానాది నిష్పన్న విషయ ప్రావణ్యానామ జ్ఞానాం పునస్త జ్జనయితవ్య మవ శిష్యతే విశిష్టం బ్రహ్మానుభవతో విజ్ఞాక్ప్రతితు తస్మిన్విషయాంతరత్వ స్యైవాసిద్ధంభవతి.

యదితు నిష్ఫలత్వమ దృష్టఫలా భావరూపం తర్హి తద విహిత త్వాదితివక్తవ్యం- తచ్చకిం- విధిమాత్రవిషయత్వా భావః- అథవిహితార్థవిరోధిత్వం

వేదవిహితత్వాభావమా? విహితమగు నర్థమునకు ప్రతిబంధకరూపమా? స్మృతీతిహాసాదులయందు విహితమైయున్నందున మొదటి పక్షము కూడదు. స్మృత్యాచారమాత్రసిద్ధమగు నష్టకాహోళాదులయందనుష్ఠానముకానవచ్చుటచే, ద్వితీయపక్షమును కూడదు. వేద విహితము కానివియకర్తవ్యములంటే వేదావిహితములైన దహికాది ప్రతిష్ఠలును కర్తవ్యములు కాని దగును. తటాకాది ప్రతిష్ఠలు కొందర దృష్టఫలార్థముగా చేయునట్లు కానబడుటచే దృష్ట సస్యాది ఫలార్థముగా నేయని యెన్నదగదు. వేదముల నాప్తతముముగా పరిగణించెడు వ్యాసాదులచే ప్రవర్తింప బడిన స్మృతులచే నను మత శ్రుతివిహితము లగుటచే వేదావిహితత్వశంకయు లేదు. ఈశ్వరుడు ప్రవర్తింపించిన పాంచరాత్రమునకు ప్రామాణ్యము లేదంటిమేని తుల్యన్యాయముచే వేదమునకును ప్రామాణ్యము లేకనే పోవును, ఈశ్వర ప్రవర్తితమైనను బుద్ధాగమము వలె పాంచరాత్ర మప్రమాణమంటిమేని వేదమునప్రమాణముగా ప్రసంగించవలసి వచ్చును. బుద్ధాగమమువలె విప్రలంభ రూప హేతువు లేనందుచే, వేద

నాద్యః - స్మృతీతిహాస పురాణ పాంచరాత్రాదిషు విహితత్వాత్ యత్త్వపు వాదపవేతి పూర్వముక్తం - తత్ప్రీతి కారిత కైంకర్య కాధికారి విషయమిత్యవధేహి - ప్రీతి పారవశ్యస్య కైంకర్య ప్రవర్తకత్వంచ కాముకాదిషు సిద్ధం అతఏవన ద్వితీయః - అష్టకాహోళకాదిషు స్మృత్యాచారమాత్రసిద్ధేషు వ్యభిచారాత్, నచ తేష్వ దృష్టఫలాభావః - దృష్టఫలాభావేసతిశిష్ట ప్రవృత్తి విషయత్వాత్ - నచ వేదావిహితం సర్వమకర్తవ్యం - వాపీకూప తటాకారామాదిషు తత్ప్రసంగాత్ - నచదృష్ట సస్యాది ఫలార్థతయైవతత్కర్తృత్వోపపత్తిః - అదృష్టార్థతయాపితత్ప్రవృత్తేర్దర్శనాత్ - స్మృత్యాద్యనుమేయ శ్రుత్యా వేదావిహితత్వస్యాసిద్ధేశ్చ - ఆహుర్హి జైమినీయాః అష్టకాదిస్మృతే ర్ధర్మేనమాత్వమిత్యాది - న చ స్మృతిష్వనాప్తత్వ ప్రత్యయాన్మూలశ్రుత్యననుమితిః - యద్వై కించన మనుః స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః ఇత్యాహ యాజ్ఞవల్క్యః ఇతిహస్మాహ శాండిల్యః ఇత్యాదిభి స్తేషా మాప్తే ర్వేదశిరశ్శ్నస్యుత్వాత్ - పాంచరాత్రస్య త్వీశ్వరప్రణీతస్య ప్రామాణ్య శంకాపరిహారయో రీశ్వరప్రవర్తకే వేదేపి తుల్యతయా ప్రామాణ్యం దురపహ్నవం : తథాహి - ఈశ్వర ప్రణీతత్వేన ప్రామాణ్యే

ము ప్రమాణమంటె పాంచరాత్రమును, తత్తుల్యము. స్మృతి సామాన్యము ప్రమాణము కాద నెడు వారలచే "స్నాత్వా భుంజీత" అనెడు స్థలము నందు సంధ్యా వందనాదులు భోజనా నంతరముగాని, స్నానా త్పూర్వము గాని,చేయవలసి వచ్చును. తత్త త్క్రియాకలాపముల యందు స్మృతిప్రోక్తమైనకరణమంత్రములును, యజ్ఞోపవీత ధారణ మంత్రముగా స్మృతియందు చెప్పబడిన, "యజ్ఞోపవీతే" త్యాది— ఖిలమంత్రములును ప్రయోగించతగదు. వేదవేదాంతములయందుఆప్తతము ములుగాచెప్పబడినశ్రీపారా శర్య భగవంతునిచే పాంచ రాత్రము వేదతుల్య ప్రమాణమని బ్రహ్మమీమాంసయందును, మహాభారత మోక్ష ధర్మమునందును స్థాపించబడి యున్నందున, పాంచ రాత్రమే విధముచేత నైన నప్రమాణ మను ప్రసంగము ఘటించదు. అనాది సంప్రదాయ సిద్ధమై వచ్చెడు ఆను పూర్వియగు వేదమునందు తమకనిష్టమగు, నర్థములను చెప్పెడు వేదవాక్యములు, కల్పితములని శంకించువారు మాతృస్తన్య

బుద్ధాగమేపి తథా ప్రసంగఇతి చేత్ - వేదేపి తుల్యం - బుద్ధాగమ ఇవ వేదే విప్రలంభ హేతోరదర్శనా త్ప్రామాణ్యమితిచే దత్రాపి తుల్యం - ఈశ్వర ప్రణీతత్వో క్తి రత్ర విప్రలంభ ఇతిచే త్తుల్యం - వేదేపి— అహేతుక విప్రలంభత్వకల్పనే కుత్రాప్యనాశ్వా సప్రశంసా స్తథేతి చేదత్రాపి తుల్యమిత్యాది. కించ స్మృత్యప్రామాణ్య వాదీ వేదంకృత్వా వేదింకరోతీత్యత్ర క్షుతాది నిమిత్తక మాచమనం మధ్యేనకుర్యాత్ - స్నాత్వాభుంజీతేత్యత్ర సంధ్యావందనాదికం స్నానాత్పూర్వం భోజనానంతరంవా కుర్యాత్ - తత్తత్క్రియా కలాపే స్మృతివిని యుక్తాన్ కరణమంత్రాంశ్చ నప్రమినుయాత్— యజ్ఞోపవీత ధారణాదా స్మృత్యుదా హృతాన్ యజ్ఞోపవీతం పరమ మిత్యాది నిఖిల మంత్రాంశ్చ పరి త్యజేత్— కిం బహునా గుదమృత్ప్రదానాచమనాది సంఖ్యాంచ నజానీయాదితి సమర్థితం చాస్య వేదతుల్యం ప్రామాణ్యం భగవతాపారాశర్యేణ బ్రహ్మమీమాంసాయాం ఉపాదేశిచ మహాభారతే మోక్షధర్మేష్వతి విస్తరేణ— యస్తుపణ్డితంమన్యః అనా ద్యవిఛ్ఛిన్నసంప్రదాయై కసిద్ధానుపూర్వీకే వేదేపి స్వానభిమతార్థక పత్యమానా వాక్యేషు ప్రక్షిప్తత్వ శఙ్కా- మంకురయే త్సమాతృ స్తన్యేపి విషమిశ్రితత్వ శంకా

మును విష మిశ్రమని కూడా శంకింతురు. అయినను సత్యమైన శ్రుతియందు ప్రాయశః ఒకస్థలమందైనను, నర్చారాధనము విధించ బడలేదే యంటే, పూర్వభాగము, ఇంద్రాది శరీరక పరమాత్మారాధన రూపమైన కర్మములను చెప్పవచ్చి నదై నందున, నచ్చట దీనిప్రసక్తి కవసరము లేదయ్యె. ఉపనిషద్భాగము చేతనాచేతన శరీర కాంతర్యామి విగ్రహ విశిష్టారాధన రూపమైనజ్ఞానభక్తులను ప్రతిపాదించుటచే, నచ్చట సయితమ వసరము లేదయ్యె. నికనర్చావతారైక విషయమై నివృత్తి రూపమగుట చేత, సర్వపరికర నిరపేక్షుమై బహూపపాదన నిరపేక్షుమై వేద గుహ్యమైన శరణాగతిని చెప్పెదు, కఠవల్ల్యుప నిషత్తుతో చేరిన ద్వయ మంత్రము నందును, ప్రయత పాణీత్యాదివాక్యముల యందును రామతా పిన్యుపనిషత్తు యందును, ఛాందోగ్యోపనిషత్తు యందును, ద్రావిడ వేదము నందును, అర్చావతారము స్పష్టముగా చెప్పబడి యున్నది. అటుగానిచో ప్రయత పాణియను, ఉప హారపాణియగుటకు నర్చావతార మందు దక్క నితరస్థలముల యందు కూడదు గదా - ఇదం పూర్ణమిత్యాది వాక్యముతో చేరి నందుచే, ద్వయము నందు ప్రపత్తి విషయముగా చెప్పినదియు, నర్చావతార విషయమని తోచుచు

కథం కిలాత్మా నజీవేత్ — వేదేచ మహాద్వైశ సమనుభవేత్ — అపి చ ఇంద్రాదిశరీరకపరమాత్మా రాధనభూత కర్మప్రతిపాదకే పూర్వభాగే అర్చారాధన విధానస్య నావసరః— ఉపనిషత్సుచ ప్రాయశశ్చేతనాచేతన హార్దవిగ్రహ విశిష్ట బ్రహ్మారాధన భూత జ్ఞానభక్తియోగ ప్రకాశనే దంపరాసునావసరః—యత్రతు అర్చావిభవాదిచాక్షుష విగ్రహ విశిష్టవిషయ కప్రపత్తియోగస్య నివృత్తిరూపత్వేన బహుపరికర నిరపేక్షత్వేనచ బహూపపాదన నిరాకాంక్షతయా వేదగుహ్యతయాచ క్వచిత్కతిపయైః బ్రహ్మణేత్వామహసే ప్రయతపాణి రిత్యాదిభి ర్వాక్యై రుపనిషత్సు ప్రతిపాదనం దృశ్యతే— తత్ర విషయభూతమర్చాదివిగ్రహవిశిష్టంబ్రహ్మైచగమ్యతఏవ—నహ్యారిక్తహస్తత్వరూప ప్రయతపాణిత్వే నోపసదనం— చాక్షుషవిగ్రహ రహితే బ్రహ్మణ్యుప పద్యతే—ఏవం బ్రహ్మణఇత్యత్రాపి మహస ఇత్యనేన ప్రణవాంతర్గతా కారేణ చ దివ్య విగ్రహయోగస్సూపపాదః నహి నిరుపపదమహ

స్నది - రామ తాపిన్యుప నిషత్తునందును ఛాందోగ్యోప నిషత్తునందును, ద్రావిడ వేదమానందును స్పష్టమవ్యే యున్నది. ఈ యుప నిషద్వాక్యములను సోపబ్రహ్మణముగా పైన వ్రాయబోవుచున్నాను. మరియు పైనవ్రాయబోయెడు రామతాపిన్యా ద్యుపనిషత్తు నందును, ద్రావిడ వేదము నందును, స్పష్టముగా, నర్చావతారము చెప్పబడియున్నది, గాన నర్చావతారము వేదమునందు విధించ బడలేదనునది నిరసింప బడినది. విహితమైన యర్థమునకు ప్రతిబంధక మనునదియును కూడదు. శాస్త్రమునందు విధింపబడిన యొక యర్థమునకు, నర్చావతారము ప్రతిబంధకముగా, కనుపడనందున మొదట చెప్పబడినదానియందు, మూడవదియగు, ననిష్టప్రయోజకత్వము అర్చారాధనయందు దృష్టమున ననర్థము వచ్చుట కనుపడనందున దృష్టవిషయము

శ్శబ్దితం నిరతిశయం తేజో నిరూపే స్వరూప ఉపపద్యతే — నచ మహాశ్శబ్ద స్వప్రకాశత్వా ద్యర్థేస్వరసః— అతఏవ మామేకం శరణం వ్రజ మామేక మేవ శరణమితి - విగ్రహవిశిష్టం స్వరూపం సాత్మోర స్థలాస్థాలనం ప్రపదనీయం ప్రాదర్శి భగవతా గీతోపనిషదా చార్యేణ ప్రామాణి కంచా ప్రాకృతత్వ మర్చాయాః - ఉక్తంహి పరాశర సంహితాయాం - అర్చాపి లౌకికయాసా భగవద్భావితాత్మనాం - మంత్ర మంత్రేశ్వర న్యాసా త్సాపిసాడ్గుణ్యా విగ్రహేతి - నచ నిరతిశయ తేజసశ్చార్చాయాం ప్రత్యక్షబాధః తస్యా లౌకికస్య విభవ విగ్రహ ఇవ లౌకిక ప్రత్యక్షా గోచరత్వాత్ - ఉక్తంహి భగవతా స్పష్టమేవ నతు మాం శక్యసి ద్రష్టుమనేనైవ స్వచక్షుషేతి - అతఏవ నచక్షుషా పశ్యతి కశ్చనైన మిత్యప్య ప్రాకృత తేజో విశిష్ట విగ్రహ విషయ మేవేతి నకించి త్సంకటం— అతోపివేదా విహితత్వ హేతోరసిద్ధి రేవ నచదృష్టఫలం దుర్నిరూపం ఉక్తవిధిబలాదేవాదృష్ట కల్పనాత్ అత్రచ శ్రుతౌ పుష్పాద్యు పహరణంచ ప్రయతపాణి రిత్యనేనైవ సిద్ధ్యతి— నచ తృతీయః— భగవదర్చా రాధనస్య శాస్త్రవిహితం కంచిదర్థం ప్రతివిరోధిత్వా సిద్ధేః— య ద్యనిష్ట ప్రయోజకత్వ మనిష్టం ప్రతి ప్రయోజకత్వం తత్ర చ దృష్టానిష్టం ప్రతి ప్రయోజకత్వ మనుపలంభ హతం అదృష్టానిష్టం ప్రతి ప్రయోజకత్వం తు నిషిద్ధత్వాత్ ఇత్యేవ వక్తవ్యం— త

నందు చెప్పకూడదు. శాస్త్రమునందొక చోటనైనను, నిషేధింప బడనందున, యర్చారాధనమున నుపయుక్తమైన తులసీ చ్ఛేదనాదులును, యాగాదులయందు చేయబడు, పశుహింసనాదులవలె నిషిద్ధముకానందున, నదృష్టవిషయమునందును, యనర్థ ప్రయోజకత్వము చెప్పతగదు. మరియు నచ్చట హింసింపబడెడు పశ్వాదులకును గతికలుగుటకు మంత్రములున్న ట్లు నిచట "విష్ణోః పాదమూలంగమిష్యసి" అని ఛేదింపబడెడు తులస్యాదులకును గతి యున్నట్లు చెప్పుటచేత, ఆరాధ్యుని ప్రియాప్రియములే పుణ్యపాపములుగా "యత్త త్ప్రియ" మిత్యాదులచే చెప్ప బడుటచేత నతనికి ప్రీతి హేతువైన యారాధనము నకు పయోగములగు, తులస్యాది గ్రహణమును పాపముకానేరదు. ప్రబల మగు, ననిష్టముతో కూడిన, ఫలజనకత్వమగు ననిష్ట ప్రయోజకత్వము నిందు కాన బడనందున, చెప్పందగదు. శిష్టాచారము కానందున కూడదనునది యును బహుతర శిష్టానుష్ఠానము కానబడుటచే నిరసింప బడినది.

చ్చ నిషేధవిషయత్వ రూపంవా నిషిద్ధా వినా భావరూపం వా— నాద్యః నిషేధస్యాను పలంభాత్— ద్వితీయంతు భగవదర్చ నాంతర్గత తులసీ వనాదే ర్జ్యోతిష్టోమా ద్యంతర్గత పశ్వాలంభనాదే రివానిషిద్ధత్వా దసిద్ధః— సూత్రితం హ్యశుద్ధ మితిచే న్నశబ్దాదితి— క్షమస్వ దేవి తులసి యన్మయాం గేషు లూయసే— ఏవం నరిష్యసే విష్ణోః పాదమూలం గమిష్యసీతిశబ్దః— అయంనరిష్యసే— ఇతిలింగా న్నవా ఇతిమంత్రో పబృహ్మణం సర్వత్ర పశున్యాయ ప్రాపకం —కించ— ఆరాధనే ఆరాధ్య ప్రీతిహేతుతాయా లోకసిద్ధత్వేన తదంగ తులసీలవనా దేరపి తథాత్వ సిద్ధే రనిషిద్ధతాయ త్త్వత్ప్రియం తదిహ పుణ్యమితి హ్యాహుః— బలవ దనిష్టానుబంధి ఫలవత్త్వరూప మనిష్ట ప్రయోజకత్వ మప్యతఏవ తాదృశాని ష్టానుపలంభా న్నిరస్తః— నచ శిష్టాచారాభావా దకర్తవ్యత్వం అత్రా చారభావస్యా సిద్ధేః గతే పురోహిత ఇత్యాదేః— దేవాయతన చైత్యేషు సాన్నభక్ష్యా స్సదక్షిణాః— ఉత్థాపయితవ్యా స్స్యు ర్మాల్యయోగ్యాః పృథక్ పృథక్— సితాభ్రశిఖరాభేషు దేవతాయతనేషు చ ధ్వజా స్సముచ్ఛ్రితా శ్చిత్రాః పతాకాశ్చా భవం స్తదేత్యాద్యైశ్చ శ్రీమద్రామాయణే ష్వితిహాసేషు శిష్టాచారస్య

ద్వీపాంతరము లంద నుష్ఠానము లేనందున, నర్చారాధనమ కర్తవ్య మనకూడదు. ఆయా దేశాచారమే; యనుష్ఠాన ప్రయోజక మగుటచే కొన్ని ద్వీపాంతరము లందర్చారా ధనము కానబడుచున్నది. కొన్ని ద్వీపాంతరములందు లేమియు, తద్దేశీయుల యజ్ఞాన నిబంధన మని యంగీకరించ వలయు. ఎవరిచేనైన, నకర్తవ్య మంటే యదియు. "ప్రతి ష్ఠాయాం సార్వ భౌమం సద్మనా భువనత్రయం, పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సమతామియాత్, భక్తి యోగం సలభతే, ఏవంయః పూజ యేతమాం" ఇత్యాదులచే బుభుక్షుము

ప్రచుర ముపలంభాత్ — లబ్ధ్వా కులధన మిత్యాది చ — నచాత్ర కులధన శబ్దః స్వకులధన లంకా రాజ్యపరః — రంగవిమానస్యే క్ష్వాకుకులధనత్వవత్ స్వభ్రాత్రా రావణేనై వార్జితస్య తస్యరాక్షసకుల ధనత్వా యోగాత్ — కించాన్యద్వక్తు మిచ్ఛామీత్యాదినా రామేణో త్తరకాండే తదారాధనావిచ్ఛేదస్యవిధీయ్యమానత్వాచ్చ లబ్ధ్వా ప్రాయాదితి పౌర్వాపర్య విరోధాచ్చ కించాన్యదిత్యాది వచనంచ యేదివ్యా హృతం యత్తు పాద్మపురాణే ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌతస్మై ఇతి రామావతారాంతే తత్ప్రదాన ముక్తం తతకల్పభే దాభిప్రాయమిత్యవిరోధః ఏవం భారతే భాగవతే అర్జున బలరామ తీర్థయాత్రయోః శ్రీరంగ వేంకటేశ జగన్నాథా ది యాత్రాదర్శన మత్యాదాహార్యం ఏవం పురాణాంతరే ష్వపి బహుధా శిష్టాచారో దృశ్యతే — నచద్వీపాంతరాదిష్వాచారా భావో తాత్రి కర్తవ్యత్వప్రయోజకః అప్రయోజక త్వాత్ — యస్మిన్ దేశే యఆచార ఇతి నియమాత్ — క్వచిద్ద్వీపాంత రేష్వ ప్యాచార దర్శనాశ్చ — క్వచి త్తదభావ స్తేషామశాస్త్రజ్ఞ త్వాదిభి రుపపద్యతఇతిన శాస్త్రసిద్ధె తద్దేశాచార ప్రతిస్పర్ధీ — తద్వయంశాస్త్రం తేపిజానం త్యేవేతి చేత్ — జానంతు నామ తథాపి తేషామరణ్యే రువతా మివ శూన్యా గారోపాసకానా మర్చాం వినిందతాం తదుపపాదిత ప్రతిపత్తి దార్ఢ్యకరణత్రయా పూర్తి శుష్కహృదయత్వ కృతఘ్నత్వే శ్వరవంచకత్వా ద్యాపాదనం దురుద్ధరమేవ యది యేన కేన చి దకర్తవ్యత్వం వివక్షితం తదపి — ప్రతిష్ఠాయాం సార్వభౌమం సద్మనా భువనత్రియం పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభి ర్మత్సమతా మియాత్ భక్తియోగం స లభతే ఏవం యః పూజయేత్తు

ముముక్ష్వపేక్షిత సకల ఫలసాధ నత్వము ప్రతి పాదిత మగుటచే నిరస్తము - వేదాప్రామాణ్య వాదిమై న సేశ్వరునిచే, నకర్తవ్య మంటే వానికిని యర్చారాధనత్వము ప్రతి పత్తి సౌకర్యమగుననే మొదలగు హేతువుల పైన నుపపాదించబడియున్నది. గాన నిరీశ్వ రేతరులకును యర్చా రాధన మావశ్యకమని స్థాపించబడి యున్నది. ఇంక నర్చారాధన విషయమై ప్రమాణోప న్యాసముచేయు చున్నాము. "అపి ముక్తేత వత్మేత్రే సర్వేషాం ముక్తి సిద్ధయే, అహంసన్నిహిత స్తత్ర, పాషాణ ప్రతి మాదిషు" అని శ్రీరామతా పిన్యుపనిషత్తులో అర్చావ తారము చెప్పబడియున్నది. ఈశ్రుతి వాక్యము అగస్త్య సంహితాదులయం దుపబృం హితమనునది, బ్రహ్మ విద్యా విజయము నందును అధర్వశిఖా విలాస విస్త రాదుల యందును విశేషముగ చూడ వచ్చును. ఛాందోగ్యమందును "యఏషోఽంత రాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషోదృశ్యతే, హిరణ్య శ్మశ్రుహిరణ్య కేశ ఆప్రణ ఖాత్సర్వ ఏవసువర్ణః తస్య యథాకప్యాసంపుండ రీకమేవమక్షిణి" తస్యోదితి నామేత్యాదులచే, నర్చావతారము చెప్పబడియె ఈశ్రుతి వాక్యమునందు, ఏసువర్ణమయుడైన పురుషుడర్చారూపియై మనయెదుట నగుపడుచున్నాడో, యతడే ఆదిత్యమండలాంతర్వర్తీ, ఉపాస్యుడని చెప్పబడు చున్నది. ఇట్లు చేప్పని పక్షమునకు "ఏషదృశ్యతే" అనగా మనముందు కానబడు చున్నాడనునది చేరదు "హిరణ్మయః" అనునదియు "ఆప్రణ ఖాత్సర్వఏవ సువర్ణః" అనునదియు అర్చావ తారమునందు స్వరసము. శ్రీపురుష సూక్తమునందును "అద్భ్యస్సం భూతః" అను శ్రీసాళగ్రామమూర్తులను "పృథివ్యై" అనుపృథివీమయ సుధా దార్వాది విగ్రహములను "రసాచ్చ" అనులోహమయ దివ్యమంగళ విగ్రహ ములును చెప్పి "విశ్వకర్మణస్స మవర్తతాధి" అనుదేవ శిల్పియగు విశ్వకర్మ వలన శిల్పిశాస్త్ర ప్రక్రియచే నవతీర్ణుడగుట చెప్పి "తస్యత్వష్టా విదధద్రూపమేతి" అనిదేవ శిల్పియగు వాడు, శిల్ప శాస్త్ర ప్రక్రియచే, భగవంతుని యర్చా దివ్య రూపమును నిర్మించుటచే, సర్వేశ్వరుని పొందు చున్నాడని చెప్పిపైన

మా మిత్యాది భి ర్బుభుక్షు ముముక్ష్వపేక్షిత సకలఫల సాధనత్వ ప్రతిపాదనా దేవ నిరస్తం ననుప్రతి మాస్వ ప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతి చేత్తతః కింతస్యా ప్రబుద్ధానా మితి శ్రూయత ఇతిచేత్తతః—కింతస్యా ప్రబుద్ధా

"ప్రజాపతి శ్చరతి గర్భే అంతః" అని గర్భగృహాంతరాళ రూపము లగు నర్చావిగ్రహ దివ్యస్థానమును చెప్పబడి యున్నది, ఈ పురుషసూక్త మేయర్చావతార పరమనునది యర్చావతారా రాధనాభిషేకాది విని యోగసిద్ధము, దీని యోజనా విశేషములంతయు, కున్నత్తూరయ్యా సాయించిన శ్రీ పురుష సూక్త భాష్యమునందును విస్తరించి కానబడును. "సహోవాచవ్యాసః పారాశర్యః" అనియు "యద్వైకించమను రవదత్తద్భేషజమ్" అనియు వేదపరిగ్రహముగల వ్యాస మన్వాదులచే ప్రణీతములై "ఇతిహాసః పురాణంపంచమమ్" అనుట "యద్బ్రాహ్మణానితిహాసాన్ పురాణాన్ కల్పాన్ గాథానారాశంసీః" అనియు వేద పరిగృహీతములైన స్మృతీతిహాస పురాణములందును బహుస్థలములందును భగవదర్చా సమారాధనము విధింపబడినది మరియు ద్రావిడవేదము నందాపాద చూడ మర్చావతారమునే ప్రతి పాదించుటచేత అర్చా సమాశ్రయణమే, వేదతాత్పర్యమనునది సంప్రతిపన్నము. ద్రావిడ వేదపు వేదత్వము నంగీకరించని వారుమ్లేచ్ఛాదులవలె వేదబాహ్యులగువారలు "గాథా నారాశంసీః" అనుసీలభాషారూపోక్తి తెలియునట్లు చెప్పుటచే తిరుమేనియు గుణములును మొదలగు నారశబ్దార్థ ప్రశంసాపరములైన ద్రావిడ వేదాదులు వేదోప బృంహణముగా ఘోషించుటచే ద్రావిడ వేదప్రామాణ్యము సుదృఢ ప్రమాణసిద్ధము.

"గతే పురోహితే రామస్స్నాతో నియతమానసః, సహపత్న్యా విశాలాక్ష్యా నారాయణము పాగమత్, వాగ్యతస్స హవై దేవ్యా ధ్యాత్వాని యతమానసః, శ్రీమత్యాయ తనేవిష్ణో శ్శిశ్యేనరవరాత్మజః, లబ్ధ్వాకు లధనం రాజాలంకాం ప్రాయాద్విభీషణః" అని శ్రీరామాయణము నందును "కించాన్యద్వక్తుమిచ్ఛామి రాక్షసేంద్ర మహాబల, ఆరాధయజగన్నాథ మిక్ష్వాకుకులదైవతం, ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌతస్మైస్వవిశ్లేషా సహిష్ణవే, శ్రీరంగశాయి

నా మేవే త్యర్థకత్వే సర్వత్ర విదితాత్మనా మిత్యుత్తర వాక్య విరోధః నహి సర్వాంతర్గతా ప్రతిమా పిన భవతి సర్వశబ్దస్య తద్భహి ర్భావేన సంకోచే చ విదితాత్మత్వ భంగః అతః ప్రతిమాస్వేవే త్యర్థకత్వ మావశ్యకమితి న పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్త్యా అకర్తృత్వతా పూర్ణ బ్రహ్మ ప్రతిపత్తిరపి

నంస్వస్థమిత్వ్యా కుకులదైవతం, రంగంవిసూన మాదాయలంకాం ప్రాయాద్విభీషణః," అని పాద్మపురాణమునందును "అర్చాయాం స్థండిలేవాగ్నౌసూర్యేఫ్సుహృదివాద్విజే, ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోర్చే త్స్వగురుం మామమాయయా, శైలాదారు మయీలౌ హీలేఖ్యా లేప్యాచసైకతీ, మనోమయీమణి మయీ ప్రతిమాష్టవిధాస్మృతా," అని ఇత్యాద్యనేక సుదృఢ ప్రమాణములచే అర్చావతారమును ప్రతిపాదించుటచే అర్చావతారా రాధన మవశ్యకర్తవ్యమగుటసిద్ధము.

తోర్చా మర్చన్మం దాధికారీత్యర్థః—అతఏవ అర్చాయామేవ హరయఇత్యాది తత్రైవోక్తం యది వేదా ప్రామాణ్యాదినా సేశ్వరేణ తేనా ప్యర్చాయా ఆరాధ్యత్వం ప్రతిపత్తి సౌకర్యాదిభిః ప్రాగుపపాదితం అతో నిరీశ్వరేతరై స్సర్వైరప్యర్చారాధనం కర్తవ్యమితిస్థితం.

అష్టకాదిస్మృతే దర్మే న మాత్వం మానతా భవా । నిర్మూలత్వాన్నమోనం సా వేదార్థోక్తానిరర్థతా । వైదికైస్స్మ ర్యమాణ త్వా త్సంభావ్యా వేదమూలతా । విప్రకీర్ణా ర్థసంక్షేపా త్సార్థత్వా దస్తి మానతా॥ అష్టకాఃకర్తవ్యాః ఇతిస్మృతిః నమా స్సార్తాష్ట కాంగత్వాద్యాం జనా ఇతి మంత్రిగీః తన్నస్మృతే ర్మూలవేదే నుమితే మాత్వసంభవాత్ ॥ యాంజనాః ప్రతినందంతీతి మంత్రిః. ఔదుంబరీ వేష్టనీయా సర్వేత్యేషాస్మృతిర్మితిః । అమితిర్వేతిసందేహే మితిస్స్యా దష్టకాదివత్ ॥ ఔదుంబరీం స్పృశన్ గాయే దితి ప్రత్యక్షవేదతః । విరోధా న్మూల వేదస్యా ననుమానా న్నమానతా ॥ ప్రత్యక్షానుమితశ్రుత్యోర్యద్వావ్యా ఘాతదర్శనాత్ ।అమా త్వేశంకితేవా దౌదావనుమానస్యాత్రవర్ణ్యతే । పరప్రత్యక్ష వేదోత్ర మూలం చేద్వేష్టనస్య తత్ । అస్త్వేవమప్యనుష్ఠానం స్వప్రత్యక్షానురోధతః ॥ ఔదుంబరీసర్వావేష్టయితవ్యాస్మృతిః। ఔదుంబరీం స్పృష్ట్వోద్గాయేదితి శ్రుతిః । జ్యోతిష్టోమే సదోనామ మండపమధ్యే ఔదుంబర శాఖాని ఖన్యతే. ఆచాంతే సే త్యమానూవా స్మృతిరేషానమాభవేత్ । వేదం కృత్వేతి యశ్శ్రాతః క్రమస్తేన విరోధతః॥ అచాంత్యాదిః పదార్థోత్ర క్రిమోధర్మః పదార్థగః। ధర్మస్య ధర్మ్యపేక్షత్వా దబాధా

దస్తిమానతా ॥ క్షుత ఆచామేత్ శ్రుతిః । ఆచాంతేన కర్తవ్యం స్మృతిః వేదం కృత్వా వేదీం కరోతి శ్రుతిః । వేదః దర్భమయం సమ్మార్జన సాధనం ! వేది రాహవనీయ గార్హపత్య మధ్యవర్తిన చతురంగుళ ఖాతాభూమిః । సదాచారో ప్రమా మావా నిర్మూలత్వా దమానతా । అష్టకాదే రివై తస్య సమూలత్వా త్ప్రమాణతాం—గతే పురోహితే రామ స్స్నాతో నియత మానసః । సహపత్న్యా విశాలాక్ష్యా నారాయణ ముపాగమత్ ॥ ప్రణమ్య శిరసా పాత్రీం హవిషో విధివత్తదా । మనా తే దైవతాయాజ్యం జుహావ జ్వలితే నలే । శేషం తు హవిష స్తస్య ప్రాశ్యా శాస్యాత్మ నః ప్రియం । ధ్యాయ న్నారాయణం దేవం స్వాస్తీర్ణే కుశసంస్తరే । వాగ్యత స్సహవైదేహ్యాభూత్వా నియత మానసః । శ్రీమత్యా యతనే విష్ణో శ్శిశ్యే నరవరాత్మజః ॥ లబ్ధ్వా కులధనం రాజా లఙ్కాం ప్రాయా ద్విభీషణః । కిం చాన్య ద్వక్తు మిచ్ఛామి రాక్షసేన్ద్ర మహాబల । ఆరాధయ జగన్నాథ మిక్ష్వాకుకుల దైవతం ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తస్మై స్వవిశ్లేషా సహిష్ణవే । శ్రీరంగ శాయినం స్వస్థమిక్ష్వాకు కులదైవతం । రంగం విమాన మాదాయ లంకాం ప్రాయా ద్విభీషణః ॥ ఇదం పాద్మే ॥ ఏతాన్ భాగవతాన్ ధర్మాన్ । అథభాగవతం బ్రూత సర్వభూతేషు యః పశ్యేత్. ఈశ్వరే తదధీనేషు అర్చాయా మేవహరయే । (నిరాకార మదృశ్యం నోపాసితుం శక్యతే- తద్భజంతో నిరాలంబం ఖమారుగోక్ష్యంతి - భగవద్విగ్రహాన్న భజామ ఇత్యుక్తవాన్ - భర్తృశరీరం నో పాసే కింతు తత్స్వరూప మేవేతి వదంత్యా భార్యాయా శ్శైలీ మనుసరతి - అత్ర పదగత స్వీకార వివాహ సమాధిః - దృశ్యం న సేవామహ ఇతి - భగవద్విగ్రహం త్యక్త్వా దృశ్యం దారపుత్ర ధనాద్యుపాస మానాః నాస్తికా ఇతి - నిరాకార మదృశ్యం భజంత స్తద్భావం భజంతే నిరాకారా భవంతి నశ్యంతీత్యర్థః -) య ఆశుహృదయ గ్రంథిం నిజిహీర్షుః పరాత్మనః । విధినో పచరే దేవం తంత్రోక్తేన చ కేశవమ్ । లబ్ధానుగ్రహ ఆచార్యా మూర్త్యా భిమత యాత్మనః । వేదోక్త మేవ కుర్వాణః - నైష్కర్మ్యం లభతే సిద్ధిం- హృదయాదికృత న్యాసో మూలమంత్రేణ చార్చయేత్ । సాంగోపాంగాం సపార్షదాం తాం తాంమూర్తింస్వమంత్రతః । పాద్యార్ఘ్యా చ మనీయాద్యైః స్నాన వాసో విభూషణైః । గంధ మాల్యా క్షతై స్స్రగ్భి ర్ధూపదీపో పహారకైః । సాంగం సంపూజ్య విధివత్

స్తవైః స్తుత్వా నమేద్ధరిమ్ । నైవేద్యం షడ్రసాన్నైశ్చ భక్ష్య భోజ్యైర్నివేద
యేత్ । సమర్పయిత్వా తాంబూలం విధివద్దుపచారకైః । ఆత్మానం తన్మయం
ధ్యాయన్ మూర్తిం సంపూజయేద్ధరేః । శేషామాదాయ శిరసి స్వధామ్ని
ద్వాస్య సత్కృతాం । ఏవమగ్న్యర్కతోయాదావతిథౌ హృదయే చ యః ।
ఏకం ధ్యాత్వా హరిం విష్ణుం పూజయిత్వా జనార్దనం । వేదోక్తవిధినా రాజన్
వైకుణ్ఠం పురుషోత్తమమ్ । ఏవం పూజావిధిం కృత్వా హరిం నారాయణం ప్ర
భుం । యజతీశ్వర మాత్మాన మచిరాన్ముచ్యతే హి సః. కస్మిన్ కాలేన భ
గవాన్ కిం వర్ణః కీదృశో నృభిః నామ్నా వా కేన విధినా పూజ్యతే తదిహో
చ్యతామ్ । కృతం త్రేతా ద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః నానా వర్ణాభిధా
కారో నానైవ విధినేజ్యతే । కృతే శుక్లశ్చతుర్బాహుర్జటిలో వల్కలాం
బరః । కృష్ణాజినోపవీతాక్షాన్బిభ్రద్దండకమండలూ । మనుష్యాస్తు తదా శాంతా
నిర్వైరాస్సుహృద స్సమాః । యజంతి తపసా దేవం సర్వదేవ మయం హరి
మ్॥ త్రేతాయాం రక్తవర్ణో సౌ చతుర్బాహుః త్రిమేఖలః ॥ యజంతి విద్య
యా త్రయ్యా ధర్మిష్ఠా స్సత్య వాదినః ద్వాపరే భగవాన్ శ్యామః పీతవా
సా నిజాయుధః । యజంతి వేదతంత్రాభ్యాం పరం జిజ్ఞాస వో నృప। నానా
తంత్ర విధానేన కలావపి యథా శృణు। కృష్ణవర్ణం త్విషాకృష్ణం సాంగోపాం
గాస్త్రపార్షదమ్ । యజ్ఞసంకీర్తన ప్రాయైఃయజంతీ శం సుమేధసః॥

క్రియాయోగం సమాచక్ష్వ భవదారాధనం ప్రభో । ఏతద్వదంతి ము
నయః పరం నిశ్శ్రేయసం నృణామ్ । నారదో భగవాన్ వ్యాస ఆచార్యోఙ్గిరస
స్సుతః । నిస్సృతం తే ముఖాంభోజాద్యథాహ భగవానజః । పుత్రేభ్యో
భృగుముఖ్యేభ్యో దేవ్యై చ భగవాన్ భవః। ఏతద్వై సర్వవర్ణానా మాశ్రి
మాణాం చ సమ్మతమ్। శ్రేయసాముత్తమం మన్యే స్త్రీశూద్రాణాం చ మా
నద। ఏతత్కమలపత్రాక్ష కర్మబన్ధవిమోచనమ్। భక్తాయ చానురక్తాయ బ్రూ
హి విశ్వేశ్వరేశ్వర । వైదిక స్తాంత్రికో మిశ్ర ఇతి మే త్రివిధో మఖః త్రయాణామే
ప్సితేనైవ విధినా మాం సమర్చయేత్ ॥ అర్చాయాం స్థండిలే వాగ్నౌ సూ
ర్యే ప్సు హృది వా ద్విజే । ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోర్చేత్స్వగురుం మామమాయ
యా। శైలీదారు మయీ తామ్రీ లేఖ్యా లేప్యా చ సైకతీ। మనోమయీ మణి

మయీ ప్రతిమాష్ట విధా స్మృతా। చలాచలేతి ద్వివిధా ప్రతిష్ఠోర్ధ్వసంమతా। ఉద్వాసా వాహనే నస్తః స్థిరాయా ముద్ధవార్చనే। అస్థిరాయాంవికల్పస్స్యాత్ స్థణ్డిలే తు భవేద్ద్వయమ్। స్నపనంత్వవిలేప్యాయా మన్యత్ర పరిమార్జనమ్। ద్రవ్యైః ప్రసిద్ధైర్మద్యాగః ప్రతి మాదిష్వ మాయినః। భక్తస్యచ యథాలబ్ధైర్హృది భావేన చైవహి। స్నానాల ఙ్కరణం శ్రేష్ఠ మర్చాయామేతదుద్ధవ। స్థణ్డిలే తత్త్వ విన్యాసో వహ్నా వాజ్య ప్లుతం హవిః। సూర్యేచాభ్యర్హణం శ్రేష్ఠం సలిలే సలిలాదిభిః। శ్రద్ధయోపహృతం శ్రేష్ఠం భక్తేన మమ వార్యపి।భూర్యప్య శ్రద్ధయా దత్తంనమే తోషాయ కల్పతే శుచిస్సంభృత సంభారః - అభ్యం గోన్మార్జ నాదర్శ దంత ధావాభి షేచనమ్। ఆస్వాద్య గీత నృత్తాని పర్వాణి స్యురుతాన్వహం। తతశ్శేషాః మయాదత్తాం శిరస్యా ధాయ సాదరం॥ అర్చా దిషు యథాయ త్రశ్రద్ధయాతత్ర చార్చయేత్ । సర్వ భూతేష్వాత్మని చసర్వాత్మాహ మవస్థితః ॥ మదర్చాం సంప్రతిష్ఠాప్య మన్దిరం కారయేద్దృఢమ్। పుష్పోద్యానా నిరమ్యాణి పూజాం యాత్రోత్సవాశ్రితామ్ । పూజాదీనాం ప్రవాహార్థం మహా పర్వసుచాన్వహమ్ । క్షేత్రా పణపుర గ్రామాన్ దత్త్వా మత్సార్ష్టి తామియాత్ । ప్రతిష్ఠాయాంసార్వ భౌమంసద్మనాభు వనత్రయమ్ । పూజాది నా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సమతామియాత్ ॥ భక్తియోగం సలభతే ఏవంయః పూజయేతమాం ॥ హంతతే వర్ణయిష్యామి మమధర్మాన్సుమంగళాన్ । యాన్ శ్రద్ధయా చరన్మర్త్యోమృత్యుం జయతిదుర్జయమ్। కుర్యాత్సర్వాణి కర్మాణి మదర్థం శనకైస్స్మరన్। దేశాన్ పుణ్యాన్ సంశ్రయేత మద్భక్తైస్సాధుభి శ్రితాన్ దేవా సురమను ష్యేషు మద్భక్తా చరితానిచ। పృథక్స త్రేణ వామహ్యం పర్వయాత్రా మహోత్సవాన్।కారయేద్గీత నృత్త్యాద్యైర్మహారాజోపచారకైః । మామేవసర్వభూతేషుస్థితమాత్మానమీశ్వరమ్। ఈక్షేతాత్మని చాత్మానం యథాఖ మనసావృతమ్ । సర్వేష్వభీక్ష్ణం మద్భావం పుంసోభావయతో చరాత్ ।స్పర్ధాసూయాతిరస్కారాస్సాహంకారావి యంతిహి॥ బింబాకృత్వాత్మ నాబింబే సమాగత్యావతిష్ఠతే । అర్చాపి లౌకికీ యాసా భగవద్భావితాత్మనామ్ । మంత్రమంత్రేశ్వర న్యాసాత్సాపి షాడ్గుణ్య విగ్రహా॥

సర్వేశ్వరుడు, అణ్డకారణములైన మహదాదులను మూలప్రకృతియందుండి కలుగజేసి, యనంతరము అండమును నిర్మించి, యందుమొదట బద్ధా

—శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతశ్రీరంగమాహాత్మ్యమునందు—

శ్లో॥ ఆసీదిదం తమోభూత మప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్ । అప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయం ప్రసుప్తమివ సర్వతః ॥ ఏక ఏవాభవత్తత్ర దేవో నారాయణః ప్రభుః । స జగత్సృష్టిసంహారైర్విహర్తుమకరోన్మనః ॥ స్వాంశాంశకలయా లక్ష్మ్యాస్స్వయా మూర్త్యా జగన్మయః । స్వకలానంతశయనే శయిష్యే ప్రళయోదధిమ్ ॥ తస్య కామస్సమజనిమన సోవీర్యమాదితః తదా విష్టస్స్వదేహేతు సోపశ్యత్స చరాచరం ॥ తస్య నాభేరభూన్నాళం నానారత్నమనోహరం తస్మిన్ హిరణ్మయం పద్మం సర్వగంధమభూత్కటం ॥ తస్మింశ్చతుర్ముఖో బ్రహ్మా సంకల్పాత్పరమాత్మనః । సమష్టిస్సర్వలోకానామాసీల్లోకపితామహః ॥ అంతర్హితే భగవతి బ్రహ్మా లోకపితామహః । అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ పునస్తేపే మహత్తపః ॥ తస్య వర్ష సహస్రాంతే తప్యమానస్య వేధసః । ఆవిర్భూతం మహద్ధామ శ్రీరంగం క్షీరసాగరాత్ ॥ తత్క్షణాత్సమదృశ్యంత వైకుంఠపురవాసినః । సునందనందప్రముఖాస్సనందసనకాదయః॥ యుష్మదస్మత్ప్రభృతయో యేచాన్యే సత్యవాదినః । దేవగంధర్వయక్షాశ్చ ఋషయస్సిద్ధచారణాః ॥ ఉపాంగ ధామతద్దివ్యం వేదమూర్తిర్విహంగరాట్ । శ్వేతచ్ఛత్రం దధావస్య మౌక్తికం భుజగాధిపః ॥ విష్వక్సేనో వేత్రపాణిః పృష్ఠతస్తమసేవత అభితశ్చంద్రసూర్యౌచ వీజేతే చామర ద్వయం॥ తుమ్బురుర్భవతా సార్ధం గంధర్వామర కిన్నరాః । అజంత మస్తువన్ పేతుర్వవందుశ్చైవ గుహ్యకాః ॥ అహమింద్రశ్చ దేవాశ్చ సాధ్యాస్సిద్ధాస్సనాయకాః । జితంత ఇతిశబ్దేన పూరయామాసురంబరం ॥ దేవదుందుభయో నేదుర్ననృతుశ్చాప్సరసోగణాః ముముచే పుష్పవృష్టిశ్చ పుష్కలావర్తకాదిభిః ॥ ఆగతో రంగధామేతి శుశ్రువే కాహళధ్వనిః । దివ్యం విమానం తం దృష్ట్వా స్వయం వ్యక్తం మహర్ధిమత్ ॥ తేజోమయం జగద్వ్యాపి శ్రీరంగం ప్రణవాకృతి । ఉత్థాయ సంభ్రమావిష్టో హృష్టః పుష్టః ప్రజాపతిః ॥ పపాత శిరసా భూమౌ ఛిన్నమూల ఇవ ద్రుమః । ఉత్థాయోత్థాయ వదనైర్నమోనమ ఇతి

త్సమష్టి భూతుడగు బ్రహ్మను సృజించి, యతనికి తనస్వరూప, రూప, గుణ, విభూతిచే ష్టితములును, చేతన స్వరూపోపాయ పురుషార్థములును, భూతముల నామరూప కృత్యములను తెలియచేసెడు వేదములు పదేశించి, యాబ్రహ్మచే లోక వ్యాపారములను, తదన్తర్వర్తి కులైన దేవతిర్యక్ మనుష్యస్థావ

బ్రువన్ ॥ న్యపాతయత్పునర్దేహం హేమదండమివావనౌ । చతుర్భిర్వదనైర్వే ధాచతుర్వేదైబృతంస్తువన్ ॥ బద్ధాంజలి పుటోభూత్వా దృష్టవానచ్యుతాలయం । ఇంద్రియాణ్యస్య సర్వాణి చరితార్థాని తక్షణాత్ ॥ తదంతరావిశ్య విధిర్ద దర్శతం విభిన్న నీలాచల సన్నికాశం । ప్రసన్న వక్త్రం నళినాయ తేక్షణం కృపామయం కాంతినికేత రూపిణం ॥ కిరీటకే యూరక నక్రకుండలం ప్రలంబ ముక్తామణీహార భూషితం । విశాల వక్షస్థల శోభికౌస్తుభం శ్రియాచ దేవ్యాధ్యు షితోరు వక్షసం ॥ ప్రతప్త చామీకరచారు వాససం సుమేఖలం నూపుర శోభితాంఘ్రికం । సువర్ధునీ జాతమృణాళ కోమలం దధాన మచ్ఛచ్ఛవియజ్ఞసూత్రకం ॥ భుజోపధానం ప్రసృతాన్య హస్తకంనికుం చితోత్తానితపాదయుగ్మం । సుదీర్ఘ బాహుం సముద్రగ్రవేషం భుజంగతల్పం పురుషం పురాణం ॥ స్వతేజసాపూరిత విశ్వకోశం నిజాజ్ఞయాస్థాపి తవిశ్వచేష్టం । ప్రణమ్యతుష్టావవిధిర్ముకుందం త్రైయర్థగర్భైర్వచనైస్త్రయీశం ॥ నమో నమస్తేస్తుసహస్రమూర్తయే సహస్ర పాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే శతసప్తతంతవే సహస్రకోట్యండ యుగాధినాసినే ॥ వేదాస్తథాంగాని చ సాంఖ్యయోగౌ ధర్మాణి శాస్త్రాణి చ పాంచరాత్రం । అజ్ఞాత వేదాగమ జ్ఞాత మన్య ద్వేదాంత వేద్యకి పురుష స్త్వమేకః ॥ తవప్రసాదో హామహీంద్ర కల్పః క్రోధ శ్చ రౌద్ర స్తవ విశ్వయోనే । నాన్యత్వ దస్తీహ చ రాచరాత్మ న్నారాయణ స్త్వం నపర స్త్వద స్తి । ప్రహస్య మే ఘగంభీర మిదం వచన మబ్రవీత్ । తపసా తవ తుష్టోస్మి స్తోత్రేణ చ విశేషతః ॥ ప్రపంచసృష్టి వైచిత్ర్యై త్సృతో హం పూర్వమేవ తే । యచ్చకర్థా గనఃస్తోత్రం మత్కథా భ్యుదయాంతికం ॥ యద్వా తపసి తేనిష్ఠా సపష మదనుగ్రహః॥స్తోత్రేణ త్వత్ప్రణీతే నయోమాంస్తౌతిదినేదినే । తస్యా హం సంప్రసీదామి సర్వకామ ఫలప్రదః । దర్శితం మే పరం రూపం తవాద్య తపసః ఫలం ॥ బ్ర

రములను కలుగచేసెను. తదనంతర మాబ్రహ్మ సర్వేశ్వరుని యారాధింప తలచి. యష్టాక్షరాను సంధానముతో తపస్సుచేయ, సర్వేశ్వరుడా బ్రహ్మ యభిమత మెఱింగి, శ్రీరంగ విమానముతో నర్చారూపముగా సాక్షాత్కరించి, నిత్య మర్చించునట్లు నియమించి, ఎవరేని పంచ కాలములందు నన్నునిత్యము పూజించునో, వానికి ముక్తి నిచ్చుచున్నానని చెప్పెను ఇట్లుచెప్పుటచే, భోగసంపత్తుల నిచ్చుననుట కింపునర్ న్యాయసిద్ధము.

ఆవరణములతో కూడిన అనన్త కోట్యండముల కావలనుండు పరమపదమునందు, నిత్య ముక్తులకను భావ్యుడై యప్రాకృత శరీరినైన నేను,నీయందనుగ్రహముచే నర్చా రూపముగా నవతరించితిని, నా అర్చావతార ములకాదియగు దీనిముక్తికొరకు నిత్య మర్చింపుము; లీలార్థమై సృష్టించిన జగత్తున నాకొక ప్రయోజనము లేకుండుటచే, నజ్ఞానాంధ కారనివర్తకమును జ్ఞానవర్ధకమును గలుగుటకై వాత్సల్యముతో, నువ్వులలోని నూనెవలె, జీవాత్మల

ష్మే ॥ అనేన విగ్రహేణ త్వా మర్చ యిష్యామ్యహం ప్రభో । తత్త్వత స్త్వాం చ వేత్స్యామి ప్రసాదంకురు తత్తథా ॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ జ్ఞాత్వా తవైవా భిమతం విమానే స్మిన్ సవిగ్రహం । దర్శితంతవ దేవేశ నిత్యమత్రస మర్చయ ॥ యో నిత్యం పంచకాల్యేన పూజయే న్మాం శతం సమాః । తస్మై ముక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగ సంపదః ॥ అండకోశా త్సావరణా దము ష్మా త్పరతః ప్రభో । స్థితోహం పరమే వ్యోమ్ని హ్యప్రాకృత శరీరవాన్॥ అర్చాత్మనా వతీర్ణోస్మి తవానుగ్రహ కామ్యయా । ఆద్య మర్చావతారం మే నిత్యమర్చయ ముక్తయే ॥ ఉదాసీనో హ్యహం బ్రహ్మన్ లీలార్థ మసృజంజగత్ । అకించిత్కర మస్విత్య్య జగ దేతదచేతనం ॥ జీవేనా నుప్రవిశ్యాహ మాత్మనా నేన పద్మజ । ఆకర్మవశ్య స్సకలం చేష్టయా మిపృథక్పృథక్॥ తేషాం సమనుకంపార్థ మహ మజ్ఞానజం తమః । నాశయామ్యాత్మభావ స్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా । తిల తైల మి వవ్యాప్తం మాత్మ వద్ధిత కారణం । సహైవ సంతం మాందేవ నవిజానంతి మోహితాః ॥ అనుగ్రహా య లోకానామా

యందు, ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా నివసించియుండెడు నన్ను, మోహముచే తెలిసి కొనవైరిగాన, ననుగ్రహముచే నండము నందును, క్షీరాబ్ధియందును, సూర్య మణ్డలమందును, స్వర్గమునందును వేంచేసి యుండినను, నన్నుపాటిం చలేక పోయిరి; మరియు ప్రతికల్పమునందును, సాధు పరిత్రాణాదులకై సా క్షాదవతారములును, ఆవేశావ తారములుగా ననేకావతారములుచేసి, నా రూపౌదార్య గుణచేష్టితములచే ననేకుల నీడేరునట్లుచేసి, నారూపౌదార్య గుణకర్మముల సదాకీర్తించునట్లు చేసితిని; అది తత్కాలదేశవర్తికుల కను కూలముగా నుండె, నిది భవిష్యద్వర్తికులు నుజ్జీవించునట్లనుగ్రహవిశేషముచే, వారిధ్యానస్తుతి ప్రణామార్చనాదులకు విషయమగుట కొరకు, సప్తద్వీపము లందును, నవ వర్షములందును సకల దివ్యదేశము లందును సకల గ్రామము లందును సకల గృహము లందును సర్వచేతను లారాధించునట్లుదారు లోహ శిలామయాది విగ్రహములను పరిగ్రహించుచున్నాను. పరవ్యూహములయందు పంచోప నిషన్మయ దివ్యరూపముగలవాడనై యున్నాను. అవతారములయందు ప్రాకృతదివ్య సంస్థానమునితరసజాతీయముగాకొనియావిర్భవించుచున్నాను.

స్థితో౽ండ మహం ప్రభో । క్షీరోదో మండలం భానో ర్యోగీంద్రాం చ తథా దివి ॥ త్రీణిధామాని మేసంతి త్రిధా మాహమితి స్మృతః । తత్రాపి దుర్వి భావ్యో౽హం రాజసైరపి తామసైః ॥ అవతార సహస్రాణి కల్పే కల్పేకరో మ్యహం । ఆవిర్భవామి తత్రాపి భక్తానుగ్రహ కామ్యయా ॥ ఆవిశామి క్వ చిజ్జంతూన్ క్వచిచ్చావతరామ్యహం । పితృ పుత్ర సుహృత్స్నేహ హేతోః మాతో౽థ ద్విధా చ్చవత్సరః ॥ యథా ప్రజా భవిష్యంతీ త్యేవం జన్మ భజా మ్యహమ్ । గుణ కర్మాణి వృధ్యర్థం సదా కీర్తయ తాంనృణాం ॥ ఆవిష్ట ఇవ రాగా ద్యైర నావిష్టః కరోమ్యహం । ప్రజా నామ నుకంపార్థం పురర్చాత్మ నాభువి ॥ ద్వీప వర్ష విభాగేషు తీర్థే ష్వాయత నేషుచ । మానుషార్చాత్మ నాచాహం గ్రామే గ్రామే గృహే గృహే ॥ పుంసి పుంసి భవిష్యామి దారు లోహ శిలామయః । అహం పంచో పనిషదః పరవ్యూహాదిషు స్థితః ॥ ఆవి ర్భావేషు దివ్యేషు స్వయంకల్ప శరీరవాన్ । ఆవేశాంశా వతారాణాంపాంచ

ఆవేశావతారములు పాంచభౌతిక విగ్రహములును దారులోహశిలామ యాద్యచేతన శరీరములును చేతనశరీరములును శరీరినైపరమాత్మనైన నేను పొందుచున్నాను అర్చారూపమై యవతరించిన నన్ను మోహముచే దారు లోహ శిలాబుద్ధి చేసి నరకములను పొందు చున్నారు. కొందరర్చించి స్తుతించి కీర్తించి భక్తి ప్రపత్తులు చేసి పరమ పదమును పొందుచున్నారు. ఆగమముల యందర్చావతారము స్వయం వ్యక్తము దైవము ఆర్షము మానుషమని నాలుగు విధములుగా చెప్పబడి యున్నది; గాన నతి సుందరముగను మనోహరముగను సర్వలక్షణ సంపన్నముగను నావిగ్రహములను శిల్పులచే వేంచేపుచేసి సంప్రోక్షణ చేయించి ఆరాధించ వలయు.

భౌతిక విగ్రహః ॥ దారులోహ శిలామృత్స్వశరీరో ర్చాత్మకస్స్మృతః। చేతనాచేతనై ర్దేహీ పరమాత్మా భజామ్యహం॥ అర్చాత్మనావతీర్ణం మామజానంతో విమోహితాః। కృత్వా దారు శిలాబుద్ధిం గచ్ఛంతి నరకాయుతం॥ అర్చయంతస్స్తువంతశ్చ కీర్తయంతః పరస్పరం। నమస్యంతశ్చ మాంభక్త్యా గచ్ఛంతి పరమం పదం॥ అర్చా చతుర్విధా బ్రహ్మన్నాగమేషు మమేరితా। విమానాని చ తావద్ధి ప్రతిమా సదృశాని చ ॥ దివ్యం సైద్ధం స్వయం వ్యక్తం మానుషం చేతి విద్యతే। కృత్రిమం త్రితయం తత్ర స్వయం వ్యక్త మకృత్రిమం ॥ మూర్తయోపి ద్విధా భిన్నాస్త్వైవస్తు హ్యేకవస్తుచ। ఏకవస్తు ద్విధాప్రోక్త మచలం చలమేవచ ॥ ఆవేశాంశావతారాణా మావిర్భావస్యచాకృతిః। సురూపా ప్రతిమాప్రోక్తా శోభనా దృష్టిహారిణీ ॥ మనోహరా ప్రసన్నా చ మామకీ శిల్పిచోదితా। ఊర్ధ్వదృష్టి మధోదృష్టిం తిర్యగ్దృష్టిం చ వర్జయేత్ ॥ అన్యూనా మతిరిక్తాంగీం శుచిం దివ్యాం ప్రకల్పయేత్। ఆద్యం స్వయం వ్యక్తమిదం విమానం రంగసంజ్ఞికం॥ శ్రీముష్ణం వేంకటాద్రించ సాలగ్రామంచ నైమిశం। తోతాద్రిం పుష్కరం చైవ నరనారాయణాశ్రమం॥ అష్టౌ మే మూర్తయస్సంతి స్వయం వ్యక్తా మహీతలే। యజమానస్య తే బ్రహ్మన్ అధ్వరాగ్నౌ తుసంచితే ॥ అహ మావిర్భవిష్యామి వరద స్సర్వ దేహినాం। తథావిధాంమే ప్రతిమాం తత్ర త్వం స్థాపయిష్యసి ॥

"ఇమైయోర్ తమక్కు-నెఙ్ జాల్నినై ప్పరిదాల్ వెణ్ణై యూణెన్నుమీన చ్చొల్లే" అను ప్రకారమవతారము లందు నవనీత చోరము నగర క్షోభము మొదలగు లీలారసములును అవతార పరత్వమునునట్లర్చావతార సౌలభ్యాది గుణములను విశేషము గా నుపన్యసింప బడియున్న స్థలములలో "కాలాఖుం నెంజళియుం కణ్ శుఖులుం" అనుప్రకారముభగవద్గుణ చేష్టితర సప్రవాహ నిమగ్నులై యను సంధింతురు. అవతారమునకు శ్రుతి ప్రమాణము "అజాయమానో బహుధావిజాయతే" జననములేనివాడయ్యు బహువిధము లుగా నవతరించుననియు; ద్రవిడ శ్రుతియందు "పిరప్పిల్ పల్ పిరవి పెరుమానై" అనియు, శ్రుతి. "సఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః" అతడవతరించుటచే ఉచ్ఛ్రాయమును పొందుచున్నాడనియు "నిలైవరం బిల పల్ పిరప్పా యొళివరు ముఖునల" అని చెప్పుటచే నతడను గ్రహముచే ననేకావతారములు చేయుచున్నాడను నది సిద్ధము. ఈశ్రుతి ప్రమాణము వలన విష్ణువు శాపముచే నవతరించి నాడని శైవులు చెప్పెడు కక్షి నిరసింప బడినది - మరియు రామోపనిషత్తునందు. "దాశరథాయ విద్మహే సీతావల్లభాయధీమహి - తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ యన్నామసహస్ర నామసదృశం నిరవధిగుణగ్రామే" అనియు,యాజ్ఞవల్క్యోపనిషత్తునందు "అర్థమాత్రాత్మకో రామో బ్రహ్మానందైక విగ్రహః" అని చక్రవర్తితిరు మగన్ విషయమయ్యును, శ్రుతి "బ్రహ్మణ్యో దేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనః" అని కణ్ణన్ విషయమయ్యును చెప్పబడి యున్నది. ఇక విష్ణువు అర్చావతార మునకు శ్రుతిప్రమాణము, శ్రుతిః. "వాసుదేవో సిపూర్ణః" పరమ పదమునందుండు పరవాసుదేవుని కళ్యాణ గుణములచేపరిపూర్ణుడని వేదపురుషుడు చెప్పెను. అయితే యాగుణమున కచ్చట ప్రకాశము లేకుండుటకేమి హేతువనిన, శ్రుతి "పరమం సామ్యముపైతి" యనునట్లచ్చట పరమ సామ్యమును నిత్యసూరులుపొందియుండుట నట్లిచ్చటనుండి పోయిన ముక్తులును పొందుచున్నారనియు. శ్రీగీతయందు "మమసామ్యమాగతః" అని నాసమాన ధర్మమునుపొందుచున్నారని చెప్పుటచే పగటిదీపమువలె గుణముల కచ్చట ప్రకాశము లేదు. గాన చీకటికి దీపమువలె కళ్యాణ గుణములకు ప్రకాశ మిచ్చటనేకదా, శ్రుతి "పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణ మేవా వశిష్యతే" అని ముందుచెప్పిన పరవాసుదేవుని యందుం

డుగుణముల కంటె, అవతారములందు గల గుణములుపూర్ణములనియు, నంత కంటె నర్చక పరాధీనమగు నర్చావతారమునందు గల గుణములు, పరిపూర్ణంబులనియు పిళ్లలోకాచార్యులు శ్రీవచన భూషణమను గ్రంథమునందు ఈ శ్రుతి నుదహరించి యున్నారు - ఈశ్వరుని యేగుణముల కెవరియందు ప్రకాశకమనిన—జ్ఞానమజ్ఞులయందు, శక్తియశక్తులయందు, క్షమయపరాధులయందు, కృపసంసార భీతులయందు, వాత్సల్యము దోషభూయిష్ఠులయందు, శీలము మందులయందు, ఆర్జవము కుటిల హృదయులయందు, మార్దవము విశ్లేష భీరువులందు, సౌలభ్యము దర్శనాతురుల యందు, నిట్లు భగవద్గుణములకు పూర్వోక్తత త్తదధి కారులయందు దక్క నితరుల యెడ వినియోగమునకు హేతువులేనందున, పరమపదమునందు "సదా పశ్యంతిసూరయః" అనునట్లెల్లప్పుడు పరవాసుదేవుని దర్శించుచు ననుభవించుచున్న నిత్యసూరులయందీ సౌలభ్యాదిగుణములకు ప్రకాశకము లేదనుట సిద్ధమే కదా. "సోశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితా" యనునట్లు నిత్యసూరులుపరవాసుదేవునితో కూడ యుండి తదనుభవానందకందళిత హృదయులగుటచే మార్దవ గుణమునకు నచ్చట ప్రయోజనము లేదు. ఈ రెండు శ్రుతి ప్రమాణములచే మోక్షస్థానమునందు, పరబ్రహ్మముతో కూడి యుండి సదా దర్శనమును సమస్తానందములును ముక్తుడు ప్రత్యేకించి యుండి యనుభవించునట్లు శ్రుతిచెప్పుటచే పరబహ్మముతో ఐక్యము చెప్పెడు అద్వైతుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లు తక్కిన గుణములకు నచ్చట ప్రయోజనములేదు. ఇచ్చటి వారువారల కెదురుతట్టుగానస మస్తముల యందు కొఱత పడిన వారై యజ్ఞులై యశక్తులై సంసార దుఃఖితులై అపరాధులై నందున పాపులై యుండుటచే పరవాసుదేవుని కంటె నర్చావతారమునందుగలగుణములకు ప్రకాశము చెప్పబడియున్నది. గాన, శ్రుతి "చక్షుర్దేవా నాముతమర్త్యానాం" అనునట్లు నిత్య సూరులకును మర్త్యులకును నేత్ర స్థానమై తిరువేంగడ ముడయా నుండుటచే ఆళ్వారులు "కణ్ణావాన్ ఎన్ఱుమ్ మణ్ణోర్ విణ్ణోర్కు—తణ్ణార్ వేంగడవిణ్ణోర్ వెర్పనే" అనిసాయించియున్నారు. తైత్తిరీయోపనిషత్తునందు "స్థిరం ప్రపద్యే వృతం ప్రపద్యే" అని చెప్పెడు స్థళము నందు మొదట పరమ పదనాథుని ప్రపత్తి చేయుచున్నానని చెప్పి "అశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే" అర్చా రూపమైన స్వామిని ప్రపత్తి

చేయు చున్నానని చెప్పబడి యున్నది. "అశ్మానం" శిల "అఘ్ణం" స్వామి "ప్రపద్యే" ఆశ్రయించుచున్నాను. మరియునొక శ్రుతియందు "అంభస్యపారే భువనస్య మధ్యే నాకస్యపృష్ఠే, అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్" క్షీరాబ్ధి యందును ఆకాశము నందర్చావతారములుగలభూమధ్యమునను పరమపదము నందణుస్వరూపి యగు నాత్మయం దణువయ్యును మహియనుభూమి యందు మహత్తైన రామకృష్ణాద్య వతారములనంగీకరించితినని చెప్పినయర్థమును ఆళ్వార్ "విణ్ మీది రుప్పాయ్ మలై మేల్ నిర్ ప్పాయ్కడల్ శేర్ప్పాయ్ మణ్ నీదుఖల్ వాయువత్తుళ్లేన్గు మరైన్దురవాయ్" అనుటయందు "భువనస్య మధ్యే" అనుశ్రుతి— "మలై మేల్ నిర్ ప్పాయ్" అని సాయించి యున్నారు. ఋగ్వేదం రెండవ యష్టకం రెండవయధ్యాయమున (౨౪- ౨౫) వర్గములందు శ్రుతి "హశహరాయ విష్ణవే చార్చత" యనుట యందు నతిశూరుడుగానుందు విష్ణువును నర్చించు మనియును. ఋగ్వేదం విష్ణుసూక్తము నందు "చిత్రమర్చా" యనుటయందు చిత్రవిగ్రహరూపముగా నుండునవతారములనర్చించుమనిచెప్పియున్నది.ముందవతారమునుగురించిచెప్పినరామోపనిషత్తునందు "కథయతి భగవాని హంత్యకాలే భవ భయంకరతారకంప్రబోధమితి" అని రామమంత్రమును కాశీనివాసులకు ఉపదేశము చేయుమని శివునికిభగవంతుము పదేశించి; మరియు నందుననే "అవిముక్తే తవక్షేత్రేసర్వేషాంముక్తి సిద్ధయే। అహం సన్నిహిత స్తత్ర పాషాణ ప్రతి మాదిషు । క్షేత్రేస్మిన్ యోర్చయే ద్భక్త్యా మంత్రేణా నేన మాంశివ। బ్రహ్మ హత్యాదిపాపేభ్యో మోక్ష యిష్యామి మాశుచః" అని యీకాశీ క్షేత్రమునందు అందరికి ముక్తి నొసగనచట శిలారూపముగా సమీపమునందుండెడు నన్ను మంత్రముచేభక్తితో నర్చించు వారికిని బ్రహ్మహత్యాది పాపములలో నుండినివర్తింపించి ముందు శివ సాయుజ్యమును బ్రహ్మసాయుజ్యము నిప్పించి తుదను నాసాయుజ్యము నిప్పించెదను భయపడ వలదని సాయించిరి. యిందువలన సేతువునందు శ్రీరామ మూర్తి బ్రహ్మ హత్య పోగొట్టు కొనుటకు లింగ పూజచేసినట్లు చెప్పెడు శైవుల పక్షము నిరస్తము. ఇట్లు శ్రుతుల యందు అర్చావతారమును గురించి చెప్పినవి. శ్రుతి "ఇతిహాసంపంచమం" అని ఇతిహాసమగుశ్రీరామాయణ భారతముల నయిదవ వేదమని వక్కాణించె, నట్టి మాహాత్మ్య

ముగల శ్రీరామాయణ మునందు "సహపత్న్యా విశాలాక్షో నారాయణము పాగమత్" అని చక్రవర్తి తిరుమగనార్ జానకీ సహితముగ తిరువయోధ్య యందు శ్రీరంగ నాథుని సేవించి నారని శ్రీవాల్మీకి భగవానులు సాయించిరి. భారతమున శ్రీగీత యందు "యేయథామాంప్రపద్యం తేతాం స్తథైవ భజామ్యహం" ఎవరు నన్ను స్వర్ణ రజత లోహములు మొదలగు బింబములయందు మంత్రములచే ప్రతిష్ఠచేసి యారాధించెదరో యావిగ్రహ ములనే నేనాదరించి తిరుమేనిగా వహించెదనని సాయించిరి. మరియు వ్యాసులు భారతమునం దారణ్య పర్వమున దివ్య దేశ మాహాత్మ్యములనే ప్రకటించి యుండుటచే, నందు మిగుల విశదముగ తెలిసి కొనవచ్చును. వెండియు గరుడ పురాణమున పది యధ్యాయములగు శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము నారద భగవానులకు శివుడు పదేశించె. తిరుమలమాహాత్మ్యము బ్రహ్మాండ పురాణము మొదలగు పురాణముల యందును, శ్రీభాగ వతము నందు విష్ణువు సమ్మతించి వేంచేశి యుండుదివ్యదేశములను శివుడు సేవించు చున్నానని చెప్పినదానియందును, మరియుభాగవత ద్వాదశ స్కంధమునం దుద్ధవుని గురించి కణ్ణను నన్నుస్వర్ణరజతాది పంచలోహ బింబముల యందు ప్రతిష్ఠ చేసి యర్చించ వలయునని సాయించి యున్నదాని యందును, ముప్పది రెండుశిల్పశాస్త్రములయందునుచూడవచ్చును. ఇట్లు ఇతిహాస పురాణములయందు ప్రసిద్ధముగా చెప్పి యుండెడు యర్చావతార వైభవములను తెలియక తెలిసిన పెద్దల సహవాసము చేయని అవివేకు లర్చావతారములను నిందించిరేని, వారు "విష్ణోరర్చావ తారేషు లోహ భావంక రోతియః । యోగురౌమానుషం భావము భౌ నిరయపాతినౌ" అని యర్చావతారముల యందు కాష్ఠపాషాణ లోహాది బుద్ధిగలవాడును తన గురువు నందు మనుష్య ప్రతి పత్తిచేసిన వాడునునీయిరువురు నరకమును పొందుదురనియు "అర్చావతారో పాదానం వైష్ణవోత్పత్తి చింతనం మాతృయోని పరీక్షాయా । స్తుల్య మాహు ర్మనీషిణః ॥ " అర్చావతారమునందు పాదాన ద్రవ్య నిరూపణముచేసిన వాడును వైష్ణవుల జన్మ నిరూపణము చేసినవాడును మాతృయోని పరీక్షచేసిన వారుపోయెడు పాపమునపోవుదురనేశాస్త్రార్థము పిళ్లైలోకా చార్యులు శ్రీవచన భూషణమునందు దయరించిరి.

తిరువాయ్‌మొழி మూడవ పత్తు ఆరవ తిరువాయ్‌మొழி "తంజమాగియత్తన్ దైతా యొడుతాను మాయవై యల్లనా, మెన్ జలిల్ లమరర్ కులముదల్ మూవర్ ద ముళ్లుమాదిన్నై, యన్జి నీరులగత్తుళ్లీర్ కళవనివ నేస్టుకూఫ్లేన్ మిన్, నెంజినాల్ నినైప్పా నెవనాగు నీళ్ కడల్ వణ్ణనే" యనుపాశురమున వాడు పరవాసు దేవుడు వీడర్చా రూపుడని సంశయించ వలదని సాయించిరి "అగల గిల్లే నిరైయమేన్ అలర్ మేల్ మంగైయురై మార్పాపుగ లొన్ఱిల్లా వడియే నున్నడి కీఴ్ మర్స్దు పుగుందేనే" అని తిరువడి గళులందుశరణాగతి చేసి సాయించిరి. అర్చావతారములు శ్రుతీతి హాసపురాణములయందు చెప్పబడి యున్నదనియు పరను పదనాథుని యందును అర్చారూపునియందును భేద బుద్ధిచేసి సంశయించ వలదని ఆழ்వారు పదేశము నిందుచెప్పబడియె.

ఇట్లు శ్రుతిస్మృతీతి హాసపురాణములు అమోఘముగా నర్చావతారారాధనమ వశ్యకర్తవ్యమని ఘోషించు చుండ, కొందరు స్వతంత్ర వాదులు బ్రహ్మమునకు రూపము లేదనియు, విగ్రహారాధనచేయుట మూఢ కృత్యమనియు నట్లొనర్చుట బ్రహ్మమునుపరిహసించుటయనియు, బ్రహ్మమును మనస్సుచే ధ్యానించుట వాక్కుచే నుతించుటయే చాలుననియు, శ్రుతి స్మృతీతిహాసాదులు కల్పితము లనియు తమ యుక్త్యుక్తులే వేదమనియు వాదించునది యేగాక, తమ యుక్తుల కనుకూలమగు శ్రుతి స్మృతీతి హాసాదుల కపార్థములు కల్పించి తమకు తోచెడు దుర్యుక్తులను తమకు లోబడిన కొందరికి బోధించి కేవలలౌకిక ప్రవర్తకులై కాయిక వ్యాపారములను విషయానుభవమునకే శేషముచేసి, భగవదారాధనకు నుపయోగింపనొల్లని వారిలో ఖ్యాతి లాభార్చనల నపేక్షించి పూర్వులు కొందరు వేదబాహ్య వేద కుదృష్టులై కొన్ని మతములకల్పించి నట్లు, యీ కాలమందు మన మొక మతమును స్థాపించ వచ్చునని మిగుల పరిశ్రమించెదరు. పూర్వమున "తరుచమణరుం శాక్కియ ప్పేయ్‌గళుం తాழ்చడయోన్ శొర్ కత్తశోంబరుం శూనియ వాదరుం నాన్ మఱైగళ్ నిర్ కక్కురుంబు శేయ్ నీశరు మాణ్డనర్ నీణిలత్తే పొర్ కర్ పక మెయ్మ్మై రామానుజమునిపోన్ దపిన్నే" అని తిరువరంగత్తముదనార్ తిరువాయ్ మలరన్దరుళియ ప్రకారము దుర్మతము లన్నియు నిర్మూల మయిన్ని; కలిదోష ముచే తిరు

గా "బ్రహ్మ సమాజమను" నొకటి మొలచి శ్రుతి స్మృతీతి హాస పురాణాగ మాది సమ్మతముగా నుండు సత్యమైన సిద్ధాంతమును తమ పిచ్చి యుక్తులచే నిషేధించి తమకు తోచిన ప్రకారము అనేక స్థళముల యందు ప్రశంసించు చున్నారు. యీమతస్థులు ఎంత యుక్తులు చేసి యీమతమునుస్థాపించిననుమన ఆళ్వారాచార్యులు స్థాపించిన సిద్ధాంతమునకు సనుమగునె. వీరొక యాధార ములేకనే వాదించ నుద్యుక్తులై భాగవతాపచారములకు పాత్రులవుటయేగాక ఈశ్వర ద్రోహులగు చున్నారే, అయ్యో! యీబుద్ధి వీరల కెట్లు సిద్ధించిన దో తెలియలేదు. ఒక మతమును నూతన ముగా కల్పించకోరికెకలిగి చేసిరేని యది శ్రుతిస్మృత్త్యుక్తులకుపొసగియుంటెగదాయనుభవమునకువచ్చును! వీరిమ తము "శ్రుతి స్మృతి మమైవాజ్ఞా యస్తాముల్లంఘ్య వర్తతే ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమ ద్రోహీ" అని యుండు భగవంతుని శ్రీసూక్తులకు విరుద్ధము కాదా? వీరుభగ వద్ద్రోహులనియును వేదబాహ్యు లనియును వివేకులకుతెలియక నుండదు "యథోర్ణనాభిస్సృజతే గృహ్ణాతేచతథా పృథివ్యామోషధయస్సంభవం తి యోసౌచ యజితో విష్ణుస్సత్వగుణ ప్రణితోభవత్ తస్య నాభేరజి ఆత్మా స్వయంభూఃతథాతస్య భ్రువోంతరాళాత్ తమోరుద్రః ప్రాదురభవత్" అని యజుర్వేదారణమునందు సర్గాదియను లోక సృష్టిని చెప్పెడు శ్రుతియందు ఊర్ణనాభియను సాలెపురుగొట్లు తన యుదరస్థ తంతువుల బైల్పరచి తిరుగా గ్రసించునట్లు, శ్రీవిష్ణు దేవుండా చరాచరాత్మక ప్రపంచమును సృజించి హరించు నతని, సత్వను యుండని యందరు పూజింతురు;వాని నాభీక మలమునందు రాజసుడైన బ్రహ్మయుద్భవించె ;నాబ్రహ్మభ్రూమధ్యమునతామసుడైన రుద్రుడు జన్మించెననియు, ఛాందోగ్యోపనిషత్తున "కేయూరవాన్ మకర కుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయ వపుః ధృత శంఖచక్రః। తస్యయథాకప్యాసం పుండరీక మివాక్షిణీ" అని చెప్పుటచే నీనారాయణుండు కేయూరమకర కుండల కిరీట కౌస్తుభాభరణములు గలవాడనియు అప్రాకృత పంచోపనిషన్మయమైన తిరుమేనిగల వాడనియు; తామర రేకుల వంటి నేత్రములు గలవాడనియు శ్రుతి చెప్పుటచే రూపము గలవాడని స్పష్టముగా తెలియవచ్చుచున్నది. అందుచే బ్రహ్మమునకు రూపములేదను చెప్పెడు పక్షమునిరస్త

ము. మరియొక శ్రుతియందు "యోబ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వం యోవై వేదాంశ్చప్రహిణోతితస్మై" అనిబ్రహ్మనుసృష్టించిన నారాయణుడే వానికివేదోపదేశముచేసెనని చెప్పియుండుటచేతను, నాబ్రహ్మతనచేసృజింపబడిన వారలకు దానినుపదేశింప, నాలాగే నిదివరకు పరంపరా ప్రాప్తముగా నుపదేశమగుచున్నది. యుగాంతరములందు పరాశర వ్యాస ప్రాచేతసవైశంపాయన బోధాయన శుక శౌనక భారద్వాజ గర్గ శాండిల్యాది పరమ ఋషులందరు దారు మృత్పాషాణ స్వర్ణ రజత తామ్రాదులచే భగవద్బింబముల గల్పించి కేయూర మకరకుండల కిరీటాది దివ్యాభరణ భూషితునిగాజేసి తామర్చించి, భగవత్స్వరూప రూపగుణ విశేషముల తామనుభవించి సకలచేతను లట్లర్చావతారముల యర్చించి ఈశ్వరాను భవము చేయునట్లనేక శాస్త్రములచే బోధించునట్లు ఇదివరకు సకల మతములందు నర్చావిధి నడుచుచూ వచ్చుచున్నది. మరియు నాళ్వారాచార్యులు వారాకవళిగా యుపదేశమును పొంది అర్చారాధనచే భగవదను భవము గలవారలై యుజ్జీవించిరి. మరియు, నీకలియుగంబున ననేక భక్తులర్చారాధనచే చిత్తంబు భగవదాయత్తంబై తైలధారావదవిచ్ఛిన్న భగవత్స్వరూప రూపగుణాదుల ననుభవించి యుజ్జీవించిన వైభవంబు వారివారి దివ్య చారిత్రములచే తెల్లంబగు. నిట్లుండ కమలాకరంబున కమలంబు చెంతనుండియు తత్కావలాంతర్గత కమనీయ మధుర సంబెఱుగని కప్పల చొప్పున, నిరాలంబనముచే మనస్సు నిలువదనిచక్కగా నెఱిగియుండియు భగవద్దివ్య మంగళ విగ్రహాను భవంబుచే చిత్తంబన్యాయత్తంబుగాక భగవదాయత్తంబుచేయు నుపాయంబెఱుంగక, విషయాంతరాయత్తులై తిరుగు నీబ్రహ్మసమాజికుల దౌర్భాగ్యతకు మిగుల చింతించెదము.

"విష్ణుపూజా విహీనస్య దంతశేష్టంహుతంశ్రితం। తపశ్చవ్యర్థతాం యాతి ప్రేతాలంకారవద్ద్విజః" అని శ్రీవిష్ణుదేవుని యర్చించనివాడుచేయుయజ్ఞతపోధ్యానాదుల తయు నిష్ఫలమని చెప్పియుండుటచేనర్చావతారారాధన మవశ్య కర్తవ్యమనునదిసిద్ధము. నిందునగురించి విశేష ప్రమాణములుండియున విచట గ్రంథబాహుళ్య భీతిచే వ్రాయబడలేదు ఇందుకై మరియొకప్రత్యేక గ్రంథమును ప్రచురింప దలచి యున్నాము.

మఱియు నర్చావతారవిషయమై సీదిగువవ్రాయబడిన
కొన్నియంశములత్యావశ్యకమని తోచినందున
నవి యిందుతో జేర్పబడినవి.

"యత్తేరూపం కల్యాణతమంతత్తేపశ్యామి" అనియీశావాస్యోపనిషత్తునందును "తస్య హైతస్య పురుషస్యరూపం యథామహారజనం వాసో యథా పాండ్వావికంయథేంద్రగోపోయథాగ్న్యర్చిర్యథా పుణ్డరీకంయథాసకృద్విద్యుత్తం సకృద్విద్యుత్తేవహవా అస్యశ్రీర్భవతి" అని బృహదారణ్యకోపనిషత్తునందును "యఏషోంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషో దృశ్యతే హిరణ్యశ్మశ్రుర్హిరణ్యకేశ ఆప్రణఖాత్సర్వ ఎవ సువర్ణః తస్యయథా కప్యాసం పుండరీకమేవమక్షిణి" అనిఛాందోగ్యోపనిషత్తునందును. "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్యైషమహిమాభువి దివ్యే బ్రహ్మపురే హ్యేషవ్యోమన్యాత్మా ప్రతిష్ఠితం తచ్ఛుభ్రం జ్యోతిషాం జ్యోతిస్తద్యదాత్మవిదోవిదుః" అనిముండకోపనిషత్తునందును. "తద్విష్ణోఃపరమంపదం సదాపశ్యంతిసూరయః" అనిసుబాలోపనిషత్తునందును. "ఏవమేవాస్య పరిద్రష్టురిమాష్షోడశకలాః పురుషాయణాః పురుషం ప్రాప్యాస్తంగచ్ఛంతి భిద్యేతే తాసాం నామరూపే సఏష రకళోమృతో భవతి" అని ప్రశ్నోపనిషత్తునందును. "ధ్యేయస్సదా సవితృమండలమధ్యవర్తీ నారాయణస్సరసిజాసన సన్నివిష్టః కేయూరవాన్ మకరకుండలవాన్ కిరీటీ హారీ హిరణ్మయ వపుర్ధృత శంఖ చక్రః ॥" అనియు. "శంఖ చక్రధరం దేవం కిరీటాది విభూషితం అగ్ని మండల మధ్యస్థం ధ్యాయే ద్యజ్ఞపతిం హరిం ॥" అనియు "కిరీటినం గదినం చక్రిణంచ తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం పశ్యామి ॥" అనియు. "కిరీటినం గదినం చక్రహస్త మిచ్ఛామిత్వా ద్రష్టుమహం తథైవ తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేనసహస్రబాహో భవవిశ్వమూర్తే ॥" అనిశ్రీభగవద్గీత ఏకాదశాధ్యాయమునందును చెప్పబడిన సర్వేశ్వరుని దివ్యమంగళవిగ్రహమును "యః కారయతి దేవార్చాః హృదయాలంబనాం హరేః సనరో విష్ణుసాలోక్య ముపైతి హతకల్మషః" అనిశ్రీవిష్ణుధర్మమునందు చెప్పబడిన ప్రకారము

జ్ఞానయోగ భక్తియోగ ప్రపత్తియోగులకు హృదయమునందు ధ్యానాలంబనార్చనాదులకై ప్రతిష్ఠింపబడియుండుట నెరుగక సామవేదమందు "మహాబ్రాహ్మణే సప్తదశబ్రాహ్మణం దేవతా యతనానికం పంతే దేవతాప్రతిమాహసంతి" అనిదేవాలయములు విగ్రహములుండేలాగున చెప్పియుండడమును "అవిముక్తేతవక్షేత్రే సర్వేషాంముక్తిసిద్ధయే అహంసన్నిహితస్తత్ర పాషాణప్రతిమాదిషు క్షేత్రేస్మిన్ యోర్చయేద్భక్త్యా మంత్రేణానేన మాంశివ బ్రహ్మహత్యాదిపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః" అని భక్తితో నర్చించువారలకు బ్రహ్మహత్యాది పాపనివర్తి పూర్వకముగా ముక్తి నిప్పించుటకు నర్చారూపముగా వేంచేసియుండడమును రామతాపినియ్యోపనిషత్తునందు చెప్పబడియుండడము నెరుగక నాత్మస్వరూపమాత్మగుణములు దేహస్వరూపము దేహగుణములు మనకు కలిగియున్నట్లు సర్వేశ్వరునికిని కలిగియుండెడు దివ్యాత్మస్వరూప మిట్టిది దివ్యాత్మగుణము లిట్టివి దివ్యమంగళ విగ్రహమిట్టిది యావిగ్రహగుణము లిట్టివని తెలిసికొనక జీవుల స్వరూపోపాయ పురుషార్థములను సర్వేశ్వరుని స్వరూప రూప గుణ విభూతి చేష్టలను ప్రతిపాదించే వేదాదిశాస్త్రములను చక్కగా సేవించి విషయ భేద యధికారి భేద యభిప్రాయ భేదములచే పూర్వోత్తరవిరోధ పరస్పర విరోధములు లేకుండుటను పూర్వాచార్యులు సాయించిన గ్రంథములను సేవించి తెలిసికొనక దూషించిరేని యాకాశమునంద లదినయడుసు తననెత్తిమీదపడునట్లా దూషణకు మనమే విషయమాదుమనియెరుగని కొందరు చెప్పెడుదాని వినియు వ్రాసినదాని చూచియు మోహించడముయుజ్జీవన హేతువుకానేరదు. మరియు "అగ్నౌతిష్ఠతివిప్రాణాం యోగినాంహృదితిష్ఠతి ప్రతిమా స్వప్రబుద్ధానాంసర్వత్ర సమదర్శినాం" అను వచనమునందు వేదవిహితకర్మయోగజ్ఞానయోగభక్తియోగ ప్రపత్తియోగనిష్ఠలకు సర్వేశ్వరుడగ్ని మొదలగు వానియందు సేవ సాయించె ప్రకారమును చెప్పియుండడము నెరుగక నపార్థములుగల్పించి స్వపరవినాశకులగుటయుచితముగాదు. అయితె వానికి నర్థ మేమనగా శ్రీభగద్గీతలో "కర్మణైవహిసంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః" అనియు "జ్ఞానయజ్ఞేన చాపరే" అనియు "భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యా" అనియు దైవీహ్యేషాగుణమయీ మమమాయా

దురత్యయా మామేవయే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతితే” అనియు “బహూనాంజన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే” అనియు “మామే కంశరణంవ్రజ” అనియు సాయించిన ప్రకారము కర్మయోగనిష్ఠులకు “అగ్నౌ తిష్ఠతివిప్రాణాం” అని అగ్నియందును జ్ఞానయోగనిష్ఠులకు “యోగినాంహృ దితిష్ఠతి” అని హృదయమందును తైల ధారవద విచ్ఛిన్న స్మృతిచే ఉభయ విభూతి విశిష్టపరబ్రహ్మానుభవము చేయుచుండెడు భక్తియోగనిష్ఠులకు “సర్వ త్రసమదర్శినాం” అని సర్వమందును “అంప్రబుద్ధానాం ప్రతిమాసు” అని “అకారోవై సర్వావాక్” అనేశ్రుతిప్రకారము సర్వవేదములుగా విశ్రుతమై “సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్యస్వభావతః” అనుప్రకారముసమస్తశబ్దములకు మూలమైయుండెడుఅకారమునకు “అకారోవిష్ణువాచకః” అనుప్రకారమువా చ్యుడైసకలజగత్కారణుడైసర్వరక్షకుడై సమస్తకల్యాణగుణాత్మకుడగుశ్రీమన్నా రాయణుండే దేహేంద్రియమనఃప్రాణబుద్ధి విలక్షణులై జ్ఞానస్వరూపులై జ్ఞానగు ణకులై నిత్యులై యుండెడుఆత్మకోట్లకు శేషిగానుపాయోపేయములుగా నుండెడు వాడనియు, స్వరక్షణమందన్వయములేనిస్వరూపపారతంత్ర్యమును చక్కగా నెరి గినజ్ఞానాధిక్యప్రపన్నులకునుభక్తిపారవశ్యముచేకరణశైదిల్యము కలిగి యొకటి యయినక్రమముగా ననుష్ఠించుట కనుకూలములేని భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నుల కును కర్మజ్ఞానభక్తులను క్రమముగా నెరిగియనుష్ఠించుటకుదగిన జ్ఞానశక్తులు లేని యజ్ఞానప్రపన్నులకును ఆశ్రయించి యుజ్జీవించుటకై యర్చారూపముగా సేవసాయించుచున్నాడనుయర్థముస్పష్టముగానున్నది. ఈయర్థమునుభగవచ్ఛా స్త్రమునందు “ఇదం శరణ మజ్ఞానాం ఇదమేవ విజానతాం ఇదం తితీర్షతాం పారంఇదమానంత్యమిచ్ఛతాం” అనిచెప్పబడియున్నది. శ్రీభాగవతమున నేకాద శస్కంధమునందు యిరువదియేడవ యధ్యాయమున “మదర్చాం సంప్రతిష్ఠా ప్య మందిరం కారయేద్దృఢం । పుష్పోద్యానాని రమ్యాణి పూజాయాత్రోత్స వాదికాన్ । పూజాదీనాం ప్రవాహార్థం మహాపర్వ సువాన్వహం । క్షే త్రాపణ పురగ్రామాన్ దత్వామత్సార్ష్టితా మియాత్ । ప్రతిష్ఠయా సార్వ భౌమం సన్మనాభువనత్రయం । పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సామ్యతా మియాత్” అనియుభారతమున మోక్షధర్మమునందు “తస్మాద్విష్ణుంప్రతిష్ఠాప్య

సర్వదేవభవోద్భవం నిత్యం సంపూజయే ద్దేవం । ఏకాంతాం భక్తిమాశ్రితః యోహిస్థాపయతేవిష్ణుం సర్వదేవనమస్కృతం స్థాపితం తేన సర్వం స్యాత్ జగత్థ్సావరజంగమం" అనియుపక్రమించి "యోబేరం స్థాపయేద్ధైకం విధిపూర్వం సదక్షిణంమాతృతః పితృతశ్చైవ యతశ్చోద్వహతేస్త్రియం కులైకవింశ ముద్ధృత్య విష్ణులోకేమహీయతే" అనువరకు చెప్పబడియున్నది.

మఱియు నిచట ప్రపన్నుల కవశ్యానుష్ఠేయమగు పంచకాలానుష్ఠానక్రమణిక వివరింపబూని శ్రీయఃపతియై సకల జగత్కారణభూతుడై సర్వరక్షకుడై పరమ కారుణికుడగు శ్రీమన్నారాయణుండు సకల లోకోజ్జీవనార్థముగా ప్రథమములో తన నాభికమలమందుద్భవించిన బ్రహ్మకుపదేశించి ప్రవర్తింపజేసిన వేదములకును శ్రీకృష్ణావతారముచేసి సాయించిన శ్రీభగవద్గీతకును శ్రీవేదవ్యాస భగవాన్లయందావేశించి సాయించిన శారీరక మీమాంసయగు బ్రహ్మసూత్రములకును ప్రవాహ రూపముగా వచ్చెడు ననాది సిద్ధమగు నర్థములకు విరుద్ధముగా వేదబాహ్యకుదృష్టులు మధ్య కల్పించిన అపార్థములను నిరసించి అనాది సిద్ధమగు యథార్థార్థములనుబయలుపరచుకొఱకు పరమపదమునందుండే తమహృదయస్వరూపులై నిత్యసూరివర్గ ప్రధానులగు అనంతులకు నియమింప వారునానియమమును శిరసావహించి తిరువవతరించి వేదార్థములనుబయలుపరచియందరునుజ్జీవించేలాగున వేదార్థసంగ్రహశ్రీగీతాభాష్య శ్రీభాష్యాదులనుసాయించినశ్రీభాష్యకారులశిష్యప్రశిష్యులగుశ్రీవంగిపురంనంబి శ్రీరంగనారాయణాచార్యులు శ్రీవాదికేసరి అఴగియమణవాళజీయ్యరు మొదలగువారు శ్రుతిసంహితాద్యర్థములసంగ్రహించి రచియించిన యాహ్నిక గ్రంథములలోని సర్వవర్ణ సర్వాశ్రమ ప్రపన్న పరమైకాంతుల కవశ్యానుష్ఠేయమగు పంచకాలానుష్ఠానము వ్రాయబడుచున్నది. అయిన నీగ్రంథములో మొదట పంచకాలానుష్ఠానములోని యభిగమన కాలానుష్ఠాన విషయమై విస్తరేణ వ్రాయబడి యున్నందున నచ్చట నుక్తాంశముల నిచ్చట సంగ్రహముగను ననుక్తాంశముల విశదముగను వ్రాయబడుచున్నది.

—పంచ కాలానుష్ఠాన క్రమణిక.—

సర్వవర్ణ సర్వాశ్రమ ప్రపన్నులు ప్రతిదివసకాలము నైదు భాగములుగా విభజించుకొని యాయాకాలమునకు విధింపబడియున్న యనుష్ఠానముల క్రమముదప్పక యథాశక్తి ననుష్ఠింప వలయు. అయిదు విధములనగా నభిగమనోపాదానేజ్యా స్వాధ్యాయయోగములు. అభిగమనకాలమనగా జగత్కారణుండగు భగవంతుని ప్రాతఃకాలానుష్ఠాన పూర్వకముగా పొంద నభిగమించుకాలము. ఉపాదానకాలమనగాభగవదారాధనార్థద్రవ్యసంగ్రహకా

లము. ఇజ్యయనగా భగవదారాధనకాలము. స్వాధ్యాయ మనగాస్తోత్రాను సంధాన కాలక్షేపాదికాలము. యోగమనగా భగవద్ధ్యానకాలము.

శాండిల్యస్మృతౌ—"నివృత్తివైదికం కర్మ యత్ప్రోక్తం భవ భేషజం పంచకాలాత్మకంజ్ఞానం యచ్చబ్రహ్మైకదైవతం" అని యుపక్రమించి "మహద్విస్తరరూపోయమాచారః పాంచకాలికా సంక్షేపాత్ప్రబ్రవీమ్యద్య యథాశాస్త్రం యథామతి" అను పర్యంతము శాండిల్యస్మృతియందు బ్రహ్మైకదైవతమై భవౌషధమై పంచకాలాత్మకమగు నివృత్త వైదిక కర్మచెప్పబడుచున్న దనియు మహద్విస్తర రూపమగు పాంచకాలికాచారము యథా శాస్త్రము యథామతి సంక్షిప్తముగా వ్రాయబడుచున్న దనియు వక్కాణింప బడియె. "పంచకాల క్రమపరాః జ్ఞానవిద్యా విశారదాః శుద్ధాచారా మహాత్మానః పూజ్యాః భాగవతా స్స్వయం యత్ర భాగవతానిత్యం పంచకాలపరాయణాః నివసంతి సదాయుక్తాః తత్స్థానం నైమిశాద్వరం నివసంతిమహాత్మానో యత్రచైకాంతినోద్విజాః దేవాదేవర్షయో నిత్యం తందేశం పర్యుపాసతే హృదయేభక్తిహీనానాం నశాస్త్రంతుప్రకాశ్యతే తస్మాచ్ఛాస్త్ర్రే వృథా కార్యా భక్తిర్మోక్ష పరాయణైః వర్ణాశ్రమాచారవతా పురుషేణవిపశ్చితా విష్ణురారాధ్యతే పంథా నాన్య త్తత్తోషకారకః పంచేంద్రియస్య దేహస్య బుద్ధేశ్చ మనసస్తథా ॥ ద్రవ్యదేశక్రియాణాంచ శుద్ధిరాచారయిష్యతే ॥" అనుప్రమాణోక్తంబుగ పంచకాలక్రమపరులును జ్ఞానవిద్యావిశారదులును శుద్ధాచార మహాత్ములును పూజ్యులు నగు భాగవతులెచ్చట నిత్యవాసముచేయుదురో యాస్థానము నైమిశారణ్యమునకంటెశ్రేష్ఠము; అట్టియేకాంతులగు మహాత్ములెచటనివసించెదరోయాదేశమును దేవతలు దేవఋషులునుపాసింతురు. హృదయమున భక్తిహీనులగు వారికి శాస్త్రము ప్రకాశించదుగాన భక్తులై మోక్షపరాయణులగువారు శాస్త్రోక్తములదృథముగా ననుష్ఠించతగు వర్ణాశ్రమాచారవంతులై విపశ్చితులగు పురుషులు శ్రీవిష్ణుదేవునారాధించెదరు వేరుమార్గమున భగవన్ముఖోల్లాసము కలుగదు. పంచేంద్రియ మనోబుద్ధియుక్తుడగు దేహికి ద్రవ్య దేశ క్రియాశుద్ధియే యాచారము.

—బ్రాహ్మ్యముహూర్త కర్తవ్యము.—

పరాశర సంహితాయాం.— "ప్రాతస్సూర్యోదయాత్పూర్వం ఘటికాత్రయమాత్రకే । ప్రపన్నః ప్రాఙ్ముఖోత్థాయ హరిర్హరి రితిబ్రువన్॥ ప్రక్షాళ్య కరపాణౌ చ గండూషాచమనం చరేత్ । సచ్చైకాంతీ శుచౌ దేశే కుర్యాద్గుర్వాదికీర్తనం । శ్రీమన్నారాయణస్యైవం కీర్తనంభాషయాపివా ।

తానేశిష్యాచార్యులుగా తిరువవతరించి తిరుమంత్రమును బయలుపరచిన నారాయణమహాఋషిసాయించినది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మేముహూర్తే సత్వస్థో హరిర్హరి రితి
బ్రువన్ । ఉత్థాయ శయనే తత్ర సమాసీన
స్సమాహితః । వ్యర్థం వీక్ష్య గతం కాలం
నిర్విద్యాహమతఃపరం.

—శ్రీవంగిపురం నంబిగారు సాయించినది.—

శ్లో॥ బ్రాహ్మేముహూర్తే సంప్రాప్తేనిద్రాంత్యక్త్వా
ప్రసన్నధీః । హరిర్హరిర్హరిరితివ్యాహరేద్వై
ష్ణవః పుమాన్ ॥ ఉత్థాయ శయనేతస్మిన్నా
సీనో నియతేంద్రియః । తత్రస్తసిర్విణ్ణహృదయో
వ్యర్థ్యం వీక్ష్యగతం వయః॥

శ్లో॥ గురూన్ ప్రపద్య ప్రథమం తద్గురూంశ్చ తతోహరిం అనియు రహస్యామ్నాయ బ్రాహ్మణమునందు.—సచాచార్యవంశో జ్ఞేయో భవతి అచార్యాణామసావసావిత్యాభగవత్తః అని చెప్పబడియున్నది.

శ్రు॥ యస్య దేవేపరాభక్తిర్యథా దేవే తథాగురౌ ।
తస్యైతేకథి తాహ్యర్థాః ప్రకాశంతే మహాత్మనః॥"

అనిదేవగురుభక్తినేసర్వతత్వప్రకాశకారణమనికఠవల్లియందు జెప్పబడియున్నది.ఆపస్తంబాదులయందు "దేవమివఆచార్యముపాసీత" అనిచెప్పబడియున్నది.

పారమేశ్వర సంహితయందు. సంప్రబుద్ధ ప్రభాతేతు ఉత్థాయ శయనేస్థితః । నామ్నాసకీర్తనం కుర్యాత్, షోడశానాం ప్రయత్నతః ।

Funding: IKS/Tattva Heritage. Digitization: eGangotri.

ప్రపత్త్యామనసావాచా గృహీంభిక్షుశ్చకారయేత్ ॥" అనునట్లు ప్రపన్నుడు ప్రాతఃకాలమున సూర్యోదయాత్పూర్వము మూడు ఘడియలకు హరిహరిః యనియనుసధించుచు తూర్పుముఖముగా నిదురలేచి కర చరణయుగ ప్రక్షాళనమొనర్చి నోరు పుక్కిలించి యాచమనముచేసి యేకాంతమై శుచియగు

ఓంనమో వాసుదేవాయ నమ స్సంకర్షణాయతే । ప్రద్యుమ్నాయ నమస్తేస్తు అనిరుద్ధాయతేనమః ॥ క్రమశః కేశవాదీనాం యావద్దామోదరం ద్విజః । నమోనమః కేశవాయ నమోనారాయణాయచ ॥ మాధవాయ నమశ్చైవగోవిందాయనమ స్తతః । విష్ణవేధనమస్కుర్యాన్నమస్తే మధుసూదన ॥ నమస్త్రివిక్రమాయాథ వామనాయ నమ స్తతః । నమస్తుశ్రీధరాయాథ హృషీకేశాయ తేనమః ॥ నమస్తేపద్మనాభాయ నమో దామోదరాయచ । దివ్య నామావతారాణాం దశానా మథకీర్తనం ॥ ఏకశృంగాదికానాంతు విహిత క్రమశః ప్రభోః । నమస్తే మీనరూపాయ కమఠాయనమ స్తతః ॥

నమోస్త్వాది వరాహాయ నారసింహాయ తేనమః । నమోవామనరూపాయనమోరామత్రయాయచ ॥ కుఠారజ్యాహలాస్త్రాయ నమఃకృష్ణాయవేధసే । కల్కిర్విష్ణోనమస్తేస్తు సర్వం సప్రణవంద్విజః ॥ యథాస్థిత క్రియైవ భేదాంస్త్వేతాన్ హరేర్విభోః । నమస్కుర్యాత్ప్రభాతేతు యోగాంతే తుదినక్షయే ॥ శబ్దేనోచ్యతరేణైవ సంహృష్టజనకేనతు । స్తోత్రాణి నాధమంత్రాణిఉదీర్యాన్యానివైతతః॥

—వంగిపురంనంబిగారును సంగ్రహముగా వ్రాయించినది.—

చికీర్షన్నీప్సితం కర్మ తన్నామాన్యనుకీర్తయేత్ । చతుర్భి ర్వాసుదేవాద్యై ర్నామభి స్సహ సంయుతః ॥ జపే ద్ద్వాదశ నామాని కేశవాదీని చాదరాత్ । దశావతార నామాని మత్స్యకూర్మాదికాన్యపి ॥ జపన్నుత్థాయ శయనా ద్దర్శయిష్య న్సదా హరిమ్॥

—శ్రీనారాయణమహర్షి వ్రాయించినది.—

"భగవచ్చరణాంభోజపరిచర్యావిధిక్రమం । ఏకాంతిభిరనుష్ఠేయం నిత్యం సముభిదద్మహే ॥ వ్యర్థం వీక్ష్య గతం కాలం నిర్విద్యాహ మితః పరమ్। ఆరాధయేయం ధ్యాయేయం భజేయం పురుషోత్తమమ్ ॥ కీర్తయేయం నమస్యేయంచింతయేయమనారతమ్। వ్రజేయంశరణంచేతినిశ్చిత్యమనసాస్వయమ్"॥

ప్రదేశ మందాసీనుండై గురుపరంపరా పూర్వకముగ ద్వయమనను సంధించి “ కూర్మాదీన్ దివ్యలోకాన్ తదనుమణిమయం మంటపం తత్ర శేషం

హారీతస్మృతౌ చతుర్థోధ్యాయః.

అథవక్ష్యామి రాజేంద్ర విష్ణోరారాధనంపరం । ప్రత్యూషేస హసోత్థాయ సమ్యగాచమ్య వారిణా ॥ ఆత్మానం దేహమీశంచ చింతయే త్సంయతేంద్రియః । జ్ఞానానంద మయో నిత్యో నిర్వికారో నిరామయః ॥ దేహేంద్రియా త్పరస్సాక్షా త్పంచవింశాత్మకో హ్యహం । అహం దేహే నివత్స్యామి శేషభూతోహి శార్ఙ్గిణః ॥ శుక్లశోణిత సంభూతే జరా రోగా ద్యుపద్రవే । మేదో రక్తాస్థి మాంసాది హేయద్రవ్యసమాకులే ॥ మలమూత్ర వసా పంకే నానా దుఃఖ సమాకులే । తాపత్రయ మహా వహ్నౌ దహ్యమానే నిశం భృశం ॥ ఈషణత్రయ తృష్ణాహి బధ్యమానే దురత్యయే । క్లిశ్యామి పాప భూయిష్ఠే కారాగృహ నిభే శుచా ॥ బ హు జన్మ బహుక్లేశ గర్భవాసాది దుఃఖితే । వసామి సర్వ దోషాణా మాలయే దుఃఖ భాజనే । అస్మా ద్విమోక్షణార్థాయ ఆశ్రయిష్యామి కేశవమ్ ॥ వైకుంఠ పరమ వ్యోమ్ని దుగ్ధాబ్ధౌ వైష్ణవే పదే । అనంత భోగిపర్యంకే సమాసీనం శ్రియాసహ ॥ ఇంద్రనీల మణిశ్యామం చక్రశంఖ గదాధరం పీతాంబరధరం దేవం పద్మపత్ర నిభేక్షణం ॥ శ్రీవత్స కౌస్తు భోరస్కం సర్వాభరణ భూషితం । చింతయిత్వా నమస్కృత్వా కీర్తయే ద్దివ్యనామభిః ॥ సంకీర్త్యనామసాహస్రం నమస్కృత్వా గురూనపి॥

తా॥ ఇట్లు హారీతస్మృతి ప్రమాణోక్తంబుగా ఓ రాజేంద్రా శ్రేష్ఠవిష్ణ్వారాధనమును జెప్పెదనువినుము. ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి జలముచే లెస్సగానాచమనముచేసి యింద్రియ జయశీలుండై ఆత్మయగు తన్ను దేహమునీశ్వరునిగూర్చి చింతింపవలయును. జ్ఞానానంద మయుడనై నిత్యుడ నై నిర్వికారుడనై నిరామయుడనై దేహేంద్రియములకంటె పరుడనై పంచ వింశత్యాత్మకుడనై శార్ఙ్గపాణికి శేషభూతుడనగు నేను ఈదేహమునందు నివసించియున్నాను ఈదేహము శుక్లశోణిత సంభూతమై జరారోగాద్యుప ద్రవస్థానమై మెదడు రక్తము మాంసము ఎముకలు మొదలగు హేయ

తస్మిన్ ధర్మాదిపీఠం తదుపరికమలం చామరగ్రాహిణీశ్చ విష్ణుం దేవీం విభూషా యుధ గణ మురగం పాదుకే వైనతేయం సేనేశం ద్వార

ద్రవ్యములతో కూడినదై మలము మూత్రము క్రొవ్వు మురికి మొదలగు నానాదుఃఖ సమాకులమై తాపత్రయమనెడు మహాగ్నిచే నెల్లప్పుడు మిగుల దహింపబడెడిదై దురత్యయమయిన యీషణత్రయ తృష్ణలచే బధ్యమానమై యశుచియై కారాగృహ సమమై పాపభూయిష్ఠమయినది. ఇట్టి సర్వదోషమూలమై దుఃఖభాజనమైన దేహముతో బహుజన్మములెత్తి గర్భవాసాది బహుదుఃఖముల ననుభవించుచున్న నేను దీనివిమోచనముకొరకు వైష్ణవ పదంబగు పరమవ్యోమ వైకుంఠమందును క్షీరాబ్ధియందును అనంత భోగి పర్యంకంబున శ్రీదేవితోడ నాసీనుండై యున్న యింద్రనీలమణిశ్యాముండును శంఖచక్ర గదాధరుండును పీతాంబరధారియు పద్మపత్రనిభేక్షణుండును శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కుండును సర్వాభరణ భూషితుండునునగు దేవదేవుండగు కేశవుని యాశ్రయించి యతనినిమనంబునచింతించి నమస్కరించి యతని దివ్యనామములచేగీర్తించి సహస్రనామ సంకీర్తనంబు సేయుచు గురునమస్కారంబు జేసెదను.

శ్రీవంగిపురంనంబిగారు సాయించినది.

బ్రాహ్మే ముహూర్తే సంప్రాప్తే నిద్రాం త్యక్త్వా ప్రసన్న
ధీః । హరిర్హరిరితిబ్రూయా ద్వ్యాహరే ద్వైష్ణవః పుమాన్ ॥ ౧ ॥
ఉత్థాయ శయనే తస్మి న్నాసీనో నియతేంద్రియః । త్రస్త నిర్విణ్ణ
హృదయో వ్యర్థం వీక్ష్య గతం వయః ॥ ౨ ॥ తాపత్రయేణచా
క్రాంత స్త్రివేణా ధ్యాత్మికాదినా । దావజే నాగ్నినాలీఢో భ్రామ్య
న్నివ వనే మృగః ॥ ౩ ॥ సంసార వాగురాంతస్థో లూనపక్ష ఇవాం
డజః । అపశ్య న్నిర్గమోపాయ మాగామిష్వపి జన్మసు ॥ ౪ ॥
అకార్యై రతి బీభత్సైః క్రియమాణైః కృతైరపి । లజ్జితశ్చ విషణ్ణశ్చ
స్మర్యమాణై స్స్వకర్మభిః ॥ ౫ ॥ అవినీత మశిక్షాహ్ మసద్గుణగ
ణాకరమ్ । అవధార్య స్వమాత్మాన మచికిత్స్య శుభాశ్రయమ్ ॥ ౬ ॥
దహ్యమానేంధనా న్తస్థోస్ఫురన్నివ కీటకః । అలబ్ధ నిర్గమ స్తిష్ఠ
న్మధ్యే మరణ జన్మనోః ॥ ౭ ॥ విహ్వలశ్చ విషణ్ణశ్చ విమృశన్ స్వా

పాలాన్ కుముదముఖగణాన్ విష్ణుభక్తాన్ ప్రపద్యే” “సవ్యంపాదం ప్రసార్య శ్రిత దురితహరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జానున్యాధాయ

మిమాందశామ్ । చింతయే త్వద్విధమంచైవ మాచర న్ప్రియ మాత్మ
నః ॥ ౮ ॥ సంసార చక్ర మారోప్య బలిభిః కర్మ రజ్జుభిః । కాలే
నాకృష్య మాణస్య జంగమ స్థావరాత్మనః ॥ ౯ ॥ అహో మామే మ
హతీయాతా నిష్ఫలా జన్మ సంతతిః । అనారాధిత గోవింద చరణాం
భోరుహద్వయా ॥ ౧౦ ॥ అనాస్వాదిత సత్కర్మ జ్ఞాన భక్తి సుధా
రసా । అదృష్టానంత సంసార సాగరోత్తారణప్లవా ॥ ౧౧ ॥ శ్రుతిస్మృ
త్యుదితాశేష సదాచార పరాఙ్ముఖీ । త్యక్తవర్ణ సమాచారా భ్రష్టా
వైదిక వర్త్మనః ॥ ౧౨ ॥ అనుపాసిత సద్వృద్ధా స్వీకృతా సత్స
మాగమా । అసంపాదిత శుశ్రూషా గుర్వాచార్య పితృష్వపి ॥ ౧౩ ॥
నిజ కర్మజ దేవాది దేహాధ్యస్తాత్మ భావనా । తద్భావనానుగోద్భూత
సుఖ దుఃఖ వ్యవస్థితిః ॥ ౧౪ ॥ అసంభూత స్వయాథాత్మ్య జ్ఞాన
జోత్తమ నిర్వృతిః । పశువ త్ప్రాకృతై రేవ గుణైరధిక నిర్వృతా ॥
౧౫ ॥ నకర్మనిష్ఠానాత్మజ్ఞా నాపి భక్తియుతా హరౌ । నోద్యుక్తా
భక్తిహీనత్వా త్తత్క్రియా స్వర్చనాదిషు ॥ ౧౬ ॥ కర్మభిః పుణ్య
పాపాఖ్యై రవిద్యా పరనామభిః । ధూమై రివాచ్ఛరా జ్ఞేయం జ్ఞాన
మావృత్య దేహినః ॥ ౧౭ ॥ భూషయిత్వా స్వకం దేహం శబ్దాద్యై
స్స్వార్జితై ర్గుణైః । దర్శయిత్వా స్వసౌందర్య మాత్మనే తిష్ఠమానయా ॥
౧౮ ॥ నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణమ్ । సంఛాద్యైస్స్వగుణై రేవ
స్వరూపం పరమాత్మనః ॥ ౧౯ ॥ గుణమయ్యా ప్రకృత్యాఖ్య భగవన్మాయ
యానయా । స్వసంలీనా నంతజీవ కృతకర్మానురూపయా ॥ ౨౦ ॥ గుణ
త్రయా శయానంత విచిత్ర పరిణామయా । అతిదుస్తరయాదేవ ప్రపత్తిరహి
తాత్మభిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రలోభ్యమానా సతతం తస్యైవాత్యంత నిర్వృతా ।
అజానతీవ స్వహితం మూకస్వప్నానుకారిణా ॥ ౨౨ ॥ నిష్ప్రాణీయే నిరా
లంబే నిఖామే నిరుపద్రవే । ద్రాఘీ యస్య శుభే మార్గే యమస్య సదనం
ప్రతి ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛతో మే సహాయస్య వర్ధయంతీ భయం మహత్ । అతీ

సవ్యేతర మితరభుజం నాగభోగేనిధాయ పశ్చాద్బాహుద్వయేన ప్రతి భట శమనే ధారయన్ శంఖ చక్రే దేవీ భూషా దిజుష్టో జనయతు

తాపి సర్వైర్వైషా తిష్ఠతీవపురోమమ ॥ ౨౮ ॥ గతాయాస్త్వి ద్దృశం రూపం వర్తమానేపిజన్మని । తత్రైవ సుమహాన్కాలో గతక్షణ ఇవాల్పకః ॥ ౨౯ ॥ అలబ్ధ సుఖ సంస్పర్శ మకృతౌఘా ఘునిష్కృతిః । వినైవ హరి పాదార్చా మహో పశ్యత ఏవమే ॥ ౨౬ ॥ కింకరిష్యామిపదయో ర్నిపతిష్యామి కస్య వా । దుస్తరాం దుర్దశామేతాంకథయిష్యామి కస్యవా ॥ ౨౭ ॥ ఇతఊర్ధ్వ మహంతావ ద్యావజ్జీవం శ్రియశ్శ్రియః । పదయోరర్చనంకర్తుం యతమాన స్సమాహితః ॥ ౨౮ ॥ అభిగచ్ఛన్ హరిం ప్రాతః పశ్చాద్ద్రవ్యాణి చార్జయన్ । అర్చయంశ్చతతోదేవం కాలేష్వాక్తేషుపంచసు ॥ ౨౯ ॥ వర్తమానస్సదాచైవ పాంచకాలికవర్త్మనా । స్వార్జితైర్గంధపుష్పాద్యైః శుభైశ్శక్త్యనురూపతః। ఆరాధయన్‌హరింభక్త్యా గమయిష్యామివాసరాన్॥ ౩౦॥

తా॥ బ్రాహ్మ్యముహూర్తము సంప్రాప్తమగునపుడువైష్ణవుండునిదుర విడిచిప్రసన్నమనస్కుడై హరిశ్శ్రియని యనుసంధించుచు పడకలోనుండి లేచి నియతేంద్రియుండైకూర్చుండి బహుకాలముష్వ్యర్థముగాగడచెనేయని చింతించి అవినీతుడనై శిక్షింపబడుటకు యోగ్యతలేకనసద్గుణసమూహమున కాశ్రయమై ప్రాయశ్చిత్తయోగ్యతయు కూడాలేక అశుభాశ్రయుడ నయిననేను అరణ్యము లో కారాగ్నిచే నాక్రమింపబడి పరిభ్రమించు మృగమువలె తీవ్రమగునాధ్యా త్మికాదితాపత్రయములచే నాక్రమింపబడియున్నాననియు ఉరిలోచిక్కువడిన కరెక్కలులేనిపక్షివలె సంసారమునతగులువడి ఉత్తరజన్మములయందునునిగ్గ మోపాయంబెరుంగక నున్నాననియు తనకు తనకర్మములచే ఘటించిన యతి భీభత్సమగుదుష్కార్యములనుస్మరించి లజ్జించి ఖేదమునొంది యిరుపార్శ్వము లయందు దహనమగుచుండు కట్టెలలోపలజిక్కుపడితపించు కీటకముమాట్కి మరణజన్మముల మధ్య తగులువడి నిర్గమోపాయంబెరుంగ కున్నవాడ నని యిట్టితనదశనుగూర్చి భయమునొంది నిశ్చేష్టితుడై దుఃఖించుచు ప్రథమమున తాను చక్కబడు మార్గమును చింతింపవలయును. మరియు జంగమ స్థావ రరూపమగు సకలజంతువులుసంసారమనుచక్రమున బలమగు కర్మమనుత్రాటి

జగతాం శర్మవైకుంఠనాథః" అను ధ్యానశ్లోకములయందు జెప్పబడినప్రకారము పరవాసుదేవుని వాసుదేవాది వ్యూహ మూర్తులను మత్స్యాది

చేకట్టబడి కాలమునసుసరించి యీడ్వబడుచున్నవనియు అయ్యో శ్రీగోవింద చరణారవిందయుగ్మములను ఆరాధించకనే అనేక జన్మపరంపరలు నిష్ఫలముగాగడచెనేయనియు సత్కర్మజ్ఞానభక్తులను సుధారసముపానముజేయని హేతువుచేతగదా అనంత సంసారసముద్రమును దాటదగునోడదొరకదయ్యెననియు శ్రుతిస్మృతిచోదితమగు నశేషసదాచారములకు విముఖుడనై వర్ణధర్మములను విడిచి వైదికమార్గభ్రష్టుడనైతిననియు సద్వృత్తుల నుపాసించక అసన్మార్గమునకొడిగడి గుర్వాచార్య శుశ్రూషలుజేయనివాడనైతిననియు స్వకీయకర్మములచే ఘటించిన దేవాదిదేహములయందునాత్మభావనచేసి తద్భావనవలన సంభవించు సుఖదుఃఖవ్యవస్థితుడ నయితిననియు ఆత్మస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానజమగు నుత్తమ నిర్వృతిబొందమనందునపశువులకువలె ప్రాకృతగుణ నిర్వృతియే యధికమైయున్నదనియు కర్మజ్ఞాన భక్తినిష్ఠలయం దన్వయము లేక శ్రీహరియందు భక్తిలేనందున తదర్చనాది కార్యములయందును ద్యుక్తుడకానైతిననియు పొగచే నగ్నిజ్వాలలాక్రమింపబడునట్లు దేహ ధారిజ్ఞానమ విద్యాసంబంధియగు పుణ్య పాపరూప కర్మముచే నావరింపబడియున్నదనియు చింతించి మఱియు నీయవిద్యాతన సంబంధియగు దేహమును స్వార్జితమగు శబ్దాదిగుణములచే నలంకరించి తన సౌందర్యము నాత్మకు దర్శింపజేయుచు నిరతిశయానంద సుఖభావమే లక్షణము గాగల పరమాత్మ స్వరూపమును తనగుణములచే మఱుగుపరచి గుణమయమై ప్రకృతి యను పేరుగల యీభగవన్మాయతనయందు లీనులైయున్నయనంత జీవకృత కర్మమున కనురూపముగా గుణత్రయాశ్రయమై యనంతవిచిత్రరూపములుగా పరిణమించుచు ప్రవృత్తిరహితాత్మలకతిదుస్తరమై అత్యంత నిర్వృతమగు నీయవిద్యచే నెల్లప్పుడు వంచింపబడుచు మూగవాడు తనస్వప్నమునుచెప్పలేనట్లుతనహితము నెరుగజాలనివానిగా జేయుచున్నదనియు మరియు పానీయము లేకనిరాలంబమైనీడలేనిదై ఆశ్రయశూన్యమైఅశుభంబగుదుర్గమమార్గంబగుయమసదనమును పొందించుచున్నదనియునిట్టి మార్గమునఅసహాయుడనై పోవుటచే

విభవమూర్తులను కేశవాది మూర్తులను ధ్యానించి నూటయెనిమిది దివ్య దేశ ధ్యాన శ్లోకాదులను తిరుప్పావును అనుసంధించి సమాహితచిత్తుండై బహుకాలము వ్యర్థముగా గడపితిని అని నిర్వేదనమునొంది.

"ఆరాధయన్ హరిం భక్త్యా గమయిష్యామి వాసరాన్। ప్రతిక్రియా విరోధీని ప్రాచీనాన్య శుభానిమే। స్వయైమైవ కృప యాదేవో వినాశ్యాస్మన్ మనోరథాన్। పూరయంత్వితి సంప్రార్థ్య మంత్రిమే తదు దీరయేత్ ॥" అని శ్రీహరిని భక్తితో నారాధించుచు దినములుగడపెద. నీయారాధనాది క్రియలకు విరోధియగు ప్రాచీనకర్మముల దేవరవారేవినాశము నొందించి. యస్మన్మనోరథముల పూర్తిజేయుమని శ్రియఃపతిని ప్రార్థించి "త్వయ్యా రాధన కామోయం వ్రతం చరితుమిచ్ఛతి ః సంకల్ప్య సిద్ధ్యైభగవన్ పూరయస్వ మనోరథాన్ ॥" అనునట్లు నియా వ్యస్వరూప స్థితి ప్రవృత్తిగల స్వశేషతై కరసమగు నీయాత్మకు భగవంతు డొసగిన దేహేంద్రి యాంతః కరణముల గొని భగవంతుడు తానేతనప్రీత్యర్థముగా యోగ శేషమగు నభిగమనో పాదానే జ్యాస్వాధ్యాయ క్రియల నేతచ్ఛరీర విశిష్టుడగు నీయాత్మచే ననుష్ఠింప జేయుచున్నాడనియు నిట్లు

మహత్తరభయమునువృద్ధిబొందించి యిట్టి యవస్థగడచి పోయినదైన నదియే నిప్పుడు నాయెదుట నున్నట్లు తోచుచున్నదనియు యిట్లు గడచినదిగాక నీజన్మమందును దీర్ఘకాల మాలాగే క్షణము వలె గడచెననియు అయ్యో!శ్రీహరిపాదార్చన జేయనందున లేశమైన సుఖ సంస్పర్శము లేక పాపరాశిక్షయించ కుండుట కనుబడుచున్నదని ఖేదించి అయ్యో! నేనేమి జేయుదునెవ్వని పాదముల బడుదును దుస్తరమగు నీదుర్దశ నెవరితో జుప్పుకొనువాడనిక మీదు నేను శ్రియఃపతి పాదముల సమాహితుడనై నర్చించెద ప్రాతఃకాలమున శ్రీహరిని గూర్చి యభిగమించి పిదప ద్రవ్యముల సంగ్రహించియనంతర మచ్యుతునర్చించి తదుపరి మంత్రము జపించి తదనంతరముభగవత్ధ్యానముచేసి యిట్లు ప్రతిదినమున పాంచకాలిక వర్తనుడ నయ్యెదను స్వార్జితమగు శుభ గంధ పుష్పాదులచే శక్త్యను రూపముగా శ్రీహరినారాధించుచు గాలము గడపెద.

అనుష్ఠింపజేసెడు క్రియలు భగవద్బలముచే భగవద్వీర్యముచే భగవత్తేజముచే నే జేయుచున్న వాడననియు నను సంధింపవలయు.

*నీపాంచ కాలి కానుష్ఠాన ధర్మము లావశ్యక మని మంత్రసిద్ధాంత ఆగమ సిద్ధాంత తంత్రి సిద్ధాంత తంత్రాంత సిద్ధాంతరరూప

శ్రీయాళవందార్లు శ్రీభాష్యకార్లు సాయించినది.

* శ్లో॥ ఇదం మహోపనిషదం చతుర్వేదసమన్వితం। సాంఖ్యయోగకృతాం తేన పంచరాత్రాను శబ్దితః॥ వేదాం తేషుయథా సారం సంగృహ్యా భగవాన్ హరిః। భక్తాను కంపయా విద్వాన్ సంచి క్షేపయథా సుఖం॥ ఇత్యాది ప్రమాణ ప్రతి పాదితప్ర క్రియచే। అతి విదితత గహనగంభీర నిగమ శత శిఖర గత స్వరూపో పాయ పరమ పురుషార్థ జ్ఞాన వ్యవసాయ ప్రేమ సమ్యగాచారములను సాక్షాత్తు భగవంతుడే తన నాభీపద్మమునందు ప్రథమములో గలిగిన బ్రహ్మకు సాయించిన భగవచ్ఛాస్త్రము ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ శాఖావిభాగములవలే "ఆగమాఖ్యం హిసిద్ధాంతం। స న్మోక్షైక ఫల ప్రదం। మంత్ర సంజ్ఞం హిసిద్ధాంతం చతుర్వర్గ ఫల ప్రదం॥" "తంత్రాంతరం హిసిద్ధాంతం వాంఛితార్థఫల ప్రదం" అను ప్రమాణ ప్రకారము, ఆగమ సిద్ధాంత, మంత్ర సిద్ధాంత, తంత్ర సిద్ధాంతతంత్రాంతర సిద్ధాంతములనే ఆవాంతర తంత్రములచే విభజింప బడియున్నది.

ఋగాది వేదభేదతశ్శాఖా భేదములు, పుత్రశిష్యుల పూర్వపూర్వపరి గ్రహాను సారముగా వ్యప దేశింప బడియుండెడు ప్రకారము సిద్ధాంత భేదత దవాంతర భేదములు ప్రథమ పరిగ్రహాను సారముగా వ్యపదేశింప బడియున్నది.

భారతమునందు "బ్రాహ్మణైః క్షత్రియై, ర్వైశ్యై శూద్రైశ్చకృతలక్షణైః। అర్చనీయశ్చ సేవ్యశ్చనిత్యయుక్తైః స్వకర్మసు।" "సాత్వతంవిధిమాస్థా యగీత స్సంకర్ష ణేనయః" అని బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకును, అను శాసనీకమునందు పుండరీక నారద సంవాదమున. "బ్రహ్మచారి గృహస్థోవా వానప్రస్థోథ భిక్షుకః। కేశవా రాధనం హిత్వా నైవయాతి

పంచ రాత్ర సిద్ధాంత మందును శ్రీరంగ మాహాత్మ్యాదుల యందును మిగుల స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నది.

పరాంగతిం ॥ " అని బ్రహ్మచారి గృహస్త వాన ప్రస్థ సన్యాసులు భగవ న్ముఖో ద్గతమగు, భగవచ్ఛాస్త్ర మందు గల । సాత్వత సంహితలగు సాత్వతం త్రాదుల యందు చెప్పిన ధ్యాన స్తుతి ప్రణామార్చ నాదులు నిత్యము స్వయం ప్రయోజనముగా నవశ్య కర్తవ్యమని చెప్పబడియున్నది.

భగవచ్ఛాస్త్రము నందు అహో రాత్రకాలమును అయిదువి ధములుగా విభజింప బడియున్నది. అవి యేవి యనగా అభిగమన ఉపా దాన ఇజ్యా స్వాధ్యాయ యోగములు. ఈయైదింటిలో యోగమునకు శేష ము అభిగమ నాదులు నాలుగు ఆ యభిగమనా దులలో జేయదగిన భగ వత్కైంకర్య రూపమగు తత్తద్వర్ణాశ్రమ జాతి నిమిత్తాదిని యతధర్మములు భగవ ద్ధర్మ నిష్టులందరికి సమము. కొందరు స్వస్వశా ఖోక్త స్వస్వసూత్రో క్తప్రకారము పంచ కాలాను ష్ఠానములు జేయుచున్నారు. మరి గొం దరు స్వస్వ సంహితోక్త ప్రకారము పంచ కాలా నుష్ఠానములు జేయు చున్నారు. ఈ రెండు వర్గముల యందు అధికారి విశేషమాత్రమే భేదము తత్త చ్ఛిద్ధాంతోక్త అభి గమనాదు లైదు నాలుగు విధములగు పంచ రాత్రులకు సాధారణము.

పాద్మ సంహిత యందు బ్రహ్మోవాచ. "పంచకాలవిధి జ్ఞా నాం ప్రాశస్త్యం భగవన్నిహ । కథితం పంచకేకాలా విధి యశ్చాపిపం చకే । మహ్యాంజి జ్ఞాస మానాయ కథయస్వ యథాతథం । నచేద్రహ స్యమత్యంతం యద హంపృష్ట వానిదం ॥ " శ్రీభగ వాను వాచ ॥ " ఆ ద్యం కర్మాభి గమనము పాదానం తతః పరం । ఇజ్యాచ పశ్చాత్స్వా ధ్యాయ స్తతో యోగ స్తతః పరం । పంచ తే విధయస్తేషాం కాలాఃపం చైవ తే క్రమాత్ । కల్యాణా చరణాంస్తం యత్ కర్మజాతం చతుర్ముఖ॥ ఉత్థానాది క్రమాదేత దభి యానముదీరితం బ్రాహ్మే ముహూర్తే బుద్ధ్యేత ధ్యాయ న్నారాయణం పరం । ఉత్థాయా సీతశయనే కీర్తయన్నామ

— అభిగమనకాలవిధిః —

ప్రాతఃకాలమునందు నిదురలేచి ధరణీధరుడగు శ్రీవరాహమూర్తిని ధ్యానించి "నమోస్తు ప్రియదత్తాయై తుభ్యంజేవి వసుంధరే । త్వంమాతా

"వైష్ణవం" కించ - మరిన్ని "నమస్తే పంచకాలజ్ఞ పంచకాల పరాయణ । పంచకాలైక మనసాంత్వమేవగతి రవ్యయ॥" అని ఇత్యాదులయందు పాంచకాలిక ధర్మములు భగవంతునికి చెలిసియుండడమును నతనికి నత్యంత ప్రియముగా నుండడమును, తన్నిష్ఠులకువ్యవధానములేక సేభగవత్ప్రాప్తిగలుగడమును ప్రతిపాదించుచున్నది.

జయాఖ్యసంహితయందు.

నారదః ॥ ఏకోహిమూర్తియతేదేవ కాలోలోకేన చాపరః । పంచకాలస్త్వయోద్దిష్టః కిమేతన్మేత్రి సంశయః" భగవానువాచ ॥ "ఏకస్యైవహికాలస్య వాసరీయస్యనారద । ఆప్రభాతం నిశాంతంవై పంచధాపరికల్పనా । పృథక్కర్మ వశాత్కార్యాన కాలాబహవస్స్మృతాః ॥ " నారదః ॥ "ఏకకాలా శ్రితానాంచ కర్మణాం లక్షణంవద । పరిజ్ఞాతైస్తుర్యైస్సద్యః కృతకృత్యోభవా మ్యహమ్ ॥ " భగవానువాచ " ॥ బ్రాహ్మేన్ముహూర్తాదారభ్య ప్రాగంశం విప్రవాసరే । జపధ్యానార్చనస్తోత్రైః కర్మవాక్చిత్తసంయుతైః ॥ అభిగచ్ఛేజ్జగద్యోనిం తతోభి గమనంస్మృతమ్ । తతః పుష్పఫలాదీనా ముత్థాయార్జనమాచరేత్ ॥ భగవద్ధ్యాన నిష్పత్తి కారణం ప్రహరఃపరం । తదుపాదాన సంజ్ఞంవై కర్మకాల పదాశ్రితమ్ । తతోష్టాంగేన యోగేన పూజయేత్పరమేశ్వరమ్ । సాధికం ప్రహరంవిప్ర ఇజ్యాకాలస్తు సంస్కృతః । శ్రవణం చింతనం వ్యాఖ్యా తపః పాఠసమన్వితా । స్వాధ్యాయసంజ్ఞాంతద్విద్ధి కాలాంశంమునిసత్తమ । దినావసానే సంప్రాప్తే పూజాంకృత్వా సమభ్యసేత్ । యోగంనిశావసానేచ విశ్రమేదంత రీకృతమ్ । పంచమేయోగసంజ్ఞోసౌ కాలాంశోబ్రహ్మసిద్ధిదః ॥ వ్యాసాదయః, నవిష్ణ్వారాధనా త్పుణ్యం విద్యతే కర్మవైదికం । సర్వేషామేవ ధర్మాణాముత్తమోవైష్ణవోవిధిః ॥ ఈప్రకారమే సంహితాంతరములయందు సంగ్రహవిస్తరముగా పంచకాలవిధులు చెప్పబడియున్నవి.

సర్వలోకానాం పాదస్పర్శం క్షమస్వమే" అనునట్లు సర్వలోకములకుతల్లివగు నోభూదేవీ పాదస్పర్శమునకై నన్నుక్షమించవలయునని ప్రార్థించి భూమి పైనడుగిడి "ఉత్తిష్ఠన్ చింతయ హరింవ్రజన్ చింతయకేశవం । భుంజన్ చింతయగోవిందం స్పృశన్ చింతయమాధవం" అనునట్లు భగవద్ధ్యానముజేయుచు, శుచియగునొకదండమునకౌపీనాంతరీయోత్తరీయములనుకట్టియాదండమును చేతధరించుకొనిశౌచార్థముగాశౌచమృత్తికకరపాత్రదర్భాదులను, తిరుమణిపెట్టెనెత్తుకొని నదీతటాకములజేరి శ్రీరంగమందిరమును గీర్తించుచు నదీతీరమున శుచియగు ప్రదేశమునందు తాకొనిపోయినవానినన్నిటినినుంచి.

—✽ విణ్మూత్రోత్సర్జనము. ✽—

అనంతరము శౌచార్థముదూరముగాపోయి శ్మశానహలాకృష్టమార్గభస్మలోష్ఠర సస్యగుల్మ సైకత గోష్ఠదేవాలయ పార్శ్వనదీపర్వత వల్మీక కరిష్ఠవృక్ష ఛాయాస్త్రీ బ్రాహ్మణసన్నిధిమొదలగు స్థలములవిడచి దూరముగాపోయి పాదుకలను దూరవిడచి శుష్కతృణ పర్ణాదులచే భూమిని మూసి "భూతబేతాళ సర్వాద్యాయక్షరాక్షస గుహ్యకాః । పరిత్యజంత్విమందేశం బహిశ్శంకాంకరోమ్యహం" అనిచెప్పి ముమ్మారు కరధ్వనిచేసి ఉపవీతమును దక్షిణచెవిని తగిలించి ఉత్తరీయముతో శిరస్సును నాసికను నోరును మూసికొని మౌనముగానుండి వనాదికర్మమునుదీర్చుకొనవలయును దివాసంధ్యలయందు ఉత్తరముఖముగాను రాత్రికాలములందు దక్షిణముఖముగాను సూర్యాదులను చూడక కూర్చుండి మలమూత్రములను విసర్జించి తనమలమును తానుచూడక నందుపై ఉమియక వామహస్తముతో మేఢ్రమును పట్టుకొని.

—✽ శౌచవిధిః. ✽—

పందికొక్కు త్రవ్వినమట్టిని పుట్టమట్టిని మార్గోత్థమగు మట్టిని విడిచి పూర్వమెత్తుకొనివచ్చిన శౌచయోగ్యమగు మట్టిని కుడిహస్తముతోనెత్తి శౌచముచేసికొనవలయు వాపీకూపతటాకాదులయందు బైటనుండు మృత్తికనెత్తుకొనకమణికట్టుకులోపలనుండు మంటినినెత్తుకొనవలయు. మలమూత్రములు విసర్జించక ముందుమృత్తికను సంపాదించుకొనకమలమూత్రములను

విసర్జించిన పిదప మంటిని గ్రహించెడు మాధ్వుడు కట్టువస్త్రముతో స్నానము జేయవలెను. మృత్తికదొరకని యెడల యిసుకతో జేసుకొనవలయు. మూత్రశౌచమునకు లింగమునకునొకతూరి మృత్తికనుంచికడుగవలయు. వామహస్తమునకు మూడుమారులు మంటినుంచికడుగవలయు. రెండుహస్తములకు రెండుమారులు మంటినుంచి కడుగుకొనవలయు. మలవిసర్జనముచేసినపుడు మలవిసర్జనమునకు ముందుగా శౌచముజేసికొని పిదప మూత్రశౌచము చేయవలయు ననంతరము పాదశౌచము చేసికొని తదనంతరము హస్తము శౌచము చేయవలయు. ఐదు మారులు అపానమునకు పదిమారులువామహస్తమునకు ఏడు ఆవర్తులు రెండు హస్తములకును జెప్పబడియున్నది. ఇట్లుగృహస్థుడాచరించవలయు, నింతకు రెండింతలు బ్రహ్మచారియు మూడింతలు వానప్రస్థుడును, నాల్గింతలు యతియు ననుష్ఠింపవలయు మధ్యాహ్న కాలమున నీప్రకారమే జరిగించవలయు రాత్రికాలమందు నిందున అర్థమేచాలును.*

అశక్తునికి యథాశక్తిశౌచముచెప్పబడియున్నది స్త్రీశూద్రులకు అర్థమే చెప్పబడియున్నది. మనస్సుకు శుద్ధితోచెడువరకు శౌచముచేసికొనవచ్చును పుణ్యతీర్థములయందు శౌచము జేయగూడదు. బ్రహ్మచారి యతి అంతర్లింగ విశోధనము జేయగూడదు ఒకవేళచేసెనేని చాంద్రాయణము చేయవలయు నాభికి క్రింద సకలమును వామహస్తముచే కడుగుకొన వలయును. ఆచమ

* పితామహస్తు సనత్కుమారాయైవ మాహ—"తతః పూర్వం సముత్థాయ ప్రాచీమేవోపనిష్క్రమేత్ । ఉదీచీంప్రాగుదీచీంవాశౌచంవాదక్షిణాందిశం ॥ యత్రోదకం ప్రభూతంతు తద్గత్వా శౌచమాచరేత్" అనియు "దేశం కాలంతథాజ్ఞానందివ్యద్రవ్యం ప్రయోజనం । ఉపపత్తిమవస్థాంచజ్ఞాత్వా శౌచంసమాచరేత్" అనిదేశకాలాదులచే శౌచాదులువేరువేరుగాభిన్నపడియున్నవనిచెప్పబడియున్నది. "అహ్నాయచ్ఛౌచముద్దిష్టంనిశార్థంతుతతోభవేత్ । పథి పాదస్తతః ప్రోక్తోయథాశక్త్యాతురస్యతు" అనిమధ్యాహ్నశౌచమునకంటే రాత్రికాలమునందునర్థమును మార్గమునందు పాదమును ఆతురునికి యథాశక్తియును శౌచముచేయునట్లుచెప్పియున్నది.

నాది సర్వము దక్షిణహస్తముతో చేసికొనవలయును జ్ఞాపకములేక ఉపవీతము
కుడిచెవిని ధరించుకొనక మలమూత్రముల విసర్జనంచేసేని ఆసూత్రమును పరి
త్యజించి నూతన పవిత్రమును ధరించుకొనవలయు. ఉదకపాత్రచేత నుంచు
కొని మలమూత్ర విసర్జనము చేయకూడదు తెలియక చేసినయడల సచేల
స్నానముచేయవలయు. ఉదకపాత్రమునుచేత నుంచుకొనిమూత్రపురీషవిసర్జన
ముచేసెనేని ఆయుదకము మూత్ర తుల్యమనియు మఱియు నాయుదకమును
పానము చేసెనేని చాంద్రాయణముచేయవలయుననియు చెప్పబడియున్నది. ఏ
స్థానమునందు శౌచము చేసుకొనుచున్నారో అచ్చటనే జలముచే చక్కగా
గడుగుకొని యాస్థానమును జలమునుంచి శుద్ధి పరచవలయు కచ్చమును శిఖను
గట్టుకొని విధిప్రకారము ఆచమనముచేయవలయు.

—ఆచమనక్రమము.—

మలమూత్ర రేతస్సులను విడచినపుడును భోజనానంతరమును క్రమ
ముగా నాలుగు యెనిమిది పండ్రెండు పదియారు మారులు గండూషము చేసి
నయెడల శుద్ధి గలుగుచున్నది విప్రుని దక్షిణ భాగమునందు నిత్యము దేవతలుం
డుటవలన తూర్పు ముఖముగా గూర్చుండి గండూషమును తన వామపార్శ్వ
మునందుమియవలయును ఈప్రకారముచేసి ఉపవీతమునుచక్కగాధరించుకొ
ని కర్మాద్యంతములయందు శుద్ధ్యర్థముగా తూర్పు ఉత్తర ముఖముగా ఆచమ
నము చేయవలయు తెలియక మోహముచే పశ్చిమముఖముగా ఆచమనముచే
సెనేని పునః ఆచమనముచేయ శుద్ధిగలుగును. మఱియు తెలియక దక్షిణాభిము
ఖముగా ఆచమనముచేసెనేని పునః స్నానముచేయుటచే శుద్ధిగలుగును స్నా
న ఖాదన పానమునందు ఆదియందొక మారును పిమ్మట రెండు మారులును
ఆచమనముచేయవలెను. దానప్రతిగ్రహములుచేయునపుడును సాయంసంధ్యా
వందన బలికర్మములందును ఆదిలో రెండు పర్యాయములును అంత్యమునందొ
క మారును ఆచమనము చేయవలయు. పాదశౌచాదులు చేయక శిఖ ముడివే
యక యజ్ఞోపవీతము సవరణ చేయక ఆచమనము చేసెనేని అశుచి యగును.
అంగుష్ఠ కనిష్ఠలనగా బొటన వ్రేలు చిటికెన వ్రేళ్లనువదలి దక్షిణ హస్తమును
గోకర్ణాకృతిగానొనర్చుకొని యుద్ధుగింజమునుఁగుసంతతీర్థమును పానముచేయ

వలయు. హోమాదిక్రియలు దక్షిణ హస్తముచే జేయవలయుగాన నావా
స్తతలం బేయేక్రియల యందెట్లు పయోగించ వలయునో దానినిందు వివరింప
బడునది బ్రాహ్మమనియు ప్రాజాపత్యమనియు పైతృక మనియు దైవతమని
యు నలు తెరంగుల అంగుష్ఠమూలము బ్రాహ్మ్యమనియు కనిష్ఠమూలము ప్రా
జాపత్యమనియు ప్రాదేశిని పైతృకమనియు కరాగ్రమును దైవత మనియు జె
ప్పబడును.

— అంగన్యాస కరన్యాస క్రమము. —

జానువులకు క్రిందుగా జలమునందుప విష్టుడై కేశవాది నామములచే
క్రమముగా మూడుమారులు తీర్థమును స్వీకరించి యంగుళములచే బుద్బుదాది
దోషములు లేనిజలమును స్పృశించి శిరస్సున ప్రోక్షించుకొనవలయు. పిదపజ
లముచే ప్రతిఇంద్రియము స్పృశించవలయు; నెట్లనిన, బొటన దర్భ వ్రేళ్ల జల
ముచే చక్షువుల స్పృశించవలయు. బొటన జుట్టన వ్రేళ్ల జలముచే ఘ్రాణముల
స్పృశించవలయు బొటన చిటికిన వ్రేళ్ల జలముచే శ్రవణములస్పృశించవలయు
బొటన నడిమివ్రేళ్ల జలముచే బాహుమూలములస్పృశించవలయును. అంగుళ్య
గ్రములచే నాభిని శిరస్సును స్పృశించవలయు.*

*శుచిన్యైన ప్రదేశమునందుకుక్కుటాసనముగా గూర్చుండిదక్షిణ
బాహువును జానువులోగానుంచుకొని తూర్పుముఖముగానైనను ఉత్తరము
ఖముగానయినను గూర్చుండి దక్షిణహస్తతలమును గోకర్ణాకారముగా చే
సుకొని వామహస్తముచే జలమును స్పృశించుచు దేవతీర్థముచే జలము
నెత్తి ఉద్దుగింజ మునుగునంత తీర్థమును నిశ్శబ్దముగా అచ్యుతాయ నమః
అనంతాయనమః, గోవిందాయనమః, అని ముమ్మారు ఆచమనముచేసి ముఖ
మును తుడుచుకొని జలమును స్పృశించి కేశవాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే
దక్షిణకపోలమును, నారాయణాయనమః, అని అంగుష్ఠముచే వామకపోల
మును మాధవాయనమః, అని అంగుష్ఠ అనామికలతో దక్షిణ నేత్రమును
గోవిందాయనమః, అనివామనేత్రమును, విష్ణవేనమః, అనిఅంగుష్ఠతర్జనీలచేదక్షి
ణనాసికను మధుసూదనాయనమః, అనివామనాసికను త్రివిక్రమాయనమః, అని
అంగుష్ఠకనిష్ఠలతో దక్షిణ శ్రోత్రమును వామనాయనమః, అని వామశ్రోత్ర

— దంతధావనక్రమము. —

*ఇట్లు క్రమముగా నాచమనము చేసికూర్చుండి తూరుపుడుత్తరముగా నై ననీశాన్యాభిముఖుడుగానయినను కుడిచేతిని పైకెత్తి జానువుకులోపలడుంచుకొని దీనినిచక్కగాశోధించవలయును "శిరీషార్జునకారాచిరుబిల్వవేతసఖాదిరఔదుంబరఅపామార్గక్షీరవృక్షాగ్ధ" అనుముండ్లుపాలుగలవృక్షములయొక్కపండ్రెండు అంగుళములనిడుపుగలకాష్ఠముచేతనైననుతృణపర్ణములచేతనయిననుపకాదశివినా జంబూనింబామ్రపత్రములచేతి నయినా "ఆయుర్బలం యశో వర్చః ప్రజాఃపశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంచ మేధాంచ త్వన్నోదేహి వనస్పతే" ఈమంత్రమును అనుసంధించి ప్రదక్షిణముగా దంతధావనము చేయవలయు వ్యతీపాత సంకృతి పర్వకాల వైధృతి విషువత్ పుణ్యకాలముల యందు దంతకాష్ఠమునువదలవలెను దంతకాష్ఠముదొరకనిచోడలను నిషిద్ధదినములయందును పండ్రెండుమారులు జలముచే గండూషము చేసినట్లయితే ముఖశుద్ధి కలుగుచున్నది.

మును శ్రీధరాయ నమః అని అంగుష్ఠ మధ్యముతో దక్షిణ భుజ మూలమును హృషీకేశాయనమః, అని వామభుజ మూలమును పద్మనాభాయ నమః, అని కేవలాంగుష్ఠముచే నాభీతలమును హృదయమును దామోదరాయనమః, అని సర్వాంగుళములచే మూర్ధ్ని యందును ఇట్లు ప్రతి అంగములను ఉదక స్పర్శ పూర్వకముగా స్పర్శించ వలయునని చెప్పియుండినందున యథాసంప్రదాయ మనుష్ఠించవలయును.

* నారాయణమునిభిః.— తీర్థాంసంశోధ్యసంక్షాళ్య పాదావాచమ్య వాగ్యతః ! తృణైర్వా శాస్త్ర సంసిద్ధై ర్వటారక ఖదిరాదిభిః ॥ దంతాన్ సంశోధ్యనిర్లిఖ్య జిహ్వాంగండూషమేన్మహుః ॥ అనిసాయించియున్నది. దంతకాష్ఠముదొరకనిచోడలను నిషేధ దినములయందును "అపాం ద్వాదశగండూషైర్ముఖశుద్ధి ర్భవిష్యతి॥" అనిపండ్రెండావర్తులుగండూషముచేసినట్లయితే ముఖశుద్ధి కలుగుచున్నదని చెప్పియున్నది. "ప్రతిపత్పర్వ షష్ఠీషు చతుర్దశ్యష్టమీషుచ । దంతానాం కాష్ఠ సంయోగో దహత్యా సప్తమం కులమ్ ॥" అని నిషేధ తిథులను చెప్పియున్నది.

—పవిత్ర ధారణక్రమము.—

పిమ్మట వస్త్రసంశోధనము చేసికొని ముఖప్రక్షాళనము చేసి నేత్రపర్యంతము చక్కగా కడుగుకొని కేశవాదినామములచే ఆచమనము చేసికొని వ్యాహృతులతో క్రమ ప్రకారము మూడు ప్రాణాయామములు చేసి భగవద్భాగవతాచార్య కైంకర్యశుద్ధ్యర్థము భగవదాజ్ఞా ప్రకారము చేయుచున్నానని కరమున పవిత్రము ధరించుకొనవలయును. ఆపవిత్రము దర్భచేనైనను సువర్ణము చేతనయిన నుండవచ్చును. పవిత్రము అంగుళ్యగ్రమునందు ధరించినట్లయితే ఆయుస్సు తగ్గును. అంగులీయాదిలో ధరించినట్లయి తేతపఃక్షయముకలుగును. అనామిక మధ్యమున పవిత్రముధరించుకొనవలయు. ఆపవిత్రఅగ్రము నాలుగు అంగుళములును ముడి యొకయంగుళమును రెండంగుళముల వలయమును కలిగియుండడము పవిత్రలక్షణము. దర్భ పవిత్రముతో కరాంగాచమనము చేయవలయును.

—*స్నానవిధిః.*—

*ప్రాతః స్నానములేకయే కార్యము చేయతగదు. దైవపిత్ర్యములకు స్నానము చేయుటచే నదివారియగు. మలినకాయుడును నవచ్ఛిద్రసమన్వితుడును దివారాత్రులు నిద్రించువాడును ప్రాతఃస్నానము చేసినయడల పరిశుద్ధి సిద్ధించును. బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్యులు మంత్రోక్తముగా స్నానము చేయవలయు; స్త్రీ శూద్రులు మంత్రము చెప్పక స్నానము చేయవలయు స్నానము శక్త్యనుగుణముగా సప్తవిధములై యున్నది మనుః—"మంత్రం భౌమంతథాగ్నేయం వాయవ్యం దివ్యమేవచ । వారుణం మానసంచైవ సప్తస్నానాన్యను క్రమాత్" అనిమంత్రస్నాన, భౌమస్నాన, ఆగ్నేయస్నాన, వాయవ్యస్నాన, దివ్యస్నాన, వారుణస్నాన. మానసస్నానములని స్నానము లేడువిధములు "ఆపోహిష్ఠా మయోభువః" అను మంత్రానుసంధానము చేత నయిననుద్వయమం

*ప్రమాణాంతరమునందు. "భువిమూర్ధ్నితథాకాశే మూర్ధ్న్యాకాశేతథాభువి । ఆకాశే భువిమూర్ధ్నిస్యాన్మంత్రస్నానమితీరితం ॥" అనిఆపోహిష్ఠాదిమంత్రములచేతనైన, ద్వయోత్తరవాక్యముచేతనైన, పాదమూర్ధ్నిహృదయమునందును, మూర్ధ్నిహృదయపాదమందును, హృదయపాదమూరులయందును క్రమముగా తీర్థమును ప్రోక్షించుకొనుట మంత్రస్నానమని చెప్పియున్నది.

త్రోత్తర వాక్యాను సంధానముచేతనయిన మజ్జన మాడుట మంత్ర స్నాన మనబడును. మృత్తులేపనము శరీరమందలదుకొనుట పార్థివస్నానము. హోమభస్మము దేహమునందు పూసుకొనుట ఆగ్నేయస్నానము.గోరజస్సునొడల లిప్తముసేయుట వాయవ్యస్నానము. ఆతపముచేత పుడగుట వర్షముచే దడియుట దివ్యస్నానమనబడును. జలములో నవగాహించుట వారుణస్నానము. శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ జనితగంగాతీర్థము స్వశరీరమునందును బ్రహ్మరంధ్రద్వారాశరీరాంతర్వ్యాప్తిమై ప్రవహించునట్లు భావించుటమానస స్నానము. దేహదౌర్బల్యముచేతనైనను దేశవైషమ్యకాల వైషమ్యములచేతనైన నీసప్త స్నానములలో దేనిననుష్ఠించినను యవియన్నియు సమానములగు.గ్రహణసంక్రాంతి విషువాత్యయవృద్ధులయందు స్నానదానాదు లవశ్యకర్తవ్యమ్ములు, "సమస్తజగదాధార శంఖచక్రగదాధర । అనుజ్ఞాందేహి మేదేవయుష్మత్తీర్థనిషేవణె'' యనిభగవదనుజ్ఞకొని అఘమర్షణ స్నానముజేయవలయు. అఘమర్షణ స్నానమెట్లనిన చతుశ్రమముగా తీర్థపీఠము నుల్లెఖించి యందు భగవంతుని యావాహనముచేసి "ఆవాహయామిత్వాందేవి స్నానార్థ మగసుందరి! ఏహిగంగే నమస్తుభ్యంసర్వతీర్థసమన్వితే'' యనునట్లు భగవంతుని వామాంగుష్ఠనిస్యూతగంగనుధ్యానించి "ఇమేగంగాం" అనిసర్వతీర్థము లను స్మరించి "విష్ణువామపదాంగుష్ఠ నఖస్రోతోవినిసృతే । తద్భక్తినిష్ణురూపాత్వాంగంగేమాం మోచయైనసా'' యనునట్లు శ్రీవిష్ణువామ పాదాంగుష్ఠ నఖమునజనించినయోగంగా నన్నుతరింపజేయుమని యంజలిజేసి అర్ఘ్యము నిచ్చు సమయమందు ప్రవాహమున కభిముఖముగను అన్యస్థలంబులు సూర్యుని కభిముఖముగనిలిచి నీటిలోమునిగి (అఘమర్షణ సూత్రము) మూలమంత్రము మంత్రరత్న

"అనంతాదిత్య సంకాశా వాసుదేవం చతుర్భుజం । శంఖచక్రగదాపద్మధారిణం వనమాలినం । శ్యామలం శాంత హృదయంప్రసన్నముఖపంకజం । దివ్యచందనలిప్తాంగంచారుహీసం శుభేక్షణం।హారకేయూర మకుటకుండలైరుపశోభితం । శ్రీవత్సవక్షసంశ్రీశమనంతం గరుడధ్వజం । ధ్వజ వజ్రాంకుశాబ్జాదిశంఖాంకిత పదద్వయం । తత్పాదపద్మజాంగంగాంనిపతంతీంస్వమూర్ధని।చింతయేద్బ్రహ్మరంధ్రేణప్రవిశంతంస్వకాంతెసుం। తయాసంక్షాళితంధ్యాయేద్బాహ్యమాభ్యంతరంమలం । ఇత్యుక్తం మానసస్నానం సర్వస్నానాధికంపరమ్.

ములననుసంధించుచు స్నానముచేసి దక్షిణహస్తముతో జలమునెత్తిముమ్మారు మూలమంత్రముచే నభిమంత్రించి ప్రాగంజలిచే జలమునెత్తి విష్ణుపాదప్రక్షాళిత గంగగాను విరజాతీర్థముగను, సరిద్వరకావేరి చంద్రపుష్కరిణీ స్వాచార్య భాగవత పాదోదకములుగా భావించి ముమ్మారాతీర్థమును శిరస్సున ప్రోక్షించుకొని దశ ద్వాదశ షోడశ అష్టావింశతిమార్లు మూలమంత్రమంత్రరత్నముల జపించుచు నవగాహనము చేయునపుడు ముమ్మారు జలములో మునిగిలేచి రెండాచమనములు చేయవలయు మరియు స్నానములు కంఠస్నాన కటిస్నానకాపిల స్నానములని మూడువిధములుగలవు. క్రమప్రకారముస్నానము సేయ శక్తిలేయానివారుదిగువ వివరింపబడియున్న స్నానములలోదేనినయినను చేయవచ్చును, కంఠముమొదలు పాదాంతమువరకు జలములో నవగాహించుట కంఠస్నానమనియు, కటిప్రదేశము మొదలు పాదాంతను వరకుజేయునది కటిస్నానమనియు, తడి వస్త్రముతో సకలావయవములను తుడిచిపరిశుద్ధి యగుట కాపిలస్నానమనియు చెప్పబడియున్నది.

—*తర్పణక్రమము.*—

స్నానానంతరముజలముతోనూర్ధ్వపుండ్రములధరించి దేవఋషిపితృతర్ప

పారమేశ్వరసంహితయందు "వినావివిధసంపర్కైః పంచాంగ స్నానమాచరేత్ । ముఖంకరద్వయో పేతంపా దౌకటితటావధి" అని పంచాంగస్నానము చెప్పియున్నది.

"స్త్రీసంగాద్యు పఘాతేషు స్నానం కుర్యాద్యథావిధి" అనిచెప్పియున్నది. శీతోదకస్నానము చేయుటకసమర్థులైనవారు ఉష్ణోదకస్నానముచేయవచ్చును—సప్తవిధ స్నానములలోవారివారిశక్త్యనుసారము చేయవచ్చును. "తీర్థంభాగవతం శుద్ధముపగచ్ఛేన్మనోహరం" అనియు "తతస్తీర్థం సమాశ్రిత్యశుద్ధం భాగవతాశ్రితం" అనియు "జలంశుద్ధమశుద్ధంవా । విష్ణువాస్తుసమీపతః । విష్ణుగంగా సమంతీర్థం । మహాపాతకనాశనం । భవద్విధా భాగవతాస్తీర్థభూతాస్స్వయంప్రభో । తీర్థీకుర్వంతితీర్థాని । స్వాంతస్థేనగదాభృతా । యేభజంతి జగద్యోనిం । వాసుదేవ మనీశ్వరం । నతేభ్యోవిద్యతే తీర్థం అధికంరాజసత్తమ।యత్రభాగవతాస్స్నానం కుర్వంతి విమలాశయాః । తత్తీర్థమధికం విద్ధిసర్వపాపప్రణాశనం" అనిచెప్పియున్నది.

ణములు సేయవలయు "పూర్వంచాభిముఖో దేవాన్ ఉత్తరాభి ముఖో ఋషీన్ । దక్షిణాభి ముఖోపితౄన్ జలమధ్యేతు తర్పయేత్" అనుప్రకారము జలముతో పూర్వముఖముగా దేవతలకును, ఉత్తరాభిముఖముగా ఋషులకును, దక్షిణాభిముఖముగా పితృవులకునుతర్పణము చేయవలయు "యేకే చాస్మత్కులేజాతా । యేచాస్యే గోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్ణాం తుమయా దత్తం । వస్త్రనిష్పీడనోదకం" అని వస్త్రనిష్పీడనము పరిశుద్ధమైన భూమి యందు చేయవలయు ఈప్రకారముగా నాతీర్థముచే దేవఋషి పితృవులను భగవదాత్మకముగా ధ్యానించి తర్పణముచేసి తీర్థమును చక్కగాశోధించి శిఖోదకము జారనివ్వక దక్షిణాభి ముఖముగా తడివస్త్రమును నిష్పీడనము చేయవలయునని యొకపక్షము.—శ్రీవిష్ణుపురాణే. "శుచివస్త్రధరః స్నాతః। దేవర్షిపితృతర్పణం । తేషామెవహితీర్థేన కుర్వీత సుసమాహితః" అన్యత్రాపి "ధృతోర్ధ్వపుండ్రోదేవర్షీన్ । పితౄన్సంతర్ప్యమంత్రితః" ఇత్యాది వచనములచే ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించుకొనిఆయామంత్రములచేదేవ ఋషి పితృతర్పణము జేయవలయు.

—శుక్లవస్త్ర ధారణ క్రమము.—

అనంతరము ఆచమనముచేసి తీరమునకువచ్చి శుక్లవస్త్రముచేదక్షిణముఖముగానుండి అంగమును తుడుచుకొని అనంతరము హస్తముచే జలమెత్తి వ్యాహృతులచేతను మూల మంత్రముచేతను కటిసూత్ర కౌపీనశుక్లవస్త్ర ద్వయములను ప్రోక్షించి "దేవసత్వేతి" అని వస్త్రముల నెత్తుకొని "ఉదత్య" మని సూర్యునికిచూపి "అవధూత" మని విదిలించి "ఆవహ" యనిధరించుకొని స్నానవస్త్రమును పొడవుగ నెత్తుకొని తీరము నందుంచవలయు.

—ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణ క్రమము—

కటిసూత్రకౌపీన శుక్లవస్త్ర ద్వయమును ధరించుకొని పాదప్రక్షాళనము చేసికొని ఆచమనముచేసి శుద్ధపాత్రమునందు జలము నెత్తుకొనివచ్చి శ్రీమతే నారాయణాయనమః యని ఉత్తర వాక్యమను సంధించి యొక శుచియగు ప్రదేశమునందు కొంచెము తీర్థము ప్రోక్షించి యెత్తుగల పీటమీదతిరుమణి పెట్టెను వెంచేపుచేసి తగ్గయిన శుద్ధాసనముపై పద్మాసనుడైతూరుపు ముఖముగా గాని ఉత్తర ముఖముగా గాని తాను కూర్చుని హస్తప

క్షాళనము చేసికొని మూడుమారులు చప్పట్లుతట్టి తిరుమణి పెట్టెను విచ్చిస్వర్ణ రజతాదులతో చేయబడిన ఉద్ధరణి గోకర్ణము లంబైనను ముఖ్యముగా నారికేళ ఉద్ధరణి గోకర్ణము లంబైనను జలమును పూరించి "శ్రీరంగేయా దవాద్రౌచ" అనుప్రకారము కోవిల తిరునారాయణ పురము మొదలగు దివ్యదేశము లందుండు పరిశుద్ధమైన శ్వేత వృత్తికచే చేయబడిన తిరుమణి కోపును తనవామహస్తమునందునిచిదక్షిణహస్తముతో'మూసి"శ్రీభూదేవ్యైనమః"యని అభి మంత్రించి గోకర్ణమునందుండు తీర్థమును కుడిహస్తముచే నైత్తిఎడమ హస్తమునందు నిచి తిరుమణి చేర్చుచు కాంస్యములచే లలాటమును చూచుకొనుచు నఖములచే తప్ప అంగుళీయములతోగాని స్వర్ణ రజత తులసీ కాష్ఠాదులచే చేయబడిన పుల్లలచేగాని కేశవాది ద్వాదశ స్థానము లందు వృత్తముగాను బద్ధాగ్రముగాను విచ్ఛిన్న మూలముగాను పాదము లేకను విరూపముగాను అపసవ్యముగాను ఉంచుకొనక సుస్పష్టముగాను మిక్కిలి మనోహరముగాను ఊర్ధ్వపుండ్రము శ్రీహరి చరణద్వయా కృతిగా తిరుమణి శ్రీచూర్ణము ధరించు కొనవలయు. పాద్మపురాణము నందు చెప్పినప్రకారము.— కేశవా యనమః యని లలాటమందును; నారాయణాయనమః యని కుక్షియందును; మాధవాయనమః యని వక్షమందును; గోవిందాయనమః యని కంఠమందును;* విష్ణవేనమఃయనిదక్షిణకుక్షియందును; మధుసూదనాయనమఃయని

*పాద్మపురాణే.— యస్మిన్ కస్మిన్ మహాభాగా వైష్ణవా ధారయంతిహి । తస్మిన్ వైవృత్తి కాగ్రాహ్యా శుభ్రాం రమ్యాంసునిర్మలం । అంతరాళం ద్వ్యంగుళం స్యాత్ పార్శ్వ మంగుళ మాత్రకం । మృదా శుభ్రేణవిలిఖేత్పుండ్రం మృదుతరం । శుభం లలాటే కేశవం ధ్యాయేన్నారాయణమథోదరే।వక్షస్థలే మాధవంతు గోవిందం కంఠకూబరే।విష్ణుంచదక్షిణేకుక్షౌ వామాంసే మధుసూదనం । త్రివిక్రమంసకంధదేశేవామనంవామపార్శ్వకే। శ్రీధరంసవ్యబాహౌతు హృషీకేశంతు కంధరే ।పృష్ఠేతు పద్మనాభం స్యాత్ గ్రీవాదామోదరం న్యసేత్ । తత్ప్రక్షాళన తోయేన వాసుదేవేతి మూర్ధని । లలాటేభుజ యుగ్మేతు పృష్ఠకే కంఠ కూబరే । ధారయే మూర్ధ్వపుండ్రాణిచ

దక్షిణభుజమందును; త్రివిక్రమాయనమః యని దక్షిణకంఠమందును; వామనాయనమః యనివామకుక్షియందును; శ్రీధరాయనమః యనివామభుజమందును; హృషీకేశాయనమః యని వామమూపునను; పద్మనాభాయనమః యని పృష్ఠభాగమునను; దామోదరాయనమః యని మెడయందును; ఈప్రకారమనుసంధానముచేయుచు "కృత్వాకరండ బిల్వంచ" అనుప్రకారము బిల్వకాయయందుంచు విష్ణ్వర్పితమగు రక్తవర్ణ హరిద్రాచూర్ణమగు శ్రీచూర్ణమును ఎడమహస్తమునందునిచి జలముంచి చేర్చి, శ్రీదేవ్యైనమః యని లలాటమందును; అమృతోద్భవాయైనమః యనిగర్భమందును; కమలాయైనమః యని వక్షమునను; చన్ద్రశోభిన్యైనమః యని కంఠమునందును; విష్ణుపత్న్యైనమః యని నాభికి కుడిభాగమునందును; వైష్ణవ్యైనమః యని కుడిభుజమందును; వరారోహాయైనమః యని కుడిమూపునను; హరివల్లభాయైనమః యని నాభికి ఎడమభాగమందును; శార్ఙ్గిణ్యైనమః యని ఎడమ భుజమందును; శ్రీదేవదేవ్యైనమఃయనిఎడమమూపునను; శ్రీమహాలక్ష్మ్యైనమః యనిపృష్ఠభాగమునను; లోకసుందర్యైనమఃయని మెడయందును. ఇట్లు క్రమప్రకారము అనుసంధించుచు "ఓంనమః కేశవాదీనామర్థం ధ్యాయన్ చతుర్ముఖ। ధృత్వా దామోదరాంతం వై శేషం తు శిరసిన్యసేత్" అని తిరుమణి శ్రీచూర్ణములు రెంటిని కేశవాదిదామోదరాంతముగ పండ్రెండు స్థానములయందును ఆకేశవాది మంత్రములఅర్థములను స్మరించుచు నుంచుకొనవలయు; నందు కవకాశములేనియెడల ఆద్యంతములగు లలాటమందును మెడయందును ఉంచుకొని పిమ్మట చెయికడగకనిలచిన శేషమును భూమియందు చిందకుండునట్లుగ రెండుహస్తములనుచేర్చి శిరస్సున వ్రాసుకొనవలయు.

తురంగుళ మాయతం। కుక్షౌతత్పార్శ్వయోః ప్రోక్తమాయతంతుదశాంగుళం। బాహ్వోర్వక్షస్థలే పుణ్డ్రమష్టాంగుళముదాహృతం। ఏవంద్వాదశపుండ్రాణి। బ్రాహ్మణ స్సతతం ధరేత్। తత్తత్పుండ్రేషు తన్మూర్తిం ధ్యాత్వా మంత్రేణ ధారయేత్। అంతరాశేషసర్వేషు హారిద్రాం ధారయేత్ శ్రియం। తస్మాచ్ఛిద్రాన్వితం పుండ్రంస హారిద్రం శుభాహ్వయం। ధారయేద్బ్రాహ్మణో నిత్యం హరిసాలోక్య సిద్ధయే.

పిమ్మట కేశవాది మూర్తులను పిరాట్టిమార్లతో ఆయాస్థానముల యం దుఅంజలి పూర్వకముగా ధ్యానించి "ధృత్వాకంఠే స్వశిరసి పవిత్రంవిష్ణు ధారితమ్ । శ్రీకృష్ణతుళసీకాష్ఠ మణిమాలాంగళేతథా । సహపద్మాక్ష మా లాంచ ముక్తాహారాదికంశుచి। శిఖాయాంవిష్ణునిర్మాల్యామ్ । చందనాద్యనులే పనం । అహర్నిశంధారయతో । నపునర్జననమ్ భవేత్ ॥ పునః ప్రక్షాళ్య హస్తౌతునాళికేరాఖ్యమాత్రుకే । గంగాగతంతు మృత్తోయం । పాదతీర్థ స్యమృత్తికాం । విష్ణుపాదోదకం తద్వత్ । గురుపాదోదకంతథా । గురుసా మ్యాది తీర్థంతు । భజేత్ జ్ఞానాత్మశుద్ధయే ॥ పునస్తత్పేటికాంబద్ధ్వా । జపే ద్గురు పరంపరామ్ । మూలమంత్రం మంత్రరత్నం । చరమశ్లోక పంచకం। శ్రీమద్వారాహచరమం శ్రీకృష్ణచరమంతథా । శ్రీరామచరమంతద్వత్ । శ్రీరంగ చరమంతథా। సుదర్శనాఖ్యంచరమం సకృద్ధ్యాయన్ తతోజపేత్ ॥అని పెరుమా ళ్లకు సమర్పించినపవిత్రములను కంఠమునందు శిరస్సున ధరించుకొని శ్రీకృష్ణతు ళసీ కాష్ఠమణిమాలను పద్మాక్షమాలతోధరించుకొని, శుచియైన ముత్యాల హారాదులనుధరించుకొని,ముందుదినము పెరుమాళ్లకుసమర్పించినపుష్పాదులను శిఖనుధరించుకొనిచందనాదులనుబూసుకొని, అహర్నిశముండువారికి పునర్జన్మ ములేదు. "ఏవంమచ్చరణ ద్వంద్వం చందనే ప్రతిబింబితం । సేవ్యంప్రపన్నై ర్మద్భక్తైస్తథాలక్ష్మీర్మమప్రియా । మద్భక్తా మత్పదానిత్యంమద్వక్షస్థ్సలవాసి నీ । జననీప్రాణభూతా స్యచందనే ప్రతిబింబితా । సర్వైః ప్రపన్నైస్సంసేవ్యా మద్భక్తైర్నియతైస్సదా" అనిచెప్పబడినప్రకారముపెరుమాళ్లపిరాట్టిమారుల అభయహస్తములనుతిరువడిచిహ్నములనుతనయాచార్యుని శ్రీపాదుకలనుశిరస్సు నధరించుకొని కరములు మొగిడ్చిలలాటాది పండ్రెండుస్థానములందు కేశవాది ద్వాదశ నామములుగాని (౧) ఊర్ధ్వపుండ్ర ధ్యానశ్లోకములుగాని అనుసం ధానముచేయుచు ఆయాస్థానముల యందంజలిచేసి, శ్రుతియందు "ఆచార్యా

(౧)—లలాటే సతతం దేవ్యా శ్రియాసహ విరాజితం । చతుశ్చక్రం నమస్యామి కేశవం కనకప్రభం ॥

అమృతోద్భవ యాదేవ్యాస మాశ్లిష్ట మథోదరే । నారాయణం ఘన శ్యామం చతుశ్శంఖన్నమామ్యహం॥

ణామసావసానిత్యాంభగవత్తః'' । అనువచనప్రకారము తన యాచార్యునిచే ప్రసాదింపబడిన (౧) వాక్యగురుపరంపరయగు పదుమూడు వాక్యములను,

నిత్యంకమల యాశ్లిష్టంహృదయేహం దయాంబుధిం । మాధవంమణి భృంగాభంచింతయామిచతుర్గదం॥

దేవ్యాచచంద్రశోభిన్యాదేవం కంఠేవిరాజితం । చంద్రభాసంచతుశ్శార్ఙ్గిణంగోవిందమభిసంశ్రయే॥

విష్ణుపత్న్యాఖ్యయాదేవ్యా కుక్షౌ దక్షిణపార్శ్వకే । విష్ణుంచతుర్హలంవందేపద్మకింజల్కసన్నిభం॥

వైష్ణవీసంజ్ఞయా దేవ్యాకలితం దక్షిణేభుజే । చతుర్ముసలమబ్జాభం సంశ్రయేమధుసూదనం॥

దక్షిణాంసేదయావార్ధింవరారోహాధిపంప్రభుం।అగ్నివర్ణంచతుఃఖడ్గం భావయామిత్రివిక్రమం॥

హరిప్రియాపతింకుక్షౌ వామపార్శ్వస్థపుండ్రకం । వామనం బాలసూర్యాభం చతుర్వజ్రంవిభావయే॥

వామబాహౌమహాబాహుంశార్ఙ్గిణంపతిమవ్యయం । శ్రీధరం పుండరీకాభంచతుఃపట్టసమాశ్రయే॥

దేవదేవికయాదేవ్యా శ్రితంవామాంససంశ్రితం । చతుర్ముద్గరమభ్యేమి హృషీకేశం తటిత్ప్రభం॥

పృష్ఠేసుహృదయాదేవ్యామహాలక్ష్మ్యావిరాజితం । పంచాయుధంపద్మనాభం నమస్యామ్యర్కరోచిషం॥

సదాకకుద్గతంలోక సుందరీపతిమవ్యయం । దామోదరం చతుష్పాశం ఇంద్రగోపనిభంభజే॥

(౧)వాక్యగురుపరంపర—అస్మద్గురుభ్యోనమః॥అస్మత్ పరమగురుభ్యోనమః ॥ అస్మత్ సర్వగురుభ్యోనమః ॥ శ్రీమతేరామానుజాయనమః॥ శ్రీపరాంకుశదాసాయనమః ॥ శ్రీమద్యామునమునయేనమః ॥ శ్రీరామమిశ్రాయనమః॥ శ్రీపుండరీకాక్షాయనమః॥శ్రీమన్నాథమునయేనమః॥ శ్రీమతేశఠకోపాయనమః॥ శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః ॥ శ్రీయైనమః ॥ శ్రీధరాయనమః ॥

(౩)కూరత్తాళ్వాన్ సాయించిన శ్లోకగురుపరంపరయు.(౪) తిరుమంత్రం (౫) ద్వయం(౬)చరమశ్లోకమునను సంధించి "ఆచార్యవాన్ పురుషోవేద" అనెడిశ్రుతి వాక్యప్రకారము తనయాచార్యుడు చేసినయుపకారములసుచింతించి "సదాచార్యవంశోజ్ఞేయః" అనువచనప్రకారము తమయాచార్యవంశపరంపరతనయుఖు ప్రారంభించి స్వాచార్యపర్యంతమైన తనియలును (౭) మణవాళ మహామునులుమొదలు పెరియపెరుమాళ్లు పర్యంతమగు తనియల ననుసంధించవలయు.

---

(౩)కూరత్తాళ్వాన్ సాయించినశ్లోకగురు పరంపర—శ్లో॥అస్మద్దేశిక మస్మదీయపరమాచార్యాన శేషాన్గురుం, శ్రీమల్లక్ష్మణయోగిపుంగవమహాపూర్ణం మునిం యామునం। రామం పద్మవిలోచనం మునివరం నాథం శఠద్వేషిణం। సేనేశంశ్రియమిందిరా సహచరంనారాయణంసంశ్రయే॥

(౪)తిరుమంత్రం—ఓంనమోనారాయణాయ॥

(౫)ద్వయం—శ్రీమన్నారాయణచరణౌశరణంప్రపద్యే,శ్రీమతేనారాయణాయనమః॥

(౬)చరమశ్లోకం — సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకంశరణంవ్రజ। అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామిమాశుచః॥

(౭)మణవాళమహామునుల తనియ— శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవం। యతీంద్రప్రవణంవందే రమ్యజామాతరంమునిం॥

తిరువాయిమొళిప్పిళ్లతనియ—నమశ్శ్రీశైలనాథాయకుంతీనగరజన్మనే। ప్రసాదలబ్ధపరమప్రాప్యకైంకర్యశాలినే॥

పిళ్లలోకాచార్యుల తనియ—లోకాచార్యాయ గురవే కృష్ణపాదస్య సూనవే। సంసారభోగిసందష్టజీవజీవాతవేనమః॥

వడక్కు-తిరువీధి పిళ్లతనియ—శ్రీకృష్ణపాద పాదాబ్జేన మామిశిరసా సదా। యత్ప్రసాదప్రభావేనసర్వసిద్ధి రభూన్మమ॥

నంబిళ్లతనియ—వేదాంతవేద్యామృతవారిరాశే ర్వేదార్థసారామృతపూరమగ్ర్యం। ఆదాయవర్షంతమహంప్రపద్యే కారుణ్యపూర్ణంకలివైరిదాసం॥

నంజీయర్ తనియ— నమోవేదాంత వేద్యాయ జగన్మంగళహేతవే। యస్యవాగమృతాసారపూరితంభువనత్రయం॥

పిమ్మట హస్తములను శోధించుకొని గంగలోనుండు మృత్తికచే చేయబడినతీర్థ వడి లేక శ్రీపాద తీర్థముచే చేయబడిన తీర్థవడి పెరుమాళ్లతీర్థము ఆచార్య శ్రీపాదతీర్థము, భాగవత శ్రీపాదతీర్థములను, గురుపరంపర మూలమంత్ర

భట్టర్ తనయ—శ్రీపరాశరభట్టార్యశ్శ్రీరంగేశపురోహితః। శ్రీవత్సాంకసుతశ్శ్రీమాన్ శ్రేయసే మేస్తుభూయసే ॥

ఎంబార్ తనయ—రామానుజపదచ్ఛాయా గోవిందాహ్వానపాయినీ। తదాయత్తస్వరూపానాజీయాన్మద్విశ్రమస్థలీ॥

ఎంబెరుమానార్లతనయ—యోనిత్యమచ్యుత పదాంబుజ యుగ్మరుక్మ వ్యామోహిత స్తదితరాణి తృణాయమేనే। అస్మద్గురోర్భగవ తోస్యదయైక సింధోః రామానుజస్యచరణౌశరణం ప్రపద్యే॥

పెరియనంబితనయ— కమలా పతి కల్యాణ గుణామృత నిషేవణం। పూర్ణకామాయ సతతంపూర్ణాయ మహతేనమః ॥

శ్రీయాళవందార్ తనయ—యత్పదాంభోరుహ ధ్యాన విధ్వస్తా శేష కల్మషః। వస్తుతాముపయాతోహంయామునేయనమామితం ॥

మణక్కాల్నంబితనయ— ఆయత్నతోయామునమాత్మదాసమళర్క పత్రార్పణనిష్క్రయేణ। యఃక్రీతవానాస్థితయావరాజ్యంనమామితంరామమ మేయసత్వం॥

ఉయ్యక్కొండార్ తనయ—నమఃపంకజనేత్రాయనాథశ్రీపాదపంకజే। న్యస్తసర్వభరాయాస్మత్కులనాథాయధీమహే॥

శ్రీమన్నాథమునులతనయ—నమోచింత్యాద్భుతక్లిష్ట జ్ఞాన వైరాగ్య రాశయే। నాథాయమునయేగాధ భగవద్భక్తిసింధవే ॥

నమ్మాళ్వార్ తనయ—మాతాపితాయువతయ స్తనయావిభూతిస్సర్వం యదేవనియమేనమదన్వయానామ్। ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమ త్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥

సేనమొదలియార్ తనయ— శ్రీరంగ చంద్రమస మందిరయావిహర్తుం విన్యస్యవిశ్వచిదచింతయనాధికారం। యోనిర్వహత్య నిశమంగుళి ముద్రయైవ సేనాన్యమన్యముఖాస్తమశిశ్రయామః॥

మంత్రరత్నములను చరమశ్లోకములను అనుసంధించుచు జ్ఞానాత్మ శుద్ధ్యర్థము గాస్వీకరించి తిరుమణిపెట్టెను కట్టి వేంచేపుచేయవలయు.

—స్త్రీధర్మము—

శ్రీపాంచరాత్రే పరాశర సంహితాయాం విశిష్టపరమ ధర్మశాస్త్రే తృతీయ్యే చతుర్థే ధ్యాయే. "స్నానాన్న శుద్ధిదాస్యం స్యాత్ సర్వతాంత్రిక భేదతః । సదా ప్రపన్న శూద్రాణాం । సర్వేషాం మోక్షకాంక్షిణాం। మత్సా యజ్యాది సిద్ధ్యర్థం । ద్విజ ధర్మోక్తవద్భవేత్" యని శ్రీపాంచరాత్ర పరాశర సంహితయందు విశిష్ట పరమధర్మ శాస్త్రమున తృతీయ్యాచతుర్థా ధ్యాయములలో చెప్పబడిన ప్రకారము మోక్షమునందపేక్షగల సర్వ శూద్ర ప్రపన్నులు మత్సా యజ్యాదిసిద్ధి కొరకు సర్వతాంత్రిక భేదములచే ద్విజులకు చెప్పబడియున్న ప్రకారము స్నానాన్నశుద్ధి దాస్యాదుల ననుష్ఠించవలయు.

"సదా ప్రపన్న నారీణాం । సంధ్యా వర్జ్యంసు తాంత్రికం । ద్వయేన మూలమంత్రేణ । విధితె రచ్చతుర్ముఖ । శౌచస్నానాదికం సర్వం । ప్రాతః కాలే విశేషతః । గృహం సంశోధ్య విధివత్ । గృహోపకరణానిచ। ఊర్ధ్వపుండ్రం సదాస్త్రీణాం । అర్ధచంద్రాకృతిర్భవేత్ । యావజ్జీవంవిశేషేణసమ్యక్సార్యోదయేతదా" ప్రపన్నులగు స్త్రీలు శౌచస్నానాది క్రియలువిశేషతః తీర్చుకొని సంధ్యా వందనముచేయక ద్వయమంత్ర మూలమంత్రముల నను సంధించుచు విధివత్తుగ గృహమును గృహోప కరణములను చక్కగా శోధించి అర్ధచంద్రాకృతిగా నూర్ధ్వపుండ్రమునుధరించుకొనవలయు. యావజ్జీవితకాలమీ ప్రకార మనుష్ఠింపవలయు.

—ప్రాణాయామవిధిః—

"ధృతోర్ధ్వ పుండ్రదేహస్తు పవిత్రకరపవచ । ఉపాసీత తతఃసంధ్యాం ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోపివా। అంతర్జానుకరోభూత్వాప్రాణాయామాన్ సమాచ

పెరియపిరాట్టియార్ తనయ—నమ శ్రీరంగనాయ కైశ్య యద్భ్రూవిభ్రమ భేదతః । ఈశేశితవ్యవైషమ్య నిమ్నోన్న తమిదంజగత్ ॥

పెరియపెరుమాళ్లతనయ—శ్రీ స్తనాభరణం తేజః శ్రీరంగేశ యమాశ్రయే । చింతామణిమివోద్వాంత ముత్సంగే నందభోగినః॥

రేత్ । సవ్యాహృతీకాంసప్రణవంగాయత్రింశిరసాసహ । త్రిపఠేదాయతః ప్రాణాః ప్రాణాయామస్సఉచ్యతే । పూరకకుంభకరేచైశ్చ ప్రాణాయామస్యలక్షణం। వామనాసాపుటేవాయుం పూరయేచ్చ జపన్ సకృత్ । ధారయన్ హృదయే ప్రాణమ్ జపన్ మంత్రం సమాహితః । దక్షిణేరేచయేద్వాయుం మంత్రముచ్చారయన్ సకృత్ । ఏవంత్రిలక్ష్మణోపేతః ప్రాణాయామ ఇతి స్మృతః ॥ అనునట్లు తూర్పుముఖముగానైన నుత్తర ముఖముగానైననాసీనుండై జానువులలోగా మోచేతిని మిడ్చి యనామిక కనిష్ఠాంగుళములచే వామనాసికమూసి లోపలి వాయువును దక్షిణ నాసికచే వెలపల విడచి అంగుష్ఠము చేదక్షిణ నాసికను చక్కగామూసి వామనాసికచే వెలివాయువును లోపల పూరించి పై నుదహరించిన వ్రేళ్లచే రెండునాసముల చక్కగామూసి పెదవులచె నోరుమూసుకొని శ్రీయఃపతిని హృదయ కమలంబున నిలిపి ధ్యానించుచువ్యాహృతులతోను ప్రణవముతోను గాయత్రిని సశిరస్కముగా ముమ్మారు పఠించుట ప్రాణాయామమనిచెప్పబడును. గాయత్ర్యుపదేశములేనివారుమూలమంత్రములేక ద్వయోత్తరవాక్యములచే ప్రాణాయామముచేయవచ్చును.పూరక కుంభక రేచకములని ప్రాణాయామ లక్షణము. ఒక యావృత్తి మంత్రమునను సంధించి వామనాసికచే వాయువును పూరించి ప్రాణవాయువునుహృదయమున కుంభించి సమాహితుడై మంత్రమును జపించి మంత్రము నొక యావృత్తి ఉచ్చరించి దక్షిణ నాసికచే వాయువును రేచించవలయు ఇట్లు మూడు లక్షణములతో కూడినది ప్రాణాయామము.

మనుః—"దహ్యంతేద్ధమాయమానానాం । ధాతూనాంహియథామలాః । తథేంద్రియాణాం దహ్యంతె దోషాః ప్రాణస్యనిగ్రహాత్" స్వర్ణము మొదలగువాని మయిల అగ్నియందు కాచితె యెట్లు పోవునో ఆలాగె దేహసంబంధమైన ఇంద్రియదోషములన్నియు ప్రాణాయామముచేపోవును.

కర్మదీపే:—"దేవార్చనేజపెహోమె స్వాధ్యాయె శ్రాద్ధకర్మణి। స్నానె దానెతథాధ్యానె ప్రాణాయామస్త్రయస్త్రయః ॥ అని దేవార్చన జపహోమ స్వాధ్యాయ శ్రాద్ధ స్నానదాన ధ్యానాదికాలముల యందు ప్రాణాయామము చేయవలయు."ఆదావంతేచ గాయత్ర్యాః ప్రాణాయామ

ప్రస్త్రియః। అంగుష్ఠానామికాభ్యాంతు తథైవచకనిష్ఠయా । ప్రాణాయామంతుకర్తవ్యో మధ్యమాంతర్జనీం వినా । తర్జనీం మధ్యమాః స్పృష్ట్వా వజపర్ ఇంద్రస మోభ వేత్" ॥ ప్రాతఃకాలమునందు నిలుచుండియు సాయంకాలమునందు కూర్చుండి ప్రాణాయామము చేయుట శుద్ధియగును.

నారదీయే.—"శనైర్నా సాపుటె వాయు ముత్సృజ్యా నతు వేగతః। నకంపయేత్ శరీరంతు సయోగీ పరమోమతః" అనివాయువును వేగముగావిడువక కంపించక మెల్లగా నాసాపుటమువలనవాయువునుసంచరింప చేయువాడు పరమయోగి యనబడును.

"ఇడయావాయు మాపూర్యబాహ్యం ద్వాదశ మాతృకం । పూరయిత్వోదరత్నేన నాసాగ్ర నయనద్వయం । ధ్యాయన్విరేచయేత్ పశ్చాత్ మందంపింగళ యాపునః । దశప్రణవ సంయుక్తాం సప్తవ్యాహృతి పూర్వకం"

—*సంధ్యావందన ప్రకరణము.—

నదీహ్రాద వాపీతీర్థముల చేతనైన కాంస్య ఔదుంబర దారుపాత్రములను వామహస్తమందుంచుకొని తద్గత తీర్థములచేతనైనను సంధ్యావందనము సేయవలయు. అగస్త్య సంహితాయాం—"గాయత్ర్యాం పూర్వముచ్చార్య మూలమంత్రం తతో వదేత్" అని యుపక్రమించి "సందేహానాం

*సనత్కుమారాయపితామహఃప్రాహ. "ఉభాభ్యాంతోయమాదాయ హస్తాభ్యాంసుసమాహితః। గాయత్ర్యాచాభిమంత్ర్యాపస్తారవ్యాహృతిపూర్వయా। రవేరభిముఖస్తిష్ఠన్ ఊర్ధ్వంత్రిసంధ్యయోఃక్షిపేత్"

సంధ్యోపాసన ప్రకారభేదాదులు పారంపర్య సిద్ధమగు ఉపదేశానుష్ఠానప్రకారముచేయడమును స్వశాఖాసంహిత స్వసూత్ర విహిత ప్రకారము చేయడముచితము. శౌచాచమన దంతధావన స్నానాదులు క్రమముగా చేసి అనంతరముసంధ్యోపాసనము చేయుమనిచెప్పియున్నది.

పాద్మేచ.—ఆచమ్య ప్రోక్షయేద్దర్భవారిభిర్మంత్రవత్తనుం । ఓం పూర్వయాచగాయత్ర్యా వారిభిశ్చాభిమంత్రితైః ॥ ఆత్మానం పరిషిచ్యోర్ధ్వ ముత్క్షిపేత్సలిలాంజలిం । యోద్ధుకామానిరక్షాంసిసంధ్యయోరుభయోరపి ॥ శామ్యంతితైర్వజ్రనూతైర్హతాసన్రేరితైర్జలైః । ప్రాయశ్చిత్తంతుహింసాయాఃపరి

వినాశార్థం మేతదర్ఘ్యం త్రయం చరేత్ । అర్ఘ్యం దత్వా త్రయంసవ్యక్ సూర్యనారాయణంస్మరన్’’ “ఏకం శస్త్ర వినాశాయ ఏకం వాహననాశనే। అసురాణాం వినాశార్థం ఏవమర్ఘ్యంత్రయం క్షిపేత్ ॥’’ అని సూర్యునకభిముఖముగా నిలుచుకొని గోశృంగ ప్రమాణోన్నతముగా నంజలినెత్తి తద్గత జలము జలమధ్యముననైనా భూమధ్యముననైనా పడేలాగున గాయత్రిమూల మంత్రానుసంధానముచే నభిమంత్రించి అసురులును వారి శస్త్రవాహనములును నశించుటకు ముమ్మారూర్ధ్వముగా నర్ఘ్యము విడువవలయును. అర్ఘ్యార్థముగా నెత్తిన యంజలి అంగుష్ఠముతో తర్జనీ సంయోగము చేయ తగదు. తర్జనీ అంగుష్ఠసంయోగమయ్యెనేని యాయర్ఘ్య తీర్థము రక్తముతో సమానమగును. శ్రీ ఉడయవరులు తిరునాడలంకరించు సమయమున మిగులనశక్తులై

క్రవ్యప్రదక్షిణం ॥ తర్పయేదుపవిశ్యాథ తత్తన్మంత్ర ముదీరయన్ । దేవాదీన్ సలిలేతిష్ఠన్ సావిత్రీంప్రాఙ్ముఖోజపేత్ ॥ యావత్సూర్యోదయం దృష్ట్వాప్రాంజలిస్తిమిరాపహం । ఉపస్థాయ స్వశాఖోక్తై ర్మంత్రైర్థ్యేయం హృది స్థితం। అభివాద్యగురూన్వృద్ధాం స్తథాభాగవతాన్కరమాత్ ॥ అనియు.

భట్టరుసాయించినది.—ప్రాతరుత్థాయ సంస్మృత్య హరింతచ్చరణోత్థితాం। గంగాం విగాహ్యతీర్థాంచ స్తదస్తదవ గాహ్యాచ ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితం కర్మ యావచ్ఛక్తి పరాత్మనః । ఆరాధనత్వేనాపాద్య సోర్ధ్వపుండ్రశ్చ తర్పయేత్ ॥ అనియు శ్రీవత్సాంకమిశ్రాదులును, వడుగనంబియు, అభిగమనసారాదులను సాయించియున్నారు.

ప్రాతరుత్థాయ స్వగురో శ్చరణారవిందే ఆత్మానం సమర్ప్యకృతార్థం నిర్భరం స్వాత్మానమనుసంధాయస్నానాదికం స్వకర్మకృత్వాశుచౌదేశే ఆసీన ఇత్యాదులు సాయించియున్నారు.

వంగిపురం నంబిగారును.—కృతోర్ధ్వపుండ్రో దేవర్షి పితౄన్ సంతర్ప్యమంత్రితః । ప్రపన్నః పరయాభక్త్యా స్వకర్మారాధనమచ్యుతం ॥ ఆదిత్యమండలాంతస్థం ప్రణమ్యచమనసాస్మరన్ । సంధాతృత్వేన సర్వేషాం సంధ్యేతి పరికీర్తితం ॥ శ్రుతిస్మృత్యుదితంకర్మ స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితం । ఫలాభిసంధిరహితం పరబ్రహ్మార్చనాత్మకం ॥ స్వస్యకర్తృత్వ భోక్తృత్వే స్వామిత్వంచ

స్వయముగానిలిచి యర్ఘ్యప్రదానముచేయననుకూలించనందుననప్పుడు సమీపమందున్న స్వాములను తమ్ము నిలువబెట్టుమని నియమించి వారి సహాయముచే తామునిలచి అర్ఘ్యప్రదానముచేసిరని గురుపరంపరాప్రభావమునవర్ణింపబడియున్నది. సూర్యోదయకాలమందును సూర్యుండాకాశ మధ్యస్థితుడైన కాలమందును సూర్యాస్తమయకాలమందునుఅర్ఘ్యప్రదానము చేయవలయు.

"కామాత్క్రోధాత్తథా మోహాత్ సంధ్యాతిక్రమణేనచ । ప్రాతర్మధ్యేచ సాయాహ్నే ప్రాయశ్చిత్తార్థమాదరాత్" ప్రాతర్మధ్యాహ్నసాయాహ్నముల యందు కామ క్రోధ మోహములచే కాలము నతిక్రమించి సంధ్య యొనర్చిరేని తత్కాలాతిక్రమణ దోషనివర్తకముగా ప్రాయశ్చిత్తార్థముచేయవలయు.

గురుపరంపరా ప్రభావమందు.—భట్టరొకనాడు నంబెరుమాళ్ పారప్పాడై కోడై ఉత్సవ తిరుమంటపమునందు వేంచేసియుండ పెరుమాళ్లకు తిరువాలవట్టము సమర్పించుచుండ వీరితిరువడిసంబంధమగువారు సంధ్యావందనమునకు కాలము తప్పిపోవుచున్నదేయని విన్నపముచేయ భట్టరు భగవత్కైంకర్యనిరతులకు సంధ్యావందనవైకల్యదోషమురాదని సాయించిరి; ఇందుకు ప్రమాణము "—మత్కర్మకుర్వతాంపుంసాంకర్మలోపోభవేద్యది।తత్కర్మతేప్రకుర్వంతి తిస్రఃకోట్యో మహర్షయః" అనుతిరుముగపాశుర ముండుటచేభగవత్కైంకర్యమువదలి నిత్యకర్మానుష్ఠానార్థముగాపోవుట స్వరూపవిరుద్ధమగును.

భగవత్కైంకర్యములలో నన్వయించి యున్నప్పుడుసంధ్యా కాలము ప్రాప్తమై సంధ్య యొనర్చకుండునట్లు తటస్థించెనేని అట్టివారికి బదులుగా మూడుకోట్లమహర్షులు వీరికొరకు సంధ్యావందనముచేయుదురనియు, తదితరమయినవ్యర్థకార్యములయందు ప్రవర్తించిగాని వృథాప్రసంగముల యంద

పరాత్మని । నిత్య నైమిత్తికైః కామ్యైః కర్మభిశ్చ సమన్వితః ॥ గాయత్రీ జప పర్యంతం మంత్రాచమనపూర్వకం । సాధ్యం కర్మాఖిలంసాధు సమాప్యచయథావిధి ॥ తతస్స్వకర్మభోక్తారమాదిత్యాంతరవస్థితం ।ఉపస్థాయ స్వకైర్మంత్రైర్నారాయణమతంద్రితః ॥ ఇత్యాదులనుసాయించియున్నారు.

న్వయించిగాని కాలమునందు సంధ్యావందన మాచరించక తప్పి వర్తించిరేని వారుపాపభూయిష్ఠులై భగవన్నిగ్రహపాత్రులగు దురనియు; పెక్కుప్రమా ణములుద్ఘోషించుచున్నవి. గాయత్రీమంత్రోపదేశములేనివారు మూలమంత్రము చే త్రిసంధ్యలయందును అర్ఘ్యప్రదానముచేయవలయు.

—గాయత్రీజపప్రకరణము.—

*శుచియగుప్రదేశమునందు "నాత్యుచ్ఛ్రితంనాతినీచంచేలాజనకుశోత్త ర" మన్నప్రకారము,మిగులపొడవుగాకమిగులతగ్గగాకనుండునాసనమునవస్త్ర ము జింకతోలు దర్భలు పరచి యందు గూర్చుండి భూతశుద్ధిచేసిమంత్రన్యాస ముచేసి, చక్రగారుడాది ముద్రల ప్రదర్శించి తూర్పుముఖముగానుండి జపిం చవలయు. "స్థితో జపేత్సదాకాలం ఆదిత్యాభి ముఖోద్విజః" ద్విజులెల్లప్పుడు ఆదిత్యాభి ముఖులై జపించవలయు.ప్రాతర్మధ్యాహ్న సాయంకాలములయం దుసూర్యుని కభిముఖుడై ఆజానులంబిత ధృతవస్త్రుడైసమపాద ఋజుకాయ శిరోగ్రీవములతో స్తంభకుడ్యాదుల నాను కొనక వేరొక దాన్నిచూడకప్రా తఃకాలమున వక్త్రపర్యంతము హస్తద్వయము నెత్తియు, మధ్యాహ్నమున వక్షఃపర్యంతముహస్తద్వయమునెత్తియు, సాయంకాలము నడుమురుద్వయముప ర్యంతముహస్తద్వయము నుంచుకొని, ఉత్తరీయముతోమూసుకొని మౌనియై భగవద్ధ్యానము చేయుచు జపించవలయు.

---

*నారాయణమునిభిః—ఆపోహిష్ఠేత్యాదిభి ర్మన్త్రైర్వారుణైః పరమా త్మనః । సంప్రోక్ష్య మంత్రాచమనం । మంత్రైస్తత్ ప్రతిపాదకైః। ఆదిత్యా న్తస్థితశ్చార్ఘ్యం । విత్తీర్య పరమాత్మనః । ప్రతిపాదకయావిష్ణో । స్సావి త్ర్యాం తం జపేద్ధరిం । ధ్యాయన్ జప్త్వోపతిష్ఠేత । తమేవపురుషోత్తమం।నారా యణాత్మకాన్ దేవాన్ ఋషీన్ సంతర్పయేత్ పితౄన్ । తత ఆధారశక్త్యా దీన్ । సర్వాన్ పారిషదాంతకాన్ । సంపీడ్యతీరే తద్వస్త్రం పునరాచమ్య వాగ్యతః । పాషండాది భిరాలాప దర్శనాదీని వర్జయేత్ ॥ అనిసాయిం చియున్నారు.

అగస్త్య సంహితాయాం, "గాయత్రీం పూర్వము చ్చార్యమూలమంత్రం తతోవదేత్" అనుప్రకారము గాయత్రీమంత్రమును మొదట ననుసంధించియనంతరము మూలమంత్రానుసంధానము చేయవలయు, (మూలమంత్రమును మంత్రరత్నము వివరించుచున్నది. మంత్రరత్నమును వేదమాతయగు గాయత్రీవివరించుచున్నది) వేదసారోపనిషత్ సారతరానువాకసారతమవిష్ణుగాయత్రిలో ప్రథమోపాత్తమైనమంత్రరాజమైసకలవేదాంతసారార్థప్రతిపాదకమైయుండెడు తిరుమన్త్రార్థ ప్రకాశకమగు మంత్ర రత్నమనే ద్వయార్థమును వివరించుచున్నది తద్వివరణ ప్రకారమెట్లనిన.

— గాయత్రీద్వయార్థము. —

గాయత్రీ వ్యాఖ్యానము — వేదమాతయగు గాయత్రికి వ్యాఖ్యానములు శతసహస్రములు గలవు అయిన నుపాయాంతరపరిత్యాగ పూర్వక భగవదేకసాధనులగుప్రపన్నులుజపించుటకువిహితమగు ద్వయార్థపరముగా గాయత్రికివ్యాఖ్యానముచేయబడుచున్నది. అందుతచ్ఛబ్దముచే శ్రుతీతిహాస పురాణాది ప్రసిద్ధమై యితరవ్యావర్తకమగు శ్రియఃపతిత్వము చెప్పబడియె "తచ్ఛబ్దవాచక శ్శ్రీమాన్ గాయత్ర్యర్థ ఇతీరితః" అనుపరాశరసంహితావచనప్రకారము శ్రీమచ్ఛబ్దార్థము చెప్పబడిమె, సవితుః "జగత్కారణత్వంచ సవితుస్స కలోత్పత్తిస్థితి సంహారకారణ" యనునిర్వచనప్రకారముసవితృశబ్దము షూఙ్ ప్రాణిప్రసవేయను ధాతువ్యుత్పత్తిచే జగత్కారణవాచియగుటచే నవాప్తసమస్తకామత్వము చెప్పబడిమె, వరేణీయం, "వరేణ్యమాశ్రయణీయ్యే" మనునిర్వచనప్రకారము వరేణ్యశబ్దమాశ్రయణసౌకర్యాపాదకగుణ వాచియగుటచే నారాయణశబ్దార్థము చెప్పబడియె—భర్గః, నిరతిశయౌజ్జ్వల్యసౌందర్యాదిగుణ విశిష్టవిగ్రహవాచియగు భర్గశబ్దముచేచరణశబ్దార్థము చెప్పబడియె—శ్రీరామాయణ మునకు గాయత్రీపరముగా గోవిందరాజులవారువ్యాఖ్యానము సేయునపుడు "తేతంసోమమివోద్యంతం దృష్ట్వావైధర్మచారిణః। మంగళాని ప్రయుంజానాః ప్రత్యగృహ్ణన్ దృఢవ్రతాః" అనిదివ్యమంగళ విగ్రహమును భర్గశబ్దార్థముతో వర్ణించబడియున్నది—దేవస్య. దేవశబ్దము, దివ్ క్రీడాయా మనుధాతువుచే నిరతి

శయానందయుక్తత్వమును దివ్ దీప్తౌయనుధాతువుచేసర్వజ్ఞత్వాదికమును చెప్ప బడియె. ఇట్లు సవితృశబ్దదేవశబ్ద వరేణ్యశబ్దములచే నారాయణ శబ్దార్థము ప్ర తిపాదించబడియె. వరేణ్యశబ్దముచే నాశ్రయణ సౌకర్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వ మును సవితృశబ్ద దేవశబ్దములచే నాశ్రిత కార్యాపాదక గుణవిశిష్టత్వమును. ధీమహి, శరణ్యత్వమై ధ్యానించుచున్నామను నర్థమును ప్రతిపాదించేధీమహీశ బ్దముచే శరణం ప్రపద్యేయను శబ్దార్థములుచెప్పబడియె. ఈయర్థముచేపూర్వ ఖండార్థము చెప్పబడియె. "దేవస్య సవితుః తద్వరేణ్యం భర్గోధీమహి" యను దీనిచే జ్ఞానానందాది గుణకుడై జగత్కారణ భూతుడగు శ్రీమన్నారాయణు నిసకల ప్రమాణ ప్రసిద్ధ లక్ష్మీవిశిష్టమై యాశ్రితసౌకర్యాపాదకగుణాకరమైని రతి శయాజ్వల్యాది గుణవిశిష్టమగు దివ్యమంగళ విగ్రహము నుపాయముగా ధ్యానించు చున్నామని చెప్పబడుచున్నది. తృతీయపాదముచే నుత్తరఖండార్థము చెప్పబడుచున్నది, ధీయః. "తజ్జ్ఞానమజ్ఞాన మతోన్యదుక్తం" అనిజ్ఞానాంతర మును ప్రతిషేధించుటవలన ధీశబ్దముచే పరిపూర్ణజ్ఞాన వరతనిత్య విశదతమాన న్యప్రయోజనా నవధికాతి శయప్రియ భగవదనుభవజనిత ప్రీతికారితకైంకర్యవి షయ జ్ఞానము చెప్పబడుచున్నది. యః—యఇతి—"తత్సవితుః" అనియున్నం దున తచ్ఛబ్దానుగుణముగ నిచ్చట యచ్ఛబ్దార్థము చెప్పవలసి యున్నందునను "యత్తదోర్నిత్యసంబంధ" మనునియమమున్నందునను,యచ్ఛబ్దముచెసకలప్రమా ణప్రసిద్ధలక్ష్మీవిశిష్టత్వముగునారాయణత్వముచెప్పబడుచున్నది. ఇచటమంత్ర శే షము కైంకర్యార్థ ప్రతిపాద కత్వమగుటచే పిరాట్టికైంకర్యవర్ధకిగానలక్ష్మీవి శిష్టత్వమును కైంకర్యప్రతి సంబధితయా నారాయణత్వమును యచ్ఛబ్దార్థము, నః—భగవంతుడె యుపాయోపె యమనియున్న మాకుసంబంధీ ధియ యని అన్వయము;ప్రచోదయాత్ ప్రేరయతు,అనగా స్వముఖోల్లాసహేతుభూతమ గుపరిచర్య యందు నాజ్ఞాపింతురుగాకయనిఅర్థము. ఇచటప్రార్థనాయాంలోట్ అని లోట్ప్రత్యయముచేతకైంకర్యప్రార్థనచెప్పబడియె కైంకర్యమునభగవం తుడు తానెనియమించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారనివృత్తివలన నమశ్శ బ్దార్థము చెప్పబడియె. ఈమంత్రశేషముచేనుత్తరవ్యాఖ్యార్థముచెప్పబడియె. యఇతి - యచ్ఛబ్దముచే శ్రీమతేనారాయణాయ యనుశబ్దార్థములు" నోధియః ప్రచోదయాత్" యనుటచే కైంకర్యప్రార్థన,కైంకర్యమునందు భగవంతుడే

ప్రేరించుటచే స్వభోక్తృత్వరూప మమకారమున కవకాశము లేనందున నమ శ్శబ్దార్థము చెప్పినట్టయ్యె.

—శ్రీస్సైనకః—

ఇచ్చట ఛందస్సునకు మాతృభూతమగు గాయత్రిచే మంత్రద్వయార్థప్ర తిపాదనక్రమము చెప్పబడుచున్నది. ద్వయార్థమై దీర్ఘశరణాగతి ప్రతిపాద కమైయిరువదినాలుగు వేలసంఖ్యగలశ్రీరామాయణమునకువ్యాఖ్యానము చేసినశ్రీ గోవిందరాజప్రభృతులచే నిరువదినాలుగక్షరములుగల గాయత్ర్యక్షరానుపూ ర్వక్రమముగా నచ్చటచ్చట నాయాయక్షరములాదిని గలశ్లోక వ్యాఖ్యాన ముఖ ముగా ప్రదర్శింప బడియున్నది. ఆగాయత్రిచే ద్వయార్థత్వము సాంప్రదాయి కమని తెలియనచ్చుచున్నది. ఆప్రకారమే పూర్వులచే వ్యాఖ్యానము చేయబడి యున్నది. దాని యన్వయ క్రమమెట్లనిన; (యః) శ్రియః పతిత్వసమస్తకల్యా ణగుణాత్మకత్వనిరుపాధిక శేషిత్వాదులచే కైంకర్య ప్రతిసంబంధిగా శ్రు తిస్మృతీతిహాసాదులయందు ప్రసిద్ధమగు శ్రీమన్నారాయణుడు. (నః) సకల భారములు భగవంతునియందుంచి నిర్భరులై యున్నమాకు (ధియః) నిత్యవిశద తమేత్యాది గద్యలో చెప్పబడినరీతిగాస్వరూపానురూప కైంకర్యవిషయికజ్ఞా నము (ప్రచోదయాత్) అనిష్ట నివర్తిష్ట ప్రాపణముఖముగా ప్రేరించుగాక. (తస్యసవితుః) సకలజగత్కారణభూతుడైసర్వాంతర్యామియగుటచేసర్వము నకు సర్వప్రకారములచే నియమనశీలుడై అంతరాదిత్యవిద్యోపాస్యుడగు నాది త్యాంతర్వర్తి (దేవస్య) జగద్వ్యాపారములచేక్రీడనశీలుడై నిరతిశయదీప్తియు క్తుడగు భగవంతుడు (తత్) ఈశ్వర స్వాతంత్ర్యమును స్వాపరాధములనుచూ చి భయభీతుడైన వానికి సుఖోప సదనయోగ్యమగు ఈశ్వరుని సహజకారుణ్యా గుణగణములను ద్దీపింపజేయు నమోఘపురుష కారభూతయగులక్ష్మీనిత్య సం యుక్తత్వముచే వేదాంత ప్రసిద్ధము (వరేణ్యం) ఆశ్రయించుటకు సుకరమగున ట్లు వాత్సల్య సౌశీల్య సౌలభ్యములు మొదలగు గుణయోగమువలన సర్వసమా శ్రయణయోగ్యము. (భర్గః) నిరతిశయాజ్వల్యసౌందర్యసౌకుమార్యలావణ్యా ద్యనంత గుణనిధియగు నిరతిశయ తేజోమయ దివ్యమంగళ విగ్రహము, ఆకిం చన్యాన న్యగతిత్వ విశిష్టులమగుమేము (ధీమహి) (ప్రపద్యేమహి) ప్రపత్తిచే యుచున్నాము.

—బ్రహ్మయజ్ఞము—

ఈప్రకారము సంధ్యావందన గాయత్రిజపము చేసినపిమ్మట వర్ణాశ్రమానురూపముగా హోమముచేసి అనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము చేయవలయును. "బ్రహ్మయజ్ఞేజపేత్ సూక్తంపౌరుషంచింతయన్ హరిం । వేదవాక్యపురాణానిసేతిహాసాదిశక్తితః । బ్రహ్మయజ్ఞః ప్రసిద్ధ్యర్థం।విద్యాంచాధ్యాత్మికం భవేత్" గీర్వాణ ద్రావిడ వేదస్తోత్రపాఠాదుల ననుసంధించి వర్ణాశ్రమోచితముగా స్వస్వసూత్రములయందు చెప్పినప్రకారము దేవఋషిపితృవులకు తర్పణముచేసి "అగ్నికార్య పరిభ్రష్టాః పతితాః పరికీర్తితాః । బ్రహ్మయజ్ఞవిహీనశ్చ । బ్రహ్మహాకీర్తితోబుధైః । ఉపస్థాన జపంకృత్వా బ్రహ్మయజ్ఞమనుత్తమం॥"

ఉభయవేద వేదాంత కాలక్షేపాదికం కృత్వా, భగవానేవస్వశేషభూతేన మయాస్వకీయైః, దేహేంద్రియాంతఃకరణైః,అభిగమనం కారితవాన్। ఇత్యభిగమనం సమాపయేత్.

—*ఉపాదాన కాలానుష్ఠానక్రమము—

పుష్పతుళసీ దర్భాహరణవిధిః—అభిగమన కాలానుష్ఠానా నంతరము పాదానానుష్ఠానమును సంకల్పించుకొని భగవద్భాగవతా చార్యారాధనార్థము తుళసీ పుష్పాదిసకల పదార్థముల సంగ్రహించవలయును "శుచికంపర్యు

*వంగిపురంనంబిగారు. "ప్రాప్తేథాహ్నోద్వితీయాంశే।స్వాశ్రమ త్రైణ ధర్మతః । ఆర్జయిత్వార్చనాద్రవ్య మశేషంచయథోదితం" యనిసాయిచియున్నారు.

నారాయణమునిభిః—అహ్నోద్వితీయభాగేన కృష్ణారాధనతత్పరః ద్రవ్యాణ్యా రాధనార్థాని శాస్త్రీయాణిసమార్జయేత్।ప్రకృతానివిశుద్ధాని। శుద్ధదేశో ద్భవానిచ । కరౌద్రాణ్యాని షిద్ధాని । సంగృహీతాని వైష్ణవైః । సుగంధీని మనోజ్ఞాని । పుష్పాణ్యభి ముఖానిచ । దధిక్షీరాజ్యముఖ్యాని । ద్రవ్యాణిచవిశేషతః । ఉత్తమానుపదం శాంశ్చము ద్గమాషాది కాన్యపి । తాంబూలాదీనిచాన్యాని । సర్వాణ్యాదాయసాదరం । యథార్హంతానిసంస్కృత్య।ప్రక్రమేదర్చనం తతః"॥అనిచెప్పబడియున్నది.

షితంచార్ద్రంకాష్ఠంవాతుళసీదళం। అర్చనేవాసుదేవస్యలక్షకోటి గుణంభవేత్" అనుప్రకారము, తుళసీ శుష్కమైనను, పర్యుషితమైనను ఆర్ద్రమైనను కాష్ఠమైనను గొని వాసుదేవారాధనచేయుటచే, లక్షకోటి గుణమగునుగాన,తుళసీహరణకాలమందు, తుళసీవనమునకు బోయి "తుళస్యమృత సంభూతే సదాత్వంకేశవప్రియే। కేశవార్థంలునామిత్వాం వరదేభవ శోభనే" అను ఈమంత్రమునను సంధించి తుళసీ హరణము చేయవలయు. "చతుర్దశ్యష్టమీ పర్వసంధ్యాను ద్వాదశీషుచ సంక్రాంతిషు వ్యతీపాతే మన్వాదిషు యుగాదిషు। భౌమార్కభృగువారేషుతథాశ్రాద్ధదినేషుచ। ఆదానే వైష్ణవేనఘేను ధ్యాత్వాభ్యా పరతస్తథా । తుళసీక్రందనం యత్తత్ విష్ణో శిరసికృతనం"

శాండిల్యస్మృతౌ—"కులటాషణ్డపతిత। నైరిభ్యఃకాకణీమపి। ఉద్యతామపిగృహ్ణీయా। న్నాపద్యపి కదాచన" అనిచెప్పియున్నది.

భగవాన్ శౌనకః—"దానందదద్భిర్మైర్భ్యక్త।మచ్యుతఃప్రియతామితి।ప్రతిగ్రహీతృభిశ్చైవ।నతేమద్విషయోపగాః"అనివృత్త్యర్థముగా అనుజ్ఞ చేయబడియుండె,అధ్యాపనయజనాదులయథాశాస్త్రముగాప్రవర్తించడమేయుచితము.

"సతతం కీర్తయంతోమాం। యతం తశ్చదృఢవ్రతాః" అని శ్రీగీతలో సాయించియున్నారు. సాక్షాత్తుగా నైనాపరం పరగానైన సమారాధనోపకరణభూతశాస్త్రీయ సమస్త ద్రవ్యోపార్జనములయందు తనకు శక్యమైనదిగాను ధ్యానాదులకు విరోధమగు కాయక్లేశ కరజిహ్వాయాసరహితములయందున్యాయముగా ప్రవర్తించవలయు.

బాహ్య ద్రవ్యార్జనమువలె భగవత్ప్రీణనమందు ప్రధాన తమములగు "అమానిత్వమదంభిత్వ" ము మొదలగు ఆత్మగుణములను సంపాదించవలయు.

సదాచార్యసేవసత్సంభాషణాదులును జ్ఞానవృద్ధిహేతువులుగనుక వాటిని చక్కగానార్జించవలయు. అహంకారాద్యనాత్మగుణములను చక్కగా విడువవలయు.

శౌనకభగవానులు.—"పరాఙ్ముఖానాంగోవిన్దే।విషయాసక్తచేతసాం। తేషాంతత్పరమంబ్రహ్మ। దూరాద్దూరతరేస్థితం ॥ తన్మయత్వేనగోవిందేయే నరాన్యస్తచేతసః । విషయత్యాగినస్తేషాం విజ్ఞేయంచతదంతికే"॥ అనివిషయత్యాగులకు దేవతాంతరత్యాగులకు నియతుడౌచున్నాడు.

అనుప్రకారము యీదివసములయందు తులసీకృంతనము చేయకూడదు. అట్లు చేసినేని విష్ణుశిరోకృంతనముచేసినట్లవును. "సమిత్పుష్పహవిస్తోయపాత్రోప నయనాదిషు।అవైష్ణవావిశేషేణ । నకర్మసునియోజయేత్" అనునట్లు అవైష్ణవ సంబంధములైనసమిత్పుష్పపదార్థములను కర్మక్రియలయందుపయోగింపతగదు.

పాద్మమునందు — "ఉపా దద్యా ద్యథా పూర్వం సాధనాని య థాతథం । పుష్పాణి ఫలమూలాని । వివిధాన్యోషధీరపి । దధ్యాదిచ హవిర్యో గ్య । తండులాని గుడానిచ । స్నానీయాన్యపి వస్త్రాణి । స్వాదూనిసలిలానిచ। దర్భాన్పత్రాణిసమిధో । యథాశక్తియథావసు। ఆహృత్యయాచ్ఞయాత్రైర్వా। పూజాస్థానే నివేశయేత్ । నీత్వో పాదన సమయమిత్థంతదనుపూజయేత్"॥ అనిచెప్పియున్నది, సంహితాంతరముల యందు పుష్ప ప్రకరణ హవి ప్రకరణ ములయందు హేయోపాదేయ సమస్తద్రవ్యవిభాగములనుచూచుకొనవలయు.

"స్వప్రయత్న కృతంశస్తం । మధ్యమంవన్యముచ్యతె । అధమంతు క్రయ క్రీతం । పారక్యంత్వధమాధమం" అనిచెప్పియున్నది.

అశుభవేళమందు పుష్పించినవాని ఆపత్కాలమందును గ్రహించకూడ దు.హస్తములను శోధించుకొని పాత్రమందు పుష్పాదులనుగ్రహించవలెను.దే వోద్దిష్టమును నిందచేయకూడదు వాని సర్వదాప్రశంస చేయవలెను. దేవోద్దిష్ట మును మనుష్యులు గ్రహించకూడదు. సంహితలయందు చెప్పక అన్యత్ర చెప్పి యుండినను వర్జించవలసినవాని విశేషముగా వర్జించవలెను.

ధూపవిషయము.—"దేవదారుకృతంధూపం । చన్దనాగరుమిశ్రిత" మితివిధూమాంగారసంభవంశస్తం,సాలసజ్జరసంకృష్ణాగరుమిశ్రితం,ప్రాణ్యాం గవర్జితమన్యంవా, ధూపం నివేదయేత్. అని ధూపనివేదనమునకు గుణాక్షితి అంగముమొదలగు ప్రాణ్యంగములనువిడచి, దేవదారుచందనాగరులనుసంపా దించవలెను.

దీపవిషయము.—పాత్రెగవ్యేన సర్పిషాదివ్యేనతైలేనాపికృతం,సూత్రే వర్తియుతంముఖానిల దీప్తి దీపితం దీపంభవేత్. దీపము సమర్పించుటకు ఆవు నెయ్యినైననుదివ్యమైన తిలసంబంధమగు తైలమునైననుసంపాదించి సమర్పించ వలయు.శ్రీవిష్ణుస్మృత్యాదులయందు ప్రాణ్యంగసుగంధములలో కస్తూరి మొద లైనవాని చందనములోచేర్చి పరిగ్రహించవమని చెప్పియున్నది.

—పోష్యవర్గము—

"మాతాపితాగురు ర్భ్రాతా। ప్రజాదీనసమాశ్రితాః । అభ్యాగతోతిధీ శ్చాగ్నిః । పోష్యవర్గ ముదాహృతః" అనునట్లు తల్లితండ్రి గురువు భ్రాత బిడ్డ లుఆశ్రితులైన దీనులు అభ్యాగతులు అతిథులు అగ్ని యివిపోష్యవర్గములు గాన విడువక పోషింపవలయు. "వృద్ధౌచ మాతాపిత రౌసాధ్వీ భార్యాసుతశ్శిశుః। అప్యకార్యశతం కృత్వా భర్తవ్యామనుర బ్రవీత్" అనునట్లువృద్ధులగు తలితం డ్రులను పతివ్రతయగు భార్యను శిశువులైన బిడ్డలను వర్ణాశ్రమోచితముకా నివృత్తులయందు ప్రవేశించినైనను ధనాదుల నార్జించి పోషింపవలయునని,మ నువుచేచెప్పబడియె, "ఆయధాతశిలోంఛైశ్చ । శిష్యద త్తైర్క్రమాగతైః । జీవే త్కర్మవిశుద్ధై ర్భ్యాః।ప్రతిగృహ్యాపివాయినం । యాచితో నాపివ ర్తేత।దైన్యంహి త్వాశమే స్థితః" అనునట్లు శిలావృ త్తి చేతనైన శిష్యద త్తమగు ధనముచేతనై న,విశుద్ధకార్య ప్రా ప్తలాభముచెనై న జీవించుచు యాచింపక దీనత నొందకశ మస్థితుడై వ ర్తింపవలయు"క్రమాగతైర్ధ నై ర్వాపి । స్వక్షేత్రారామసంభవైః శ్రోత్రియోధ్యాపకోభూత్వా వృత్తించలభతేద్విజః" అనునట్లు క్రమాగత ధ నముచెనైన స్వక్షేత్రా రామాదులచే ప్రాప్తమగు నాదాయముచె నైన నధ్యాపకాది వృత్తిచేనైన ద్విజుడు జీవించదగు. "ప్రతిగ్రహం రాజసేవాధన ధాన్యాది సంగ్రహః।కృషిగోరక్షణవాణిజ్యం।గాణిక్యం వైద్యము త్తమం" ప్రతి గ్రహ రాజసేవ కృషి గోరక్షణ వాణిజ్య గణిక వైద్యాది వృత్తులచె జీవించద గు. "స్మారం ద్రవ్యార్థమమలం । కుర్యాదౌషధ పానవత్ దేవవిప్రాదికారం వై।యతీనాంసద్విధిర్భవేత్"॥

—మాధ్యాహ్నికస్నానము—

"ప్రాతః స్నాతోపి విధివత్ ।స్నానమధ్యం దినంచ రేత్ । శ క్తశ్చేదన్య థారోగా । చ్చాట్యాసమ్మార్జనంచ రేత్" అనుప్రకార ముదయకాలస్నానము చేసి యుండినను విధిప్రకారము మాధ్యాహ్నిక స్నానము సేయవలయు. స్నానముసేయశక్తిలేనిచో,చాటిచేసమ్మార్జనముచేయవలయు. స్నానానంతర మాచ మనముచేసి కూర్చుండి తిరుమణి కాప్పుచేసుకొని భగవ ద్ధ్యానముచే సిప్రాణాయామం బొనర్చి సూర్యున కర్ఘ్యమివ్వవలయు. జపముచేసి యుప స్థానమున వ్యోమముద్రను ప్రదర్శింపవలయు.

ఇట్లుమాధ్యందినక్రియలొనర్చియనంతరముప్రాతఃకాలమునబ్రహ్మయజ్ఞముచే యనియెడల, అవియిప్పుడుచేయవలయు; పిదప భూతశుద్ధ్యాదులొనర్పందగు.

—ఇజ్యాకాలవిధిః.—

తిరువారాధన. ముపక్రమించుటకుపూర్వము తెలియదగినది.—"యద్గృహేనాస్తి తులసీ సాలగ్రామ శిలార్చనం । శ్మశాన సదృశం విద్యాత్ తత్సహంశుభవర్జితం" యేగృహమునందు సాలగ్రామశిలార్చనలులేవో ఆగృహము అశుభమై శ్మశాన సదృశమయినదిగా తెలియదగినది. "బ్రాహ్మణైఃక్షత్రియైర్వైశ్యైశ్శూద్రస్త్రీభిస్తథేతరైః । యథాహియిజ్యస్సేవ్యశ్చనిత్యం సర్వేశ్వరోహరిః" బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు స్త్రీలు తదితరులు సర్వేశ్వరుడయినహరినిప్రతిదినము ఆరాధించవలయు. "వైదికంబ్రాహ్మణానాంస్యాత్ రాజ్ఞాంవైదికతాంత్రికం । తాంత్రికం వైశ్యశూద్రాణాం సర్వేషాంతాంత్రికంతువా" బ్రాహ్మణులు వైదికముగాను, క్షత్రియులు వైదిక తాంత్రికముగాను, వైశ్యశూద్రులు మొదలగువారు తాంత్రికముగాను ఆరాధించవలయు.

"ద్వాదశాంగుళమానంతు లోహజాపూర్వజన్మనః । నవాంగుళంక్షత్రియస్య।విశస్సప్తాంగుళంమతా।పంచాంగుళంచతుర్థస్య।ప్రతిమావిభవేద్భవేత్"

బ్రాహ్మణులు పండ్రెండంగుళములుగలలోహవిగ్రహమును, క్షత్రియులు తొమ్మిదంగుళములుగల విగ్రహమును, వైశ్యులు ఏడంగుళములుగల విగ్రహమును, శూద్రులు అయిదంగుళములుగల విగ్రహమును, ఆరాధించవలయు.

"ప్రతిమా యన్మయీక్లిప్తా।ప్రభా పీఠాదితన్మయీ । తదనంతరలోహైర్వా । ప్రభాపీఠాదికల్పయేత్"

"గృహేసంభారశయనా నార్చయేత్తుకదాచన" ఉగ్రాణశయనగృహములయందు నర్చించకూడదు.

"సురూపాంప్రతిమాంవిష్ణోః । ప్రసన్న వదనేక్షణాం । కృత్వాత్మనః ప్రీతికరీం సువర్ణ రజతాదిభిః" విష్ణు విగ్రహములను సువర్ణ రజతాదులచే నతిసుందరమై ప్రసన్నమగువదనేక్షణములతో మనస్సుకాహ్లాదకర మగునట్లొనర్చవలయు.

"భగవ న్మూర్తయస్త్వన్యాఃసర్వాఃపూజ్యాయథాతథం । శ్రీభూమిసహితం దేవం శ్రియాకేవలయాపివా"

"సహితంపూజయేద్భక్తాః । ముక్తికామానికేతనే । మూర్తింతరం తుబింబేతు । నయష్టవ్యం కదాచన"

ముక్తికాముడు తనగృహమునందు భగవద్విగ్రహము శ్రీభూదేవిసహితముగానైనను కేవల శ్రీదేవిసహితముగానయినను పూజింపవలయు.

పరాశరసంహితాయాం. "శ్రియాభూమి నీళాంచ। చక్రాదీనర్చయేత్సదా । అనంతంవైన తేయంచ । విష్వక్సేనమనంతవత్" "నిత్యాన్ముక్తాన్గురూన్సమ్య। గేకైకానేవపూజయేత్ । తతఃప్రదక్షిణంకృత్వావైశ్వదేవంయథావిధి। కృత్వాబల్యంతమమలం। తచ్ఛేషాంచ సదా ద్విజః" "ప్రపన్నఃపరమేకాంతిః। నిత్యంభుంజీతసాదరాత్ । శ్రీభూమినీళాఖ్యానాం । వినతానందనస్యచ । చక్రాదీనామాయుధానాం। వస్తుయద్యభిచోదితం। భోక్తవ్యమేతత్సర్వేషాం। విప్రాదీనామశంకితం।విష్వక్సేనస్యానైవేద్యం। ప్రాపణందుర్లభంభవేత్ । విష్ణోర్నివేదితాన్నేన । యష్టవ్యందేవతాంతరం। పితృభ్యశ్చాపితద్దేయం । తథానంత్యాయకల్ప్యతే"

శ్రీభూమినీళాది భగవన్మహిషులను,చక్రాది దివ్యాయుధములను,అనంతవైనతేయవిష్వక్సేనాదినిత్యసూరులను, ముక్తపురుషులను, గురుపరంపరను, చక్కగా నారాధించి ప్రదక్షిణముచేసి బల్యంతము యథావిధిగా నొనర్చి పవిత్రములగు తదారాధిత శేషమును పరమైకాంతియగు ద్విజ ప్రపన్నుడుప్రతిదినము భక్తితో భుజించవలయుననియు, విష్ణునివేదితాన్నము పితృవులకొసంగవలయు ననిః, పరాశర సంహితయందు చెప్పబడియె.

శాండిల్యసంహితాయాం.—"శఠారిపరకాలాది।భక్తానాంతువిశేషతః మూర్తింప్రకృతింకుర్యాత్ । లోహశైల మృదాదిభిః । తత్తద్వర్ణాకృతింకృత్వా । హస్తముద్రాసనానిచ । పూర్వోక్తేన విధానేన । ప్రతిష్ఠాంప్రోక్షణాదికం । కృత్వాసంప్రూజయేన్నిత్యం । త్రికాలం వైష్ణవోత్తమైః.

మఱియు పరాంకుశపరకాలాది భక్తవిగ్రహములను లోహశిలమృదాదులచె నిర్మించిప్రతిష్ఠా ప్రోక్షణాదు లొనర్చి నిత్యంత్రికాలములయందు వైష్ణవోత్తములారాధించవలయునని, శాండిల్య సంహితయందుజెప్పబడియె.

"కేశవార్చాగృహేయస్య । నతిష్ఠతి మహీపతె । తస్యాన్నంనైవభోక్తవ్యం । మభక్ష్యేణ సమంహితత్" అని కేశవార్చనరూప నిత్యకర్మరహితు

నిగృహామునందు, పక్వాన్నాదులను ప్రతిగ్రహించ కూడదు. ప్రతిగ్రహాగుణదోషములను, ధర్మశాస్త్రమునందు విస్తరించి చెప్పబడియున్నది.

—అష్టాక్షరజపవిధిః—

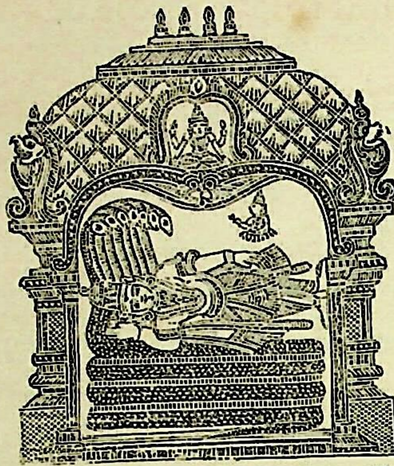
పూర్వం దక్షిణ నాసయా వాయుం విసృజ్య, వామనాసయా చతుర్థ శవారంజపన్ వాయుంపూర్య, హృత్పద్మే సశ్రీకంసాన్నిధ్యం భగవంతం ధ్యాత్వా, అష్టావింశత్యాకుంభకం కృత్వా సప్తవారేణదక్షిణ నాసయా విసృజేత్; ఏవం ప్రాణాయామత్రయంకృత్వా, శ్రీమదష్టాక్ష, రమంత్రస్యబదరికాశ్రమవాసి నారాయణ ఋషిః, దేవీగాయత్రీఛందః, పరమాత్మా దేవతా శ్రీః అధిష్ఠానదేవతా, అంబీజం, ఆచ్చశక్తిః, శుక్లోవర్ణః, ఉదాత్తాదిస్వరః, శ్రీవైకుంఠ క్షేత్రం భగవత్ కైంకర్యార్థే జపె వినియోగః, ఓంనమః, పరాయాష్టాక్షరప్రదాత్రైస్మద్గురవేనమః, ఓన్నమః పరేభ్యోష్టాక్షర ప్రదాతృభ్యోస్మత్ పరమగురుశిరసి, ఓన్నమఃపరమః,పరమంత్రరాజాయనమః, ముఖేఓన్నమః, పరముఋషయె బదరికా శ్రమవాసినే నారాయణాయ శిరసి, ఓంనమః పరాయైఛందసె గాయత్ర్యై ముఖే ఓంనమః, పర దేవతాయై నారాయణాయహృదయె ఓంనమః, పరమ భూతాయదాకారా దుద్ధితాయ ప్రణవాయ గుహ్యే ఓంనమః, పరశక్తిగర్భాయనారాయణ పదాయసాధయేనమః. కుక్షిపరమ తుల్యాగ్రపర్యంతం పర్యాయేణమూలమంత్రేణ కరద్వయె న్త బాహ్యపార్శ్వయోః, కరతలకరపృష్ఠ పార్శ్వయోశ్చ పరిత్యజ్య కరతల కరమధ్యయోః, మధ్యమాంగుళి మారభ్యాం మూలమంత్రం న్యసేత్. —మొదటదక్షిణ నాసికచే వాయువునువిడచి, వామనాసికచెమూలమంత్రమునుపదునాలుగు ఆవర్తులు జపించుచు వాయువునుపూరించి, హృదయ కమలమునందు పిరాట్టిసహితముగా భగవంతుని ధ్యానించుచు నిరువదినెనిమిది యావర్తులు మూలమంత్రమును జపించుచుకుంభకముచేసి, మూలమంత్రము నేడావర్తులు జపించుచు దక్షిణనాసికచే వాయువునువిడచి; యీప్రకారము ప్రాణాయామత్రయం ఆచరించి, నూటయెనిమిదియావర్తులు అష్టాక్షరీమంత్రమునను సధించవలయు.

శ్రీ

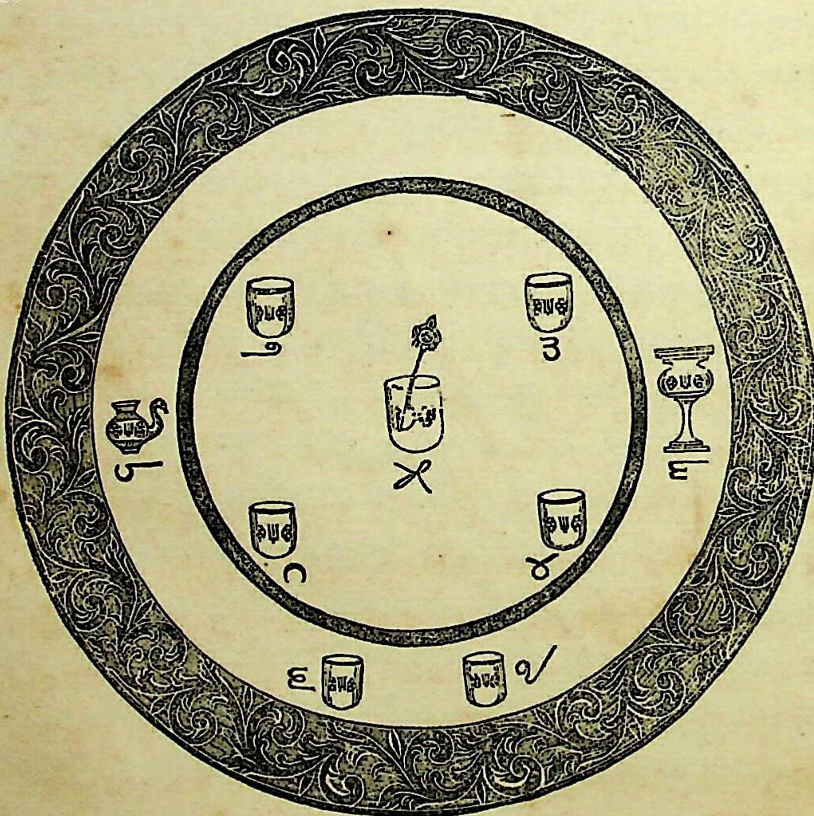
భగవత్సన్నిధి.

భగవత్సన్నిధిన నౌకయాసనం, లేక పీటమీదు నీదిగువ జూపెడు ప్రకారము.

౧. అర్ఘ్యం-శ్రీహస్తంశోధించునది.
౨. పాద్యం-తిరువడి శోధించునది.
౩. ఆచమనీయం-స్వీకరించునది.
౪. స్నానం-అభ్యంజనం జేయునది.
౫. శుద్ధోదకం-పరిశుద్ధతీర్థం.

౬. ఆచార్యులకు-అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ స్నానోదక తీర్థపాత్రం.
౭. సదరు శుద్ధోదకపాత్రం.
౮. తిరుకా్క-వేరియను తీర్థచెంబు.
౯. పడికం.

భగవదారాధనక్రమము.

చార్వాక గర్వనిర్వాపణధూర్వహులై, శంకరాది కుమతిఘూకభయంకర దివాకరులై, మాయావాదిహృదయతోదావహులై, బౌద్ధధ్వాంత విధ్వంసనవికర్తనులై, మధ్వమత విధ్వంసకులై, ఉభయవిభూతి సామ్రాజ్యపట్టాభిషేక లక్ష్మీసంపన్నులై, నంబిళ్లై యిన్నముఱ నాన్మఱై నూల్ విరిత్త పెరుమాళ్లై, అఖిల జగద్ధితాను శాసనప్రవృత్త శ్రుతినికరశిఖ రాన్తర్జ్వరభిషగ్వరులై, భవభయాభీత స్తజన భాగధేయ వైభవ భావితా వతరణులై, పూమన్నుమాదుపొరున్దియమార్పన్ పుగళ్మలిన్ద పామన్నుమాఱన్ అడిపణిన్దుయ్న్ద పెరుమాళ్లై, శ్రీమాధవాఙ్ఘ్రిజల జద్వయనిత్యసేవా ప్రేమావిలాశయ పరాఙ్కుశపాదభక్తులై, ఆనైత్తులగముడైయ అరవిందలోచనులై, వాదిమత్తేభకణ్ఠీరవులై, శ్రీమద్గోదాగ్ర జాభిధానులై, తిరుప్పావై జీయరెన్నుం విరుప్పాలురైత్త పెరుమాళ్లై, అరంగర్ మౌలి శూళ్గిన్ఱమాలైయై చ్చూడిక్కొడుత్త శురుమ్బార్ కుళర్ కోదైనం కోయిలణ్ణరెన్ఱ పెరుమాళ్లై, శ్రీమన్నంద నందన సుందరీ సోదరీభావ భావితులై, మున్నిలుం పిన్నళగియ పెరుమాళ్లై, శ్రీమద్భాష్యకారులై, శ్రీమల్లక్ష్మణయోగి సార్వభౌములై, శ్రీమద్భగవద్రామానుజార్యవర్యులై, గంభీరాంభస్సముద్భూత సుమృష్ట నాళరవికర వికసితపుండరీకదళామలాయతేక్షణులై, అత్తిగిరి యరుళాళరత్తాణిచ్చేవగత్తాల్ పెరుందేవియారుడయ పెరున్దాహ త్తీర్త్త పెరుమాళ్లై, అరుళాళ రాఱువార్ త్తైయరుమ్ పొరుళాల్ మఱ్ఱైవిరిత్తుప్ పెరుమ్ పుగళ్గళ్ పడైత్తప్పెరుమాళ్లై, శ్రీమద్యతి సార్వభౌములై, పంచాచార్యపదా శ్రయులై, శ్రీమత్కాంచీ పూర్ణసూరి పూర్ణాభి మానపాత్రభూతులై, తిరుక్కచ్చినంబియన్నై ప్పెరుక్కచ్చేయ్దు కన్దప్పెరుమాళ్లై, యెంబెరుమానారేవారుమెన్ఱునంబియుగందళైత్త పెరుమాళ్లై, యతిగట్కిఱైవన్ యమునైత్తుఱైవన్ ఇణైయడి యాంగతి పెత్త వరుక్కానాంపకలవ్యర్ మెన్త పెరుమాళ్లై, ముఢంగినిన్ఱయామునర్ తమూవిరలుంనినిర్తుముకుక్కైయుం నీక్కిముమ్మఱైవిళక్కి ముకుక్కురుంబరుత్తుముకోల్ ధరిస్తు

మూవులగు మేత్తనిన్ఱ పెరుమాళ్లై, శ్రీమత్కృపామాత్రప్రసన్న దేశికులై, యతి సార్వభౌములై, శ్రీమత్ విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత నిర్ధారణ బద్ధకౌతుకులై, అప్పనుక్కు చ్చజ్గాళియాళిత్తు గందిట్ట పెరుమాళ్లై, దర్శన స్థాపనాచార్యులై, జగద్గురువై, సర్వాచార్య పూర్తిగల శ్రీఉడయవరులు అనుష్ఠించిన భగవదారాధనక్రమము.

శ్రీ ఉడయవర్ నిత్యమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

అథ శ్రీభగవద్రామానుజ విరచిత భగవదారాధన క్రమమ్.

"యోనిత్యమచ్యుత పదాంబుజయుగ్మరుక్మ వ్యామోహత స్తదితరాణి తృణాయమేనే। అస్మద్గురో ర్భగవతోస్య దయైక సింధో రామానుజస్య చరణౌ శరణంప్రపద్యే॥" అథ పరమైకాంతినో భగవదారాధనం వక్ష్యే— భగవత్కైంకర్యరతిః పరమైకాన్తీ భూత్వా భగవానేవ స్వశేషభూతేన మయా స్వకీయెనైవ కల్యాణతమై కౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికై రఖిల పరిజన పరిచ్ఛదాన్వితం స్వాత్మానం ప్రీతం కారయితు ముపక్రమతే. ఇత్యనుసంధాయ ఇతిగత్వా శుచౌదేశే పాదౌప్రక్షాళ్య తీరంసంశోధ్య శుచౌదేశే మూలమంత్రేణ మృదమాదాయ ద్విధాకృత్య శోధిత తీరేనిధాయ ఏకేనా

శ్రీశైలనాథార్య పరిపూర్ణ కృపా పాత్రులై యతివర పునరవతార
మగుశ్రీమదుభయవేదాంత తత్వప్రవర్తకపరమహంసపరివ్రాజ
కాచార్యవర్యులగు శ్రీమణవాళమహామునులు ఆనతిచ్చిన
భగవదారాధన క్రమము.

— జీయర్ పడి. —

వెడివారేమెళుంధిరుందు దంతధావన పూర్వకమాగ స్నానాది నిత్యకర్మానుష్ఠానంగళై పణ్ణికొండు తిరుత్తుళాయ్ వనత్తుక్కుప్పోయ్ "తులస్యమృ

ధిక భాగేన దేహ ప్రక్షాళనం కృత్వా నిమజ్జ్యాచమ్య ప్రాణాయామ త్రయం కృత్వా ఆసీనో భగవంతంధ్యాయన్ అన్యమృద్భాగమాదాయ వామ పాణి తలెత్రిధాకృత్య పృథక్ పృథక్ సంప్రోక్ష్యాభిమంత్ర్య ఏకేన దిగ్బంధన మస్త్రమంత్రేణ కుర్యాత్ - అన్యేన తీర్థస్యపీఠం ఇతరేణ గాత్రానులేపనంపాణిం ప్రక్షాళ్యోదకాంజలిమాదాయతీర్థస్యార్ఘ్యముత్క్షిప్యభగవద్వామ పాదాంగుష్ఠ వినిసృత గంగాజలం సంకలిత పీఠే ఆవాహ్య మూలమంత్రేణోదకమభిమంత్ర్య ఉదకాంజలి మాదాయ సప్తకృత్వోభిమంత్ర్య స్వమూర్ధ్ని సించేత్ త్రిః పంచకృత్వస్సప్తకృత్వోవా దక్షిణేన పాణినా జలమాదా యాభిమంత్ర్య పీత్వాచమ్యస్వాత్మానం ప్రోక్ష్యతీర్థే నిమగ్నో భగవత్పా దారవింద విన్యస్తశిరస్కః యావచ్ఛక్తి మూలమంత్రం జపిత్వా ఉత్తీర్య శుక్ల వస్త్రధరోధృతో త్తరీయ ఆచమ్య ఊర్ధ్వపుండ్రాన్ తత్తన్మంత్రేణ ధారయిత్వా భగవంతమనుస్మృత్య తత్తన్మంత్రేణ భగవత్పర్యన్తాభిధాయినా మూల మంత్రేణచ జలంపీత్వా చమ్యప్రోక్ష్య పరిషిచ్య ఉదకాంజలిం భగవత్పా దయోర్నిక్షిప్య ప్రాణానాయమ్య భగవంతం ధ్యాత్వా అష్టోత్తరశతం మూలమంత్రే

తజన్మాపి సదాత్వం కేశవప్రియే । కేశవార్థంలు నామిత్వాం వరదాభవ శోభనే" యెన్గిరశ్లోకంగళై యనుసంధిత్తు చతుర్దళమాయ్ ఇరుక్కఱతిరుత్తుళాయ్ కొళుందుగళైయుం పుష్పంగళైయుం యెళుందరుళ పణ్ణికొండు వందుపరిశుద్ధస్థలత్తిలెవైత్తు నన్ఱాగ కాలైయుంకైయైయుం కళువి ఆచమనంపణ్ణి సన్నిధిమున్ బేచ్చెన్ఱు గురుపరంపరానుసంధాన పూర్వక మాగదండం సమర్పిత్తువుళ్ళేచెన్ఱు "కౌసల్యా సుప్రజారామ" యెన్గిర శ్లోకత్తైయుం నాయకనా యెన్గిర పాశురత్తైయుం అనుసంధిత్తు అస్త్రమంత్రత్తాలె మూన్ఱుతరంకైయైత్తట్టికోయిలాళ్వార్ తిరుకాప్పునీక్కితిరుప్పళ్ళాండుఅడియోమోడుం మారిమలై ముళంచిల్ అన్ఱివుల కమళందాయ్, చిత్తం చిరుకాలె యెన్గిర పాశురంగళైయుం నమోనమో వాఙ్మనసాతి భూమయే నధర్మనిష్ఠోస్మి యెన్గిరశ్లోకంగళైయుం అనుసంధిత్తుమీళవుంసన్నిధి వెళియిలెచెన్ఱు తీర్థఎంబెరుమాన్గళై వెళియిలేయేళపణ్ణి తిరుప్పడుక్కైయుదరిపడుత్తు మీళవుంతీర్థఎంబెరుమాన్

ణ ఆవృత్య పరిక్రమ్య నమస్కృత్య ఆధారశక్త్యాది పృథివ్యాది తర్పయిత్వా శ్రీవైకుంఠాది పార్షదాంతం తర్పయిత్వా దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా సంతర్ప్య శుచౌ దేశే వస్త్రం సంపీడ్య ఆచమ్య ఆవాహిత మూలమంత్రేణాత్మని సమాహృత్య యాగభూమిం గచ్ఛేత్ - సుప్రక్షాళిత పాణిపాద స్స్వాచాంతశ్శుచౌదేశేతి మనోహరే నిశ్శబ్దే భువం సంగృహ్యా తాంశోషణాదిభిర్విశోధ్య గురుపరంపరయా పరమగురుం భగవంతముపగమ్య తమేవప్రాప్యత్వేన ప్రాపకత్వేన అనిష్టనివారకత్వేనయథావస్థితస్వరూపరూపగుణవిభూతి లీలోపకరణ విస్తరమనుసంధాయ తమేవశరణ ముపగచ్ఛేదఖిలేత్యాదినా ఏవం శరణ ముపగమ్య తత్ప్రసాదోప బృంహితీమనోవృత్తిస్తమేవ భగవంతం సర్వేశ్వ రేశ్వరం ఆత్మానుం స్వామిత్వే నాను సంధాయ అత్యర్థ ప్రియ విశదతర విశదతమ ప్రత్యక్ష రూపాను సంధానేన ధ్యాయన్నాసీత తత స్తదనుభవ జనితాతిమాత్ర ప్రీతికారితయా పూర్ణ్ణ కైంకర్యరూపపూజామారభేతస్వనియామ్యస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి శేషతైక రసేన అనేన ఆత్మనా స్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైః స్వకీయకల్యాణతమద్రవ్యమయానా పరిచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్తభోగానతిప్రభూతానతిసమగ్రా

గళై యెళుందరుళపణ్ణి ఎంబెరుమానుక్కు వలదుపార్శ్వత్తిలె అంజలిహస్తనాయ్ "కూర్మాదీన్ దివ్యలోకం" యెన్గిర శ్లోకత్తై యనుసంధిత్తు శ్రీమతేనారాయణాయనమః- శ్రీంశ్రియైనమః- భూంభూమ్యైనమః- నీంనీళాయైనమః- సమస్తపరివారాయ సర్వమంగళవిగ్రహాయశ్రీమతేనారాయణాయనమః కోయిల్ తిరుమలై పెరుమాళ్ కోయిల్ ముదలాగ నూత్తెట్టు దివ్యదేశత్తు ఎంబెరుమాన్గళుం నిత్యసూరిగళోడె కూడ సాన్నిధ్యం శెయ్దరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు తిరువడిగళిలేతిరుత్తుళాయ్ కొణ్డు సమర్పిత్తు.

తనక్కిడదు పార్శ్వత్తిలె తిరుమంజనత్తాళిగైయై వైత్తు అదిల్ తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు మేలక్కాప్పుం శాత్తుప్పడియుం తిరుత్తుళాయ్ కొళుందైయుం పరిమారి ఒరుతిరుత్తుళాయ్కొళుందై వలదు కైయ్యిలె యిరిక్కకొండుతిరుమంజనత్తాళిగైయైస్పర్శిత్తుకొండు ద్వయత్తాలేయేళురువాతల్ అంజురువాతల్ అభిమంత్రిత్తు ఎంబెరుమానుక్కు తిరుమున్బే పాత్రవేదిక్కైయిలె అర్ఘ్యపా

నత్యంత భక్తికృతానఖిలపరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయ స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వత ఏవ ప్రతిపాదయితు ముపక్రమత ఇత్యనుసంధాయ స్వదేహ పంచోపనిషన్మ న్త్రాన్ సంహార క్రమేణా న్యస్య ప్రాణాయామేనై కేన దక్షిణేన పాణినా నాభిదేశే మూలమంత్రంన్యస్య మంత్రోద్భూత చండ వాయ్వాప్యాయితనాభి దేశేస్థం వాయునా శరీరమంతర్బహిశ్చ సర్వం తత్వక్రమేణ విశోష్య పునరపి ప్రాణాయామేనైకేన హృద్దేశే మూలమంత్రంన్యస్య మంత్రోద్భూతచండాగ్ని జ్వాలోపబృంహిత జఠరాగ్నినా దండ తత్తత్సమష్టి ప్రలీన సర్వతత్వ సర్వ కిల్బిష సర్వాజ్ఞానత్వాసనో భూత్వా భగవద్దక్షిణ పాదాంగుష్ఠ మూలమం త్రేణ స్వాత్మానం ప్రవేశయేత్ - అపరేణప్రాణాయామేనభగవత్ప్రసాదేన భగవత్కైంకరతా యోగ్యతా మాపాద్య తస్మాదాదాయ తద్వామ పాదాం గుష్ఠాదయ తన్మూలమంత్రేణాత్మానం విన్యస్య దేవ వామ పాదాంగుష్ఠ నఖ శీతాంశుమండలాగ్నిర్గళద్దివ్యామృత రసైరాత్మానం అభిషిచ్య భగవత్ప్రసా దేన తదమృతమయం సర్వకైంకర్య మనోహరం సర్వకైంకర్య యోగ్యం శరీ రంలబ్ధ్వా తస్మిన్ శరీరే పంచోపనిషన్మంత్రాన్ సృష్టిక్రమేణ న్యసేత్.

ద్యాచమన స్నానీ య్యార్ఘమాగవుం మధ్యే శుద్ధజలార్ధమాగవుం పంచపాత్రం గళైయుం స్థాపిత్తు తిరుమంజనత్తాళియిల్ నిన్ను వుద్ధరణియాలె తిరుమంజన త్తై మెడుత్తు పంచపాత్రంగళిలెయుం తుళితుళిత్తు ఉత్తరవాక్యత్తాలెపాత్రంగ ళై శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తు తిరుత్తుళాయ్ కొళుంబై యుంశాత్తుపడిమై యుం పరిమారి ఒరుతిరుత్తుళాయ్కొళుంబై వెరలిలెయిడిక్కొండుపంచపా త్రగళైయుం స్పర్శిత్తు ఉత్తరవాక్యత్తాలె అభిమంత్రిత్తు అర్ఘ్యపాత్రమొళింద పాద్యాది నాలుపాత్రంగళ్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై మెడుత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిలె శేర్త్తు అదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణయాలె తిరుమంజనత్తై మెడు త్తుఅర్ఘ్యపాత్రత్తిలె శేర్త్తుఅదిల్ నిన్నుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తైమెడు త్తుశాత్తుపడిమైయుం తిరుత్తుళాయ్ కొంబుళైయుం పరిమారి వుద్ధరణమైమె డుత్తు కైయ్యిలె వైత్తు వలదుకైయాలెమూడిక్కొండు శ్రీమతేనారాయణాయ నమః శ్రీంశ్రియైనమః భూంభూమ్యైనమః నీంనీళాయైనమః సమస్తపరివారాయ సర్వమంగళ విగ్రహాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః విరజాతీర్థమాగవాతల్

ఓం షాంనమః పరాయ పరమేష్ఠ్యాత్మనేనమ ఇతి మూర్ధ్ని స్పృశేత్ ఓంయాం నమః పరాయ పురుషాత్మనేనమః ఇతినాసాగ్రే ఓం రామ్ నమః పరాయ విశ్వాత్మనేనమ ఇతిహృదయె ఓం వాం నమః పరాయ నివృత్త్యాత్మనే నమ ఇతి గుహ్యే ఓం లాం నమః పరాయ సర్వాత్మనేనమ ఇతి పాదయోః న్యాసః తత్తచ్ఛక్తిమయ ముద్భూతం దేహం ధ్యాయేత్ పునరపి ప్రాణాయామైకేన భగవద్వామ పాదాంగుష్ఠ వినిస్సృతామృత ధారయాత్మానమభిషిచ్య కృత లాంఛనో ధృతోర్ధ్వపుండ్రో భగవద్యాగమారభేత భగవానేవ సర్వం కారయతీతి పూర్వవద్ధ్యాత్వా హృద్యాగం కృత్వా సంభారాన్ సంభృత్య ఆత్మనోవామ పార్శ్వే జలకుంభేతో యముత్పూర్య గంధ పుష్పయుతం కృత్వా సప్తకృత్వోభి మంత్ర్య విశోష్య దధ్యాదివ్యామృతతోయ ముత్పాద్య అస్త్రమంత్రేణ రక్షాం కృత్వా సురభి ముద్రాంప్రదర్శ్య అన్యాని పూజా ద్రవ్యాణి దక్షిణ పార్శ్వేనిధాయ ఆత్మనః పురతఃస్వాస్తీర్ణె క్రమేణాగ్నె యాది కోణేషు, అర్ఘ్యపాద్యాచ మనీయ స్నానీయపాత్రాణి నిధాయమంత్రేణప్రక్షాళ్య శోషణాది నాపాత్రాణి విశోధ్యసంస్కృత తోయేన తానిచ పూరయిత్వా అర్ఘ్యపాత్రే గంధపుష్పా క్షతకుశాదీని నిక్షి

తిరుక్కావేరీతీర్థ మాగవాతల్ తిరువుళ్ళంపత్తిఅరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు వుద్ధరణితీర్థత్తై తిరుమంజనత్తాఴియిలుం పంచ పాత్రంగళిలెయుం తుళిత్తుళిచేర్త్తుశేషిత్త తీర్థత్తిలె తిరుత్తుఴాయ్‌కొఴుందైతోయిత్తు తన్నైయుం యాగభూమియైయుం ఉత్తరవాక్యత్తాలేప్రోక్షిత్తు శేషిత్తజలత్తైతిరుప్పటికత్తిలెశేర్త్తు

ఆచార్యన్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుఴాయ్ కొఴుందై సమర్పిత్తు తిరువడివిళక్కిమీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు పూర్వంపోలె తిరుమంజనత్తైపూరిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషిత్తు ఉడైయవర్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుఴాయ్ కొఴుందై సమర్పిత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడి నిలై శాత్తి అరుళవేణుం మంత్రాసనత్తుక్కెఴుందరుళవేణుం ఆచార్యన్ తిరుక్కైగళాలె తిరువారాధనం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే రామానుజాయనమః అర్ఘ్యంకండరుళవేణుమెన్ఱు వలదు తిరుక్కైయ్యిలే సమర్పిత్తు కండరుళినవాగ భావిత్తు మూన్ఱుఉద్ధర

పేత్, దూర్వాం విష్ణుపత్రం శ్యామాకం పద్మం పాద్యపాత్రే, ఏలాలవంగపుష్పా ణ్యాచమనీయె సిద్ధార్థకాదీనిస్నానీయె, అన్యస్మిన్పాత్రేసర్వార్థతోయం సంకల్ప్య, తతోర్ఘ్యజలం పాణినాస్పృష్ట్వా మూలమంత్రేణాభి మంత్ర్య, ఓంనమో భగవతే అర్ఘ్యంపరికల్పయామీత్యర్ఘ్యం పరికల్పయేత్, ఏవంపాద్యం పరికల్పయామితీ పాద్యం ఆచమనీ:యం పరికల్పయామీ త్యాచమనీయం, స్నానీయం పరికల్పయామీతిస్నానీయంశుద్ధోదకం పరికల్పయామీతి శుద్ధోదకం తతోర్ఘ్యజలం అన్యేనపాత్రేణాదాయయాగభూమింసర్వాణియాగద్రవ్యాణి ఆత్మానంచ ప్రోక్ష్య ఆసనంపరికల్పయేత్.

ఓం ఆధారశక్త్యైనమః, ఓంమూలప్రకృత్యైనమః, ఓంఅఖిలజగదాధారకూర్మ రూపిణే నారాయణాయనమః, ఓం భగవతే అనంతాయ నాగరాజాయనమః, ఓం భూమ్యైనమః, యథాసమానం ఉపర్యుపరి ధ్యాత్వాప్ర

ణితీర్థత్తై తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుం ఉద్ధరణి యాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు పాద్యం కండరుళవేణుమెన్ను విణ్ణపం శేయ్‌దు మూన్నుతరం తిరుపడిక త్తిలె శేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలె శోధిత్తు అర్ఘ్య పాత్రిత్తిలే ఉద్ధరణి యాలేతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుతిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ను మూన్నుతరం తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు వుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు ఆచమన ప్రాత్ర త్తిల్ నిన్నుం వుద్ధరణి యాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ను విణ్ణప్పం శేయ్‌దు మూన్నుతరం తిరుపడిక త్తిలేశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు తిరువాత్తువాడైఒరుతలై యాలేతిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం తిరువాత్తువాడై శాత్తి ఆరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్నువిణ్ణప్పంశేయ్‌దు తిరుత్తుళాయ్ క్కొళుందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి అరుళవేణుంస్నానాసనత్తుక్కు ఎళుందరుళవేణుంమెన్ను విణ్ణప్పం శేయ్‌దు పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుం ఉద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు శ్రీమతే, తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవే:ణుం మెన్ను విణ్ణప్పంశేయ్‌దు మూన్నుతరంతిరుపడిక త్తిలే శేర్తు ఉద్ధరణియైశుద్ధజలత్తాలేశోధిత్తుఅర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్నుంఉద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై

ణమ్య ఓం వైకుంఠాయ దివ్యలోకాయనమ ఇతిదివ్య లోకం ప్రణమ్య శ్రీవై కుంఠా యదివ్యజన పదాయనమఇతి దివ్యజనపదం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుం ఠాయదివ్య నగరాయనమ ఇతి దివ్యనగరం ప్రణమ్య ఓం శ్రీవైకుంఠాయది వ్య విమానాయనమ ఇతి దివ్యవిమానంప్రణమ్య ఓంఆనందరూపమంటపరత్నా యనమ ఇతి మంటపరత్నం ప్రణమ్య ఓం అనంతాయనమ ఇత్యాస్తరణంప్ర ణమ్యతస్మిన్న పరిధర్మాయనమ ఇత్యాగ్నే యాదిపదం విన్యస్యజ్ఞానాయనమ ఇతి నిరృత్యాం వైరాగ్యాయనమ ఇతివాయవ్యాం ఐశ్వర్యాయనమ ఇతీశా న్యాం అధర్మాయనమ ఇతి ప్రాచ్యాం అవైరాగ్యాయనమ ఇతిప్రతీచ్యాం అ నైశ్వర్యాయనమ ఇత్యుత్తరీ స్యాంపభిః పరిచ్ఛిన్నతనుం పీఠభూతంసదాత్మ కం అనంతం విన్యస్య పశ్చాత్ సర్వసర్వకరోన్ముఖవిభుమనంతం ఓంఅనంతా యనమ ఇతివిన్యస్య తస్మిన్ ఉపరిపద్మాయనమ ఇతిపద్మం విన్యస్య తత్పూర్వాం విమలాద్యైనమ ఇతివిమలాంచామలహస్తాం విన్యస్యతత ఆరభ్య ప్రాదక్షిణ్యే

మెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దు మూన్రు తరం తిరుపడిక్కత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు ఆచమనపాత్రత్తి ల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమె న్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు మూన్రుతరం తిరుపడిక్కత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు తిరువాత్తువాడై యొరుతలైయాలే తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్ప వళత్తుక్కుం తిరువాత్తు వాడైశాత్తి అరుళవేణుం తలై మారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు తిరుత్తుళాయ్కొళుం దాలే తిరుముత్తు విళక్కి తిరుపడిక్కత్తిలే పుగట్టు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధ రణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు కైన్యైక్కుళివి మత్తొరుకొళుందాలేతిరు నాక్కువళిత్తుతిరుపడిక్కత్తిలే పుగట్టుకైన్యైక్కుళివి అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంతి రుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమత్తేతిరుప్పవళంమ్మాత్తి అరుళవేణుమెన్రుం తిరుక్కై కళ్ విళక్కి అరుళవేణుం తిరుముఖమండలం విళక్కి అరుళవేణుం తిరుక్కైకళ్ విళక్కి అరుళవేణుంమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక త్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణి

శేషానాంతుపార్శ్వేషు ఉత్కర్షిణ్యైనమః, ఓంజ్ఞానాయైనమః ఓంక్రియాయై నమః, ఓం యోగాయైనమః, ఓం ప్రహ్వ్యైనమః. ఓం సత్యాయైనమః, ఓం ఈశానా యైనమః, ఇతి సప్త శక్తయశ్చామర హస్తావిన్యస్య ఓం అనుగ్రహాయైనమః. ఇతియోగపీఠంవిన్యస్యఓంజగత్ప్రకృతయేయోగ పీఠాయై నమః, ఇతియోగపీఠం విన్యస్య ఓందివ్యయోగపీఠ పర్యంకాయనమః, ఇతిదివ్య యోగపీఠపర్యంకం విన్యస్య తస్మిన్ననంతం నాగరాజం సహస్రఫణశోభితం అనంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి విన్యస్య సర్వాణ్యాధార శక్త్యాదీని పీఠతత్వాని ప్రత్యేకం గంధపుష్పధూపై రభ్యర్చ్య సర్వపరివారాణాం తత్తత్స్థానే పద్మాసనం సంకల్ప్య—అనంత గరుడ విష్వక్సే నానాంస పీఠకం పద్మంవిన్యస్యపశ్చిమోత్తర దిగ్భాగె అస్మద్గురుభ్యోనమ ఇతి గురూన్ గంధపుష్పధూప దీపై స్సంపూజ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య భగవద్యాగ మారభేత,కల్పితే నాగభోగె సమాసీనం భగవంతం నారాయణం పుండరీకాయతేక్షణం కిరీటమకుటకే

యాాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కి యరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శేయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక త్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శేయ్దుముకాాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక త్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు,తిరువాాత్తువాాడైవొరుతలై యాాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరు ముఖమండలత్తుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాాత్తి అరుళవేణుం తలైమారితిరువడిగళుక్కు తిరువాాత్తువాాడైశాాత్తి అరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శేయ్దు తిరుత్తుళాయ్ కొాణ్డుంరై తిరుపడిగళిలే సమర్పిత్తు, శ్రీమతే రామానుజాయనమఃతిరువడిగళ్నిరై శాాత్తిఅరుళవేణుంతిరుమంజనవేదికై యిలే యెఴుందరుళవేణుం యెలియర్ శాాత్తి యరుళవేణుం యెన్ఱై కాాప్పుశాాత్తి అరుళవేణుం తిరుముడికాాప్పుకాాగ మెల్లికాాప్పుశాాత్తి అరుళవేణుం యెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయ్దు, స్నానీయ్యపాత్ర త్తిలేనిన్ఱుం వుద్ధరణియాాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుమంజనం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయుదు ధ్యానిత్తు ముకాాల్ ముకాాల్ తిరు పడిక త్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్ఱు

యూరహార కటకాది సర్వభూషణై ర్భూషితం కుంచిత దక్షిణ పాదం, ప్రసారిత వామపాదంజాను విన్యస్త ప్రసారిత దక్షిణభుజం నాగభోగే విన్యస్తవామ భుజం ఊర్ధ్వభుజ ద్వయేన శంఖచక్ర ధరం సర్వేషాం సృష్టిస్థితిలయ హేతుభూతం అంజనాభం విరాజమానం చకాసతముదగ్రప్రబుద్ధ స్ఫురద పూర్వాచిన్త్య పరమసత్వ పంచ శక్తిమయం పంచోపనిషద్భిః ధ్యాత్వాఆ రాధనాభి ముఖోభవేతి—ప్రార్ధ్యమూలమంత్రేణదండవత్ప్రణ మ్యోత్థాయ స్వాగతం నివేద్యయావ దారా ధన సమాప్తిసాన్నిధ్యయాచనంకుర్యాత్ — అన్యత్రస్వాభిమతే దేశే పూజాచే దేవమాహ్వానం । మంత్రయోగ సమాహ్వానం । కరపుష్పోపదర్శనం । బింబోప వేశనంచైవ । యోగవిగ్రహ చింతనం ప్రణామంచ సముత్థానం స్వాగతం పుష్పమేవచ । సాన్నిధ్యయాచనంచేతి। తత్రాహ్వానస్య సత్క్రియా ॥ తతోభగవంతం ప్రణమ్య దక్షిణతః ఓంశ్రీమ

ముకాఱల్ ముకాఱల్ తిరుపడిక త్తిలే శేతుఱ ఉద్ధరణియై శుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్ర త్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱుముకాఱల్ ముకాఱల్ తిరుపడిక త్తిలె శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలెశోదిత్తు, తిరువాత్తువాడైవారుతలై యాలెతిరుముడితిరు మేనుమెంగు మొకఱ్ఱ శాత్తి అరుళవేణుం తలై మారితిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తిఅరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు.

తిరుత్తుళాయ్కొళుందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతే తిరువడిగళ్నిలై శాత్తి అరుళవేణుం అలంకారా సనత్తుక్కు యెళుందరుళ వేణుంతిరుపరియట్టం శాత్తి యరుళవేణుం తిరుప్పుత్తిరియంశాత్తి అరుళవేణుం ఏన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దుఅర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేఅర్ఘ్యంకండరుళవేణుమెన్ఱుముకాఱల్ ముకాఱల్ తిరుపడిక త్తిలే శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు, పాద్యపాత్ర త్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కియరుళవేణుం ఎన్ఱుముకాఱల్ ముకాఱల్ తిరుప్పడిక త్తిలె శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు,మీళవుంఅర్ఘ్యపాత్ర త్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కిఅరుళవేణుమెన్ఱుముకాఱల్ ముకాఱల్ తిరుప్పడిక త్తిలే శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిల్ శోధిత్తు,ఆచమనపాత్ర

శ్రీన్యైనమఃఇతిశ్రీ యమా వాహ్యాప్రణమ్యావామతః , భూంభూమ్యైనమ ఇతి భూమింతథైవనీం నీళాయైనమ ఇతినీళాం కిరీటాయమకుటాధిపతయేనమఇతిఉపరిభగవతఃపశ్చిమపార్శ్వేచతుర్బాహుంచతుర్వక్త్రంకృత్వాఅంజలిపుటం మూర్ధ్ని భగవత్కిరీటం ధారయంతం కిరీటాఖ్యం దివ్యపురుషం ప్రణమ్యకిరీటమాలాన్యై ఆపీడాత్మకం తథైవ ప్రణమ్య ఓందక్షిణకుండలాయ మకరాత్మనేనమఇతి దక్షిణకుండలం దక్షిణతః ప్రణమ్య ఓం వామకుండలాయ మకరాత్మనేనమ ఇతి వామకుండలం వామతః ప్రణమ్య ఓం తులస్యైనమ ఇతి తులసీంపురతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీవత్సాయనమఇతి శ్రీనివాసాయనమఇతి శ్రీవత్సం పురతః ప్రణమ్య ఓం హారాయ సర్వాభరణాధిపతయేనమ ఇతి హారాత్మనేనమ ఇతి హారాత్మానం పురతః ప్రణమ్య ఓం శ్రీకౌస్తుభాయ సర్వరత్నాధిపతయేనమ ఇతి శ్రీకౌస్తుభం ప్రణమ్య ఓం కాంచీగుణోజ్వలాయపీతాంబరాయనమఇతిపు

త్తిల్ నిన్ఱుఉద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణిన్యై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,తిరువొత్తువాడై వారుతలైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తిఅరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశేయ్దు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమఃతిరుమణ్ కాప్పుశాత్తియరుళవేణుం శ్రీచూర్ణకాప్పుశాత్తి అరుళ వేణుం తిరుయజ్ఞోపవీతంశాత్తి అరుళవేణుంతిరుపట్టిత్తాంమంశాత్తి అరుళవేణుం శాత్తుపడిశాత్తి అరుళవేణుం తిరువాభరణంశాత్తి అరుళవేణుం ఆచార్యర్ తిరుక్కైగళాలె సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణుం మెన్ఱు తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుంశోధిత్తుపూర్వంపోలెతిరుమంజనత్తైపూరిత్తు శేషిత్తుపరాంకుశపరకాలాదిభ్యోనమఃమెన్ఱుతిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్కొళుందైసమర్పిత్తుఉళ్ళైయవర్ క్కు సమర్పిత్తదుపోలెతిరువారాధనంపణ్ణుగిరదు.

మీళవుం పంచపాత్రంగళై యుం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తై పూరిత్తుఅభిమంత్రిత్తు శేషిత్తు శ్రీవిష్వక్సేనాయనమః అనంతాయనాగ రాజాయనమఃవైనతేయాయ పక్షిరాజాయనమః, సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః, పాంచజ

రతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్ భూషణేభ్యోనమ ఇతిసర్వ భూషణా నిపురతః ప్రణమ్య ఓం సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమ ఇతి సుదర్శనం రక్తవ ర్ణం రక్తనేత్రం చతుర్భుజం కృతాంజలి పుటం భగవన్తమాలోకయంతందర్శ నానంద బృంహిత మూర్తిం భగవశ్చక్రం ధారయంతం దక్షిణతః ప్రణ మ్య ఓం నంద కాయ ఖడ్గాధి పతయే నమ ఇతి నందకాత్మానం శిరసి భగ వత్ఖడ్గం ధారయంతం తత్రైవ ప్రణమ్య ఓం పద్మాయ నమ ఇతి పద్మం ప్రణమ్య ఓం పాంచజన్యాయ నమ ఇతి శంఖాధి పతయేనమ ఇతి శంఖా త్మానంసితవర్ణంద్విభుజంకృతాంజలిపుటం శిరసిభగవచ్ఛంఖంధారయంతముత్త రతఃప్రణమ్యఓంకౌమోదక్యైనమ ఇతిగదాత్మానంతత్రైవప్రణమ్య సర్వేభ్యో భగవదాయుధేభ్యోనమ ఇతిపురతఃప్రణమ్యఓంసర్వేభ్యోభగవత్పాదారవింద సంవాహినీభ్యోనమ ఇతి దివ్యపదారవిందసంవాహిసమంతతః ప్రణమ్య ఓం

న్యాయశంఖాధి పతయేనమః ఎన్ఱు తిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమ ర్పిత్తు పూర్వంపోలె తిరువారాధనం పణ్ణిగిరదు-

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు తిరుమంజనత్తైప్పూరిత్తు తిరుత్తు ళాయ్ కొళుందైయుం శాత్తుపడినైయుం పరిమారి ఉత్తర వాక్యత్తాలేఅభిమం త్రిత్తు యెంబెరుమాన్ తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు శ్రీమ తేనారాయణాయనమః, శ్రీంశ్రీయైనమః, భూంభూమ్యైనమః, నీం నీళాయైన మః, సమస్త పరివారాయ దివ్యమంగళ విగ్రహాయ శ్రీమతే నారాయణాయన మః, తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తియరుళవేణుం మంత్రాసనత్తు కెళుందరుళ వే ణుం ఆచార్యన్ తిరుక్కైగళాలే తిరువారాధనం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణ ప్పంశేయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడు త్తుశ్రీమతేనమఃఅర్ఘ్యం కండరుళవేణుమెన్ఱు యెంబెరుమాన్ వలదు కైగళిలె సమర్పిత్తు కండరుళిన దాగభావిత్తు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలె శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలెతిరు మంజనత్తై యెడుత్తు పాద్యంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశేయ్దుముక్కాల్ ము క్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలేశేర్త్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,మీళవుంఅర్ఘ్యపా త్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళ వే

అనంతాయ నాగరాజాయనమ ఇతి పృష్ఠతోనంత నాగరాజంప్రణమ్యభగవం
తం చతుర్భుజం హలముసల ధరం కృతాంజలిపుటం ఫణామణి సహస్రమండ్డి
తోత్తమాంగం భగవద్దర్శనానంద బృంహిత సర్వావయవం ప్రణమ్య సర్వే
భ్యో భగవత్పరిజనేభ్యోనమ ఇతి అనుక్తానంత పరిజనాన్ ప్రణమ్య ఓంభగవ
త్పాదుకాభ్యాంనమ ఇతి భగవత్పాదుకే పురతః ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యోభగ
వత్పరి చ్ఛదేభ్యోనమ ఇతి సర్వపరిచ్ఛదాన్ సమంతతః ప్రణమ్య ఓం వైనతే
యాయనమ ఇతి అగ్రతో వైనతేయమాసీనం కృత్వాకృతాంజలి పుటం ధ్యా
త్వా ప్రణమ్య ఓంనమో భగవతే విష్వక్సేనాయతి భగవతః ప్రాగుత్తరపా
ర్శ్వే దక్షిణాభిముఖంభగవంతంవిష్వక్సేనమాసీనం చతుర్భుజంశంఖచక్రధరం
కృతాంజలిపుటంనీలమేఘనిభంధ్యాత్వాప్రణమ్యఓంహాంహారివక్త్రాయనమఃఓం
కం,కాలప్రకృతిసంజ్ఞికాయనమః ఓంగం,గజాననాయనమఃఓంజం,జయత్సేనా

ణుంఎన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలెశేర్త్తు వుద్ధరణియై
శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్రువుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయె
డుత్తుఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్
తిరుప్పడికత్తిలెశేర్త్తువుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైఓరుతలై
యాలెతిరుక్కైగళుకుం తిరుప్పవళత్తుకుం శాత్తి యరుళ వేణుమెన్రుం తలై
మారితిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువాడైశాత్తి అరుళ వేణుమెన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు.

మీళవుంఎంబెరుమాన్ తిరువడిగళిలేతిరుత్తుళాయ్సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః
తిరువడిగళ్నిలై శాత్తిఅరుళ వేణుంస్నానాసనత్తుకెళుందరుళ వేణుంయెన్రువిణ్ణ
ప్పంశెయ్దు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్రువుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుశ్రీమ
తేనమః తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్రువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కా
ల్ తిరుప్పడికత్తిలే పూత్తివుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలేశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్
నిన్రుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవే
ణుమెన్రు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలె పూత్తి వుద్ధ
రణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్రుం వుద్ధరణియాలె తిరు
మంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముకా
ల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలే పూత్తి వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,తిరువా

యనమః ఓం సర్వేభ్యో భగవద్విష్వక్సేనపరిజనేభ్యో నమ ఇతి విష్వక్సేనపరిజనాన్ ప్రణమ్య ఓం చండాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం ప్రచండాయ ద్వారపాలాయ నమ ఇతి పూర్వద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్య భద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం సుభద్రాయ ద్వారపాలాయ నమః ఇతి దక్షిణద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్య ఓం జయాయ ద్వారపాలాయ నమః ఓం విజయాయ ద్వారపాలాయ నమః ఇతి పశ్చిమద్వార పార్శ్వయోః ప్రణమ్య ఓం ధాత్రే ద్వారపాలాయ నమః విధాత్రే ద్వారపాలాయ నమః ఇతి ఉత్తరద్వారపార్శ్వయోః ప్రణమ్య పతే ద్వార పాలాస్సర్వే శంఖచక్ర గదాధరాః ఆజ్ఞా ముద్రాధరాః ధ్యాతవ్యాః ఓం సర్వేభ్యో భగవద్ద్వారపాలేభ్యో నమ ఇతి సర్వద్వారేషు సర్వద్వారపాలాన్ ప్రణమ్య ఓం కుముదాయ గణాధిపతయే సవాహన పరివార ప్రహరణాయ నమ ఇతి పూర్వస్యాం దిశి పరిషదాం వరం కుముదం ప్రణమ్య కుముదాక్షాయ గణాధిపతయే సవాహనపరివారసప్రహరణాయ నమః ఇత్యాగ్నేయ్యాం కుముదా

తుత్తువార్దై వోరుతలై యాలే తిరుక్కైగళుక్కు శాత్తి అరుళ వేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువాత్తువార్దై శాత్తి అరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ఒరు తిరుత్తుళాయ్ కొళుందాలే తిరుముత్తు విళక్కి తిరుపడి కత్తిలె పోగట్టు కైమ్మైయ్యక్కళువి మత్తొరు కొళుందాలే తిరునాక్కు వళిత్తు తిరుప్పడి కత్తిలే పోగట్టు కైమ్మైయ్యక్కళువి అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరు మంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతే నమః, తిరుప్పవళం మాత్తి యరుళ వేణుం తిరుక్కై గళ్ విళక్కి యరుళ వేణుం తిరుముఖ మండలం విళక్కి అరుళ వేణుం తిరుక్కై గళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరు మంజనత్తై యెడుత్తు తిరువడిగళ్ విళక్కి యరుళ వేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, మీళవుం అర్ఘ్య పాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళ వేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిలె నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు పడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తువార్దై వోరుతలై

క్షిణంప్రణమ్య పుండరీకాయ గణాధిపతయేసవాహనపరివారాయసప్రహరణా
యనమఇతిదక్షిణస్యాంపుండరీకంప్రణమ్యఓంవామనాయగణాధి పతయేసవా
హనపరివారసప్రహరణాయనమఃఇతినైఋత్యాంవామనం ప్రణమ్య ఓం శంకు
కర్ణాయగణాధిపతయేసవాహనపరివారసప్రహరణాయనమ ఇతిపశ్చిమస్యాం
శంకుకర్ణంప్రణమ్యసర్వనేత్రాయసవాహనపరివారసప్రహ రణాయనమ ఇతి
వాయవ్యాం సర్వనేత్రం ప్రణమ్యసు ముఖాయ గణాధిపతయేసవాహన పరి
వారాయసప్ర హరణాయనమఇతిఉదీచ్యాంసుముఖం ప్రణమ్యసుప్రతిష్ఠితాయ
గణాధి పతయె సవాహనపరివార సప్రహరణాయనమ ఇతీ శాన్యాంసుప్రతి
ష్ఠితం ప్రణమ్య ఓం సర్వేభ్యో భగవత్పరిషదేభ్యోనమ ఇతి సర్వస్మాద్బహి
రన్యత్రవాసః పూజాయా మావాహన స్థానాని పరమవ్యో మక్షీరార్ణవాదిత్య

యాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం తిరు ముఖమండలత్తుక్కుం
శాత్తి యరుళవేణుం తలైమారితిరువడిగళుక్కు తిరువొత్తువాడై శాత్తియరు
ళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయ్‌దు.

తిరువడిగళిలె తిరుత్తుళాయ్ కొళుందై సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడి
గళ్ నిలైశాత్తి అరుళవేణుం తిరుమంజన వేదిక్కైక్కెళుందరుళ వేణుమెన్ఱువి
ణ్ణప్పం శేయ్‌దు తీర్థ మెంబెరుమాన్గళై వేదిక్కైయిలే యెళుందరుళపణ్ణిరు
ళముతు శోధిత్తు కండరుళపణ్ణి తిరుప్పవళం మాత్తి ఆచమనం కండరుళపణ్ణితి
రువొత్తువాడైశాత్తి శ్రీమతేనమః మెన్ఱై మెలియర్ శాత్తి యరుళవేణుమె
న్ఱైకాప్పుశాత్తియరుళవేణుం తిరుముడి కాప్పుకాగ శాత్తుపడిశాత్తి యరు
ళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశేయ్‌దు స్నానీయ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలెతి
రుమంజనత్తై యెడుత్తు పురుషసూక్త శ్రీసూక్త భూసూక్తవెన్ఱైయళంతకుణుం
కుం ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేతీర్థఎంబెరుమాన్ కళుక్కు తిరుమంజనం పణ్ణి
వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమం
జనత్తై యెడుత్తుతిరుక్కైగళ్ విళక్కియరుళవేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు
ప్పడికత్తిలె శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు,ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధర
ణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్ఱు ముక్కాల్ ముక్కాల్
తిరుప్పడికత్తిలె శేర్తు ఉద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు,తిరువొత్తువాడై వారుత

మండలహృదయాని మథురాద్వారకా గోకులాయోధ్యాదీని దివ్యావతారస్థానాని పౌరాణికాదీని శ్రీరంగాదీని యథారుచి ఏవం భగవంతం నారాయణం దేవీభూషణాయుధ పరిజనపరిచ్ఛద ద్వారపాలపరిషద్భి స్సేవ్యమానం స్వాధీన త్రివిధచేత నాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేద క్లేశకర్మాద్యశేష దోషా సంస్పృష్టం స్వాభావికానవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్య శక్తితేజః ప్రభృత్యసంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహార్ణవం ధ్యాత్వా ప్రణమ్య మూలమంత్రేణస్వాత్మానం దేవాయ నివేద్యప్రణమ్యానుజ్ఞాప్యభగవత్పూజామారభేత.

పాత్రేణ పూర్వస్థాపితార్ఘ్య పాత్రా దర్ఘ్య జలమాదాయ పాణిభ్యాం ముఖసమ ముద్ధృత్య భగవన్మంత్రపూజాం ప్రతి గృహాణేతి చింతయన్ భగవన్ముఖే దర్శయిత్వా భగవద్దక్షిణహస్తే కించిత్ప్రదాయ ప్రతిగ్రహపాత్రే క్షిపేత్ — హస్తా ప్రక్షాళ్య పాదయోః పుష్పాణి దత్వా పాద్య

లైయాలె తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుముడి తిరుమేనియెంగుమొక్క తిరువార్త్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుం తనై మారి తిరువడిగళుక్కు తిరువార్త్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు తీర్థమెంబెరుమానార్గళై కోయిలాఴ్వారిలె ఎఴుందరుళపణ్ణి.

తిరుత్తుఴాయ్ కొణ్డు పైత్తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తియరుళవేణుం అలంకారాసనత్తుక్కు ఎఴుందరుళవేణుం దివ్యపీతాంబరంశాత్తి అరుళవేణుం ఉత్తరీయంశాత్తిఅరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలె తిరుమంజనత్తై యెడుత్తు అర్ఘ్యంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలె వూత్తి ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కియరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలెవూత్తివుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, మీళవుంఅర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుండుద్ధరణియాలెతిరుమజ్జనత్తై యెడుత్తుతిరుక్కైకళ్ విళక్కిఅరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలె శేర్త్తుఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలె శేర్త్తువుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువార్త్తువాడై వొరుతలైయాలె

మాదాయ పాదయోఃకించిద్దత్వామనసా పాదౌప్రక్షాళయిత్వాప్రతిగ్రహపా
త్రేక్షిపేత్ వస్త్రేణసమ్మృజ్య గంధపుష్పాణిదత్వా ఆచమనీయ పాత్రాదా
చమనీయ మాదాయ భగవద్దక్షిణహస్త కించిత్ప్రదాయ ఆచమనీయం ప్రతి
గ్రహపాత్రే ఆచమనాయదాపయేత్ తతో గంధ పుష్ప ధూప దీపా చమన
ముఖవాసతాంబూలాది నివేదనంకృత్వా ప్రణమ్య ఆత్మానమాత్మీయంచసర్వం
భగవన్నిత్య కింకరత్వాయ స్వీకురు ఇతి భగవతే తతో భగవతః స్నానార్థ
మాసనమానీయ గంధాదిభిరభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ
తత్రోపవిష్టే మాల్య భూషణ వస్త్రాణ్యపదీయ విష్వక్సేనాయదత్వా స్నాన
శాటికాంప్రదాయ పాద్యమాచమనం దంతకాష్ఠజిహ్వానిర్లేఖన గండూషముఖ
ప్రక్షాళనాదర్శాలోకన హస్తప్రక్షాళన ముఖవాస తాంబూల తైలాభ్యంగో
ద్వర్తామలకతోయకం కతక్లోత దేహశోధన శాటికా ప్రదాన హరిద్రా లేపన

తిరుక్కైగళుక్కుం తిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి అరుళ వేణుందైమారితిరువడి
గళుక్కు తిరువొత్తువాడైశాత్తి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శేయ్‌దు.

తిరుత్తుఴాయ్ కొఴుందై తిరువడిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరుమణ్,
కాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం శ్రీచూర్ణ కాప్పుశాత్తి అరుళవేణుం తిరుయజ్ఞోప వీ
తంశాత్తి అరుళ వేణుం శాత్తుపడిశాత్తియరుళవేణుంఎన్ఱుగంధద్వారాం (పూ
శుంశాంతుమ్) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనే శాత్తుపడిశాత్తి తిరుప్పటిధామ
ముంశాత్తి అరుళ వేణుం (స్ఫురత్కిరీటాంగదహార కంఠికా) (స్వోచితవివిధ)
(మంగుల్ తోయ్‌శెన్ని) (శూట్టునన్ మాలైకళ్) ఇత్యాద్యను సంధానత్తుడనేకి
రీటాది నూపురాంతమానది వ్యాభరణంగళైయుంశంఖచక్రాద్యాయుధంగళై
యుంశాత్తి అరుళ వేణుంతిరుమాలై శాత్తి అరుళ వేణుంతిరుకణ్ణాడికండరుళవేణు
మెన్ఱుతిరుత్తుఴాయ్‌కొఴుందాలేకండరుళపణ్ణి (పరివదిలీశనైప్పాడి) ఇత్యాద్యను
సంధానత్తుడనే ధూపం కండరుళపణ్ణి (వైయంత కళియాయ్) (అన్బేతకళి
యాయ్) (తిరుకండేన్) (వడికోలత్తాళ్ నెడుంగణ్) ఇత్యాద్యనుసంధా
నత్తుడనే దీపం కండరుళవేణుం గంధపుష్ప ధూపదీప నృత్తగీత వాద్యఛత్రచా
మర తాల వృంతాద సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శే
య్‌దు (తిరుప్పల్లాండు) (తిరుప్పావై) విణ్ణప్పం శేయ్‌దు.

దేహప్రక్షాళన వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోపవీత ప్రదాన పాద్యాచమన పవిత్రా ర్ఘ్యప్రదాన గంధపుష్ప ధూపదీపాచమన నృత్తగీత వాద్యాది సర్వమంగళయు క్తాభిషేక ప్రదాన నీరాజనాచమన దేహశోధనస్లోత వస్త్రోత్తరీయ యజ్ఞోప వీతాచమనాని దత్వా తతోలంకారాసనమభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదు కేప్రదాయ తత్రోపవిష్టే పూర్వవత్ స్నానీయ మర్ఘ్యం అర్ఘ్యపాద్యాచ మనీయానిమంత్రేణ కల్పయిత్వా అర్ఘ్య పాద్యాచమనీయాని దత్వా సమస్త పరివారాణాం స్నానవస్త్రాది భూషణాంతం దత్వా గంధాదీన్ దేవానంత రం దానాలంకార అంజ నోర్ధ్వపుండ్రాదర్శ ధూపదీపాచమన ధ్వజఛత్రచా మరవాహన శంఖచిహ్న కాహళ భేర్యాది సకల నృత్త గీత వాద్యాదిభిరభ్య ర్చ్య మూలమంత్రేణ పుష్పంప్రదాయ ప్రత్యక్షరం పుష్పం ప్రదాయ ద్వాద శాక్షరేణ విష్ణుగాయత్ర్యా పంచోపనిషద్భిః పురుషసూక్తైః అన్యైశ్చ భగవ

మీళవుం పంచపాత్రంగళైయుం శోధిత్తు తిరుత్తుళాయ్కొణ్డుంపైతిరువ డిగళిలె సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి అరుళవేణుంభోజ్యాసన త్తుక్కెళుందరుళవేణుమెన్రువిణ్ణప్పం శెయ్దుపాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుండుద్ధరణియా లెతిరుమంజనత్తై యెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలే శేర్తువుద్ధరణియైశుద్ధజల త్తిలెశోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్రుంవుద్ధరణియాలేతిరుమంజనత్తైయెడుత్తుతిరు క్కైగళ్విళక్కి అరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరు ప్పడి కత్తిలెశేర్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్రుం పుద్ధరణియాలెతిరుమంజనత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళవేణుమెన్రు విణ్ణప్పం శెయ్దుముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడికత్తిలేశేర్తు వుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైఓరుతలైయాలేతిరుక్కైగళుక్కుంతిరుప్పవళత్తుక్కుం శాత్తి తలైమారితిరువడిగళుక్కుం తిరువాత్తువాడై శాత్తి.

తిరుమర్ఙ్బే స్థళశుద్ధిపణ్ణి తిరుప్పోనగం సమర్పిత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ ని న్రుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుప్పోనగత్తై ఉత్తరవాక్యత్తాలె ప్రోక్షి త్తు పరిషేచనంపణ్ణి ఆపోశనం సమర్పిత్తు ద్వయత్తాలే అభిమంత్రిత్తు ఇరణ్డు

న్మంత్రైః భక్త్యా శ్వేతపుష్పం ప్రదాయ దేవ్యాది దివ్యపరిషదాంతంతత్తన్మం త్రైః పుష్పందత్వా ప్రణమ్య ప్రతిదిశంప్రణామ పూర్వకం భగవతే పుష్పాం జలిందత్వా పురతః ప్రణమ్య శ్రుతిసుఖైః స్తోత్రైః స్తుత్వా ఆత్మానం నిత్య కింకరతయా నివేద్య తథైవ ధ్యాత్వా యథాశక్తి మూలమంత్రంజపిత్వా సర్వ భోగపూరణీంమాత్రాం దత్వా ముఖవాస తాంబూలం ప్రదాయార్ఘ్యందత్వా భోజ్యాసన మభ్యర్చ్య ప్రణమ్యానుజ్ఞాప్య పాదుకే ప్రదాయ తత్రోప విష్టేపాద్యాచమనీయార్ఘ్యాణి దత్వా గుళమాక్షికం సర్పి దధిక్షీరంచేతి పాత్రేనిక్షిప్య విశోధ్య అర్ఘ్యజలేన సంప్రోక్ష్య మధుపర్కం అవనతశిరాహ ర్షోత్ఫుల్లనయనో హృష్టమనాభూత్వా ప్రదాయాచమనీయం దద్యాత్ య త్కించిద్ద్రవ్యం భగవతేదీయతే తత్సర్వం శోషణాదిభిర్విశోధ్య అర్ఘ్య జలేన సంప్రోక్ష్య దద్యాత్ తతశ్చగాం స్వర్ణ రత్నాదికంచ యథాశక్తి దద్యాత్

కూరాగ భావిత్తు ఆదిల్ వారుభాగం ఏంబెరుమాన్గళుక్కుం మత్తొరుభా గం పిరాట్టిమార్గళుక్కు మాగ భావిత్తు అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణి యాలే తీర్థత్తై మెడుత్తు మెడదుక్కైయ్యాలె వైత్తు కొండు తిరుప్పోనగత్తై ఆచా ర్యన్ ఆమలక ప్రమాణం ఏంబెరుమాన్ వలదుతిరుక్కైయ్యిలే సమర్పిక్కువ దాగవుంకండరుళుగిర దాగవుంభావిత్తుఉద్ధరణిగ్నైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, పానీయ పాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తిరుమంజనత్తై మెడుత్తు పానీయం కండరుళప్పణ్ణి (నారున రుంపాఖ్రిల్) (ఇన్ఱున న్నిత్తనైయుం) (పచ్చైచూమలైపోల్)(మిక్కానై మరై యాయ్) (అక్షిమేన్ మేవి) (అన్నసూక్తం) (మధుసూక్తం) (యాప్రీతివిదు రాన్వితో) (బిభ్రత్ వేణుం) ఇత్యాద్యనుసంధానత్తుడనే తిరుప్పోనగం కండ రుళపణ్ణి పానియ్యం కండరుళపణ్ణి పిరాట్టిమార్ గళుక్కుం యథాభాగమా గకండరుళపణ్ణీ పానీయం కండరుళపణ్ణి ఉద్ధరణిన్నై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, అ ర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణియాలె తీర్థత్తైమెడుత్తు శ్రీమతేనమః తిరుప్పవ ళంమాత్తియరుళ వేణుంతిరుక్కైగళుంవిళక్కియరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలె శేర్తుఉద్ధరణిన్నైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, పా ద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంఉద్ధరణియాలేతీర్థత్తైమెడుత్తుతిరువడిగళ్ విళక్కి యరుళవే ణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుప్పడిక్కత్తిలేవృత్తి ఉద్ధరణి

తతస్సంస్కృతాన్నమాజ్యాఢ్యం దధిక్షీరమధూనిచ ఫలమూల వ్యజనాని మో
దకాంశ్చాన్యాని లోకేప్రియతమాని ఆత్మనశ్చేష్టాని శాస్త్రావిరుద్ధాని సంపా
ద్యశోషణాదిభి ర్విశోధ్య అర్ఘ్యజలేన సంప్రోక్ష్య అస్త్ర మంత్రేణ రక్షాం కృ
త్వా సురభిముద్రాంప్రదర్శ్య ప్రణవపూర్వకం హవిర్నివేదయేత్ —అతిప్రభూ
తమతిసమగ్రమితి ప్రియమత్యంత భక్తికృతమిదం స్వీకురుర్విితి ప్రణామ పూ
ర్వకం అత్యంతసాధ్వ సవినయావనతోభూత్వా నివేదయేత్ —తతశ్చానుపా
నతప్రవణే ప్రదాయ హస్తప్రక్షాళనాచమన హస్తసమ్మార్జన ముఖవాసతాం
బూలాదీని దత్వా ప్రణమ్య పునర్మంత్రాసనం కూర్చేన మార్జయిత్వా భ్యా
ర్చ్యానుజ్ఞాప్యపాదుకేప్రదాయతత్రోపవిష్టే మాల్యాదికమపోహ్య విష్వక్సే
నాయదత్వా పాద్యాచమన గంధపుష్పధూపదీపాచమనాపూప ఫలానిదత్వా

ర్వైశుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, మీళవుంఅర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తీర్థత్తైయెడుత్తుతిరు
క్కైగళ్ విళక్కియరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పం శెయ్దుముకాల్ ముకాల్ తిరు
ప్పడికత్తిలేవూత్తి ఉద్ధరణిర్వై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం
ఉద్ధరణియాలేతీర్థత్తైయెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు
ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలేవూత్తి ఉద్ధరణినై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు,
తిరువొత్తువాడైవొరుతలైయాలేతిరుక్కైగళుక్కుంతి రుప్పవళత్తుక్కుంశాత్తి
యరుళవేణుం తలైమారి తిరువడిగళుక్కు తిరువొత్తువాడై శాత్తి యరుళవేణు
మెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః అనంతాయ నాగరాజాయనమః వైనతే
యాయపక్షిరాజాయనమః సుదర్శనాయ హేతిరాజాయనమః పాంచజన్యా
యశంఖాధిపతయేనమః తిరుప్పోనగంయథా భాగమాగ కండరుళవేణుమెన్ఱు
విణ్ణప్పంశెయ్దు పానీయం కండరుళపణ్ణి తిరువొత్తువాడైశాత్తి.

శ్రీమతే పరాంకుశ పరకాలాది భ్యోనమః తిరుప్పోనగంయథా భాగ
మాగకండరుళపణ్ణి పానీయం కండరుళపణ్ణి.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః యెన్ఱుశ్రీఉడయవరుక్కు తిరుప్పోనగకం
డరుళప్పణ్ణి పిరగు ఆచార్యనుక్కుం కండరుళపణ్ణి.

మీళవుం పంచపాత్రంగళైశోధిత్తు తీర్థంపూరిత్తు అభిమంత్రిత్తు శేషి
త్తు తిరుత్తుడాయ్ తిరువడిగళిలే సమర్పిత్తు శ్రీమతేనమః తిరువడిగళ్ నిలైశాత్తి
యరుళవేణుం మంత్రాసనత్తుక్కు యెళుందరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు

ఆచమన ముఖవాస తాంబూలనృత్తగీతవాద్యాదిభిరభ్యర్చ్య దండవత్ప్రణమ్య పర్యంకాసనమభ్యర్చ్య అనుజ్ఞాప్యపాదుకేప్రదాయతత్రోపవిష్టే పాద్యాచమనే దత్వామాల్యభూషణవస్త్రాణ్యుపనీయవిష్వక్సేనాయదత్వాగంధపుష్పముఖవాసతాంబూలాదిభిరభ్యర్చ్య శ్రుతిసుఖైస్తోత్రైరభిష్టూయస్వనియామ్యస్వరూపస్థితిస్వశేషత్వైకరసేనఅనేనాత్మనాస్వకీయైశ్చ దేహేంద్రియాంతఃకరణైఃస్వకీయైఃకల్యాణ తమద్రవ్యమయాఔపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికాది సమస్తభోగానతిసమగ్రానతిప్రియతమానత్యంతభక్తికృతానఖిలపరిజన పరిచ్ఛదాన్వితాయ స్వస్మైప్రీతయే స్వయమేవప్రతిపాదితానిత్యనుసంధాయభగవంత మనుజ్ఞాప్య భగవన్నివేదితంహవిశ్శేషంవిష్వక్సేనాయకించిదుద్ధృత్య నిధాయాన్యత్సర్వంస్వాచార్య ప్రముఖేభ్యోవైష్ణవేభ్యోదత్వా భగవద్యాగామశిష్టైఃజలాది

అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం ఉద్ధరణియాలే తీర్థత్తై యెడుత్తు అర్ఘ్యం కండరుళ వేణుం ఎన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు ఉద్ధరణిన్నై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు, పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు పాద్యం కండరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుప్పడికత్తిలే శేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలే శోధిత్తు,అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుపడికత్తిలేశేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, ఆచమన పాత్రత్తిల్ నిన్ఱుంవుద్ధరణియాలేతీర్థత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పం శెయ్దు ముకాల్ ముకాల్ తిరుపడికత్తిలే శేర్త్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైశాత్తి శురుళముతుశోధిత్తు (ఘనసారమేకగిర) శ్లోకానుసంధానత్తుడనే శురుళముతుకండరుళప్పణ్ణి అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం తీర్థత్తై యెడుత్తుతిరుప్పవళంమాత్తి తిరుక్కైగళ్ విళక్కి అరుళవేణుమెన్ఱు ముకాల్ముకాల్ తిరుపడికత్తిలేశేర్త్తు ఉద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలేశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్నిన్ఱుం తీర్థత్తై యెడుత్తు ఆచమనం కండరుళప్పణ్ణి తిరుప్పడికత్తిలేశేర్త్తు తిరువాత్తువాడైశాత్తి

కర్పూరనీరాంజనం (లక్ష్మీచరణలాక్షాంకే) ఇత్యాదిశ్లోకానుసంధానత్తుడనే తిరుప్పావై ముదలాన ప్రబంధంశాత్తితిరువడిగళిలే తిరుత్తుళాయ్కొండుం వై సమర్పిత్తు తిరువడిగళ్ నిలై శాత్తి అర్ఘళ వేణుం పర్యంకాసనత్తె కెటుంద

ద్రవ్యైః విష్వక్సేనమభ్యర్చ్య పూర్వోద్ధృతంహవిశ్చదత్వా తదర్చనంచ పరిసమాప్యభగవంతమష్టాంగేన ప్రణామేనప్రణమ్య శరణముపగచ్ఛేత్ "మనోబుద్ధ్యభిమానేనసహన్యస్యధరాతలే" "కూర్మవచ్చతురఃపాదా౯్శిర స్తత్రైవ పంచమం" "ప్రదక్షిణసమేతేన హ్యేవం రూపేణసర్వదా" అష్టాంగ రూపేణ నమస్కృత్వా హ్యుపవిశ్యాగ్రతోగురోః ఇత్యుక్తోష్టాంగప్రణామశ్శరణాగతిప్రకారశ్చ పూర్వోక్తః తతోర్ఘ్య జలమాదాయ భగవంత మనుజ్ఞాప్య పూజాంసమాపయేత్ ఇతిశ్రీభగవద్రామానుజవిరచితారాధనక్రమస్సమాప్తః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః,

రుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు పాద్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలే తీర్థత్తైయెడుత్తు శ్రీమతేనమఃతిరువడిగళ్ విళక్క అరుళవేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలేశేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలె శోధిత్తు, అర్ఘ్యపాత్రత్తిల్ నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలెతీర్థత్తైయెడుత్తు తిరుక్కైగళ్ విళక్క అరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దుముక్కాల్ముక్కాల్ తిరుపడిక్కత్తిలెశేర్త్తు వుద్ధరణియై శుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, ఆచమనపాత్రత్తిల్నిన్ఱుం వుద్ధరణియాలె తీర్థత్తైయెడుత్తుఆచమనంకండరుళవేణుమెన్ఱువిణ్ణప్పంశెయ్దు ముక్కాల్ ముక్కాల్తిరుపడిక్కత్తిలెశేర్త్తువుద్ధరణియైశుద్ధజలత్తిలెశోధిత్తు, తిరువాత్తువాడైశాత్తియరుళ ముహతిరుత్తికండరుళప్పణ్ణితిరుప్పవళంమాత్తితిరుక్కైగళ్ విళక్కిఆచమనంకండరుళపణ్ణి తిరువాత్తువాడైశాత్తి తిరువడిగళిలేఈరుత్తుడాయ్కొణ్ణుంపై ఆచార్య౯్ తిరుక్కైగళాలె సర్వోపచారంగళైయుం కండరుళ వేణుమెన్ఱు విణ్ణప్పంశెయ్దు (ఉపచారాపదేశేన) ఎ౯్గిరశ్లోకానుసంధానత్తుడనే దండంసమర్పిత్తు అపరాధక్షామణం పణ్ణిక్కొండు (పన్నగాధీశ పర్యంకే రమాహస్తోపధానకే) ఎ౯్గిరశ్లోకంగళైయుం (అరవత్తమళియనోడుం) (ఉరకలురకలె) న్గిరపాశురంగళైయుం అనుసంధిత్తు కోయిలాళ్వార్ తిరుక్కాప్పుశేర్త్తు తిరుమంజనత్తాఴిన్మై పానీయార్ఘ్యమాగ సన్నిధియిలెస్థాపిత్తు (జితంతే) ఎన్ఱుస్తోత్రానుసంధానత్తుడనే దండం సమర్పిత్తుఅపరాధక్షామణం పణ్ణిక్కొళ్ళవుం.

జీయ్యర్ తిరువడిగళేశరణం.

శ్రీశ్రీనివాస మహాగురవేనమః.

బ్రహ్మాండపురాణే ఉత్తరభాగెఅశీతితమేధ్యాయె తామ్రపర్ణీ మాహాత్మ్యే ‘విష్ణోరంశాంశ సంభూతో వేద వేదాంతతత్వవిత్ స్తోత్రం వేదమయం కర్తుం తత్ర ద్రామిడ భాషయా జనిష్యతి సతాంశ్రేష్ఠో లోకానాం హితకామ్యయా” చేతనోజ్జీవ నార్థము శ్రీవిష్ణునంశాంశసంభూతులై వేద వేదాంత తత్వవిధులగు మహాత్ములు ద్రావిడభాషయందు వేదమయములగు స్తోత్రములరచియింతురని బ్రంహ్మాండపురాణోత్తర భాగమున తామ్రపర్ణిమహత్మ్యమునందు జెప్పంబడియె.

వశిష్ఠః—“ఏవమభ్యర్చ్య దేవేశం పుష్పమాలాం సమర్ప్యచదివ్యనీరాంజనం కృత్వా స్తుత్వాస్తుతి భిరేవచ” “మంగళా శాసనం కృత్వాకర్మ శేషంస మాపమేత్ హరేర్ నైవేద్య శేషేణ పంచయజ్ఞాన్ సమాపమేత్” ఏవం కర్తుమశక్తేన వాధూల దాశరధి దేశికైస్సంగ్రహీత శ్లోకత్రయరీతిర్ద్రష్టవ్యా. ఇట్లుదేవదేవుని యర్చించి పుష్పమాలసమర్పించి నీరాంజనముచేసినుతించి మంగళాశాసనముచేసికర్మ శేషము సమాప్తిచేయదగు. శ్రీహరికినివేదించిన శేషముచే పంచయజ్ఞములు చేయవలయునని వశిష్ట వచనము—ఇట్లుభగవదారాధనక్రమముసమాప్తము.

—పఞ్చమహాయజ్ఞవిధానము—

యోగయాజ్ఞవల్క్యః “ఏవం సంపూజ్య దేవేశం క్షణం ధ్యాత్వానిరాజనం పంచమేతు తధాభాగే సంవిభాగోయధార్హతః । పితృదేవమనుష్యాణాం కీటానాంచోపదృశ్యతే” అశ్వమేధికె “పంచయజ్ఞాన్ పరిత్యజ్యయోభుంక్తెహిద్విజాధమః, సభవెద్వైవరాహశ్చస్వానయోనిషుజాయతే” ఇట్లుదేవదేవుని పూజించి క్షణముధ్యానించి నీరాంజనముచేసి యధార్హముగానైదువిధములుగా భాగించి పితృదేవమనుష్య కీటాదులకొసంగవలయు. పంచయజ్ఞముల పరిత్యజించి భుజించిన ద్విజాధముడు వరాహశ్వానయోనులయందు జనించునని అశ్వమేధమందు జెప్పంబడియె.

—వైశ్వదేవం—

“వైశ్వదేవాకృతంపాపంబిక్షురెకోవ్యపోహితి నబిక్షుణాకృతంపాపం

వైశ్వదేవోవ్యపోహతి" తతఃవైశ్వదేవానుష్టానాపేక్షయాయతేర్భిక్షా దానను ధికం వైశ్వదేవాకరణమపి నప్రత్యవాయాపాదకమితిగమ్యతే.

—శ్రీపాదతీర్థస్వీకారము—

మహాభారతే—"వైష్ణవానాంతు యోమర్త్యః పిబేత్ పాదోదకంస దా,క్షయరోగాదికుష్టంతో సద్యోనశ్యతిభారత" ఓభారతా! మనుష్యుఁడుభాగ వతశ్రీపాద తీర్థము సదాపానముచేసెనేని కుష్ఠుక్షయాది రోగములు తత్షణమే నశించునని భారతమునందు చెప్పబడియె. పరాశరః—"తిస్రఃకోట్యర్థకోటీచ తీర్థానిభువనత్రయె వైష్ణవాంఘ్రిజలాత్పుణ్యాత్ కోటిభాగేననోసమః" "ఏత త్సమస్తపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తగ్మనీషిభిః నిర్ణీతం భగవత్ భక్తపాదోదక నిషేవణం" భువనత్రయములందుగల మూఁడున్నరకోటి తీర్థములు పావనమగు భాగవత శ్రీపాదతీర్థపుకోటి భాగముతో సమముకాదనియు యీసకలపాప ప్రాయశ్చిత్తముగా బుద్ధిమంతుఁడు భాగవత శ్రీపాదతీర్థనిషేవణముచేయవల యునని పరాశరులచేఁజెప్పంబడియె—"తత్పాదాంబు తులంతీర్థంతదుశ్ఛిష్టం సుపావనం" భాగవత శ్రీపాదతీర్థమునకు సమానములేదు వారియుశ్ఛిష్టమమి గుల పావనము. విష్వక్సేన సంహితాయాం—"మండలం పురతః కృత్వాత దూర్ధ్వేత్వాసనం న్యసేత్ తస్యోపరిన్యసేత్పాత్రం తస్య పుష్పైసమర్చయేత్" "ఆగతం వైష్ణవం సాక్షాద్విష్ణుమిత్యేవచింతయేత్" "ప్రణిపత్యయథాన్యా యం ప్రార్థయెచ్ఛ్రీపదద్వయం। తతకృపాదత్తచరణౌమూర్ధ్నిఫాలేదృశో హృది" "విన్యసేదాత్రి పూర్వంతుక్షాళయేత్ గంధవారిణా ప్రథమందక్షిణం పాదం తతోవామంయథావిధి" "ధౌతవస్త్రేణ సంశోధ్యపూర్వవత్ స్వా గతేన్యసేత్" "తాంబూలాద్యుపహారంశ్చనిధాయపురతోనమేత్। తదాజ్ఞాం పురతస్కృత్యశ్రీయాతీర్థంపిబేత్సుధీః"--తనకెదురస్థలముమండలాకారముగాచే సితదుపరి యాసనము నేర్పరచిదానిపై పాత్రమునుంచి పుష్పములతోపూజించి వేంచేసిన వైష్ణవుని సాక్షాద్విష్ణువుగా బావించి యథా విధిగా దండము సమ ర్పించి మంగళకరమగు వారిపాద ద్వయముల ప్రార్థించి వారుకృపచేనొసగిన పాదముల శిరస్సున ఫాలమున నేత్రముల హృదయమున ధరించి పీఠముపై నుంచి సుగంధ జలముచే మొదట కుడి పాదమును పిదపనెడమ పాదమును

యథావిధిగా శోధించి ధౌత వస్త్రముచె తుడిచి పూర్వమువలె స్వాంగము లధరించి తాంబూలాద్యుప హారముల నెదుట నుంచి దండముసమర్పించి వారి యాజ్ఞచె ముమ్మారు తీర్థము పుచ్చుకొనవలయును "రుక్మేచరజతెచైవతామ్రె చైవాథవృణ్మయే । నకాంస్యేక్షాళయేత్పాదౌ కదాచిదపి వైనరః । వస్త్రం తుద్విగుణీకృత్యపాణౌ పాణించవిన్యసెత్ । తత్రతీర్థం ప్రతిష్ఠాప్య త్రిపిబేత్ బిందువర్జనం" పాదముల రుక్మరజత తామ్రమృత్పాత్రములచె క్షాళనము చేయవలయుగాని కాంస్యపాత్రములచే నొకా నొకప్పుడును శోధించతగదు. వస్త్రము ద్విగుణముగా మడిచి యందు పాత్రమునుంచి తీరమును ప్రతిష్ఠించి స్వీకరించవలయు.

—భోజనవిధిః.—

వసిష్ఠః—ప్రక్షాళ్య పాదావాచమ్య । శుచిమౌనీసమాహితః బంధుభిః పుత్రభృత్యాద్యైస్స్వయంభుంజీతసాదరః । ఉపవిశ్యాసనెరమ్యె ప్రాగ్వా ప్రత్యఙ్ముఖోపివా" పాదముల శోధించి యాచమనముచేసి శుచియై మౌనియై సమాహితుడై బందుపుత్ర భృత్యాదులతో కూడా తూర్పుముఖముగానైనప శ్చిమముఖముగానైన కూర్చుండి యాదరముతో భుజింపవలయు.

మనుః—"ఆయుష్యః ప్రాఙ్ముఖో భుంక్తె । యశస్యదక్షిణా ముఖః శ్రియం ప్రత్యఙ్ముఖోభుంక్తే ।మృతంభుక్తిహ్యుదఙ్ముఖః" "పాదాగ్రేణభువం స్పృష్ట్వా । పాత్రం సవ్యేన పాణినా । మండలం చతురశ్రంచ విన్యసేత్ భోజనం శుభం" "స్వర్ణం వారజతంవాపిపర్ణంవాకాంస్యమేవవా। చతుష్షష్టిపలంచైవ । కాంస్యమ్ముఖ్యప్రమాణతఃతదర్థేనాపి కర్తవ్యంతతోహీనంతు వర్జయేత్"తూర్పుముఖముగాభుజించెనేని ఆయుర్వృద్ధి దక్షిణముఖముగాయశోవృద్ధి పడమటి ముఖముగా ఐశ్వర్యవృద్ధి యుత్తరముఖముగా మృత్యువుకలుగును. చతురశ్రముగా మండలము నేర్పరచియందుంచు భోజనము శుభమగును. స్వర్ణరజతపాత్రముననైననుపర్ణమందైనను యరువదినాలుగుపలములు లేక తదర్థపుయెత్తుగల కాంస్యపాత్ర మందైననుభుజించదగు నంతకుతక్కువ యెత్తుగలది త్యాజ్యము.

"విష్ణువ్రాతంతు భుంజీయ్యాత్ తీర్థప్రాశన పూర్వకం । సంప్రోక్ష్యపరిషచ్యాపః పీత్వాశ్చాపోశనం సమాచరేత్" అమృతోపస్తరణమసి త్యపఃప్రాశ్యవిచక్షణః । ప్రాణేభ్యో జుహుయాదన్నం పశ్చాద్భుంజీతవాగ్యతః । మధ్యమానామికాఙ్గుష్ఠైః జుహుయాదాహుతిక్రిమాత్ నవేష్టితశిరాశ్చాపినాసనారూఢపాదవాన్ । నవస్త్రమేకంప్రచ్ఛాద్య నచముక్తశిరోరుహః ॥ నప్రసారితపాదశ్చ బహిర్జానుకరస్తథా । ననిధాయకరం భూమౌ నాఘ్రాయ్యారోపితపాణినా ॥ నాశుచిర్నశయానస్తు భుంజీయాత్ నకదాచన । గ్రాస శేషంతు నాశ్నీయాత్ పీత శేషం పిబేన్నతు । శాకమూల ఫలాదీని దంతచ్ఛిన్నంనభక్షయేత్ । యస్తుపాణితలేభుంక్తేయత్తుశుద్ధరసాన్వితం । ప్రసృతాంగులిభిర్యస్తు తచ్చగోమాంసవత్ స్మృతం శబ్దేనాపోశనంపీత్వాశబ్దేన ఘృతపాయసేశబ్దేనాపః పయస్తత్రసురాపాన సమంస్మృతం । పానీయంపాయసంభైక్షం ఘృతం లవణమేవచ హస్త దత్తంన గృహ్ణీయాత్ తుల్యంగోమాంసభక్షణే ప్రత్యక్షలవణం చైవక్షీరంచ లవణాన్వితం నోచ్ఛిష్టేతు ఘృతం దద్యాత్ భుక్తిమధ్యేన యాచయేత్ ॥ నపిబేన్నచభుంజీత ద్విజసవ్యేన పాణినాఏకపఙ్త్యుపవిష్టానాం విప్రాణాం సహభోజనే యద్యేకోపిత్యజేత్ పాత్రంశేషమన్నం నభక్షయేత్ ద్వయాధికార హీనైశ్చ శిశుభిః సహభోజనం ప్రపన్నోయః కరోత్యేవం సయాతినరకం ధ్రువం ద్విజ శూద్రాదిత క్రంవై । యః పిబేత్ వైష్ణవోత్తమః అవైష్ణవగ్రహానీతం । తక్రంయోవైష్ణవః పిబేత్ । అవైష్ణవానాన్నప్రాప్తంచ। భోజనేవైష్ణవస్త్యజేత్ ॥ నముఖేనపిబేత్తోయం జలం నోంజలి నాక్వచిత్ దధిహస్తేన మదితం। తీర్నతక్రమదేయవత్ । విద్యమానే స్వహస్తేతు । బ్రాహ్మణో జ్ఞానదుర్బలః తోయంపిబతి వక్త్రేణ శ్వసూత్రంపిబతేతుసహః । ఉధృత్య వామ హస్తేనయస్తోయంపిబతిద్విజః సురాపానేన తత్తుల్యం ఏవమాహప్రజాపతిః పిబేత్ పాత్రాంతరేవిప్రః నాళికేర పలైరసం । ససురాపోభవేత్సద్యో రౌరవంనరకంవ్రజేత్.

వైష్ణవుడు తీర్థప్రాశనపూర్వకముగా భుజించవలయు జలముచేపరిషేదనము ప్రోక్షించి పితాశ్చాపోశనముచేయవలయు అవృతోపస్తరణమైనను జ

లముచే విచక్షుణుఁడు ప్రాశనముచేయనగు అన్నముప్రాణాహుతిచేసి పిదపభుజింపవలయు. మధ్యమానామికాంగుష్టములచే క్రమముగా నాహుతి చేయవలయుభోజనముచేయునపుడుతలనువేష్టనముధరింపకపీఠముపై పాదమునుంచుకొనక నేకవస్త్రధారికాక వెంట్రుకలువిరబోసుకొనక కాళ్లుచాచుకొనకభూమిపైచెయ్యూనుకొనక చేతిచేనాఘ్రాణించక నగుచిగాక శయనించక భుజింపవలయు. గ్రాసశేషముభుజింపరాదు పితృశేషము త్రావరాదు కూరలు ఫలములుమొదలగునవి దంతములతో కొఱికి తినదగదు. అరచేతిలో భుజించినను శుద్ధరసపదార్థములప్రసృతమగువ్రేళ్లచేరుచిగొనిన నదిగోమాంసతుల్యముగాస్మరించతగినది. ఆపోశనము ఘృతము పాయసము జలము శబ్దముగలుగునట్లుత్రావిననదిసురాపాన సమమని స్మరించతగినది.పానీయ్యము పాయసము భైక్షము లవణముచేత్రితో నివ్వబడినదాన్ని పుచ్చుకొనుట గోమాంస భక్షణతో సమానము.భోజన మధ్యకాలములోనుప్పు క్షీరము లవణాన్వితము ఉచ్ఛిష్టము ఘృతమునివ్వకూడదు.ద్విజుడెడమహస్తముతో భుజించకూడదుత్రావకూడదు. యేకపంక్తిగాబ్రాహ్మణులతోభోజనముచేసెటప్పుడొకడు పాత్రమునుత్యజించెనేని శేషాన్నమునుభుజించకూడదు.వ్యాధికారులుగానిశిశువులతో కూడా సహభోజనముచేసెనేనియతడునరకగామియగును.నోటితోగాని దోసిలితో గానిజలమునుభక్షించతగదు నోటితోజలమును భక్షించెనేని యదికుక్కురమూత్రముతో సమమగును. ద్విజుడెడమచేతితో జలమునుద్రావెనేనియదిసురాపానముతోసమమగునని ప్రజాపతిచేచెప్పబడియె. విప్రుడునాళికేరరసమునువేరుపాత్రములో గాని త్రావెనేని యదిసురాపానముతోసమమగును యతడప్పుడే నరకమును పొందును.

—భోజనానంతరము గండూషణముకరచరణప్రక్షాళనము,—

“గండూషకరణాత్పూర్వంహస్తౌ ప్రక్షాళయేత్ప్రతి” ఇత్యాదియు“ప్రథమంముఖశుద్ధిస్స్యాత్ హస్తశుద్ధిః తతఃపరా మాషాదిచూర్ణైర్మృదభిర్వాప్రక్షాళ్యకరయోర్ద్వయం।ప్రక్షాళ్యజానుపాదౌచకుర్వీర్ధ్వంతుస్స్వశోధయేత్ ॥ భుక్తంతేద్యష్టగండూషైర్ముఖశుద్ధిర్విధీయతే।ఆచాంతోప్యశుచిస్తావత్ యావత్

పాత్రమనుష్ఠితం ఉద్ధృతే హ్యశుచిస్తావ ద్యావన్మండలశోధనం । రత్నాకరే భుక్తో హీషస్త్వ ధృచాంత శూద్రాదీన్ యదిపశ్యతి జ్ఞానతోజ్ఞానతో వాపి త్రైస్సార్థం భుక్తవాన్ అసౌ ॥ ఔమర్ణః భుక్త్వా సమ్యగదాచమ్య॰ ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోపివా । అభీష్టదేవతానాంకుర్వీతస్మరణంబుధః.

"భోజనానంతరేవిష్ణోఃఅర్పితంతులసీదళం। భక్షయేత్ త్సర్వపాపఘ్నం చాంద్రాయణతతోధికం"—భోజనానంతరము విష్ణ్వర్పితతులసీదళమునుభక్షించవలయు నది సర్వపాపహరమై చాంద్రాయణమునకంటె యధికమగును.

—తాంబూల చర్వణము,—

"భుక్త్వాతుసుఖమాసీనం తాంబూలేనాస్యశోధనం । సుపూగంచ సుపత్రంచ సుధయాచ సమన్వితం॥" భోజనముచేసి సుఖాసీనుడై సుపూగముసుపత్రము సుదాయుతమగు తాంబూలముచే నాస్యశోధనము చేయవలయు—

"ప్రదద్యాద్విమలదేవభ్యస్తాంబూలన్నార్పయేద్బుధః। పర్ణమూలేభవేద్వ్యాధిఃపర్ణాగ్రేపాపసంభవః। చూర్ణపర్ణంహరత్యాయుసిరాబుద్ధి వినాశనీ"

"దేవాలయేసభాస్థానేసంధ్యయోరుభయోరపి।దుఃఖయుక్తైబహుజనే తద్వైవోత్పాదదర్శనే । యుద్ధాచరణకాలేతు పురాణశ్రవణేతథా । తాంబూలం భక్షయేద్యస్తు విష్టాసమమిదంనృప"— దేవాలయంబున సభాస్థానమునుభయసంధ్యాకాలములయందు దుఃఖకాలమున బహుజనములలో నుత్పాతదర్శనసమయమున యుద్ధకాలమున పురాణశ్రవణ సమయమునను తాంబూలముచేసెనేని యది మలముతోసమానమగును.

భగవానేవ స్వనీయామ్య ఇజ్యయా ప్రియతాం భగవాన్ వాసుదేవ ఇతి ఇజ్యాం సమాపయేత్ ఓం-కృతంచ—

—స్వాధ్యాయకాలవిధిః—

స్వాధ్యాయం కారయతి స్వాధ్యాయం సంకల్ప్య—శాండిల్యః—అష్టాంగయోగప్రీతించ కృత్వాధ్యానపనోవశిస్వాధ్యాయమపిసంకల్ప్యయథా శక్తిజపేన్మనుం స్తోత్రపాఠైశ్చ సంతోష్య శక్తశ్చేత్ జ్ఞాన విద్యయా, సచ్ఛాస్త్ర పాఠపఠనైః శాస్త్రార్థవ్యాఖ్యాపిశిక్షయా శాస్త్రార్థజాపనైర్వాపి శిక్షమె శ్చాప్రమాదరాత్ వ్యాఖ్యాయాలోకనేనాపిగ్రంథనిర్మాణకర్మణా శిష్యా ణాంశిక్షయావాపి స్వాధ్యాయార్థో నముచ్యతే,

—స్వాధ్యాయకాలమున చేయతగినవి.—

చతుర్థకాలము సంప్రాప్తమయినప్పుడు సకలవేదపారంగులైఆవేదార్థ ములనువ్యక్తముగాతెలియచేయుటకుతగినట్లుసకలవేదార్థములనుయెరిగినవార లైస్వయోగమహిమచేసాక్షాత్కృతపరాపరతత్వయాథాత్మ్యమును గలవార లైయుండుమనుపరాశరపారాశర్యశుకశౌనకాదులుచెప్పిన వేదోపబృంహణ ములగు స్మృతీతిహాసపురాణాదులనుశాస్త్రజన్య యోగజన్య జ్ఞానములకంటె అతిశయించినభగవత్ప్రసాదజన్యజ్ఞానముగలనమ్మాళ్వార్ మొదలగు ఆళ్వారా దులుసాయించినద్రావిడవేదతదంగోపాంగాదులను ఎంబెరుమాన్ కృపాకటాక్ష మును పొంది ఆళ్వార్ల అర్చావతారమున సాయించగా నాలాయిరమును వినిపరంపరగా ఉపదేశించుచువచ్చిన శ్రీమన్నాథ యామునయతివర కూరనా థులు యెంబార్ భట్టర్ నంజీయర్ నంబిళ్ల పెరియవాచ్చాంబిళ్ల వడకుత్ తిరువీధిపిళ్ల పిళ్లలోకాచార్యులుఅళగియమణవాళనైనారాచార్యులు శ్రీమ ణవాళమహామునులు మొదలగువారుసాయించిన నాలాయిర వ్యాఖ్యానములను తత్సారమగురహస్యగ్రంథతద్వ్యాఖ్యానములను శ్రవణ మనన జపాది అభ్యా సములు చేయవలయు.

తత్కాలకృత్యమును శ్రీవేదవ్యాసభగవానులు సాయించి యున్నారు, "ఇతిహాసపురాణాభ్యాం వేదంసముపబృంహయేత్" అనియు-దక్షులు "ఇతిహా స పురాణాభ్యాం షష్ఠంస ప్తమమభ్యసేత్" అనియు "భుక్త్వోపస్థాయచాదిత్యం పురాణాని సదాపఠేత్" ఇత్యాదులలో జెప్పబడియున్నది.

జపాదికాలములలోగుర్వాదులయందు మౌనవర్జనమును సర్వత్రచెప్ప బడియున్నది.

దక్షః—ఇతిహాసపురాణాభ్యాం షష్ఠంసప్తమమభ్యసేత్ అష్టమేలోకయాత్రాంతువిచార్యయగ్రహీతతః । బహిస్సంధ్యాముపాసీతనదీతీరగతశ్శుచిః—

వ్యాసః—సూర్యే స్తశిఖరంప్రాప్తేపాదశౌచక్రి యాన్వితః ।బహిస్సంధ్యాముపాసీత కుశపాణిసమాహితః — కరచరణ ప్రక్షాళనము చేసికొని తడివస్త్రముచే మార్జనముచేసికొని శుచివస్త్రములను ధరించుకొని సంధ్యావందనముచేయవలయు గాయత్రీజప ఉపస్థానానంతరము "సంపకోఽసిపాప్మానం మెశ్చంది సూర్యాయనమః । ఇతినమస్కృత్య పరిషిచ్య అని నమస్కరించి పరిషిచ్చనము చేసి ప్రదక్షిణముగాపశ్చిమముఖముగా కూర్చుండి జపము చేయవలయును.షడంగన్యాసానంతరము ధ్యానము.

బోధాయనః—"జపనుధ్యేగురుర్వాపి వైష్ణవో యస్సమాగతః । సంభాషణాది పూజాంతు తస్యకృత్వానుమాన్యచ । అనుజ్ఞాప్య తతఃకుర్యా జపశేషంసమాహితః । సర్వస్యప్రభవోయస్మాద్విష్ణుపాదాశ్రయా నరాః ॥ తస్మాలతః క్రియాస్సర్వా స్సఫలాస్తుభవంతిహి॥ అనిచెప్పంబడియున్నది.

మౌనముతో మంత్రార్థచింతనాదులు చేయునపుడుగలని యమములను అచ్చటచ్చట చూచిగ్రహించవలయు.

శిష్య గురు సబ్రహ్మచారి శ్రేయోర్థులు వీతరాగులు మొదలగు వారితో వాదము బోధయంత పరస్పరమని చెప్పిన సంవాదము తత్వనిర్ణయఫలవిశేషాదులను గలుగజేయునవిగాన ఇతిహాస పురాణములవలె స్వాధ్యాయకాలమందు ప్రవర్తనీయములు.

పూర్వయామములోఅభిగమనకాలమందు"జపేదధ్యాసయే చ్ఛిష్యాద్ధారయేచ్చ విచారయేత్" అనియు

శ్రీసాత్వతే॥ సమాచమ్య పునర్యాయాత్ ప్రయతోభగవద్గృహం॥ అని ఆరంభించి అష్టాంగేన నమస్కృత్య హ్యుపవిశ్యాగ్రతోహరేః । ఆగమాధ్యయనంకుర్యాత్తద్వ్యాఖ్యార్థవిచారణం॥అనియు భగవత్ప్రీణనమునుస్వచిత్తరంజనమును కలుగజేయు ఇతిహాసపురాణ స్తోత్రఉభయవెదాంతవ్యాపకమంత్రాదులను శ్రవణ మనన ప్రవచన జపాదులు వాదసంవాదులును యోగజ్ఞానప్రదీపమునకు నూనెవలె ప్రకాశకరమైయున్నది.

శౌనకః—"నిశాయాం ప్రథమేయామే జప హోమార్చనాదికం। స్వాధ్యాయోభోజనంప్రోక్తంవర్జయేత్తుమహానిశి" అథపూర్వవత్ భగవంతమభిగమ్యస్తోత్రై ర్హృత్వా మూలమంత్రాదికంజపేత్.

రాత్రి ప్రథమ యామములో జప హోమములుచేసి ఇతిహాస పురాణాది కాలక్షేప మైన తదనంతరముభగవత్సన్నిధికిపోయి మూలమంత్రమునుజపించిస్తోత్రార్చ తిరువారాధన సమర్పించి బలి సాయించి భుజించి ప్రాణాగ్ని

"పారుష్య మనృతంచైవ పైశున్యంచైవ సర్వశః । అసంబద్ధప్రలాపశ్చ వాఙ్మయం స్యాచ్చతుర్విధం ॥ ఇత్యాదులలోచెప్పియుండెడువరుషవాక్య అనృతవాక్య వాచక పాపకృత్యములను వర్జించిశమాద్యుపయుక్త శబ్దపరిశీలనము చేయడమే స్వాధ్యాయసారము-

సాయంకాలమందు సంధ్యోపాసనము సాయం హోమము యథాశక్తిచేసి భగవదభిగమనము హవిర్నివేదనము భోజనము భోజన కాలమందు ప్రాణాగ్ని హోత్ర మంత్ర జపమునకు పిమ్మట స్వాధ్యాయ యోగములు చేయుటక్రమము.

ఇచ్చట ప్రమాణములు "ఉభేసంధ్యే భగవానభిగంతవ్యః నానివేద్యహరేఃకించి త్పనమశ్నీయాత్తు పావనం" అనిచెప్పియున్నది.

కృష్ణమంత్రకల్పే - "జపేన్నసంధ్యా కాలేషుప్రదోషే ష్వశుభేషుచ" ॥ అనిచెప్పబడియున్నది.

బోధాయనేన—" అష్టాక్షర జపో యస్య నిత్యో నైమిత్తికోపివా కామ్యో వాపి భవేత్తస్య నిత్యదేవార్చనా స్మృతా "॥ అని అష్టాక్షర జపము నిత్యనైమిత్తిక కామ్యములనిమూడువిధములుఅందునతిరువారాధనకాలములో చేయడమును నిత్యమని చెప్పబడియున్నది-

ప్రవృత్తివిషయమైనను నివృత్తి విషయమైనను భగవదాజ్ఞను సర్వదా అనువర్తించవలెను ॥ బోధాయనీయే । పురాణసారముచ్చయే.

"ఆస్థానస్థ స్సదా సేవ్యో విమానస్థస్తు కాలతః । స్వగృహే సర్వదా సేవ్యో మధ్యరాత్రంవినా ప్రభుః ॥" అనియున్నది. ఆస్థానమందు పెరుమాళ్లు వేంచేసియుండునవుడు సదా సేవ్యులు విమానస్థులుగా వేంచేసి యుండినయెడ

Funding: IKS/Tattva Heritage. Digitization: eGangotri.

ష్టాక్షరమంత్రమునుజపించి-- "సర్వంచతిలసంబంధితి శుకంచవర్జయేత్" అను
రాత్రికాలములయందుతిలసంబంధమయినవానియు శాకములనువర్జించవలయును

"అర్కద్విపర్వరాత్రీషుచతుర్దశ్యష్టమీతివా। ఏకాదశ్యామష్టాక్షరాత్రం
భుక్త్వాచాంద్రాయణంచరేత్" —అర్కార్కశబ్దేన ద్వాదశ్యుచ్యతే అర్కశ
బ్దేనసంక్రాంతి లక్ష్యతఇత్యన్యే—భానువారము సంక్రాంతి కృష్ణాష్టమీచతుర్దశి
మాసప్రవేశములయందు రాత్రిభోజనముచేయుటకూడదనియు ఏకాదశియందు

ల నియత కాలములయందే సేవించవలెను స్వగృహమందు మధ్యరాత్రి వినా
సర్వదా సేవించవచ్చును.

నారాయణమునిభిః—"॥పునఃప్రణమ్యదేవేశమష్టాఙ్గ భాగేతురీయకే
ద్విషడష్ట షడర్ణాది మంత్రేషు స్వనుసంహితం ॥ విశేషేణ జపేన్మంత్ర మష్టో
త్తరసహస్రకం ॥ అష్టోత్తరశతంవాపి యథాశక్తిదశాపరం ॥ గుర్వాదీంశ్చ
నమస్కృత్య బీజశక్త్యాదికంతథా । మంత్రనాథంప్రణమ్యేశం ప్రహ్వాస్సపరివా
రకం ॥ తత్రార్ఘ్యాదిభిరభ్యర్చ్య రక్షాం కృత్వాస్త్రనాయకైః । పునఃపునః
ప్రణమ్యాథ ష్టాఙ్గమాద్యంసం విధాయచ । అనుయాగంతతఃకృత్వాకృతకృ
త్యో భవేన్నరః ॥ అనియున్నది.

వంగిపురంనంబిగారు ॥ ప్రాప్త మహ్నశ్చతుర్థాంశం । స్వాధ్యా
యార్థముదీరితం । విజ్ఞాప్య విష్ణవేతస్మై లబ్ధానుజ్ఞా స్తతోపిచ ॥ బాహ్యార్థా
దఖిలాచ్చేత స్సమాహృత్యేంద్రిస్తైస్సహ । జపన్నష్టాక్షరం మంత్రంప్రాణా
యామ పురస్సరం ॥ ప్రయతః పరయా భక్త్యా పూర్వమేవ సమాహితః । క
రాంగుళి శరీరేషు న్యాసాన్ కృత్వా యథోదితాన్ ॥ గురుమంత్రమృషించ్ఛం
దో దేవతాశ్చ యథాక్రమం । శక్తిం బీజంచ శిరసా ప్రణమేద్దేవమాదితః ॥
ఇదంగురుభ్యః పూర్వేభ్యః క్రియతే శిరసానమః । మంత్రజ్ఞాన ప్రదాతృభ్యః
స్తద్గురుభ్యోపి సాంప్రతం ॥ నమస్తే మంత్రరాజాయ నమస్తే ష్టాక్షరాత్మనే
నమస్తేచేతనాధార పరబ్రహ్మాభిధాయినే ॥ స్థిత్వాంతహృదయేసర్వానాత్మ
నస్సచరాయుతే । ఋషయేష్టాక్షరస్యాంతర్యామిణేహరయేనమః ॥ అష్టా
క్షరమహామంత్రవర్ణసంఖ్యాభిధాయినీం । ఛందశ్చ దేవీంగాయత్రీంశిరసాప్ర

అన్నము బొ_త్తిగాకూడదని చెప్పియున్నది. ఈప్రకారము భోజనముచేసి యోగశేషమగు స్వాధ్యాయమును సమాప్తిచేసి యోగమును సంకల్పించుకొని చేయవలయు.

పరాశరః—"ఏవం కుర్యాదర్చనాయాంతుజపేన్మంత్రంసమాహితః వైకుంఠ గద్యంచ్చాను సంధాయ తాంబూలం స్వీకృత్యశయన ముపగమ్య స్వపేత్.

ణమామ్యహం ॥ మన్త్రశ్చ దేవతాం చాపి పరమాత్మానమవ్యయం । నారాయణం పరంబ్రహ్మ । నతోస్మి శిరసాహరిం ॥ మంత్రశక్తిస్థితాయస్మిన్నాశ్రితేష్టార్థదాయినీ । పదం నారాయణాయేతి। శక్తింతాంప్రణతోస్మ్యహం॥ అకారాదుత్థితంబీజం । వాసుదేవాభిధాయినః । తద్బీజమస్య ప్రభవం । ప్రణవంప్రణతోస్మ్యహం ॥ ప్రణమ్యచైవంగుర్వాదీన్ । గంధాద్యైరపిపూజ్యచ।అని శంభగవద్బింబ మపాపీఠాదవలోక యేత్ ॥ జపేదష్టాక్షరం మన్త్రింతదర్థమను చింతయన్ । అష్టోత్తరసహస్రంవా । శతంవాదశ వోత్సుకః॥జపాంతే మనసాధ్యాత్వా ।యథోక్తాకృతి మచ్యుతం । సపత్నీకంసానుయాత్రంసద్వారపగణేశ్వరం ॥ కృత్వైవంమనసాయోగం । సుచిరంహృష్టమానసః । ఉత్థాయచతతోయోగా ద్దండవత్ప్రణి పత్యచ॥ స్తుత్వాచ బహుభిఃస్తోత్రైః । కృత్వాచాపిప్రదక్షిణం । స్థిత్వాగ్రేదేవదేవస్య । కృత్వామూర్ధ్నిస్వమంజలిం॥తతస్తస్మైప్రసన్నాయ । దత్తైతె నాథ యేసతి । నిర్భయస్సర్వభూతేభ్యో। భవేన్నిర్వృతమానసః ॥ కర్మణ్యవసితేతస్మిన్। దుర్లభేదుష్కరేపిచ । అర్ఘ్యందత్వాయథాపూర్వంస్వం చాత్మానం నివేద్యచ ॥స్వనివేదనమంత్రేణ। దాసశిష్యాత్మజాత్మనః । స్వోదకంస్వేన శిరసాభక్తినిష్ఠః పరాత్మనే । నిదధ్యాత్స్వంచకర్తృత్వం తస్మిన్నైవ పరాత్మని । క్షామయేచ్చాపరాధాన్ స్వాన్ జ్ఞానాజ్ఞానోపపాదితాన్। అసహ్యాన విషహ్యాశ్చ । క్రియమాణాన హర్నిశం । అజ్ఞానతోప్యశక్త్యావా । ప్యాలస్యా దుష్టభావతః । కృతా పరాధం కృపయా। క్షన్తుమర్హసిమాంవిభో!। అజ్ఞానాదథవాజ్ఞానాదశుభం యత్కృతంమయా॥క్షంతవ్యం తదశేషేణదాస్యేనచ గృహాణమాం॥ఉపచారాపదేశేన।కృతానహరహర్మయా। అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమః॥శిరసాప్రార్థితేనైవ

"ప్రదోషపశ్చిమౌ యామౌ । వేదాభ్యాసేనయాపయేత్ । యామద్వయం శయానోహి । బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే" "కృతపాదాది శౌచంతు కృత్వాసాయన్ననుగ్రహీఁగశ్చేచ్ఛ ద్యామస్పృటి తామపిదరు నుగీంన్రప.

యతిశ్చ బ్రహ్మచారీచ వనస్థశ్చ సపత్నికః తథాచవిధవానారీభూమౌ సుప్యాత్ కుశోత్తరే। అజినేకంబలైర్వాపి శుచిస్సుసమాహితః । ధ్యాయన్ కమల పత్రాక్షం । శయీరన్ విజితేంద్రియః । స్వగృహేప్రాక్ శిరాః శేతే శ్వశురే దక్షిణాశిరాః ప్రత్యక్ శిరాఃప్రవాసేతు నకదాచిదుదక్ శిరాః ప్రా

ప్రసన్నేనపరాత్మనా।క్షాంతసర్వాపచారేణ కరుణామృతవర్షిణా॥ వాత్సల్యౌదార్యసౌశీల్యాద్యనన్తగుణరాశినా । అశరణ్యశరణ్యేనకృపయాపరయాస్వయా సస్మితాలోకమధుర।మావహాయాద్భుతయాగిరా।దత్తంనపదయోర్యుగ్మం స్వయామేవస్వమూర్ధని ॥ వహం స్తచ్చరణస్పర్శనిహతాశేషకల్మషః । ఆసిత్వాసుచిరంతస్య । పురతఃపరయాముదా ॥ సముత్థాయ తతస్తస్మై । భూయోభూయః ప్రణమ్యచ । స్మారయిత్వా స్వకంథామతద్ధ్యానాయప్రణమ్య చ ॥ దత్వాథపాదుకాయుగ్మం । తత్రదేవం సమానయేత్ సపత్నీకంసానుయాత్రం । సద్వారపగణేశ్వరం ॥ తతస్తదర్హవిన్యాసం । సూపధానం స్వలంకృతం । అనంతభోగశయన । మధిరూఢేపరాత్మని ॥ ఆసీనయోస్తదా దేవ్యో । ర్దేవపార్శ్వేయథాతథం । ఆసీనేషు యథాభాగంసేనాన్యాదిషు సర్వతః ॥ అథార్ఘ్యపాద్యాచమన । తాంబూలాది యథోచితం। దేవాయ దేవీయుక్తాయ సానుగాయనివేద్యచ॥ ప్రణమ్యదణ్డవ ద్భూమ్యాం । భూయోభూయః పురోహరేః । అనుయాగాదికంచాథ । చికీర్షన్నాహ్నికంవిధిం ॥ దత్తానుజ్ఞఃపరేణాపి। గమనాయాత్మనోబహిః। నిర్గన్తుకామోనిక్షిప్య। దేవం దౌవారికాదిషు ॥ సభయస్సానుతాపశ్చ। చణ్డాదీన్ ద్వారపాలకాన్ । కుముదాదీన్ గణేశాంశ్చ । చక్రాదీన్యాయుధానిచ ॥ గరుడంచవిశేషేణ । శేషంశేషాశనంతథా । ప్రణమ్యస్మారయేద్దేవం । సస్నేహాదరసాధ్వసః ॥ నిక్షిప్య జీవితమివన్యస్యన్నివమహానిధిం । నిధిత్సన్నివచక్షుస్స్వ । మర్పయన్నివకల్పకం ॥ సర్వేభవంతస్సగణాస్సన్నద్ధంసర్వదిక్ష్వపి । సావధానాశ్చతిష్ఠన్తు । నిక్షిపామిభవత్స్వహం॥మమనాథంమమగురుం। పితరంమాతరంచమే । హరిం

చ్యాం దిశిశిరశ్శస్తం యామ్యాయామయవాన్నృప । సద్వైవస్వపతః పుంసోవిపరీతంతు రోగదం.

ఋతుస్నాతాం భార్యాం సన్నిధౌనోపగచ్ఛతి ఘోరాయాంభ్రూణహత్యాయాంయుజ్యతేనాత్రసంశయః అనన్యశరణాంభార్యాంయావనేయఃపరిత్యజేత్ సప్తజన్మభవేత్ స్త్రీత్వం వైధవ్యం చపునః పునః.

త్రియంభువంచాపి । త్వాక్పాలయతసర్వతః । యథానిక్షిప్తరూపంమే। సందర్శయతసర్వదా । భవతశ్శరణంలబ్ధ్వా । వ్రజామిగతసాధ్వసః । ఇతివిజ్ఞాప్యతాక్పశ్చాత్ । ప్రార్థయేత హరింగిరా । ననుదేవత్వమేవైకస్సస్థావరచరంజగత్ । బ్రహ్మాదిస్థావరాంతంచ । పరిపాసిబిభర్షిచ । సంహరిష్యసిచాప్యన్తైరూపైస్సైస్సైర్యథేప్సితైః । కేనత్వంపాల్యసేదేవ ॥ కేనవాత్వంవిహన్యసే। అతస్త్వమేవత్వాందేవ్యాచక్షా దిక్పాలకానపి । మాంచనామకమప్యేతత్సర్వగ్రహమశేషతః । పాలయిత్వాస్వసంకల్ప । మాత్రేణమధుసూదన । త్వాంమయాత్వయినిక్షిప్తం । విశ్వస్తేనార్థికల్పక । ఆగతాయయథాకాలం । సర్వంమేదాతుమర్హసి । ఇతివిజ్ఞాప్య పురతోదండవత్ప్రణిపత్యచ । హోమంపితృక్రియాం పశ్చాదనుయాగాదికంచయత్ । సర్వమావేద్యతేనైవ । నియుక్తస్తచ్చికీర్షయా । వీక్షమాణస్తమేవైనంచక్షుషాస్నిగ్ధపక్ష్మణా । మూర్ధ్నిన్యస్తాంజలిపుటో।వినిష్క్రమ్యశనైశ్శనైః। బధ్వాకవాటయుగళం రక్షాంకృత్వా ప్రణమ్యచ । హోమాద్యమనుయాగాంతం। వైధంకర్మసమాచరేత్ - అనిసాయించియున్నారు.

స్వాధ్యాయ యోగములనుసంగ్రహించి ఉపదేశించినవాటిలో తత్తద్దేశకాలావస్థాభేదములచేయథాక్రమముగాఅనుష్ఠించడమందు అశక్తులై యుండినయెడల యథోచితముగా కాలాంతరములయందు చెప్పినప్రకారంసంగ్రహించవచ్చుననేవాని రహస్యామ్నాయాదులయందు విస్తారముగాచెప్పియున్నవి.

యోగకాలవిధిః.

అనన్యప్రయోజనముగా చేయవలసినయోగవిశేషము అనన్య ప్రయోజనులకు న్యాసవిద్యాభేదములచే తత్తత్సంహితోక్తప్రక్రియాభేదములచేరూప గుణ విభూత్యాద్యనుభవములు నానావిధములుగానుండినను ద్వయమంత్రకమగు శరణాగతి విద్యానిష్ఠులకు ద్వయమందు చెప్పిన లక్ష్మీవిశిష్టత్వమును వాత్సల్యాదిగుణయోగమును దివ్యమంగళవిగ్రహోపేతత్వమును ధ్యానయోగమునకు విషయముగా నున్నందున శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ద్వయార్థవివరణమగు నిత్యగద్యస్తోత్రాదులయందు యేవిధమగు ననుసంధానమును చెప్పబడియున్నదో యావిధమగు ననుసంధానమునె తత్సంప్రదాయనిష్ఠులు చేయవలయు శ్రీవైకుంఠగద్యయందనన్యగతులకు ప్రపత్తినే మోక్షోపాయముగా విధించియరోగియగు క్షుధాతురునకు క్షీరాన్నభోజనమువలె స్వయం ప్రయోజనమగు ధ్యానయోగమును తద్ధ్యానయోగానుబంధ్యనుసంధానవిశేషములను విస్తారముగా సాయించిరి యదియెట్లనిన - (స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదమని) యారంభించి (స్వామిత్వేనసుహృత్వేనగురుత్వేనచ పరిగృహ్ణీత్)అను పర్యంతము ప్రాప్యప్రాపకభూతశరణ్యాధ్యవసాయమును చెప్పి, పిమ్మట ఐకాంతికాత్యంతిక పరిచర్యైక మనోరథయని పురుషార్థవిశేషాపేక్షచే ననన్యప్రయోజనత్వమును ప్రతిపాదించి పరమపురుషార్థ ప్రాప్తికొరకు (తత్పాదాంబుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యంనమే కల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వాన) యనిఅనన్యోపాయత్వానుసంధాననిశ్చయముచే (తస్యైవభగవత) ఇత్యాదులచే (మహావిభూతే శ్రీమత) యను వరకు శరణ్యత్వాద్యుపయుక్తాకారముల ననుసంధించి (చరణారవిందయుగళం అనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేన శరణమను వ్రజేత్) యని శరణవరణముచేసి (తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనాయైవమనుస్మరేత్) యని ప్రపన్నునికి ప్రతిదినము ప్రాణరక్షణార్థముగాచేయు భోజనాదులువలె ఆత్మోజ్జీవనార్థముగా ననుస్మరణమును విధించి విస్తారముగాప్రాప్యాంతర్గతమగు పరమపదవైభవమునుసాయించి (మహతి దివ్యయోగపర్యంకెఅనంతభోగనిశ్రీమద్వైకుంఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమాత్మకాంత్యావిశ్వమాప్యాయయన్త్యాం శేష శేషాశనాదిసర్వంపరిజనం

భగవత స్తత్తదవ స్థోచితపరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా శీలరూప గుణవిలాసాదిభి రాత్మానురూపయాశ్రియా సహాసీన మిత్యాది నాభగవంతం నారాయణం ధ్యానయోగెన దృష్ట్వా)యను వరకు పరిపూర్ణ ధ్యానమునుచెప్పి పునః (భగవతయనియారంభించి భగవత్పరిచర్యాయాంఆశాం వర్ధయిత్వా) అనువరకు (మాంనయేద్యది కాకుత్థ్సస్తత్తస్య సదృశంభవేత్ కదాద్రక్ష్యతి మాంపతిః) ఇత్యాదులవలె పురుషార్థప్రాప్తి మనోరథ ప్రకారములను ప్రతిపాదించి (తస్తైవాశయా తత్ప్రసాదోపబృంహితయా) యని భగవదభిగమనార్థము దూరముగ నుండి భగవత్పరివారములకు భగవంతుడగు శ్రీమన్నారాయణునికి (సమస్త పరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమః) అని అత్యంత సాధ్వసవినయముతో ప్రణామముచేసిరేచి భగవత్పార్షద గణనాయక ద్వారపాలకులు కృపతోస్నేహగర్భముగా కటాక్షించి నియమింప వారి యనుమతిని పొందిమూలమంత్రముచే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థలయందు సర్వవిధకైంకర్యములను తిరువుళ్ల బట్టవలెనని ప్రార్థించి దండము సమర్పించి కృతాంజలి పుటుడై భగవంతుని పరిపూర్ణముగా ననుభవించి తదనుభవజనిత ప్రీత్యతిశయముచే (సమస్తక్లేశాపహం నిరతిశయ సుఖావహమాత్మీయంశ్రీమత్పాదారవిందయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వా అమృత సాగరాంతర్నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత) యనిసాయించిన ప్రకారము, సమస్త క్లేశములను పోగొట్టెడిదై నిరతిశయసుఖావహమగుశ్రీమత్పాదార విందయుగళము లనుశిరసావహించినట్లు ధ్యానించి తదను భవామృత సాగరనిమగ్నులై సుఖముగా నుండవలయు - ఇట్లు ప్రతిదినమునందును ధ్యానయోగముచేయవలయు ద్వయవ్యాఖ్యానరూపగద్యత్రయమందు విశేషనిర్వేదన పూర్వముగా కైంకర్యత్వరాతిశయముకలిగి భగవంతునిపొందుటకై గద్యననుసంధించడముచితము. -శరణాగత గద్య తిరువారాధనకాలమందు విశేషముగా ననుసంధేయములగు భగవత్స్వరూప రూపగుణవిభూతిదేవీ భూషణాయుధపరిజన పరిచ్ఛద ద్వారపాలపార్షద లీలోపకరణాదులను యథావస్థితముగానను సంధించవలయుగాన సమారాధనాంతమందు శ్రీభాష్యకారులు ప్రయోగించిరి.

శ్రీవైకుంఠగద్యయందు. (యామునార్యసుధాంభోధి మవగాహ్యయథామతి । ఆదాయభక్తియోగాఖ్యం । రత్నంసందర్శయామ్యహం) అని ప్రా

రంభమందును తదుపరిని (ధ్యానయోగేన దృష్ట్వా)యని ఫలరూప విలక్షణాను సంధానమును విధించిరి (అవిచ్ఛిన్న స్రోతోరూపేణా వలోకనేనా వలోకయన్నాసీత) యనె కంఠోక్తిచే యోగార్థ సంకల్ప కాలమందువిశేషముగా నను సంధించవలయునని భాష్యకారాభిప్రాయము.

భక్తియోగాఖ్యరత్నమని ప్రారంభించి నందుచే నుపాయభూతభక్తి విషయ మీగ్రంధమని భ్రమించకూడదు - అనన్యగతికునికి ప్రపత్తిని యుపాయముగా నుపదేశించియుండుటవలన నీయోగమును స్వకాలమందు నిర్దేశింపబడెను. నట్టి యోగకాలనియమాదు లేకాగ్రానురూపముగ కాలాంతర మంతైననుకాదా చిత్తముగాకలుగును. భగవద్ధ్యానమునకు రాత్రినాలుగో యామమే పావనత్వాతిశయముగల కాలము.

(ఉపపాతకయుక్తోపి మహాపాతకవానపి । యామిన్యాఃపాదమేకం తు । బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్) అని ఉపపాతక మహాపాతకులైనను నాలుగోయామములో లేచి బ్రహ్మధ్యానము చేయవలయుననియు. తతశ్చ -(పరస్మిన్ వ్యూహాఖ్యే విభవనివహే శ్చావతరణే తథాప్యన్తర్యన్తర్యజహదధికారాదినియమాః నిరుధ్యస్వంచిత్తం నిరవధిమహానంద జలధౌనిరస్తాన్యాపేక్షానియత సఫలం కాలమఖిలం) పరవ్యూహవిభవ ప్రభృతులయందు హృదయాలంబనగల ప్రపత్తినిష్ఠులగుశ్రీమన్నాథముని ప్రభృతులకును సులభతమమైపరిపూర్ణత్వ విశేషయుతమగు నర్చావతారమే మనస్సుకు శుభాశ్రయాలంబనమయ్యె. తమకునుపదేశగమ్యముగావచ్చిన మంత్రవిశేషముతోనైనను మంత్రములేకనైనను యథాసంభవము. యథాసంప్రదాయము తదను సంధానమవర్జనీయము. (సర్వాతిశాయిషాడ్గుణ్యాం సంస్థితం మంత్రబింబయోః) ఇత్యాదులచే నర్చావతారమందు పూర్ణత్వముసిద్ధము. శ్రీవైఖానసమందును తదను సంధానమునే ముఖ్యముగాప్రతిపాదించుచున్నది. (యథోక్తంక్రియాధికారే) (మానసీహోమపూజాచ । బేరపూజేతిసాత్రయా) (యథోపయోగశక్యత్వాత్కర్తుం పుష్పాదిపూజనం । చక్షుషఃప్రీతి కరణాన్మనసోహృదయస్యచ । ప్రీత్యాసంజాయతె భక్తి ర్భక్తస్య సులభోహరిః) (తస్మాత్త్రియాణాంమే తేషాం బేరపూజా విశిష్యతే) అనునట్లు మానస హోమ

బేరపూజలని యారాధనలు మూడువిధములు వీనిపుష్పాది ద్రవ్యములచేచతుర్ధ్యానసములకు ప్రీతికరముగా యథా శక్తినర్చించదగు నందు బేరపూజయనగా నర్చారాధనవిశేషమని చెప్పబడియే.

భగవాన్ శౌనకః— (సురూపాం ప్రతిమాంవిష్ణోః । ప్రసన్నవదనేక్షణాం। కృత్వాత్మనఃప్రీతికరీంసువర్ణ రజతాదిభిః । తామర్చయేత్తాం ప్రణమేత్తాం భజేత్తాం విచిన్తయేత్ విశత్యపాస్తదోషస్తు । తామేవ బ్రహ్మరూపిణీం) అని భగవద్రూప నిరంతర ధ్యానానుసంధానమును శ్రీమన్నాథముని ప్రభృతులవలె సిద్ధోపాయనిష్ఠులకును చెప్పబడియున్నది. నిరంతరభగవధ్యానాను సంధానముసనకాదులకేసాధ్యముగాని అస్మదాదులకు దుశ్శకమని తలంచి యుదాసీనముగా నుండక శరీరారోగ్యముకొలది భోజనముసేయునట్లు మనస్స్వాస్థ్యముకొలది భగవద్ధ్యానముచేయవలయు—ఉక్తంచ - శ్రీమత్పౌష్కరేన- (ఆయాసస్మరణేకోస్య । స్మృతేయచ్ఛతి శోభనం । పాపక్షయశ్చ భవతి । స్మరతాంత మహర్నిశం) అనియున్నది.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమ్—స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదంక్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టం స్వాభావికానవధికాతిశయజ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్య సంఖ్యేయ కల్యాణగుణౌఘ మహార్ణవంపరమపురుషం భగవన్తం నారాయణం స్వామిత్వేన సుహృత్వేన గురుత్వేనచపరిగృహ్యైకాన్తి కాత్యన్తి కతత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైకమనోరథఃతత్ప్రాప్తయేచ తత్పాదామ్బుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యన్న మేకల్పకోటిసహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః తస్యైవభగవతో నారాయణ స్యాఖిలసత్వదయైక సాగర స్యానాలోచితగుణాగణా ఖణ్డజనానుకూల మర్యాదా శీలవతః స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిల జనహృదయానందనస్య ఆశ్రితవాత్సల్యైక జలధేర్భక్త జనసంశ్లేషైకభోగస్య నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యభోగసామగ్రీసమృద్ధస్య మహావిభూతేః । శ్రీమతశ్చరణారవిన్దయుగళమనన్యాత్మసంజీవనేన తద్గతసర్వభావేనశరణమనువ్రజేత్ తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనాయైవమను వ్రజేత్ చతుర్దశ భువనాత్మకం అణ్డం దశగుణితోత్తరం చావరణసప్తకం సమస్తంకార్యకారణజాతమతీత్యపరమవ్యోమ శబ్దాభి

థమే బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసా గోచరే శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే సనకవిధిశి
వాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైర్నిత్యసిద్ధైరనం తైర్భగవదాను కూల్యైక
భోగైర్దివ్య పురుషైర్మహాత్మభిరా పూరితే తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదై
శ్వర్యమీదృశస్వ భావమితి పరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యేదివ్యావరణ శత సహస్రావృ
తేదివ్యకల్పక తరూపశోభితే దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటి భిరావృతే అతి
ప్రమాణే దివ్యాయతనేకస్మిన్ క్విద్విచిత్రదివ్యరత్నమయదివ్యా స్థానమంటపేది
వ్యరత్నస్తంభశత సహస్రకోటి భిరుపశోభితే దివ్యనానా రత్నకృతస్థలవిచిత్రి
తేదివ్యా లంకారాలఙ్కృతే పరితః పతితైః పతమానైః పాదపస్థైశ్చనానా
గన్ధవర్ణైర్దివ్యపుష్పైశ్శోభమానైర్దివ్య పుష్పోపవనైరుపశోభితే సఙ్కీర్ణ పారిజా
తాదికల్పద్రుమోప శోభితైర సంకీర్ణైశ్చకైశ్చిదన్తస్థపుష్పరత్నాది నిర్మితదివ్య
లీలామంటప శతసహస్రోప శోభితైస్సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదా
శ్చర్యమావహద్భిః క్రీడాశైలశతసహస్రైరలంకృతైః కైర్నారాయణ దివ్యలీలా
సాధారణైశ్చ కైశ్చిత్పద్మవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణైశ్చ సాధారణైశ్చకై
శ్చిచ్ఛుకశారికా మయూరకోకిలాదిభిః కోమళకూజితై రాకులైర్దివ్యోద్యానశ
తసహస్రైరావృతేమణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానైర్దివ్యామలామృతరసోదకై
ర్దివ్యాణ్డజవరైః అతిరమణీయదర్శనైః అతిమనోహరమధురస్వరైః ఆకులైరం
తస్థముక్తామయ దివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితైః దివ్యసౌగన్ధికవాపీశత సహస్రైః
దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితై రావృతే నిరస్తాతిశయానన్దైకరసతయాచా
నన్త్యాచ్చప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే తత్రతత్రకృతదివ్యపుష్ప
పర్యఙ్కోపశోభితేనానాపుష్పాసవాస్వాదమత్తభృంగావలీభిరుద్గీయమానదివ్య
గాన్ధర్వేణాపూరితే చన్దనాగరు కర్పూరదివ్యపుష్పావగాహిత మన్దానిలాసేవ్య
మానేమధ్యేపుష్పసంచ్చయవిచిత్రితే మహతిదివ్యయోగపర్యఙ్కే అనంతభోగిని
శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమాత్మకాన్త్యా విశ్వమాప్యాయయన్త్యా శేష శే
షాశనాది సర్వం పరిజనంభగవతస్తత్తదవస్థోచితపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయ
న్త్యా శీలరూపగుణవిలాసాదిభి రాత్మానురూపయాశ్రియాసహాసీనంప్రత్యగ్రో
న్మీలిత సరసిజసదృశన యనయుగళం స్వచ్ఛ నీలజీమూత సంకాశం అత్యుజ్జ్వ
లిత పీతవాససం స్వయాప్రభయాతినిర్మలయాతిశీతలయాతికోమళయాస్వచ్ఛ

మాణిక్యాభయా కృత్స్నంజగద్భాసయన్తమచిన్త్యదివ్యాద్భుతనిత్యయౌవన స్వభావలావణ్యమయామృతసాగరం అతిసౌకుమార్యాదీషత్ప్రస్విన్నవదాల క్ష్యమాణలలాటఫలకదివ్యాల కావలీవిరాజితం ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజ చారులోచనం సవిభ్రమభ్రూలతముజ్జ్వలాధరం శుచిస్మితంకోమలగణ్డమున్నసంఉదగ్రపీనాం సవిళమ్బికుణ్డలాళకావలీబన్ధుర కమ్బుకన్ధరంప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణశ్లథాళకాబన్ధవిమర్దశంసిభిః చతుర్భిరాజానువిళంబిభిర్భుజైర్విరాజితం అతికోమళదివ్యరేఖాలంకృతాతామ్రకరతలందివ్యాఙ్గుళీయక విరాజితమతికోమళదివ్యనఖావలివిరాజితాతిరక్తాంగుళీభిరలంకృతం తత్క్షణోన్మీలిత పుణ్డరీక సదృశచరణయుగళం అతిమనోహరకిరీట మకుటచూడావతంస మకరకుణ్డలగ్రైవేయక హార కేయూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభముక్తా దామోదరబన్ధన పీతామ్బరకాంచీగుణ నూపురాదిభిరత్యన్త సుఖస్పర్శైర్దివ్యగన్ధైః భూషణైర్భూషితంశ్రీమత్యావైజయంత్యావనమాలయావిరాజితం శంఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధైః సేవ్యమానం స్వసంకల్పమాత్రావక్లృప్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే శ్రీమతివిష్వక్సేనే న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యం వైనతేయాదిభిస్స్వభావతో నిరస్తసమస్తసాంసారిక స్వభావైర్భగవత్పరిచర్యా కరణయోగ్యైర్భగవత్పరిచర్యైకభోగైర్నిత్య సిద్ధైరనంతైర్యథాయోగం సేవ్యమానం ఆత్మభోగేనానుసంహితపరాదికాల దివ్యామలకోమలావలోకనేన విశ్వమాహ్లాదయన్తమీషదున్మీలితముఖామ్బుజోదరవినిర్గతేనదివ్యాననారవిన్దశోభాజననేన దివ్యగాంభీర్యౌదార్య సౌన్దర్య మాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన అతిమనోహర దివ్యభావగర్భేణ దివ్యలీలాలాపామృతేన అఖిలజనహృదయాన్తరాణ్యాపూరయన్తం భగవన్తంనారాయణం ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా తతోభగవతోనిత్య స్వామ్యమాత్మనోనిత్య దాస్యంచయథావస్థితమనుసన్ధాయ కదాహం భగవన్తం నారాయణం మమకులనాథం మమకులదైవతం మమకులధనం మమ భోగ్యం మమమాతరం మమపితరం మమసర్వం సాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా కదావా భగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసాసంగ్రహీష్యామి కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యాశయా నిరస్తసమస్తేతరభోగాశోపగతసమస్త సాంసారికస్వభావః తత్పాదామ్బుజద్వయంప్రవేక్ష్యామి(కదాహంభగవత్పా

దామ్బుజద్వయ పరిచర్యాకరణయోగ్యస్తదేకభోగస్తత్పాదౌపరిచరిష్యామి) కదామాంభగవాన్ స్వకీయయాతిశీతళయా దృశావలోక్య స్నిగ్ధగమ్భీర మధురయాగిరాపరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయిష్యతీతిభగవత్పరిచర్యాయా మాశాంవర్ధయిత్వాతయైవాశయాతత్ప్రసాదోపబృంహితయా భగవంతముపేత్యదూరాదేవ భగవన్తం శేషభోగె శ్రియాసహాసీనం వైనతేయాదిభిస్సేవ్యమానం సమస్తపరివారాయ శ్రీమతేనారాయణాయనమ ఇతిప్రణమ్యోత్థాయోత్థాయ పునః పునఃప్రణమ్యాత్యన్తసాధ్వసవినయావనతో భూత్వా భగవత్పారిషదగణనాయకైర్ద్వారపాలైః కృపయా స్నేహగర్భయా దృశావలోకితస్సమ్యగభివన్దితైస్తైస్తైరేవానుమతో భగవన్తముపేత్య శ్రీమతామూలమన్త్రేణమామైకాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్వేతియాచమానః ప్రణమ్యాత్మానం భగవతెనివేదయేత్ తతోభగవతాస్వయమేవాత్మసఞ్జీవనేనా మర్యాదశీలవతాతి ప్రేమాన్వితేనావలోకనే నావలోక్యసర్వదేశ సర్వకాలసర్వావస్థోచితాత్యన్తశేషభావాయస్వీకృతోనుజ్ఞాతశ్చాత్యన్తసాధ్వసవినయావనతఃకిఙ్కర్వాణఃకృతాఞ్జలిపుటో భగవన్తముపాసీత తతశ్చానుభూయమాన భావవిశేషః నిరతిశయప్రీత్యాన్యత్కించిత్కర్తుం ద్రష్టుంస్మర్తుమశక్తః పునరపి శేషభావమేవయాచమానో భగవన్తమేవావిచ్ఛిన్నస్రోతోరూపేణావలోకయన్నాసీత తతో భగవతాస్వయమేవాత్మసఞ్జీవనే నావలోకనేనావలోక్యసస్మితమాహూయసమస్తక్లేశాపహంనిరతిశయసుఖావహమాత్మీయంశ్రీమత్పాదారవిన్దయుగళం శిరసికృతంధ్యాత్వామృతసాగరాంత నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత ॥

ప్రాతఃకాలము మొదలనుష్ఠించవలసిన ముఖ్యములగు సర్వకర్మములను బహుతరముగా ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా చెప్పబడియె.

శ్రీమత్పరాంకుశనాథ యామునయతివరాది సత్సంప్రదాయపరీవాహమునందుగల శ్రీసూక్తులు ఈదిగువవ్రాయబడుచున్నవి.(జ్ఞానీతు పరమైకాంతి పరాయత్తాత్మజీవనః । తత్సంశ్లేషవియోగైక సుఖదుఃఖస్తదేకధీః। భగవద్ధ్యాన యోగోక్తి వందనస్తుతి కీర్తనైః లబ్ధాత్మా తద్గతప్రాణ మనోబుద్ధీంద్రియక్రియః నిజకర్మాది భక్త్యంతం కుర్యాత్ప్రీత్యైవకారితః ఉపాయతాంపరిత్యజ్య న్యస్యేద్దేవేతు తామభిః)యను నిట్లుపరమైకాంతియగు జ్ఞానిభగవదాయత్తాత్మజీ

వనుడై తత్సంశ్లేషసుఖియు తద్విశ్లేష దుఃఖియునై భగవద్ధ్యానయోగ వందన స్తుతి కీర్తనములచే తద్గతప్రాణమనోబుద్ధీంద్రియ క్రియలుగలవాడై నిజకర్త్రాది భక్త్యంతముగా ప్రీతితో నుపాయబుద్ధిమాని యనుష్ఠించవలయునని శ్రీయాళ వందార్లు శ్రీమద్గీతార్థ సంగ్రహమున యానతిచ్చిరి.

శ్రీఉడయవరుల నిత్యమునందు—అథపరమైకాంతినోభగవదారాధన క్రమమ్ వక్ష్యే భగవత్కైంకర్యైకరతిః పరమైకాంతీభూత్వాభగవానేవస్వ శేషిభూతేన మయాస్వకీయై రేవకల్యాణతమైకౌపచారిక సాంస్పర్శికాభ్యవహారికై ర్భోగైరఖిల పరిజనపరిచ్ఛదాన్వితమ్ స్వాత్మానమ్ ప్రీతిమ్కారయితు ముపక్రమత ఇత్యనుసంధాయ తీర్థమ్ గత్వాశుచౌదేశే పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య తీరమ్ సంశోధ్యశుచౌదేశే మూలమంత్రేణ మృదామాదాయకృత్స్న శోధిత తీరేనిధాయ ఏకేనాధిక భాగేన దేహప్రక్షాళనమ్ కృత్వానిమజ్యప్రాణాయామత్రయమాసీనో భగవంతమ్ధ్యాయన్ కృత్వాన్యమృద్భాగ మాదాయవామపాణితలేత్రిధాకృత్య పృథక్పృథక్సంప్రోక్ష్యాభిమంత్ర్య ఏకేనదిగ్బంధన అస్త్రమంత్రేణ కృత్వాన్యేన తీర్థస్యపీఠమితరేణగాత్ర లేపనమ్. తతఃపాణీ ప్రక్షాళ్య ఉదకాంజలిమాదాయ తీర్థస్యార్ఘ్యార్థమ్క్షిప్యభగవద్వామపాదాంగుష్ఠనిస్సృతగంగాజలమ్ సంకల్పితపీఠే ఆవాహ్యమూలమంత్రేణోదకమభిమంత్ర్యోదకాంజలి మాదాయ సప్తకృత్వోభిమంత్ర్యస్వ మూర్ధని సించేత్—ఏవమ్ త్రిఃపం చకృత్వా సప్తకృత్వోవా దక్షిణేనపాణి నాజలమాదాయాభిమంత్ర్యపీత్వా చమ్యస్వాత్మానమ్సంప్రోక్ష్య తీర్థనిమగ్నో భగవత్పాదారవిన్దవిన్యస్త శిరస్కోయావచ్ఛక్తి మూలమంత్రమ్ జపిత్వా ఉత్తీర్యశుద్ధవస్త్రధరో ధృతోత్తరీయ ఆచమ్య ఊర్ధ్వపుండ్రాం స్తత్తన్మంత్రేణ ధృత్వాభగవంతమను స్మృత్యతత్తన్మంత్రేణ భగవత్పర్యంతాభిధాయిన తన్మూలమంత్రేణజలమ్ పీత్వాచమ్యప్రోక్ష్యపరిషిచ్య ఉదకాంజలింభగవత్పాదయోర్నిక్షిప్య ప్రాణానాయమ్య భగవంతమ్ధ్యాత్వా అష్టోత్తరశతమూలమంత్రమావర్త్య పరిక్రమ్యనమస్కృత్యా ధారశక్త్యాదిపృథివ్యంతమ్ తర్పయిత్వాదేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్ భగవదాత్మికాన్ ధ్యాత్వాసంతర్ప్య శుచౌదేశేవస్త్రమ్ సంపీడ్యాచమ్యా వాహితతీర్థమూల మంత్రేణాత్మని సంహృత్యయాగ భూమింగచ్ఛేత్.

సమయాచారనియమాధ్యాయమునందు శ్రీవైష్ణవధర్మశాస్త్రాదులయందు పరమైకాంతులకు చెప్పిన విశేషకర్తవ్యములగు సర్వకైంకర్యములను చేయవలయు.

భగవచ్ఛాస్త్రమునందు చెప్పిన తత్తత్కార్యములను ఆరంభించి చేయు నపుడు శ్రీ ఉడయవరులు నిత్యమునందు సాయించినప్రకారము (భగవానేవ) అను వాక్యములను పఠించవలెను- అంతమందు (సర్వంస్వనియ్యతేత్యాది) క్రమముగా సమంత్రకముగా భగవంతునియందు సమర్పించవలయు— బ్రాహ్మ్యముహూర్తాది పంచకాలములు ప్రాప్తమైనపుడు కర్తవ్యములగు నిత్యానుష్ఠానసిద్ధలను శ్రీభాష్యకారులు సాయించిన ప్రకారము తచ్ఛిష్య ప్రశిష్యులగు వంగిపురం నంబిమొదలగువారు సాయించిన యాహ్నికాదులను వానికిమూలభూతములగు సంహితాదుల ననుసరించి సంగ్రహముగా వ్రాయబడియున్నది.

పాద్మసంహితాయాం— "తతః పశ్చిమసంధ్యాయాం ప్రాప్తాయాం తత్రచోదితం జపహోమాదికంసర్వంకృత్వాపరమపూరుషం। అర్చయిత్వా యథాన్యాయం । యథాపూర్వమశేషతః । భుక్త్వాసంవిశ్యశయనే సముత్థాయమహానిశి । ఆచమ్యప్రయతో భూత్వా ధ్యాత్వాపరమపూరుషం యోగాసనేసమాసీనో। యుంజీతాత్మానమాత్మని యథోక్తేనప్రకారేణ యథాశక్తిచతుర్ముఖః" అనుప్రకారము రాత్రిప్రథమయామములో వారివారివర్ణాశ్రమానురూపముగా జపహోమాదులును భగవదారాధనమునుచేసి భోజనానంతరము రెండు యామములుశయనించి నాలుగో యామములో నిద్రమాని లేచిఆచమనను చేసి యోగాసనమునందు కూర్చుండి పరమపురుషుని మనసా ధ్యానించవలయు— యోగగ్రంథములలో శాస్త్రులయందవిచ్చిన్నయోగార్థము స్వప్నసమయసంభావితేంద్రియ క్షోభాది పరిహారార్థము జాగరమును ప్రతిపాదించియుంకినది విశ్రమ నిరపేక్ష యోగదశాపన్న పూర్ణారోగ్యపురుషవిశేష విషయముగావునతత్తత్పురుష శక్త్యనుసారముగా నిత్యనైమిత్తికకామ్యకర్మ ప్రవర్తన సకలశాస్త్రములయందు నియమింపబడియె— ధర్మశాస్త్రములలో ప్రధానసాధనము శరీరరక్షణముగా ప్రవర్తించుటయని చెప్పియున్నది— ఆయుర్వేదమునందు—(బ్రాహ్మేముహూర్తే ఉత్తిష్ఠేజ్జీర్ణాజీర్ణం నిరూపయేత్ అజీర్ణేపునరాసంధ్యాగమాత్స్వాపోవిధీయతే) అని బ్రాహ్మ్యముహూర్తమునందునిదుర లేచి జీర్ణాజీర్ణమునిరూపించి యజీర్ణము ఘటియించేనేని తిరుగసంధ్యాకాలమువచ్చువరకు నిద్రించుమని విధించియున్నది,

భగవద్గీతయందును-“నాత్యశ్నతస్తుయోగోస్తి నచైకాంతమనశ్నతః। నచాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతోనైవచార్జున యుక్తాహార విహారస్య యుక్త చేష్టస్యకర్మసు యుక్తస్వప్నావభోధస్య యోగోభవతిదుఃఖహా”॥ అమితాహారునికిని బొత్తిగానాహారములేనివానికిని మిగులనిద్రించువానికిని బొత్తిగానిద్ర లేనివానికిని యోగమ్ము సిద్ధించదు - మితాహారునికి మితసంచారికి కార్యముల యందు తగినచేష్టలుగలవానికి మితనిద్రమితమగు జాగరముగలవానికి దుఃఖనివర్తకమగు యోగముసిద్ధించును— గానసకలమానవులు ప్రాయికముగాప్రబోధకాలమునకు ముందు రెండు యామములు చక్కగానిద్రించి ప్రబోధకాలము ప్రాప్తమైనప్పుడు తమోగుణము నివర్తినై సత్వముతల యెత్తుటచె ప్రసన్నజ్ఞానముకలుగుచున్నది— చిత్రమువ్రాసిన గోడవలె పూర్వానుభవబలముచే నంతఃకరణమునందు ధరింపబడియున్న యతిసుందరశుభాశ్రయవిగ్రహమునుధ్యానించడమువలన నిద్రకుహేతువైన తమస్సుయంతరించి తత్కాలమందు తలయెత్తిన సత్వగుణముచే కలిగెడు సాత్వికజ్ఞానరూపప్రదీపప్రకాశముచేచక్కగానవలోకనయోగ్యుడగుగాన నపరరాత్రమే యోగనిష్పత్తికి నర్హమగుకాలముగావుననె సాత్వతంత్రాదులయందు (సముత్థాయార్ధరాత్రేతుజితనిద్రోజితశ్రమః కమండలూస్థితేనైవ సమాచమ్యతువారిణాగురూన్ దేవాన్ నమస్కృత్య హ్యుపవిశ్యాజినాసనః) అనియర్ధరాత్రియందులేచి నిద్రశ్రమమును జయించి ఆచమనాదులుచేసుకొని గురుదేవతలకు నమస్కరించి ఆసనమందు కూర్చుండి పరమపురుషుని ధ్యానించుమని కాలనియమముతో చెప్పియున్నది- తత్తత్పురుషశక్త్యాను సారముగా తత్తత్ కాలవిరోధము కలిగినా విరోధము కానేరదు— (సమ్యగాచమనాశక్తావభావెసలిలస్యచపూర్వోక్తైషునిమిత్తేషు దక్షిణంశ్రవణం స్పృశేత్) అని చక్కగా ఆచమనముచేయుటకు శక్తిలేకుండినను- జలములేనియడలను దక్షిణకర్ణమును దక్షిణహస్తముతో స్పృశించుమని చెప్పియున్నది.

గీతయందుచెప్పిన ప్రకారము—“చేలాజినకుశోత్తరం” అనిచెప్పబడినట్లు వస్త్రాజిన దర్భలచె నాసనము గల్పించుకొని యందు “తత్స్వభిమతేనైవతిష్ఠేత్పద్మాసనాదినా” అని తనకభిమతమైన యభ్యాసముచే స్వాధీనమయినపద్మాసనాదులతో కూర్చుండి “సమకాయశిరోగ్రీవం సంధాయ సహావతుసా

దృష్ట్వానాసాగ్రహతాకాద్యా। వినిమీలితలక్షణా । జిహ్వాతాలుతలస్థాచసాం
తరైదశనావలీ । ఈషదోష్ఠప్రకౌలగ్నా। ధార్యాడో బాహుకూబరౌ । ఊరు
మధ్య ప్రిదశేతు । హస్తౌ నాభేరధోన్యసేత్ । అధరోత్తర యోగేన వామద
క్షిణతః క్రమాత్ ।అచలంయోగ పట్టైనత్వేవం సంధార్య విగ్రహం । సంకో
చాపాన దేశాత్తు। హ్యుపరిష్టాత్తమేవహి । వికాస్యవర్ణహీనేన । హార్దేణ
నాలక్ష్యమూర్తినా । విషయాం తనిర్విష్టాంతు । క్రమాచ్చిత్తం సమాహరే
త్ । కుర్యాద్దైవబుద్ధిలీనంతు । తాంచకుర్యాత్స్వగోచరే। సమాదాయాత్మ
నాత్మానం । సహమంత్రై ర్ స్స్వతఃక్రమాత్"॥ అనికాయశిరోగ్రీవములనువ
క్షస్సుతోసమముగా నుంచుకొని న్యాసాగ్రస్యస్తలోచనుడై హృదయమునందు
ధ్యానమునకులక్ష్యమూర్తిస్వరూపరూపగుణవిభూతిచేష్టలచేవిషయాంతరనిఃష్ట
మగుచిత్తమును క్రమేణచక్కగా గ్రహించి చిత్తసమాధానముచేసిమంత్రముతో
క్రమముగా తనకు గోచరించెలక్ష్యమూర్తియందు బుద్ధినిలయింపచేయవలయు
ఇట్టియభ్యాసముచే "అభ్యాసాత్ భగవద్యోగీబ్రహ్మసంపద్యతేతథా" అని బ్ర
హ్మసామ్యముకలుగుచున్నదనిచెప్పియున్నది(బ్రహ్మసంపద్యతేతథా)అనుదానికిజీ
వులప్రకారములన్నియునేకమనియుచేతనాచేతనములనుప్రకారముగాగలప్రకా
రిపకమనియుచెప్పుచుండెడుజీవాద్వైతబ్రహ్మాద్వైతప్రకరణములయందుండెడు
శ్రుతిస్మృత్యాదివచనములహృదయమెరుగనికొందరుజీవైక్య బ్రహ్మైక్యమునుచె
ప్పెడముసకల శ్రుతిస్మృతేతిహాసపురాణాదులకువిరుద్ధముగానున్నది-వాస్తవమ
గు శరీమగు జీవాత్మకునుశరీరియగుపరమాత్మకునుగలశరీరశరీరైక్యముచెప్పు
టచేత నేవిరోధములేక నశేషశాస్త్రములకనుగుణమై న్యాయానుకూలమైనం
దున(బ్రహ్మసంపద్యతె తథా)యను వాక్యము పరమసామ్యఫలప్రతిపాదనపర
ముగానున్నది "నిరంజనఃపరమంసామ్యముపైతి"యనిశ్రుతియందును"మమసాధ
ర్మ్యమాగతః" యని శ్రీభగవద్గీతయందునుశారీరక మీమాంసలోఫలపాదమం
దుస్వరూపావిర్భావము కలిగి యపహతపాప్మత్వాద్యష్టగుణములుగల ముక్త
నికి "జగద్వ్యాపారవర్జం ప్రకరణాద సన్నిహితత్వాచ్చభోగమాత్రసామ్య
లింగాచ్చ" అని చెప్పబడియున్నది గాన ఉపాయ దశయందును ఫలదశయం
దును విశిష్టైక్యానుసంధానమే వివక్షితముగావున తచ్ఛరీరతయా తదధీనమగు
సర్వానువృత్తులు కలిగియుండుటచేతనే వాని తిరువుళ్ళములోనుంచుకొని" స్వ

న్యాయమ్యే" ఇత్యాదులను శ్రీభాష్యకారులు నిత్యము నందు సాయించియున్నారు

యోగాను సంధానములను శాండిల్య స్మృతియందుసాయించియున్నారు "ఈదృశః పరమాత్మాయం ప్రత్యగాత్మాతథా దృశః । తత్సంబంధానుసంధాన మితియోగః ప్రకీర్తితః యోగోనామేంద్రియైర్వశ్యైర్బుద్ధ్యా బ్రహ్మణిసంస్థితిః ప్రయుక్తైర పరియుక్తైర్వా భగవత్కర్మవిస్తరం" అని అఖిలహేయప్రత్యనీకానన్తజ్ఞానానందైకస్వరూపుడై జ్ఞానశక్త్యాది కల్యాణగుణగణవిభూషితుడై సకల జగత్సర్గస్థితి సంహార కర్తయై "ఆర్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీజ్ఞాని" యను చతుర్విధ పురుషుల కాశ్రయణీయుడై ధర్మార్థకామ మోక్షాఖ్యచతుర్విధఫలప్రదుడై విలక్షణవిగ్రహయుక్తుడై లక్ష్మీభూమి నీళానాయకుడై సకలవేదసారమగు ప్రణవ ప్రకృతియగు అకారవాచ్యుడగు సర్వేశ్వరుని లక్షణమును దేహేంద్రియ మనః ప్రాణబుద్ధి విలక్షణమై అజడమై ఆనందరూపమైనిత్యమై అణువై అవ్యక్తమై అచింత్యమై నిరవయవమై నిర్వికారమై ప్రణవాంతర్గత మకారవాచ్యుడై ప్రత్యగాత్మయగు తనలక్షణమును చక్కగా తెలుసుకొనిసర్వనియామకుడైసర్వధారకుడైసర్వశేషియైసర్వరక్షకుడై సర్వభోక్తయగుశ్రీమన్నారాయణునికి యీయాత్మ నియామ్యమై ధార్యమై శరీర తయా శేషమై రక్ష్యమై భోగ్యమైయుండడము నెఱింగి ద్వయమునందు చెప్పబడినలక్ష్మీవిశిష్టత్వ వాత్సల్యస్వామిత్వసౌశీల్య సౌలభ్యజ్ఞానశక్తి ప్రాప్తి పూర్త్యాది కల్యాణగుణయోగత్వ దివ్యమంగళ విగ్రహరూపే తత్వము ప్రాప్యమైయనుభావ్యమైయుండుటచే నింద్రియములనితరవిషయముల జాడబోనివ్వక వశ్యపరుచుకొని యను భావ్యమగు బ్రహ్మమునందు సంస్థిని కలగడమెయోగమనిచెప్పియున్నది—యీయనుసంధానమే ద్వయార్థానుసంధానము-శ్రీపరాశరభగవాన్ —"ఆత్మప్రయత్నసాపేక్షా।విశిష్టాయామనోగతిః।తస్యాంతు బ్రహ్మసంయోగోయోగయిత్యభి ధీయ్యతే"యని ఆత్మప్రయత్న సాపేక్షతో కూడుకొనియుండెడుమనోగతిని బ్రహ్మమునందు చక్కగాచేర్చడమునే యోగమనిచెప్పియున్నది. ఇదిమెలనన్యప్రయోజనులకుయోగము—ఇట్లపరరాత్రిలోలేచి యనుష్ఠించవదగు యోగశ్రాంతికొరకై "తతశ్రమజయం కుర్యాత్త్యక్త్వాధ్యానాసనేక్రమాత్ సమాసీత శయానస్చకాలం రాత్రిషుయావిధి" బ్రాహ్మముహూర్తమందె పునఃవిశ్రమించెలాగు అనుజ్ఞ చేయబడియున్నవి—యోగశాస్త్రమునందన్యపలసిద్ధులకై

వివిధయోగ సాధనములును చెప్పబడియె — రామానుజమీమాంసక బంధమినను౦ సకల మతములు వీనికి విరుద్ధములు.

విలక్షణమగు నీయాత్మకు "కండుకేట్టుత్తుమోందుండు ఉలుమైంగరువి। కండవిక్ బం తెరివరియవళవిల్లాచ్చి త్తిక్ బం। ఒండొడియాళ్ తిరుమగళుం నీయు మేనిలానిఱ్ప। కండశదిర్ కండొ్ట్రం దేనడందెనుక్ తిరువడియె" అని ఆళ్వారులుసాయించిన ప్రకారము శబ్దస్పర్శరూపరస గంధములచెనగు నచిదనుభవమును కేవలాత్మానుభవమును పరమపురుషార్థములు కావని విడచి పరిపూర్ణ పర బ్రహ్మానుభవకైంకర్యములె పరమపురుషార్థమని యట్టిపరిపూర్ణపర బ్రహ్మానుభవము విరోధిభూయిష్టమగుసేవిభూతిలో సిద్ధించదు గాన భగవన్నిర్హేతుక కటాక్షవిశేషముచే నజ్ఞానయన్యథా జ్ఞానవిపరీతజ్ఞాన నివర్తిపూర్వక భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముగల యాళ్వారాదులు "మాకవైకుందంకాణ్ బదరేగవేణ్ణుం మిరాప్పగలిన్దిమే" యనిత్వరపడి రట్టియనుభవమాచార్యాభిమానముచె కలిగిన శ్రీఉడయవరుల సంబంధకటాక్షాదులచె నర్చరాది మార్గముగా పరమపదమునకు వెంచేసెటందుకు ముందు "ఈశ్వరునై పత్తుగైమెపిడిత్తుకారియంకొళ్లుమో పాది ఆచార్యనై పత్తుగై కాలై పిడిత్తు కారియం కొళ్లుమోపాది"యని సాయించినప్రకారము ప్రదమచరమ పర్వనిష్ఠులిద్దరికిను పాసకునివలె సాధనరూప కర్తవ్యములులేనందున ప్రథమపర్వనిష్ఠులకు పరమపదనాథునిముఖోల్లాస వర్ధకమగు భగవదనుభవ కైంకర్యములె పరమ పురుషార్థముగనుకను ఆచార్యాభిమాననిష్ఠులకును పరమపదమునందు గురుకులశేషియగు శ్రీఉడయవరులకు మూలభూతులగు తిరువనంతాళ్వార్ల ముఖోల్లాసవర్ధకమగు భగవదనుభవకైంకర్యములే పరమపురుషార్థముగనుకను శ్రీఉడయవరులుశ్రీవైకుంఠగద్యలో సాయించిన ప్రకారముప్రతిదినమునప్రాతఃకాలమందైన మధ్యాహ్న కాలమందైన రాత్రికాలమందైన ననుకూలించినపుడుధ్యానయోగముచే శ్రీమన్నారాయణుని సాక్షాత్కరించియనుభవించియానందసాగరని మగ్నుడైయుండడమె పరమ ప్రాప్యముగాపుననందునగూర్చి భగవచ్ఛాస్త్రాదులయందునభ్యసింపుమని చెప్పియున్నది.

శ్రీమణవాళ మాముసులు ఆర్త్రిప్రబంధములో " ఇవ్వుల గిలినియొన్ఱు మెణ్ణాడె నెంజెఇరవుపగ లెతిరాశరె మకిఱ్ని మేలరుళుం అవ్వులగై యలర్ మగళ్ కోనజ్గిరుకుఱ్మిరుప్పై। అడియార్గళ్ కుఱ్ఱాజ్గడమైయవర్గళను భవ త్తై ఇవ్వుయిరు మదుకిఱ్టుప్పిఅన్టి ఢన్టుకిడన్ద దెన్నుమప్పై మెన్టుమదరికిఱ్డైచ్చు వరాయ్ కిఱ్డకుఱ్ం వెవ్వినైయాల్వన్ద వుడల్విడుం పోళ్దై విట్టాల్ ।విశ్రై యమిన్చ న్ఱనై ఽముత్తుం విడామలిరున్దెణ్ణె" యనిసాదించియున్నారు.

స్త్రీధర్మములు.

స్త్రీలెల్లప్పుడు ప్రబోధకాలమునలేచి, హరిస్మరణచేసి జలమలవిసర్జనానంతరము, శాస్త్రచోదితమగు శౌచాదులు ఆచమనము, దంతధావనముఖ ప్రక్షాళనములను ఆచరించి, పరిశుద్ధలై పాత్రశుద్ధి చేసి,యందుశుద్ధోదకముచే తమతమ భర్తలపాదప్రక్షాళనముచేసి,యాతీర్థమును తాముశిరస్సునప్రోక్షించుకొని, రెండుమారులు ఆతీర్థమును స్వీకరించి దండము సమర్పించి పిదప తమ యత్తమామలకు భక్తిపూర్వకముతో దండముసమర్పించవలయు.

తదనంతరము గృహమునందంతట గోమయజలముచల్లి సమ్మార్జనము చేసి చాటలుమొదలగువానినికడిగి, రోలు రోకలి మొదలగు. తిరుమడప్పళి ఉపకరణములను జలముచే శోధించి ఆయాస్థానములం దునచవలయు, జలముచే

వాసిష్ఠసంహితాయాం స్త్రీధర్మే— సతతంప్రాతరుత్థాయ కీర్తయేచ్చజనార్దనం। శౌచాదికంయథోక్తేన కృత్వాచమ్యసమాహితా॥ ౧ ॥ దంతధావనమాస్యాది శోధయిత్వాశుచిర్వ్రతా। ప్రక్షాళ్యపాదౌభర్తుశ్చ పాత్రేశుద్ధోదకేనచ॥ ౨॥ ప్రోక్ష్యాత్మానంతతఃపీత్వా ప్రణమ్యచపునఃపునః।శ్వశూశ్వశురయోఃపాదవం దనం భక్తితత్పరా ॥ ౩ ॥ కుర్యాన్నిత్యం గృహం సర్వంసేచయేద్గోమయోదకైః। గృహం సమ్మార్జయిత్వాథ శూర్పాదీనపి శోధయేత్॥ ౪॥ ఉలూఖలాదిముసలం గృహోపకరణాదికం। ప్రక్షాళ్యశోధయిత్వాతు తత్తత్ స్థానేషువిన్యసేత్ ॥ ౫ ॥ జలాహరణరజ్జ్వాదిశూద్రస్పృష్టం పరిత్యజేత్ ! ఏవంగృహాదిసంశోధ్య స్నానార్థంనిర్గమేద్బహిః ॥ ౬ ॥ ఉదయానంత

చెడు త్రాడును అనుముక్షువులు తాకిరేని అవి ముముక్షువులకు త్యాజ్యమై యుండును. ఇట్లు గృహశుద్ధియైన పిదప అనుకూలమయ్యెనేని స్నానార్థము నదీతటాకములకు పోయిగానిగృహములయందుండు కూపములయందు జలహరణముచేసిగాని యథావిధిగా స్నానముచేయవలయును. సుమంగలులు పసుపుపూసికొని పసుపుతీర్థము ప్రోక్షించుకొని కంఠస్నానముచేయవలయు. విితంతువులునిత్యము శిరస్స్నానముచేయవలయు. సుమంగలులు శిరస్స్నానముచేసినను విధవలుకంఠస్నానముచేసినను తమతమ భర్తలను హత్యచేసిన వారగుదురుగాన సుమంగలులును ఉపవాసవ్రతాది నైమిత్తికములయందు మాత్రము శిరస్స్నానము చేయవలయు.

ఈరీతిని స్నానానంతరము రెండాచమనములుచేసి స్తోత్రపాఠములననుసంధించుకొనుచు వేరువస్త్రముధరియించి తిరుగా రెండాచమనములుచేసియథావిధిగా లలాటాదులందు అర్ధచంద్రాకృతిగా తిరుమణియునునందుకు మధ్యరక్తవర్ణహరిద్రాచూర్ణముతో శ్రీచూర్ణరేఖయును ధరించి జపముచేసి యొకయాచమనముచేసి పెరుమాళ్లకును తమతమ భర్తలకును దండముసమర్పించవలయు.

రంకార్యం స్త్రీణాంస్నానందినేదినే । శూద్రాణామంతరాణాంచ శ్రుతిస్మృతిమతాంపరం ॥ ౭ ॥ ప్రక్షాళ్యపాణిపాదౌచదంతధావనపూర్వకం । హరిద్రాలేపనంకృత్వా కంఠస్నానం సమాచరేత్ ॥ ౮ ॥ శిరసిప్రోక్షణంకుర్యాత్ హరిద్రాజలమాత్మనః । శిరస్స్నానంనకుర్వీతప్రత్యహం స్త్రీసుపావనీ ॥ ౯ ॥ యదిమోహేనకుర్వీత సాపతిఘ్నీనసంశయః। శిరస్స్నానంతు విధవాకంఠస్నానంసువాసినీ॥౧౦॥కుర్వీతప్రత్యహంవిప్రాః శుద్ధ్యర్థమితివైస్మృతిః ॥ నైమిత్తికే శిరస్స్నానంకుర్వీతప్రత్యహంసతీ ॥ ౧౧ ॥ విధవాయదిలోభేనకంఠస్నానంసమాచరేత్ । పతితాచపతిఘ్నీచభవత్యేవనసంశయః ॥ ౧౨ ॥ మంత్రహీనంస్త్రీయాకార్యమితిస్నానంసనాథయా । తద్వద్విధవయాకార్యం శూద్రేణాపివిశేషతః ॥౧౩॥ ఏవంస్నాత్వావిధానేన బధ్వాకబరికాంకచైః॥ద్విరాచమ్యహరింనత్వాస్తోత్రైస్స్తుత్వాగృహంవ్రజేత్ ॥౧౪॥ గృహమాగత్యదేవేశం ప్రణమ్యస్వపతింతతః । జలాన్యాహృత్యకుంభేషుతత్తత్స్థానేషువిన్యసేత్ ॥ ౧౫॥ పాకా

పిదప ద్వయానుసంధానముతో పాత్రశోధనముచేసి, పాకమునకు క్షాళనమునకు,తిరువారాధనమునకు,పానమునకు,శౌచమునకు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా అయిదుపాత్రలయందుతీర్థము పూరించి, అముధుపడి, కరియముదులు శోధించి ద్వయార్థవివరణంబగు తిరుప్పావుయను సంధానముతో భగవన్నివేదనార్థము తళిగచేయవలయు.

అనంతరము పెరుమాళ్లకు తళిగసమర్పించి తిరువారాధనాంతరము పుత్రమిత్రాదులతోడ తమతమ భర్తలను భుజింపింపవలయును. పిదప కరచరణ ప్రక్షాళనముచేసికొని తమతమ భర్తలయొక్క ఉచ్ఛిష్టాన్నమును యథావిధిగా భుజించి, నోరుపుక్కిలించి తిరుగాకరచరణ ప్రక్షాళనముచేసి రెండాచమనములు చేయవలయును.

తదనంతరము చందన పుష్ప అంజనాదులనుధరించి శిరోజములనునలంకరించి, ఆభరణ భూషితలై తాంబూల చర్వణముచేయవలయు.

సూర్యాస్తమయములందు గృహసన్నిధిని, తిరుమడప్పళిలోను, నడవలోను, తక్కినస్థళములయందును, శయ్యాగృహమునందును క్రమక్రమముగా

ర్థమేకపాత్రేతు క్షాళనార్థమథైకతః।పూజార్థమథపానార్థంశౌచార్థంచతథైకతః॥ ౧౬॥ ఏవంవిన్యస్యపాత్రాణిజలపూర్ణానివైసతీ । శోధయిత్వాతండులాదీన్ శాకాదీనపిచక్రమాత్ ॥ ౧౭ ॥ పాచయేద్దేవదేవస్యనైవేద్యార్థంసువాసినీ । ఊర్ధ్వపుండ్రాంకితతనుశ్చక్రాంకితతనుస్తథా ॥ ౧౮॥ మంత్రరత్నానుసంధానసహితాపాచయేద్ధవిః । ధ్యాయంతీదేవదేవస్యమనసాపాదపంకజం ॥ ౧౯॥ మౌనవ్రతం సమాస్థాయపాకంకుర్యాచ్ఛుచివ్రతా। ఏవంహవిఃపాచయిత్వాదేవాయవినివేద్యచ ॥ ౨౦ ॥ భోజయిత్వాతుభర్తారం పుత్రమిత్రాదిసంయుతం । స్వయంభుంజీతనియతా భర్తురుచ్ఛిష్టపూర్వకం ॥ ౨౧ ॥ తతఃప్రక్షాళ్యపాదౌచపాణీచాచమ్యవాగ్యతః । తతస్స్వాంగమలంకృత్యతాంబూలంభక్షయేత్తతః ॥ ౨౨ ॥ చందనంకుంకుమం పుష్పంనేత్రయోరంజనంతథా । కంచుకంకబరీఖడ్గం కటకాదివిభూషితం ॥ ౨౩ ॥ ఏతత్సువాసినీనిత్యం ధారయేద్విధవానతు।దీపంప్రజ్వాల్యసాయాహ్నేనిక్షిపేద్దేవతాగృహే॥ ౨౪ ॥ మహానసేచగేహాళ్యాంగృహేశయ్యాగృహేసతీ । పూర్వవత్పాచయేదన్నం దేవతార్థంయ

తిరువిళక్కులుంచి, యథావిధిగా తళిగచేసి పెరుమాళ్లకు తళిగ సమర్పించి, భర్తను భుజింపచేసి, తానును భుజించి తమతమ భర్తలపాదసమీపమున అన్య చింతలేక భగవద్ధ్యానముతో శయనింపవలయును. ఇట్లు క్రమముచొప్పుననడచుకొను స్త్రీలు దేవతలచేతనున్ను పూజింపబడుదురు. తమతమ భర్తలనేతమ పాలిటిదైవములుగాభావించి తదధీనమగుసర్వవృత్తులుకలిగియుండవలయు. ఈ విషయమై నంబిళ్లగారికి వారిదేవులకు జరిగినవృత్తాంతమును స్మరింపవలయును భర్తమనస్సు నొప్పించువారికంటె అధములెవ్వరు ప్రపంచమునలేరు. భర్తశి శ్రూషాపరయగు స్త్రీభర్తచెందు నుత్తమలోకమును ననాయాసముగా జెందున నని వేదవ్యాసమహర్షి ఋషుల గోష్ఠియందుపన్యసించెను.

— వితంతువులవిషయము. —

వితంతువులగు స్త్రీలు ఆభరణములను, చాయ చీరలను ధరించతగదు. చందనకుసుమ తాంబూలములస్వీకరింపరాదు. రాత్రిభోజనము చేయరాదు. మధ్యాహ్నము పదునైదు గడియలకుముందు భుజింపరాదు. శిరోజములనలంకరింపరాదు, పురుషులతోపలుమారు అనుచితభాషణములను చేయుటయు వారలయెదుట నిలుచుటయు వర్జింపవలయు.

— బహిష్ఠల విషయము. —

స్త్రీలుబహిష్ఠలైయుండు మూడుదినములు ఆచమనమును రాత్రిభోజనమునువర్జించవలయు. చందనకుసుమతాంబూలాద్యలంకారములుచేయందగదు. నాలవదినముప్రాతః కాలమునముప్పదిరెండుమారులు మృత్తికలచేత శౌచనుచేసికొని, ఉదయమున పండ్రెండు ఘడియలకు పిమ్మటనదులయందైనను తటాకముల యందైననుస్నానముచేసి ముప్పదిరెండుపర్యాయావర్తులు. స్నానముచేసి ఆరవేసిన వస్త్రమైనను కట్టుకొని రెండాచమనములుచేసి, శుద్ధస్నానముచేసి తిరు

ధావిధి ॥ ౨౫ ॥ పాచయిత్వాతు దేవాయవినివేద్యయధావిధి। భర్తారంభోజయిత్వాథస్వయభుంజీతవాగ్యతా ॥ ౨౬॥ భర్తుఃపాదసమీపేతుశయితావిజితేంద్రియా। సాధ్వీనామేవనారీణాం ఏవంకృత్యముదాహృతం॥ ౨౭॥ ఆచరంతి స్త్రియోహ్యేవం పూజ్యంతే దివిదైవతైః। మరణానంతరంభర్తుస్తాంబూలాది వివర్జయేత్ । నిత్యమభ్యర్చయేద్దేవంవాసుదేవంసనాతనమ్॥ ౨౮ ॥

గా రెండాచమనములు చేయవలయు. బావులలో స్నానము చేయుటచే శుద్ధి కలుగ నేరదు. ఈరీతిగ స్నానముచేసితోడ నే పతిదర్శనము చేయవలయుఅట్లనుకూలింపనియెడలపతినిస్మరించి సూర్యదర్శనము చేయవలయు. ఈ కాలములయందు పరపురుష దర్శనముచేయుటచే వ్యభిచారిదోషము సిద్ధించును, నాలవదినమున చేసినపాకమును స్పర్శించినపాత్రలును సొంతమునకుతప్ప ఇతరులకనర్హములు బహిష్ఠులుగానుండి యింటిలోయితరులతో గలసికొనియుండువారు రౌరవాది నరకములజెందుదురు. ఐదవదినము ఉదయానంతరము శిరస్స్నానముచేసిపిదప గృహకార్యముల యందన్వయింప వలయు.

అళగియమణవాళ జీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించిన గృహిణీధర్మములకు తాత్పర్యము.

గృహిణీలు మొదలగు వారందరు కృష్ణబాల క్రీడాదిచరితములుగానము చేయుచు, జాగరూకులై గృహకృత్యకైంకర్యముల యందన్వయించవలయు— తమతమపశుపుత్రాది సకలమునకును, శంఖచక్రాది లాంచనములధరించి,వైష్ణవనామము లుంచవలయు— సువర్ణముతో శ్రీహరిపంచాయుధ గణములను చేయించి సూతికాగృహమునందే తమతమ బాలులకు కంఠమునం దునచవలయు— వృద్ధులకు, బాలులకు, స్త్రీలకు, పూర్వాహ్ణమునందే భోజనము సేయించవలయు— ఘృతపాత్రముతప్ప జలక్షీరాన్న సేచనమైన పాత్రములు పగటికాలమునందే గాలియెండలలోనుంచి తాపింపచేసి, గృహములయందు

అళగియమణవాళజీయరు ఆహ్నికమునందుండి సంగ్రహించినది.

గృహిణీధర్మాః.

గృహిణీప్రముఖా స్సర్వాః గాయంత్యః పురుషోత్తమం। బాలక్రీడాది చరిత్రైఃకర్మకుర్యురతంద్రితాః॥పశుపుత్రాదికం సర్వంగృహోపకరణానిచ। అంకయే చ్ఛంఖచక్రాభ్యాం నామకుర్యాచ్చ వైష్ణవం॥ కారయిత్వాసువర్ణేన పంచాయుధగణం హరేః। కంఠదేశేతు బాలానాం బధ్నీయాత్ సూతికాగృహే॥వృద్ధబాలాంగనాదీనాం పూర్వాహ్ణేభోజనం భవేత్॥ ఘృతస్థాలీంవినా సర్వం జలక్షీరాన్నసేచితం। కర్తవ్యందివసే భాండంమారుతాతప తాపితం॥

పూర్వదివసమున, ననుపయుక్తమగు పాత్రములలో మఱుసటిదివసమున పచనాదులుచేయఁదగు — రోలు రోకలిమొదలగు సర్వగృహోపకరణములను, జగన్నాథునియాగోపకరణాదులనుజలముచేఁప్రక్షాళనముచేసి, శుద్ధమగుపాత్రలలో మూఁడువిధములగుజలములనింపి వాని పరిశుద్ధమై నిరుపద్రవమై చల్లనగు ప్రదేశమున మూసియుంచవలయు — కాకములు పశువులు మొదలగు భూతసంప్రాప్తముగాకుండునట్లుండెడు ప్రదేశమున, పైనమూయఁబడి, దిగువ అలకఁబడిన శుద్ధమగు స్థళములందు పరిశుద్ధమైన చేటలు మొదలగు ఉపకరణములచేకులాంగనలు తమశరీరమునంటక చెమటబొడమెనేని జీర్ణవస్త్రముచేతుడిచికొనక, కడిగికొని మౌనముగానుండి వడ్లుపప్పుడినుసులు మొదలగు వానినిదంచిచెఱిగి శోధించవలయు — మఱ్ఱుకడిగినముత్యమువలె బియ్యము విశుద్ధపరచి పలకపైనుంచి రాళ్లుమొదలగునవి లేకుండునట్లు శోధించవలయు — సకలశాకములలో పురుగులుమొదలగునవి లేకుండునట్లు ప్రయత్నముతోచూచి భూమియందుకొట్టితట్టి పలుమారుచక్కఁగా వీక్షించినాలుగుమార్లుకడిగి శుద్ధజలముచే ప్రక్షాళనముచేయవలయు — నెయ్యి పెరుపాలు మొదలగునవియుపెసలపప్పు శాల్యన్నము, ప్రశస్తమైన శాకములు, తుళసి మొదలగునవి తిరువారాధ

గృహిణ్యనుపయుక్తేషు పూర్వస్మిన్ దివసేనిశాం । పరస్మిన్దివసే కుర్యాత్ పాత్రేషు పచనాదికం ॥ గృహోపకరణం సర్వం ముసలోలూఖలాదికం। ప్రక్షాళయేజ్జగన్నాథ యాగోపకరణానిచ ॥ కర్మణ్యంత్రి విధంవారి శుద్ధభాజనసంభృతం । ఆచ్ఛాద్యస్థాపయేచ్ఛీతేనిర్బాధే పరిమార్జితే ॥ కాకపశ్వాది భూతానామప్రాప్యే సంవృతాంబరే । ఉపలిప్తేశుచౌదేశే శుద్ధైశ్శూర్పాది సాధనైః । వ్రీహి ముద్గాదికం సర్వమవహన్యుః కులాంగనాః। అస్పృశంత్యో నిజం దేహమజల్పం త్యస్తథాస్త్రియః । అవహన్యుశ్రమాంబూనిజీర్ణవస్త్రైర్నిమృజ్యచ॥ నిర్మలీకృతముక్తాభంవి శుద్ధీకృత్య తండులం ।వికీర్యఫలకాపృష్ఠేశర్కరాదీన్ సమాహరేత్ ॥ యత్నేన సర్వశాకానాం క్రిమికీటాది వీక్షణం। విధాయాహత్య బహుశః పునః పునరుదీక్షయేత్ । చతుః ప్రక్షాళ్యశుద్ధాభిరద్భిశ్చక్షాళయే త్తతః ॥ గవ్యంముద్గంచ శాల్యన్నం శస్తంశాకం తుళస్యపి। తండులాంభః కణంతద్వత్ అన్నస్రావణమేవచ । సంవిభాగాత్ పురాసర్వముప

నరు జాగ్రతపరచవలయు— బియ్యపుకడుగు, అన్నపుగంజి మొదలగునవిభగ వదారాధనమునకుముందు నేవిషయమునకునుపయోగింపతగదు— పర్యుషిత సంసర్గములేనిది, ఎండయగ్నులచే శోషింపచేయబడినదియు, శుద్ధిచేయబడిన దియగు, తామ్రమృణ్మయ పాత్రలలోపచనాదులు చేయవలయు— మృత్పా త్రములలో నొకపక్షమునకుపైగాపచనాదులు చేయకూడదు—పప్పుదినుసులు నెయ్యి తిలవస్తువులు నొకపక్షదివసములకుపైన సంగ్రహించియుంచకూడదు— తాంబూలము బియ్యము మాసమునకు పైననుంచుకొనకూడదు— వస్త్రము, వెంట్రుకలు, నింద్రియములు, స్పృశించెనేని ప్రక్షాళనముచేయవలయు—ము క్కు-నీరుకన్నీరుచెమటయు తాకకూడదు వస్త్రముతోతుడవకూడదు, బైటతీసి పారవైచికడుగుకొనవలయు— తిరుమడప్పళిలో పొయ్యిమంటను అప్పుడప్పు డుచల్లార్చిచల్లార్చిమంటచేయుటయు, అధికమంటచేయుటయు, ఆత్రముతో క్రిం దదించిదించి పరాకుగా పాకముచెయుటయు తగనికార్యములు—వ్యంజన ములు ప్రశస్తశాకములేపచనముచెయవలయు, అవియేవియనగా వివిధములగు నరటికాయలు, మామిడికాయలు, ద్వివిధములగుపనసకాయలు అనగా వేరుప నస, వృక్షపనస, దోసకాయలు, నేలములక అనగా ముళ్లవంకాయ, త్రివిధ ములగు కాకరకాయలు అనగాతీగసబంధపుకాకర, అడవికాకర, భూమికా కర, గుమ్మడికాయ, పెద్దిగుమ్మడికాయ, రేగుపండ్లు, చిన్ననేలములకాకా-యలు,

---

యోగం నచాగ్నౌ తి॥ అపర్యుషితలిప్తేషు తాపితేష్వాత పాగ్నిభిః॥ మృణ్మయేషు చతామ్రేషుపచేయుః క్షాళితేషుచ ॥ పక్షాదూర్ధ్వం నకర్తవ్యం మృణ్మయేప చనక్రియాం। పక్షాదూర్ధ్వం నసంగ్రాహ్యం ముద్గసారం ఘృతంతిలం। తాం బూలం తండులంచైవ మాసాదూర్ధ్వం నసంచయేత్ ॥ వస్త్రంకేశం హృ షీకంవాస్పృష్ట్వా ప్రక్షాళయేత్కరం। నాసోదకం నేత్రవారిస్వేదాంబూనిత థైవచ।నస్పృశేన్నచ వస్త్రేణ మార్జయేత్ఛోధయేద్బహిః।నోపశామ్యోపశా మ్యాగ్నిం నమందం నాపిసత్వరం। నావతార్యావతార్యాథో నాన్యబుద్ధిః పచే దపి॥ వ్యంజనానిచ శస్తాని శాకాదీన్యపి పాచయేత్ । కదళీజాతయస్సర్వాః చూతం చపనసద్వయం।ఉర్వారుకంచ బృహతీంకారవల్లీ త్రయంతథా।కరక-ం ధుంతుంద్రబృహతీం కూశ్మాండం తింత్రిణీంతథా। నాళికేరంచ సింహీంచకరోం-

చింతకాయలు, నాళికేరము,ముళ్లముస్తికీరె, దురదకంద, తీయకంద, ఉద్దులు, పెసలు, పెద్దపెసలు, నల్లపెసలు, తోటకూర, పాలకూర, అవిశికీరె, నల్లఅవిశికీరె, కామలు, చేమగడ్డలు, అల్లము, తిప్పతీగె, ఉలవలు, వంకాయలు, యివిమొదలగుప్రశస్తములై, దుష్టములుకానిపదార్థములే విలక్షణులకంగీకారములు-బీరకాయసొరకాయమొదలగునవి అత్యంతముదూరముగాపరిత్యజించవలయు—జలముచేద్రవించుచుండునదియును. యింగువచేరినదియును పాకముచేయవచ్చును—అన్నము అడుగంటినదిఆసురము,అపక్వాన్నమురౌద్రము,చక్కగాపాకమైనది దేవార్హముగనుకచక్కగా పాకము చేయవలయు—వెంట్రుకలు పురుగులుమొదలగునవి పడినవియు దుష్టసంస్పర్శముకలిగినవియు అడుగంటినవియుఅపక్వమైనవియు వ్యంజనములుగాని అన్నముగానిసర్వదాపరిత్యజించవలయు—సంక్రాంతినిఆచార్యుని జన్మనక్షత్రమున తనజన్మనక్షత్రమునశ్రవణనక్షత్రమునరెండు ద్వాదశులయందు అమావాస్య పౌర్ణవమి చంద్రసూర్యగ్రహణములు శ్రీజయంతి మొదలగు అవతారదివసములు మాస తిరునక్షత్రములు తనకుమహాసంతోషదివసము మాసప్రవేశము యీదివసములయందును విశేషారాధన చేయవలయు —గృహిణి ఊర్ధ్వపుండ్రమును ధరించితళియపాత్రములకుతిరు

టం వత్సకం తథా । అళరకం క్షుద్రకం దంచమహాకందం తథైవచ । మాషముద్గం మహాముద్గం అతసీంశాకినీం తథా । శకుటం శింబుకంచైవ జీవంత్యాగస్త్యపల్లవాన్ ॥ శృంగిబేరం కుళుద్థంచ వ్యాఘ్రీం సింహీంతథైవచ । శస్తాన్యన్యాన్యదుష్టాని సంశ్రితం కారయేత్ బుధః ॥ కోశాతకమలాబుంచదూరతః పరివర్జయేత్ ॥ పయోమిశ్రాణి శాకానిహింగుమిశ్రాణి సాధయేత్ ॥ ఆసురంస్యాద్విదగ్ధంతు అపక్వం రౌద్రమేవచ । దైవం సుశృతమేవాతః కర్తవ్యంసుశ్రితం హవిః॥ కేశకీటాదిభిర్దుష్టంవిదగ్ధంత్వ శ్రితంతువా శాకోదనాదికంసర్వం సర్వథాపరివర్జయేత్ ॥ సంక్రాంతిర్జన్మనక్షత్రం శ్రవణ ద్వాదశీద్వయం । పర్వద్వయం సముద్దిష్టం సవిశేషక్రియావిధౌ । చంద్రసూర్యోపరాగేవప్రాదుర్భావదినేపిచ । మాసర్క్షేషు మహాహర్షే విశేషారాధనం విదుః ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రైరలంకృత్య నమేద్యాగాలయం హవిః । పాకస్థానం గృహంసర్వంవిమృజ్యాభ్యుక్ష్యవారిణా । ఆచ్ఛాద్యవస్త్రమన్యచ్చసమాచామేత్ కుటుంబినీ ॥

మణికాప్పు సమర్పించి భగవత్సన్నదిన సమర్పించి తిరుమడప్పళ్ళి చక్కగా శోధించి ప్రోక్షించి తాను వేరు శుద్ధవస్త్రమును ధరించి ఆచమనముచేసి భగవత్సన్నిధికి పోయి తిరువిళక్కు ప్రజ్వలింపజేసి తాను పరిచారకులతో కూడా భర్త రాకనెదురు చూచుచుండవలయు — సంబావళ్లు మొదలగునవియు గోదుమ కొఱ్ఱలు మొదలగు ధాన్యములు హవ్యకవ్యార్థము ఆదరముతో బ్రహ్మచే సృష్టింపబడినవే — అనుములు అడవిగోదుములు కారామణి ఉలవలు ఉద్దులు పెసలు కందులు నువ్వులు శనగలు మొదలగు కాస్యపోద్భవములును; ఆవాలు జిలకర్ర మెంతులు పిప్పళ్లు శొంటి మిరియాలు ఇంగువ యివియన్నియు భోజ్యవస్తువులు — మూడుసంవత్సరములకు మించిన దాన్యము వైదికకార్యములయందు ప్రశస్తములు కావు — బీరకాయ దొండకాయ సొరకాయ పొట్లకాయలో నాక దినుసు తెల్లవంకాయలు కొడిసె చాండారినారిజకాయలు తాటికాయలు శ్రీఫలము హస్తితుండము పుచ్చకాయ తిలపిష్ఠము ముల్లంగి మొదలగునవి త్యాజ్యములని స్మృతులు వక్కాణించెడు — ముందు భోజ్యములుగా చెప్పిన వస్తువులు విష్ఠలోపైరైనట్టియందు కాసినవైనను ద్రుమానుయందు తృప్తివైనను భోజనార్హములు కానేరవు. కుంబాండ ఊషణభూమిని ఫలించిన లవణము త్యాజ్యము — ధాన్య

ప్రవిశ్యభగవద్గేహం దీపం ప్రజ్వాల్య గేహినీ । కాంక్షంతీ భర్తురాయానం తిష్ఠేత్సపరిచారికా ॥ సాకాండే ॥ శాలివ్రీహ్యాదయశ్చైవ గోధూమాద్యా యవాదయః । ప్రియంగ్వాదీని ధాన్యాని యోజ్యాన్యేతాని సర్వదా । బ్రహ్మణాపరిసృష్టాని హవ్యకవ్యార్థమాదరాత్ ॥ నిష్పావాః కుళికాశ్చైవ కుళుత్థా రాజమాషకాః । మాషముద్గాదయశ్చైవ ఆఢకాశ్చణకాదయః । తిలాద్యాస్తత్ర లంభాద్యా ఇత్యేతే కాశ్యపోద్భవాః ॥ సర్షపాజీరకామెంత్యాః పిప్పలీ నాగరాదయః ॥ మరీచిరామఠాదీని భోజ్యాన్యేతాని సర్వదా ॥ త్రివర్షాతీత ధాన్యాని నప్రశస్తాని వైదికే ॥ (కోశాతకీ బింబాలాబూపటోలికా శ్వేతవార్తాకకాళింగ శ్లేష్మాతకభాండ నారదఫల తాలఫల శ్రీఫల హస్తితుండాదీని తిలపిష్టమూలకాదీన్యపి త్యాజ్యాని స్మృతిషు ద్రష్టవ్యాని ॥ గ్రామేష్వపి అమేధ్యప్రభవవల్లీఫలాని త్యాజ్యాని వృక్షఫలాన్యపి త్యాజ్యాని ॥ కుంభాండ ఔషరలవణాదీని త్యాజ్యాని) భృగుః ॥ ఆశౌచవద్భిరపక్వైరపక్వాః కళమాదయః । శస్యం తేచరుపాకేషు శస్తా

ములు ఆశౌచములు కలవారలు తాకినవి త్యాజ్యమువారు తాకిననైనను అప
క్వమైనదిగా యుండెనేని వైదికక్రియలకు యోగ్యములు— జాతిదుష్టములు
క్రియాదుష్టములు, కాలదుష్టములు, సంసర్గదుష్టములు, ఆశ్రయదుష్టములు, సు
హృల్లేఖ్యములు, భోజ్యములు కానేరవు— తెల్లగెడ్డలు మొదలగులశునా
దులు జాతిదుష్టములు—పతితాదులఅన్నము ఆశ్రయదుష్టములు పతితాదులు
చూచిన అన్నము క్రియాదుష్టము నూనె నెయ్యిసంబంధములేనికాలాతీతమైన
అన్నము కాలదుష్టము.

—పర్యుషితభోజనము.—

కాలాతీతమైనను నూనె నెయ్యి సంబంధముగల అన్నము భుజింపవచ్చును— వీట్లసంబంధములేక పోయినను గోదుములు, యవలు, నెయ్యి, పాలు, తైరు, మోరు, కర్యమదులు పలహారములు, పరుపు, క్రసరము అనగా పులగము పాలసంబంధమగువస్తువులు, పాయసం, తైరుతో కలపినమావు, అటుకులు, వారుగులు మొదలగునవి పరిగ్రహించవచ్చును—కంచుయందుంచిన నాళికేరము, తామ్రపాత్రమునందుంచిన తేనెయు పాలు మొదలగు గవ్యములు ఉప్పు

శ్చతదలాభతః ॥ (కళమానీవారభేదాఃతదలాభతః అపక్వాశ్చశస్యంతే మహాహవిర్యోగ్యాః) ॥ మాధవియే ॥ జాతిదుష్టంక్రియాదుష్టం కాలాంతరవిగర్హితం। సంసర్గాశ్రయదుష్టంచ సుహృల్లేఖ్యంపరిత్యజేత్ ॥ లశునాదికమన్నంయత్ తత్ జ్ఞేయంజాతిగర్హితం । అభోజ్యంత్వద్విజాదీనామన్నమాశ్రయగర్హితం। నభక్షయేత్ క్రియాదుష్టంయద్దృష్టంపతితైఃపృథక్ । కాలదుష్టంతుతత్ జ్ఞేయం అస్నుతంచిరసంస్థితం ॥ అస్నుతం ఆస్నేహాకం.)

—పర్యుషితాన్నభోజనం—

అత్రయాజ్ఞవల్క్యః ॥ అన్నంపర్యుషితంభోజ్యంస్నేహాక్తంచిరసంస్థితం । అస్నేహాఅపిగోధూమాయవగోరసవిక్రియాః ॥ యమోపి ॥ శాకంమాంసమపూపాశ్చసూపంక్రసరమేవచ । యవాగూఃపాయసంచైవయచ్చాన్యత్ స్నేహసంస్థితం। సర్వంపర్యుషితంభోజ్యంస్నేహాక్తంచిరసంస్థితం। అపూపాశ్చకరంభాశ్చధానావటకసక్తవః॥ ఆశ్రయదుష్టమాహ। నాళికేరంకాంస్యపాత్రేతామ్రపాత్రేస్థితంమధు । గవ్యంచతామ్రపాత్రస్థంమద్యతుల్యంతుతంవినా। తామ్రపాత్రయుతంగవ్యంక్షీరంచలవణాన్వితం । ఘృతంలవణసంయు

చేరిన క్షీరము ఉప్పుచేరినఘృతము మద్యతుల్యమగుటచే పరిత్యజించ వలయు—యేయన్నమైనది భోజ్యమో అభోజ్యమోయని సంశయమునకు విషయమగునో యదియే సుహృల్లేఖ్యమని చెప్పబడునుగాన నదియును త్యజించవలయు—భానువారమున దివారాత్రులందును సప్తమినాటి పగటియందును ఉసిరికాయ భక్షించ తగదు అట్లుభక్షించెనేని అలక్ష్మీవాసమైయుండును—చేదువస్తువులు అల్లం, తైరు, గంజి,నువ్వులు సంబంధమగు శాకములు కీరె యివి రాత్రికాలములందు భక్షించువారికి పుష్పిణి స్త్రీసంభోగము చేసిన వారివలె రూపహానియు వాక్కుహానియు అలక్ష్మీవాసము కలుగును—గోవు తెల్ల మేక యెనుము యివితప్పతక్కిన యేజాతియొక్క క్షీరములు మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యము శెంబిలియాడు అను మేకజాతి క్షీరము మొదలగునవిత్యాజ్యము—పశువు మొదలగునవి ప్రసవించిన దశరాత్రులకు లోబడ్డవియు వృషభమువల నతరమ బడినవియు దూడలు లేనవియు అమితదూడలు వేసినవియు తనకుతానెస్రవించినవియు లశునాదులు గంజా మొదలగు మత్తుగల వస్తువులు మలము మొదలగునవి భక్షించినవియు యజమానుని అనుజ్ఞలేనివియు వికారమైన రూపముగలవియు రుద్రాది చిహ్నములు తన్నామములు గలవియు యిట్టిపశ్వాదుల క్షీరము మొదలగు గవ్యములు త్యాజ్యములు— క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులలో

క్తంసురాకల్పంవివర్జయేత్ ॥ విచికిత్సాతుహృదయే అన్నేయస్మిన్ప్రజాయతే। సుహృల్లేఖ్యంతుతత్ జ్ఞేయం ॥ దివారాత్రంభానువారేసప్తమ్యాంచతథాదివా । ధాత్రీఫలంనరస్స్వాద్య అలక్ష్మీకోభవేద్ధ్రువం॥తిక్తార్ద్రకదధిశ్రాణాతిలశాకానినిశ్యదన్ । త్యజతేరూపవాక్ శ్రీభిఃపుష్పిణీసురతాద్యథా॥ క్షీరవిషయేవిష్ణుః॥గోజామహిషీవ్యతిరిక్త సర్వాసాంక్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్జయేత్ ।అజాగ్రహణాత్ ఆవికంత్యాజ్యం ఆవికమేళకంగోజామహిషుచ అనిర్దశాహాసంధినీవివత్సాయమ సూస్స్యందినీలశునగృంజనపలాండుభక్షా అమేధ్యభక్షానుజ్ఞారహితావికృతారుద్రాద్యవ్యపదేశినీతదాయుధాద్యంకితా తస్యాః క్షీరంతద్వికారాంశ్చవర్జయేత్ । అనిర్దశాహా అనతిక్రాంతదశాహాసంధినీయా వృషేణసంధీయతేయా వేలామతిక్రమ్య దుహ్యాతేయాచవత్సాంత రేణసంధీయతే యాచవివత్సామృతవత్సాయమసూఃయమళప్రసవిత్రీస్యందినీస్రవత్ క్షీరా॥ బ్రాహ్మ

మొవరుగాని కపిలాక్షీరపానముచేశి రేని మహాపాతకము కలుగును యివిబ్రా హ్మణులకుమాత్రము గ్రాహ్యము.

—సూతికచండాలాద్యధిష్ఠిత గృహశుద్ధి.—

సూతికాగృహము మృతిపొందిన స్థానము దహనభూమి చండాళవాసస్థళము విష్ఠసంబంధమైన స్థలము అశుద్ధప్రదేశముయివి యంతయు అగ్నిచేదహింపచేయుటచేతను అచ్చట మట్టిని త్రొవ్వి బైటవేసి వేరుమట్టిని వేయుటచేతను గోమయముచేనలుకుటచేతను, పశువులనాస్థళమునందు సంచరింపచేయుటచేతను యీయయిదువిధములుచేతనాభూమిపరిశుద్ధియగును — విష్టచే అశుద్ధమైనస్థళమునకు పైనజెప్పిన అయిదువిధములలో కొంతమట్టుకే చేయుటచేశుద్ధియగును— ప్రాతః కాలమునందు గోమయజలముచే గృహమంతయు చిలకరించి మార్జనముజేసి సాయంకాలమున తిరువెళకుబ్జ్వలింప చేయుటచేతను, ధర్భజలముచే ప్రోక్షించుటచేతను నాగృహము శుద్ధియగును యని హారిత ఋషిచేజెప్పబడెను — ఏగృహమునందు చండాళులు పతితులు వాసముచేతురో యాగృహమునందలి మృత్పాత్రములను పరిత్యజించి, పశువులను మూడురోజులుకట్టియుంచుటచే నాస్థళము శుద్ధియగును— నొకమాసమునకుపైన

ణవ్యతిరిక్తానాంకపిలా క్షీరపాననిషేధమాహ ॥వ్యాసః॥ క్షత్రియశ్చాపివృత్తస్థోవైశ్యశ్శూద్రోథవాపునః । యఃపిబేత్ కపిలాక్షీరంనతతోన్యోస్తిపాపకృత్.

—సూతికాచండాలాధిష్ఠితగృహశుద్ధిః—

ద్రవ్యశుద్ధిః॥ మహాదేవలః ॥ యత్రప్రసూయతేనారీమ్రియతేదహ్యతేథవా । చండాలాధ్యాసితంయత్రయత్రవిష్ఠాదిసంగతిః । ఏవంకశ్మలసంయుక్తాభూరమేధ్యాప్రకీర్తితా । దహనాత్ ఖననాచ్చైవ ఉపలేపనధావనాత్ । పర్జన్యవర్షాత్ భూమేస్తుశౌచంపంచవిధంస్మృతం॥ ఏతైర్వ్యస్తైస్సమస్తైర్వా అమేధ్యాదుష్టామలినాచభూశ్శుధ్యతి ॥ గృహశుద్ధిః॥ప్రాతఃప్రాతర్దినంగేహం సించేత్ గోమయవారిభిః । మార్జయేచ్చతథాసాయందీపైరుజ్వాలయేద్గృహం । సేచనంకుశవారిణా ॥ సర్వమభ్యుక్షయేద్వేశ్మతతశ్శుధ్యత్యసంశయః॥ ఇతిహారీతః ॥ గృహేచండాలాది ప్రవేశే ఏకద్విత్ర్యాదిమాసభేదేనశుద్ధిమాహ । చండాలః పతితోవాపియస్మిన్ గేహేసమావసేత్ । త్యక్త్వావృణ్మయభాణ్డాదీన్గోభిస్సంక్రమయేత్ త్ర్యహం । మాసాదూర్ధ్వందశాహంతుద్విమా

వాసముచేసియుండిరేనినాస్థళమున దశరాత్రులును, రెండుమాసములు వసించియుండిరేని నొకపక్షము, ఆరుమాసములయ్యేనేని, నొకమాసము, యీతీరుననాస్థళములందు పశువులను కట్టి యుంచుటచేతశుద్ధియగును— ఆరుమాసములకుపైగా వసించియుండిరేని యాగృహము అగ్నిచేదహింపచేసి, దున్నుటచే శుద్ధియగును— అట్టిగృహమునందే అట్టివారితో కలిసి వసించినవారలు, ఆస్థళమువిడచి బైటపోయి సంసర్గమునకు చెప్పియుండెడు ప్రాయశ్చిత్తాదులు చేసికొనుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

—పాత్రశుద్ధి—

నూనె నెయ్యి పాలు పెరుగు మొదలగు రసవస్తువులకు అశుద్ధికలిగెనేని ఆవస్తువులలో కొంతబైటచిలకరించుటచేతను అగ్నియందు వెచ్చచేయుటచేతను శుద్ధియగును—స్వర్ణము, రజతము, శంఖము, దారువులచేచేయబడినవియు శాకములు, తాళ్లు, కందమూలములు, ఫలములు, వస్త్రములు, బెత్తముచే చేయబడినవియు కృష్ణాజనము మొదలగు చర్మములు, యాగపాత్రములు, గజదంతము, గజాస్తిచే చేయబడినవియు మృగములయొక్కకొమ్ముచే చేయబడినవియు రత్నపాత్రములు, యీడుపకరణములను జలముచే శోధించుటయే

సాత్పక్షమేవచ। షాణ్మాసంతుతథామాసాగవాం బృందంనివేశయేత్।ఊర్ధ్వంతుదహనంప్రోక్తంలాంగలేనచఖాదనమితి ॥ తద్గృహవాసినామపిశోధనమాహసఏవ ॥ తత్ గృహంతు పరిత్యజ్యదగ్ధ్వాచాన్యత్రసంస్థితాః । సంసర్గోక్తప్రకారేణప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ ॥

—పాత్రశుద్ధిః—

రసశుద్ధిమాహ॥ పరాశరః ॥ స్నేహోవాగోరసోవాపితత్రశుద్ధిఃకథంభవేత్ । అల్పంపరిత్యజేత్తత్రస్నేహస్యపచనేనతు। అనలజ్వాలయాశుద్ధిః గోరసస్యవిధీయతే । స్నేహస్తైలాదిఃగోరసః । క్షీరాదిః॥ పాత్రశుద్ధిమాహ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ సౌవర్ణరజతాబ్జానాంచారుపాత్రగృహాశ్మనాం । శాకరజ్జుమూలఫలవాసోవిదళచర్మణాంపాత్రాణాంచమసానాంచవారిణాశుద్ధిరిష్యతే। దంతమస్థి తథాశృంగంరౌప్యంసౌవర్ణభాజనం । మణిపాత్రాణిశంఖాశ్చైత్యేతత్ ప్రక్షాళయేజ్జలైః। పాషాణేతుపునర్ఘర్షాత్ శుద్ధిరేషాముదాహృతా॥ అస్థి

శుద్ధి — రాతినిమరియొకరాతిచే రాచుటచేశుద్ధి- ఉచ్ఛిష్ఠలేపనము లేని వస్తువులకు జలముచే శోధించుటచేతనేశుద్ధి — ఉచ్ఛిష్టలేపముగలవస్తువులకు అట్టిలేపము, అట్టిగంధము పోవునట్లు మృత్తు, జలము వీట్లచే శోధించుటచే పరిశుద్ధమగును — మృత్తు, జలమువీట్లచేపోనటువంటిలేపాదులకుశుద్ధియట్లనగా, ధారుపాత్రము, శృంగపాత్రము వీట్లను తరిమెనపెట్టుటచేతను, నాళికేరముయొక్క చిప్ప మొదలగు పాత్రములు పశువ్రులోక వెంట్రుకలుచే తుడుచుటచేతను శుద్ధియగును.

—తామ్రాదులశుద్ధి—

తాంమ్రి పిత్తళి, యినుము, సీసము, కంచు, వీట్లకు. బూడిదె చింతపండు జలము వీట్లచే యధోచితముగా తోమి శోధించుటచే శుద్ధియగును — అల్పదోషమునకు నొకమారు శుద్ధిచెయుటచెతనేశుద్ధియగును — పశువువాసన చూచినదియు, శూద్రుని ఉచ్ఛిష్టమైనదియు, శునకము, కాకము, వీట్లచెదూషితమగు కంచుపాత్రములుపదియావర్తులు బూడిదెచేరుద్ధిజలముచేశోధించుటచేతనే శుద్ధియగును — మల మూత్రములు, శవము, రక్తము వీట్లసంబంధమగు తాంమ్రాది పాత్రములు కరిగి పోయుటచేతను తరిమిణి పెట్టుటచేతనుఅగ్నియందు కాచుటచేతను యిరువదియొక్కమారు భస్మ జలముచేశుద్ధి చేయుట

శబ్దైనగజాస్థ్యాది నిర్మితకరండాది । జలైఃక్షాళనంనిర్లేపవిషయం ॥ అతఏవ ॥ మనుః ॥ యావన్నాపైత్యమేధ్యాక్తే గంధోలేపశ్చతత్కృతః । తావన్మృద్వారిదేయంస్యాత్ సర్వాసుద్రవ్యశుద్ధిషు ॥ యదాతుమృదాదిభిరపిలేపానపగమః తదాశుధ్యంతరందర్శయతి ॥ యాజ్ఞవల్క్యః॥ తక్షణాద్దారుశృంగాణాం గోవాలైఃఫలసంభవం । నాళికేరాదిపాత్రం ॥

— తామ్రాదిశుద్ధిః. —

అధకాంస్యాదిశుద్ధిః॥ తామ్రాయసారంతరైక్యానాం త్రపుణాసీసకాంస్యయోశ్శౌచంయధార్హంవక్తవ్యంక్షారామ్లోదకవారిభిః। క్షారంభస్మఇదంకాంస్యాదేః।భస్మాదినాసకృచ్ఛుద్ధ్యభిధానముచ్ఛిష్టాద్యల్పోపహతవిషయం॥ బహూపహతే॥ గవాఘ్రాతానికాంస్యానిశూద్రోచ్ఛిష్టానియానిచ । శుద్ధ్యంతిదశభిఃక్షారైఃశ్వకాకోపహతానిచ॥ విష్ణుః॥ విణ్మూత్రలేపశ్శవరక్తలిప్త । మావర్తనోల్లేఖ

చేతను పరిశుద్ధమగును — కంచుపాత్రముచె పాదప్రక్షాళనముగాని పుక్కిలించడముగాని చేయుంతగదు అట్లు చేశెనేని నాపాత్రమును ఆరుమాసములు భూపతనము చేయుటచేతను తిరుగావార్పడముపోసుటచేతనుశుద్ధియగును — యినుము సీసము వీట్లచే చేయబడినగొప్ప పాత్రములకు నతికదోషముకలిగనేని యినపపాత్రములను మరియొక యినుముచేనైనను రాతిచేనైననురుద్దుటచేతను, సీసపాత్రములు కర్గిపోయుటచేతను శుద్ధియగును,

—వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధి—

పరాశరమహర్షిచే చెప్పబడినవి — వెదురుచే చేయబడిన విసనకర్రలు బుట్టలు మొదలగునవియు అరణ్యావాసులగు ఋషులు ధరించెడు నారపంచలు, తెల్ల పట్టువస్త్రములు, కంబళిచేచేయబడినశాలవలు మొదలగునవియు, భుజపత్రముమొదలగు వాట్లకు అల్పఉచ్ఛిష్టదోషము కలిగెనేనిప్రోక్షణచేమాత్రముచే శుద్ధియగును — పైనచెప్ప బడినవస్తువులు అపరిశుద్ధవస్తుదోషముకలిగినట్లుదృడమయ్యేనేని వాట్లను తవుడు ఉమక క్షారముఅనగా చవుడుజలము వీట్లచే తడిపి

నతాపనైర్వా। త్రిస్సప్తకృత్వఃపరిమార్జనైర్వా। భస్మాంబునాశుద్ధ్యతితైజసాని। ఆవర్తనంపునఃకరణం ॥ గండూషంపాదశౌచంచ నకుర్యాత్కాంస్యభాజనే। షాణ్మాసంభువినిక్షిప్య। పునరాకారమావిశేదితి ॥ ఆయసాదీనాం కటాహాదీనాం। సీసస్యచాత్యంతోపహతౌశుద్ధి మాహపరాశరః ॥ ఘర్షసాధనేనాయసానాంఘర్షణేనశోధనం సీసస్యత్వగ్నౌప్రవిలాపనం అయస్సంఘర్షణమశ్మసంఘర్షస్యాప్యుపలక్షణం। తథాయసానాంతోయేనాశ్మసంఘర్షణేనచేతి॥

— వస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః —

అథవస్త్రధాన్యాదిశుద్ధిః ॥ పరాశరః ॥ వేణువల్కలచీరాణాంక్షౌమకార్పాసవాససాం। ఊర్ణనేత్రపటానాంచప్రోక్షణాచ్ఛుద్ధిరిష్యతే ఇతి(వేణుశబ్దేనవ్యజనాదీనిత్వకార్యాణి గృహ్యంతేవల్కశబ్దేనచీరాణ్యరణ్యవాసినాం ప్రసిద్ధాని। క్షౌమందుకూలంకార్పాసంవస్త్రాణి ఊర్ణాఃకంబళః నేత్రపటాః అరణ్యవాసినామేవప్రసిద్ధాఃభూర్జత్వగాదయః ఏతేషాముచ్ఛిష్టాద్యల్పోపహతౌప్రోక్షణాచ్ఛుద్ధిః॥) తాన్యేవామేధ్యయుక్తానిక్షాళయేచ్ఛోధనైస్స్వకైః ధాన్యకల్కైస్తుషజలైరసైఃక్షారానుగైరపితి॥ (కౌసుంభాదీనాంచండాలాదిస్పర్శే

ఆరవేయగాశుద్ధియగును—కౌసుంభము:అనగాకునుంబాచాయవస్త్రములుకుం కుమవర్ణములనగాలాక్షారసముచే చేయబడిన యెఱ్ఱటివస్తువులువీట్లకుచండాళ స్పర్శముకలిగెనేని ప్రోక్షణముచేశుద్ధియగునువీట్లనుతడపవలశినదిలేదు—దూది తలగడపుష్పముశాలువచాయవస్త్రములుమొదలగువాట్లకుఅశుద్ధికలిగెనేనివాట్ల నుకొంతదడవు సూర్యరశ్మితగులునట్లుయెండపెట్టిహస్తములతోచక్కగాతుడి చిజలముచేప్రోక్షించుటచే శుద్ధియగును—ద్రోణముఅనగా అర్ధచేటకొలతకున ధికమగుధాన్యమునకునుపదికిపైనుండునూతనవస్త్రములకునుచండాలులుపాతకు లుప్రసవించినస్త్రీలు బహిష్టులగుస్త్రీలు ప్రేతము వీరలస్పర్శముకలిగెనేని ప్రో క్షణమాత్రముచేశుద్ధియగును—ద్రోణమను కొలతకంటె తక్కువ కొలతగల ధాన్యమునకునుకొద్ది వస్త్రములకును అట్టిదోషముకలిగెనేని జలముచే తడిపి అ రవేయుటచే శుద్దియగునుయని మనువచనము.

అగాధమగు తటాకములు నధులు నడబావులు గుంటలు కస్మలము తోకూడినదైన యెడల ఆకస్మలమైన తీర్ధప్రదేశమును వర్జించవలయు.

నడబావి బావి గుంట వీట్లకు దోషముసంభవించెనేని నూరుఘటముల తీర్ధముయెత్తిపారవైచి పిదప అందున పంచగవ్యముచేర్చుటచే శుద్ధియగును.

పినక్షాళనం । కింతుప్రోక్షణమేవ) । కౌసుంభంకుంకుమంరక్తంతథా లాక్షార సేనవా। ప్రోక్షణేనైవశుధ్యేతచండాలస్పర్శనేసదా ॥ దేవలః ॥తూలికాముప ధానంచ పుష్పరక్తాంబరాణిచ । శోషయిత్వాతపేకించిత్ కరైరున్మార్జయేన్ము హుః । పశ్చాత్తువారిణాప్రోక్ష్యవినియుంజీతకర్మణి ॥ రాశీకృతానాంబహూ నాంధాన్యవాససాం చండాలపతితశవసూతికోదక్యాశ వాదిస్పర్శేప్రోక్షణేనైవ శుద్ధిమాహ ॥ మనుః ॥ అద్భిస్తుప్రోక్షణంశౌచంబహూనాంధాన్యవాససాం। ప్రక్షాళనేనత్వల్పానాం అద్భిరేవంవిధీయతే ఇతి ॥ అత్రైవమాఖ్యాయివ్యా ఖ్యాకృతా ॥ ధాన్యానాంద్రోణాధికత్వంబహుత్వం అనేకైరర్థార్యమితి కేచిత్ । వాససాంబహుత్వందశాధికత్వమితి—సద్యాశ్శుద్ధిః॥ దేవలః॥ అక్షోభ్యానితటా కానినదీవాపీసరాంసిచ । కశ్మలేనచయుక్తాని తీర్థతః పరివర్జయేత్ ॥వాపీకూపత టాకేషుదూషితేషువిశోధనం। ఘటానాంశతముద్ధృత్యపంచగవ్యంక్షిపేత్తతః ॥

బావులకు పాదరక్షస్పర్శము కలిగినను, మలమూత్రములచేత యశుద్ధి కలిగినను, బహిష్ఠుల మయిలనందు కలిశినను నూరుఘటముల తీర్థము నెత్తి చల్లివేయుటచే శుద్ధియగును. పెద్దపులి యేనుగ తాంబేలు ఉడుము మొదలగు మృగములు నూతియందు పడిమృతిచెందినను, చండాళ స్పర్శమైనను నిశ్శేషముగా జలమును చల్లివేసి, అగ్నిజ్వాలచే బావికట్టడమంతయు శోషింపచేసి అందు పంచగవ్య ప్రక్షాళనముచేసిన పిదప నందు క్రొత్తతీర్థము స్రవింపచేయుటచే శుద్ధియగును. అట్టినూతియందు మనుష్యులుపడి మృతులైరేని, పైన చెప్పినమేరకు చేయుటచే శుద్ధియగును. శుద్ధిగల పాత్రములచే నెత్తియుంచిన తీర్థమునాటికే శుద్ధము, అవి నొకరాత్రి అయ్యేనేని నదిపర్యుషిత దోషముచే త్యాజ్యము.

పతితుని ప్రసవించినస్త్రీని ప్రేతమును, వీరల స్పర్శించిన వాడు, అట్టివాని స్పృశించినవాడు, స్పృశించినవాని తాకినవాడు యీముగ్గురు బుద్ధిపూర్వకముగా వొకరినొకరు స్పృశించినయడల సచేలస్నానముచేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు. అబుద్ధిపూర్వముగా తాకిరేని, మొదటి రెండవవాండు మాత్రము సచేలస్నానము చేయుటచే పరిశుద్ధులగుదురు.

ఉపానత్ స్పర్శవిణ్మూత్ర స్త్రీరజోమల ఏవచ । పతితేదూషితే కూపే కుంభానాం శతముద్ధరేత్॥మృతపంచ నఖేకూపే అంత్యజో సహతేతదా । అపస్సముద్ధరేత్సర్వాః శేషాశ్శస్త్రేణ శోధయేత్ । వహ్నిప్రజ్వాలనం కృత్వా కూపే తప్తేష్టకాచితే । పంచగవ్యం న్యసేత్తత్ర నవతోయ సముద్భవః ॥ ఇతి మనుష్యశవహారణేష్వేవ మేవశుద్ధిః ॥ ఉద్ధృతాశ్చాపి శుధ్యంతి శుద్ధైః పాత్రైస్సముద్ధృతాః।ఏకరాత్రోషితా ఆపః త్యాజ్యాశ్శుద్ధా అపిస్మృతాః॥

పతితం సూతికాంతథా । శవంతత్ స్పృష్టినంచైవ స్పృష్ట్వాస్నానేన శుధ్యతి ॥ అనేన పతితాది స్పృష్టిమారభ్య త్రితీయస్యాపి సచేల స్నానమితి సిద్ధం ॥ చంద్రికాయాం ॥ అబుద్ధిపూర్వ సంస్పర్శేద్వయోస్నానం విధీయతే। త్రయాణాం బుద్ధిపూర్వేతు తత్ సచేలం భవేదితి ॥

నిత్యనైమిత్తిక రూపమగు భగవదాజ్ఞా కైంకర్యములు.

ఏకాదశీవ్రతం.

విష్ణుస్మృతౌ॥ ఏకాదశ్యాంన భుంజీత కదాచిదపిమానవః । యదిభుంజీత మోహేన నరకేషుని మజ్జతి ॥

తా॥ ఏకాదశియందొకప్పుడును భుజింప గూడదు, మోహముచే భుజించు వానికి నరకానుభవము కలుగునని విష్ణుస్మృతి చెప్పుచున్నది.

సనత్కుమార సంహితాయాం ॥ ఏకాదశ్యాం మునిశ్రేష్ఠ యోభుంక్తే మూఢచేతసః । ప్రతిగ్రాసమ సౌభుక్తే।కిల్బిషం శ్వాదివిట్సమం ॥ నిష్కృతిర్మద్యప స్యోక్తాధర్మ శాస్త్రేమనీ షిభిః । ఏకాదశ్యన్న కామస్య । నిష్కృతిః క్వాపి నోదితా ॥

తా॥ నెవడు మూఢహృదయుడై ఏకాదశియందు భుజించునో వాడు భుజించునొక్కొక్క కబళమును పాపమును గలుగజేయును. మరియునది శునకము మొదలగు నిహీన జంతువుల విష్టకు సమమగును. ధర్మశాస్త్రములందు మద్యపానముజేసిన వానికి ప్రాయశ్చిత్తము విధించబడియున్నది; ఏకాదశియందు భుజించువానికి నట్టిప్రాయశ్చిత్తము విధించబడలేదు. అని సనత్కుమార సంహిత చెప్పుచున్నది.

కాత్యాయనః ॥ అష్టవర్షాధి కోమర్త్యో।హ్య పూర్ణాశీతివత్సరః । ఏకాదశ్యాముప వసే త్పక్షయోరుభ యోరపి॥

తా॥ ఎనిమిది యేండ్లకుపైబడి ఎనుబది యేండ్లకు లోబడిన వయస్సుగలవారు ప్రతిమాసమున వచ్చెడు శుక్లకృష్ణ పక్షములయందలి ఏకాదసుల యందుప వసింప వలయునని కాత్యాయన స్మృతి చెప్పుచున్నది.

శ్రీవిష్ణుధర్మే ॥ నబ్రహ్మహాస గోఘ్నశ్చ స్తేయీచ గురుతల్పగః । ఏకాదశ్యాం తు యోభుఙ్క్తే పక్షయో రుభయోరపి । మాతృహాపితృ హాచైవ భ్రాతృహా గురుహాతథా । ఏకాదశ్యాంతు యోభుఙ్క్తే శక్తిమాన్ నిరుపద్రవః । సురాపాన సమం పాపం భవేత్తన్యన సంశయః॥

తా॥ ఏకాదశియందు భుజించువాడు బ్రహ్మహత్యయును గోహత్యయును స్వర్ణాపహారమును గురుపత్నీ గమనమును జేసినవాడగును. మరియు శక్తిమంతుడై, నిరుపద్రవుడై యుండువాడేకాదశియందు భుజించెనేని, తల్లిని దండ్రిని సహోదరుని గురిని హత్యజేసిన వాడగును, అట్టివానికి సురాపాన మనకు సమమగు పాపముకలుగును. నిందుకు సంశయము లేదని శ్రీవిష్ణు ధర్మము చెప్పుచున్నది.

శ్రీమహాభారతే ॥ వరం స్వమాతృగమనం వరంగోమాంసభక్షణం వరంచాపిసురాపానం హరివాసర భోజనాత్ ॥

తా॥ ఏకాదశియందు స్వీకరింపబడు నన్నమున కన్న, స్వమాతృ గమనమును గోమాంస భక్షణమును సురాపానమును శ్రేష్ఠము లగును. అనగా ఏకాదశియందు భుజించెడు అన్నము యీమూటికైనను నిషిద్ధమని తాత్పర్యము.

పాద్మపురాణె ॥ యాని కానిచ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికానిచ । అన్నమా
శ్రిత్యతిష్ఠంతి సంప్రాప్తే హరివాసరే॥

తా॥ ఏకాదశి దినమున బ్రహ్మహత్య మొదలగు సమస్తదోషము లన్నమును నాశ్రయించి యుండునని పాద్మపురాణము చెప్పుచున్నది.

ఇత్యాది ప్రమాణములచే ఏకాదశియందు శుద్ధోపవాసము విధించబడి యున్నది. పితృకర్మములను విడిచెడు ఉత్తమాశ్రములు సయితము యీవిధిని విడువక ననుష్ఠించుచున్నారు. (పరేహాని పరిత్యజ్యచండాళః కోటిజన్మసు) అనుప్రకారము నొకడు శ్రాద్ధమునువిడిచెనేని కోటిజన్మము లందుచండాళుడుగా జనించునని నతిక్రూరముగా విధించబడిన శ్రార్థము ఏకాదశియందు వచ్చెనేని ఏకాదశి వ్రతమునే ముఖ్యముగాజేసికొని శ్రార్థమును ద్వాదశియందు చేయవలయునని విధించబడియున్నది. యిందుచే ఏకాదశి అవశ్యానుష్ఠేయ మనియు అదివిడుచునది క్రూరనిషిద్ధ మనియు బుద్ధిమంతులు సులభముగా తెలియనగుదురు. ఏకాదశికి దశమివేధ కలిగనేని "(ద్వాదశ్యా ముపవాసంతు త్రయోదశ్యాంతుపారణం) అనుప్రకారము ద్వాదశియందుప వసించి త్రయోదశియందు పారణము చేయవలయును. దశమివేధ యనునది (౫౫) ఘడి యలపైగా దశమి స్పర్శకలిగనేని వేధయని చెప్పబడును. ద్వాదశిఘడియలు నతిస్వల్పముగా నుండెనేని సాధ్యద్వాదశియని చెప్పబడును. యీకాలములలో ద్వాదశి కాలములందే పారణము చేయవలయును. ద్వాదశి యధికముగా నుండెనేని ఆద్యంత ఘడియలలో మొదటి పాదమును త్రోసి పారణము చేయవలయును.

శ్లో॥ ఆతసీతుల సీచైవ ధాత్రీఫలమథాచ్యుతం। ద్వాదశ్యాం ప్రథమాహుత్యాం।
బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి॥

తా॥ అనుప్రకారము ద్వాదశి పారణమునందు ప్రథమ కబళమున అవిశికీరేయు, తులసీ, నెల్లికాయ, ఉస్తికాయ, యివిచేరవలయు.

శ్లో॥ ఉత్థానేశయనేచైవ మదంగ పరివర్తనే, ఉపవాసం నకుర్వాణః హృదిమే శంకు మర్పతి॥

తా॥ ఆషాడశుద్ధ ఏకాదశియగు శయన ఏకాదశియందును, భాద్రపదశుద్ధ ఏకాదశియగు పరివర్తనైకాదశియందును, కార్తీకశుద్ధ ఏకాదశియగు ఉద్ధాన ఏకాదశియందును, మిక్కిలి శ్రద్ధతో నుపసింప వలయు. యీమాటిలో నుపవసించరేని యట్టివారు ఆభగవంతుని హృదయ కమలమున దుస్సహమైన శంకుఅనగా గాలములను స్థాపనజేశిన వారగుదురని భగవద్వాక్యమై యున్నది. ఏకాదశి వ్రతమును కామ్యముగా ననుష్ఠించు వారలకు నియమములు మిక్కిలి గలవు వాట్లను రుక్మాంగద చరిత్రమునందు విస్తరించి చెప్పియుండునవి చూడవచ్చును. ఏకాదశియందు భుజించువారలచే చూడబడినవియు నివ్వబడినవియు అట్టివారు భుజించిన శేషమును సంసర్గదుష్టములని ప్రపన్నుడు త్యజించవలయునని హారీత స్మృత్యాదులయందున విధించబడుటచే యిట్టిదివసమునందు అన్నమును స్వీకరించుటచే గలిగెడు క్రౌర్యమును బుద్ధిమంతులు తెలియనగుదురు.

ఉపవాస దివసములందు అశక్తులగువారు, తీర్థం, క్షీరం, మోరు, ఫలములు, హవిస్సు వీట్లను స్వీకరింపవచ్చును - హవిస్సనునది పగలగొట్టిన యముదుపడిని శోధించక గంజివార్చక, పచనముచేసి లవణము మొదలగు రాజసపదార్థముల సంసర్గము లేక ననుష్ఠించవలయు.

జయంతుపవాసము.

(పరిత్రాణాయ సాధూనాం) ఇత్యాది ప్రమాణముల ప్రకారము ఎంబెరుమాన్ రామ కృష్ణాది రూపములుగా తిరువవతరించిన దివసములందు "జయంతి" యని కొనియాడబడును; యిట్టిదివసము లందుపవసించి "ఉత్సవాంతేతు పారణం" అను ప్రకారము తిరునవతారో త్సవ పరిపాలనమున కనంతరము పారణ చేయవలయు.

ఏకభుక్తం.

మాతృపితృశ్రాద్ధములు, చైత్ర ఆషాఢ ఆశ్వీజ పుష్యసంక్రాంతులు, అమావాస్య మహాలయ తిథి, అతివాసరము యీదివసములందేక భుక్తము విధించబడి యున్నవి. మాతృ పితృవులు జీవంతులై యుండిరేని తర్పణము నందన్వయము లేకపోయినను అమావాస్య యందవశ్యము ఏకభుక్తముగా నుండవలయును.

గ్రహణము.

సూర్యగ్రహణము పట్టునపుడును, చన్ద్రగ్రహణము విడుచునపుడును, తీర్థమాడి తర్పణము జేసి, శుద్ధమణ్డల దర్శనమైన తోడనే శుద్ధస్నానము చేయవలయు. సూర్యగ్రహణమునకు ముందు నాలుగు ఝాములకు లోపలను, చన్ద్రగ్రహణ మునకుముందు మూడు ఝాములకు లోపలను, గ్రహణముపట్టి యుండుకాలమందును ప్రసాద స్వీకారముచేయతగదు.

సన్యాసాశ్రమవిధి.

జాబాలశ్రుతౌ ॥ తస్మాత్ బ్రాహ్మణాః ప్రవ్రజంతి ॥ యని బ్రాహ్మణుడు సన్యాసాశ్రమ మునకు తగినవాడని శ్రుతిచెప్ప బడుచున్నది.

మనుస్మృతౌ ॥ ఆత్మన్యగ్నీన్ సమారోప్య బ్రాహ్మణః ప్రవ్రజేద్గృహాత్ । ఏషవో భిహితోధర్మో బ్రాహ్మణస్య చతుర్విధః ॥

తా॥ బ్రాహ్మణుడు త్రేతాగ్నులు మూటిని ఆత్మారోపణముచేసి కొనుచు సన్యసించ వలయు; నాలుగాశ్రమములు బ్రాహ్మణునికే విధించబడినది యని మనువచనము.

అత్రిస్మృతౌ ॥ చత్వార ఆశ్రమాశ్చైతే బ్రాహ్మణస్య ప్రకీర్తితాః । గార్హస్థ్యం బ్రహ్మచర్యంచవాన ప్రస్థం త్రయం స్మృతం । క్షత్రియస్యాపి కథితాయ ఆచారా ద్విజన్యహి। బ్రహ్మ చర్యంచగార్హస్థ్యం । ఆశ్రమ ద్వితయంవిశః। గార్హస్థ్యము దితంచైకం శూద్రస్య పరికీర్తితం ॥

తా॥ నాలుగాశ్రమములు బ్రాహ్మణునికే తగినదనియు, సన్యానము తప్పతక్కిన మూడాశ్రమములు క్షత్రియునకే తగినదనియు, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములు రెండును వైశ్యునికేతగిన దనియు, శూద్రునికి గార్హస్థ్య మొకటియే విధించ బడినది యని అత్రి భగవానులు సాధించి యున్నారు.

యాజ్ఞవల్క్య స్మృతౌ ॥ చత్వారో బ్రాహ్మణస్యోక్తా ఆశ్రమాశ్రుతి చోదితాః। క్షత్రియస్యత్రయః ప్రోక్తాః ద్వావేకోవైశ్య శూద్రయోః ॥

బ్రాహ్మణునికి శ్రుతిచోదితమగు నాలుగాశ్రమములును, క్షత్రియునికి సన్యాసము తప్ప మూడాశ్రమములును, వైశ్యునికి బ్రహ్మచర్య గార్హస్థ్యములు రెండును, శూద్రునికి గార్హస్థ్య మొకటియు యనుష్ఠేయమని యాజ్ఞ్యవల్క్యులు సాధించియున్నారు.

శ్రీమహాభారతే-శాంతిపర్వణి ॥ చతురాశ్రమ ధర్మాశ్చ వేదధర్మాశ్చపార్థివ ।
బ్రాహ్మణేనాను గంతవ్యం నాన్యోవిద్యాత్క దాచన॥

తా॥ నాలుగాశ్రమములు బ్రాహ్మణునికే గలదనియు, తక్కిన వారికి వారివారికి విధించబడిన యాశ్రమములు తప్పతక్కిన వాటి యందధికారము లేదనియు, శ్రీ భీష్ములు సాధించియున్నారు. కాన నందరు వారివారి వర్ణాశ్రమోచితముగా యాశ్రమములం దన్వయింపదగు.

భగవత్సన్నిధియందు పరిత్యజించవలయు ముప్పధిరెండపచారములు.

శ్రీవరాహపురాణే ॥ యానైర్వాపాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్గృహే । దేవోత్స వాద్య సేవాచా ప్రణామశ్చత దగ్రతః ॥ ఏకహస్త ప్రణామశ్చ పురస్స్వాత్మ ప్రదక్షిణం । ఉచ్ఛిష్టేచైవచాశౌచే భగవద్వం దనాదికం॥ పాదప్రసరణంచాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం । శయనంభోజనంచైవ మిథోభాషణమేవచ॥ ఉచ్చైర్భాషావృథా జల్పోరోదనంచైవ విగ్రహః । నిగ్రహోను గ్రహశ్చైవ స్త్రీషుసాకూత భాషణం ॥ అశ్లీలకథనంచైవా పృథోవాయు విమోక్షణం । కంబళావరణంచైవ పరనిందా పరస్తుతిః ॥ శక్త్యాగౌణో పచారశ్చా ప్యనివేదిత భక్షణం । తత్తత్కాలోద్భవా నాంచ ఫలాదీనామ నర్పణం ॥ వినియుక్తా వశిష్టస్య ప్రదానం వ్యంజనాదిషు । పృష్ఠీకృత్యాసనంచైవ పరేషామభి వాదనం ॥ గురౌమౌనం నిజస్తోత్రం దేవతా నిందనంతథా । అపచారాస్తథా విష్ణోర్ద్వాత్రింశత్పరికీర్తితాః ॥

తా॥ వాహనమెక్కుకునిగాని పాదుకలు ధరించిగాని భగవత్సన్నిధికి పోవుటయు ॥ ౧ ॥ ఉత్సవము జరుగుచుండునపుడు సేవించక యుండుటయు ॥ ౨ ॥ పెరుమాళ్లను దండము సమర్పించ కుండుటయు ॥ ౩ ॥ నొకచెయ్యెత్తుకొని దండము సమర్పించుటయు ॥ ౪ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట ఆత్మప్రదక్షిణము చేయుటయు ॥ ౫ ॥ ఉచ్ఛిష్ట సంసర్గమైనపుడును, ఆశౌచముగానుండునపుడును, పెరుమాళ్లకు దండము సమర్పించుటయు ॥ ౬ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట కాళ్లు ముడుచుకొని మోకాళ్లకును వీపుకును ఉత్తరీయము చుట్టుకొని కూర్చుండుటయు ॥ ౭ ॥ సన్నిధియందు శయనించుటయు ॥ ౮ ॥ భుంజించుటయు ॥ ౧౦ ॥ నొకరికొకరు రహస్యముగా మాటలాడుకొనుటయు ॥ ౧౧ ॥ బిగ్గరగామాట లాడుటయు ॥ ౧౨ ॥ వ్యర్థపుమాటలాడుటయు ॥ ౧౩ ॥ రోధనము చేయుటయు ॥ ౧౪ ॥ నొకరికొకరు కలగించుటయు ॥ ౧౫ ॥ నొకరిని నిగ్రహించుటయు ॥ ౧౬ ॥ అనుగ్రహించుటయు ॥ ౧౭ ॥ స్త్రీలతోభావ గర్భముగా మాట్లాడుటయు ॥ ౧౮ ॥ అనుచిత భాషలాడుటయు ॥ ౧౯ ॥ అపానవాయువును విడుచుటయు ॥ ౨౦ ॥ కంబళి మొదలగునవి కప్పుకొని యుండుటయు ॥ ౨౧ ॥ పరనిందచేయుటయు ॥ ౨౨ ॥ పరస్తుతిచేయుటయు ॥ ౨౩ ॥ శక్తివంతుడై యుండి సంగ్రహముగా యుపచారము చేయుటయు ॥ ౨౪ ॥ పెరుమాళ్లారగించని పదార్థములు మొదలగునవి భుజించుటయు ॥ ౨౫ ॥ ఆయాకాలము లందుండగల ఫలములు మొదలగునవి పెరుమాళ్లకు సమర్పించ కుండుటయు ॥ ౨౬ ॥ తనకుపయోగ పడిన శేషమైన పదార్థములను పెరుమాళ్లకు సమర్పించుటయు ॥ ౨౭ ॥ పెరుమాళ్లకెదుట పరులకు దండము పెరుమాళ్లపక్క ముడ్డిచూపి కూర్చుండుటయు ॥ ౨౮ ॥

సమర్పించుటయు ॥ ౨౯ ॥ తనయాచార్యుని స్తుతించకుండుటయు ॥ ౩౦ ॥ తన్నుతాను స్తుతి చేసుకొనుటయు ॥ ౩౧ ॥ దైవనింద చేయుటయు ॥ ౩౨ ॥ మొదలగు నిట్టి యపచారములు తనయెడల లేకుండునట్లుజేసికొని పెరుమాళ్ల సన్నిధియందు వర్తించవలయు.

శ్రీమణవాళ మహామునులు సాధించిన జీయర్‌పడియను తిరువారాధన క్రమము నందా యాకాలము లందనుసంధించవలయు పాశురములు మొదలగునవి.

శ్రీరామాయణమునందు - శ్లో॥ కౌసల్యా సుప్రజారామ పూర్వాసంధ్యా ప్రవర్తతే ఉత్తిష్ఠనరశార్దూల । కర్తవ్యం దైవమాహ్నికం ॥

తిరుప్పావునందు—నాయగనాయ్ నిన్ఱనన్ద గోపనుడయ । కోయిల్ కాప్పానే కొడిత్తోన్ఱుం తోరణవాయిల్ కాప్పానే మణిక్కదవన్తాళ్ తిఱవాయ్ । ఆయర్ శిఱుమియరో మక్కుఱై పఱై । మాయన్మణి వణ్ణన్ నెన్నలే వాయ్ నేర్ న్దాన్ ।తూయోమాయ్ వన్దోన్ తుయిలెళ్ళ ప్పాడువాన్ వాయాల్మున్న మున్నమాత్తాదే యమ్మానీ, నేయని లైక్కదవు నీక్కేలో రెంపావాయ్ ॥

మారిమలైముళ్ళం జిల్ మన్నికిడన్దుఱంగుమ్ । శీరియశింగ మఱివుత్తు త్తీవిళిత్తు। వేరిమయిర్ పొఙ్గ వెప్పాడుం పేర్ న్దుదఱి మూరినిమిర్ న్దు । ముళంగిప్పుఱప్పట్టు ప్పోదరుమాప్పోలె నీపూవైప్పూవణ్ణా వున్ కోయిల్ నిన్ఱింగనే పోన్దరు ళికోప్పుడయ, శీరియ శింగాశన త్తిరున్దు । యాం వన్దకారి యమారాయ్ న్దరుళే లోరెంపావాయ్.

అన్ఱివ్వులగమళన్దాయడిపోత్తి, శెన్ఱంగుత్తెన్నిలంగై శెత్తాయ్ తిఱల్ పోత్తి, పొన్ఱచ్చగడ ముదైత్తాయ్ పుగళ్పోత్తి । కన్ఱుకుణిలా వెఱిన్దాయ్ కళల్ పోత్తి, కున్ఱుకుడైయా వెడుత్తాయ్ గుణంపోత్తి । వెన్ఱుపగై కెడుక్కున్నిన్ కైయిల్ వేల్ పోత్తి - ఎన్ఱెన్ఱున్ శేవగమేయేత్తి పఱైకొళ్ వాన్, ఇన్ఱుయాం వన్దోమిరఙ్గేలో రెంపావాయ్ ॥

శిత్తంచిఱుకాలేవన్దు న్నైచ్చేవిత్తున్, పోత్తామరై యడియేపోత్తుం పొరుళ్ కేళాయ్। పెత్తమేయ్ త్తుణ్ణు ఙ్కులత్తిల్ప్పిఱన్దుని, ఙ్కుత్తేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్పోగా। ఇత్తైప్పఱై కొళ్వానన్ఱుకాణ్ గోవిన్దా, ఎత్తైక్కుమేళేళ్పిఱ విక్కుమున్దన్నో । డుత్తోమేయావో మునక్కే నామాట్చెయ్వోం మత్తనఙ్కామంగళ్ మాత్తేలో రెంపావాయ్॥

తిరుప్పల్లాండు - పల్లాండు పల్లాండు పల్లాయిరత్తాండు పలకోడినూఱాయిరముం మల్లాండ తిండోళ్ మణివణ్ణా వున్ శేవడి శెవ్వి తిరుక్కాప్పు ॥

అడియోమోడుం నిన్నోడుం పిరివిన్ఱియాయిరం పల్లాణ్డు।వడివాయ్ నిన్ వలమార్ పినిల్ వాళ్ గిన్ఱమఙ్గైయుం పల్లాణ్డు । వడివార్ శోదివలత్తుఱైయుం శుడరాళియుం పల్లాణ్డు । పడైపోర్ పుక్కుముళంగు మప్పాఞ్చశన్నియముం పల్లాండే॥

శ్రీ యాళవందారు స్తోత్రం— నమో నమోవాఙ్మనసాతి భూమయే నమో నమో వాఙ్మనసైకభూమయే । నమో నమోనన్త మహావిభూతయే । నమోనమోనన్తదయైకసిన్ధవే ॥

నధర్మనిష్ఠోస్మి న చాత్మవేదీ నభక్తిమాం స్త్వచ్చరణారవిన్దే । అకించ నోనన్య గతిశ్శరణ్యత్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే ॥

ధ్యాన శ్లోకములు॥ కూర్మాదీన్ దివ్యలోకాన్ తదను మణిమయం మంటపం తత్రశేషం తస్మిన్ ధర్మాదిపీఠం తదుపరికమలం చామర గ్రాహిణీశ్చ। విష్ణుం దేవీం విభూషాయుధగణ మురగం పాదుకే వైనతేయం। సేనేశం ద్వారపాలాన్ కుముదముఖ గణాన్ విష్ణుభక్తాన్ ప్రపద్యే॥

సవ్యం పాదం ప్రసార్య శ్రితదురిత హరం దక్షిణం కుంచయిత్వా జాను న్యాధాయ సవ్యేతరమితర భుజం నాగభోగే నిధాయ పశ్చాద్బాహుద్వయేన ప్రతిభటశమనేధారయన్ శంఖ చక్రే దేవీభూషా విదాఢ్యోవితనతు భవతాం శర్మవైకుంఠనాథః॥

పురుషసూక్తం॥ హిరిః ఓం॥ తచ్ఛంయోరా వృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయె। దైవీస్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మాను షేభ్యః। ఊర్ధ్వంజిగాతు భేషజం॥ శంనో అస్తుద్విపదే। శంచతుష్పదే॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥

సహస్ర శీర్షాపురుషః। సహస్రాక్షస్స హస్రపాత్। సభూమిం విశ్వతో వృత్వా। అత్యతిష్ఠద్ద శాఙ్గులమ్। పురుషఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్। ఉతామృతత్వ స్యేశానః। యదన్నే నాతి రోహతి। ఏతావానస్య మహిమా। అతోజ్యాయాగ్ శ్చపూరుషః॥ ఇత్యాదులు సేవించవలయు.

శ్రీసూక్తం॥హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజాం।చంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజా తవేదోమమావహ॥౧॥తాంమ ఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం।యస్యాం హిరణ్యంవిందేయం గామశ్వం పురుషానహం॥ ౨॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాద ప్రబోధినీం। శ్రియందేవీ ముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీ జుషతాం॥ ౩॥ కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారా మార్ద్రాం జ్వలం తీం తృప్తాంతర్పయంతీం పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ ౪॥ చంద్రాం ప్రభాసాంయశసాజ్వలంతీం శ్రియంలోకేదేవ జుష్టాముదారాంతాం పద్మనేమీంశరణ। మహం ప్రపద్యేఽలక్ష్మీర్మేనశ్యతాంత్వాంవృణే॥ ౫॥ ఆదిత్యవర్ణేత పసోధిజాతో వనస్పతిస్త వవృక్షోథ బిల్వః। తస్యఫలాని। తపసానుదంతు। మాయాఅంతరా యాశ్చబాహ్యా అలక్ష్మీః॥ ౬॥ ఉపైతుమాందేవసఖః కీర్తిశ్చమణినాసహ। ప్రాదుర్భూతోస్మి రాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతుమె॥ ౭॥ క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామ లక్ష్మీర్నాశయామ్యహం। అభూతిమస మృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణ దమేగృహాత్॥ ౮॥ గంధద్వారాందు రాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీంగ్ం సర్వ భూతానాం తామిహోపహ్వ యేశ్రియం॥ ౯॥ మనసః కామమాకూతిం వాచస్సత్య మశీ మహి। పశూనాగ్ం రూపమన్న స్యమయి శ్రీశ్శ్రయతాంయశః॥ ౧౦॥ కర్దమేన ప్రజాభూతా మయి సంభవకర్దమ। శ్రియంవాస యమేకులే మాతరంపద్మ మాలినీం॥ ౧౧॥ ఆపస్సృజంతు స్నిగ్ధాని చిక్లీతవసమేగృహే। నిచదేవీంమాతరం శ్రియంవాసయమేకులే॥ ౧౨॥ ఆర్ద్రాం పుష్కరిణీం పుష్టింసువర్ణాం హేమమాలినీం। సూర్యాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదోమమావహ॥ ౧౩॥ఆర్ద్రాంయః కరిణీంయష్టిం పింగళాంపద్మమాలినీం। చంద్రాంహిరణ్మయీం లక్ష్మీంజాతవేదో మమావహ॥ ౧౪॥ తాంమఆవహజాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీం॥యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతం గావోదాస్యోశ్వాన్విందేయం పురుషానహం॥ ౧౫॥ పద్మప్రియే పద్మనిపద్మహస్తే పద్మాలయే పద్మదళాయతాక్షి। విశ్వప్రియే విష్ణుమనోనుకూలే త్వత్పాదపద్మం మయిసన్నిధత్స్వ॥ ౧౬॥

భూసూక్తం॥ ఓంమేదినీదేవీ వసుంధరాస్యాద్వ సుధాదేవీవాసవీ।బ్రహ్మ వర్చసః పితౄణాం శ్రోత్రంచక్షుర్మనః। దేవీహిరణ్యగర్భిణీదేవీ ప్రసోదరీ।సదనేసత్యాయనేసీద।సముద్రవతీ సావిత్రీ అనోదేవీ మహ్యంగీ మహోదరిణీ మహోధ్యతిష్ఠతు। శృంగేశృంగేయజ్ఞేయజ్ఞే విభీషణీ।

ఇంద్రపత్నీ వాపినీ సరసిజహాసావాయుమతీ జలశయనీ । స్వయంధారాజా సత్యంతో౾పరి మేదినీ సోపరిధత్తంగాయ । విష్ణుపత్నీం మహీందేవీం మాధవీం మాధవప్రియాం । లక్ష్మీం ప్రియ సఖీం దేవం నమామ్యమ్యుతవల్లభాం । ధనుర్ధరాయవిద్మహేసర్వ సిద్ధ్యైచధీమహి।తన్నోధరా ప్రచో దయాత్ । ఇక్షుశాల్య పనస్యఫలాఢ్యే పారిజాత తరుసోభితమూలే । స్వర్ణరత్న మణిమంటప మధ్యే చింతయేత్సకల లోకధరిత్రీం ॥ శ్యామాం విచిత్రాం నవరత్నభూషితాం చతుర్భుజాం తుంగప యోధరాన్వితాం । ఇందీవరాక్షీం నవశాలిమంజరీం శుకందధానాం । వసుధాం భజామ హే ॥ ఋక్కు ॥ సప్తమివతిత ఉతునావునంతో । యత్రధీరా మనసావాచమక్రత । అత్రాస ఖాయస్సఖ్యానిజానతే । భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధివాచి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

పెరియాళ్వార్ తిరుమొழியందు, నీరాట్టపాశురములు—వెణ్ణైయళన్ద కుణుంగుం విళై యాడు పుழுదియుం కొణ్డు, తిణ్ణెనవివ్విరా వున్నైత్తేయత్తు క్కిడక్కనా నొట్టేన్, ఎణ్ణై ప్పుళి ప్పழుం కొణ్డిఙ్ గత్తనైప్పోదు మిరున్దేన్। నణ్ణలరియ పిరానే నారణానీరాడ వారాయ్ ॥ ఇత్యాది నిరాట్ట పాశురముల ననుసంధించవలయు.

తిరువాయ్మొழி— పూశుంచాం తెన్నెంచ మేపునయుం కణ్ణియెనతుడైయ వాచకం శెయ్మాలై యేవాన్ పట్టాడైయు మకుతే । తేశమాన వణికలను మెన్ కైకూప్పిచ్చెయ్కయే। యీశన్ జ్ఞాలముండు మిழந్తవెంతై యేకమూర్తిక్కే ॥

స్ఫురత్కిరీటాఙ్గ దహారకణ్ఠికా । మణీన్ద్రకాఞ్చీగుణ నూపురాదిభిః ॥ రథాఙ్గశఙ్ఖా సిగ దాధనుర్వ రైర్లసత్తులస్యావన మాలయోజ్వలమ్॥

స్వోచిత వివిధ విచిత్రా నన్తాశ్చర్యనిత్యనిరవద్య నిరతిశయ సుగన్ధ నిరతిశయ సుఖస్పర్శ నిరతిశ యౌజ్జ్వల్య కిరీట మకుటచూడావతంసమకరకుణ్డల గ్రైవేయక హారకే యూరకటక శ్రీవత్సకౌస్తుభ దామోదర బన్ధనపీతామ్బర కాఞ్చీగుణ నూపురాద్య పరిమిత దివ్యభూషణ॥

నాన్ముగం తిరువందాది—మంగుల్ తోయ్శెన్ని।వడవేంగడత్తానై కంగుల్పుగుందార్గళ్। కాప్పణివాన్।తింగళ్ శడైయేరవైత్తానం।తామరై మేలానం।కుడైయేరత్తాం కుక్కవిత్తుకొండు॥

తిరువిరుత్తం— చూట్టినన్ మాలైకళ్ తూయనవేంది విణ్ణోర్గళ్ నన్నీరాట్టియం దూపం తరానిర్కవేయం కోర్మాయైయినాలీట్టియ వెణ్ణైతోటు వుణ్ణప్పోం తిమిపెత్తివన్కూన్। కోట్టిడైయాటినకూత్తడ లాయర్తం కొంపినుక్కే ॥

తిరువాయ్మొழி— పరివదిలీచనైప్పాటి । విరివదు మేవలుఱువీర్ । పిరివగైయిన్ఱి నన్నీర్ తూయ్ ప్పురివతువుం పుకైపూవే ॥

మొదల్ తిరువందాది— వైయంతకళియా వార్కడలే నెయ్యాక । వెయ్యకదిరోన్ విళక్కాగ చెయ్యచుటరాழியా నడిక్కేచూట్టినేన్చోన్ మాలైయిటరాழி నీంగుగవేయిన్ఱు॥

యిరెండాం తిరువందాది— అన్ పేతకళియా వార్వమే నెయ్యాక । విఱపురుకు చింతైయిడు తిరియా । నన్పురికి జ్ఞానచ్చుడర్ విళక్కేత్తినేన్ నారణర్కు । జ్ఞాన త్తమిழపు రింతనాన్ ॥

మూన్ఱాంతిరువందాది— తిరుక్కండేన్ పొన్మేని కండేన్ । తికழு మరుక్కనణి నిరముం కండేన్ । చెరుక్కిళరుం పొన్నాழி కండేన్ పురిచంకం కైక్కండే । నెన్నాழி వణ్ణన్ పాలిన్ఱు ॥

యిరెణ్డాం తిరువందాది— వడికోల్కలవాళ్ నెడుంగణ్ మామల రాళ్ శెవ్వి పడి కోలు । కండగళాల్ పన్నాళ్। అడిక్కోలజ్ఞ్యాలత్తాళ్ పిన్ తుడర్న్దు । నలంపురింద తెన్గలో కోలత్తా విల్లైకురై॥

నాచ్చార్ తిరుమొళ్ళి— నాఱునఱుంపొళ్ళిల్ మాలిరుంశోలైనంబిక్కు నాన్ నూఱుతడావిల్ వెణ్ణై వాయ్ నేర్ందుపరా విప్పై త్తేన్। నూఱుతటా నిఱైంద వక్కారవడిశిల్ శొన్నేన్ ఏఱుతిరువుడైయా నిన్రువంతివై కొళ్ళుంకొలో॥

ఇన్రువంది త్తనైయుం మముతుచెయ్ తిడప్పెటిల్ । నానొన్రు నూఱాయిర మాకక్కొడుత్తు ప్పిన్నుం మాళుంచెయ్వన్ । తెన్నల్ మణంకమళ్ళుం । తిరుమాలి రుంచోలై తన్నుళ్ । నిన్రుపి రానడియేన్ మనత్తేవంతు నేర్ పడిలే ॥

తిరుమాలై—పచ్చైమామలై పోల్ మేని పవళవాయ్ కమల చ్చెంగణ్। అచ్చుతా వమర రేఱే యాయర్తం కొళ్ళుందేయెన్రుం । ఇచ్చువైతవిరయాన్ పోయిన్ది లోకమాళుమ్ । అచ్చువై పెఱినుం వేండేనరంకమాన కరుళానే ॥

పెరియతిరుమొళ్ళి—మిక్కానై మఱైయాయ్ విరిందవిళక్కై యెన్నుళ్ పుక్కానై పుగళ్ళుశేర్ పొలిగిన్ర పొన్మలైయై । తక్కానైక్కడిగై । తడంకొన్రిన్ మిఱైయిరుంద అక్కారక్కనియై అడందుయ్న్దు పోనేనే ॥

తిరువాయ్మొళ్ళి—అడియేన్ మేవియమర్కిన్ర వముతే । ఇమైయోరతి పతియే । కొడియావడు పుళ్ళుడైయా నెక్కోలక్కనివాయ్ పెరుమానే । చెడియార్ విణైకళ్ తీర్ మరుంతే తిరువేంగడ త్తేం పెరుమానే । నొడియార్ పొళ్ళుదు మునపాదం కాణనోలా తా త్తేనే ॥

శ్లో॥ యాప్రీతిర్ విదురార్పితే మురలిపోవన్త్యర్పితే యాదృశీ।యాగోవర్ధనమూర్ధ్నియాచ పృధుకే స్తన్యేయశోదార్పితే । భారద్వాజసమర్పితే శబరికాదత్తే ధరేయోషితాం । యాప్రీతిర్ మునిపత్నిభక్తిరచితే ప్రత్యాపితాం తాంకురు॥

శ్లో॥ ఘనసార శిలోదగై)ః క్రముకాష్టదళాన్వితైః।విమలాని చితాంబూలి।దళానిస్వీకురుప్రభో॥

మంగళాశాసనం.

లక్ష్మీచరణ లాక్షాంక సాక్షాత్ శ్రీవత్సవక్షసే । క్షేమంకరాయ సర్వేషాం । శ్రీరంగేశాయ మంగళం ॥ శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణ నిధయే నిధయేర్థినాం । శ్రీవేంకట నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళం ॥ అస్తు శ్రీయస్తన కస్తూరివాస నావాసి తోరసి । శ్రీహస్తగిరినాధాయ దేవరాజాయ మంగళం ॥ కమలాపతి కస్తూరి కర్దమాంకిత వక్షసే । యాదవాద్రిని వాసాయ సంపత్పుత్రాయ మంగళం ॥ మంగళం కోసలేంద్రాయ మహనీయ గుణాత్మనే చక్రవర్తితనూజాయ । సార్వభౌమాయ మగంళం ॥ నిళాచల నివాసాయ । నిత్యాయ పరమాత్మనే సుభద్రప్రాణనాధాయ । శ్రీజగన్నాధాయ మంగళం ॥ శ్రీమత్యైవిష్ణు చిత్యార్యా మనోనాదన హేతవే । నందనందన సుందర్యై గోధాయై నిత్యవేనమః ॥ శ్రీనగర్యాం మహాపుర్యాం రామ్రపర్ణ్యుత్తరేతటే । తింత్రిణీ మూలధామ్నే । శ్రీశఠగోపాయ మంగళం ॥ శేషోవా సైన్యనా దోవా శ్రీపతిర్వేతిసాత్వికైః । ఇతిహాసై వితర్క్యాయ భాష్యకారాయ మంగళం ॥

శ్రీమన్ మహాభూతపురే శ్రీమత్ కేశవ యజ్వనః । కాంతిమత్యాం ప్రసూతాయ । యతి రాజాయమంగళం ॥ శ్రీమతేసౌమ్య జామాత్ర మునీంద్రాయ మహాత్మనే । శ్రీరంగవాసి నీభూయాత్ నిత్య శ్రీనిత్యమంగళం ॥ తులామూలా వతీర్ణాయ తోషితాఖిల సూరయే। రమ్య జామాత్రుమునయే । శేషాంశాయాస్తు మంగళం ॥ సమస్తలోకత్రాణైక పరమాత్మ స్వరూపిణే ప్రపన్న జనసేవ్యాయ అస్మద్దేశికాయ మంగళం॥ మంగళాశాసన పరైర్మ దాచార్య పురోగమైః। సర్వై శ్చ పూర్వైరాచార్యై సత్కృపాయాస్తు మంగళం॥

శా త్తు మొ ఱ.

తిరుప్పావు—శిఱ్ఱం శిఱు కాలెవుంద న్నైచ్చేవిత్తున్।పోత్తామరై యడియే పోత్తుం పొరుళ్ కేశాయ్।పెత్తమెయ్ త్తుణ్ణుంకుల త్తిల్ పిఱంగు।నీకుత్తేవలంగళై కొళ్ళామల్ పోగాదు।యిత్తై ప్పఱై కొళ్వా నన్రుగాణ్ గోవిందా । యెత్తైక్కు మేళేఴ్ఴ్ పిఱవిక్కు ముంద న్నో । డుత్తో మేయామో । మనక్కే నామాల్ శెయ్వోం । మత్తైనం కామంగళ్ మాత్తేలో రెంబావాయ్॥

వంగక్కడల్ కడైందమాదవనై క్కేశవనై । తింగళ్ఴ్ తిరుముగత్తు చ్చేయిఴ్ఴ్ యాన్ శెన్నిరైంజి । అంగప్పఱై కొండవాత్తై యణిపుదువై । పైంగమలత్తం డెరియల్ పట్టర్ పిరాన్ కోదైశొన్న । శంగత్తమిఴ్ఴ్ మాలైముప్పదుం తప్పామె । యింగిప్పరి శురై ప్పారీరం డుమాల్వరైత్తోళ్ శెంగత్తిరుముగత్తు చెల్వతిరు మాలాల్ । యెంగుం తిరువరుళ్ పెత్తిన్ బురువ రెంబావాయ్ ॥

తిరువాయ్మొఴ్ఴి—శూఴ్ఴందకన్రాఴ్ఴందు యరందముడివిల్ పెరుంపాఴ్ఴయో।శూఴ్ఴంద దనిల్ ప్పెరియపరన్ మలర్ చ్చోతియో । శూఴ్ఴంద దనిల్ పెరియశుడర్ జ్ఞానవిన్బమేయో । శూఴ్ఴందదనిల్ ప్పెరియవెన్నవా వఱచ్చూఴ్ఴ్న్దాయే ॥

ఆవావరచ్చూఴ్ఴ్ అరియైఅయనైఅరనైయలత్తి।ఆవావత్తు వీడుపెత్త కురుగూర్చడ గోపన్ శొన్న అవావిలం దాదిగళాల్ యివైయాయిర మురముడింద అవావిలం దాదియిప్పత్తఱిం దార్ పిఱందారుయర్ందే ॥

ఉయర్ వఱవుయర్ నలముడై యవనెవనవన్ । మయర్ వఱమది నలమరుళిన నెవనవన్ అయర్ వఱుమమర్గళతి పతియెవనవన్ । తుయరఱు శుడరడితొఴ్ఴుదెఴ్ఴెన్ మననే ॥

కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబు— పయనన్రాగిలుం పాంగల రాగిలుం శెయల్నన్రాగ తిరుత్తిప్పణి కొళ్వాన్।కుయిల్ నిన్రాల్ పొఴ్ఴిల్ శూఴ్ఴ్కురుగూర్నంబి । ముయల్గిన్రేన్ వున్దన్ మెయ్ కఴ్ఴఱ్కన్బైయే ॥

అన్బన్ తన్నై యడైందవర్ గట్కెల్లాం । అన్బన్ తెన్కురు గూర్నగర్నంబి । క్కన్బనాయ్ మధురకవి శొన్నశొల్ । నంబువార్ పదివైకుంఠం కాణ్మినే ॥

శేఱొన్రుం నానఱియేన్ । వేదంతమిఴ్ఴ్ శెయ్ద । మాఱన్ శఠగోపన్ వణ్ కురుగూర్ యేఱెంగళ్ వాఴ్ఴ్ వామెన్రేత్తుం మధురకవి యారమ్మై ఆఴ్ఴ్వారవరేయరణ్ ॥

కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తాంబినాల్ కట్టుణ్ణప్పణ్ణియ పెరుమాయన్ యెన్నప్పనిల్ । నణ్ణిత్తెన్ కురుకూర్నంబి యెన్రక్కాల్ । అణ్ణిక్కు మముదూఱు మెన్నావుక్కే ॥

రామానుజనూత్తందాది—ఇరుప్పిడం వైగుందంవేంగడంమాలిరుంచోలైయెన్నుం పొరుప్పిడమాయున క్కేన్ బర్ నల్లోర్ అవైతన్నొడుం వందిరుప్పిడంమా యని రామానుజన్ మన త్తిన్నవన్ దిరుప్పిడమేన్దన్ యిదయత్తుళ్లేను తనక్కిన్ బుఅవే ॥

ఇన్బుత్తశీలత్తి రామానుజావెన్ను మెయ్విడత్తుం। యెన్బుత్తనూ యడల్ దోఉం పిఅందిఅం దెన్నారియ। తున్బుత్తు వీయునుం శొల్లువదొన్నుండు వున్తొండర్ గట్కే అన్బుత్తిరుక్కుం పడియెన్నై యాక్కియంగాట్ పడుత్తే॥

అంగయల్ పాయ్వల్ త్తెన్నరంగన్ అణియాగ మెన్నుం। పంగయ మామలర్ ప్పావైయై పోత్తదుం పత్తియెల్లాం। తంగియదెన్నతణాళ్లత్తునెం జేనంతలై మిశైయే। పొంగియ కీర్తియి రామానుజ నడి పూమన్నవే॥

పూమన్ను మాదు పొరుందియ మార్బన్ పుగళ్మలింద। పామన్ను మాఅన్ అడిప ణిందుయ్న్దవన్ పల్కలైయోర్। తామన్న వందవి రామానుజన్ శరణారవిందం నామన్ని వాళ నెంజేశొల్లువో మవంన్నామంగళే ॥

ఉపదేశరత్నమాలై— పూర్వాచారియర్గళ్ పోదమనుట్టానంగళ్। కూర్వార్ వాత్తైగళైక్కొండు నీర్ తేరి। యిరుళ్ తరుమాజ్ఞాలత్తై యిన్బముత్తువాళ్విమ్। తెరుళ్ తరుమాదేశిగనై చ్చేర్న్దు॥

ఇందవుపదేశరత్తిన మాలదన్నై।చిందైతన్నిల్ నాళుంశిన్ది ప్పార్ యండ్రై యతిరాశరిన్న అళుకెన్నుమిలక్కాగి శదిరాగవాళ్న్దిడు వార్తామ్ ॥

మన్నుయిర్ గాళింగే మణవాళమామునివన్।పొన్నడి యాంశంగ మలప్పోదు గళై।వున్ని చ్చిరత్తాలే తీండిల మానవనుమ్నన్నై కరత్తాలే తీండల్ కడన్ ॥

సర్వదేశదశాకాలేష్వవ్యాహత పరాక్రమా రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞావర్ధతా మభివర్ధతామ్ ॥ రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞా ప్రతివాసర ముజ్జ్వలా। దిగన్తవ్యాపి నీభూయా త్సాహి లోక హితైషిణీ ॥ శ్రీమన్ శ్రీరఙ్గ శ్రియమనుపద్రవామనుదినం సంవర్ధయ ॥ నమశ్శ్రీశైల నాథాయ కున్తీనగర జన్మనే ప్రసాదలబ్ధ పరమ ప్రాప్యకైఙ్కర్య శాలినే ॥ వాళి తిరువాయ్ మొళిప్పిళ్లై మాతకవాల్ వాళ్వుం మణవాళమామునివన్ వాళి యవన్ మారన్ తిరువాయ్ మొళి ప్పిళ్లై మానిలత్తోర్ తేరుంపడియురై క్కుంచీర్ చెయ్యతామరై త్తాళిణై వాళియే। చెయల్ వాళి తిరునాపివాళి యే।తూయ మార్పన్ పొరునూలుం వాళియే। శుందర త్తిరు త్తోళిణై వాళియే। కై యిలేందియ ముక్కోలుం వాళియే। కరణపుంగియ కణ్ణినైవాళియే। పొయ్యిలాత మణవాళ మాముని పుంతివాళపుకళ్వాళవాళఅడియార్గళ్ వాళవరం కనకర్ వాళ శటకోపన్ తంటమిళ్నూల్ వాళ కడల్ చూళ్ంద మణ్ణులకుంవాళ మణవాళ మామునియే యిన్నుమొరు నూత్తాండిరుమ్ ॥

జితన్తాశ్లోకం— ఉపచారాపదేశేన కృతాన హరహర్నిశమ్ యా అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వ పురుషోత్తమ ॥

శ్లో॥ పన్నగాధీశ పర్యంకేర మాహాస్తోపధానకే।సుఖం శేష్వవృపాదీశ సుదర్శనసురక్షితం। శంఖచక్రగదా ముఖ్యదివ్యాయుధగణాస్తథా। శ్రీశరక్షాభిధానాయ సర్వాజాగృత జాగృత ॥

అరవత్తమళియనోటు మఝగియ పార్కడలోడు । మరవిందప్పావైయుంతాను మకంపడివంతుపుకుంతు । పగవత్తిరై పలమోతపళ్ళికొళ్ కిన్టపిరానై । పరమకిన్ఱాళ్విష్ణుచిత్తళ్ పట్టినం కావల్ పొరుట్టే॥

ఉఅకలు అకలు అకలోచుటరాత్రి యేచంకే । అఅవెలినాంతక వాళేయ ప్రకియచాళ్కమేతంలె । ఇఅవుపటామ లియంతవెణ్ మఅులోళ పాలీర్గాళ్ పరవైయరై యావుఅకల్ పళ్లియరైళుకారి కొణ్ణ నిఱ్ ॥

జితన్తాస్తోత్రమ్— జితన్తేపుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ ॥ సంసారసాగరం ఘోరమనన్తక్లేశ భాజనమ్ త్వామేవశరణం ప్రాప్యనిస్తరన్తి మనీషిణః ॥ అహంభీతోస్మిదేవేశ సంసారేస్మిన్ భయావహే పాహిమాం పుణ్డరీకాక్ష నజానే శరణంపరం ॥ సర్వేషు దేశ కాలేషు సర్వావస్థాసు చాచ్యుత । కిఙ్కరోస్మిహృషీకేశ భూయోభూయోస్మికిఙ్కరః ॥ యచ్చాపరాధం కృతవానజ్ఞానాత్పురుషోత్తమ । మద్భక్త ఇతి దేవేశ తత్సర్వం క్షన్తుమర్హసి ॥ కరుణాపూర్ణహృదయ శఙ్ఖచక్రగదాధర । అమృతానన్ద పూర్ణాభ్యాం లోచనాభ్యాంవిలోకయ ॥ మనసాకర్మణా వాచాశిరసా వాకథంచన । త్వాంవినా నాన్య ముద్దిశ్య కరిష్యేకించి దప్యహం ॥ పాహిపాహిజగన్నాథ కృపయా భక్తవత్సల । అనాథోహ మధన్యోహ మకృతార్థః కథంచన ॥ ఇతిస్తోత్రేణ దేశంస్తుత్వామధుని ఘాతినమ్ యాగావసాన సమయేదేవదేవస్య చక్రిణః ॥ నిత్యంకిఙ్కరభావేన స్వాత్మానం వినివేదయత్ ॥ రక్షమాం కృపయాకృష్ణ భవాబ్ధౌ పతితంసదా । అపరాధశతంచైవ సహస్రమయుతంతథా ॥ కృతాపరాధం కృపణం క్షన్తుమర్హసిమాంవిభో అపరాధసహస్రాణి క్రియన్తే హర్నిశమ్మయా ॥ స్ఫురత్కిరీటకేయూరహార కౌస్తుభభూషణ । పఞ్చాయుధ నమస్తేస్తు నమస్తే పఞ్చకాలిక ॥ పఞ్చకాల పరైక్రాన్తి యోగక్షేమమ హాప్రభో । నిత్యజ్ఞానబలైశ్వర్య భోగోప కరుణాచ్యుత ॥ ఇజ్యాఫలనమస్తుభ్యం నమఇజ్యాదిశీలినె । నమః పరమహంసాయన మస్సత్వగుణాయచ ॥

సంపూర్ణము.

మంగళానిసన్తు.

ప్రకటన.

ఈ గ్రంథాపేక్షగల సుజనులందరు చెన్నపట్టణము పెరుమాళ్లుమొదలియనియు, అబ్బునాయుడనియు వాడబడెడు వీధియందు ౨౮-వ కవాట సంఖ్యగల మందిరమున వాసముచేసెడు మ-రా-శ్రీ, సత్రసాల, వెంకట్రాం సెట్టిగారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

ప్రతి ౧-కి వెల అణాలు ౧౨. తపాలాకూలికిగాను అణాలు 3 పంపవలయు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

విజ్ఞాపనము.

ఈ గ్రంథమునకు [illegible]గవతని యనునాను సాంపముగా, శ్రీభాష్యకారుల [illegible] స్యులగు, [illegible] సేత్యాది, [illegible] శ్రీపెరుంబుదూరం నంబిగారును, శ్రీరంగ[illegible] [illegible] భాష్యులవారును, శ్రీవాదికేసరి అళగియమణవాళ జీయర్ మొదలగు [illegible] న్శ్రుతిస్మృతి సంహితా ధ్యర్థముల సంగ్రహించి రచియించిన యాహ్నిక గ్రంథములలో సంపు పంచకాలానుష్ఠాన క్రమణికయును, కృతానుష్ఠానములును, పర్యుషిత [illegible] [illegible] వ్యక్తిస్థిత కృపా తాత్పర్యాది పాత్ర వస్త్రాధానా[illegible]ల శుద్ధిక్రమమును శిష్టజనాగ్రేసరు లుపన్యసించిన [illegible]వాక్యసములును. విషయసూచిక [illegible] బడిన యనేక విషయములను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] త్రిము, ఆళ్వారాచార్యుల దివ్యప్రబంధములు మొదలగు గ్రంథములలో నుండు ప్రమాణముల ననుసరించి యనేక పండితుల యొక్కయు, పరమవైష్ణవ లక్షణమగు జ్ఞానభక్తివైరాగ్య శీలులై శాంతిదాంత్యాధ్యాత్మ గుణ[illegible]లయి, సాధుజనాగ్రేసరులగు, మొదలియాండాన్ దాసులవారు, [illegible] పార్థసారధి దాసులవారి సహాయముచే ఆచార్య[illegible] [illegible]ములను యథామతిగా రచియించి, [illegible] ద్రావిడ సంస్కృత రూపవేద [illegible] శ్రీవచనభూషణ [illegible]ది రహస్యములందుండియు, [illegible] [illegible] కానను గ్రంథము నందుండి[illegible], [illegible] గ్రంథమునకు [illegible] పండితులచే [illegible] పరిశీలింపించి శుద్ధపత్రిక [illegible] విరచింపబడి శ్రీమత్ పరమహంసేత్యాది శ్రీమాన్ శ్రీవానమామల శ్రీ [illegible] జీయర్ స్వాములవారి పరిగృహీతమైన నీగ్రంథము నందేదేని భ్రమ ప్రమాద[illegible]చే స్ఖాలిత్యములుండెనేని, జలము విడచి క్షీరమును మాత్రము పరిగ్రహించి, [illegible] నుపేక్షించు హంసమాట్కి సారాసార వివేకవ[illegible] [illegible] సాధుజనులగు పరమభాగవతోత్తములట్టి స్ఖాలిత్యములను నీక్షపత్రికం[illegible] [illegible] యుండెను వానిని శమించి యనుగ్రహింపవలె [illegible] వినయముతో ప్రార్థించెదను.

భాగవత [illegible]

[illegible] వెంకటరామానుజ దాసుడు.